

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ TUTANAK DERGİSİ

60'ıncı Birleşim 2 Mart 2022 Çarşamba

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi 'nde yer alan ve kâtip üyeler tarafından okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İ Ç İ N D E K İ L E R

	<u>Sayfa</u>
I.- GEÇEN TUTANAK ÖZETİ	449
II.- GELEN KÂĞITLAR	453
III.- YOKLAMALAR	486,487,505,506,542,544
IV.- BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI	462,485,487
<i>A) ÖNERGELER</i>	462
1.- Denizli Milletvekili Cahit Özkan'ın, Genel Kurulun 2/3/2022 tarihli 60'ıncı Birleşiminde İç Tüzük'ün 59'uncu maddesinin ikinci fıkrası çerçevesinde yürütmenin Genel Kurulu bilgilendirmesi ve devamında siyasi parti grupları adına konuşmalar ile grubu bulunmayan bir milletvekilinin konuşmasının İç Tüzük'ün 70'inci maddesine göre kapalı oturumda yapılmasına ilişkin önergesi	462

B) TEZKERELER

485:486,487

1.- Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığının, Avrupa Birliği Konseyi Fransa Dönem Başkanlığı tarafından 24-25 Şubat 2022 tarihlerinde Fransa'nın başkenti Paris'te düzenlenecek olan "Ortak Dış ve Güvenlik Politikası ve Ortak Güvenlik ve Savunma Politikası" konulu Parlamentolar Arası Konferans'a Türkiye Büyük Millet Meclisinden katılacak heyeti oluşturmak üzere, isme yapılan davet ve siyasi parti grubunun bildirmiş olduğu isimlere ilişkin tezkeresi (3/1877)

485:486

2.- Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığının, Türkiye Büyük Millet Meclisinde Türkiye-Azerbaycan-Pakistan Parlamentolar Arası Dostluk Grubunun kurulmasına ilişkin tezkeresi (3/1878)

486,487

V.- KAPALI OTURUMLAR

463

VI.- GÜNDEM DIŞI KONUŞMALAR

464

A) MİLLETVEKİLLERİNİN GÜNDEM DIŞI KONUŞMALARI

464:468

1.- İstanbul Milletvekili Hayrettin Nuhoğlu'nun, ülkemizdeki deprem sorununa ilişkin gündem dışı konuşması

464:465

2.- Gaziantep Milletvekili Bayram Yılmazkaya'nın, Gaziantep'te yaşanan uyuşturucu sorununa ilişkin gündem dışı konuşması

465:467

3.- Sivas Milletvekili Semiha Ekinci'nin, Sivas'ta 2021 yılında yapılan çalışmalara ilişkin gündem dışı konuşması

467:468

VII.- AÇIKLAMALAR

469,512,517,528

1.-Balıkesir Milletvekili İsmail Ok'un, zeytinliklerin maden işletmeciliğine açılmasına ilişkin açıklaması

469

2.- İzmir Milletvekili Murat Çepni'nin, zeytinliklerin maden işletmeciliğine açılmasına ilişkin açıklaması

469

3.- İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, 28 Şubat sürecine ilişkin açıklaması

469

4.- Osmaniye Milletvekili İsmail Kaya'nın, Türkiye'nin denizcilik alanındaki atılımlarına ilişkin açıklaması

469:470

5.- Bursa Milletvekili Erkan Aydın'ın, ilaç kademe rakamlarına ilişkin açıklaması

470

- 6.- Osmaniye Milletvekili MÜcahit Durmuşoğlu'nun, 28 Şubat darbesine ve şubat ayı ihracat verilerine ilişkin açıklaması 470
- 7.- Mersin Milletvekili Hacı Özkan'ın, Arslanköy'ün düşman işgalinden kurtuluşunun 102'nci yıl dönümüne ilişkin açıklaması 470:471
- 8.- Düzce Milletvekili Ümit Yılmaz'ın, ilaç kademe rakamlarına ilişkin açıklaması 471
- 9.- Mersin Milletvekili Baki Şimşek'in, Mersinli yaş sebze meyve ihracatçılarının sorunlarına ilişkin açıklaması 471
- 10.- Gaziantep Milletvekili Bayram Yılmazkaya'nın, Gaziantep'te muhtarlıkların birleştirilerek ortadan kaldırılması sorununa ilişkin açıklaması 471:472
- 11.- Hatay Milletvekili Mehmet Güzelmansur'un, zeytinliklerin maden işletmeciliğine açılmasına ilişkin açıklaması 472
- 12.- Konya Milletvekili Abdulkadir Karaduman'ın, zeytinliklerin maden işletmeciliğine açılmasına ilişkin açıklaması 472
- 13.- Adana Milletvekili Burhanettin Bulut'un, sağlık emekçilerinin performans ödemelerinde yaşanan gecikmeye ilişkin açıklaması 472:473
- 14.- Kastamonu Milletvekili Hasan Baltacı'nın, Kastamonu gibi sosyoekonomik gelişmişlik endeksi düşük illerde bölgesel sigorta primi teşvikinin devam ettirilmesi gerektiğine ilişkin açıklaması 473
- 15.- Adana Milletvekili Orhan Sümer'in, Adana'da elektrik faturalarının ödenmesinde karşılaşılan zorluklara ilişkin açıklaması 473
- 16.- Kırşehir Milletvekili Metin İlhan'ın, Ankara-Niğde Otoyolu nedeniyle arazileri istimlak edilen vatandaşların mağduriyetine ilişkin açıklaması 473
- 17.- Mersin Milletvekili Ali Cumhuri Taşkın'ın, elektrik faturalarındaki indirime ilişkin açıklaması 474
- 18.- Kocaeli Milletvekili Sami Çakır'ın, Avrupalı gazeteciler ile televizyon yayıncılarının Rusya-Ukrayna savaşı hakkında sarf ettikleri cümlelere ilişkin açıklaması 474
- 19.- Kütahya Milletvekili Ali Fazıl Kasap'ın, Kütahya'nın Simav ilçesine siyanürlü altın madeni açılması için verilen ÇED raporuna ilişkin açıklaması 474
- 20.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, zeytinliklerin maden işletmeciliğine açılmasına ilişkin açıklaması 475
- 21.- Amasya Milletvekili Mustafa Levent Karahocagil'in, AK PARTİ Hükümetinin 2021 yılında gerçekleştirdiği hizmetlere ilişkin açıklaması 475
- 22.- Siirt Milletvekili Meral Danış Beştaş'ın, 2 Mart darbesinin yıl dönümüne, dokunulmazlıkları kaldırılan milletvekillerine, Cumhurbaşkanının Avrupa Birliğine yönelik sözlerine, Sezgin Baran Korkmaz'ın ABD'ye iade talebine, zeytinliklerin maden işletmeciliğine açılmasına, 17 Aralık 2021

tarihinden bugüne kadar ne kadar dolar satıldığını öğrenmek istediklerine ve Aysel Tuğluk hakkında hazırlanan ATK raporuna ilişkin açıklaması	475:477
23.- Afyonkarahisar Milletvekili Burcu Köksal'ın, Afyonkarahisar iline bağlı Başmakçı ve Sandıklı ilçelerinin su sorununa ilişkin açıklaması	477:478
24.- Aksaray Milletvekili Ayhan Erel'in, Sadi Somuncuoğlu'nun vefatına ilişkin açıklaması	478
25.- Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, Ukrayna-Rusya arasında yaşananların Mecliste gündem dışı söz talebiyle konuşulmasının rejimin yanlışlığını gösterdiğine, Genel Kurul gündemine, TÜİK'in açıkladığı büyüme rakamlarına ve tek adam rejiminin millettten kopuk, yoksula düşman bir rejim olduğuna ilişkin açıklaması	478:480
26.- Denizli Milletvekili Cahit Özkan'ın, Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemi sayesinde 2021 yılında istihdam ve ihracatla refahımızı artırdığımızı, Rusya ile Ukrayna arasında yaşanan kriz ortamında Dışişleri Bakanlığımızın gerekli diplomatik girişimleri gerçekleştirdiğine, 2022 yılı Ocak ve Şubat aylarında gerçekleşen ihracat rakamlarına ve Yeşilay Haftası'na ilişkin açıklaması	480:481
27.- Samsun Milletvekili Erhan Usta'nın, Rize'nin düşman işgalinden kurtuluşunun 104'üncü yıl dönümüne, Yeşilay Haftası'na, Deprem Haftası'na, Karayolları, KİT ve belediye şirketleri çalışanlarının kadro sorununa, zeytinliklerin maden işletmeciliğine açılmasına, araç muayene ücretlerinde fahiş fiyat artışlarına ve Denizli Milletvekili Cahit Özkan'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması	481:484
28.- Sakarya Milletvekili Muhammed Levent Bülbül'ün, Rize'nin düşman işgalinden kurtuluşunun 104'üncü yıl dönümüne, Deprem Haftası'na, Yalova'nın Çiftlikköy ilçesinde yaşayan 118 yaşındaki Zeliha ninenin vefatına ve Nuri Paşa'nın vefat yıl dönümüne ilişkin açıklaması	484:485
29.- Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, 314 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin Anayasa'ya aykırı olduğu gerekçesiyle Komisyona iade edilmesi gerektiğine ve Başkanlığın tutumunun bu yönde olmaması hâlinde usul tartışması açılmasını talep ettiğine ilişkin açıklaması	512:513
30.- Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, Adalet ve Kalkınma Partisinin istismarcı bir yasama yaklaşımıyla bütün kanunları temel kanun olarak gördüğünün doğrudan doğruya sakıncalara, Kanunlar ve Kararlar Başkanlığının komisyonlarla paylaştığı kanunlarla ilgili yasama tekniği açısından değerlendirmeleri içeren evrakın Komisyon sözcüleriyle paylaşılmamasının sebebini bilmek istediğine ve bu eksikliğe rağmen kanun görüşmelerine devam edilirse usul tartışması açmak zorunda olduklarına ilişkin açıklaması	517:519

31.- Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu Başkanı Ziya Altunyaldız, Manisa Milletvekili Özgür Özel'in yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması 519

32.- Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, talep ettikleri inceleme raporunun kendilerine verilmesinden dolayı Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Celal Adan'a teşekkür ettiklerine, Kanunlar ve Kararlar Başkanlığının görevini yaptığının anlaşıldığına ve iktidar partisinin kaliteli yasama konusunda hassas davranmadığına ilişkin açıklaması 528

VIII.- ÖNERİLER

488,506

A) SİYASİ PARTİ GRUBU ÖNERİLERİ

488:505,506:512

1.- İYİ Parti Grubunun, Ankara Milletvekili İbrahim Halil Oral ve arkadaşları tarafından, tarımsal girdi fiyatlarındaki uzun süreli artışın sebeplerinin araştırılması, verilecek destek ve teşviklerin tespiti ile bu bağlamda gıda fiyatlarındaki artışın önlenmesine yönelik tedbirlerin çeşitlendirilmesi amacıyla 28/2/2022 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 2 Mart 2022 Çarşamba günkü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi 488:494

2.- HDP Grubunun, Grup Başkan Vekili Siirt Milletvekili Meral Danış Beştaş ve Grup Başkan Vekili İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç tarafından, Türkiye genelinde milyonlarca seyyar esnafın içinde bulunduğu çalışma ve yaşam koşullarının belirlenerek iyileştirilmesi amacıyla 18/2/2022 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 2 Mart 2022 Çarşamba günkü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi 494:500

3.- CHP Grubunun, Türkiye Büyük Millet Meclisi gündeminin "Genel Görüşme ve Meclis Araştırması Yapılmasına Dair Ön Görüşmeler" kısmında yer alan, medikal sektörde yaşanan tıbbi cihaz temin edilmesine yönelik sorunların araştırılması amacıyla verilmiş olan (10/5461) esas numaralı Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 2 Mart 2022 Çarşamba günkü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi 500:505,506

4.- AK PARTİ Grubunun, bastırılarak dağıtılan 314 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin kırk sekiz saat geçmeden gündemin "Kanun Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler" kısmının 1'inci sırasına alınmasına ve bu kısımda bulunan diğer işlerin sırasının buna göre teselsül ettirilmesine, Genel Kurulun çalışma saatlerine ve 314 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin İç Tüzük'ün 91'inci maddesine göre temel kanun olarak bölümler hâlinde görüşülmesine ilişkin önerisi 506:512

**IX.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN
DİĞER İŞLER****512,520,528***A) KANUN TEKLİFLERİ**512,520:528,528:543*

1.- Çorum Milletvekili Oğuzhan Kaya ve 87 Milletvekilinin Nükleer Düzenleme Kanunu Teklifi (2/4222) ile Çevre Komisyonu ve Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu Raporları (S. Sayısı: 314)

*512,520:528,528:543***X.- USUL HAKKINDA GÖRÜŞMELER****513**

1.- Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Celal Adan'ın, 314 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin Anayasa'ya aykırı olduğu gerekçesiyle Komisyona iade edilip edilmemesiyle ilgili Başkanlığın tutumu hakkında

513:517

I.- GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

TBMM Genel Kurulu saat 15.01'de açılarak iki oturum yaptı.

Tokat Milletvekili Yücel Bulut, Tokat ve ilçelerine,

Elâzığ Milletvekili Gürsel Erol, Elâzığ'da yaşanan sorunlara,

Kocaeli Milletvekili İlyas Şeker, 1 Mart 1958 tarihinde Kocaeli İzmit'te yaşanan Üsküdar vapur faciasının 64'üncü yıl dönümüne,

İlişkin gündem dışı birer konuşma yaptılar.

Antalya Milletvekili Hasan Subaşı, Rusya'nın Ukrayna'yı işgale kalkışmasının Antalya'nın tarım ve turizmi ile ihracatçılarımız üzerindeki olumsuz etkilerine,

Sakarya Milletvekili Muhammed Levent Bülbül, Elâzığ Milletvekili Gürsel Erol'un yaptığı gündem dışı konuşmasındaki bazı ifadelerine,

Manisa Milletvekili Özgür Özel, Sakarya Milletvekili Muhammed Levent Bülbül'ün yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine,

Sakarya Milletvekili Muhammed Levent Bülbül, Manisa Milletvekili Özgür Özel'in yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine,

Gaziantep Milletvekili İrfan Kaplan, Gaziantep ve civar illerdeki fıstık ve zeytin üreticilerinin sorunlarına,

Konya Milletvekili Esin Kara,

Mersin Milletvekili Olcay Kılavuz,

Mustafa Erol'un şehadetinin yıl dönümüne;

İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi, Ukrayna-Rusya savaşında Türkiye'nin tarafsız politika gütmesi gerektiğine,

Bursa Milletvekili Nurhayat Altaca Kayışoğlu, esnafın yaşadığı mağduriyete ve Geçit esnafının iş yapamaz hâle geldiğine,

Düzce Milletvekili Ümit Yılmaz, Optisyenlik Hakkında Kanun'a,

Kırkkale Milletvekili Ahmet Önal, Tıp 1 diyabet hastası çocuklar için sensörlü glikoz ölçüm cihazlarının SGK kapsamına alınması gerektiğine,

Trabzon Milletvekili Ahmet Kaya, solunum cihazı kullanan vatandaşların elektrik faturalarında düzenleme yapılması gerektiğine,

Adana Milletvekili Orhan Sümer, Türk Eğitim Derneği tarafından açıklanan 2021 Eğitim Değerlendirme Raporu'na,

Kırşehir Milletvekili Metin İlhan, İŞKUR TYP kapsamında istihdam edilen okul güvenlik görevlilerinin yaşadığı mağduriyete,

Mersin Milletvekili Ali Cumhur Taşkın, 28 Şubat darbesinin 25'inci yıl dönümüne,

İstanbul Milletvekili Hayati Arkaz, 1-7 Mart Deprem Haftası'na,

Muğla Milletvekili Süleyman Girgin, Muğla'dan tuhafiyeci bir esnafın iktidara yazdığı mektubuna,

Kayseri Milletvekili Dursun Ataş, Erciyes Üniversitesindeki işçilerin mağduriyetine,

İstanbul Milletvekili Züleyha Gülüm,

Ağrı Milletvekili Dirayet Dilan Taşdemir,

Diyarbakır Milletvekili Semra Güzel'in dokunulmazlığının kaldırılmak istenmesine;

Bartın Milletvekili Aysu Bankoğlu, Ukrayna’da devam eden Rus saldırısını kınadıklarına,
Manisa Milletvekili Bekir Başevirgen, zeytinlik alanların madencilik faaliyetlerine açılmasına,
Mersin Milletvekili Zeynep Gül Yılmaz, Mersin ili Toroslar ilçesine bağlı Arslanköy’ün düşman işgalinden kurtuluşunun yıl dönümüne,

Gaziantep Milletvekili Ali Muhittin Taşdoğan, ARFF memurlarının özlük haklarına,
Burdur Milletvekili Mehmet Göker, Burdur’daki demir yolu yatırımlarının belirsizliğine,

Sakarya Milletvekili Muhammed Levent Bülbül, Eren Kış-25 Operasyonu’nda şehit düşen Jandarma Uzman Çavuş Mürsel Sunal’a Allah’tan rahmet dilediğine, 1 Mart 1958 tarihinde Kocaeli İzmit’te yaşanan Üsküdar vapur faciasının yıl dönümüne, ülkücü şehit Mustafa Erol’un şehadetinin seneidevriyesine, Hocalı katliamına, Bosna Hersek’in 30’uncu bağımsızlık yıl dönümüne, 27 Şubat 2020 tarihinde İdlîb’de şehit düşen Mehmetçikleri rahmet ve minnetle andığına, Ukrayna-Rusya savaş sürecinde yaşanan enformatik kirliliğe, İstiklal Marşı’nın ilk kez Türkiye Büyük Millet Meclisinde okunmasının yıl dönümüne ve Muhasebeciler Günü’ne,

Siirt Milletvekili Meral Danış Beştaş, “postmodern darbe” olarak adlandırılan 28 Şubatın yıl dönümüne ve Diyarbakır Milletvekili Semra Güzel’in dokunulmazlığının kaldırılması meselesine,

Sakarya Milletvekili Muhammed Levent Bülbül, Siirt Milletvekili Meral Danış Beştaş’ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine,

Siirt Milletvekili Meral Danış Beştaş, Sakarya Milletvekili Muhammed Levent Bülbül’ün yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine,

Sakarya Milletvekili Muhammed Levent Bülbül, Siirt Milletvekili Meral Danış Beştaş’ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine,

Denizli Milletvekili Cahit Özkan, Siirt Milletvekili Meral Danış Beştaş’ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine,

Siirt Milletvekili Meral Danış Beştaş, Sakarya Milletvekili Muhammed Levent Bülbül ile Denizli Milletvekili Cahit Özkan’ın yaptıkları açıklamalarındaki bazı ifadelerine,

Denizli Milletvekili Cahit Özkan, Siirt Milletvekili Meral Danış Beştaş’ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine,

Siirt Milletvekili Meral Danış Beştaş, Denizli Milletvekili Cahit Özkan’ın yerinden sarf ettiği bazı ifadelerine,

Denizli Milletvekili Cahit Özkan, Siirt Milletvekili Meral Danış Beştaş’ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine,

Manisa Milletvekili Özgür Özel, Türkiye coğrafyası üzerinden Irak’a bir operasyon yapılmasını içeren tezkerenin reddedildiği 1 Mart 2003’teki gizli oturum tutanaklarının yayınlanması gerektiğine, Cumhuriyet Halk Partisi Grubunun Ukrayna kriziyle ilgili genel görüşme çağrısına, Nadir Hastalıklar Günü’ne ve zeytinliklerdeki madencilik çalışmalarına izin veren yönetmeliğe,

Denizli Milletvekili Cahit Özkan, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan’ın “Dünya 5’ten büyüktür.” Anlayışına ve 28 Şubatın acı hatıraların ve dayanılmaz ayrımcılığın yaşandığı bir dönem olduğuna,

Siirt Milletvekili Meral Danış Beştaş, Denizli Milletvekili Cahit Özkan’ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine,

Denizli Milletvekili Cahit Özkan, Siirt Milletvekili Meral Danış Beştaş’ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine,

Samsun Milletvekili Erhan Usta, Hakkâri'nin Çukurca ilçesinde şehit olan Jandarma Uzman Çavuş Mürsel Sunal'a Cenab-ı Allah'tan rahmet dilediğine, Sadi Somuncuoğlu'nun vefatına, Necmettin Erbakan'ın ölüm yıl dönümüne, Güçlendirilmiş Parlamenter Sistem Mutabakat Metni'ne, TÜİK'in açıkladığı büyüme rakamlarına ve yapısal tedbirler alınarak akaryakıtta, doğal gazda ve elektrikte ciddi indirimler yapılabilecekken Hükümetin elektrik faturalarında sadece 10 puanlık bir vergi indirimi yaptığına,

Gaziantep Milletvekili İmam Hüseyin Filiz, Sadi Somuncuoğlu'nun vefatına ve Montrö Boğazlar Sözleşmesi'nin önemine,

İlişkin birer açıklamada bulundular.

İYİ Parti Grubunun, 1/3/2022 tarihinde Grup Başkan Vekili Samsun Milletvekili Erhan Usta tarafından, PTT'nin Varlık Fonuna devredildikten sonra zarar etmesine sebep olan uygulamaların tespit edilmesi, millî güvenlik sorunu olarak görülen iddiaların aydınlatılması, PTT üzerinden haksız kazanç sağlayan kişi ve kurumların tespit edilmesi ile PTT'nin itibarının yeniden kazandırılması için alınacak önlemlerin belirlenmesi amacıyla, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin diğer önergelerin önüne alınarak,

HDP Grubunun, 1/3/2022 tarihinde Grup Başkan Vekili Siirt Milletvekili Meral Danış Beştaş ve Grup Başkan Vekili İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç tarafından, demokratik siyasetin önündeki engellerin kaldırılması amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin (17140 sıra no.lu), diğer önergelerin önüne alınarak,

CHP Grubunun, 17/1/2022 tarihinde İstanbul Milletvekili Ali Şeker ve arkadaşları tarafından, hekimlerin yurt dışına göç etmelerinin nedenlerinin araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin (3057 sıra no.lu), diğer önergelerin önüne alınarak,

Görüşmelerinin, Genel Kurulun 1 Mart 2022 Salı günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerileri yapılan görüşmelerden sonra kabul edilmedi.

AK PARTİ Grubunun, gündemin “Kanun Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler” kısmında bulunan 305 ve 306 sıra sayılı Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporlarının bu kısmın sırasıyla 1'inci ve 2'nci sıralarına alınmasına ve bu kısımda bulunan diğer işlerin sırasının buna göre teselsül ettirilmesine ve Genel Kurulun çalışma saatlerine ilişkin önerisi yapılan görüşmelerden sonra kabul edildi.

Denizli Milletvekili Cahit Özkan, Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu'nun yarın İç Tüzük'ün 59'uncu maddesinin ikinci fıkrası çerçevesinde Rusya-Ukrayna krizinde yaşanan süreçler konusunda Meclisi bilgilendireceğine,

Manisa Milletvekili Özgür Özel, Kars Milletvekili Ahmet Arslan'ın iki dakika ilave süre istemesinin iktidarın getirdiği İç Tüzük değişikliğiyle kısıtlanan konuşma sürelerinin yetersizliğini gösterdiğine,

Denizli Milletvekili Cahit Özkan, Manisa Milletvekili Özgür Özel'in yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine,

Denizli Milletvekili Cahit Özkan, Batman Milletvekili Ayşe Acar Başaran'ın HDP grup önerisi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine,

Siirt Milletvekili Meral Danış Beştaş, Denizli Milletvekili Cahit Özkan'ın yerinden sarf ettiği bazı ifadelerine,

Denizli Milletvekili Cahit Özkan, Siirt Milletvekili Meral Danış Beştaş'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine,

Manisa Milletvekili Özgür Özel, Denizli Milletvekili Cahit Özkan'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine,

Denizli Milletvekili Cahit Özkan, Manisa Milletvekili Özgür Özel'in yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine,

Uşak Milletvekili Özkan Yalım, Kars Milletvekili Ahmet Arslan'ın İYİ Parti grup önerisi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine,

İlişkin birer açıklamada bulundular.

Batman Milletvekili Ayşe Acar Başaran, Denizli Milletvekili Cahit Özkan'ın yaptığı açıklaması sırasında şahsına sataşması nedeniyle bir konuşma yaptı.

İstanbul Milletvekili Gamze Akkuş İlgezdi'nin, (2/3276) esas numaralı 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin doğrudan gündeme alınmasına ilişkin önergesi yapılan görüşmelerden sonra kabul edilmedi.

Gündem'in "Kanun Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler" kısmının:

1'inci sırasına alınan, Diyarbakır Milletvekili Semra Güzel'in Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Cumhurbaşkanlığı Tezkeresi (3/665) ile Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu'nun (S. Sayısı: 305) görüşmeleri tamamlanarak,

2'nci sırasına alınan, Diyarbakır Milletvekili Semra Güzel'in Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Cumhurbaşkanlığı Tezkeresi (3/1843) ile Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu (S. Sayısı: 306),

İstem üzerine yapılan açık oylama sonucu kabul edildi.

3'üncü sırasına alınan, Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Kültürel İş Birliği Protokolünün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2756) ve Dışişleri Komisyonu Raporu'nun (S. Sayısı: 292) görüşmeleri tamamlanarak yapılan açık oylamalarından sonra kabul edildi.

Siirt Milletvekili Meral Danış Beştaş, 305 ve 306 sıra sayılı Cumhurbaşkanlığı tezkereleri ile Anayasa ve Adalet Komisyonu Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon raporlarının Anayasa'nın 10, 13, 14, 36, 38, 76, 83 ve 138'inci maddelerine aykırı olduğu gerekçesiyle usul tartışması açılmasını talep ettiğine ilişkin bir açıklamada bulundu.

305 ve 306 sıra sayılı Cumhurbaşkanlığı tezkereleri ile Anayasa ve Adalet Komisyonu Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon raporlarının Anayasa'ya ve İç Tüzük'e aykırı olduğu gerekçesiyle Komisyona iade edilip edilmemesi hususunda usul görüşmesi yapıldı. Başkanlığın tutumunda herhangi bir değişiklik olmadığı açıklandı.

Alınan karar gereğince, 2 Mart 2022 Çarşamba günü saat 14.00'te toplanmak üzere 21.57'de birleşime son verildi.

Celal ADAN

Başkan Vekili

Mustafa AÇIKGÖZ

Nevşehir

Kâtip Üye

Enez KAPLAN

Tekirdağ

Kâtip Üye

II.- GELEN KÂĞITLAR

No: 106

No: 106

2 Mart 2022 Çarşamba

Rapor

1.-Çorum Milletvekili Oğuzhan Kaya ve 87 Milletvekilinin Nükleer Düzenleme Kanunu Teklifi (2/4222) ile Çevre Komisyonu ve Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu Raporları (S. Sayısı: 314) (Dağıtım tarihi: 02.03.2022) (GÜNDEME)

Yazılı Soru Önergeleri

1.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, 2020-2022 yılları arasında ülke genelinde ve Antalya'da iş kazası ve meslek hastalığı nedeniyle yaralanan ve yaşamını yitirenlere ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58860) (Başkanlığa geliş tarihi: 14.02.2022)

2.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Antalya ilindeki işsizlik oranlarına ve İŞKUR aracılığıyla yapılan başvurulara ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58861) (Başkanlığa geliş tarihi: 14.02.2022)

3.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, 2021 yılında Türkiye İş Kurumu tarafından Antalya ilinde düzenlenen çeşitli eğitim programlarına ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58862) (Başkanlığa geliş tarihi: 14.02.2022)

4.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, 2020-2022 yılları arasında ülke genelinde ve Kocaeli'de iş kazası ve meslek hastalığı nedeniyle yaralanan ve yaşamını yitirenlere ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58863) (Başkanlığa geliş tarihi: 14.02.2022)

5.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, 2021 yılında Türkiye İş Kurumu tarafından Balıkesir ilinde düzenlenen çeşitli eğitim programlarına ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58864) (Başkanlığa geliş tarihi: 14.02.2022)

6.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Balıkesir ilindeki işsizlik oranlarına ve İŞKUR aracılığıyla yapılan başvurulara ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58865) (Başkanlığa geliş tarihi: 14.02.2022)

7.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, 2020-2022 yılları arasında ülke genelinde ve Balıkesir'de iş kazası ve meslek hastalığı nedeniyle yaralanan ve yaşamını yitirenlere ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58866) (Başkanlığa geliş tarihi: 14.02.2022)

8.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, 2021 yılında Türkiye İş Kurumu tarafından Amasya ilinde düzenlenen çeşitli eğitim programlarına ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58867) (Başkanlığa geliş tarihi: 14.02.2022)

9.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Amasya ilindeki işsizlik oranlarına ve İŞKUR aracılığıyla yapılan başvurulara ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58868) (Başkanlığa geliş tarihi: 14.02.2022)

10.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, 2020-2022 yılları arasında ülke genelinde ve Amasya'da iş kazası ve meslek hastalığı nedeniyle yaralanan ve yaşamını yitirenlere ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58869) (Başkanlığa geliş tarihi: 14.02.2022)

11.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, 2021 yılında Türkiye İş Kurumu tarafından Çorum ilinde düzenlenen çeşitli eğitim programlarına ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58870) (Başkanlığa geliş tarihi: 14.02.2022)

12.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Çorum ilindeki işsizlik oranlarına ve İŞKUR aracılığıyla yapılan başvurulara ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58871) (Başkanlığa geliş tarihi: 14.02.2022)

13.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, 2020-2022 yılları arasında ülke genelinde ve Çorum'da iş kazası ve meslek hastalığı nedeniyle yaralanan ve yaşamını yitirenlere ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58872) (Başkanlığa geliş tarihi: 14.02.2022)

14.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, 2021 yılında Türkiye İş Kurumu tarafından Çanakkale ilinde düzenlenen çeşitli eğitim programlarına ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58873) (Başkanlığa geliş tarihi: 14.02.2022)

15.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Çanakkale ilindeki işsizlik oranlarına ve İŞKUR aracılığıyla yapılan başvurulara ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58874) (Başkanlığa geliş tarihi: 14.02.2022)

16.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, 2021 yılında Türkiye İş Kurumu tarafından Kocaeli ilinde düzenlenen çeşitli eğitim programlarına ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58875) (Başkanlığa geliş tarihi: 14.02.2022)

17.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Kocaeli ilindeki işsizlik oranlarına ve İŞKUR aracılığıyla yapılan başvurulara ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58876) (Başkanlığa geliş tarihi: 14.02.2022)

18.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, 2020-2022 yılları arasında ülke genelinde ve Çanakkale'de iş kazası ve meslek hastalığı nedeniyle yaralanan ve yaşamını yitirenlere ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58877) (Başkanlığa geliş tarihi: 14.02.2022)

19.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Antalya için Temiz Hava Eylem Planı'nın hazır olup olmadığına ve ilin hava kalitesine ilişkin Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58878) (Başkanlığa geliş tarihi: 14.02.2022)

20.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Amasya'da arazi satın alan yabancı uyruklu kişi, şirket veya yabancı ortaklı şirketlere ilişkin Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58879) (Başkanlığa geliş tarihi: 14.02.2022)

21.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Amasya'da yer alan ve üzerinde ipotek bulunan tarım arazilerine ilişkin Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58880) (Başkanlığa geliş tarihi: 14.02.2022)

22.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Çorum'da yer alan ve üzerinde ipotek bulunan tarım arazilerine ilişkin Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58881) (Başkanlığa geliş tarihi: 14.02.2022)

23.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Çorum'da arazi satın alan yabancı uyruklu kişi, şirket veya yabancı ortaklı şirketlere ilişkin Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58882) (Başkanlığa geliş tarihi: 14.02.2022)

24.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Kocaeli'de yer alan ve üzerinde ipotek bulunan tarım arazilerine ilişkin Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58883) (Başkanlığa geliş tarihi: 14.02.2022)

25.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Balıkesir için Temiz Hava Eylem Planı'nın hazır olup olmadığına ve ilin hava kalitesine ilişkin Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58884) (Başkanlığa geliş tarihi: 14.02.2022)

26.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Kocaeli'de arazi satın alan yabancı uyruklu kişi, şirket veya yabancı ortaklı şirketlere ilişkin Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58885) (Başkanlığa geliş tarihi: 14.02.2022)

27.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Çanakkale'de yer alan ve üzerinde ipotek bulunan tarım arazilerine ilişkin Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58886) (Başkanlığa geliş tarihi: 14.02.2022)

28.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Çanakkale'de arazi satın alan yabancı uyruklu kişi, şirket veya yabancı ortaklı şirketlere ilişkin Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58887) (Başkanlığa geliş tarihi: 14.02.2022)

29.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Amasya için Temiz Hava Eylem Planı'nın hazır olup olmadığına ve ilin hava kalitesine ilişkin Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58888) (Başkanlığa geliş tarihi: 14.02.2022)

30.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Çorum için Temiz Hava Eylem Planı'nın hazır olup olmadığına ve ilin hava kalitesine ilişkin Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58889) (Başkanlığa geliş tarihi: 14.02.2022)

31.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Balıkesir'de yer alan ve üzerinde ipotek bulunan tarım arazilerine ilişkin Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58890) (Başkanlığa geliş tarihi: 14.02.2022)

32.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Balıkesir'de arazi satın alan yabancı uyruklu kişi, şirket veya yabancı ortaklı şirketlere ilişkin Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58891) (Başkanlığa geliş tarihi: 14.02.2022)

33.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Çanakkale için Temiz Hava Eylem Planı'nın hazır olup olmadığına ve ilin hava kalitesine ilişkin Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58892) (Başkanlığa geliş tarihi: 14.02.2022)

34.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Antalya'da yer alan ve üzerinde ipotek bulunan tarım arazilerine ilişkin Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58893) (Başkanlığa geliş tarihi: 14.02.2022)

35.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Antalya'da arazi satın alan yabancı uyruklu kişi, şirket veya yabancı ortaklı şirketlere ilişkin Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58894) (Başkanlığa geliş tarihi: 14.02.2022)

36.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Kocaeli için Temiz Hava Eylem Planı'nın hazır olup olmadığına ve ilin hava kalitesine ilişkin Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58895) (Başkanlığa geliş tarihi: 14.02.2022)

37.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Amasya ilinde bulunan spor kulübü sayısına ve 2021 yılında bu kulüplere yapılan nakdi yardımlara ilişkin Gençlik ve Spor Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58896) (Başkanlığa geliş tarihi: 14.02.2022)

38.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Antalya ilinde bulunan spor kulübü sayısına ve 2021 yılında bu kulüplere yapılan nakdi yardımlara ilişkin Gençlik ve Spor Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58897) (Başkanlığa geliş tarihi: 14.02.2022)

39.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Balıkesir ilinde bulunan spor kulübü sayısına ve 2021 yılında bu kulüplere yapılan nakdi yardımlara ilişkin Gençlik ve Spor Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58898) (Başkanlığa geliş tarihi: 14.02.2022)

40.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Çorum ilindeki Bakanlığa bağlı yurtlara ilişkin Gençlik ve Spor Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58899) (Başkanlığa geliş tarihi: 14.02.2022)

41.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Kocaeli ilindeki Bakanlığa bağlı yurtlara ilişkin Gençlik ve Spor Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58900) (Başkanlığa geliş tarihi: 14.02.2022)

42.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Çorum ilinde bulunan spor kulübü sayısına ve 2021 yılında bu kulüplere yapılan nakdi yardımlara ilişkin Gençlik ve Spor Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58901) (Başkanlığa geliş tarihi: 14.02.2022)

43.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Çanakkale ilindeki Bakanlığa bağlı yurtlara ilişkin Gençlik ve Spor Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58902) (Başkanlığa geliş tarihi: 14.02.2022)

44.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Balıkesir ilindeki Bakanlığa bağlı yurtlara ilişkin Gençlik ve Spor Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58903) (Başkanlığa geliş tarihi: 14.02.2022)

45.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Çanakkale ilinde bulunan spor kulübü sayısına ve 2021 yılında bu kulüplere yapılan nakdi yardımlara ilişkin Gençlik ve Spor Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58904) (Başkanlığa geliş tarihi: 14.02.2022)

46.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Kocaeli ilinde bulunan spor kulübü sayısına ve 2021 yılında bu kulüplere yapılan nakdi yardımlara ilişkin Gençlik ve Spor Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58905) (Başkanlığa geliş tarihi: 14.02.2022)

47.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Antalya ilindeki Bakanlığa bağlı yurtlara ilişkin Gençlik ve Spor Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58906) (Başkanlığa geliş tarihi: 14.02.2022)

48.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Amasya ilindeki Bakanlığa bağlı yurtlara ilişkin Gençlik ve Spor Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58907) (Başkanlığa geliş tarihi: 14.02.2022)

49.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Kocaeli ilinde son beş yılda operasyonlarda ele geçirilen uyuşturucu maddeye ilişkin İçişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58908) (Başkanlığa geliş tarihi: 14.02.2022)

50.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Antalya ilinde son beş yılda operasyonlarda ele geçirilen uyuşturucu maddeye ilişkin İçişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58909) (Başkanlığa geliş tarihi: 14.02.2022)

51.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Çorum ilinde son beş yılda operasyonlarda ele geçirilen uyuşturucu maddeye ilişkin İçişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58910) (Başkanlığa geliş tarihi: 14.02.2022)

52.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Amasya ilinde son beş yılda operasyonlarda ele geçirilen uyuşturucu maddeye ilişkin İçişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58911) (Başkanlığa geliş tarihi: 14.02.2022)

53.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Çanakkale ilinde son beş yılda operasyonlarda ele geçirilen uyuşturucu maddeye ilişkin İçişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58912) (Başkanlığa geliş tarihi: 14.02.2022)

54.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Balıkesir ilinde son beş yılda operasyonlarda ele geçirilen uyuşturucu maddeye ilişkin İçişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58913) (Başkanlığa geliş tarihi: 14.02.2022)

55.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Kocaeli ilindeki hemşire ve ebe sayısına ilişkin Sağlık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58914) (Başkanlığa geliş tarihi: 14.02.2022)

56.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Kocaeli ilindeki hastane ve hekim sayısına ilişkin Sağlık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58915) (Başkanlığa geliş tarihi: 14.02.2022)

57.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Kocaeli'de koruyucu hizmetlerden faydalanma oranına ve çeşitli verilere ilişkin Sağlık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58916) (Başkanlığa geliş tarihi: 14.02.2022)

58.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Amasya ilindeki hemşire ve ebe sayısına ilişkin Sağlık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58917) (Başkanlığa geliş tarihi: 14.02.2022)

59.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Amasya ilindeki hastane ve hekim sayısına ilişkin Sağlık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58918) (Başkanlığa geliş tarihi: 14.02.2022)

60.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Amasya'da koruyucu hizmetlerden faydalanma oranına ve çeşitli verilere ilişkin Sağlık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58919) (Başkanlığa geliş tarihi: 14.02.2022)

61.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Antalya ilindeki hastane ve hekim sayısına ilişkin Sağlık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58920) (Başkanlığa geliş tarihi: 14.02.2022)

62.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Antalya ilindeki hemşire ve ebe sayısına ilişkin Sağlık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58921) (Başkanlığa geliş tarihi: 14.02.2022)

63.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Antalya'da koruyucu hizmetlerden faydalanma oranına ve çeşitli verilere ilişkin Sağlık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58922) (Başkanlığa geliş tarihi: 14.02.2022)

64.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Çorum'da koruyucu hizmetlerden faydalanma oranına ve çeşitli verilere ilişkin Sağlık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58923) (Başkanlığa geliş tarihi: 14.02.2022)

65.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Çorum ilindeki hemşire ve ebe sayısına ilişkin Sağlık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58924) (Başkanlığa geliş tarihi: 14.02.2022)

66.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Çorum ilindeki hastane ve hekim sayısına ilişkin Sağlık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58925) (Başkanlığa geliş tarihi: 14.02.2022)

67.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Çanakkale'de koruyucu hizmetlerden faydalanma oranına ve çeşitli verilere ilişkin Sağlık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58926) (Başkanlığa geliş tarihi: 14.02.2022)

68.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Çanakkale ilindeki hemşire ve ebe sayısına ilişkin Sağlık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58927) (Başkanlığa geliş tarihi: 14.02.2022)

69.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Çanakkale ilindeki hastane ve hekim sayısına ilişkin Sağlık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58928) (Başkanlığa geliş tarihi: 14.02.2022)

70.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Balıkesir'de koruyucu hizmetlerden faydalanma oranına ve çeşitli verilere ilişkin Sağlık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58929) (Başkanlığa geliş tarihi: 14.02.2022)

71.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Balıkesir ilindeki hemşire ve ebe sayısına ilişkin Sağlık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58930) (Başkanlığa geliş tarihi: 14.02.2022)

72.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Balıkesir ilindeki hastane ve hekim sayısına ilişkin Sağlık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58931) (Başkanlığa geliş tarihi: 14.02.2022)

73.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Kocaeli ilinde organize sanayi bölgelerinde istihdam edilen kişi sayısına ilişkin Sanayi ve Teknoloji Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58932) (Başkanlığa geliş tarihi: 14.02.2022)

74.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Amasya ilinde organize sanayi bölgelerinde istihdam edilen kişi sayısına ilişkin Sanayi ve Teknoloji Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58933) (Başkanlığa geliş tarihi: 14.02.2022)

75.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Antalya ilinde organize sanayi bölgelerinde istihdam edilen kişi sayısına ilişkin Sanayi ve Teknoloji Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58934) (Başkanlığa geliş tarihi: 14.02.2022)

76.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Çorum ilinde organize sanayi bölgelerinde istihdam edilen kişi sayısına ilişkin Sanayi ve Teknoloji Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58935) (Başkanlığa geliş tarihi: 14.02.2022)

77.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Çanakkale ilinde organize sanayi bölgelerinde istihdam edilen kişi sayısına ilişkin Sanayi ve Teknoloji Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58936) (Başkanlığa geliş tarihi: 14.02.2022)

78.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Balıkesir ilinde organize sanayi bölgelerinde istihdam edilen kişi sayısına ilişkin Sanayi ve Teknoloji Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58937) (Başkanlığa geliş tarihi: 14.02.2022)

79.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, 2020-2022 yılları arasında Amasya ilinde yok olan ormanlık alanlar ile ağaçlandırma çalışmalarına ilişkin Tarım ve Orman Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58938) (Başkanlığa geliş tarihi: 14.02.2022)

80.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, 2020-2022 yılları arasında Kocaeli ilinde yok olan ormanlık alanlar ile ağaçlandırma çalışmalarına ilişkin Tarım ve Orman Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58939) (Başkanlığa geliş tarihi: 14.02.2022)

81.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, 2020-2022 yılları arasında Kocaeli ilindeki tarım arazilerine ilişkin Tarım ve Orman Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58940) (Başkanlığa geliş tarihi: 14.02.2022)

82.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, 2020-2022 yılları arasında Kocaeli ilinde tarım üretim kapasitesinin artırılmasına yönelik yardım, hibe ve teşvikler ile ipotek altındaki tarlalara ilişkin Tarım ve Orman Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58941) (Başkanlığa geliş tarihi: 14.02.2022)

83.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, 2020-2022 yılları arasında Antalya ilinde yok olan ormanlık alanlar ile ağaçlandırma çalışmalarına ilişkin Tarım ve Orman Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58942) (Başkanlığa geliş tarihi: 14.02.2022)

84.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Kocaeli ilinde Çiftçi Kayıt Sistemine kayıtlı çiftçi sayısına ve ile ayrılan ödenek miktarına ilişkin Tarım ve Orman Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58943) (Başkanlığa geliş tarihi: 14.02.2022)

85.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, 2020-2022 yılları arasında Çorum ilinde Tarım Kredi Kooperatifleri ve Ziraat Bankası aracılığıyla kredi kullanan üretici sayısına ilişkin Tarım ve Orman Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58944) (Başkanlığa geliş tarihi: 14.02.2022)

86.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, 2020-2022 yılları arasında Antalya ilinde Tarım Kredi Kooperatifleri ve Ziraat Bankası aracılığıyla kredi kullanan üretici sayısına ilişkin Tarım ve Orman Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58945) (Başkanlığa geliş tarihi: 14.02.2022)

87.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Antalya ilinde Çiftçi Kayıt Sistemine kayıtlı çiftçi sayısına ve ile ayrılan ödenek miktarına ilişkin Tarım ve Orman Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58946) (Başkanlığa geliş tarihi: 14.02.2022)

88.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, 2020-2022 yılları arasında Amasya ilinde Tarım Kredi Kooperatifleri ve Ziraat Bankası aracılığıyla kredi kullanan üretici sayısına ilişkin Tarım ve Orman Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58947) (Başkanlığa geliş tarihi: 14.02.2022)

89.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, 2020-2022 yılları arasında Antalya ilinde tarım üretim kapasitesinin artırılmasına yönelik yardım, hibe ve teşvikler ile ipotek altındaki tarlalara ilişkin Tarım ve Orman Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58948) (Başkanlığa geliş tarihi: 14.02.2022)

90.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, 2020-2022 yılları arasında Antalya ilindeki tarım arazilerine ilişkin Tarım ve Orman Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58949) (Başkanlığa geliş tarihi: 14.02.2022)

91.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Amasya ilinde Çiftçi Kayıt Sistemine kayıtlı çiftçi sayısına ve ile ayrılan ödenek miktarına ilişkin Tarım ve Orman Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58950) (Başkanlığa geliş tarihi: 14.02.2022)

92.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Çorum ilinde Çiftçi Kayıt Sistemine kayıtlı çiftçi sayısına ve ile ayrılan ödenek miktarına ilişkin Tarım ve Orman Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58951) (Başkanlığa geliş tarihi: 14.02.2022)

93.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, 2020-2022 yılları arasında Amasya ilinde tarım üretim kapasitesinin artırılmasına yönelik yardım, hibe ve teşvikler ile ipotek altındaki tarlalara ilişkin Tarım ve Orman Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58952) (Başkanlığa geliş tarihi: 14.02.2022)

94.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, 2020-2022 yılları arasında Kocaeli ilinde Tarım Kredi Kooperatifleri ve Ziraat Bankası aracılığıyla kredi kullanan üretici sayısına ilişkin Tarım ve Orman Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58953) (Başkanlığa geliş tarihi: 14.02.2022)

95.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, 2020-2022 yılları arasında Amasya ilindeki tarım arazilerine ilişkin Tarım ve Orman Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58954) (Başkanlığa geliş tarihi: 14.02.2022)

96.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, 2020-2022 yılları arasında Balıkesir ilinde tarım üretim kapasitesinin artırılmasına yönelik yardım, hibe ve teşvikler ile ipotek altındaki tarlalara ilişkin Tarım ve Orman Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58955) (Başkanlığa geliş tarihi: 14.02.2022)

97.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, 2020-2022 yılları arasında Çanakkale ilinde yok olan ormanlık alanlar ile ağaçlandırma çalışmalarına ilişkin Tarım ve Orman Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58956) (Başkanlığa geliş tarihi: 14.02.2022)

98.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, 2020-2022 yılları arasında Balıkesir ilindeki tarım arazilerine ilişkin Tarım ve Orman Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58957) (Başkanlığa geliş tarihi: 14.02.2022)

99.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, 2020-2022 yılları arasında Balıkesir ilinde yok olan ormanlık alanlar ile ağaçlandırma çalışmalarına ilişkin Tarım ve Orman Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58958) (Başkanlığa geliş tarihi: 14.02.2022)

100.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, 2020-2022 yılları arasında Çanakkale ilinde Tarım Kredi Kooperatifleri ve Ziraat Bankası aracılığıyla kredi kullanan üretici sayısına ilişkin Tarım ve Orman Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58959) (Başkanlığa geliş tarihi: 14.02.2022)

101.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, 2020-2022 yılları arasında Çorum ilinde tarım üretim kapasitesinin artırılmasına yönelik yardım, hibe ve teşvikler ile ipotek altındaki tarlalara ilişkin Tarım ve Orman Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58960) (Başkanlığa geliş tarihi: 14.02.2022)

102.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, 2020-2022 yılları arasında Çorum ilindeki tarım arazilerine ilişkin Tarım ve Orman Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58961) (Başkanlığa geliş tarihi: 14.02.2022)

103.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, 2020-2022 yılları arasında Çorum ilinde yok olan ormanlık alanlar ile ağaçlandırma çalışmalarına ilişkin Tarım ve Orman Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58962) (Başkanlığa geliş tarihi: 14.02.2022)

104.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Çanakkale ilinde Çiftçi Kayıt Sistemine kayıtlı çiftçi sayısına ve ile ayrılan ödenek miktarına ilişkin Tarım ve Orman Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58963) (Başkanlığa geliş tarihi: 14.02.2022)

105.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, 2020-2022 yılları arasında Çanakkale ilinde tarım üretim kapasitesinin artırılmasına yönelik yardım, hibe ve teşvikler ile ipotek altındaki tarlalara ilişkin Tarım ve Orman Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58964) (Başkanlığa geliş tarihi: 14.02.2022)

106.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, 2020-2022 yılları arasında Çanakkale ilindeki tarım arazilerine ilişkin Tarım ve Orman Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58965) (Başkanlığa geliş tarihi: 14.02.2022)

107.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, 2020-2022 yılları arasında Balıkesir ilinde Tarım Kredi Kooperatifleri ve Ziraat Bankası aracılığıyla kredi kullanan üretici sayısına ilişkin Tarım ve Orman Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58966) (Başkanlığa geliş tarihi: 14.02.2022)

108.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Balıkesir ilinde Çiftçi Kayıt Sistemine kayıtlı çiftçi sayısına ve ile ayrılan ödenek miktarına ilişkin Tarım ve Orman Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58967) (Başkanlığa geliş tarihi: 14.02.2022)

109.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, 2020-2022 yılları arasında Antalya ilinde faaliyet gösteren esnaf ve sanatkar işletmelerinden tescil ve terkin edilenlere ve faiz destekli kredi kullananlara ilişkin Ticaret Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58968) (Başkanlığa geliş tarihi: 14.02.2022)

110.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, 2020-2022 yılları arasında Kocaeli ilinde faaliyet gösteren esnaf ve sanatkar işletmelerinden tescil ve terkin edilenlere ve faiz destekli kredi kullananlara ilişkin Ticaret Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58969) (Başkanlığa geliş tarihi: 14.02.2022)

111.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, 2020-2022 yılları arasında Balıkesir ilinde faaliyet gösteren esnaf ve sanatkar işletmelerinden tescil ve terkin edilenlere ve faiz destekli kredi kullananlara ilişkin Ticaret Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58970) (Başkanlığa geliş tarihi: 14.02.2022)

112.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, 2020-2022 yılları arasında Amasya ilinde faaliyet gösteren esnaf ve sanatkar işletmelerinden tescil ve terkin edilenlere ve faiz destekli kredi kullananlara ilişkin Ticaret Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58971) (Başkanlığa geliş tarihi: 14.02.2022)

113.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, 2020-2022 yılları arasında Çorum ilinde faaliyet gösteren esnaf ve sanatkar işletmelerinden tescil ve terkin edilenlere ve faiz destekli kredi kullananlara ilişkin Ticaret Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58972) (Başkanlığa geliş tarihi: 14.02.2022)

114.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, 2020-2022 yılları arasında Çanakkale ilinde faaliyet gösteren esnaf ve sanatkar işletmelerinden tescil ve terkin edilenlere ve faiz destekli kredi kullananlara ilişkin Ticaret Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58973) (Başkanlığa geliş tarihi: 14.02.2022)

2 Mart 2022 Çarşamba

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 14.00

BAŞKAN: Başkan Vekili Celal ADAN

KÂTİP ÜYELER: Enez KAPLAN (Tekirdağ), Şeyhmus DİNÇEL (Mardin)

BAŞKAN – Türkiye Büyük Millet Meclisinin 60'ıncı Birleşimini açıyorum.(x)

Toplantı yeter sayısı vardır, görüşmelere başlıyoruz.

Sayın milletvekilleri, yürütmenin, Ukrayna'da yaşanan son gelişmeler hakkında İç Tüzük'ün 59'uncu maddesinin ikinci fıkrası gereğince gündem dışı söz istemi vardır. Bu istemi yerine getireceğim, daha sonra talepler hâlinde siyasi parti grupları ve grubu bulunmayan milletvekillerinden birine söz vereceğim.

Konuşma süreleri yürütme için yirmi dakika, siyasi parti grupları için on dakika, grubu bulunmayan bir milletvekili için ise beş dakikadır.

Sayın milletvekilleri, İç Tüzük'ün 59'uncu maddesinin ikinci fıkrasına göre yapılacak konuşmaların İç Tüzük'ün 70'inci maddesi çerçevesinde kapalı oturumda yapılmasına dair bir önerge vardır.

Önergeyi okutuyorum:

IV.- BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI

A) ÖNERGELER

1.- Denizli Milletvekili Cahit Özkan'ın, Genel Kurulun 2/3/2022 tarihli 60'ıncı Birleşiminde İç Tüzük'ün 59'uncu maddesinin ikinci fıkrası çerçevesinde yürütmenin Genel Kurulu bilgilendirmesi ve devamında siyasi parti grupları adına konuşmalar ile grubu bulunmayan bir milletvekilinin konuşmasının İç Tüzük'ün 70'inci maddesine göre kapalı oturumda yapılmasına ilişkin önergesi

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Genel Kurulun 2/3/2022 tarihli 60'ıncı Birleşiminde İç Tüzük'ün 59'uncu maddesinin ikinci fıkrası çerçevesinde yürütmenin Genel Kurulu bilgilendirmesi ve devamında siyasi parti grupları adına konuşmalar ile grubu bulunmayan bir milletvekilinin konuşmasının İç Tüzük'ün 70'inci maddesi doğrultusunda kapalı oturumda yapılmasını arz ve teklif ederim.

Cahit Özkan

Denizli

Grup Başkan Vekili

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, kapalı oturumda Genel Kurul salonunda bulunabilecek sayın üyeler dışındaki dinleyicilerin ve görevlilerin dışarıya çıkmaları gerekmektedir.

Sayın idare amirlerinden salonun boşaltılmasını temin etmelerini rica ediyorum.

Yeminli stenografların ve yeminli görevlilerin salonda kalmalarını oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Salonun hazırlanması amacıyla birleşime beş dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 14.03

(x) 7/4/2020 tarihli 78'inci Birleşimden itibaren, coronavirus salgını sebebiyle Genel Kurul Salonu'ndaki Başkanlık Divanı üyeleri, milletvekilleri ve görevli personel maske takarak çalışmalara katılmaktadır.

V.- KAPALI OTURUMLAR
İKİNCİ OTURUM
(İkinci Oturum Kapalıdır)

ÜÇÜNCÜ OTURUM**Açılma Saati: 16.45****BAŞKAN: Başkan Vekili Celal ADAN****KÂTİP ÜYELER: Enez KAPLAN (Tekirdağ), Emine Sare AYDIN (İstanbul)**

BAŞKAN – Türkiye Büyük Millet Meclisinin 60’ıncı Birleşiminin kapalı oturumdan sonraki Üçüncü Oturumunu açıyorum.

Şimdi, 3 sayın milletvekiline gündem dışı söz vereceğim.

Gündem dışı ilk söz, Deprem Haftası münasebetiyle ülkemizdeki deprem sorunuyla ilgili söz isteyen İstanbul Milletvekili Hayrettin Nuhoğlu.

Buyurun Sayın Nuhoğlu. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

VI.- GÜNDEM DIŞI KONUŞMALAR**A) MİLLETVEKİLLERİNİN GÜNDEM DIŞI KONUŞMALARI**

1.- İstanbul Milletvekili Hayrettin Nuhoğlu’nun, ülkemizdeki deprem sorununa ilişkin gündem dışı konuşması

HAYRETTİN NUHOĞLU (İstanbul) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; mart ayının ilk haftası Deprem Haftası’dır. Hafta dolayısıyla gündem dışı söz aldım, selamlarımı sunarım.

Türkiye’nin depremlerden en çok etkilenen ülkelerden biri olması halkımızın sürekli deprem korkusuyla yaşamasına sebep olmaktadır. Deprem, gerçekten, sonuçları itibarıyla korkunç bir olaydır; yıkıcı olması dolayısıyla can kayıpları, yaralanmalar ve sakat kalmalar yanında psikolojik sorunlar, bulaşıcı hastalıklar ve ekonomik kayıplar da oluşmaktadır. Acil yardım harcamaları, üretim ve gelir kaybı, pazar kaybı, enflasyon artışı, planlanmış yatırımların ertelenmesi, işsizlik ve ortaya çıkan konut ihtiyacının karşılanması gibi mecburiyetler felaketin önemini daha da artırmaktadır.

Sonuçları itibarıyla korkunç bir felaket olduğunu ifade etsek de deprem bir doğa olayıdır. Diğer doğa olaylarında olduğu gibi gerekli ve yeterli tedbirler alındığı takdirde korkulacak bir olay olmadığı bilinmelidir. Çok daha şiddetli depremlerin görüldüğü diğer bazı ülkelerde ölü sayısı çok azken veya hiç olmazken bizim gibi gelişmekte olan ülkelerde etkisi ağır olmaktadır. İşte bu konunun üzerinde durulmalıdır çünkü her deprem sonrası gözyaşı dökenler, deprem yardımları toplamanın dışında kalıcı çözümler üretememişlerdir. Depremin yıktığı konutların yerine yenilerini yapmış olmak yeterli olamaz, çözüm bu değildir; esas çözüm, deprem nerede ve hangi büyüklükte olursa olsun, deprem olmadan önce kentsel dönüşümü gerçekleştirmekle olur. Üstelik sadece konutlar değil; okullar, yurtlar, hastaneler, kamu kuruluşları, iş merkezleri, limanlar, havalimanları, tüneller, köprüler, kara yolları, demir yolları, metro hatları, istasyonlar, su, enerji ve iletişim hatları, kısaca, hayatın devamını sağlayacak bütün yapılar depreme dayanıklı olarak yapılmalıdır. Kimse kimseyi kandırmasın, Türkiye’de bunlar yapılmıyor, sadece konuşuluyor. Küçük örneklerle halkın gözü boyanmaktadır.

İstanbul’da da kentsel dönüşüm açısından yapılan neredeyse hiçbir şey yoktur ama “kentsel dönüşüm” diyerek ranta dönük her şey yapılmaktadır. Kentsel dönüşüm projesi adına halkın nasıl istismar edilerek sömürülmek istendiğini, âdeta eziyet edildiğini mahallerdeki inceleme gezilerimizde bizzat gördük, isteyen her milletvekili de gidip görebilir.

Rant uğruna istismarın en son ve çok büyük örneğini de “Kanal İstanbul” denilen büyük imar yağmasında görmek mümkündür. İstanbul’un 1/100.000 ölçekli çevre düzeni planı resen değiştirildikten sonra hazırlanan 1/5.000 ve 1/1.000 ölçekli imar ve uygulama planlarıyla İstanbul’a en büyük ihanet yapılmaktadır. “Kanal manzaralı” diyerek büyük bir arazi pazarlama işi Arap ülkelerinde ve İstanbul’da şu anda devam etmektedir.

Değerli milletvekilleri, Adalet ve Kalkınma Partisi iktidarlarının deprem konusunda ülkemize ve bilhassa İstanbul’a okullar ve bazı hastane ve kamu kuruluşlarının dönüşümü dışında olumlu katkılarının olduğunu söylemek mümkün değildir. Oysa 99 depreminden sonra ülkemizde bilimsel araştırmalar artmış ve ortaya çıkan yeni bilgiler doğrultusunda deprem haritaları ve yeni yönetmelikler hazırlanmıştır. Ne var ki uygulamada başarılı işler yapılmadığı için deprem tehdidi aynen devam etmektedir. Diğer taraftan, teknik üniversiteler, mühendis odaları, sivil toplum kuruluşları çok başarılı hamleler yapmış olmasına rağmen iktidar tarafından hâlâ çözüm ortağı olarak görülmemektedir.

Burada bir hususu daha dile getirmek gerekir, vatandaşlarımızda deprem bilinci henüz yeteri kadar oluşmamıştır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

HAYRETTİN NUHOĞLU (Devamla) – Bir deprem sonrası, televizyonlarda, meydana gelen depremin öncü mü, artçı mı olduğu; büyük depremin ne zaman olacağı ve hangi büyüklükte olacağı veya nerede olacağı merak edilmekte ve sorulmaktadır. Bunlar sorulmasın demiyorum ama önemli olan, depreme karşı gerekli önlemler alınmış mıdır veya ne kadar alınmıştır; bunlar daha çok konuşulmalıdır.

Deprem Haftası’nda hatırlatmak isterim ki 2021 yılında Türkiye Büyük Millet Meclisinde kurulan ve İYİ Parti adına bizim de katkı sağladığımız Deprem Komisyonu Raporu’nda yer alan öneriler vakit geçirilmeden uygulamaya konulmalıdır. İhtiyaç duyulan dönüşümlerin sağlanması durumunda deprem korkunç olmaktan çıkar.

Deprem başta olmak üzere sel, yangın, çığ, toprak kayması ve kuraklık gibi bütün doğa olaylarının felakete dönüşmemesini, ülkemizi ve milletimizi korumasını Yüce Allah’tan niyaz eder, saygılar sunarım. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Gündem dışı ikinci söz, Gaziantep’te yaşanan uyuşturucu sorunuyla ilgili söz isteyen Gaziantep Milletvekili Bayram Yılmazkaya’ya ait.

Buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

2.- Gaziantep Milletvekili Bayram Yılmazkaya’nın, Gaziantep’te yaşanan uyuşturucu sorununa ilişkin gündem dışı konuşması

BAYRAM YILMAZKAYA (Gaziantep) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, Gaziantep ilimin ve ülkemizin içinde bulunduğu ve giderek artan uyuşturucu sorunuyla ilgili gündem dışı söz almış bulunuyorum. Yüce Meclisi ve ekranları başında bizi izleyen vatandaşlarımızı saygıyla selamlıyorum.

Son dönemlerde dünya genelinde kökleşen uyuşturucu trafiğinin başlangıç noktasının gelişmemiş ülkelerden kaynaklandığı net bir şekilde görülmektedir. Türkiye ise diğer ülkelerle kıyaslandığında gelişmemiş ülkelere yakın bir coğrafyada olmasından ötürü dezavantajlı bir koridor üzerinde bulunmaktadır. Bu koridor üzerinde bulunan Pakistan, Afganistan, İran ve Türkiye uyuşturucunun en çok ele geçirildiği ülkelerdir. Türkiye’de 2019’dan beri, her sene, tüm Avrupa Birliği ülkelerinden fazla uyuşturucu yakalanmaktadır. Ancak ülkemizde, ilginçtir ki, öyle bir hâle gelmişiz ki son zamanlarda

limanlarımızda yakalanan uyuşturucunun sahibi bile ortaya çıkmamaktadır, ne kadar trajikomik. Dünya genelinde en çok uyuşturucu ele geçirilen 3 ülkeden 1'i maalesef Türkiye. Geçmiş verilere baktığımızda Türkiye'de madde kullanımı kaynaklı ölen kişi sayısı 2006 ile 2017 yılları arasında yüzde 1.580 artmış. Sadece bu veriler bile ülkemizin içinde bulunduğu uyuşturucu bataklığını bizlere net bir şekilde göstermektedir.

Değerli arkadaşlar, uyuşturucu kaynaklı suçların son on bir yılda 14 kat arttığı görülmektedir. Özellikle uyuşturucu kullanımı yaygınlaştıkça suç işleyen çocuk sayısında da büyük bir artış görüyoruz. Tabii ki uyuşturucu baronlarının ve sektörünün büyük çabası olmakla birlikte, temelde suçlu çok unsur vardır. İktidarınız süresince devamlı değiştirilen kalitesiz eğitim sistemi, işsizliğin ortaya çıkardığı gelecek kaygısı ve ailelerin çocuklarını ilgisiz bir şekilde yetiştirme tarzlarından dolayı uyuşturucu madde bağımlılığının gittikçe arttığını görmekteyiz. Aslında toplumun bütün katmanlarını derinden etkileyen ciddi bir sosyal yarayla, büyük bir toplumsal meseleyle karşı karşıyayız. Bakın, ne yazık ki okul koridorlarından alışveriş merkezlerine, parklardan mahalle aralarına kadar ölümcül virüs gibi hızla yayılan uyuşturucu, çocuklarımızı tehdit ediyor. Ülkemizde ölüm kalım savaşı veren uyuşturucu bağımlısı 1 milyon 850 bin yurttaşımız var. Maalesef ülkeyi öyle bir kötü yönettiniz ki çoluğu çocuğu, genci yaşlısı sayenizde uyuşturucu ve psikolojik ilaç bağımlısı hâline geldi neredeyse.

Değerli milletvekilleri, uyuşturucu bağımlılığı sadece kullananı değil, ailesini, çevresini de son derece olumsuz etkileyen bir hastalıktır. Uyuşturucu madde bağımlılığına karşı herkesin elini taşın altına koyması gerekmektedir ama en önemlisi bilinçli, eğitilmiş ve çocuğuna sahip çıkan ailedir.

Türkiye'de uyuşturucu kullanımının 10 yaşına kadar düştüğü ve son on yılda uyuşturucu kullanımından cezaevlerinde yatanların sayısının yüzde 400 arttığı bir dönemdeyiz; çocuklarımız zehirleniyor, gençlerimiz yok oluyor. Türkiye'de uyuşturucu kullanım yaşının ortalama 15 ila 24 yaş arasında olduğu ama son dönemde 12-13 yaş aralığında ciddi bir artışın yaşandığı, 10-11 yaş aralığında da kliniklere başvuran vaka sayılarında artışın olduğunu görüyoruz. Aşırı merak, sınırlarını aşma çabası, özentisi ve duygusal boşluk içerisinde olan gençlerimiz uyuşturucu bataklığına daha fazla düşmektedir.

Özellikle son zamanlarda kullanımı giderek artan sentetik uyuşturucuların ilk kullanımı dahi ölüme yol açabilmektedir ve bu sentetik uyuşturucular kısa sürede alışkanlık yapmaktadır. Uyuşturucu, kullanan kişide fizyolojik, psikolojik ve sosyal anlamda ciddi yıkımlara, ekonomik ve birçok toplumsal zararlara yol açmaktadır. Devlet, kamu kurumları, sivil toplum kuruluşları, Emniyet ve ailelerin topyekûn mücadele etmesi gereken bu tehlikeye karşı pek de ilerleme sağlandığını söyleyemiyoruz; karşı karşıya kaldığımız tablo çok vahim değerli arkadaşlar. Çocuklarımızı zehirleyen, gençlerimizi yok eden, toplum ve insan sağlığı açısından yıkıcı zararları olan bu konunun araştırılarak tespitlerin yapılması, gerekli önlemlerin alınması, yaşanan sorunların çözümü ve geleceğimiz olan gençlerin korunması adına gerekli adımların bir an önce atılması gerekir.

Değerli arkadaşlar, ayrıca, özellikle Gaziantep ilimizin merkez ve ilçelerinde, son yıllarda mültecilerin artmasıyla birlikte, bölgede yoğun bir şekilde kullanımı artan, beyin ve vücut üzerinde kalıcı hasarlar oluşturan, eroin ve bonzaiye göre daha çok bağımlılık yapan, "ateş buz" adı verilen "metamfetamin" adlı sentetik uyuşturucuyla ilgili acilen gerekli tedbirlerin alınması gerekir; bununla ilgili, kamuoyunun bilinçlendirilmesi lazım. Bakın değerli arkadaşlar, ham maddesi kolay ele geçirildiği, kimyadan anlayan bir kişi tarafından yeterli alet edevatla rahatlıkla yapılabildiği ve bu sayede çok ucuz olduğu için en tehlikelisi metamfetamin yani ateş buzdur. Uyuşturucu baronları bu zehre, varlıklı veya fakir aile ayrımı yapmaksızın, ucuz olduğu için çocuklarımızı alıştırmak istiyor ve duyuyoruz ki alıştırdıkları çocuklarımızı kendi kötü emelleri için çok rahat kullanabilmekte.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAYRAM YILMAZKAYA (Devamla) – Bitiriyorum Başkanım.

BAŞKAN – Buyurun.

BAYRAM YILMAZKAYA (Devamla) – Örneğin, varlıklı bir aile olmasa bile alıştırdıkları çocuğu suça teşvik ediyorlar; en basit hâliyle bile kendi ailesi ve yakınlarından bir şeyler çalmaya, hırsızlık yapmaya ya da başka suçları işlemeye teşvik ediyorlar.

Bu ürün öyle tehlikeli ki tedaviyi kabul eden veya diyelim ki iki üç ay tedavi olmuş ve bırakmış çocuk, geniş bir ortamda kullanan diğer şahsın kokusunu hissedebiliyor ve tekrar beyni alarm edip alışmaya tekrar başlıyor, o kadar tehlikeli. Değerli arkadaşlar, en önemlisi, bu zehre çocuklarımızın başlamamasını sağlamaktır. Kolluk kuvvetleri ne kadar uğraşırsa uğraşın, şahıs başına 1 polis dahi verseler mücadelenin hız kazanması için ilk unsur, ailenin veya çocuğun koruyucusunun dikkatli olması, ilgisini eksik etmemesi, hâl ve hareketlerini takip etmesi ve daha da önemlisi, sevgi ve şefkatle sarılıp öpüp koklamasıdır. Niye “koklaması” diyorum? İnanın, içmeyen adam içenin kokusundan anlar arkadaşlar.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAYRAM YILMAZKAYA (Devamla) - O yüzden çocuklarımızı sahihsiz bırakmayalım, onlara gereken ilgi ve şefkati eksik etmeyelim diyorum.

Yüce heyeti saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Gündem dışı üçüncü söz, Sivas'ta 2021 yılında yapılan çalışmalar hakkında söz isteyen Sivas Milletvekili Semiha Ekinci'ye aittir.

Buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

3.- Sivas Milletvekili Semiha Ekinci'nin, Sivas'ta 2021 yılında yapılan çalışmalara ilişkin gündem dışı konuşması

SEMİHA EKİNCİ (Sivas) - Sayın Başkanım, kıymetli milletvekilleri; Selçuklu'nun kalbi, Osmanlı'nın vicdanı, cumhuriyetin aklı, Millî Mücadele'mize ve Ulu Önder Mustafa Kemal Atatürk'e yüz sekiz gün ev sahipliği yapmış sultan şehrim Sivaslılar adına sizleri ve ekranları başında bizleri izleyen kıymetli hemşehrilerimi selamlıyorum.

Sultan şehrimiz Sivas'ımıza 2021 yılında yatırılan yatırımları uzun uzun anlatmak isterdik ama beş dakikalık sürede sadece birkaç bakanlığımızın çalışmalarından bahsedebileceğim.

Konuşmama geçmeden önce geçen hafta Şarkışla ilçemizde hunharca katledilen Duriye Taşdelen hemşehrime Allah'tan rahmet, ailesine başsağlığı diliyorum.

Sultan şehrimiz Sivas'ta İl Özel İdareimiz tarafından 471 kilometre yol onarımı, 157 kilometre birinci kat asfalt, 1.034 kilometre ikinci kat asfalt yama, yaklaşık 567 bin metrekare parke taşı, 2 adet köprü, 66 adet sanat yapısı, 155 adet içme suyu, 66 adet kanalizasyon, 385 hektar tarımsal sulama çalışması uygulanmıştır. Devlet Su İşleri Müdürlüğümüz tarafından ise 4 adet gölet, 1 adet içme suyu artıtma tesisi, 1 adet taşkın ve rüsubat kontrol tesisi, 7 adet taşkın koruma, 27 bin hektar arazinin toplulaştırma işlemi yapılmıştır. 2021 yılı itibarıyla sağlık alanındaki çalışmalarımız hız kesmeden devam etmiş, bu yıl içerisinde merkez Gültepe Mahallesi Aile Sağlık Merkezi, Suşehri Esenyaka, Gemerek Eğerci, Kangal 112 Acil Sağlık Hizmetleri İstasyonumuz, Suşehri ve Gürün Devlet Hastanelerimiz, Akıncılar İlçe Hastanemiz, Çayyurt Aile Sağlık Merkezimiz ve 10 üniteli Ağız ve Diş Sağlığı Merkezimiz, Kardeşler Mahallesi Aile Sağlık Merkezi ve 112 Acil Sağlık Hizmetleri İstasyonumuz, Kızılırmak Aile Sağlık Merkezimiz ve 112 Acil Sağlık Hizmetleri İstasyonumuz ve Sağlıklı Yaşam Merkezimiz, Suşehri 2 No.lu Aile Sağlık Merkezimiz ve 112 Acil Sağlık Hizmetleri İstasyonumuz hizmete alınmıştır.

Cumhuriyet Üniversitesi Kadın Doğum ve Çocuk Hastanemiz de hizmete açılmıştır. Ayrıca, bu yıl içerisinde Sivas Devlet Hastanemiz de tekrar sultan şehrimize, yiğidolara hizmet vermeye başlamıştır. 2021 yılı itibarıyla yine Cumhuriyet Üniversitesi bünyesinde 1.071 yatak kapasiteli ikinci hastanemizin inşaatı hızla devam etmektedir, inşallah 2023 yılında bunu da hizmete açacağız. Ayrıca, Kangal Devlet Hastanemiz, Gölova İlçe Hastanemiz, Gemerek Devlet Hastanemiz ve Hafik İlçe Hastanemizin yapımı da devam etmektedir.

Millî eğitim alanında 2021 Yılı Yatırım Programı kapsamında 6 okulumuz, 100 derslik, 2 spor salonu, 200 öğrenci kapasiteli pansiyon, 2 öğretmenevi, 1 halk eğitim merkezi, 1 atölye inşaatı yıl içinde tamamlanmıştır. 25 okulumuzda toplamda 240 derslik, 3 adet spor salonu, 400 öğrenci kapasiteli 2 pansiyon, 2 atölye, 1 öğretmenevi ve 1 halk eğitim merkezinin inşaatı da devam etmektedir.

İşçi istihdamı konusunda da önemli bir ivme yakalayan Sivas'ımız 2021 yılının son günlerinde Sayın Recep Tayyip Erdoğan tarafından cazibe merkezi ilan edilen Sivas Demirağ Organize Sanayi Bölgesi'nde 35 firmamıza şimdiden yer tahsisi yapılmıştır ve ilk etapta 10.400 kişinin istihdamı beklenmektedir. 1. Organize Sanayi Bölgesi'nde ise 2002 yılında 76 firmamızda 842 kişi istihdam edilirken 2021 yılı sonu itibarıyla 262 firmamızda 10.200 hemşehrimiz istihdam edilmektedir.

Sayın Cumhurbaşkanımızın 8 Şubat 2019 tarihinde Sivashılara verdiği kenevir müjdesinin ardından Sivas'ta kenevir ekimine başlanmış ve geçtiğimiz aylarda da hasadı yapılmış, bir iş insanımız tarafından da sanayide kullanılmaktadır. Tarım ve hayvancılık alanında devlet yatırımlarından yararlanan Sivas'ta, Sivas Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme İl Koordinatörlüğü bu yıl rekor kırarak tüm illerin önüne geçmiş ve 120 milyon yatırım tutarlı 354 projeye 67,3 milyon TL hibe ödemesi gerçekleştirmiştir. Bu hizmetlerin yapılmasında bizlere büyük destek veren ve emeği olan Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'a, Grup Başkanımız Sayın İsmet Yılmaz'a, Cumhuriyet İttifakı Milletvekilimiz Sayın Ahmet Özyürek'e ve tüm milletvekillerimize teşekkür ediyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

SEMİHA EKİNCİ (Devamla) – Başkanım, bir dakika daha...

BAŞKAN – Buyurun, devam edin.

SEMİHA EKİNCİ (Devamla) – Sözlerime hemşehrim şair Yavuz Bülent Bâkiler'in Sivas'a dair şu güzel dizeleriyle son vermek istiyorum:

“Ne güzel seni sevmek böyle uzaktan,

Ve seni düşünmek bir çocuk hevesiyle,

Her sabah yeniden ezan sesiyle,

Müslüman Müslüman uyanan şehir.

Bir Selçuklu nakışında seni bulmak ne güzel,

Ne güzel seni duymak bir ney sesinde,

Şems-i Sivasî'nin mübarek türbesinde,

Kandil kandil yanan şehir.

Bir gün bir derviş gibi çıkıp gelirim eğer,

Görürsem bir daha gönül gözüyle seni,

Anla bir rüzgâr gibi yüreğimden geçeni,

Ve sonra anam gibi sar beni Sultan şehir.”

Sultan şehri her anmamda heyecanlanıyorum.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ ve MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın İsmail Ok, buyurun.

VII.- AÇIKLAMALAR

1.-Balıkesir Milletvekili İsmail Ok'un, zeytinliklerin maden işletmeciliğine açılmasına ilişkin açıklaması

İSMAİL OK (Balıkesir) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

1 Mart 2022 tarih ve 31765 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan yönetmelikle zeytinliklerimiz enerji elde etmek amacıyla maden işletmeciliğine açılmıştır. Oysaki küresel ısınmanın etkisiyle oluşan iklim değişikliği ve bölgemizde yaşanan Ukrayna savaşıyla gıdanın stratejik bir ürün olduğu bir kez daha görülmüştür. Ülkemizin gıda güvenliğini teminat altına almak için bu yönetmelik iptal edilmelidir. Ülkemizin enerji ihtiyacını ve dışa bağımlılığını en aza indirmek adına ise çevre dostu güneş enerjisi gibi alternatif kaynaklardan elektrik elde etmek için yatırımlar ve teşvikler artırılmalıdır.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, şimdi, sisteme giren ilk 20 milletvekiline yerlerinden birer dakika süreyle söz vereceğim.

Sayın Çepni...

2.- İzmir Milletvekili Murat Çepni'nin, zeytinliklerin maden işletmeciliğine açılmasına ilişkin açıklaması

MURAT ÇEPNİ (İzmir) – Teşekkürler Başkan.

AKP talana doymuyor; ormanlar, sular, kentler, köyler, şimdi de zeytinlikler. Maden Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik’le zeytinlikler elektrik şirketlerine peşkeş çekilecek. Anayasa’nın tarım alanlarının, çevrenin korunması hükümlerine ve Çevre Kanunu’na da aykırı bu düzenleme alenen halka ve doğaya karşı suç niteliğindedir. Henüz tek bir maden sahasının bile rehabilite edilmediği koşullarda elektrik şirketleri zeytinlikleri rehabilite edeceklermiş; bu, koca bir yalandır. Yönetmelik derhâl iptal edilmelidir, AKP ve şirketleri ormanlardan, tarım alanlarından ellerini çekmelidir.

BAŞKAN – Sayın Çelebi...

3.- İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, 28 Şubat sürecine ilişkin açıklaması

MEHMET ALİ ÇELEBİ (İzmir) – Teşekkürler Sayın Başkan.

28 Şubat sürecine dair görüşüm şudur: Halkın iradesini sadece halk sorgular. Bunu seçimle demokratik kurullar ve örgütlenmeler üzerinden yapar. Askerin siyasete müdahalesi talep ve istekler ne olursa olsun kabul edilemez çünkü ordumuz demokratik denetime tabidir. Asker, siyasetin emrindedir ama bu demek değildir ki siyasetin oyuncuğu olsun. Ayrıca, bilinmelidir ki 28 Şubat kararları başkadır, 28 Şubat davası başkadır. 28 Şubat davası üzerinden “Oh olsun!”culuk yanlışdır çünkü FETÖ kurgusu bir davadır. İddianameyi yazan savcı, bilirkişi, tanık FETÖ’cü çıkmıştır. 80 yaş ortalamasındaki komutanlara eziyet edilmektedir. Anayasa Mahkemesi yeniden yargılama kararı almalıdır diyorum, yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Sayın Kaya...

4.- Osmaniye Milletvekili İsmail Kaya'nın, Türkiye'nin denizcilik alanındaki atılımlarına ilişkin açıklaması

İSMAİL KAYA (Osmaniye) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Türkiye’nin denizcilik alanındaki atılımları uluslararası savunma yayınlarında yankılanıyor. Türkiye’nin ilk istihbarat gemisi TCG Ufuk dünyanın önde gelen savunma yayınlarında geniş yer

buluyor. Geçtiğimiz günlerde Türkiye'nin bu alanda ilk 10 ülke arasına girdiğine vurgu yapıldı. Yerli ve milli imkânlarla üretilen ve dünyada çok az sayıda ülkenin sahip olduğu, ülkemizin ilk istihbarat gemisi TCG Ufuk'un Deniz Kuvvetleri Komutanlığının envanterine girmesi başta dünyanın en köklü ve büyük savunma yayın organı olan İngiltere menşeli bir yayın kurulu olmak üzere tüm küresel basında geniş yankı buldu.

Türk savunma sanayisi ürünlerini kullanan ülke sayısı her geçen yıl artmaktadır. Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın güçlü liderliğinde AK PARTİ olarak ülkemizin güvenliği için ordumuzu daha güçlü ve caydırıcı kılacak birçok projeyi gerçekleştirdik ve gerçekleştirmeye de devam edeceğiz diyerek Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Aydın...

5.- Bursa Milletvekili Erkan Aydın'ın, ilaç kademe rakamlarına ilişkin açıklaması

ERKAN AYDIN (Bursa) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Bir süredir kamuoyunun da yakından takip ettiği üzere ilaçların bulunmasında, tedarikinde sıkıntılar vardı ancak son dönemde nispeten azalsa da bu sorun devam ediyor.

Eczacılarımızı yakından ilgilendiren bir başka konu da işletme giderleri son derece artmasına rağmen İlaç Fiyat Kararnamesi 2009 yılından beri maalesef güncellenmemiştir. 1'inci kademedeki ilaçların oranı, son gelen fiyat güncellemesinden sonra yüzde 1'lere kadar düşmüşken, 2009'dan bu yana dolar kuru yüzde 879 artmışken, euro yüzde 717 artmışken, asgari ücret yüzde 751 artmışken bu İlaç Fiyat Kararnamesi'ndeki oranlar maalesef hiçbir şekilde değişmedi. O dönemde 5'inci kademe oranı yüzde 5 iken bu dönem yüzde 30'a ulaşmış toplam ilaçlarda.

Buradan Bakanlığa sesleniyoruz: Bir an önce bu İlaç Fiyat Kararnamesi'ni güncelleyin, kademe oranlarını değiştirin, eczaneler gerçekten giderleri karşılamakta zorlanıyor, can çekişiyorlar.

BAŞKAN – Sayın Durmuşoğlu...

6.- Osmaniye Milletvekili Mûcahit Durmuşoğlu'nun, 28 Şubat darbesine ve şubat ayı ihracat verilerine ilişkin açıklaması

MÛCAHİT DURMUŞOĞLU (Osmaniye) – Teşekkürler Sayın Başkanım.

Demokrasinin, halk iradesinin, temel hak ve özgürlüklerin darbeci zihniyet tarafından askıya alınması ve “Bin yıl sürecek.” dedikleri “postmodern darbe” olarak adlandırılan 28 Şubat darbesi, milletimizin inancına, medeniyetimizin değerlerine yapılmıştır. İnşallah, bundan sonra darbeler tarihin karanlık sayfalarında yerini alacaktır.

Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın dirayetiyle 28 Şubat zihniyetinin milli iradeye karşı olan tüm uygulamaları ortadan kaldırılmıştır. Ekonomimiz; yatırım, istihdam, üretim, ihracat odaklı, büyüme ilkeleri doğrultusunda gelişimini sürdürmektedir. Bugün açıklanan ihracat verilerine göre ihracatımız, geçtiğimiz yılın şubat ayına göre yüzde 25,4 artışla 20 milyar dolarla tüm zamanların en yüksek şubat ayı ihracat rekorunu kırmıştır. Dış ticaret hacmimiz ise geçen yıla göre yüzde 36,5 artışla 48,1 milyar dolara yükseldi.

Bu tarihî başarımızın elde edilmesinde emeği geçen herkese şükranlarımı sunuyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum

BAŞKAN – Sayın Özkan...

7.- Mersin Milletvekili Hacı Özkan'ın, Arslanköy'ün düşman işgalinden kurtuluşunun 102'nci yıl dönümüne ilişkin açıklaması

HACI ÖZKAN (Mersin) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Arslanköy, kartal gibi heybetli duruşuyla Toroslardan Anadolu'yu aydınlatan bir meşaledir. Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün “Arkadaşlar, gidip Toros Dağları'na bakın, eğer orada bir tek Yörük çadırları

görürseniz ve o çadırda bir duman tütüyorsa şunu çok iyi biliniz ki bu dünyada hiçbir güç ve kuvvet asla bizi yenemez.” Atatürk bu sözyle âdeta Arslanköy’ü tarif etmiştir.

Arslanköy, Çukurova bölgesinde düşman işgaline karşı direnişin ilk başladığı yerdir. Bu vesileyle, Çukurova’nın bağımsızlık sembolü olan Arslanköy’ümüzün düşman işgalinden kurtuluşunun 102’nci yılını kutluyor, başta Gazi Mustafa Kemal Atatürk olmak üzere Arslanköy’ün bağımsızlık mücadelesinde canlarını feda eden aziz şehitlerimizi rahmetle ve minnetle yâd ediyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Sayın Yılmaz...

8.- Düzce Milletvekili Ümit Yılmaz’ın, ilaç kademe rakamlarına ilişkin açıklaması

ÜMİT YILMAZ (Düzce) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

2009 yılında çıkarılan İlaç Fiyat Kararnamesi’ne göre ilaç fiyatları 5 kademeye ayrılmış ve bu kademeler doğrultusunda eczane ve depo kâr oranları belirlenmiştir. Geçen on üç yıl içerisinde ilaç fiyatları belirlenirken uygulanan euro kurunda yüzde 750 ve işletme giderlerinde başta asgari ücret olmak üzere yüzde 800 oranında artış olmasına karşın kademelerde artış yapılmamıştır. Bu durum eczanelerin işletilmesini zorlaştırmasının yanında, birçok ilacın da kâr oranlarında düşüş yaşanmasına ve piyasada ilacın bulunmamasına sebebiyet vermektedir. Halkımızın ilaç temininde sıkıntı yaşamamaları ve sağlık problemleriyle karşılaşmamaları için bir an önce ilaç kademe rakamlarında başlangıç olarak bir kereye mahsus yüzde 500 oranında artış yapılmalı, bundan sonraki fiyat artışlarında kademelerde de aynı oranda artışa gidilmelidir.

BAŞKAN - Sayın Şimşek...

9.- Mersin Milletvekili Baki Şimşek’in, Mersinli yaş sebze meyve ihracatçılarının sorunlarına ilişkin açıklaması

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Başkan, Türkiye yaş sebze meyve ihracatının büyük bir kısmını gerçekleştiren Mersinli hemşehrilerim, bu ihracatın yaklaşık yüzde 50’sini Ukrayna, Rusya ve Türk Cumhuriyetlerine yapmaktadır. Yaşanan krizden dolayı ihracatçı firmalar sıkıntıya düşmüştür. Tabii, bunun yansımaları da dönüp üreticimize, çiftçimize olacaktır. Öncelikle, Kredi Garanti Fonu’ndan bu ihracat birliklerinin mutlaka desteklenmesini, bu firmaların alacaklarının mutlaka garanti altına alınmasını, bunlarla gerekli görüşmelerin yapılmasını ve bu sürecin en az zararlı geçirilmesini istiyoruz çünkü önümüzdeki günlerde tekrar turfanda sebze meyveyle ilgili de üretim başlayacak. Aksi takdirde, yeni pazarlar bulunup bir çalışma yapılmazsa üreticilerimiz zor durumda kalacaktır. Bu noktada bir çalışma yapılmasını talep ediyor, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN - Sayın Yılmazkaya...

10.- Gaziantep Milletvekili Bayram Yılmazkaya’nın, Gaziantep’te muhtarlıkların birleştirilerek ortadan kaldırılması sorununa ilişkin açıklaması

BAYRAM YILMAZKAYA (Gaziantep) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Her dönem muhtarların sorunlarını çözmek adına vaatlerde bulunan ama bu konuda samimi ve gerçekçi adımlar atmayan AKP iktidarı, muhtarlık müessesesini gitgide pasivize etmektedir. Muhtarların ve muhtarlıkların özel ve özlük hakları üzere birçok sorunu var. Ancak özellikle ilim Gaziantep’te son dönemlerde mahalle sakinlerine ve muhtarlara sorulmadan muhtarlıkların birleştirilerek ortadan kaldırılması ise demokrasi ve siyaset tarihimizde görülmemiş bir olaydır. Gaziantep ilimizde birçok birleştirmenin yaşandığı muhtarlıkların bulunduğu mahalle nüfusları

Türkiye'deki 500 ilçe belediyesinin nüfusundan daha büyük. Bu yapılan düzenlemelerle devasa mahalleler oluşturulmakta. Bu mahallelerdeki aşırı nüfusla birlikte muhtarların da hizmet verebilme kabiliyeti zorlaştırılmaktadır. Vatandaşların ve muhtarların kaygılı olduğu bu kararın vatandaşa ve muhtarlara sorulmadan uygulamaya alınması yerel yönetimlerin temelini oluşturan muhtarlarımıza darbe niteliği taşımaktadır. Bu antidemokratik uygulamadan bir an önce dönülmesini bekliyoruz.

Yüce heyeti saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Sayın Güzelmansur...

11.- Hatay Milletvekili Mehmet Güzelmansur'un, zeytinliklerin maden işletmeciliğine açılmasına ilişkin açıklaması

MEHMET GÜZELMANSUR (Hatay) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Zeytin ağacından bahsetmeyen kutsal kitap yoktur. Peygamber Efendimiz de zeytin için “Çekirdeği her derde devadır.” demiştir. Ancak, iktidar barışın, üretimin simgesi zeytin ağaçlarını yok etmek için 8 defa yasa teklifi gönderdi Meclise, her seferinde de kamuoyunun tepkisiyle geri çekti. İktidar baktı ki milletin iradesi zeytin ağaçlarının katliamına izin vermiyor, şimdi yolu arkadan dolanıp bir yönetmelik çıkardı: Zeytinlikleri madencilğe açacaklar; zeytin ağaçlarına bu şekilde kıyacaklar. Türkiye’de zeytin üreticiliğinde 81 il içinde 5’inci sıraya gelen Hatay da bu yönetmeliği reddediyor, hep bir ağızdan “Zeytinime dokunma.” diye haykırıyor. Ben de buradan iktidara sesleniyorum: Bu zalim yönetmeliği iptal edin, zeytinime dokunmayın.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Karaduman...

12.- Konya Milletvekili Abdulkadir Karaduman'ın, zeytinliklerin maden işletmeciliğine açılmasına ilişkin açıklaması

ABDULKADİR KARADUMAN (Konya) – Sayın Başkan, dün, çıkarılan bir yönetmelikle tabiri caizse Zeytin Kanunu ortadan kaldırılmış ve zeytinliklerin tarumar edilmesinin önü açılmıştır. Buna göre zeytin sahasında madencilik faaliyetinin yapılmasına izin verilmiştir. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının böyle bir yönetmelik çıkarması aynı zamanda kanuna aykırıdır. İktidarı boyunca âdeta lobilere hizmet etmiş olan AK PARTİ şimdi de maden lobisine teslim olmuş ve bereketin timsali olan zeytinin ve zeytinliklerin idam fermanını çıkarmıştır. Gözü ranttan başka hiçbir şey görmeyen anlayış, bugün de binlerce yıldır besin ve geçim kaynağı olan zeytinliklerimize göz dikmiş durumdadır. Bu yanlışın ve bu çarpıklıktan bir an önce geri dönülmesi gerektiğini ifade ediyoruz ve konunun sonuna kadar takipçisi olacağız.

BAŞKAN - Sayın Bulut...

13.- Adana Milletvekili Burhanettin Bulut'un, sağlık emekçilerinin performans ödemelerinde yaşanan gecikmeye ilişkin açıklaması

BURHANETTİN BULUT (Adana) - Sayın Başkan, pandemide en ön safta mücadele eden hekimlere, sağlık çalışanlarına verdiği sözü tutmayan, özlük ve mali haklarını iyileştirmeye yönelik düzenlemeyi belirsiz bir tarihe kadar ileri atan Sağlık Bakanlığı “Hakkı ödenmez.” dediği sağlıkçılara haklarını ödemediği yetmezmiş gibi, şimdi de sağlık emekçilerine verilen, Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından ödenen performans ödemesini zamanında yapmamaktadır. Örnek olarak, Adana Çukurova Üniversitesi Balcalı Hastanesinde hekimlere ve sağlık emekçilerine yapılan performans ödemeleri, daha önce ayın 15’i ve 20’sinde yapılması gerekirken 2 Mart itibarıyla yapılmamıştır. Döner sermayede para olmadığı için ödemelerin yapılmadığı belirtilmektedir. Ek ödemelerde gecikme yaşanması,

pandemi koşullarında iş yükü artan, ağır şartlarda çalışan sağlık emekçilerini mağdur etmektedir. Sağlık emekçileri, sorunlarının bir an önce giderilmesini ve performans ödemelerinin zamanında yapılmasını talep etmektedir.

BAŞKAN - Sayın Baltacı...

14.- Kastamonu Milletvekili Hasan Baltacı'nın, Kastamonu gibi sosyoekonomik gelişmişlik endeksi düşük illerde bölgesel sigorta primi teşvikinin devam ettirilmesi gerektiğine ilişkin açıklaması

HASAN BALTACI (Kastamonu) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sosyoekonomik gelişmişlik endeksi düşük olan Kastamonu gibi illerde ilave 6 puanlık bölgesel sigorta primi teşviki sonlandırılmıştır. Son üç yılda nüfusu yaklaşık 10 bin kişi azalan, kayıtlı işsiz sayısı son on ayda 2.886 kişi artan Kastamonu'nun 4'ten 5'inci teşvik bölgesine alınmayı beklerken karşılaştığı bu durum istihdam ve üretimdeki kan kaybının daha da hızlanmasına yol açacaktır. Ekonomik krizle birlikte üzerindeki yük daha da artan işverenlerimizin teşvikten artık yararlanamamaları her bir çalışan için aylık yaklaşık 300 liralık ek bir maliyeti beraberinde getirmiştir. İşverenlerimizin her zamankinden daha çok ihtiyaç duyduğu teşvik primi mutlaka devam ettirilmeli, mağduriyete son verilmelidir.

BAŞKAN – Sayın Sümer...

15.- Adana Milletvekili Orhan Sümer'in, Adana'da elektrik faturalarının ödenmesinde karşılaşılan zorluklara ilişkin açıklaması

ORHAN SÜMER (Adana) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Elektrik faturalarındaki fahiş zamlardan sonra birçok iş yerinin ve evin faturasını ödemekte zorlandığı kamuoyu gündemine yansımıştır. Türkiye genelinde birçok esnafımız, iş yerine gelen faturasını vitrin camlarına asarak duruma tepki göstermiş ve ışıklarını kapatarak zamları protesto etmiştir. Fatura ödemelerinde yaşanan güçlük bir yana, ödemeyi gerçekleştirmek isteyen aboneler çeşitli zorluklarla karşılaşılıyor. Adana'da elektrik faturalarının ödenmesinde kredi kartı kullanılabiliyor ancak tek çekim şansı vatandaşa tanınmıyor. Eğer faturanızı kredi kartıyla ödeyecekseniz en az 2 taksit yapmanız gerekiyor. Bu durumda vatandaş aylık yüzde 4 ekstra faiz ödemek zorunda kalıyor. Banka anlaşmalarının vatandaşı zorda bırakmayacak şekilde yeniden yapılandırılması, faturasını ödemek isteyen abonelere yardımcı olacak düzenlemelerin getirilmesi gerekiyor. Zaten ödeme güclüğü çeken milletin cebindeki son kuruşu faiz yoluyla nasıl alırsanız anlayışından bir an önce vazgeçilmelidir.

BAŞKAN – Sayın İlhan...

16.- Kırşehir Milletvekili Metin İlhan'ın, Ankara-Niğde Otoyolu nedeniyle arazileri istimlak edilen vatandaşların mağduriyetine ilişkin açıklaması

METİN İLHAN (Kırşehir) – Teşekkür ederim Başkanım.

Yap-işlet-devret projelerinin en trajik örneklerinden, kimsenin de yüksek geçiş ücretleri sebebiyle doğru dürüst kullanmadığı, hazine garantili milyar dolarlık kredilere ek olarak milyar euroluk geçiş garantilerinin mevcut olduğu, uzak da olsa Kırşehir'e de bir bağlantı yolu bulunan Ankara-Niğde Otoyolu'nda planlandığı ilk günden bugüne ne yazık ki yüklenici firmanın ekonomik çıkarları doğrultusunda Hükümetçe büyük bir hassasiyet güdülerek süreç devam ettirilmiştir. Ancak konu istimlak bedellerinin ödenmesine gelince, maalesef iktidar, firmaya gösterdiği hassasiyeti vatandaşlarımıza göstermemektedir. Ortada mahkeme kararları olmasına rağmen, arazileri istimlak edilen vatandaşlarımızın arazi bedellerini hâlâ ödememek karar, kural, kanun tanımamaktır. Yandaşlarının çıkarlarına büyük özen gösteren Hükümetin vatandaşlarımıza karşı böyle bir tasarrufu olamaz. Bu sebeple, bir an önce arazi istimlak bedelleriyle ilgili sorunu çözüyoruz.

Teşekkürler.

BAŞKAN – Sayın Taşkın...

17.- Mersin Milletvekili Ali Cumhur Taşkın'ın, elektrik faturalarındaki indirimle ilişkin açıklaması
ALİ CUMHUR TAŞKIN (Mersin) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Tüm dünya ekonomileri Covid-19 salgınının yol açtığı büyük bir krizin içerisinde; özellikle, enerji piyasalarında fahiş fiyat artışları söz konusu. AK PARTİ iktidarı olarak Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın güçlü liderliğinde, vatandaşlarımıza yansıyacak bedelin en az seviyede kalması için destek mekanizmalarını birer birer hayata geçirmeye devam ediyoruz. Bu kapsamda, meskenler ile tarımsal sulamada kullanılan elektriğin KDV'si yüzde 18'den yüzde 8'e düşürülmüştür. Ayrıca, meskenlerdeki düşük tarife sınırı da günlük 8 kilovatsaate, aylık 240 kilovatsaate yükseltilmiştir. Ticarethane statüsündeki elektrik abonelerinin günlük 30 kilovatsaate, aylık 900 kilovatsaate kadar tüketimi olan ilk dilimine yüzde 25 indirim uygulanacaktır. Böylece mesken ve ticarethane aboneleri yıllık yedişer milyar lira daha az fatura ödeyeceklerdir. İndirimlerin milletimize hayırlı olmasını diliyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Çakır...

18.- Kocaeli Milletvekili Sami Çakır'ın, Avrupalı gazeteciler ile televizyon yayıncılarının Rusya-Ukrayna savaşı hakkında sarf ettikleri cümlelere ilişkin açıklaması

SAMİ ÇAKIR (Kocaeli) – Sayın Başkan, ülkemizde aklı, vicdanı olan herkes Ukrayna'da tepelerine bomba yağın masum insanlar için üzüülürken, dua ederken ve “Onlar için ne yapılabilir, hangi yardım yapılabilir?” diye çırpınırken Avrupalı gazeteciler ile televizyon yayıncıları canlı yayınlar esnasında Rusya-Ukrayna savaşı hakkında açıklama yaparlarken sarf ettikleri cümlelerle hem dehşete düşürdüler ve hem de İslam ve Müslüman düşmanlıklarını açıkça itiraf ettiler. İfadelere bakın: “Onlar gelişmekte olan bir üçüncü dünya ulusu değil; burası Avrupa, mavi gözlü, sarı saçlı, Avrupalı insanlar öldürülüyor. Bunlar Suriyeli mülteciler değil; Hristiyanlar ve beyazlar, sanki Irak ve Afganistan'daymışız gibi füzelerle vuruluyoruz.” İşte Batı'nın gerçek yüzü, medeniyet anlayışı, ruh yapısı tam da budur. Çağdaş uygarlığın, kendileri dışındakiler için katliam, zulüm ve ölümü layık gören bu faşist, skolastik zihniyeti dünyanın başının belası olmaya devam edecektir diyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Sayın Kasap...

19.- Kütahya Milletvekili Ali Fazıl Kasap'ın, Kütahya'nın Simav ilçesine siyanürlü altın madeni açılması için verilen ÇED raporuna ilişkin açıklaması

ALİ FAZIL KASAP (Kütahya) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Yine, siyanürlü bir altın madeni vakası daha... Kütahya'nın Simav ilçesinin Örencik, Avcılar köylerini tamamen yok edecek siyanürlü altın madeni için “ÇED Olumlu” raporuna itiraz ettik. Doğayı, suyu, yaban hayatını, tarımı, hayvancılığı bitirdiniz, bitiriyorsunuz. Eğrigöz Dağı'ndaki sit alanlarının, Emet Çayı'nın, dolayısıyla Bursa, Balıkesir illerimizin de zehirlenmesine izin vermeyeceğiz. Şehrin yüzde 96'sını maden alanı yaptınız ama insanlar fakir, insanlarımız aç, insanlarımız işsiz. Apar topar Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle tarım alanlarını istimlak ettiniz. Madene yol açıyorsunuz, vahşi madencilikle şu anda doğa tekrar geri kazanılmadı. Murat Dağı gibi burada da ÇED raporuna itiraz edeceğiz, olumsuz olacak rapor ve kazanacağız, doğa kazanacak, Türkiye kazanacak; ülkemizin yok olmasına izin vermeyeceğiz.

Teşekkürler Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Sayın Gürer...

20.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, zeytinliklerin maden işletmeciliğine açılmasına ilişkin açıklaması

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Teşekkürler Sayın Başkanım.

1 Mart 2022 tarihli Resmî Gazete’de yayımlanan yönetmelik değişikliğiyle, elektrik ihtiyacının karşılanması üzerine yürütülen madencilik faaliyetleri gerekçesiyle tapuda zeytinlik olarak kayıtlı olan alanlara denk gelen yerde madencilik faaliyetlerinin yürütülmesi ve tesisin inşasına izin verilmesi yönünde bir düzenleme yapıldı. Bu, zeytinciliğin ölüm fermandır.

Soruyorum: Zeytincilik yapılan bölgelerin Cumhuriyet İttifakı’na mensup milletvekilleri bunu içlerine sindiriyorlar mı? Yine, bölgede Cumhuriyet İttifakı’nın il, ilçe başkanları bunu içlerine sindirebiliyorlar mı? Daha önce Mecliste böyle bir teklif için denemeler yapıldı, ortak tepkilerle kanun teklifi olarak Meclise getirilmedi. Yönetmelikle ilgili verilen bu karara itirazları yok mu sayacağız? “Kutsal ağaç” olarak tanımlanan ve ülkemizin zenginliği olan zeytin ağaçlarının da gözü doymaz rantçılara kurban edilmesini seyredecek miyiz diyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Karahocagil...

21.- Amasya Milletvekili Mustafa Levent Karahocagil'in, AK PARTİ Hükümetinin 2021 yılında gerçekleştirdiği hizmetlere ilişkin açıklaması

MUSTAFA LEVENT KARAHOCAGİL (Amasya) – Teşekkür ediyorum Başkanım.

2021 yılı, AK PARTİ Hükümetinin lideri Recep Tayyip Erdoğan’la ülkemizde gerçekleştirdiği hizmetleri anlatmaya devam ediyorum.

Ayder Yaylası’nda 21.614 metrekairelik bir alanı “kesin korunacak hassas alan” olarak tescil ettik. Yayladaki bütün araçları yer altına yaptığımız 1.917 araçlık otoparka indirdik.

İzmir depremi sonrası yapımına başladığımız konut ve dükkânların ilk etabını halkımıza teslim ettik; inşallah, kalan kısmını da kısa sürede tamamlayacağız. Deprem sonrası Elâzığ, Malatya’da yapımına başladığımız konutlardan 21.455’ini hak sahiplerine, ailelere teslim ettik.

Amasya’ımıza son on sekiz yılda 965 milyar lira tarımsal destekleme ödemesi yaptık. Son on sekiz yılda, Amasya’da gıda denetimlerini 2002’de 247 iken 2020’de 6.842 adede çıkardık.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MUSTAFA LEVENT KARAHOCAGİL (Amasya) – “İşimiz hizmet, gücümüz millet” sloganının vücut bulduğu hizmetler yaptık. Allah, Recep Tayyip Erdoğan’dan razı olsun. Durmak yok, yola devam.

BAŞKAN – Şimdi söz talep eden Grup Başkan Vekillerimize söz vereceğim.

Sayın Beştaş, buyurun.

22.- Siirt Milletvekili Meral Daniş Beştaş’ın, 2 Mart darbesinin yıl dönümüne, dokunulmazlıkları kaldırılan milletvekillerine, Cumhurbaşkanının Avrupa Birliğine yönelik sözlerine, Sezgin Baran Korkmaz’ın ABD’ye iade talebine, zeytinliklerin maden işletmeciliğine açılmasına, 17 Aralık 2021 tarihinden bugüne kadar ne kadar dolar satıldığını öğrenmek istediklerine ve Aysel Tuğluk hakkında hazırlanan ATK raporuna ilişkin açıklaması

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Bugün 2 Mart, 2 Mart darbesinin yıl dönümü. Neredeyse her aya birkaç darbenin yıl dönümü sığıyor maalesef. Aradan geçen yirmi sekiz yılda hiçbir şeyin değişmediğini aslında dün bir kez daha yaşadık. Ne 1994’te ne 2022’de demokratik bir Meclis yok karşımızda. “Suçsuz ceza olmaz.”

kuralının bir kez daha bozulduğuna şahitlik ederken biz, Anayasa'nın hukuk devleti ilkesinden nasıl tavizler verildiğini her gün biraz daha deneyimliyoruz. Tabii ki demokrasi açısından son derece acı bir deneyim oldu bizim için. 28 Şubat ve 2 Mart darbelerinin bayrağını bir kez daha yere düşürmeyen bir Parlamenti dün bir kez daha gördük ve yaşadık. Evet, dün, Leyla Zana, Ahmet Türk, Orhan Doğan, Hatip Dicle, Sırrı Sakık ve Mahmut Alınak'tı dokunulmazlıkları kaldırılan ve aynı gün tutuklananlar ama ne onlar boyun eğdi ne de bugün cezaevindeki arkadaşlarımız boyun eğdi; onların onurlu ve kararlı tutumu da sürüyor, biz de onlarla gurur duyuyoruz. Tabii, bir gün önce ne gariptir ki güçlendirilmiş parlamenter sistem bildirisi yayınlayan muhalefetin de bir gün sonra Parlamenti'nin zayıflatılmasına nasıl bir katkı sunduklarını ve oy kullandıklarını da gördük, şahit olduk. Oylama sırasında çekilen hatıra fotoğrafı ise unutulmayacaklar listesinde; bu hatıra fotoğrafı Meclise de demokratik siyasete de vurulan bir fotoğrafıdır, bunu tarih unutmayacak diyorum.

Dün, defalarca "AİHM kararını tanımıyoruz." diyen Cumhurbaşkanı Erdoğan şöyle bir cümle kurdu: "Avrupa Birliği üyesi ülkelere diyorum ki: Şu anda Ukrayna'yla ilgili gösterdiğiniz hassasiyeti lütfen Türkiye için de gösterin. Yoksa Türkiye'ye de birileri savaş açıp saldırdığı zaman mı Türkiye'yi gündeme alacaksınız?"

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Şimdi, gerçekten bunun neresinden tutalım bilmiyorum. Bir yandan Demirtaş ve Kavala kararlarını tanımayan ve AİHM'e meydan okuyan bir Erdoğan ve buna kafa tutan bir Erdoğan, şimdi de Avrupa Birliğinden ve AİHM'den medet umduğunu, beklenti içinde olduğunu ima ediyor, medet umuyor. Evet, ilkesizliğin kitabı çıksa AKP iktidarı dönemini anlatan 20 cilt kitap çıkacağını iddia ediyorum ve bunu ispatlamaya hazırız gerçekten. Erdoğan, AİHM kararlarının uygulanmamasına dair büyükelçilerin açıklamasına sert tepki verirken şimdi Avrupa Birliğine çağrı yapıyor; evet, kendi Anayasa'sını uygulamayan Cumhurbaşkanı Avrupa'dan hukuk mu bekliyor acaba? Bunu da sormak istiyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun Sayın Beştaş.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) - Son sorumuz şu: Defalarca "AİHM kararları neden uygulanmıyor?" diye Meclise verdiğimiz soru önermelerini iade eden irade, AİHM kararlarını uygulayacak mı yoksa sistemden çıkarılma pahasına hukuksuzlukta ısrar mı edecek?

Diğer bir konu Sezgin Baran Korkmaz. Evet, Avusturya'daki Wels Bölge Mahkemesi, bu ülkede tutuklu Sezgin Baran Korkmaz'a ilişkin dolandırıcılık suçu kapsamında ABD'nin iade talebine dair kararında talebi kabul etti ve kara para aklama suçlaması kapsamında ise iade talebini yerinde bulmadı ama dolandırıcılıkta buldu. Şimdi, Türkiye ve ABD tarafından kırmızı bültenle aranıyor. 19 Haziranda Avusturya'nın başkenti Viyana'ya yaklaşık 250 kilometre uzaklıkta bir kasabada gözaltına alınmıştı. Şimdi gözler Avusturya Adalet Bakanında.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun Sayın Beştaş.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) - Biz soruyoruz: Uluslararası kamuoyunda iadenin ABD'ye yapılacağı hususu tartışılıyor. Yeni bir Rıza Sarraf meselesi mi gündemde? Bu konuda kamuoyuna net bir açıklama yapılacak mı, bunu soruyoruz.

Zeytinlikler meselesi dünden bu yana çok güçlü bir şekilde tartışılıyor. 1 Martta yani dün Resmî Gazete'de bir yönetmelik yayımlandı ve buna göre zeytinlik alanlarında maden arama çalışmaları yapılabilecek ve devamında da bunun rehabilite edileceği yine ayrıntılı söyleniyor. Şunu söylemek

isteriz ki bugüne kadar rehabilite edilen bir maden sahası olmadı ve bundan sonra da olmayacaktır. Bilimden, geçmiş deneyimlerden uzak bir yönetmelikle karşı karşıyayız; kanuna aykırı, Anayasa'ya aykırı bir yönetmelikle karşı karşıyayız ve burada kömürden çıkış yerine kömürü doğa pahasına teşvik eden korkunç bir yönetmelikle karşı karşıyayız.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun, toparlayın Sayın Beştaş.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) - Bu kanun dışı ve doğa düşmanı yönetmeliğin bir an önce iptal edilmesi gerekiyor ve bu, yasa yapma tekniğine de uygun değildir. AKP pandemiyi fırsata çevirerek kanuna aykırı ihalelerin de önünü açmış oldu, şimdi de Ukrayna'daki savaşı bahane ederek zeytinlikleri talana açmıştır; bunu unutmayacağız ve tabii ki bu işin peşini de bırakmayacağız.

Ukrayna savaşının Türkiye'yi nasıl etkilediğini burada anlattık, tekrar etmeyeceğim; en çok etkilenen ülke Türkiye oldu. Şimdi doları TL karşısında güçlendirdi ve hemen hemen Rus rublesi kadar değer kaybetti. Şimdi 14 TL barajını aştı dolar ve kamuoyuna yansıyan bilgilere göre, doların 14 TL bandında tutulması için Merkez Bankası tarafından 4 milyar dolar satıldı. Bu miktarda bir satış yapıldı mı?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun Sayın Beştaş.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) - Resmî açıklamalara göre en son dolar satıldığı 17 Aralık 2021 tarihinden bugüne kadar ne kadar dolar satıldı ve yoksa AKP iktidarı 128 milyar doları çöp ettiği dönemdeki gibi dolar satışını da kamuoyundan gizlemekte midir? Gerçekler bir kez daha açığa çıktığında biz ne kadar milyar dolar kaybedildiğini göreceğiz ve sorularımıza yanıt bekliyoruz.

Son söyleyeceğim Aysel Tuğluk'la ilgili, sevgili arkadaşımız, daha önce bu sıralarda oturmuş ve şu anda ciddi bir hastalıklı boğuşuyor. Sayın Başkan, bu işin bir de insani boyutu var ama ATK'nin son verdiği raporu burada birkaç cümleyle ifade etmek istiyorum. Hakikaten Adli Tıp Kurumu raporunu okuduğumda dehşete düştüm. Bunu hazırlayanlar doktor mu, savcı mı, jandarma mı, emniyet mi, kim bunlar? Doktor değiller, doktor olmadıkları kesin.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Bitireceğim Başkanım.

BAŞKAN – Buyurun.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Çünkü “Adli Tıp Kurumu raporu” denilen o pespaye belge, iddianameyi kesmiş, kopyalamış ve yapıştırmış. Böyle bir şey olamaz. “Demans” hastası Aysel Tuğluk'u nörolog görmemiş bile ve bu “demans” hastalığında 1'inci derecede teşhisi koyacak nörologtur, nörologun imzası yok, psikiyatristten imza alınmış ve hakikaten Aysel Tuğluk gün geçtikçe çok büyük bir tehlikeyle daha fazla yüz yüze kalma riski taşıyor, derhâl bilimsel ve objektif bir rapor hazırlanması gerekliliğini bir kez daha söylüyorum, bir an önce dışarıda tedavi edilmesi gerekiyor diyorum.

Çok teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Burcu Köksal, buyurun.

23.- Afyonkarahisar Milletvekili Burcu Köksal'ın, Afyonkarahisar iline bağlı Başmakçı ve Sandıklı ilçelerinin su sorununa ilişkin açıklaması

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Seçim bölgesi Afyonkarahisar ili Başmakçı ilçesi Yaka köyünde bulunan Yaka Göleti'nde su tutulmuş olmadığı için ciddi sulama sıkıntısı yaşanmaktadır. Su sıkıntısı yüzünden ağaçlar kurumakta, verim düşmektedir; buna çare bulunmazsa köylü tarımı tamamen bırakma noktasına doğru gitmektedir.

Sandıklı ilçemizin Saltık köyünde de defalarca söylememize rağmen hem içme suyu hem de sulama suyu sıkıntısına çözüm bulunmamıştır. Köylü, güneş enerjisi kullanılarak sondaj yapılmasını talep etmektedir. Ayrıca yine Sandıklı ilçemize bağlı Çevrepınar köyünde de 8 tane olan baraj çıkışı 2'ye düşürüldüğü için sudan tüm köy yararlanamamaktadır ve bu yüzden de sulamada mağdur olmaktadır. Bu konuda acilen tedbirlerin alınması gerektiğini buradan bir kez daha yineliyoruz.

BAŞKAN – Ayhan Bey, buyurun.

24.- Aksaray Milletvekili Ayhan Erel'in, Sadi Somuncuoğlu'nun vefatına ilişkin açıklaması

AYHAN EREL (Aksaray) – Teşekkürler Sayın Başkanım.

Ülkemizin ve Aksaray'ımızın yetiştirdiği kıymetli devlet insanlarından, Türk milletçiliğinin simge ismi Aksaray Milletvekili Kıymetli Bakanımız Sadi Somuncuoğlu Rahmetirahman'a kavuşmuştur. Ömrünü Türk milletine, Türk devletine, Türk Bayrağı'na adayan ve bu uğurda her türlü cefayı çeken Aksaray'ımızın yiğit evladı Sadi ağabeyimizi gözyaşları ve Fatihalarla son yolculuğuna uğurladık. Aksaray'ın vekili olarak Sadi ağabeyimizin bize emaneti olan vatan görevini sonuna kadar yerine getirecek, güzel Aksaray'ımıza, cennet ülkemize son nefesimize kadar hizmetkâr olacağız. Türk milleti, Türk milliyetçileri Sadi ağabeyimizden razıdır; Yüce Allah da ondan razı olsun, makamı cennet olsun diyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Sayın Özel, buyurun.

25.- Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, Ukrayna-Rusya arasında yaşananların Mecliste gündem dışı söz talebiyle konuşulmasının rejimin yanlışlığını gösterdiğine, Genel Kurul gündemine, TÜİK'in açıkladığı büyüme rakamlarına ve tek adam rejiminin millettten kopuk, yoksula düşman bir rejim olduğuna ilişkin açıklaması

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan, çok uzun süredir bütün dünyada tek gündem var, bir haftayı buluyor Rusya'nın saldırısı ve Ukrayna'yla savaş hâli. Uzun süredir dünyanın gündeminde olan bu konunun Meclis gündemine gelmesi için sayısız çağrı yapmıştık. Nihayet bugün Dışişleri Bakanı geldi, kapalı bir oturumda bilgilendirme yaptı, gruplar da değerlendirmelerde bulundular. İçeriğe dair söyleyecek bir şeyimiz yok, onları tartıştık ama milletimizin bilmesi gereken bir husus var: Bu ülkede, bu Parlamentoda Ukrayna-Rusya arasında yaşananlar İç Tüzük'ün 59'uncu maddesine yani gündem dışı söz talebine göre yapılabilir. Bu bile Anayasa'ya ne kadar uyumlu tartışmalı, İç Tüzük yapılırken “Böyle bir ihtiyaç durumunda.” diye esneterek yazmıştık. Bir ülkenin Parlamentosu konunun savaş olduğu bir durumda meseleye el koyup, Bakanları çağırıp, yürütmeden bilgi alıp ortak akıl ve ulusal menfaatleri birlikte tartışma noktasına gelemiyorsa ve bunu ancak gündem dışı söz talebiyle yapıyorsa, bütün dünyanın gündemi bu Parlamentoda gündem dışıysa bu rejimde bir yanlışlık var, bir hata var. Bu İç Tüzük, bu Anayasa... Bu yapılan, rejime kasteden Anayasa değişikliğinin bu ülkeye ve bu Parlamentaoya yaptıklarının milletimiz tarafından bir an önce ilk seçimde vereceği kararla telafi edileceğini umuyoruz. Bu konuda söyleyeceğim budur.

Apar topar bugün Nükleer Düzenleme Kanunu Teklifi'ni görüşeceğiz. Neden? Çünkü bu kanunun, kanun hükmünde kararnamenin iptali nedeniyle 9 Marta kadar çıkarılması gerekiyor. Peki, ne zaman alındı bu karar? Geçen sene 9 Martta, bir yıl süre verildi. Bir yıl boyunca bu konu üzerinde bir şey yapmayan Adalet ve Kalkınma Partisi...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Hatırlayalım, üç hafta önce elde kanun yok, çalışmadılar. İki hafta boyunca uluslararası anlaşmalar görüşülsün ama tam son haftaya gelindiğinde pazartesi günü apar

topar, bu kadar kritik bir konu, kırk sekiz saat geçmeden ele alınmasını önerecekler. Kaliteli yaşamada bu istisna durumun Danışma Kuruluyla tespiti lazım ama esnetilmiş bir şeyle, grup önerisiyle içtihat oluşmuş bu konuda ve böyle bir kanun, böyle bir düzenleme, bu kadar önemli bir düzenleme aceleye getiriliyor. Ve sonuç? Olabildiğince özerk olması gereken, bütün dünyada çok sert kanunlarla kurulmuş, astığı astık kestiği kestik, bağımsız, özerk, etkilere kapalı, doğayı, çevreyi ve ulusunun menfaatlerini, milletin menfaatlerini düşünen bu kurum için maalesef, özerkliği bırakın bir yana tamamen bir kişiye bağlı bir kurum oluşturuluyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Maalesef ülkenin Merkez Bankası, kuruluş kanunundaki tüm güvencelere rağmen, Başkanına “Devamlı söz dinlemiyordu.” diye, bağımsız olması gereken Merkez Bankasına yapılanlar hepimizi mahvetti, duman etti. Bugünkü elektrik faturasının da kurun da yoksulluğun da işsizliğin de sebebi onlar ama şimdi bir benzeri nükleer tehlikede yapılıyor. Bir kişi karar verecek, onu alacak bunu koyacak; liyakat değil sadakat. Sadece kendimiz değil bu coğrafyadaki herkesin sağlığını, hayatını tehdit eden bir durum. Bu konu ciddiyetle ele alınması gereken ve dünyadaki iyi örneklerle bakılarak ve Türkiye’de uzmanların çokça dinlenerek yapılması gereken bu düzenleme “El terazi, göz kantar; biz biliyoruz, biz yaparız, hadi bakalım.” yapılmaya çalışılıyor. Çok çok çok yanlış bir işin arifesindeyiz, bunu söylemek isterim.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Son konum, Türkiye İstatistik Kurumu; millî gelirin geçen yıl sabit fiyatlarla yüzde 11 büyüdüğünü açıkladı ancak 2021 yılı da 2020 yılında olduğu gibi Türk halkının büyük çoğunluğunun yoksullaştığı, küçük bir azınlığın servetine servet kattığı bir yıl oldu. Bunu analiz edince milletimizin şunu bilmesi lazım: TÜİK bunu 3 yöntemle hesaplıyor; üretim, harcama, gelir yönetimi. Biz detaylara bakınca gördük ki 2019’da ücretlilerin millî gelirden aldığı pay yüzde 34 azalmış, 2020’de yüzde 33 azalmış, 2021’de yüzde 30 azalmış. Peki, ne artmış? Kârlar artmış, kâr! Yani emekçi çalışmış, aldığı pay azalmış ama şirketler yüzde 47,5; yüzde 49; yüzde 52 2019-20-21’de artırmışlar.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Bu işin sonunda bir bakıyorsunuz... Yani yüzde 42,8’lik artış herkesin maaşında olsa o zaman yüzler gülerdi ama ne olmuş? İşçi ücretleri yüzde 21 artmış, kamu çalışanın maaşı yüzde 15, emeklinin aylığı yüzde 17 artmış ama diğer taraftan enflasyonun darbesiyle daha ocak ayında ne kaybettikleri, şubat ayında ne kaybettikleri ortada. Gelen zamlarla asgari ücretin yarısı gitmiş, diğerleri geriye bile düşmüş geçen seneden, iki ay içinde. Bu ne demektir? Tek adam rejimi... “Verin yetkiyi kardeşinize, bakın, ne olacak!” Ne olmuş üç yılda? Emek ucuzlamış, kârlar fırlamış; emekçinin cebinden patronun cebine para transferi olmuş.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Evet, toparlayın.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Bitiriyorum, son, tek cümle...

BAŞKAN – Buyurun.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Bu kadar milletten kopuk, bu kadar yoksula düşman, bu kadar emekçiye rahatsızlık ve zarar veren bu rejimden, millet eliyle ilk seçimde sandık başında bu tek adam rejiminden demokrasiye dönüşün sağlanmasını, artık kısa çöptün uzun çöpten hakkını almasını, emeklinin, emekçinin uzun adamdan, tek adamdan hakkını almasını bekliyoruz.

Teşekkür ederim efendim. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Evet, Sayın Özkan, buyurun.

26.- Denizli Milletvekili Cahit Özkan'ın, Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi sayesinde 2021 yılında istihdam ve ihracatla refahımızı artırdığımızı, Rusya ile Ukrayna arasında yaşanan kriz ortamında Dışişleri Bakanlığımızın gerekli diplomatik girişimleri gerçekleştirdiğine, 2022 yılı Ocak ve Şubat aylarında gerçekleşen ihracat rakamlarına ve Yeşilay Haftası'na ilişkin açıklaması

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Teşekkürler.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; aziz milletimiz âdeta, 2020 yılında başlayan küresel salgın, küresel ısınma, yine, 2021 yılında başlayan emtia fiyatlarındaki artış ve küresel ekonomik enflasyon... Diğer taraftan da âdeta Ukrayna krizini daha öncesinden biliyormuşçasına Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemini hayata geçirmek suretiyle böylesine küresel krizlerin olduğu bir ortama en hazırlıklı devletlerden, en hazırlıklı anayasal rejimlerden biri olarak girdik. Bu sayededir ki 2020 yılında bütün küresel ekonomiler ardı ardına kapanırken ve emtia fiyatlarındaki artışla bütün insanlık küresel bir enflasyonla karşılaşırken ülke olarak bizler, hamdolsun, 2021 yılını büyük bir ihracat rekoruyla yani üretimi, gençlerimizi istihdam etmek suretiyle istihdamı ve ihracatla refahımızı artırdık.

Tabii, özellikle böylesi bir küresel afet ortamında Rusya ile Ukrayna arasında yaşanan kriz milletimize ağır bedeller ödetebilirdi; o, darbe bakiyesi parlamenter sistem olsaydı. Biz böylesi bir ortamda, inanın, kendi ulusal çıkarlarımız yerine, taraf olmak yerine bu ülkede bağımsızlığımızı ve çıkarlarımızı önceleyerek gerekli kararları dahi alamayabilirdik. Bu anlamda, ülke olarak biz ülkesel değil, ilkesel meseleye yaklaşmak suretiyle böylesi küresel bir kriz ortamında, hamdolsun, milletimizin menfaatleri neyi gerektiriyorsa onun peşinde koştuk ve koşmaya da devam ediyoruz.

Tabii, özellikle Ukrayna krizi başlamadan evvel...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – ...başta Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan olmak üzere, bakanlarımız ve tabii ki Dışişleri Bakanlığımız gerekli diplomatik girişimleri gerçekleştirmek suretiyle, böylesi küresel bir olay ve bölgesel bir kriz konusunda meseleyi kendi akışına bırakmadan proaktif bir karar almak suretiyle hem meselenin ortaya çıkışını, krizini engellemek üzere girişimlerde bulunmuş, ara buluculuk çalışmaları ve uzlaşma çalışmaları içerisinde olmuş, diğer taraftan vatandaşlarımızın tahliyesiyle ilgili aktif karar almıştır ve tabii, bu hususta bütün mevkidaşlarıyla görüşmüşler ve ara buluculuk noktasında da tarafları bir araya getirme gayretinde, hamdolsun, Türkiye olarak da katkımız olabilmıştır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun Sayın Özkan.

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Bu çerçevede, geçen hafta Bakanlar Kurulunda alınan karar çerçevesinde, Meclis İçtüzüğü'nün 59/2'nci fıkrası çerçevesinde, Meclisi bilgilendirme kararı ta bu Kabine toplantısında alınmıştır ve bu çerçevede, bugüne kadar aldığımız bütün kararlarda nasıl millî Meclisimizi, Millet Meclisimizi bilgilendirmişsek bu hususta da bilgilendirmede acele davranmaya gayret ettik.

Evet, değerli milletvekilleri ve aziz milletimiz; özellikle 2021 yılını büyük ihracat rakamlarıyla karşılarken 2022'ye yeniden bir ihracat rekoru içerisinde başladık. 2022 yılı Ocak ve Şubat aylarında

bir önceki yılın aynı ayına göre yüzde 25 oranında ihracatımız artmıştır. 20 milyar 3 milyon dolar olarak ihracatımız gerçekleşmiş, tüm zamanların en yüksek ihracat rakamına ulaşmışız.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Başkanım, bitiriyorum.

BAŞKAN – Buyurun, toparlayın.

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – İthalatımız da yüzde 45 artarak 28 milyar olmuş ve özellikle İngiltere’yle yaptığımız ticarete cari fazla vermişiz. Dış ticaret hacmimiz yüzde 36 artmış, ihracatın ithalatı karşılama oranı yüzde 80’ler bandına ulaşmıştır.

Ve tabii, özellikle, mart ayı Yeşilay açısından da önemli. Başkanım, bu gençlerimiz açısından önemli olduğundan bahisle son kez bir söz talebim vardır. Her yıl 1-7 Mart tarihleri ülke genelinde düzenlenen etkinliklerde Yeşilay Haftası olarak kutlanmaktadır. Yüz iki yıldan beri herkesi sağlıklı yaşamaya davet eden Yeşilayımızın, Hükümet olarak, Meclis olarak her daim yanındayız. AK PARTİ ve bağımlılıkla mücadele tam anlamıyla bu dönemde başarıya ulaşmıştır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Dünya Sağlık Örgütü, 2016 yılında bağımlılıkla mücadelede ülkemizi dünyaya örnek gösterdi. Bu kapsamda, toplum temelli ruh sağlığı merkezleri kurularak bağımlılıkla amansız mücadele edildi. Bakanlar düzeyinde görev yapacak Uyuşturucuyla Mücadele Yüksek Kurulunu kurduk ve hayata geçirdik. İllerde uyuşturucuyla mücadele çalışmalarının takibi için uyuşturucuyla mücadele il koordinasyon kurullarını oluşturduk. Vatandaşlarımızın 7/24 ulaşabileceği, danışmanlık alabileceği “Alo 191 Uyuşturucu ile Mücadele Danışma ve Destek Hattı”nı hayata geçirdik.

Ülkemizin sergilediği kararlılık ve liderlik sayesinde tütünle mücadele programında da dünya 1’incisi olduk ve ülkemizin model ülke olmasını sağladık. Sigarayla mücadelede Dünya Sağlık Örgütü tarafından 4 kez ödüllendirildik.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, toparlayın.

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Tütünle mücadele kapsamında sigara bırakma polikliniklerimiz ücretsiz ilaç imkânını da sunmaktadır. Bu çerçevede gençlerimizi, yani geleceğimizi sağlıklı nesiller olarak yetiştirme gayretimizin ve bağımlılıkla mücadelemizin etkin bir şekilde sürdürüleceğini ifade ediyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Usta, buyurun.

27.- Samsun Milletvekili Erhan Usta'nın, Rize'nin düşman işgalinden kurtuluşunun 104'üncü yıl dönümüne, Yeşilay Haftası'na, Deprem Haftası'na, Karayolları, KİT ve belediye şirketleri çalışanlarının kadro sorununa, zeytinliklerin maden işletmeciliğine açılmasına, araç muayene ücretlerinde fahiş fiyat artışlarına ve Denizli Milletvekili Cahit Özkan'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

ERHAN USTA (Samsun) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Bugün, Rize'nin düşman işgalinden kurtuluşunun 104'üncü yıl dönümünü idrak ediyoruz. Ben, bu vesileyle bütün Rizeli hemşehrilerimin kurtuluş gününü tebrik ediyorum, buradan da selamlarımı iletiyorum. Bu vesileyle yine istiklal mücadelesinde hayatını kaybeden bütün şehitlerimize ve gazilerimize de Cenab-ı Allah'tan rahmet diliyorum.

Toplumun ve bilhassa gençlerin bağımlılık konusunda bilinç ve farkındalık düzeyini artırmak için her yıl 1-7 Mart tarihleri arasında idrak ettiğimiz Yeşilay Haftası'nı kutluyorum. Bireye, aileye ve topluma büyük zararları olan sigara, alkol, uyuşturucu ve uyarıcı gibi maddelerin sebep olduğu bağımlılıkların maddi ve manevi olarak telafisi mümkün olmayan kayıplara yol açacağı unutulmamalıdır. İYİ Parti olarak gençlerimizi bu bağımlılıklardan uzak tutmak için mücadele etmeye kararlılıkla devam edeceğiz. Ama bu vesileyle uyuşturucu kullanım yaşının da çok küçük yaşlara düştüğünü Hükümetin görmesi lazım ve şu anda yapılan mücadelenin de bu anlamda çok yetersiz olduğunu görüyoruz.

Toplumda deprem bilincinin oluşması, deprem öncesine, esnasına ve sonrasına hazırlıklı olunması ve deprem tehlikesinin kamuoyunun gündeminde kalması amacıyla yine her yıl 1-7 Mart tarihleri arası Deprem Haftası olarak belirlenmiştir. Deprem, bölgemizin bir gerçeğidir ve bu gerçeğe göre tedbir alınmalıdır. Hükümeti konuya hassasiyetle yaklaşmaya ve gün geçirmeden denetimleri artırarak tedbir almaya davet ediyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Karayolları Genel Müdürlüğüne bağlı bölge müdürlüklerinde danışmanlık hizmet alımında görev yapan teknik personel işçileri 696 sayılı KHK kapsamındaki şartları taşımasına rağmen ihale isminde “danışmanlık” ibaresi geçtiği için kadro hakkında yararlanamamışlardır. Müşavir firma çalışanları kadro kapsamı dışında tutulmuştur, oysa bu arkadaşlarımız 2017 yılından beri kadro hakkı tanınan işçilerle aynı şartlarda, aynı işi yapmaya devam etmektedir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun Sayın Usta.

ERHAN USTA (Samsun) – İşçiler aynı sebepten dolayı bir kez daha kapsam dışı kalma endişesi yaşamaktadır. Aslında, sadece Karayolları da değil, yine taşerondan kadroya geçirirken biliyorsunuz, yüzde 70 sınırına takılan mutfak çalışanları vardı, şoförler vardı, yine hastane bilgi sisteminde çalışan taşeron işçilerimiz vardı; onlara da kadro verilmemişti. Yine, KİT çalışanlarına ve belediye şirketleri çalışanlarına kadro verilmemişti. Bu adaletsizliğin artık bir an evvel sona erdirilmesini istiyoruz ve mutlak suretle bu düzenlemenin yapılması lazım. Biz İYİ Parti olarak Meclise bu tür bir kanun teklifi getirilmesi durumunda destekleyeceğimizi ifade ediyoruz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 1 Mart 2022 tarihli 31765 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan ve Maden Yönetmeliği’nin 115’inci maddesinde yapılan değişiklik kararına göre tapuda zeytinlik olarak kayıtlı olan alanlarda ülkenin elektrik ihtiyacını karşılamak üzere yürütülen madencilik faaliyetlerine izin verilmesinin önu açılmıştır. Bu karar doğaya, çevreye ve insan sağlığına geri dönülmesi mümkün olmayan zararları da birlikte getirecektir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun Sayın Usta.

ERHAN USTA (Samsun) – Küresel ısınmayı hızlandıracak ve yeni iklim krizlerini doğuracaktır. Alınan kararın bölge ekonomisini zarara uğratması bir yana ülkemizin çevresel ve ekonomik geleceği açısından ciddi riskleri beraberinde getireceği kaçınılmaz bir gerçektir. Benzer bir yasanın 2013 yılında Danıştay tarafından yürütmeyi durdurma kararı ortadayken yapılan bu düzenlemenin hukuki dayanağı da bulunmamaktadır. Bununla birlikte zeytinliklerin madencilik faaliyetine açılması ÇED raporlarına da aykırıdır. Hükümetin bölge halkının geçim kaynağı ve nefes alanı olan zeytinlikleri yandaş müteahhitleri zengin etme uğruna madencilik faaliyetlerine açmasını kabul etmiyoruz. İYİ Parti olarak bölge halkının, bölge ekonomisinin ve doğal alanların savunucusu olmaya devam edeceğiz.

Son gelen zamlarla birlikte 2022 yılı için araç muayene ücretlerinde fahiş fiyat artışları yaşanmıştır. Araç muayene ücretleri KDV dâhil otobüs, kamyon, çekici ve tanklerde 686 liraya; otomobil, minibüs, kamyonet gibi araçlarda 507 liraya; traktör, motosiklet ve motorlu bisikletlerde 258 liraya yükselmiştir, egzoz ve emisyon ölçümleri de eklendiğinde fiyatlar iyice artmaktadır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun toparlayın.

ERHAN USTA (Samsun) – Toparlayacağım Sayın Başkanım.

Kredi kartıyla ödeme yapmak isteyen vatandaşlarımızdan mevzuata aykırı bir şekilde komisyon talep edilmektedir. Devletin kendi eliyle işletip uygun fiyatlarla kâr sağlayabileceği bir işletme özel şirketlere verilerek saray ve çevresi zengin edilirken vatandaşlarımız mağdur edilmiştir. Vatandaşlarımız TÜVTÜRK’teki fahiş muayene ücretlerinin düşürülmesini talep etmektedir. Aziz milletimizin sesi olarak konuyu Mecliste gündeme getiriyor, Hükümetten konu hakkında bir düzenleme yapmasını bekliyoruz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; az önce mevkidaşım Cahit Bey de gündeme getirdi, dış ticaret rakamları söylendi. Şimdi, tabii, bu Ticaret Bakanlığının da bir üslubu var; sanki Ticaret Bakanlığı veya bizim dış ticaret dediğimiz şey sadece ihracatmış gibi, ithalat tarafı yokmuş gibi...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun toparlayın.

ERHAN USTA (Samsun) - ...arkadaşlar değerlendirme yapıyorlar yani kendi uydurdukları yalana kendileri de artık inanmaya başladılar.

Değerli arkadaşlar, evet, şubat ayında 20 milyar dolar ihracat oldu. Şimdi, konuşma kendi içinde çelişkili; “Dünya bu kadar enflasyon yaşıyor.” diyorsunuz, bu kadar enflasyonun yaşandığı yani dolarda da enflasyonun olduğu bir dönemde bütün zamanların en yüksek ihracat rakamının olması kadar da normal bir şey zaten olamaz. Ama şimdi, 20 milyar dolar ihracatımız var, bunun karşılığında 28 milyar dolar ithalat olduğunu niye söylemiyorsunuz? Ya, bu, dış ticaretin bir unsuru değil mi, bunu nasıl içinize sindiriyorsunuz?

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Söyledik ya.

ERHAN USTA (Samsun) – Hakikaten bilmediğiniz için mi söylemiyorsunuz?

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Maalesef, söyledik.

ERHAN USTA (Samsun) – Yoksa milleti kandırmaya mı çalışıyorsunuz?

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Maalesef, söyledim onu.

ERHAN USTA (Samsun) – Söylemediniz, hayır. “Enerji” deyip bahane uyduruyorsunuz; bahane filan değil...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Cari açık kapanacaktı, ne oldu?

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Maalesef, onları söyledik.

ERHAN USTA (Samsun) – 10 milyar dolar dış ticaret açığından bahsetmiyorsunuz. Hani, siz dış ticaret fazlası verecek bir program uyguluyordunuz, “Türkiye Ekonomi Modeli” dediğiniz oydu. Şimdi, ihracatta yüzde 25 artış var, ithalatta onun 2 katından daha fazla bir artış var.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun, toparlayın Sayın Usta.

ERHAN USTA (Samsun) – Yani böyle bir değerlendirmeyi yapmayı kendinize nasıl yakıştırıyorsunuz, ben anlamıyorum. Dolayısıyla, tabii, Bakan yapınca milletvekillerinin de belki yapması bu anlamda normal ama bunların ülkeye bir faydası yok Sayın Başkan. Bunların ülkeye faydası olmadığı gibi, bu konuşmaları dinleyen piyasa güvenmiyor. İşte, bu güvensizlik nedeniyle Türkiye'nin CDS primi 600'e çıkmış yani Amerika'da CDS primi 10 arkadaşlar, Avrupa ülkelerinde 10; bakın, 100 filan değil, 10, bizde 600, onların 60 katı CDS'imiz yani ülke risk primimiz varsa yani faizimiz varsa yani hazine yüzde 7,25'le dolar cinsinden borçlanıyorsa bu ülkeyi siz batırırsınız. İşte, sizin bu konuşmalarınızın, bu uygulamalarınızın, bu bakış açılarınızın ülkeye bu şekilde zararı var. Allah rızası için biraz daha dikkatli yorum yapalım. Yani kimi kandırıyorsunuz? Millet yoksulluk içerisinde kıvrıyor. Elektrik ücretini ödeyemediği için kepenk kapatıyor esnaf. Yani böyle bir ortam varken bu söylediklerinizin hiç kimseye bir faydası olmadığı gibi...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun toparlayın.

ERHAN USTA (Samsun) – ...toplumu ve piyasayı rahatsız ediyor ve ülkenin risk primini artırıyor. Her konuştuğunuzda bu ülkeye olan faiz maliyeti, bütçenin faiz maliyeti, ülkenin faiz maliyeti artırıyor. Bunu görmelerini istirham ediyorum, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Bülül...

28.- *Sakarya Milletvekili Muhammed Levent Bülül'ün, Rize'nin düşman işgalinden kurtuluşunun 104'üncü yıl dönümüne, Deprem Haftası'na, Yalova'nın Çiftlikköy ilçesinde yaşayan 118 yaşındaki Zeliha ninenin vefatına ve Nuri Paşa'nın vefat yıl dönümüne ilişkin açıklaması*

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bugün Rize'nin düşman işgalinden kurtulduğu gündür. Yüz dört yıl önce bugün düşman işgalinden kurtulmuş olan Rize'mizin kurtuluşunu kutluyor, başta Gazi Mustafa Kemal Atatürk ve silah arkadaşları olmak üzere tüm şehitlerimizi rahmet ve minnetle anarken Rizeli hemşehrilerimize saygı ve selamlarımızı iletiyoruz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; dünyanın en aktif ve etkin deprem kuşaklarından birinde yer alan ülkemizde tarih boyunca onlarca deprem meydana gelmiş, toplum hafızasında maddi ve manevi büyük hasarlar bırakmıştır. Depremle iç içe yaşamaya mecbur olduğumuz gerçeğiyle deprem öncesinde, deprem sırasında ve deprem sonrasında bilinç ve farkındalık oluşturulması maksadıyla her yıl 1-7 Mart arası Deprem Haftası olarak anılmaktadır. 1900 ile 2022 yılları arasında ülkemizde 75'ten fazla büyük ve yıkıcı deprem meydana gelmiş ve binlerce vatandaşımız hayatını kaybetmiştir. 4 büyüklüğünün üzerinde meydana gelen deprem sayısı özellikle son yıllarda artarak 2020 yılında 320, 2021 yılı içerisinde ise 187 adet olarak gerçekleşmiştir. İçişleri Bakanlığımızın uhdesinde AFAD tarafından 2020 yılının teması "Afetlere Hazırlık Yılı" 2021 yılı "Afet Eğitim Yılı" 2022 yılı da "Afet Tatbikat Yılı" olarak ilan edilmiştir. Türkiye Bina Deprem Yönetmeliği ile Türkiye Deprem Tehlike Haritası'nın ilgili akademisyenler tarafından yeniden hazırlanması, afet kapsamında İl Risk Azaltma Planlarının hayata geçirilmesi, AFAD acil durum mobil uygulaması gibi yeniliklerin hayata geçirilmesi ve son olarak Türkiye Afet Risk Azaltma Planı'nın 2022 yılında uygulanacağını açıklanması son derece önemli gelişmeler olmuştur.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun Sayın Bülül.

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – Teşekkür ederim.

Bununla birlikte, depremin afet riskinin azaltılması maksadıyla deprem öncesi yapı denetiminin yaygınlaştırılması, ihtiyaç duyulan yerlerde binaların güçlendirilmesi ve deprem toplanma alanlarının artırılması oldukça önemlidir. Deprem sırasında vatandaşlarımızın nasıl davranacağı ve koordinasyon hususunda eğitimlerin artırılması ve deprem sonrası her türlü olasılık düşünülerek özellikle millî güvenliğimizi koruyacak senaryoların oluşturulması son derece önemlidir.

1-7 Mart Deprem Haftası vesilesiyle geçmişten günümüze kadar yaşanan depremlerde hayatını kaybeden vatandaşlarımızı rahmetle anıyor ve depreme karşı her zaman hazır olma gerekliliğini bir defa daha dile getirmek istiyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun Sayın Bülbul.

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – Sayın Başkan, geçtiğimiz yıl kendi elleriyle ördüğü 115 çift yün çorabı Şırnak'ta üs bölgesinde görev yapan askerlerimize hediye eden Yalova'nın Çiftlikköy ilçesinde yaşayan 118 yaşındaki Zeliha ninemizin hayatını kaybettiğini teessürle öğrenmiş bulunmaktayız. Hediyeleriyle birlikte gönderdiği mektupta “Düşmana korku, dosta güven, mazlumlara sevinç veren gururumuz, Peygamber ocağı Mehmetlere minnet, şükran ve duayla hediye ediyorum.” diyen Zeliha nine gönlümüzde müstesna bir yere sahip olmuştur. Tıpkı Kara Fatma, Şerife Bacı, Nene Hatun ve binlerce kahraman Türk kadını gibi asla unutulmayacaktır. Zeliha ninemize Allah'tan rahmet, kederli ailesine sabır ve başsağlığı diliyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – Sayın Başkan, Azerbaycan'ın başkenti Bakü'yü Ermeni çeteleri ve Rus işgalinden kurtaran, Türk savunma sanayisinin kurucusu ve kurduğu birçok fabrikayla bunun öncüsü olan, Enver Paşa'nın kardeşi Kafkas İslam Orduları Komutanı ve “Bakü Fatihi” olarak anılan Nuri Paşa, 2 Mart 1949'da Sütluçe'de bulunan silah ve fişek fabrikasında meydana gelen patlama sonrasında 27 işçisiyle beraber şehit olmuştur. Nuri Paşa'nın kömürleşen ve parçalanan cesedi sessiz ve hüzünlü bir şekilde Edirnekapı Şehitliği'ne defnedilmiştir. Nuri Paşa'nın vefatına sebep olan patlamanın nedeni net bir şekilde aydınlatılmamıştır, sabotaj şüphesi hâlen en kuvvetli ihtimal olarak değerlendirilmekte olan, cumhuriyetin ilk ve en önemli savunma sanayisi yatırımcılarından olan, Nuri Paşa'yı rahmet, minnet ve şükranla anıyor, Gazi Meclisimizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN - Değerli milletvekilleri, gündeme geçiyoruz.

Başkanlığın Genel Kurula sunuşları vardır.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığının bir tezkeresi vardır, okutup bilgilerinize sunacağım.

IV.- BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI (Devam)

B) TEZKERELER

1.- Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığının, Avrupa Birliği Konseyi Fransa Dönem Başkanlığı tarafından 24-25 Şubat 2022 tarihlerinde Fransa'nın başkenti Paris'te düzenlenecek olan “Ortak Dış ve Güvenlik Politikası ve Ortak Güvenlik ve Savunma Politikası” konulu Parlamentolar Arası Konferans'a Türkiye Büyük Millet Meclisinden katılacak heyeti oluşturmak üzere, isme yapılan davet ve siyasi parti grubunun bildirmiş olduğu isimlere ilişkin tezkeresi (3/1877)

1/3/2022

Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kuruluna

Avrupa Birliği Konseyi Fransa Dönem Başkanlığı tarafından 24-25 Şubat 2022 tarihlerinde Fransa'nın başkenti Paris'te düzenlenecek olan “Ortak Dış ve Güvenlik Politikası ve Ortak Güvenlik ve Savunma Politikası” konulu Parlamentolar Arası Konferansa Türkiye Büyük Millet Meclisinden bir heyetin katılması hususu Genel Kurulun 15 Şubat 2022 Tarihli 53'üncü Birleşiminde kabul edilmiştir.

28/3/1990 tarihli ve 3620 sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisinin Dış İlişkilerinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun'un 2'nci maddesi uyarınca heyeti oluşturmak üzere isme yapılan davet ve siyasi parti grubunun bildirmiş olduğu isim Genel Kurulun bilgilerine sunulur.

Mustafa Şentop

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Başkanı

Ad ve Soyadı	Seçim Çevresi
Ahmet Aydın	Adıyaman
Özgür Ceylan	Çanakkale

BAŞKAN – Bilgilerinize sunulmuştur.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığının bir Tezkeresi daha vardır, okutup oylarınıza sunacağım.

2.- Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığının, Türkiye Büyük Millet Meclisinde Türkiye-Azerbaycan-Pakistan Parlamentolar Arası Dostluk Grubunun kurulmasına ilişkin tezkeresi (3/1878)

1/3/2022

Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kuruluna

3620 sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisinin Dış İlişkilerinin Düzenlenmesi Hakkındaki Kanun'un 4'üncü maddesi uyarınca, TBMM Başkanı ile birlikte Türkiye-Azerbaycan Parlamentolar Arası Dostluk Grubu ve Türkiye-Pakistan Parlamentolar Arası Dostluk Grubu Yönetim Kurulu Üyelerinin Yönetim Kurulunu oluşturduğu ve Başkanlığını TBMM Başkanının yapacağı Türkiye-Azerbaycan-Pakistan Parlamentolar Arası Dostluk Grubunun kurulması Genel Kurulun tasvibine sunulur.

Mustafa Şentop

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Başkanı

III.- YOKLAMA

(CHP sıralarından bir grup milletvekili ayağa kalktı)

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Yoklama talebi vardır.

Sayın Özel, Sayın Sümer, Sayın Şevkin, Sayın Gürer, Sayın Bingöl, Sayın Başarır, Sayın Köksal, Sayın Şahin, Sayın Tanal, Sayın Ünsal, Sayın Arı, Sayın Bakan, Sayın Zeybek, Sayın Budak, Sayın Yıldız, Sayın İlhan, Sayın Keven, Sayın Kılıç, Sayın Köse, Sayın Girgin.

Yoklama için üç dakika süre veriyorum ve yoklama işlemini başlatıyorum.

(Elektronik cihazla yoklama yapıldı)

BAŞKAN – Toplantı yeter sayısı yoktur.

Birleşime on dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 18.07

DÖRDÜNCÜ OTURUM**Açılma Saati: 18.19****BAŞKAN: Başkan Vekili Celal ADAN****KÂTİP ÜYELER: Enez KAPLAN (Tekirdağ), Emine Sare AYDIN (İstanbul)**

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 60’ ıncı Birleşiminin Dördüncü Oturumunu açıyorum.

III.- YOKLAMA

BAŞKAN – Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığının tezkeresinin oylamasından önce, istem üzerine yapılan yoklamada toplantı yeter sayısı bulunamamıştı.

Şimdi yoklama işlemi tekrarlayacağım.

Yoklama için üç dakika süre veriyorum.

Yoklama işlemi başlatıyorum.

(Elektronik cihazla yoklamaya başlandı)

BAŞKAN – Pusula veren milletvekillerimiz ayrılmasınlar arkadaşlar.

(Elektronik cihazla yoklamaya devam edildi)

BAŞKAN – Emine Zeybek, Kocaeli? Burada.

Halil Özşavlı? Yok.

Şenel Yediyıldız, Ordu? Burada.

Mehmet Habib Soluk? Burada.

Serkan Bayram? Burada.

Harun Karacan, Eskişehir? Burada.

Metin Gündoğdu? Burada.

Toplantı yeter sayısı vardır.

IV.- BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI (Devam)

B) TEZKERELER (Devam)

2.- Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığının, Türkiye Büyük Millet Meclisinde Türkiye-Azerbaycan-Pakistan Parlamentolar Arası Dostluk Grubunun kurulmasına ilişkin tezkeresi (3/1878) (Devam)

BAŞKAN – Tezkereyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

İYİ Parti Grubunun İç Tüzük’ün 19’uncu maddesine göre verilmiş bir önerisi vardır, okutup işleme alacağım ve oylarınıza sunacağım.

Okutuyorum:

VIII.- ÖNERİLER**A) SİYASİ PARTİ GRUBU ÖNERİLERİ**

1.- İYİ Parti Grubunun, Ankara Milletvekili İbrahim Halil Oral ve arkadaşları tarafından, tarımsal girdi fiyatlarındaki uzun süreli artışın sebeplerinin araştırılması, verilecek destek ve teşviklerin tespiti ile bu bağlamda gıda fiyatlarındaki artışın önlenmesine yönelik tedbirlerin çeşitlendirilmesi amacıyla 28/2/2022 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 2 Mart 2022 Çarşamba günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Danışma Kurulunun 2/3/2022 Çarşamba günü (bugün) yaptığı toplantıda siyasi parti grupları arasında oy birliği sağlanamadığından, Grubumuzun aşağıdaki önerisini İç Tüzük'ün 19'uncu maddesi gereğince Genel Kurulun onayına sunulmasını arz ve teklif ederim.

Erhan Usta

Samsun

Grup Başkan Vekili

Öneri:

Ankara Milletvekili İbrahim Halil Oral ve 19 milletvekili tarafından tarımsal girdi fiyatlarındaki uzun süreli artışın sebeplerinin araştırılması, verilecek destek ve teşviklerin tespiti ile bu bağlamda gıda fiyatlarındaki artışın önlenmesine yönelik tedbirlerin çeşitlendirilmesi amacıyla 28/2/2022 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin diğer önergelerin önüne alınarak görüşmelerinin 2/3/2022 Çarşamba günü Birleşimde yapılması önerilmiştir.

BAŞKAN – Önerinin gerekçesini açıklamak üzere İYİ Parti Grubu adına Ankara Milletvekili Sayın İbrahim Halil Oral.

Buyurun Sayın Oral. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA İBRAHİM HALİL ORAL (Ankara) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; İYİ Parti Grubumuzun tarımsal girdi fiyatlarındaki uzun süreli artış sebeplerinin araştırılması hakkındaki grup önerisinin gerekçesini açıklamak üzere söz almış bulunuyorum. Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Saygıdeğer milletvekilleri, tarımda olağanüstü bir hâl içerisindeyiz. Tarımdaki geriye gidiş, girdi fiyatlarındaki artış, ülkemizdeki ekonomik durum tarımın geleceğini bir beka meselesi hâline getirmiştir. Türkiye, ekme fiyatlarının yani en temel gıdanın tartışılır hâle geldiği bir durumdadır. Bu durum normal değildir; bu anormal durumu biz değil, doğrudan Türkiye İstatistik Kurumu işaret etmektedir. TÜİK'in iktidar baskısı altında olduğu düşünüldüğünde, karşımıza çıkan rakamların çok daha fazlasının olması ihtimali korkutucudur.

TÜİK, Aralık 2021 tarımsal girdi enflasyonunu açıklamıştır. Buna göre, Aralık 2021'de bir önceki yılın aynı ayına göre girdi fiyatlarında yıllık yüzde 45,61'lik bir artış yaşanmıştır. Aynı veri 2019 yılında yüzde 10,17 olarak gerçekleşmişti, aradaki farkı varın kıymetli milletvekilleri, siz düşünün. Yıllık artışlardan ortalamanın üstünde yer alan kalemlerde ise birinci sırayı yüzde 152,42'lik artışla gübre ve benzeri toprak geliştiriciler almıştır, en büyük yükün gübrede olduğu açıkça görülmektedir. Ülkemizdeki enflasyonun bile kat kat üstündeki bu rakam iktidar için bir utanç vesikasıdır.

Kıymetli milletvekilleri, iktidar, çarpıtılmış TÜİK verileriyle “Ülkemiz şu kadar büyüdü, bu kadar büyüdü.” diye nutuk atmaktadır ancak yüzde 11 civarındaki büyüme için de yine TÜİK verileri bize bir gerçeği göstermektedir, sizin sözde büyüyen Türkiye rakamlarınızda bile tarım sektörü yüzde 2,2 küçülmüştür çünkü çiftçi üretim yapamamaktadır, çünkü çiftçi maliyetleri karşılayamamaktadır, çünkü çiftçi banka borçlarının, artan döviz kurlarının, Tarım Kredi borçlarının altında maalesef ezilmektedir; ekonomi çiftçinin üstünden silindir gibi geçmektedir. Üretemeyen bir Türkiye demek ekonomik bağımsızlığını kaybetmiş bir ülke demektir, lâımı cimi yok, iktidarınızın kötü tarım politikaları Türkiye’nin bağımsızlığını tehdit etmektedir.

Değerli milletvekilleri, geldiğimiz noktada hububat ürünlerindeki üretimde yüzde 30'lara varan düşüşler yaşanmaktadır. Bu tabloda Tarım Bakanı Sayın Pakdemirli'nin milletin parasını lütfmuş gibi dağıtmayı müjde olarak açıklamasını asla kabul edemeyiz. Tarımda destek zaten anayasal bir sorumluluktur. Biz “Üretim beka meselesidir.” derken, birileri gübre piyasasında günlük değişiklikler yaparak çiftçiye sömürmektedir; Sayın Pakdemirli ise havaya bakıp ıslık çalmaktadır. Tarım Kredi Kooperatifi CAN gübrede yüzde 30 indirim yapmıştır. Hepimizin olumlu gördüğü bu duruma çiftçimiz de sevinmiştir. Tonda 6.150 TL'lik bir fiyat açıklanmıştır. Sonra, piyasadaki bazı firmalar fiyatı 5.500 Türk lirasına çekmiş, çiftçi de doğal olarak özel firmalardan gübre almıştır. Birkaç gün sonra ise Tarım Kredi, fiyatları 4 bin TL'ye düşürmüştür. Bakanlık, tarım gibi hayati bir sektörde böyle, keyfî fiyat dalgalanmalarını neden seyretmektedir? Şimdi, Rusya'nın Ukrayna'daki işgal politikaları sebebiyle yeni bir kriz gelmektedir. CAN gübre fiyatları yine 5-6 bin bandına çıkmaktadır. 14-15 bin liradan DAP gübresi satılırken kaç çiftçi gübre atabilmiştir? İktidar, ülkemizi tarım spekülâtorlerine teslim etmektedir, birileri çiftçinin sırtından zengin olmaktadır. Tarım sektörü “batan geminin malları” mantığıyla yağmalanmaktadır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

İBRAHİM HALİL ORAL (Devamla) – Sayın Başkanım, tamamlayayım.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Oral.

İBRAHİM HALİL ORAL (Devamla) – Ancak, şu unutulmamalıdır: Bu batan gemide hepimiz varız. Hepimizin boğazından geçen ekme bu batan geminin en temel ürünüdür.

Kıymetli milletvekilleri, girdi fiyatlarındaki artışın öncüleri arasında makine bakım maliyetleri ve mazot da başı çeken kalemlerdendir. Ülkemizde son bir sene içerisinde benzin fiyatları yüzde 134, mazot fiyatları yüzde 159 artmıştır. Hani damat Bakan bir vakit çıkıp “Ne yapacaksınız doları, dolarla mı maaş alıyorsunuz?” demişti ya; dolarla maaş almıyoruz ama dolara endeksli artan mazotla tarla sürüyoruz, dolarla maaş almıyoruz ama dolara endeksli yağlarla, makine yedek parçalarıyla tarım yapıyoruz. Kısacası, değersizleşen Türk lirası çiftçimizi de derinden etkilemektedir. Artan mazot fiyatları traktörleri de çalışamaz hâle getirmiştir. Söylenecek bir şey yoktur. Kısacası, tarımda acil bir...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

İBRAHİM HALİL ORAL (Devamla) – Tamamlıyorum Sayın Başkanım.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti ve CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Halkların Demokratik Partisi Grubu adına Diyarbakır Milletvekili Sayın Garo Paylan. (HDP sıralarından alkışlar)

HDP GRUBU ADINA GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; sizleri saygıyla selamlıyorum.

Değerli arkadaşlar, son zamanlarda çarşıya, pazara çıkan var mı? Ben kendi alışverişimi halk pazarından, çarşıdan yapmaya çalışırım. Niye? Hem ihtiyaçlarımı göreyim hem de fiyatları göreyim diye.

Değerli arkadaşlar, çarşıda, pazarda yangın var, fiyatlar ateş pahası, farkında mısınız bilmiyorum. Yurttaşlarımız girdi maliyetleri yüzünden zamlanan temel gıda ihtiyaçlarını karşılayamıyorlar. Siz ne yapıyorsunuz bu durumda? Zincir marketleri hedefleştiriyorsunuz; zabıtayla, kollukla, polisle fiyatların düşeceğini zannediyorsunuz. Değerli arkadaşlar, fiyatlar böyle düşmez.

Bakın, geçen yıl “Türkiye uçtu.” dediniz, yüzde 11 büyüdü. Ben size soruyorum: Kimi büyüttünüz Allah’ınızı severseniz, kim büyüdü? Yani, siz ve yandaşlarınız büyüdünüz, onu biliyoruz ama işçi, memur, emekli büyüdü mü? Hayır, küçüldü arkadaşlar. Bununla beraber, çiftçi büyüdü mü? Hayır, onlar da küçüldü. Ya, TÜİK’in rakamında bile Türkiye yüzde 11 büyümüş gösterilirken çiftçimizin yani tarımın yüzde 2 küçüldüğü görüldü. Ya, yüzde 2 küçülme de gerçekçi değil. Köye gidiyor musunuz bilmiyorum son zamanlarda; çiftçi diyor ki: “Tarlama gübre atamadım.” Çiftçi tarlasına gübre atamadıysa arkadaşlar, oradan nasıl bereket alacak? Düşünebiliyor musunuz, kış gübresini atamadı çiftçi. Şimdi kış gübresi atamadı, evet, yağmurlar yağıyor, buğday başak tutacak ama bahar gübresini atamadığı zaman o başaklar tane tutmaz arkadaşlar, bahar gübresini atmak zorunda.

Bakın, bir buğday kriziyle karşı karşıyayız, unutmayın. Türkiye ihtiyacının üçte 1’ini Rusya ve Ukrayna’dan alıyordu; Rusya ve Ukrayna savaşta, bu savaş eğer sürecek olursa Türkiye bir buğday kriziyle karşı karşıyadır. Bunun için, arkadaşlar, beka meselesi buğday krizidir, bakın, çiftçi tarlasına gübre atamazsa bir buğday kriziyle ve ekmek kriziyle karşı karşıya kalacağız.

Dünyada buğday fiyatı 1.100 dolara çıktı. Bu ne demek? 14-15 bin liraya buğday ithal edemeyeceğiz demek. Siz çiftçiye geçen sene 2.700 lira verdiniz, bu yıl 7-8 bin lirayı verseniz çiftçiye kurtarmayacak. Ne yapmamız lazım? Çiftçilerin girdi maliyetlerini düşürmemiz lazım; yani, çiftçilerin gübresini en az yüzde 50 oranında sübvansane etmemiz lazım. Mazota sürekli zam bindiriyorsunuz ya, çiftçiye mazotu ücretsiz vermek lazım arkadaşlar; tarlasını sürebilmesi için, biçeri sokabilmesi için, gübre atabilmesi için derhâl kamu bütçesinden kaynak ayırmak zorundayız. Bunun için de bu araştırma önergesine destek vermeniz lazım değerli arkadaşlar.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

GARO PAYLAN (Devamla) – Sayın Başkan, müsaadenizle...

BAŞKAN – Buyurun.

GARO PAYLAN (Devamla) – Bakın, çiftçinin maliyeti düşmeden, tarlada maliyet düşmeden, tezgâhta maliyet düşmez arkadaşlar. Girdi maliyetleri düşerse hem üretim artar yani bolluk bereket olur; çiftçi tarlasını ekebilir, ürünler üretilir ve hem de arkadaşlar, maliyetler düşeceği için tezgâhta fiyatlar da düşer. Yani hem bolluk bereket olur hem de maliyetler düşeceği için fiyatlar düşer. Bu açıdan, tarımsal destekleri mutlaka artırmalıyız. Bunu bir beka meselesi olarak görmeliyiz. Bakın, depoda 2,5 milyar dolarlık S-400 füzesini çürütüyorsunuz, hiçbir işe yaramıyor. O 2,5 milyar dolarla tüm çiftçileri ihya edebiliriz, tarımsal üretimi artırabiliriz. Bu açıdan, bu araştırma önergesine destek veriyoruz, hepiniz de destek verin; gelin, çiftçinin hâlimden anlayalım ki girdi fiyatları düşsün, gıdanın maliyeti düşsün, yurttaşlarımız gıda kriziyle karşı karşıya kalmasınlar.

Saygılar sunarım. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Uşak Milletvekili Sayın Özkan Yalım.

Buyurun Sayın Yalım. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA ÖZKAN YALIM (Uşak) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

İlk önce, verilen önergeyi desteklediğimizi özellikle sözlerime başlarken belirtmek istiyorum. Tüm yüce heyeti selamlıyorum ve de bizi izleyen vatandaşlarımızı aynı şekilde selamlıyorum.

Değerli arkadaşlar, gıda fiyatları, şu anda günümüzün gerçekten belası ekonomi. Ekonomi gıda demek. Hepsı birbirine paralel bir şekilde devam ediyor. Ancak bunun artışları İYİ Partinin vermiş olduğu grup önerisiyle tabii ki araştırılmalı.

Buradan özellikle iktidar vekillerine, şu anda Cumhur İttifakı'nın vekillerine sormak istiyorum: Bunu siz de düşündünüz mü hiç? Çok basit ama pek de işinize gelmiyor düşünmek. Bu gece 00.01'den itibaren motorine yani mazota 1 TL 51 kuruş zam geleceğini biliyor musunuz? Yarın da gelecek, onu da biliyor musunuz?

AK PARTİ Grup Başkan Vekili Sayın Özkan, ben size hatırlatayım: Bir kere, gıda artışlarının ana sebebi motorin çünkü gıda tarlada üretildikten sonra neyle geliyor marketlere, marketlere gıda neyle geliyor?

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Senin tırların nereden, ne kadara alıyor çiftçiden? 400 tır sahibi, 400 tırı var.

ÖZKAN YALIM (Devamla) – Lojistikle, nakliyeyle geliyor. Nakliyeyle geldiği için akaryakıt fiyatları gerçekten etkiliyor. Onun için siz ilk önce akaryakıt fiyatlarını indirin, böylelikle gıda fiyatları düşecektir. Bakın, tabii, bununla bitmiyor, bir tek motorin değil -biraz önce benden önceki konuşmacı arkadaşlarım da söyledi- gübre maliyetleri, gübre.

Bir kere, Sayın Özkan, beni dinler misiniz, size bir soru soracağım; özellikle, Sayın Tarım Bakanının yaptığı açıklamadan dolayı soracağım. (CHP sıralarından alkışlar)

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Buyurun, buyurun.

ÖZKAN YALIM (Devamla) – Sayın Tarım Bakanı geçen gün yaptığı bir konuşmada dedi ki: “Son bir yılda gübre fiyatı yüzde 352 arttı.” Bakın, tekrar soruyorum, Sayın Tarım Bakanı dedi ki kendi konuşmasında, kayıtlarda var: “Son bir yılda gübre fiyatları yüzde 352 arttı.”

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Dolar bazında da arttı, Amerika’da da arttı.

ÖZKAN YALIM (Devamla) – Peki, size soruyorum: TÜİK’in verdiği açıklama ne biliyor musunuz son bir yılda? Yüzde 152. Hangisi doğru söylüyor? Değerli arkadaşlar, Tarım Bakanı mı doğru söylüyor, TÜİK mi doğru söylüyor? (CHP sıralarından alkışlar) İşte, burada mesele. Onun için bence siz bunun bir doğrusunu bulun ilk önce.

Tabii, bunun yanında, biraz önce dediğim gibi, nakliye fiyatları vesaire. Bakın, iktidara geldiğinizde -özellikle şuradan bir konu açmak istiyorum- bir küçük altın 32 TL’ydi. Bakın, bugün pazardan aldığınızı salatalık, patlıcan 32 TL. Artık takdiri vatandaşlara bırakıyoruz.

Bunun yanında, biraz önce Sayın Paylan da özellikle söyledi, ben de bunu özellikle belirtmek istiyorum. Bakın, değerli arkadaşlar, Rusya-Ukrayna savaşından dolayı buğdayda ciddi anlamda sıkıntı çekeceğiz çünkü bir an önce çiftçimizin, özellikle büyük arazi sahibi olan çiftçilerimizin, doğudaki vatandaşlarımızın, büyük çiftçilerimizin arazilerini ekmelerini teşvik etmemiz gerekiyor. Değerli arkadaşlar, doğudaki büyük araziler ekilmiyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ÖZKAN YALIM (Devamla) – Sayın Başkanım...

BAŞKAN – Buyurun.

ÖZKAN YALIM (Devamla) – Değerli arkadaşlar, bu, çok önemli. Bakın, eğer bunu çözersek buğday ithalatına son vereceğiz. Doğudaki büyük arazi sahipleri dekar başına 35 TL desteği alıp maalesef ekmiyorlar. Sayın Tarım Bakanı pek Türkiye'nin Tarım Bakanı değil ama en azından belki Cumhurbaşkanı bizi dinler. Ben buradan sesleniyorum: Gelin, araziye destek değil ürüne destek verin. Eğer ürüne destek verirsiniz...

Sayın Özkan, duyuyorsunuz değil mi? Bakın, politikayı değiştirin. Araziye değil, özellikle eken çiftçiye, araziye değil ürüne destek verdiğinizde tembel çiftçi değil... Büyük arazi sahipleri maalesef tembelleşti.

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Kim ekiyorsa ona veriyoruz desteği.

ÖZKAN YALIM (Devamla) – Onun için, üreten Türkiye için ürüne destek vermek zorundayız.

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Ürüne veriyoruz.

ÖZKAN YALIM (Devamla) – Ürüne destek verdiğimizde bütün ekilip biçilmeyen arazilerimiz ekilecek. Ne Rusya'dan ne Ukrayna'dan buğday ithal etmek zorunda kalmayacağız diyorum.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Ürüne veriyoruz, ürüne!

BAŞKAN – Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Hatay Milletvekili Sayın Hüseyin Şanverdi.

Buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA HÜSEYİN ŞANVERDİ (Hatay) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, İYİ Partinin grup önerisi üzerine söz almış bulunmaktayım. Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Kıymetli milletvekilleri, dünya ekonomisinde son yıllarda yaşanan olumsuzluklar maalesef tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de tarım girdi maliyetlerini artırmıştır; özellikle gübre, akaryakıt ve elektrik fiyatlarında önemli artışlar gerçekleşmiştir. Pandemiyle birlikte ülkelerin ihracatlarına kısıtlamalar getirmesi arzın azalmasına, belirsizlikler ise talebin artmasına neden olmuştur. Uluslararası taşımacılıkta fiyatların anormal derecede artması maliyet enflasyonunu tetiklemiştir. Enerji maliyetleri doğal gazda 10 kat artarken petrol fiyatları 50 dolardan bugün 110 dolara yükselmiştir. Hâliyle, dünya enerji piyasasında yaşanan bu durum ülkemizi de etkilemiş, girdi maliyetlerinin artmasına neden olmuştur. Hükümetimiz çiftçimizin her zaman yanında olmuş ve yanında olmaya devam edecektir. KDV oranları tarımsal sulamada yüzde 18'den yüzde 8'e, yem ve gübrede yüzde 1'e indirilmiştir; aynı zamanda, temel gıda ürünlerinde de KDV oranı yüzde 1'e indirilmiştir.

Değerli milletvekilleri, 2022 yılı içerisinde 25,8 milyar lira olarak planlanan tarımsal destekleme bütçesi 3,2 milyar lira ek bütçeyle 29 milyar liraya çıkarılmıştır. Bu desteklemeyle, ülke içi stratejik öneme sahip buğday, arpa, çavdar, yulaf ve tritikale üretimi yapan çiftçilerimize dekar başına 50 TL ek ödeme yapılacaktır. Bu ilaveyle, desteklemeyle 2022'de hububat üreticilerine ödenecek girdi desteklerinde geçen yıla oranla yüzde 127 artış sağlanmıştır. Hazine ve Maliye Bakanlığı desteğiyle, çiftçilerimize Ziraat Bankası aracılığıyla toplamda 110 milyar liralık düşük faizli kredi desteği sağlanmıştır. Çiftçimize sıfır faizle hayvancılıkta 100 bin TL, bitkisel üretimde 50 bin TL'ye kadar kredi desteği verilmiştir. Sıfır faizli kredilerin total rakam içindeki payı 28,5 milyar liradır. Ayrıca, gübre fiyatlarında yüzde 30 indirim sağlanarak çiftçimize destek verilmiştir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

HÜSEYİN ŞANVERDİ (Devamla) – Çiftçilerimiz 2021 yılındaki ürün fiyatlarından memnun kalmış ve ürün fiyatlarıyla emeğinin karşılığını almıştır. Bu yıl her ne kadar girdi maliyetleri yüksek olsa da çiftçimiz tarlasını boş bırakmamış ve tarlasında ürün yetiştirmek için çalışmaya devam etmektedir. Pandemi döneminin kahramanları çiftçilerimizdir. İyi ki varsınız değerli çiftçilerimiz, Allah hepinizden razı olsun. Hükümetimiz yirmi yıldır olduğu gibi bu yıl da çiftçimizin yanında olacak, gerek verdiği desteklerle gerekse ürün fiyatlarıyla çiftçimizin kazanmasını sağlayacak ve hem çiftçimizin hem de vatandaşımızın yüzünü güldürecektir; bundan hiç kimsenin kuşkusu olmasın diyor, hepinizi saygıyla hürmetle selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Gübreye gelmiş yüzde 500 zam, elektriğe gelmiş yüzde 158 zam.

MEHMET RUŞTU TİRYAKİ (Batman) – Gübreye yüzde 400 zam.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Karar yeter sayısı istiyoruz.

BAŞKAN – Öneriyi oylarınıza sunup karar yeter sayısı arayacağım: Kabul edenler... Kabul etmeyenler...

Kâtip Üyeler arasında ihtilaf söz konusu, elektronik cihazla tekrarlayacağım.

İki dakika süre veriyorum.

(Elektronik cihazla oylama yapıldı)

BAŞKAN – Karar yeter sayısı yoktur.

Birleşime beş dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 18.49

BEŞİNCİ OTURUM**Açılma Saati: 18.59****BAŞKAN: Başkan Vekili Celal ADAN****KÂTİP ÜYELER: Enez KAPLAN (Tekirdağ), Mustafa AÇIKGÖZ (Nevşehir)**

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 60’ıncı Birleşiminin Beşinci Oturumunu açıyorum.

İYİ Parti grup önerisinin oylamasında karar yeter sayısı bulunamamıştı.

Şimdi öneriyi tekrar oylarınıza sunacağım ve karar yeter sayısı arayacağım.

Öneriyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir, karar yeter sayısı vardır.

Halkların Demokratik Partisi Grubunun İç Tüzük’ün 19’uncu maddesine göre verilmiş bir önerisi vardır.

Okutup işleme alacağım ve oylarınıza sunacağım.

2.- HDP Grubunun, Grup Başkan Vekili Siirt Milletvekili Meral Danış Beştaş ve Grup Başkan Vekili İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç tarafından, Türkiye genelinde milyonlarca seyyar esnafın içinde bulunduğu çalışma ve yaşam koşullarının belirlenerek iyileştirilmesi amacıyla 18/2/2022 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 2 Mart 2022 Çarşamba günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

2/3/2022

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Danışma Kurulu 2/3/2022 Çarşamba günü (bugün) yaptığı toplantısında siyasi parti grupları arasında oy birliği sağlanamadığından, grubumuzun aşağıdaki önerisinin İç Tüzük’ün 19’uncu maddesi gereğince Genel Kurulun onayına sunulmasını saygılarımla arz ederim.

Meral Danış Beştaş

Siirt

Grup Başkan Vekili

Öneri:

18 Şubat 2022 tarihinde Siirt Milletvekili Grup Başkan Vekili Meral Danış Beştaş ve İstanbul Milletvekili Grup Başkan Vekili Hakkı Saruhan Oluç tarafından verilen 16955 grup numaralı Türkiye genelinde milyonlarca seyyar esnafın içinde bulunduğu çalışma ve yaşam koşullarının belirlenerek iyileştirilmesi amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisine verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin diğer önergelerin önüne alınarak görüşmelerin 2/3/2022 Çarşamba günü birleşimde yapılması önerilmiştir.

BAŞKAN – Önerinin gerekçesini açıklamak üzere Halkların Demokratik Partisi Grubu adına İzmir Milletvekili Sayın Murat Çepni.

Buyurun Sayın Çepni. (HDP sıralarından alkışlar)

HDP GRUBU ADINA MURAT ÇEPNİ (İzmir) – Teşekkürler Başkan.

Genel Kurul ve değerli halkımız; evet, gündemimiz, ekonomik krizden en ağır etkilenen güvencesiz, görünmeyen emek; yoksulun her fırsatta koştuğu, onların da yoksulun yardımına koştuğu insanlardan bahsedeceğiz. 6 milyonluk bir nüfus bu. Sokak satıcıları, seyyar esnaflar, sokak müzisyenleri, katı atık toplama emekçileri; evet, 6 milyonluk görünmeyen bir nüfus. Geniş tanımlı işsizlik 10 milyon civarında, çalışan sayısı ise 29 milyon ve bu 6 milyonluk nüfus, 6 milyonluk emekçi bu 29 milyonun içerisinde. Çalışanlara dâhil edilen 6 milyondan fazla da seyyar esnaf var ve bunların sorunlarını bugün gündeme getireceğiz.

6,5 milyona yakın bu insanların, insan topluluğunun çok ağır sorunları var. Seyyar satıcıların bir bölümü belediyelere başvurarak işgaliye, tezgâh ve kıyafet için yüksek meblağlar ödeyerek aldıkları ruhsatla gösterilen yerlerde satış yapabilmekteler. Aynı zamanda, Gelir Vergisi Kanunu'nun 9'uncu maddesinde belirtilen kriterleri taşıyan seyyar satıcılar gelir vergisinden muaf tutulabilmekteler. Hem bu biçimde kısmen kayıtlı olan hem de tümünden ruhsatsız, izinsiz çalışmak zorunda olan seyyar esnaf ağır ve zor koşullarda ayakta kalmaya çalışıyor. Özellikle pandemi koşullarında hiçbir destekten ve teşvikten de faydalanamadı bu insanlar.

Ek olarak zabıta baskısı, saldırıları, para cezaları ve hapis cezaları da diğer karşı karşıya kaldıkları sıkıntılar. Seyyar esnaf intihar ediyor; Erzincan'da, Marmaris'te tezgâhlarına el konulması sonucunda insanlar kendilerini yaktılar.

Anayasa'nın 49'uncu maddesi “Devlet, çalışanların hayat seviyesini yükseltmek, çalışma hayatını geliştirmek için çalışanları ve işsizleri korumak, çalışmayı desteklemek, işsizliği önlemeye elverişli ekonomik bir ortam yaratmak ve çalışma barışını sağlamak için gerekli tedbirleri alır.” diyor. Böylece, seyyar esnafın yaşadığı sıkıntıların çözümü Anayasa açısından da bir zorunluluk.

Yaşanan sorunlara karşı seyyar esnaflar örgütleniyorlar. İzmir'de, üç yıl önce, Seyyar Satıcılar Derneği önderliğinde 30'a yakın seyyar esnaf ve sanatkâr dernek ve kooperatifi İzmir Seyyar Esnaf ve Sanatkârlar Meclisini kurdular. Sonrasında da çalışma genişledi ve Türkiye Seyyar Esnaf ve Sanatkârlar Meclisi kuruldu. Meclis, 11 ilde hâlen çalışmaya, örgütlenmeye çalışıyor. Seyyar esnaflar, Seyyar Satıcılar Derneği; yerel yönetimlerin ve devletin yapamadığını kendileri emekleriyle yapmaya çalışıyorlar.

Sonuç olarak, seyyar esnafın çalışanların çalışma ve yaşam koşullarının belirlenerek iyileştirilmesi, başta belediyeler ve ilgili kurumlarla iş birliği yapılarak sorunlarının çözülmesi için gerekli desteğin sağlanmasını talep ediyorlar, güvencesizliğe karşı sosyal güvenlik talep ediyorlar ve bunun karşısında her türlü yasal düzenlemenin yapılmasını talep ediyorlar. Bizler de bu kanun teklifimizde bunun görüşülmesini talep ediyoruz ve Meclisin bu konuda özel bir sorumluluk üstlenmesi gerektiğini söylüyoruz.

6 milyonluk bir nüfustan bahsediyoruz ve bu 6 milyonluk nüfus, AKP'nin yürüttüğü rant ve soygun ekonomisi sonucunda tümüyle güvencesiz koşullarda yaşamaya mecbur bırakılıyorlar sokaklarda; en son katı atık işçilerinin yaşadığı, en son seyyar esnafların yaşadığı ve en son pandemi koşullarında yine müzisyenlerin, sokak müzisyenlerinin yaşadıkları gündeme geldiğinde hepimiz buna tanık olduk. Bu anlamda, milyonlarca insanın sorunlarının çözülmesi için bu önerenin kabul edilmesini talep ediyoruz.

Teşekkür ediyorum. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – İYİ Parti Grubu adına Trabzon Milletvekili Sayın Hüseyin Örs.

Buyurun Sayın Örs. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA HÜSEYİN ÖRS (Trabzon) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; verilen araştırma önergesi üzerine İYİ Parti Grubu adına söz aldım. Genel Kurulu ve ekranları başında bizi izleyen aziz milletimizi en derin saygılarımla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, bugün seyyar satıcılarımız birçok sorunla karşı karşıyadır. Yaşanan yüksek enflasyon, doğal gaz ve elektriğe yapılan zamlar, hayat pahalılığı ve vatandaşın alım gücünün düşmesi sonucu uzun, yorucu ve elverişsiz koşullarda çalışan seyyar satıcılarımız “Artık evimizi geçindiremiyoruz!” diye feryat eder durumdadırlar. Haftanın her günü on iki saatten fazla çalışan simitçi, balıkçı, köfteci, meyve sebze, midyeci, kokoreççi, ayakkabı boyacısı milyonlarca vatandaşımızın kazançları maalesef faturalarını ödemeye yetmiyor ve en önemlisi bugün aldığı ürünü bir hafta sonra aynı fiyata alamıyor.

Değerli arkadaşlar, seyyar satıcılarımızın ekonomik sorunlarının yanında en önemli sorunu sağlık güvencelerinin olmayışıdır. Bu hususta, seyyar satıcı vatandaşlarımızın kayıt altına alınarak sağlık güvencelerinden faydalanması için gerekli düzenlemelerin yapılması son derece önemlidir. Seyyar satıcı kardeşlerimiz diyorlar ki: “Bizler devletimize vergi vermek istiyoruz, bunun için kayıtlı hâle gelmemiz şart. Belediyelerin önderliğinde kurulacak komisyonlar aracılığıyla kentin belirli noktalarında seyyar satış noktaları oluşturulabilir; bu noktalarda, kayıtlı olan satıcılara alan tahsis edilebilir. Bu alanlar için belediyeye işgal bedeli ödeyelim, belediye de bizleri hijyen ve diğer konularda denetlesin.” Böyle diyor seyyar satıcı arkadaşlarımız. Yine seyyar satıcılarımız diyorlar ki: “Kayıt dışına mecbur bırakıyoruz dolayısıyla teşvik ve desteklerden de faydalanamıyoruz.”

Değerli arkadaşlar, özellikle pandemide para kazanamayan seyyar satıcılarımız prim borçlarını yatıramadığı için devletin sağladığı sağlık hizmetlerinden de faydalanamıyorlar, o nedenle de seyyar satıcılar da diğer esnaf ve işçiler gibi yasal bir statüye kavuşturulmalıdır. Bu insanlarımızın birçoğu aileleriyle birlikte çalışıyor, çoğu zaman tek tezgâhtan bir aile geçimini sağlıyor; amaçları bir lokma ekmek parası kazanmak.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

HÜSEYİN ÖRS (Devamlı) - Bunu yaparken de bazen pazarlarda, köşebaşlarında, bazen mahalle aralarında, metro girişlerinde vatandaşımızın temel ihtiyaçlarını karşılıyorlar. Değerli arkadaşlar, bu insanlarımız, sadaka değil, insan onuruna yaraşır bir hayat sürdürebilecek ve ailelerinin ihtiyaçlarını karşılayabilecek desteklerin verilmesini, düzenlemelerin yapılmasını istiyorlar.

Genel Kurulu saygılarımla selamlıyorum. (İYİ Parti ve CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Yozgat Milletvekili Sayın Ali Keven. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA ALİ KEVEN (Yozgat) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; esnafımızın yaşadığı sorunlar üzerine Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına söz almış bulunuyorum. Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

İki yıldır yaşadığımız pandemi şartları herkesin hayatını olumsuz yönde etkiledi. Ama olumsuz etkilenen bir kesim var ki o da aileleriyle birlikte yaklaşık 15 milyon nüfusu geçindiren esnafımız. Hayat pahalılığıyla birlikte halkımızın alım gücünün düşmesi, ülke genelinde esnafımızı siftah yapamayacak bir hâle getirdi. Özellikle küçük şehirlerde bu durum daha da hissediliyor. Yozgat esnafı da bundan nasibini aldı maalesef. sattığı malın yerine yenisini alamayan esnafımız, zamlarla birlikte artan maliyetlerin yanında bir de AVM’ler ve her köşebaşında açılan zincir marketler yüzünden -yüz binlerce esnaf- siftah yapamıyor, evini geçindiremiyor. Maalesef, esnafımız iktidarınız döneminde asgari ücretle iş arar hâle

geldi. Saray, AVM sahiplerinden fırsat bulup çarşıdaki, pazardaki taleplerini görmüyor, duymuyor. Esnafımızın acil talepleri dikkate alınmıyor. Sigorta ve BAĞ-KUR prim borçlarına yapılandırma ve gecikme faizlerine af isteniyor. Esnafın bir aylık BAĞ-KUR primi 1.726 lira, bunun mutlaka aşağı çekilmesi gerekiyor. Ayrıca, normal çalışan 7.200 prim gününde emekli olurken esnafımızın 9 bin prim gününde emekli olmasının yarattığı adaletsizliği de gidermek zorundayız; böyle bir adaletsizlik olmaz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Yozgat'ta pazarcılık yapan esnafımızın da sizlere selamları var, diyorlar ki: "Bu sebze ve meyve fiyatları düşmezse ürün satacak müşteri bulamayacağız." Bu zamlardan dolayı hem esnafımız hem de tüketici çok zor durumda. Akaryakıtta gelen zamlar başta olmak üzere, esnafımızın üzerindeki vergi yükü ve faturalarına mutlaka kapsamlı bir çözüm üretmeliyiz. Örneğin, yılbaşında elektrige yüzde 127 zam yapıp sonra "Yüzde 14 indirim sağladık." demek ciddi bir çözüm üretmiyor. Vatandaşımız artık bu yalanları da yemiyor. (CHP sıralarından alkışlar)

Tedarik zincirinin her halkasındaki esnafın sorunlarını tespit edip gerekli desteği ve sübvansiyonları mutlaka artırmalıyız. Aksi hâlde, vatandaşın sofrasını ucuzlatmak mümkün değil.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Esnaf Kredi ve Kefalet Kooperatiflerinin kredilerinden faydalanılmasının önünde maalesef sicil engeli var. Esnafımıza sicil affını acil sağlamalıyız, 2 milyondan fazla esnafı görmezden gelemeyiz.

Diğer yandan, Merkez Bankası faizi yüzde 14 olduğu hâlde esnafımız yüzde 17'yle kredi kullanıyor. Bu faiz oranlarının da politika faizine indirilmesi önem arz ediyor.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; kamyoncu esnafının, şoför esnafının, servisçi esnafının, taksici esnafının, halk otobüslerini işleten esnafın, kısaca akaryakıtta gelen zamlarla beli bükülen esnafımızın talepleri var ve son zamlarla 17 lirayı geçen mazot, dün gelen indirimle şu an 16 lira 20 kuruş.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

ALİ KEVEN (Devamla) – Bu fahiş fiyatlarla kontak çevirmek zulüm oldu. Bu zulmü reva görmeyin; şoför esnafının da üretimin teminatı çiftçilerin de kullandığı mazottan ÖTV'yi, KDV'yi kaldırın. Özellikle nakliyecilik yapan şoför esnafımız üzerinden yüzde 2 KDV, tevkifat vergisini mutlaka kaldırın, direkt nakliyatçıya ödeyin. Mazot, lastik, yedek parça derken masraflar uçtu gitti zaten. Bu meşru talebi lütfen değerlendirmeye alın.

Bakın bir örnek vereceğim; 4 bin motora sahip bir lüks cipin sahibi pompaya yanaşınca aynı fiyatı ödüyor, akşama kadar evinin geçimini sağlamak için direksiyon sallayan esnafımız da aynı fiyatı ödüyor. Bu, Allah'tan reva mı arkadaşlar, soruyorum size. (CHP sıralarından alkışlar) Kanal İstanbul'a ayıracağımız parayı Türk esnafına, Türk çiftçisine ayırın, bakınız kısa sürede ülkemiz ayağa kalkacaktır. Bu akaryakıt fiyatlarıyla siz şoförün oyunu değil, alsanız alsanız onun bedduasını alırsınız.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Antalya Milletvekili Sayın Atay Uslu.

Buyurun Sayın Uslu. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Sayın Başkan maskeler çıkıyor mu artık?

BAŞKAN – Serbest, serbest.

Sağlık Bakanı öyle diyor ama biz maskeyi takmaya devam edelim.

AK PARTİ GRUBU ADINA ATAY USLU (Antalya) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; seyyar satıcılarla ilgili Meclis araştırması açılması üzerine söz almış bulunmaktayım. Yüce Meclisi ve aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum.

Seyyar satıcılık, ekonomik, toplumsal ve kültürel yanları olan bir sektör. Bugün sokak sokak gezerek ekmeğini çıkarmaya çalışan seyyar satıcılar ürünlerini satmak için ortaya koyduğu söylemlerle şarkılara, Türk filmlerine konu olmuştur. Seyyar satıcılar günümüz mobil ticaretinin âdeti geçmişten gelen önemli bir parçası konumundadır. “Seyyar” satıcılar vergi kayıtlarını yaptırmak, belediyelerden ruhsat almak koşuluyla idarece belirlenen yerlerde ve belirli çerçevede satışlarını yaparlar. “Seyyar” kavramı 2005 tarihli Esnaf ve Sanatkarlar Meslek Kuruluşları Kanunu’nda yer almış, daha sonra bu kanuna uygun oluşturulan Koordinasyon Kurulu kararlarında pazarcılık mesleği öncelikle tanımlanmış esnaf ve sanatkarlar meslek kolu olarak. Daha sonra seyyar satıcılık mesleği tanımlanmış, 2019 yılında da seyyar satıcılık ve pazarcılık mesleği sistemin içerisine dâhil edilmiştir. Bugün Türkiye’de seyyar satıcılık mesleğiyle iştilal eden 11 bin esnafımız vardır. Yine, pazarcılık mesleğiyle iştilal eden 89 bin esnafımız bulunmaktadır.

Meslek olarak tanımlanan seyyar satıcılar ve pazarcılar pandemi döneminde devletimizin diğer esnaflara sağladığı tüm hibe ve desteklerden faydalanmışlardır. Bu süreçte, biliyorsunuz, iktisadi faaliyetlerin desteklenmesi, nakit akışlarının korunması için önemli iyileştirmeler ve desteklerde bulunuldu; gelir kaybı desteği, sabit yeri olanlara kira desteği uygulamalarında bulunuldu. Yine, 3 bin lira ve 5 bin lira hibe destekleri var. Bu iki desteğin toplamı 9 milyar liradır, esnaf ve sanatkarlarımıza 9 milyar lira hibe desteği sağlanmıştır bu kalemde. Esnaf ve sanatkarların faydalandığı bu hibe desteğinden seyyar satıcılar ve pazarcılar da faydalanmıştır.

Değerli milletvekilleri, yine, biliyorsunuz, esnaf ve sanatkarlarımızı bu dönemde faiz indirimli kredilerle destekledik. Halk Bankasının sağladığı kredilerde faiz indirimleri uygulandı; 2020’de 42 milyar lira, 2021’de 33 milyar lira, 2022 Şubatından bugüne kadar ise 8 milyar lira, toplamda 80 milyar liralık bir kredi, faiz indiriminden faydalandırılarak esnafımızın hizmetine sunulmuştur. Toplamda 100 milyar liralık hibe ve kredi desteği esnafımıza sağlanmıştır bu süre içerisinde. Yine, esnafımıza geri ödemede kolaylıklar tanınmıştır, vergi muafiyetiyle ilgili bu Mecliste hep beraber yasal düzenlemeler ortaya koyduk. 2002’den bugüne kadar Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan’ın liderliğinde esnaf ve sanatkarlara yönelik iyileştirmeler yaptık ve yapmaya devam ediyoruz. Ben bir esnaf çocuğuyum, esnaf çocuğu olarak her zaman esnaf ve sanatkarların yanında olmaya, onların lehine çalışmaya devam edeceğiz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun, toparlayın.

ATAY USLU (Devamla) – Hükümetimiz, devletimiz büyük bir aile olarak gördüğümüz esnaf ve sanatkarların her zaman yanındadır. Esnafımıza, sanatkarlarımıza hayırlı işler ve bereketli kazançlar diliyorum.

Bu vesileyle şunu da ifade etmek istiyorum değerli milletvekilleri: Rusya’nın Ukrayna’ya saldırmasıyla çıkan savaş sonucunda tarım sektörü ciddi şekilde etkilendi. Ukrayna ve Rusya yaş sebze ve meyvede önemli bir pazardı. Şimdi, hem gerekli ödemelerde ve tahsilat sisteminde çıkan aksaklıkların giderilmesi hem de Ukrayna’dan ve Rusya’dan dönen tırların başka ülkelere yönlendirilmesi, geri girişleri konusunda sınır kapılarında Hükümetimiz çözümler üretmektedir. İçişleri Bakanlığımız, Dışişleri Bakanlığımız, Ticaret Bakanlığımız, Hazine ve Maliye Bakanlığımız sınır kapılarında anlık çözümler üretmekte, ihracat sektörüyle yakın çalışmaktadır; biz de milletvekilleri olarak bu süreci yakın takip etmekteyiz.

Bu vesileyle Genel Kurulu tekrar selamlıyorum.

Teşekkür ediyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Öneriyi oylarınıza...

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) – Karar yeter sayısı istiyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN – Öneriyi oylarınıza sunacağım ve karar yeter sayısı arayacağım.

Kabul edenler... Kabul etmeyenler...

Divanda anlaşmazlık vardır.

İki dakika süre veriyorum oylama için.

(Elektronik cihazla oylama yapıldı)

BAŞKAN – Karar yeter sayısı yoktur.

Birleşime iki dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 19.20

ALTINCI OTURUM

Açılma Saati: 19.23

BAŞKAN: Başkan Vekili Celal ADAN

KÂTİP ÜYELER: Enez KAPLAN (Tekirdağ), Mustafa AÇIKGÖZ (Nevşehir)

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 60'ıncı Birleşiminin Altıncı Oturumunu açıyorum.

Halkların Demokratik Partisi grup önerisinin oylamasında karar yeter sayısı bulunamamıştı.

Şimdi öneriyi tekrar oylarınıza sunacağım ve karar yeter sayısı arayacağım.

Öneriyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler...Kabul etmeyenler...

Divan üyeleri arasında ihtilaf var, elektronik oylama yapacağım.

İki dakika süre veriyorum.

(Elektronik cihazla oylama yapıldı)

BAŞKAN – Kabul edilmemiştir, karar yeter sayısı vardır.

Cumhuriyet Halk Partisi Grubunun İç Tüzük'ün 19'uncu maddesine göre verilmiş bir önerisi vardır, okutup işleme alacağım ve oylarınıza sunacağım.

3.- *CHP Grubunun, Türkiye Büyük Millet Meclisi gündeminin “Genel Görüşme ve Meclis Araştırması Yapılmasına Dair Ön Görüşmeler” kısmında yer alan, medikal sektöründe yaşanan tıbbi cihaz temin edilmesine yönelik sorunların araştırılması amacıyla verilmiş olan (10/5461) esas numaralı Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 2 Mart 2022 Çarşamba günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi*

2/3/2022

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Danışma Kurulunun 2/3/2022 Çarşamba günü (bugün) yaptığı toplantısında, siyasi parti grupları arasında oy birliği sağlanamadığından, grubumuzun aşağıdaki önerisinin İç Tüzük'ün 19'uncu maddesi gereğince Genel Kurulun onayına sunulmasını saygılarımla arz ederim.

Özgür Özel

Manisa

Grup Başkan Vekili

Öneri:

Türkiye Büyük Millet Meclisi gündeminin “Genel Görüşme ve Meclis Araştırması Yapılmasına Dair Ön Görüşmeler” kısmında yer alan, medikal sektöründe yaşanan tıbbi cihaz temin edilmesine yönelik sorunların araştırılması amacıyla verilmiş olan (10/5461) esas numaralı Meclis Araştırması Önergesinin görüşmesinin, Genel Kurulun 2/3/2022 Çarşamba günü (bugün) birleşiminde yapılması önerilmiştir.

BAŞKAN – Önerinin gerekçesini açıklamak üzere, Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Kayseri Milletvekili Sayın Çetin Arık.

Buyurun Sayın Arık. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA ÇETİN ARIK (Kayseri) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; bugün, doktorların, sağlık çalışanlarının sorunları ve kamu hastanelerinde acil olmayan ameliyatların tıbbi malzeme yokluğu nedeniyle yapılamayışı üzerine, grubum adına söz almış bulunuyorum. Gazi Meclisi saygıyla selamlıyorum.

Sayın milletvekilleri, bugün, ne sağlık hizmetini sunan memnun ne de sağlık hizmetini alan; her ikisi de mutsuz, herkes mutsuz. Öyle ki tıp fakültesi öğrencisinden profesörüne kadar “Neden bu mesleği seçtik?” diye kendilerini sorgular hâle geldiler. Sağlık çalışanları, doktorlar; çok üzgünler, çok kırgınlar ve çok kızgınlar çünkü bugün onların can güvenlikleri, mal güvenlikleri ve haysiyetleri tehdit altında.

Can güvenlikleri tehdit altında, neredeyse her saat başı bir şiddet haberi alıyoruz. Peki, gece gündüz, aralıksız, fedakârca çalışan bu doktorlara niçin bu kadar şiddet uygulanıyor? Şiddetin nedeni, hastayı müşteri, doktoru tüccar, hastaneleri de ticarethane gibi gören bu sağlık sisteminde. Şiddeti önlemek için bu sağlık sisteminin yeniden yapılandırılması gerekiyor. (CHP sıralarından alkışlar)

Sayın milletvekilleri, bugün doktorların mal güvenliği yok. Bakınız, aldığı 8 bin lira; yeri geliyor 1 trilyon lira, 2 trilyon lira tazminat ödemeye mahkûm ediliyor. Diyorsunuz ki: “Otuz altı saat çalış. Hadi ameliyata! Hadi polikliniğe! Poliklinikteki süren beş dakika, dışarıda bekleyen 100 hastayı da idare et ve hata yapma.” Doktorlara hata yaptıran, bu sistemin kendisi. Sayın milletvekilleri, bir hâkim düşünün, önüne bir dosya koyun; “Bu dosyaya hüküm vermek için süren beş dakika, beş dakikada hüküm vereceksin. Eğer hatalı hüküm verirsen bundan adli ve idari olarak sorumlu tutulacaksın.” diyebilir misiniz? Diyemezsiniz. Peki, hekime niye diyorsunuz? Yani nasıl ki bir hâkime verdiği karardan dolayı kolay dava açılabilirse hekime de öyle olmalı ve ihtisas mahkemeleri kurulmalı.

Sayın milletvekilleri, ödenen bu yüksek tazminatlar nedeniyle artık doktorlar cerrahi branşları tercih etmiyor. Bugünden sizleri uyarıyorum: On yıl sonra sizi ameliyat edecek doktor bulamayacaksınız.

Bakınız, doktorların haysiyetleri de tehdit altında, Yani bir eli sürekli fakirin fukaranın cebinde olanlar “Doktor efendi, elini vatandaşın cebinden çek. Doktor efendi dönemi bitti. Doktor efendi ‘money’ peşinde.” diyerek doktorların onuruyla oynadı. Ben buradan söylüyorum: Doktor efendi hiçbir zaman “money” peşinde olmadı, doktor efendi kaybettiğiniz meslek onurunun peşinde bugün. (CHP ve İYİ Parti sıralarından alkışlar) Doktor efendi insanca yaşamak için, emeğinin karşılığını almak için, meslek onurunu korumak için 17-18 Şubat tarihlerinde meşru iş bırakma eylemini yaptı. Doktorların bu feryadını New York Times “Türkiye’de yoğun çalışma saatleri, azalan ücretler ve artan şiddet nedeniyle yıpranan doktorlar yurt dışına giderek iş arıyor.” diye haber yaptı; elin oğlu duydu ama maalesef ki benim Sağlık Bakanım duymadı. (CHP sıralarından alkışlar) Üstüne üstlük de 81 ilin valiliğine genelge göndererek “Bu doktorları cezalandırın.” dedi, iyi mi? Yani 14 Mart Tıp Bayramı’na on gün kalmış, doktorlara vereceğiniz müjde bu mu? Ayıptır be! Biraz vicdan olur insanda, biraz utanma olur. Zaten bu doktorlar cezasını çekiyor; bu doktorların en büyük cezası Fahrettin Koca gibi bir Sağlık Bakanına sahip olmaları.

Sayın milletvekilleri, bakınız, Sayın Bakan doktorların cezalandırılması için Anayasa’nın 17’nci ve 56’ncı maddelerine atıfta bulunuyor. Bu maddeler “Devlet, herkesin hayatını, beden ve ruh sağlığı içinde sürdürmesini sağlar.” diyor. Doğru mu? Doğru. Peki, doktorların iş bırakma eyleminde acil servis çalıştı, pandemi servisi çalıştı, doğum servisi çalıştı, onkoloji hastanesi çalıştı, bütün servisler çalıştı. Doktorların cezalandırılması için Anayasa’nın 17’nci ve 56’ncı maddelerine atıfta bulunan Sağlık Bakanlığı, kamu hastanelerine “Para yok, acil olmayan ameliyatları yapmayın, hastaneyi zarara

uğratmayın.” diye genelge gönderiyor; bu ayıp da size yeter. (CHP sıralarından alkışlar) İşte İstanbul İl Sağlık Müdürlüğü, işte Manisa Celal Bayar Üniversitesi, işte Gazi Üniversitesi.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

ÇETİN ARIK (Devamla) – Teşekkür ederim.

Bakınız, sayın milletvekilleri, Karadeniz Bölgesi’nde tek plazmaferez işleminin yapıldığı Farabi Hastanesi Karadeniz Bölgesi’ndeki tüm hastanelere “Terapötik aferez seti satın alınmadığından hayatı öneme sahip plazmaferez işlemi için bize hasta göndermeyin.” diyor. Yani plazmaferez ki akrep sokmalarında, yılan sokmalarında, arı sokmalarında can kurtaracak.

Şimdi, sayın milletvekilleri, ben sizin vicdanınıza sesleniyorum. Anayasa’yı, en kutsal hak olan yaşam hakkını kim ihlal ediyor? Paramız yok diye “Ameliyat yapmayın, zarar ediyoruz.” diyen Sağlık Bakanı mı yoksa demokratik haklarını arayan doktorlar mı? Bu genelgeler kurullara gönderildiğinde dolar 6 liraydı, şimdi dolar 14 lira ve sorun çok daha derin, çok daha acil. Gelin sayın milletvekilleri, sağlıktaki yaşanan bu sorunları, ameliyatların niçin yapılamadığını araştıralım.

Gazi Meclisi saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – İYİ Parti Grubu adına Eskişehir Milletvekili Sayın Arslan Kabukcuoğlu. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA ARSLAN KABUKCUOĞLU (Eskişehir) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Cumhuriyet Halk Partisinin vermiş olduğu Meclis araştırması önergesi hakkında İYİ Parti Grubum adına söz almış bulunuyorum. Hepinizi saygıyla selamlarım.

Tıbbi aletler, tanı ve tedavide vazgeçilmez öneme sahiptir. Tıbbi aletlerin kullanılması, örneğin, bir ortopedi ameliyatında yüzde 90’a kadar varan oranlara sahiptir veya kardiyooloji gibi bir ameliyatta eğer ki stendiniz yoksa açık kalp ameliyatına geçersiniz; böyle çok kıymetli ve önemli malzemelerdir. Ülkemiz tıbbi cihaz alanında ithalata bağımlıdır, tıbbi cihazın yüzde 85’ini ithalatla karşılamaktayız.

Ülkemizde ekonomik hayat fırtınalıdır. Hükümet otuz altı ay süreyle tıbbi alet satıcılarına ödeme yapamadı. Maliye ve Sağlık Bakanlığı ile tıbbi malzeme satıcıları ödemeye çözüm getirmeye çalıştılar. 116 milyar Türk lirası bütçeye sahip Sağlık Bakanlığı tıbbi firmalara olan borcunu yüzde 40 azalttığı hâlde hâlâ ödeyememiştir. Trilyonlarca liralık yatırımlarımız tıbbi alet eksikliği nedeniyle atıl durumdadır. Hükümet tıbbi malzemeye yalnız iç pazar gözüyle bakmamalıdır. Yetmiş insan gücümüz vardır, kendi çapında üretim yapan firmalar da vardır ancak un var, yağ var, şeker var ve helvayı yapamıyoruz. Üç ayda döviz 7,5 liradan 14 liraya kadar yükseldi. Bu kadar yüksek fiyat artışına hiçbir firma karşı duramaz. Tıbbi malzeme satıcılarına daha uygun ödeme planı uygulanmalıdır. Tıbbi malzemeler, katma değeri yüksek, kârı yüksek ürünlerdir. Hükümet bu firmalara destek olmalıdır.

Günümüz serbest ekonomi dünyasında hükümetler yerli imalata öncelik tanırlar, kolaylıklar tanırlar; firma gelişir, firmanın yurt içinde başlayan serüveni ihracatla devam eder. Tıbbi malzeme satıcıları, örneğin Karabağ Savaşı’ndan sonra çok yüksek oranda ihracatta bulundular. Üretim potansiyeline sahip olmak her zaman önemlidir. Samsun ili civarında ciddi bir tıbbi alet üreticileri kümelenmesi vardır, önemli sorunları vardır. Hükümet bu sektöre sahip çıkmalı ve onlara yardımcı olmalıdır. Mevcut sağlık sistemi tıbbi malzeme imalatçılarında değil, ithalatını yapanlara öncelik tanımaktadır. İmalatçı firma hammaddesine yüzde 18 KDV ödüyor, satarken de tıpkı ithalatçı firma gibi yüzde 8 KDV’yle satmaktadır. İthalatçı firma imalatçı firmadan yüzde 10 daha fazla kâr etmektedir.

Hükûmetin uyguladığı yanlış ve tutarsız tıbbi malzeme ödeme politikası pek çok kesimi mağdur etmektedir; en başta hastalar mağdur oluyor, devletin sağlık kurumları zarar ediyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ARSLAN KABUKCUOĞLU (Devamla) – Bitiriyorum Başkanım.

BAŞKAN – Buyurun.

ARSLAN KABUKCUOĞLU (Devamla) – Katma değeri yüksek, yeniliklere çok açık bir sektörde ülkenin söz sahibi olmasına engel olunuyor.

Ülkemizde medikal sektöründe yaşanan kriz nedeniyle Meclis araştırması son derece yerinde ve uygundur.

Hepinizi saygıyla selamlarım. (İYİ Parti ve CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Halkların Demokratik Partisi Grubu adına Batman Milletvekili Sayın Necdet İpekyüz.

Buyurun. (HDP sıralarından alkışlar)

HDP GRUBU ADINA NECDET İPEKYÜZ (Batman) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; aslında bu kürsüye sağlıkla ilgili her çıktığımızda, problemleri gündeme getirdiğimizde nedense hiçbir araştırma önermesine destek verilmiyor, hep reddediliyor ve bir taraftan baktığımızda, sağlık bu ülkede giderek bir krize dönüşüyor ve bir halk sağlığı sorununa dönüşüyor ve o nedenle yurttaşlar itiraz ediyor, bu iş kolunda çalışan emekçiler, sağlık çalışanları itiraz ediyor ve kurumlara gidip hizmet almak isteyenler, onlar da itiraz ediyor. Çıkan sese engel çıkarıyorlar. Daha bugün Çankaya Kapısı'nın önünde, Meclisin kapısının önünde Ankara Onkoloji Hastanesinin kapanmaması için gelen yurttaşlara öyle bir engel çıkartıldı ki o insanların sesinin duyulmaması istendi.

Kriz ne? Halk sağlığı sorunu olan ne? Az önce de arkadaşımız söyledi, bir taraftan, eğitim aşamasında daha insanlar, bitirmeye yakın, değil TUS'a hazırlanmak, yabancı dil öğreniyorlar yurt dışına gitmek için; giderek sayı artıyor. Neydi? Bu ülkede demek ki gelecekteki sağlık alanında bir yığın sıkıntılar artacak.

Bir diğer konu ne? Yurttaşlar ameliyat günü alamıyor, muayene günü alamıyor. Ameliyat gününü niçin alamıyor? Malzeme yok; üç ay, altı ay sonraya gün veriliyor. Bunun ismi ne? Sağlıkta dönüşüm. Bunun ismi şu: Ya cebinden ödeyeceksin ya özele gideceksin. Hani özelde belli bir fark limiti koymuştunuz? Yok. İsteyen istediği rakamı alıyor; söylenenler artık 30 bin, 50 bin, 100 binle ifade edilen rakamlar. Peki, koruyucu sağlık ne? Unutulmuş, bitmiş. En çok gördüğümüz ne? Sağlıkta şiddet. Her şiddet sonrası kınama yapılıyor, sosyal medyada bir şeyler gündeme getiriliyor, unutuluyor. Ve neydi? Bu Mecliste biz burada hekim ve sağlık çalışanlarına ilişkin bir düzenleme yapmaya çalışmıştık, “Bitti.” demiştik, bitmedi. Şimdi, Tıp Bayramı geliyor, kalkıp konuşacağız ve hekimler “Grevdeyiz.” diyor, sağlık emekçileri “Grevdeyiz.” diyor, “Bu çalışma şartlarında ne çalışabiliriz ne sağlık hizmeti sunabiliriz.” Onlar da görülmüyor, engelleniyor ve ne oluyor? Tekrar kaos şeklinde bir düzenleme çıkartılıyor, “Hiçbir şey yapamazsınız, ben her şeyi biliyorum.”

Ve medikal sektörü... Ya, ülkeyi öyle bir borçlu hâle getirdiniz ki şimdi artık yurt içinde borçlusunuz. Medikal şirketleri üniversitelere malzeme vermek istemiyor, medikal şirketleri kamu hastanelerine malzeme vermek istemiyor. Açın, istediğiniz kamu yöneticisine sorun; ihalelere artık medikal firmaları girmiyor, kiminde otuz ay, kiminde on üç ay ödeme yapılmıyor ve geline aşama da ne? “Gel, pazarlık edelim.” Pazarlığa gelmezse “Hadi gidin vergi denetlemesine, hadi defterlerini alın, ceza kesin.”

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

NECDET İPEKYÜZ (Devamla) – Neydi? “Gelin, anlaşın, yüzde 25’ine çizgi çekin.” Ve anlaşma oluyor, yüzde 25’ine çizgi çekiliyor; işte, 3’üncü ay şu kadar ödeme yapılacak, 6’ncı ay şu kadar ödeme yapılacak. Sayın Nebati de açıkladı, Sağlık Bakanı da açıkladı bu konuda anlaşma yapmışız. Şimdi, medikal firmalar diyor ki: “Tekrar, paramız verilmiyor, hazirana öteleniyor.” Bu nedir? Bu getirdiğiniz “Ben ödemem, ben istediğimi yaparım.” Peki, yansıması nedir? Özele git, cebinden öde. Yansıması nedir? Kredi çekmişsen faizini ver. Yansıması nedir? KDV’sini ver, vergisini ver, personel maaşını ver, elektriğini ver, yakıtını ver. Ama vatandaşın yoksullukla, açlıkla her gün hastalandığı, koruyucu sağlığın ötelendiği bir durumda sadece yataklı hizmetler düşünülüp parası olanlara hizmet düşünülmekte. Sonuç ne? Halk sağlığı sorunu. Sonuç ne? Parayı vermeyen, giderek yoksullaşan, sistemde mobbingi olan ve şiddete davetiye çıkartan, giderek cinayete dönüşen bir sürece dönüyor.

Saygılar sunuyorum. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Bursa Milletvekili Sayın Mustafa Esgin. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA MUSTAFA ESGİN (Bursa) – Sayın Başkan, değerli arkadaşlar; Gazi Meclisimizi ve aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum.

Bildiğiniz gibi AK PARTİ’nin sağlık modeliyle birinci basamak sağlık hizmetlerinde, ikinci basamak sağlık hizmetlerinde, sosyal güvenlik sisteminde önemli iyileştirmeler gerçekleştirilmiştir. Bu sayede sağlıkta memnuniyet oranları artmış, sağlık insan kaynağı ülke genelinde adil ve dengeli bir şekilde dağıtılmış, sağlığa erişim oranı kat kat artmış, yürütülen doğru politikalarla vatandaşımızı ve ülke kaynaklarını finansal açıdan koruyan bir sistem ortaya konmuştur. Bununla birlikte tıbbi cihaz alanında da önemli çalışmalar yapılmıştır. Bunların başında, ithalata bağımlı sektörlerde özellikle olağanüstü süreçlerde ortaya çıkabilecek sorunların çözümü adına yerli üretimin desteklenmesi gelmektedir. Bu konuda yapmış olduğumuz çalışmalarla, yüzde 80 olan dışa bağımlılık oranını azaltarak medikal sektörümüzde yerli üretim oranını yüzde 50’nin üzerine çıkarmayı başardık, bunu daha da geliştireceğiz.

Öte yandan, geçtiğimiz yıl tıbbi cihaz firmalarımızın kamu alacaklarıyla ilgili yaşanan sorun, Sağlık Bakanlığımızın, Hazine ve Maliye Bakanlığımızın çabalarıyla ortadan kaldırılmıştır. Medikal sektörünün kamu alacaklarıyla ilgili ödemelerin doksan gün içinde yapılmasıyla ilgili bir planlama ortaya konmuştur. Gerek küresel Covid salgınının ekonomik etkileri gerekse dövizdeki manipülatif ve spekülasyon etkilenmeler nedeniyle özellikle ithal medikal ürünlerde yaşanan fiyat istikrarsızlığı ve bunun sonucunda ortaya çıkan kısa süreli sorunlar da ortadan kaldırılmaktadır. Bu noktada tıbbi malzemelere yeni Sağlık Uygulama Tebliği’nde yüzde 75 oranında zam yapılarak sorun giderilmeye çalışılmıştır. Yaşanabilecek lokal aksaklıkları da çözüme kavuşturma adına yakından takip etmekteyiz.

Değerli arkadaşlar, Covid döneminde büyük fedakârlıklarla en önemli sorumlulukları üstlenen hekim ve sağlık çalışanlarımızla ilgili yapmak istediğimiz iyileştirmelerde sona yaklaştık. Kamuda çalışan hekim ve sağlık çalışanlarımızın maaşlarında önemli bir iyileştirmeyi gerçekleştirme kararlılığındaız. Döner sermaye sisteminde yapacağımız değişiklikle özellikle döner sermaye dağıtımında sorun yaşayan hastanelerimizde görevli sağlık çalışanlarımızı rahatlatacağız.

Sağlıkta yaşanan şiddet olaylarıyla ilgili bugüne kadar önemli düzenlemeler yapmıştık. Bütün bunlara rağmen devam eden, sağlık çalışanına yönelik şiddet olaylarını asla göz ardı edemeyiz. Bu noktada yeni bir düzenleme için çalışmalarımız sürüyor. Malpraktikle ilgili hekim ve sağlık

çalışanlarının yaşadığı tedirginlik defansif tıp uygulamalarına neden olmakta ve verilen bazı sağlık hizmetlerinin sunumunu olumsuz etkilemektedir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun, buyurun.

MUSTAFA ESGİN (Devamla) – Teşekkür ederim Başkanım.

Bu konudaki çalışmalarımızı kısa bir süre içerisinde sonuçlandıracağız. Özlük haklarına ve emekliliğe yansıyan, maaşlarda kayda değer bir düzenlemeyi de gerçekleştireceğiz.

Değerli arkadaşlar, vatandaşımız hastaneye geldiğinde derdine derman ararken “Önce Allah, sonra sen.” diye hekimlerimize ağır bir sorumluluk yükler. Ameliyata götürülen bir hasta sevdiklerinin ve Allah’ın aziz bir emaneti olarak sağlık çalışanlarımız tarafından teslim alınır. Vatandaşımız ile sağlık çalışanlarımız arasındaki güven ve saygı ilişkisinin bozulmasının tüm toplum için büyük bir sorun oluşturacağı gerçeğinden hareketle hepimizin ortak bir duyarlılık ve kararlılıkla hareket etmesi kaçınılmazdır.

Bu duygu ve düşüncelerle sözlerime son verirken Gazi Meclisimizi, aziz milletimizi ve fedakâr sağlık çalışanlarımızı saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

III.- YOKLAMA

(CHP sıralarından bir grup milletvekili ayağa kalktı)

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Yoklama talebimiz var.

BAŞKAN – Öneriyi oylamadan evvel yoklama talebi vardır.

Sayın Özel, Sayın Sümer, Sayın Köksal, Sayın Karadeniz, Sayın Bulut, Sayın Tarhan, Sayın Şahin, Sayın Güzelmansur, Sayın Sartaşlan, Sayın Tanal, Sayın Yeşil, Sayın Demirtaş, Sayın Arık, Sayın İlhan, Sayın Yılmazkaya, Sayın Şahin, Sayın Girgin, Sayın Tokdemir, Sayın Emecan, Sayın Gök.

Yoklama için iki dakika süre veriyorum.

(Elektronik cihazla yoklama yapıldı)

BAŞKAN – Toplantı yeter sayısı yoktur.

Birleşime on dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 19.49

YEDİNCİ OTURUM**Açılma Saati: 20.00****BAŞKAN: Başkan Vekili Celal ADAN****KÂTİP ÜYELER: Enez KAPLAN (Tekirdağ), Mustafa AÇIKGÖZ (Nevşehir)**

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 60’ıncı Birleşiminin Yedinci Oturumunu açıyorum.

III.- YOKLAMA

BAŞKAN – Cumhuriyet Halk Partisi grup önerisinin oylamasından önce yapılan yoklamada toplantı yeter sayısı bulunamamıştı.

Şimdi yoklama işlemini tekrarlayacağım.

Yoklama için iki dakika süre veriyorum.

Yoklama işlemini başlatıyorum.

(Elektronik cihazla yoklamaya başlandı)

BAŞKAN – Pusula veren milletvekillerimiz ayrılmasınlar.

(Elektronik cihazla yoklamaya devam edildi)

BAŞKAN – Habib Soluk? Burada.

Toplantı yeter sayısı vardır.

VIII.- ÖNERİLER (Devam)

A) SİYASİ PARTİ GRUBU ÖNERİLERİ (Devam)

3.- CHP Grubunun, Türkiye Büyük Millet Meclisi gündeminin “Genel Görüşme ve Meclis Araştırması Yapılmasına Dair Ön Görüşmeler” kısmında yer alan, medikal sektöründe yaşanan tıbbi cihaz temin edilmesine yönelik sorunların araştırılması amacıyla verilmiş olan (10/5461) esas numaralı Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 2 Mart 2022 Çarşamba günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi (Devam)

BAŞKAN – Öneriyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Adalet ve Kalkınma Partisi Grubunun İç Tüzük’ün 19’uncu maddesine göre verilmiş bir önerisi vardır, okutup işleme alacağım ve oylarınıza sunacağım.

4.- AK PARTİ Grubunun, bastırılarak dağıtılan 314 sıra sayılı Kanun Teklifi’nin kırk sekiz saat geçmeden gündemin “Kanun Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler” kısmının 1’inci sırasına alınmasına ve bu kısımda bulunan diğer işlerin sırasının buna göre teselsül ettirilmesine, Genel Kurulun çalışma saatlerine ve 314 sıra sayılı Kanun Teklifi’nin İç Tüzük’ün 91’inci maddesine göre temel kanun olarak bölümler hâlinde görüşülmesine ilişkin önerisi

2/3/2022

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Danışma Kurulu 2/3/2022 Çarşamba günü (bugün) yaptığı toplantıda siyasi parti grupları arasında oy birliği sağlanamadığından, İç Tüzük’ün 19’uncu maddesi gereğince grubumuzun aşağıdaki önerisinin Genel Kurulun onayına sunulmasını arz ederim.

Cahit Özkan

Denizli

AK PARTİ Grubu Başkan Vekili

Öneri:

Bastırılarak dağıtılan 314 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin kırk sekiz saat geçmeden gündemin "Kanun Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler" kısmının 1'inci sırasına alınması ve bu kısımda bulunan diğer işlerin sırasının buna göre teselsül ettirilmesi,

Genel Kurulun;

2 Mart 2022 Çarşamba günü (bugün) birleşiminde 314 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin birinci bölümünde yer alan maddelerin oylamalarının tamamlanmasına kadar,

3 Mart 2022 Perşembe günü birleşiminde 314 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin görüşmelerinin tamamlanmasına kadar,

3 Mart 2022 Perşembe günü birleşiminde 314 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin görüşmelerinin tamamlanamaması hâlinde haftalık çalışma günlerinin dışında 4 Mart 2022 Cuma günü saat 14.00'te toplanması ve bu birleşiminde denetim konularının görüşülmeyle gündemin "Kanun Teklifleri İle Komisyonlardan Gelen Diğer İşler" kısmında bulunan işlerin görüşülmesi ve bu birleşiminde 314 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin görüşmelerinin tamamlanmasına kadar,

4 Mart 2022 Cuma günü birleşiminde 314 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin görüşmelerinin tamamlanamaması hâlinde haftalık çalışma günlerinin dışında 5 Mart 2022 Cumartesi günü saat 14:00'te toplanması ve bu birleşiminde denetim konularının görüşülmeyle gündemin "Kanun Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler" kısmında bulunan işlerin görüşülmesi ve bu birleşiminde 314 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin görüşmelerinin tamamlanmasına kadar,

5 Mart 2022 Cumartesi günü birleşiminde 314 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin görüşmelerinin tamamlanamaması hâlinde haftalık çalışma günlerinin dışında 6 Mart 2022 Pazar günü saat 14:00'te toplanması ve bu birleşiminde denetim konularının görüşülmeyle gündemin "Kanun Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler" kısmında bulunan işlerin görüşülmesi ve bu birleşiminde 314 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin görüşmelerinin tamamlanmasına kadar çalışmalarını sürdürmesi,

314 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin İç Tüzük'ün 91'inci maddesine göre temel kanun olarak görüşülmesi ve bölümlerinin ekteki cetveldeki şekliyle olması önerilmiştir.

314 sıra sayılı Çorum Milletvekili Oğuzhan Kaya ve 87 Milletvekilinin Nükleer Düzenleme Kanunu Teklifi (2/4222)		
Bölümler	Bölüm Maddeleri	Bölümdeki Madde Sayısı
1'inci Bölüm	1 ila 15'inci Maddeler	15
2'nci Bölüm	16 ila 29'uncu Maddeler	15 (Geçici 1'inci Madde Dâhil)
Toplam Madde		30

BAŞKAN – İYİ Parti Grubu adına Samsun Milletvekili Sayın Erhan Usta. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA ERHAN USTA (Samsun) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şimdi, bu grup önerisinde Adalet ve Kalkınma Partisi çalışma saatlerine ilişkin bir öneri getiriyor. Değerli arkadaşlar, tabii, bu 314 sıra sayılı Nükleer Düzenleme Kanunu Teklifi gerçekten son derece kötü hazırlanmış, alelacele, gayriciddi hazırlanmış bir kanun teklifi; bir defa bu tespiti yapalım. Bu, Komisyonda çok konuşuldu zaten, buna ilişkin değerlendirmeleri birazdan burada da eğer başlanırsa göreceğiz. Fakat, şimdi, bunun ötesinde, tabii, burası çok önemli. Yani, niye bir kanun teklifi gelişigüzel hazırlansın? Zaten bu nedenle sürekli sürekli kanun yapmak zorunda kalınıyor, kanun kalitesinde son derece düşme var; bir defa bunun tespitini yapalım.

İkincisi, İç Tüzük zorlanarak getiriliyor yani üç gün içerisinde bu kadar önemli bir düzenleme geçirilmeye çalışılıyor; bunu anlamak mümkün değil. Bu tür şeyler, nükleer yani bu tür kritik düzenlemeler başka ülkelerde halka soruluyor, referandum yapılıyor, böyle gelişigüzel, çalakalem, imla hatalarıyla dolu filan getirilmiyor; şimdi, bu, olacak iş değil.

Bir şey daha var, yani böyle tehdit edercesine, sanki muhalefeti tehdit edercesine hafta sonu da çalışma şeklinde bir öneri getiriliyor. Değerli arkadaşlar, bu, bu kadar acildi, böyle bir zorunluluk vardı, biz iki üç hafta tatil yaptık, niye tatil yaptık? AK PARTİ Grup Başkan Vekilleri bize “Gündemimizde bir şey yok.” dediler. Yani iki hafta önce gündemimizde bir şey yok, şimdi geldiğimiz noktada bunun alelacele çıkartılması lazım. Niye? Çünkü 9 Martta Anayasa Mahkemesinin verdiği süre doluyor. Anayasa Mahkemesi ne kadar süre vermiş? Bir yıl süre vermiş. Ya, bir yıl bekliyorsunuz, bekliyorsunuz, en sonunda getirdiğiniz kanun teklifi de gayriciddi, gelişigüzel, çalakalem yazılmış bir kanun teklifi ve Meclisi sıkıştırıyorsunuz, “Bunun illaki görüşülmesi lazım.” Komisyondaki görüşmeler sıkıştırıldı, sabah kaç kade kadar sürdü, 5’e kadar mı sürdü? Dünyanın neresinde böyle bir şey var? Tabii, siz bir kalite beklemiyorsunuz, her şey kalitesizleştiği için memlekette. Yani laf olsun torba dolsun diye iş yapılıyor. Bir kanun teklifi sabahın 5’ine kadar görüşülmez arkadaşlar, bu kadar önemli bir şeyse bunu zinde kafayla görüşmek lazım, toplumun her tarafına sormak lazım, meslek örgütlerinin gelmesi lazım, sivil toplum kuruluşlarının gelmesi lazım; bunların hiçbirini getirmeden böyle paldır küldür bir şey yapılıyor.

Ya, bir yıl süre verilmiş, iptal edilen bir kısım hükümler var, bir yıl niye duruyorsunuz? Tabii, size söyleyemiyorum ben bunu, nihayetinde yeni sistemde -gerçi siz yapmak zorunda olduğunuza göre, daha doğrusu hep beraber yapmak durumundayız ama bizim hiçbir kanun teklifimiz geçmiyor- biz biliyoruz ki bunun pratik uygulaması Cumhurbaşkanlığından geliyor veya bakanlıklardan geliyor. Ya, Allah aşkına, şu Meclisin itibarını zerre kadar düşünüyorsanız biriniz kalkıp sorsun şurada: “Kardeşim, beni niye sıkıştırıyorsun sabahlara kadar? Niye bunu madem...”

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun Sayın Usta.

ERHAN USTA (Devamla) – Teşekkür ederim Başkanım.

Yalnız şunu sormak lazım: “Bizi niye sıkıştırıyorsunuz?” diye sizin sormanız lazım. Nihayetinde oradakiler bürokratlar...

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Sayın Başkan, kendi teklifimiz, milletvekillerimizin teklifi.

ERHAN USTA (Devamla) – Hayır efendim, öyle bir şey yok. Cahit Bey, birbirimizi kandırmayalım. Bunun bir tane maddesini yazacak bir kişi yok şurada.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

ERHAN USTA (Devamla) – Bırakın Allah aşkına yani Plan ve Bütçe Komisyonu üyeliği yaptım ben, kimse kimseyi kandırmasın. Kurumdan geliyor, kurum sıkıştırıyor sizi ama kuruma şunu sormak lazım: Kardeşim, niye bir yıl durdunuz? Niye bir yıl durdunuz ve çok kötü bir kanun teklifi getirdiniz? Yarın bunlar da iptallerle karşılaşacak. Dolayısıyla, Meclisin itibarı diyorsak, milletvekilinin itibarı, saygınlığına diyorsak önce kendi itibarımıza kendimiz sahip çıkacağız. Meclisin saygınlığı kendimiz sahip çıkacağız. Bir defa reddetmiş olsanız bunların hiçbirisi olmayacak ama bir defa bile reddetmiyorsunuz, hiçbir konuşmayı zaten izlemiyorsunuz, her defasında dışarı çıkılıyor, ondan sonra yoklama istendiği zaman içeri geliniyor. “Aman burada bir kelimeye dahi maruz kalmayalım.” anlayışıyla yasa yapılmaz. Yani aslında benim konuşmam bu değildi çünkü ithalat ihracat meselesini konuşacaktık, memlekete faydalı bir şey konuşalım diye uğraşıyorduk ama yani bu tavırdan sonra bunu hakikaten... Yani son derece üzüldüğümü ifade etmek istiyorum. Bu anlayışla kanun yapmanın da bu ülkeye bir faydası yok.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Halkların Demokratik Partisi Grubu adına Ankara Milletvekili Sayın Filiz Kerestecioğlu. (HDP sıralarından alkışlar)

HDP GRUBU ADINA FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bu kanun teklifiyle ilgili görüşmeler yapacağız ve Türkiye isyanda bununla ilgili ama amurunuzda mı bilmiyorum fakat ben bugün gene, bir başka isyanı dile getirmek için söz aldım.

Bugün Meclise Doktor Abdurrahman Yurtaslan Onkoloji Eğitim ve Araştırma Hastanesi Kapatılmasın Platformu üyeleri geldiler. Meclis Çankaya Kapısı’na geldiler ve herhâlde yine, Ankara’nın bütün polisi, bütün Emniyet güçleri oradaydı ve onlara seslenerek de şöyle söyledim: “Onkoloji hastanesi herkese açık, polislere kapalı.’ diye bir şey yok.” Yani onkoloji hastanesine herkesin ihtiyacı var arkadaşlar, herkesin ihtiyacı var.

İSMAİL TAMER (Kayseri) – Onkoloji kapatılmıyor ki; hastaneyi başka yere taşıyoruz, daha iyi yere taşıyoruz; kapatılmıyor Onkoloji.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Devamla) – Kanserden bahsediyoruz; gerçekten, en ufak bir enfeksiyon hâlinde taşınması, şehir hastanelerinde bir yerden bir yere ulaşımı bile zor olan, mümkün olmayan insanlardan bahsediyoruz.

“Bizler yıllardır, bu hastaneden yetişmiş sağlık çalışanları sayesinde nitelikli sağlık hizmeti almaktayız, hem hastaneye hem de hastanenin sağlık hizmetlerine kolay ulaşım sağlamaktayız. Hastalarımızın sürekli eğitim aldıkları merkezi var. Ayrıca, yakınında, il dışından gelen hastalarımızın refakatçileriyle birlikte ücretsiz, konforlu biçimde kalabildikleri, yemeklerini yiyebildikleri Zübeyde Hanım Konukevi var. Çoğumuzun özel hastanelere gidecek parası yok. Kanser hastalığının her geçen gün arttığı günümüzde bu tür hastanelerin kapatılmasını ya da kısmen taşınmasını bir kenara bırakın, yenilerinin hizmete sokulmasına ihtiyacımız var.” diyorlar. Evet, gerçekten, bu hastalık karşısında bu hizmetleri veren Onkoloji Hastanesini neden kapatıyorsunuz, niyetiniz nedir, buna bir açıklama getirmemiz lazım. Ankara halkı bunu soruyor; sadece Ankara değil, aynı zamanda tüm Türkiye’deki yurttaşlar bunu soruyorlar çünkü Onkoloji Hastanesi öyle herhangi bir hastane değil, ben size söyleyeyim. Her türlü kanser tanı, tedavi, takibi ve bakımını uluslararası kalite standartlarıyla verebilen bir hastane, kapısına kilit vurulmak istenen hastane. Türkiye’de “eğitim ve araştırma” vasfına sahip olan tek hastane bu hastane, Abdurrahman Yurtaslan Onkoloji Eğitim ve Araştırma Hastanesi.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Devamla) – Tamamlıyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN – Buyurun.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Devamla) – Evet, şehir hastaneleri işlemiyor. İnsanlar müşteri değil, siz hastalara müşteri gözüyle bakmaya devam edemezsiniz ve sadece rant için, insan için değil, rant için Ankara'nın en değerli yerlerindeki kaç tane hastaneyi kapattınız, onları terk ettiniz ve bakımsızlığa bıraktınız; hâlbuki onların tekrar yenilenmesi gerekiyor ve bütün bu hastanelerin şu anda devam edenlerinin çalışmaya devam etmesi lazım ve kapatılmış olanların da açılması lazım.

Bu sadece hastalar için olan bir şey değil, aynı zamanda sağlık çalışanları için de olan bir şey. Onların orada hayatları var, o hastanelerin etraflarında evleri var ve hayatlarını ona göre yapmışlar, düzeneklerini ona göre kurmuşlar. “İnsan için” diyoruz, insan için gerçekten yatırım.

Saygılar sunuyorum. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Nevşehir Milletvekili Sayın Faruk Sariaslan.

Buyurun Sayın Sariaslan. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA FARUK SARIASLAN (Nevşehir) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; sizleri saygıyla selamlıyorum.

Türkiye'nin, kendine yeterli gıda ürünlerine sahip olabilmek için ithalata dayalı tarım ekonomisinden, üretime, yerli ve millî tarım ekonomisine acilen geçmesi gerekir. Türkiye, Avrupa ülkeleri arasında ürün çeşitliliği açısından en zengin ülke olmasına rağmen bu zenginliğinden maalesef yararlanamıyor. Türkiye, hayvan ithalatına son on yılda yaklaşık 10 milyar dolar para ödedi. Bu paralar, Brezilya, Amerika, Uganda, Polonya gibi birçok ülkenin çiftçisinin cebine girdi. Bizim hayvan yetiştiricilerimiz ise borç batağında. Yine, Türkiye, fabrika yeminde yüzde 60 oranında dışa bağımlı. Kendimize yetecek buğday yetiştiremiyoruz. Buğday ithalatının yüzde 65'ini Rusya'dan, kalan kısmını da Ukrayna ve değişik ülkelerden alıyoruz. Köylerimizde binlerce dönüm arazi bomboş, girdi maliyetlerinden dolayı da kimse ekim yapmıyor. Arkadaşlar, bugün 1 dönüm yere buğday ekiminde 6 litre mazot harcanıyor, mazotun bugünkü fiyatı 17 lira 25 kuruş -150 kuruş da bugün zam geldi- yani maliyeti 103 lira. Dap gübre 11 lira 50 kuruş, 20 kilogram gübre kullanılıyor yani 230 TL. 15 kilogram nitrat gübre kullanılıyor, 93 TL. Üre gübre 11 lira 50 kuruş, 20 kilo kullanılıyor, 230 TL. Yani toplamda biçerdöver parası, tohum parası, traktörün amortismanı, orada çalışan işçilerin yevmiyesi hesap edildiğinde 1 dönüm yerin maliyeti 700 TL'yi geçiyor. İnsanlar 700 TL maliyetle buğday elde edip daha altına satacağı için de üretimden vazgeçiyorlar. Çiftçiye ucuz maliyetle bu giderleri vereceğiniz yerde buğday ithalatından dolayı Rusya'ya, Ukrayna'ya sizin ödediğiniz para 2,3 milyar dolar. Bu ithalata ödediğiniz parayı Türk çiftçisine verseniz Türk çiftçisi ihya olur. Üreten millî tarım politikasının en temel koşulu girdilerimizi kendimizin üretmesidir. Acilen, yerli gübreye, yerli tohuma ve sulamada kullanılan enerji maliyetinin düşürülmesi açısından güneş enerjisine bir an önce geçmemiz gerekir. Siz bunları yapmadığınız sürece çiftçi üretim yapmayacak, siz de dolar verip yurt dışından ithal etmek zorunda kalacağız. 2020 yılında toplam 9,7 milyon ton buğday ithal etmişiz -yukarıda da söyledim- bunlara ödediğimiz paranın değeri de 2,3 milyar dolar.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

FARUK SARIASLAN (Devamla) – Başkanım...

BAŞKAN – Buyurun.

FARUK SARIASLAN (Devamla) – Sayın milletvekilleri, buradaki konuşmalarımın hemen hemen hepsinde söyledim: Nevşehir’le birlikte 4 ile hayat verecek olan Kayseri Yamula Barajı bittiği hâlde bunların sulama kanalları yapılmadı, sulama kanalları yapılmadığı için de sulak araziye geçilemiyor. Bu proje hayata geçirilirse Nevşehir, Kayseri, Yozgat, Kırşehir’i de içine alan 4 ilimizde 200 bin

hektarlık arazi sulama tarımına kavuşacak, üretim de 3-4 kat artacak. Yıllardır vatandaşa söz verdiğiniz hâlde neden Yamula Barajı'nın sularını toprakla buluşturmuyorsunuz? Oysaki İç Anadolu Bölgesi'ne baktığınızda AK PARTİ'nin oy deposu olarak görüyorsunuz. Herhâlde size oy verenleri cezalandırmak istiyorsunuz.

Teşekkür eder, saygılar sunarım. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Öneriyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Birleşime yirmi dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 20.21

SEKİZİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 20.55

BAŞKAN: Başkan Vekili Celal ADAN**KÂTİP ÜYELER: Enez KAPLAN (Tekirdağ), Mustafa AÇIKGÖZ (Nevşehir)**

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 60’ıncı Birleşiminin Sekizinci Oturumunu açıyorum.

Alınan karar gereğince denetim konularını görüşmüyor ve gündemin “Kanun Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler” kısmına geçiyoruz.

1’inci sıraya alınan, Çorum Milletvekili Oğuzhan Kaya ve 87 Milletvekilinin Nükleer Düzenleme Kanunu Teklifi ile Çevre Komisyonu ve Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu Raporlarının görüşmelerine başlayacağız.

IX.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER**A) KANUN TEKLİFLERİ**

1.- Çorum Milletvekili Oğuzhan Kaya ve 87 Milletvekilinin Nükleer Düzenleme Kanunu Teklifi (2/4222) ile Çevre Komisyonu ve Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu Raporları (S. Sayısı: 314) (x)

BAŞKAN – Komisyon? Yerinde.

Komisyon Raporları 314 sıra sayısıyla bastırılıp dağıtılmıştır.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkanım...

BAŞKAN - Özgür Bey, şimdi mi söz istiyorsunuz?

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Evet efendim.

BAŞKAN – Buyurun.

VII.- AÇIKLAMALAR (Devam)

29.- Manisa Milletvekili Özgür Özel’in, 314 sıra sayılı Kanun Teklifi’nin Anayasa’ya aykırı olduğu gerekçesiyle Komisyona iade edilmesi gerektiğine ve Başkanlığın tutumunun bu yönde olmaması hâlinde usul tartışması açılmasını talep ettiğine ilişkin açıklaması

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Şöyle ki çok uzatmadan ifade edeyim Sayın Başkanım -geçtiğimiz haftalarda da bir benzerini yapmıştık- bugün gün içinde söz aldığım konuları tekrar etmeden: Biz Nükleer Düzenleme Kanunu Teklifi’nin sakıncalı bir kanun teklifi olduğunu elbette söylüyoruz, gerekli tedbirlerin alınmadığını ama bunların hepsinden farklı olarak, Komisyon aşamasında da dile getirdiğimiz ancak Komisyon raporunun düzenlenmesine engel olmadığımız bir hâlde biz bu kanun teklifinin pek çok maddesinin Anayasa’ya aykırı olduğunu düşünüyoruz ve bununla ilgili, 8’inci maddenin (1)’inci fıkrasının Anayasa’nın 128’inci maddesine; 9’uncu maddenin Anayasa’nın 2’nci ve 56’ncı maddelerine; 18’inci maddenin yine Anayasa’nın 2’nci ve 56’ncı maddelerine; 22’nci maddenin (2)’nci fıkrasının Anayasa’nın 128’inci maddesinin ikinci fıkrasına; 21’inci maddesinin Anayasa’nın 2’nci, 7’nci, 56’nci, 87’nci ve 123’üncü maddelerine ve son olarak da 22’nci maddesinin (4)’üncü fıkrasının Anayasa’nın 10’uncu maddesine aykırılıklarını iddia ettik.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

(x) 314 S. Sayılı Basmayazı tutanağa eklidir.

BAŞKAN – Buyurun.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Bununla ilgili de ilgili Komisyonun bu konudaki raporunun gerçeği yansıtmadığını; bu konunun, Anayasa'ya aykırı bir kanun teklifinin Meclis Genel Kurulunda görüşülmesinin doğru olmadığını ve Anayasa'ya aykırılık sebebiyle şu anda görüşmelere başlamadan Başkanlık Divanının ilgili metni Komisyona iade etmesi gerektiğini savunuyoruz ve bu konuda bir tutum belirlemenizi bekliyoruz.

BAŞKAN – Tutumum görüşmelerin devam etmesi noktasındadır.

X.- USUL HAKKINDA GÖRÜŞMELER

1.- Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Celal Adan'ın, 314 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin Anayasa'ya aykırı olduğu gerekçesiyle Komisyona iade edilip edilmemesiyle ilgili Başkanlığın tutumu hakkında

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Tutumunuz o yöndeyseniz tutumunuz hakkında İç Tüzük'ümüze göre usul tartışması açma talebim var.

BAŞKAN – Hayhay.

Lehte, aleyhte...

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Lehte...

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) - Aleyhte...

ALİ KENANOĞLU (İstanbul) – Aleyhte...

AHMET ÖZDEMİR (Kahramanmaraş) – Lehte...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Sayın Başkanım, bu kanun teklifiyle ilgili Anayasa'ya aykırı olup olmaması hususunda Kanunlar ve Kararlar Başkanlığının bir raporu yok, eğer varsa bize bir sunar mısınız?

BAŞKAN – Özgür Bey söyledi ama.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Özgür Bey söyledi ama biz sizden istiyoruz. Yani böyle bir rapor var mı, yok mu? Varsa bize verin, olumlu veya olumsuz.

BAŞKAN – Hayhay.

Tutumumun lehinde ilk söz Cahit Bey'in.

Buyurun.

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın milletvekilleri, 314 sıra sayılı Nükleer Düzenleme Kanunu Teklifi malum olduğu üzere Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonunda görüşülmüştür ve yapılan bütün görüşmelerde Anayasa'ya uygunluk açısından denetimi de Komisyon aşamasında yapılmıştır ve bu noktada Anayasa'ya aykırılıkla ilgili iddialar reddedilmiş ve Anayasa'ya uygun olduğu yönünde karar verilmiştir. Hâl böyle olunca Anayasa'ya aykırılıkla ilgili artık değerlendirme Genel Kurulda ve Komisyonunda değerlendirilmek yerine Anayasa'nın ilgili hükümleri çerçevesinde Mecliste grubu bulunan siyasi partiler ve belli sayıdaki milletvekili bir araya gelmek suretiyle Anayasa Mahkemesinde bu tür itirazları yapabileceklerdir. Bu çerçevede, tutumunuzun lehinde yaklaşımımızın olduğunu ifade ediyoruz, destekliyoruz ve bu bağlamda Anayasa'ya aykırılıkla ilgili iddiaların reddiyle Genel Kurulda yasanın görüşülmesine devam edilmesini istiyoruz.

Meclisi de Genel Kurulu da saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Aleyhte İbrahim Özden Kaboğlu... (CHP sıralarından alkışlar)

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Sayın Başkan, Divan, değerli milletvekilleri; evet, Anayasa’ya aykırı olabilir, Anayasa Mahkemesine başvurulabilir ama Anayasa Mahkemesi önceden denetim yapmıyor, sonradan denetim, yıllar sonra...

Sayın Özkan, bu yol, yol değildir, hukuki yol değildir, yargısal denetim yolu değildir; tıpkı şimdi olduğu gibi.

Bakın, nasıl gelindi bu eşiğe: 702 no.lu Kanun Hükümünde Kararname’yi Anayasa Mahkemesi iptal ettiği için bugün burada bu yasayı görüşmekteyiz. Ne zaman yapıldı? Hükümet kendi kendini lağvettikten sonra yani müstafi hükümet döneminde bile ciddi bir tasarruf yapılmayacağı hâlde mülgâ hükümet döneminde böyle bir düzenleme yapıldı, bile bile Anayasa’ya aykırı bir düzenleme yapıldı ve Anayasa Mahkemesi de bunu iptal etti. Anayasa Mahkemesinin iptalinin üzerinden bir yıl geçtiği hâlde düzenleme son dakikada yapıldı, son dakika yapılan düzenleme de Anayasa’ya açıkça aykırı olarak yapıldı. Biz haykırdık, sabahlara kadar bu konuda aykırılık gerekçelerimizi öne sürdük fakat ne yazık ki dinlemedik ve bugün burada bunu dile getirmek durumundayız.

Aslında 3 ana eksiklik söz konusu burada:

1) Bu kadar önemli bir yasanın yasa etki analizi bulunmuyor.

2) Çevresel etki değerlendirmesi bulunmuyor. Türkiye’nin geleceğini, Türkiye ülkesini, bütün bölgeyi tehlikeye atacak düzenlemeler zincirinde çevresel etki değerlendirmesi yok.

3) Anayasa’ya açıkça aykırılık taşıyor.

Şimdi, bu durumda, esasen, Komisyonunda 1’inci konuda herhangi bir rapor gelmedi, sorduk defalarca. Yasa etki analizi yok, çevresel etki değerlendirmesi yok, Anayasa’ya uygunluk incelemesi kesinlikle yok.

Bir de ne söz konusu biliyor musunuz? 1’inci madde Nükleer Düzenleme Kurulunu düzenliyor, görev ve yetkilerini sayıyor ama statüsü yok. Bu tür kuruluşlar karşılaştırmalı hukukta hep özerk ve uzman birim olarak, kamu tüzel kişiliği olarak düzenlenir ama bu düzenlenmemiş. 1’inci maddeden itibaren sakat. Biraz önce Grup Başkan Vekilimizin söylediği üzere, diğer maddeleri de Anayasa’ya çok yönlü aykırı olmakla birlikte, esasen, 1’inci maddesindeki sakatlık diğer maddelere de sirayet ediyor ve tümüyle Anayasa’ya aykırılık ortaya çıkıyor çünkü 1’inci madde bunun görev, yetki ve sorumluluklarını ortaya koyuyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun Sayın Kaboğlu.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (Devamla) – Anayasa hukukunda ve kamu hukukunda hangi makama görev, yetki ve sorumluluk verdiğinizi bilmeniz gerekir. Bu hangi statüde olacak? Bu tür kuruluşlar bağımsız, özerk ve uzman kuruluşlardır. Eğer bu böyle değilse verdiğiniz görev ve yetkileri kullanamaz. Hayır, biz sıkıştırdığımız zaman, gece yarısı “Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle düzenlenecek.” denildi. Kesinlikle düzenlenemez çünkü madde (104/17) bellidir: “Kanunda açıkça düzenlenen konularda Cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkarılamaz.” Kanunla düzenleme yapılan bir konuda Cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkarılamaz. Bu, çok açık bir hükümdür. Eğer siz “Bunu yasayla düzenledik. Bunun özünü CK’yle düzenleyelim.” diyorsanız zarf ve mazruf ilişkisi ortaya çıkar. Bu, açıkça Anayasa’ya aykırıdır. Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilecek metni burada oylamayalım, geri çekelim ve bunu Anayasa’ya uygun bir düzenleme hâline getirelim çünkü yıllar geçtikten sonra Anayasa Mahkemesinin denetim yapmasının bir anlamı ve işlevi bulunmamaktadır.

Teşekkür ederim. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Lehte Ahmet Özdemir... (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Sayın Başkanım, bu raporu sizden istedik, Kanunlar ve Kararlar sizin solunuzda oturuyor “Bu devlet sırrı.” diye vermiyor. Komisyona havale etti, Komisyondan istiyoruz, vermiyor. Böyle bir yasama düzeni olamaz. Böyle bir şey mi olur?

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Sayın Tanal’ın tutumu Anayasa’ya ve İç Tüzük’e aykırı efendim. Anayasa’ya ve İç Tüzük’e aykırı Sayın Tanal’ın tutumu, kürsüde hatip var.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Yani “Raporu biz veremiyoruz.” diyor. Komisyon Başkanı burada. Olacak şey mi ya!

BAŞKAN – Sayın Özdemir, siz buyurun.

AHMET ÖZDEMİR (Kahramanmaraş) – Sayın Başkan, saygıdeğer milletvekilleri; Türkiye Büyük Millet Meclisinin çalışma usulünde en önemli belirleyici kriter şu elimde bulunan Türkiye Cumhuriyeti Anayasası ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü’dür.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Bu, devlet sırrı mı ya! “Kanunlar ve Kararlar raporunu ben vermem.” diyor.

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Hatip kürsüde, hatip kürsüde.

AHMET ÖZDEMİR (Devamla) – Biz de çalışmalarımızı bu İç Tüzük’e göre yapıyoruz, işlemlerimizi buna göre yürütüyoruz.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Yani Başkanım, devletin raporu böyle gizli, sır olamaz.

AHMET ÖZDEMİR (Devamla) – Sayın Başkanımızın görüşmelere devam yönündeki kararı da yine İç Tüzük’teki açık hükümler doğrultusundadır.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Böyle bir şey mi olur ya? Dört dönemdir Milletvekiliyim, komisyon veriyor. Sanayi Komisyonu “Ben veremem.” diyor.

BAŞKAN – Devam edin Sayın Özdemir, devam edin.

AHMET ÖZDEMİR (Devamla) – Sanki, arkadaş... .

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Yanınızda, Kanunlar ve Kararlar “Veremem.” diyor.

Ya, ben hatipten özür diliyorum, kusura bakmayın. Sizden çok özür diliyorum.

AHMET ÖZDEMİR (Devamla) – Özür diliyorsunuz ama aynen devam ediyorsunuz.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Sizden çok özür diliyorum ama yapılacak şey mi ya?

BAŞKAN – Sayın Tanal, müsaade edin, arkadaşımız konuşsun.

Buyurun.

AHMET ÖZDEMİR (Devamla) – Şimdi, biraz önceki aleyhte söz alan Hocamız, sanki -Anayasa Mahkemesini, gösterdiğimiz yolu- sadece tek denetim yetkisi Anayasa Mahkemesindeymiş gibi anlattı ama aslında kanun teklifleri görüşülmeye başlanmasının ilk aşamasından itibaren Anayasa’ya uygun olup olmadığına dair bir inceleme yapılarak geliyor. Bu, Türkiye Büyük Millet Meclisine gelişinin ilk noktası yani komisyonlar, -İç Tüzük’ün 38’inci maddesi- komisyonlarında önüne gelen bir kanun teklifiyle ilgili ilk inceleyeceği şey zaten Anayasa’ya aykırılık iddiası veya Anayasa’ya aykırı olup olmadığı. Komisyonlarda bu yönde bir inceleme yapıldıktan sonra Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kuruluna geliyor, Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kuruluna geldiğinde de yine, bir denetim yetkisi var zaten, İç Tüzük 84’üncü madde de bunu açıkça söylüyor; kanun tekliflerinin görüşülmesi sırasında Anayasa’ya aykırı olduğu iddia edilen maddelerle ilgili önergeler öncelikle görüşülür diyor. Dolayısıyla, aslında bir kanun teklifinin teklif olarak hazırlanmasından kanunlaşmasına kadarki her

aşamada Anayasa'ya aykırılık iddiaları değerlendiriliyor. Ancak değerlendirilemeyecek bir nokta var; kanunun Genel Kurulda görüşülmeye başlanması sırasında artık bu denetim yapılamaz. Dolayısıyla da Başkanımızın bu yöndeki kararının doğru olduğunu ve Başkanımızın tutumunun lehinde oy kullanacağımızı belirtiyoruz.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Aleyhte, Ali Kenanoğlu... (HDP sıralarından alkışlar)

ALİ KENANOĞLU (İstanbul) - Sayın Başkan, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Şimdi, hatip “Yani bu kanunlar zaten komisyonlara gelmeden önce ilgili uzmanlarla, çeşitli komisyonlarla değerlendirilerek, işte, Anayasa’ya uygunluk noktasında incelemeler yapılarak geliyor.” dedi.

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – “Komisyonda” dedi.

ALİ KENANOĞLU (Devamla) – “Komisyonda” dedi, tamam, oraya da geleceğim.

Birincisi şu: Madem bunların her aşamada Anayasa’ya uygunluk kontrolü yapılıyor, o hâlde çeşitli kararlar Anayasa Mahkemesinden niye geri dönüyor? Demek ki bu incelemeler yeterli değil ya da incelemelere hakikaten Anayasa’ya uygunluk çerçevesinde bakılmıyor. Sadece kimi siyasi saiklerle ve ihtiyaca binaen çıkartıldığı için zaman zaman çıkartılan yasalar Anayasa Mahkemesinden geri dönüyor; bir kere bu bir gerçek.

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Onun için Anayasa Mahkemesi var, tabii, doğru.

ALİ KENANOĞLU (Devamla) – İkincisi: “Komisyonda incelendi.” deniliyor. Şimdi, ben asıl Komisyonun üyesiyim. Komisyon açısından böyle bir inceleme söz konusu olmadı. Komisyon sadece Anayasa Komisyonuna gönderiyor, onlar Komisyonu toplamadan dahi kendileri “Bir sorun yok.” babında bir bildirimde bulunuyorlar. Şimdi, burada, biz Komisyon olarak bu işin Anayasa’ya uygunluk noktasında, çerçevesinde herhangi bir incelemeye tabi tutulduğunu görmedik, Komisyon aşamasında böyle bir şey olmadı.

Şimdi, bir kere, şöyle bir şey var: Zaten bu yasanın kendisi Anayasa Mahkemesinden dönen bir kanundur, dönme gerekçesi farklıdır fakat oradan dönen bir kanundur. Bu kanuna esas, bu kuruma esas Akkuyu Nükleer Santrali meselesinde şeklinde olduğu gibi, anayasal ve yasal denetimlerden kaçırılmak açısından, ortada daha şirket yokken uluslararası sözleşme imzalanıyor. Dolayısıyla birçok açıdan hem anayasal kural ihlal ediliyor hem de bu yasayla bir bütün olarak birtakım denetimlerden kaçırılmak babında da işlemler yapılıyor.

Şimdi, iktidarın şöyle bir mantığı var yani bu kurumun yapılmasında da var bu: “Biz çıkaralım. Sizin zaten Anayasa Mahkemesine gitme hakkınız var, gidersiniz, hakkınızı orada ararsınız, eğer Anayasa’ya uygun bulunmuyorsa geri döner.” Böyle bir yaklaşım olmaz. Meclis “Anayasa’ya aykırı bir kanun çıkarırım ben.” diyemez. Yani siz “Uygun değilse oradan döner nasıl olsa.” diyorsunuz. Bununla ilgili daha önce beyanlar da oldu, kimi zaman komisyonlarda da böyle beyanlar oluyor. Bu, apaçık şudur: “Biz, kanunlara aykırı, Anayasa’ya aykırı kanun yaparız.” demek oluyor. Bu da tek adam rejiminin bir ürünüdür. Bu nedenle, kanun teklifinin Komisyona geri gönderilmesi gerekir, Komisyonda da Anayasa’ya uygunluk incelemesi yapılması gerekir.

Teşekkür ediyorum. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teklifin Anayasa’ya aykırılığı itirazlarına ilişkin Başkanlığımızın görüşünü kısaca açıklamak istiyorum.

Bilindiği üzere, İç Tüzük’ün 38’inci maddesine göre, komisyonlar, kendilerine havale edilen tekliflerin ilk önce Anayasa’nın metin ve ruhuna aykırı olup olmadığını tetkik etmekle yükümlüdürler.

Komisyon, Anayasa'ya aykırı gördüğü teklifi maddelerine geçmeden reddetmek zorundadır. Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu, teklifi Anayasa'ya aykırı görmeyerek raporunu Başkanlığımıza intikal ettirmiş, teklif gündemimizdeki yerine almıştır. Genel Kurulda teklifin tümü üzerindeki görüşmeler sırasında Anayasa'ya aykırılık iddialarının dile getirilmesi mümkündür. Genel Kurulun bu görüşmelerden sonra Anayasa'ya aykırılık iddialarını ciddi göyerek maddelere geçilmesini reddetme yetkisi bulunmaktadır.

Yine, İç Tüzük'ün 84'üncü maddesine göre, teklifin belli bir maddesinin Genel Kurulda görüşülmesi sırasında Anayasa'ya aykırı olduğu gerekçesiyle reddini isteyen önergeler diğer önergelerden önce oylanır. Görüldüğü gibi, bu teklifin Anayasa'ya aykırı görülmesi hâlinde gerek Komisyonda gerekse Genel Kurulda reddedilmesine olanak tanıyan çok sayıda kural bulunmaktadır. Başkanlığımızca raporun işlemiden kaldırılması gibi bir işlem tesis edilmesi mümkün değildir, tutumum bu yöndedir.

Sayın milletvekilleri, alınan karar gereğince, bu teklif İç Tüzük'ün 91'inci maddesi kapsamında temel kanun olarak görüşülecektir. Bu nedenle, teklifin tümü üzerindeki görüşmeler tamamlanıp maddelerine geçilmesi kabul edildikten sonra bölümler hâlinde görüşülecek ve bölümlerde yer alan maddeler ayrı ayrı oylanacaktır.

Teklifin tümü üzerinde...

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan...

BAŞKAN - Özgür Bey, size söz vereyim.

VII.- AÇIKLAMALAR (Devam)

30.- Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, Adalet ve Kalkınma Partisinin istismarcı bir yasama yaklaşımıyla bütün kanunları temel kanun olarak görüşürmesinin doğurduğu sakıncalara, Kanunlar ve Kararlar Başkanlığının komisyonlarla paylaştığı kanunlarla ilgili yasama tekniği açısından değerlendirmeleri içeren evrakın Komisyon sözcüleriyle paylaşılmamasının sebebini bilmek istediğine ve bu eksikliğe rağmen kanun görüşmelerine devam edilirse usul tartışması açmak zorunda olduklarına ilişkin açıklaması

ÖZGÜR ÖZEL - (Manisa) - Sayın Başkanım, şimdi, genel bir sorun ama mutlaka irdelenmesi ve çözülmesi gereken şöyle bir sorunumuz var: Okuduğunuz açıklama eğer kanun İç Tüzük 81'e göre görüşülüyor olsa tatmin edici çünkü 7 önerge hakkı var ve ayrıca 81'e göre de her bir madde üzerinde grupların onar dakika söz söyleme hakları var. Ama Adalet ve Kalkınma Partisi, 300, 500, 700, 900, 1.000 maddelik kanunlar için istisna bir hâli düzenleyen 91'inci maddedeki temel kanunu bir istisnai kaideye çevirerek ve istismarcı bir yasama yaklaşımıyla bütün kanunları temel kanun olarak görüşürmekte. Böyle olunca, temel kanunda önerge sayısı 2'yle sınırlıdır -çünkü 900 maddelik bir kanun görüşeceğimiz düşünülüyor- ayrıca grupların önerge hakları saklıdır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Bu durumda, -torba kanun gibi birbiriyeli ilgili ilgisiz, başka başka maddelerin olduğu- her bir maddede milletvekillerinin görüş bildirmesi olanaksız olduğu için değişiklik önergeleri vererek ve bu istismara karşı İç Tüzük'ün muhalefet lehine evrilebileceği basit değişiklik önergelerini zaman zaman vererek beş dakika olsun madde üzerinde konuşma hakkı kazanıyoruz. Sizin yaptığınız, Kanunlar ve Kararların ifade ettiği 87 hatırlatması: “Anayasa'ya aykırı olduğunu düşünüyorsan o maddede önergeni verirsin, öncelikle görüşülür.” Bu, şu demek: Bir maddenin Anayasa'ya aykırı olduğunu iddia ediyorsan o maddenin içeriğine yönelik söz söyleme hakkını elinden

alırım. Eğer maddenin içeriğine yönelik söz söyleyeceksen Anayasa'ya aykırılığını iddia edemezsin çünkü önerge 2, grupların hakkı saklı yani CHP'nin 1 hakkı var.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Şimdi, bu durumda, ben nasıl Anayasa'ya aykırılığı iddia edeceğim ya da edersem, o maddenin aslında yanlış yazıldığı, -başka mahzurlarının- Anayasa'ya aykırılık dışındaki mahzurlarının giderilmesi gerektiği yönünde nasıl konuşacağım, nasıl önerge vereceğim? Bu, yapısal bir sorun; böyle olduğu için ve bütün kanunları 81 değil, 91'e göre -bir istisna hariç- görüştükleri için ciddi bir sıkıntıya dönüşmüş durumda.

İkinci husus da, tabii, Kanunlar ve Kararlar, her kanun geldiğinde o kanunla ilgili yasama tekniği açısından bir değerlendirme yaparak ve onun içinde sadece Anayasa'ya aykırılık değil ama komisyonun yapacağı temel işlerden bir tanesi ve birinci iş olduğu için o konuda da bir mahzur görüyorsa onu da ifade eden bir bilgi notu gibi bir çalışmayı yani Meclis Başkanı imzasıyla değil ama bir hizmet olarak sürekli talep edilen ve talep edilmesinde fayda görüldüğü için yıllardır otomatik bir şekilde yapılan, yollanan ve iyi yasama açısından önemli bir evrakı Komisyonla paylaşıyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Komisyonun bu evrakı, Komisyon Başkanı, Komisyonun idari işlemlerinden sorumlu ama Anayasa'ya aykırılığı veya başka mahzurları tek başına değerlendirme, bunu Komisyon üyeleriyle paylaşmama... Talep edildiği takdirde Komisyon üyesi olmamanın tek ayrık durumunun önerge verememek ve oy kullanamamak olduğu yani geriye kalan tüm hakları kullanabilen milletvekilinden bu esirgenemez.

Şu açıdan Sayın Başkanım: Komisyon Başkanı, lütfen, Komisyonun sözcüleriyle -çoktan bunu yapmış olmalıydı- o belgeyi paylaşmalıdır ve bir mahzur varsa görülmelidir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun, toparlayalım.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Bitiriyorum Başkanım.

Şimdi soruyorum -elimden geldiğince bu telaşla- Komisyon sözcüsü arkadaşlarıma, Sanayi Komisyonunda bu belge, bu çalışma paylaşılmamış. Diğer komisyonlara soruyorum: “İstedüğimizde veriliyor.” deniliyor. Sanayi Komisyonu bu kanuna özel bir sakınma içindeyse bunun sebebini bilmek isteriz ve şüpheleri iyice artırır bu. Yok, öyle bir şey değilse, kaliteli yasama açısından, Meclisimizin uzmanlarının hazırladığı bu belgenin, bu çalışmanın talep eden milletvekiliyle paylaşılması lazım. Bunu hem sizin takdirinize sunuyorum hem de Komisyon Başkanını bu konuda İç Tüzük'ü ve Anayasa'yı ihlal edecek bir tutum takınmamaya davet ediyorum. Eğer Komisyon Başkanlığı tarafından bu belgenin bize ulaştırılacağı... Burada şu olabilir: Komisyonda dosyasındadır, makul süre bekleriz. Ama bu konuda tatminkâr bir tutum takınılmıyorsa bundan sonra bu görüşmeyi sürdüremeyiz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Eğer burada siz “Bu eksikliğe rağmen yine devam edeceğiz.” dersiniz mecburen usul tartışması açmak zorundayız ama amacımız burada bir usul tartışmasına gitmek değil, Komisyon Başkanının bu yanlış ve kötü örnek tutumunu değiştirmesidir. O konuda bir açıklama bekliyoruz. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Peki, teşekkür ederim.

Görüşleriniz kayda geçmiştir.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Komisyon Başkanlığı verecek mi Sayın Başkanım? Komisyon Başkanlığı bu belgeyi gruplarla paylaşacak mı, Komisyon üyeleriyle paylaşacak mı? Paylaşmayacağını söylüyorsa usul tartışması açacağız ve belgenin getirtilmesini isteyeceğiz.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Altunyaldız.

31.- Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu Başkanı Ziya Altunyaldız, Manisa Milletvekili Özgür Özel'in yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

SANAYİ, TİCARET, ENERJİ, TABİİ KAYNAKLAR, BİLGİ VE TEKNOLOJİ KOMİSYONU BAŞKANI ZİYA ALTUNYALDIZ – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Öncelikle, müsaade ederseniz, Anayasa'ya aykırılık iddiasıyla ilgili kısa bir not düşeceğim. Çok kıymetli üyelerimizin, Genel Kurulun değerli üyelerinin bildiği gibi İç Tüzük'ün 38'inci maddesine göre, Komisyonlar kanun teklifinin Anayasa'ya uygunluğunu değerlendirir. Bu kapsamda raporun Başkanlık aracılığıyla Genel Kurulun huzuruna taşınması -aslında, demin Sayın Başkanımızın da ifade ettiği gibi- Komisyonun Anayasa'ya aykırılık yönünde bir tespitinin olmadığını çok açık bir ifadesidir. Dolayısıyla yapılan işlemde Anayasa'ya, İç Tüzük'e ve Meclis teamüllerine bir aykırılık söz konusu değildir.

Diğer taraftan, Kanunların bu konuyla ilgili görüşü Komisyonumuza sunuldu, burada bir aykırılık tespiti ya da bulgusu yoktu.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Siz raporla ilgili bir değerlendirme yapın.

SANAYİ, TİCARET, ENERJİ, TABİİ KAYNAKLAR, BİLGİ VE TEKNOLOJİ KOMİSYONU BAŞKANI ZİYA ALTUNYALDIZ – Onu yapıyorum.

Sonrasında, biz raporu ve kanun teklifi metnini Meclis Başkanlığımıza tevdi ettik dolayısıyla şu anda bu rapor Meclis Başkanlığımızdadır.

Teşekkür ederim.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkanım, o zaman...

BAŞKAN – Bunu değerlendireceğiz Özgür Bey.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Efendim, şimdi yani rapor Komisyonda da yok, Meclis Başkanlığında...

BAŞKAN – Soracağız Meclis Başkanına.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkanım, ama şu olabilir: Meclis Başkanlığı, raporu...

Şunu söyleyeyim Sayın Başkan, hakikaten çok iyi niyetle şunu söyleyeyim: Bu öyle bir şey ki Komisyon, Başkanını neden seçiyor? Toplantı talebini değerlendirsin, kendi yetkisini kullanarak kanun teklifleri geldiğinde görüşme yapsın diye ama gizli kapaklı alıp inceleyip kendi karar versin diye değil yani bizim Komisyon sözcümüz ve Komisyon üyeleriyle bu raporu paylaşmasının ve bu raporun üzerinden yol alınmasının ne mahzuru var? Ne mahzur görmüş de yapmıyor bunu?

BAŞKAN – Bunu değerlendireceğiz.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Peki Sayın Başkanım.

IX.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)**A) KANUN TEKLİFLERİ (Devam)**

1.- Çorum Milletvekili Oğuzhan Kaya ve 87 Milletvekilinin Nükleer Düzenleme Kanunu Teklifi (2/4222) ile Çevre Komisyonu ve Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu Raporları (S. Sayısı: 314) (Devam)

BAŞKAN – Teklifin tümü üzerinde İYİ Parti Grubu adına Denizli Milletvekili Sayın Yasin Öztürk, buyurun. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Sayın Başkanım, bunları görmeden nasıl değerlendiririz, olacak şey mi? Vallahi ben çalıştırmam Meclisi, açık ve net söyleyeyim. 31’inci maddenin son fıkrası açık Sayın Başkanım, belgeyi görebilir, gösterebilir, göstermek zorunda; burası babasının çiftliği değil! Hatipten özür diliyorum ben. Bana bu belgeyi göstermek zorunda Başkanım, burada gizli kapaklı bir şey yapamaz, milletin vebali boynumuzda. Ben, hatipten, tüm milletvekillerinden özür diliyorum; teamül hakkımı kullanıyorum ben.

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – Başkan “Baktırıyorum.” dedi Mahmut Bey, ne oluyor ya! Allah Allah!

BAŞKAN – Tanal, seni çağırıyorlar, seni çağırıyorlar. Arkaya git, arkaya hadi.

Buyurun Sayın Yasin Bey.

İYİ PARTİ GRUBU ADINA YASİN ÖZTÜRK (Denizli) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Nükleer Düzenleme Kanunu Teklifi’nin geneli üzerinde İYİ Parti Grubu adına söz almış bulunmaktayım. Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

AK PARTİ’si yaklaşık yirmi yıldır iktidarda, hem de övündükleri gibi tek başına yani acemilik, çiraklık, kalfalık aşamalarını geride bırakıp ustalaşması gereken bir durumda ancak ne yazık ki iktidarın özellikle son dönemlerde attığı her adım kendi iktidarlarının sonunu hazırladığı gibi, ülkemizi de uçurumun kenarına itiyor. Her konuda bir acelecilik, her konuda bir vurdumduymazlık, her konuda bir savrulma Meclis Genel Kuruluna getirilen kanun tekliflerinin görüşülmesine de yansıyor. Geçtiğimiz iki hafta Meclis Genel Kurulu, Cumhurbaşkanının yıllar önce gerçekleştirdiği ziyaretlerinde imzaladığı ancak yıllardır Genel Kurula getirilmesine gerek duyulmayan uluslararası anlaşmaları uygun bulmak için oyalandı. Onun öncesinde de gündemde bir şey olmadığı için -böyle diyemediklerinden- başka bir gerekçeyle Meclis bir hafta çalıştırılmadı. Meclis bu şekilde oyalanırken görüldü ki 9 Mart 2022 tarihinde yürürlüğe girmesi gereken bir kanun teklifi unutulmuş. Cuma akşamı Enerji Komisyonundan gelen bir bildirimle Komisyon üyeleri Nükleer Düzenleme Kanunu Teklifi’ni görüşmek üzere pazartesi günü alelacele toplantıya davet edildi. Pazartesi günü, önce, sabah alt komisyon olarak seçilen Çevre Komisyonunda toplantı yapıldı, akşama doğru asli komisyon Enerji Komisyonu da apar topar, sabaha kadar çalıştırılıp toplantı gerçekleştirildi ve teklif bugün Genel Kurulda. Bu arada, teklif tali olarak havale edildiği Adalet Komisyonu ve Plan ve Bütçe Komisyonu gündeminde ise kendine yer bulmamış, oysa teklif kapsamlı ceza ve yaptırım hükümleri ile mali hükümler içermektedir. Bu nedenle, dedik ki özellikle madde sayısı fazla, kapsamlı ve son derece önemli bu teklifin bu kadar kısa sürede milletvekillerce sağlıklı bir şekilde incelenmesi imkânsızdır. Bu nedenle, teklifin yeterince incelenmesi için süre verilmesini ya da ayrıntılı olarak incelenmesi için alt komisyonunda değerlendirilmesini talep ediyoruz. Tabii ki bu önerimiz, iktidar milletvekillerinin oylarıyla reddedildi.

Ülkemiz açısından son derece önemli ve olası nükleer kazalarda kazanın meydana geldiği coğrafyada felaketin etkilerinin yüzyıllar boyunca atlatılmadığı bir konudaki bir yasal düzenleme, sabah Çevre Komisyonunda, akşam Enerji Komisyonunda, iki gün sonra da Genel Kurulda tartışılıp

kapatılacak bir konu değildir. Bu acelecilik önümüzdeki dönemde ülkemizi büyük tehlike ve risklerle karşı karşıya getirebilecektir. Milletimize, doğaya, ülkemize karşı hepimiz sorumluyuz ve bizim milletimize, doğaya ve ülkemize bu kötülüğü yapma hakkımız yok.

Gelelim bu acelenin nedenine çünkü ortada nükleer bir mevzuat felaketi var. Bilindiği üzere, Cumhurbaşkanına yürütmenin yetkilerini veren Anayasa değişikliği Temmuz 2018’de yürürlüğe girmişti. Sayın Cumhurbaşkanı yetkiyi alınca bunu sınırsız bir yetki gibi algılayıp “Kanun hükmünde kararnamelerle işi götürürüm, kimse de karşı çıkamaz.” diye düşünmüş olacak ki 702 sayılı Nükleer Düzenleme Kurumunun Teşkilat ve Görevleri ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname’nin altına imza attı. Kanun hükmünde kararname hem yetki açısından hem de içerik açısından eksikliklerle dolu olunca bu eksiklikleri gidermek üzere Meclisten bir kanun çıkarıldı ancak Anayasa Mahkemesi 702 sayılı Kanun Hükmünde Kararname’yi 30 Aralık 2020 tarihli kararıyla iptal etti ve Cumhurbaşkanına nereye kadar yetkili olduğunu hatırlatan Anayasa Mahkemesi, iptal gerekçesinde: “Çevre ve insan sağlığıyla doğrudan ilgili olan nükleer enerji ve iyonlaştırıcı radyasyona ilişkin faaliyetlerin yürütülmesi sırasında ilgililerin korunmasına yönelik temel ilke ve esaslar ile tarafların sorumluluklarının belirlenmesi ve bu faaliyetler üzerinde düzenleyici kontrol yetkisini haiz Nükleer Düzenleme Kurumunun kurulması şeklindeki amacın Anayasa’da yapılan değişikliklere uyum sağlanması kapsamında değerlendirilemeyeceği açıktır.

Nükleer enerji ve iyonlaştırıcı radyasyon faaliyetlerine ilişkin konular ile bu alanda yetkili bir kurum kurulması 7142 sayılı Kanun’un 1’inci maddesinde belirtilen Anayasa’da yapılan değişikliklere uyum sağlamak amacı kapsamında değildir. Dolayısıyla dava konusu kanun hükmünde kararname kuralları Anayasa’nın mülga 91’inci maddesi uyarınca verilen kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisinin amaç ve kapsamı içinde değerlendirilemez.” demiştir.

Anayasa Mahkemesi, 9 Mart 2021 tarihindeki Resmî Gazete’de iptal kararının yayınlanmasından itibaren bir yıl sonra yürürlüğe gireceğini belirtmiştir yani 9 Mart 2022’de. Bu sürenin dolacağı tarih bilinmiyor muydu? Unutulmuşsa bir gaflet, unutulmamışsa ve “Nasıl olsa sayısal çoğunluğumuz var, Genel Kurulda kabul ederiz, geçer.” diyorsanız o da ayrı bir dalalet çünkü birçok ülke, nükleer enerjiyle ilgili bir mevzuatı üç günde kanun hâline getirmeyi bırakın, nükleer enerji santralinin kurulmasına ilişkin kararı bile referandumla vatandaşına soruyor. Takdiri Genel Kurula ve vatandaşlarımıza bırakıyorum.

Bu arada, kanun teklifi aceleyle görüşülürken AK PARTİ’si her zaman olduğu gibi bu temel kanunu, kod kanunu da yine nükleer enerjiden bağımsız maddeler ekleyerek torba kanun hâline getirmiştir. Anlaşıyor ki iktidar için kanunları karmakarışık hâle getirmek tedavisi zor bir bağımlılık hâlini almıştır.

Değerli milletvekilleri, kanun teklifinin maddelerine geçmeden önce ülkemizin enerji bağımlılığı konusuna değinmek istiyorum. Evet, nükleer enerji kullanımı bir tercih. Özellikle 1950’li, 1960’lı yıllarda, alternatif enerji kaynaklarına erişilemediği dönemlerde dünyada bazı ülkeler bu tercihi nükleer enerjiden yana kullanmışlar ama dünya değiştiği gibi tercihler de değişmiş durumda. Tercihlerin değişme nedenlerinin başında güvenlik, coğrafi konum, emperyal kaygılar, karşı politikalar, teknolojik gelişmeler, iklim değişikliği, siyasal ve ekonomik krizler, bölgesel çatışmalarla birlikte, nükleer enerjinin riskleri yanında, nükleer felaketler de geliyor. Dünya bu felaketleri yaşayarak gördü. Bildiğimiz gibi, Çernobil felaketi yanı başımızda yaşandı ve hâlâ, özellikle Karadeniz Bölgemizde yaşayan vatandaşlarımız bu felaketin sonuçlarını acı kayıplarla yüreğinde hissediyor. Buna rağmen, neden nükleer enerji? Çünkü ülkemiz, enerji kaynaklarının çeşitliliğine rağmen enerji ithalatçısı bir ülkedir. 2000’li yıllarda enerji arzında yüzde 67,2 oranında dışa bağımlı olan ülkemiz, bugün, yüzde 74 oranında dışa bağımlı hâle gelmiştir ve özellikle Rusya’ya bağımlı hâle gelmiştir ve bu bağımlılığın bedeli 10 milyarlarca dolar;

2019 yılında ödediğimiz tutar 40 milyar dolardı, 2022 yılına gelindiğinde yükleneyeğimiz bedeli siz hesaplayın. Bununla birlikte, enerjide bu denli dışa bağımlı olmak zorunda mıyız? Türkiye, enerji kaynaklarına ulaşma imkânı bulunan ama iktidarın yanlış enerji politikaları nedeniyle bu kaynaklardan yeterince yararlanamayan bir ülke durumuna itilmiştir. Birçok ülkede enerji modeli üretim, tüketim ve yenilenebilir enerji üzerine kurulmaya başlanmıştır. Bakın, bu konuda bağımlılık zincirinden elindeki kaynaklarla kurtulmaya çalışan ve başarılı olan bir örnek vermek istiyorum: Almanya örneği. Bakınız, enerji üretimi için geçmişte nükleer enerji santrallerinden yararlanan Almanya, bu tercihini değiştirmiş, 2030 yılında yüzde 100 oranında yenilenebilir enerji kullanmayı hedeflemiştir, bunun için öncelik verdiği enerji kaynağı da güneş enerjisi. Almanya'dan 1,5 kat daha fazla güneşlenme süresine sahip olan ülkemizin neden böyle bir hedefi yok? Enerji için yüklediğimiz milyarlarca doların bir kısmını sadece konutların çatı ve cephelerindeki elektrik üretimini yaygınlaştırmak için kullanamaz mıyız? Bu konuda bu uygulamayı teşvik edip finansman için destek olamaz mıyız?

Geçtiğimiz haftalarda ülkemiz, enerjide dışa bağımlı olmamızdan kaynaklı bir enerji yokluğu felaketini yaşadı. İran'ın on gün süreyle doğal gaz akışını kesmesi, Türkiye'nin hem elektrik hem sanayi üretimini aksattı hem de çok güvendiğimiz ihracatçılarımızın ticari anlaşmalarına zarar verdi ve hâlâ sanayicimize kısıtlı doğal gaz vermeye devam ediyoruz. Bunlar yetmezmiş gibi, elektrik kurumumuz TEK'in paramparça edilmesi, dağıtımın özelleştirilmesi ve dağıtım şirketlerinin verdiği sözleri tutmaması, elektrik üretim hatlarında yenileme çalışmalarının bile yapılamaması nedeniyle Isparta günlerce elektriksiz kaldı.

Tekrar nükleer enerji konusuna dönmek istiyorum. Enerji kaynağı olarak nükleer enerjiden yararlanmak isteyen ülkeler, nükleer enerjinin barışçıl amaçlı kullanımı sırasında güvenliğin sağlanması ve sürdürülmesi ile faaliyetin radyasyonunun olası zararlı etkilerinden korunarak yerine getirilmesi konusunda önemli sorumluluklar üstlenmişler ve nükleer enerjinin kullanımına ilişkin uluslararası anlaşmalara imza atmışlardır.

Ülkemizde nükleer enerji çalışmalarının temelleri 10 Eylül 1956 tarihinde atılmış, buna bağlı olarak aynı yıl Başbakanlığa bağlı Atom Enerjisi Komisyonu kurulmuş. Komisyon, 1982 yılında Türkiye Atom Enerjisi Kurumuna dönüştürülmüş, kısa adı TAEK olan bu kurum, 2002 yılında Başbakanlıktan alınıp Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığına bağlanmıştır. Nükleer enerjile ilgili her konuda yetkili kurum olarak teşkil edilen, bu kapsamda düzenleyici, denetleyici işlevleriyle beraber icra işlevi de bulunan TAEK'in o tarihte görevleri nelerdi? Atom enerjisinin barışçıl amaçlarla ülke yararına kullanılmasını sağlamak, temel ilke ve politikaları belirleyip önermek, atom enerjisiyle ilgili bilimsel, teknik ve idari çalışmaları yapmak, düzenlemek, desteklemek, koordine etmek ve denetlemek yani, aslında, bugün görüştüğümüz kanun teklifinin esaslarını teşkil eden konular üzerine çalışan, yıllardır birikime, uzmanlığa, arşive sahip olan köklü bir kuruluşumuz varmış. Ama buna rağmen, iktidar, Anayasa'yı, kanunları hiçe sayarak bir kanun hükmünde kararnameyle yeni bir yapı oluşturmak istemiş, TAEK'in yürütmekte olduğu düzenleyici ve denetleyici faaliyetleri Nükleer Düzenleme Kurumu bünyesinde şekillendirmiştir.

Bu arada, 2020 yılında, yine bir Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle kamu tüzel kişiliğini haiz, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığıyla ilgili, özel bütçeli Türkiye Enerji, Nükleer ve Maden Araştırma Kurumu, TENMAK kurulmuştur. Bu kararnameyle köklü bir kamu kurumu olan TAEK kapatılmıştır. Yine aynı kararnameyle iktidar tarafından 2003 yılında kurulmuş bulunan Ulusal Bor Araştırma Enstitüsü ve 2018 yılında kurulmuş olan Nadir Toprak Elementleri Araştırma Enstitüsü kapatılmış, kapatılan Kurumun görev ve yetkileri TENMAK'a devredilmiştir. İktidarın mevcutta 1956 yılında itibaren nükleer enerji üzerinde çalışmalar yapan TAEK gibi kurumda düzenleme yapmak yerine, 2018

yılında Anayasa'ya aykırı bir şekilde kanun hükmünde kararnameyle Nükleer Düzenleme Kurumunu kurması kabul edilir bir durum değildir; Anayasa Mahkemesi de bu düzenlemenin her maddesini haklı bir gerekçeyle iptal etmiştir. Ayrıca, TAEK'in kapatılması basit bir kurumun görevini sonlandırmak olarak görülmemeli, yıllara dayanan uzmanlığın, kamusal birikim ve deneyimin, kurumsal hafızanın yok edilmesi olarak anlaşılmalıdır. Yine, TAEK'in önüne engel olarak gösterilen icrai faaliyetler diye sunulan gerekçeler de derinliği olmayan ifadelerdir, ticari olmayan araştırma reaktörleri, izotop üretimi gibi küçük çaplı, kolaylıkla izole edilebilecek faaliyetlerdi. Bu köklü Kurumun yerine bütçesi ile idaresi bağımsız yapılanmaya dönüştürülemeyen, siyasi yapıya daha da bağımlı, kadroları itibarıyla itaate razı yapılanma oluşturulmuştur. Bu durum, ülkemizde kamu örgütlenmesinin plansız ve hedefsiz bir şekilde yapıldığını, ülkenin günü birlik politikalar ve kararlarla yönetildiğini bir kere daha göstermiştir.

Değerli milletvekilleri, gelelim nükleer santral meselemize. Son günlerde, Rusya-Ukrayna krizi ve Rusya'nın askeri olarak dengelenmesi dünyanın önemli bir gündemi olsa da özellikle Türkiye için uzun vadede enerji ihtiyacını güvene alma konusu da çözüm bekleyen önemli bir sorun hâline gelmiştir çünkü Türkiye, doğal gazda olduğu gibi nükleer enerji konusunda da Rusya'ya tam bağımlı olma tehlikesiyle yüz yüzedir. Rus ortaklığıyla yapılan Akkuyu Nükleer Güç Santrali inşaatı bittiğinde Türkiye'nin ilk nükleer enerji santrali olacaktır. Bununla birlikte, Akkuyu Nükleer Santrali, egemen bir ülke topraklarında yabancı bir ülkenin sahip olduğu dünyadaki ilk ve tek nükleer santraldir ve bu yapıyla ülkemiz için millî güvenlik sorunu oluşturmaktadır. Santral inşaatını Ruslar yapacaktır, zenginleştirilmiş uranyumu Ruslar getirecektir, nihai nükleer atıkların nasıl değerlendirileceğine ilişkin inisiyatif Ruslara bırakılmıştır, santral inşaatı Rus toprağıymış gibi denetim yapılamamaktadır, Rusya Türkiye'ye teknoloji transferi de sağlamamaktadır ve Türkiye, sanki elektrik ithal edercesine burada üretilen elektrik için kilovatsaatine 12,35 dolar sent satın alım garantisi de vermiştir -ki bu rakam sabit değildir- 15,33 dolar sente kadar çıkabilecektir. Ayrıca, yine millî güvenliğimizi tehdit eden başka bir unsur, 12 Mayıs 2010 tarihli Ruslarla yapılan anlaşmaya göre santral bölgesi yanında, bu bölgede bulunan liman da Ruslara tahsis edilmiştir. Bakınız, Rusların bu limanı askeri liman gibi kullanmayacağını bir garantisi var mı hem de Ukrayna'yla kriz yaşadığı bu dönemde?

Akkuyu Nükleer Santrali'nin kurulmasının asıl amacının artan enerji talebinin karşılanması, ülkenin elektrik arz güvenliğinin ya da yakın bir ifadeyle, enterkonnekte sistem baz yükünün sağlanması olduğu birçok yetkili tarafından dile getirilmiştir ancak ülkenin arz güvenliğini sağlamak için bulunan ortak, enerjiyi politik hedeflerine silah olarak kullanmayı alışkanlık hâline getirmiş Rusya'dır. Rusya, Ukrayna'yla yaşadığı krizler bağlamında 2006, 2009, 2014 yıllarında Avrupa'ya gaz taşıyan boru hattının vanalarını kapatmıştır. Bu kesintilerin çoğunlukla kış mevsimine denk gelmesi Avrupa'da olumsuz ekonomik sonuçlara yol açmıştır. Kaldı ki Türkiye, geçtiğimiz ay elektrik ve doğal gazda ihtiyacımızın yüzde 10'una kadar kısmını temin ettiğimiz İran üzerinden sıkıntı yaşamıştır. İran'la yaşanan krizde Enerji Bakanlığının bir acil eylem plan olmadığı görülmüştür. Doğal gazda neredeyse göbekten bağlı olduğumuz Rusya'nın vanaları kapatma ihtimali eklendiğinde, Rusya'yla yaşanacak krizin Türkiye için bir kâbus olacağı ortadadır.

4 adet nükleer reaktörden oluşacak Akkuyu Nükleer Santrali'nde 1'inci ünite 2023 yılında, diğer ünitelerin ise birer yıl arayla üretime geçmesi, başlaması planlanmaktadır. Tabii, bu, Sayın Cumhurbaşkanının seçim kampanyası takvimine göre yaptığı bir plandır ama Rus Enerji Kurumu Rosatom'un Başkanı bu hedefi iddialı bulmuş ve 2023 hedefine ulaşmanın tek yolunun Rus ve Türk tarafı arasında iyi koordine edilmiş ve güven temelli iş birliğinden geçtiğini dile getirmişlerdir. Sadece bu nedenden dolayı Türkiye, Ukrayna-Rusya arasındaki krizde tarafını belli etmek durumunda bırakılmıştır. Bir kere daha tekrarlamak istiyorum: Akkuyu Nükleer Santrali bizim topraklarımızda kurulan ama sahibi Rusya olan bir santraldir. Akkuyu Nükleer Santrali'nin çoğunluk hissesi olan yüzde

51'i her zaman Rusya Federasyonuna ait olacaktır. Federasyon, diğer yüzde 49'luk hisseyi, dilerse, canı isterse Türkiye'deki yatırımcılara satabilecektir. Santralin altmış yıl işletilmesi planlanmaktadır. Limanlarımızı kırk dokuz yıllığına Katar'a, yakında yapılacak özelleştirmelerle Araplara, nükleer santralimizi ise altmış yıllığına Ruslar'a... Sadece nükleer santral mi? Doğal gazda Rus'a bağımlıyız, buğdayda Rus'a bağımlıyız, turizmde Rus'a bağımlıyız. Rus'a bu kadar bağımlı olduğumuz takdirde yayılmacı politika izleyen Rusya gibi bir ülkeyle en ufak bir kriz bile ülkemiz için büyük sorunlara neden olabilir. İhtimal dâhilinde midir? Evet. Bugün göstermektedir ki özellikle bizim coğrafyamızda enerji alanında bir hâkimiyet mücadelesine şahit olacağız. Yeni bir durum değil ama artarak devam edeceği de şimdiden belli. Ülkemiz de bu duruma göre politikasını zaman geçirmeden belirlemek zorunda, bu keyfi bir durum değil, bir mecburiyettir. Ülkemizin dış politikasını ilgilendiren her durumda biz parti olarak yanınızda olduk ve millî menfaatlerimiz çerçevesinde yanınızda olmaya devam edeceğiz. Bu nedenle şimdiden hazır nükleer enerji konusuyla ilgili bir düzenleme yaparken hem enerji sorunumuzu çözecek hem de ülkemizi bir ülkeye bağımlı olmaktan kurtaracak bir konuda hep birlikte bir karar verelim. Rusya'ya yaptırım çerçevesinde bankalar arası SWIFT anlaşmaları, Rusya'nın banka hesapları dondurulmuş durumda. Rusya zaten uzun bir süredir Akkuyu konusunda parasal sıkıntılar nedeniyle ortak arayışında. İşçilerinin paralarını uzun süredir alamadığı, inşaatın gerekli hızda ilerleyemediği biliniyor. Hele ki dünyanın başta ekonomik yaptırım uygulaması devam ederken Rusya'nın Akkuyu'ya para aktarabilmesi de mümkün değil. Bakın, bu, ülkemiz için büyük bir fırsat. Bir kere, Akkuyu Nükleer Santrali'nin ömrü boyunca maliyet ve kâr hesabı yapılırca tesisi doğrudan satın alınan, işletmeyi kendimizin yapmasını veya en azından işletme hizmeti kiralama yöntemlerinin tercih edilmesinin ülkemiz adına daha kazançlı olacağı ortadadır. Birim elektrik üretim maliyetleri karşılaştırılınca Rusya'yla yapılan anlaşma dünyadaki en pahalı örneklerdendir. Her bir ünite için sadece beş yılda kendini amorti edecek bir fiyatlama mevcuttur. Sonrası, ülkemiz açısından geldiğimiz konum altın yumurtlayan tavuk misali olacaktır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun, toparlayın Yasin Bey.

YASİN ÖZTÜRK (Devamla) – Şimdi bu fırsat değerlendirilmeli, ekonomik bağımsızlığımızı ilan edelim ve Akkuyu Nükleer Santrali'ni hemen, şimdi alacağımız bir kararla millileştirelim. Teknolojisini, “know-how”ını gerekirse Rusya'dan alalım, devam edelim ama Akkuyu'yu millileştirelim. Biz Türkiye'nin gerçekten üretken bir toplum hâline geldiğinde imtiyazlı hâle gelebileceğine inanıyoruz. Biz hiçbir ülkeye, mecraya veya maceraya milletin ekmeğini, suyunu, enerjisini kaybetmek pahasına bağlanılmaması gerektiğine inanıyoruz. Biz her diplomatik sorunda “Eyvah! Mazotum biter, gazım kesilir, enerjisiz, elektriksiz kalır mıyım?” demeyen bir ülkeyi, kendi buğdayını üretmekten âciz bırakılmayan, masallarla avutulmayan, kendi kendine yeten bir Türkiye'yi inşa etmek isteyenlerdeniz. Onun için, gelin, elimizde imkân varken Rusya'yla yapılan sözleşmeyi iptal edip Akkuyu'yu millileştirelim.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti ve CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına Antalya Milletvekili Sayın Abdurrahman Başkan.

Buyurun. (MHP sıralarından alkışlar)

MHP GRUBU ADINA ABDURRAHMAN BAŞKAN (Antalya) – Sayın Başkan, Gazi Meclisimizin değerli milletvekilleri; görüşmekte olduğumuz Nükleer Düzenleme Kanunu Teklifi üzerine Milliyetçi Hareket Partisi Grubumuz adına söz almış bulunmaktayım. Bu vesileyle yüce heyetinizi ve televizyonları başında bizleri izleyen büyük Türk milletini saygıyla selamlıyorum.

Konuşmamın başında, nükleer enerjinin barışışıl amaçlı kullanımı sırasında güvenliğin sağlanması ve sürdürülmesi faaliyetinin radyasyonun olası zararlı etkilerinden korunarak yerine getirilmesinde tarafların önemli sorumlulukları bulunduğunu belirterek başlamak istiyorum.

Yine, ayrıca, görüşmekte olduğumuz kanun teklifiyle barışışıl kullanım ilkesi esas alınarak nükleer enerji ve iyonlaştırıcı radyasyona ilişkin faaliyetlerin yürütülmesi sırasında çalışanların, halkın, çvrenin ve gelecek nesillerin yoğunlaştırıcı radyasyonun olası zararlı etkilerinden korunmasına yönelik uygulanması gereken ilke ve esaslar, tarafların sorumlulukları, nükleer hadiselerden kaynaklanan nükleer zararlar hakkındaki hukuki sorumluluk, nükleer enerji ve iyonlaştırıcı radyasyona ilişkin faaliyetler üzerinde düzenleyici kontrol yetkisini haiz Nükleer Düzenleme Kurumunun yetki ve sorumlulukları belirlenmiştir.

Sayın Başkan, kıymetli milletvekilleri; hepimizin malumu olduğu üzere dünyada enerjiye olan talep gün geçtikçe artmakta ve enerji yatırımlarının önemi giderek daha fazla anlaşılmaktadır. Bu noktada, çvreyi, toplumu ve gelecek nesilleri göz önüne alan, güvenilir, ucuz, sürdürülebilir ve erişilebilir enerji kaynaklarına olan ihtiyaç diğer alternatiflere göre nükleer santralleri ön plana çıkarmaktadır. 2021 yılı sonu itibarıyla, dünya üzerinde 30 ülkede toplam 439 nükleer reaktör hâlen işletme hâlinde olup enerji üretmekte ve dünyanın toplam enerji ihtiyacının yüzde 10’u nükleer enerjiden karşılanmaktadır. Bu oran, Fransa’da yüzde 70, Belçika’da yüzde 40, Finlandiya, İsvç, Güney Kore ve İsviçre gibi bazı gelişmiş ülkelerde ise yüzde 30 olarak göze çarpmaktadır. Örneğin, Fransa’da hâlihazırda 56 nükleer santral faal olup Avrupa’da sanayicisine en uygun fiyatla enerji temin eden ülke konumundadır. Ayrıca, İngiltere gibi birçok gelişmiş ülkede nükleer santral inşaları devam etmektedir. Nükleer enerji ülkemizin uzun vadeli karbonsuzlaşma stratejisinin de önemli bir parçasıdır.

Sayın Başkan, kıymetli milletvekilleri; Uluslararası Atom Enerjisi Ajansı verilerine göre 1971-2018 döneminde nükleer enerji toplam 70 milyar ton karbondioksite mâni olmuştur. Bu da 2012-2013 arası tüm salımlara denk gelmektedir. Mevcutta nükleer enerji, karbon emisyonlarını yılda 2 milyar ton oranında azaltmaktadır. Bugün, Avrupa’da 10 lke; Fransa, Polonya, Macaristan, Çekya, Bulgaristan, Slovakya, Romanya, Hırvatistan, Slovenya ve Finlandiya nükleer enerjinin yeşil ve sürdürülebilir bir enerji kaynağı olarak kabul edilmesi için Avrupa Birliği Komisyonuna bir tasarı vermiş ve AB Komisyonu bu tasarıyı kabul etmiştir. Böylelikle, AB, nükleer enerjinin 2050 yılı “karbon nötr” hedefi için hem yeşil hem de sürdürülebilir bir yatırım olduğunu teyit etmiştir.

Enerji sektörü, tüm sera gazı salımlarının üçte 2’si gibi yüksek bir oranından sorumludur. Nkleerde karbon salımı yok denecek kadar azdır ve Akkuyu Nükleer Güç Santrali’imiz küresel iklim değişikliğiyle mücadelemize önemli katkılar sağlayacak, çvre dostu da sayılabilecek bir projedir. Tüm nitelerinin işletmeye alınmasıyla her yıl 40 milyon tonun üzerinde karbon salımının önüne de geçilmiş olacaktır.

Sayın Başkan, kıymetli milletvekilleri; ülkemizin enerji alanındaki en büyük yatırımı olan ve ilk ünitesini 2023 yılında devreye almayı planladığımız Akkuyu Nükleer Güç Santrali’nde kurulmakta olan 4 reaktör faaliyete geçtiğinde Türkiye’nin toplam enerji ihtiyacının yüzde 10’unu tek başına karşılayabilecektir. Akkuyu Nükleer Güç Santrali’nde kullanılan VVER-1200 tasarımı, Fukuşima kazası sonrası belirlenen gereklilikler göz önünde bulundurularak geliştirilen aktif ve pasif güvenlik sistemleriyle beraber uzun süre önce doğrulanmış mühendislik czmlerinin güvenilirliğini bünyesinde birleştirmektedir. Genel itibarıyla VVER-1200 yüksek güç, altmış yıllık hizmet ömrü, yakıt ikmali yapmaksızın on sekiz ay çalışma imkânı gibi özellikleriyle öne çıkmaktadır.

Diğer yandan, dünya genelinde iklim değişikliği tartışmalarının sürdüğü şu dönemde, iklim değişikliğine etkileri minimum düzeyde olan, sahip oldukları güvenlik sistemleriyle doğal radyasyonun

sadece yüzde 1'i kadar etkiye sahip olan nükleer santrallerin güvenli ve emniyetli şekilde işletilmelerini sağlamakta en önemli rol hiç kuşkusuz ki nükleer alanda düzenleyici ve denetleyici görev üstlenen kurumlara düşmektedir. Nükleer enerji ve iyonlaştırıcı radyasyona ilişkin faaliyetlerin yürütüldüğü ülkelerde insanların ve çevrenin korunması bu tesislerin güvenliğini denetleyen sağlam bir düzenleyici çerçevenin varlığına bağlıdır. Nükleer enerji ve iyonlaştırıcı radyasyona ilişkin faaliyetlerin düzenleyici kontrolü için operasyonel ve etkin bir şekilde bağımsız bir düzenleyici kurumun oluşturulması ve sürdürülmesinin sağlanması önem teşkil etmektedir. Düzenleyici kurumların düzenleyici sorumluluklarını ve işlevlerini yerine getirebilecek yeterli kaynaklara ve uygun niteliklere sahip ve yetkin personellere de ihtiyacı vardır. Bununla birlikte, ülkemizin de tarafı olduğu Nükleer Güvenlik Sözleşmesi de ayrıca sözleşme taraflarına yasal ve düzenleyici çerçeveyi oluşturmanın yanı sıra bağımsız bir düzenleyici kurum kurulması görevini de yüklemektedir.

Sayın Başkanım, kıymetli milletvekilleri; görüşmekte olduğumuz kanun teklifiyle radyoaktif atıklara ve kullanılmış yakıtlara ilişkin hükümler ihdas edilmiş, Türkiye Cumhuriyeti egemenlik alanı dışında yürütülen bir faaliyet sırasında ortaya çıkmış olan radyoaktif atıkların Türkiye Cumhuriyeti sınırları içerisine sokulmasını da yasaklamıştır. Ülkemizde yürütülen faaliyetler neticesinde ortaya çıkan radyoaktif atıkların bertarafında Türkiye Enerji, Nükleer ve Maden Araştırma Kurumu (TENMAK) yetkilendirilmiştir. Radyoaktif atık yönetimine ve işletmeden çıkarmaya ilişkin kurulacak özel hesaplar, bu hesaplara yapılacak katkı payı ödemelerinin nasıl belirleneceği, bu hesaplardan yapılacak katkı payı ödemelerinin neler olduğu, hesapların gelirleri ve işleyişine ilişkin hususlar da bu kanun teklifiyle düzenlenen konular arasında yer almaktadır.

Sayın Başkan, kıymetli milletvekilleri; Paris Sözleşmesi yani Nükleer Enerji Sahasında Hukuki Mesuliyete Dair Sözleşme'nin 2004 protokolüyle gelen değişikliklere paralel olarak nükleer enerji alanında hukuki sorumluluk rejimine ilişkin düzenlemelere de yer verilmiştir. Nükleer santral işleten nükleer tesisinde ya da nükleer maddelerin taşınması esnasında meydana gelen bir nükleer hadiseden kaynaklanan zararlardan kendisinin, personelinin ve tesisle ilgili teknoloji, mal ve hizmet sağlayanların herhangi bir kusurunun olup olmadığına bakılmaksızın ve münhasıran sorumlu olacağı esas miktar ve zaman açısından belirli sınırlar dâhilinde kabul edilmiştir. Sorumluluğun, sigorta veya diğer mali güvencelerle teminat altına alınması zorunluluğu da öngörülmüştür. Nükleer teknoloji sadece enerji üretimi için değil tiptan sismik aramalara, uzay çalışmalarından sanayi teknolojisine ve tarıma kadar birçok sektörün gelişmesine de öncülük etmektedir. Unutulmamalıdır ki nükleer enerjiye sahip olmadan gelişen ve gelişmiş olan hiçbir sanayi ülkesi yoktur.

Enerjide dışa bağımlılığı azaltmanın en önemli ayaklarından bir tanesini de nükleer enerji oluşturmaktadır. Milliyetçi Hareket Partisi, her dönem nükleer enerjiye olumlu yaklaşmış ve seçim beyannamelerinde kesintisiz olarak nükleer enerjinin geliştirilmesine yer vermiş bir siyasi harekettir. Merhum Başbuğ'umuz Alparslan Türkeş, daha 1961 yılında nükleer araştırmalarla ilgili bütçeye 30 bin lira koydurarak istikametimizin bu enerji kaynağına doğru olması gerektiğini kayda geçirmiştir. Merhum Başbuğ'umuz Alparslan Türkeş'le başlayan nükleer güce sahip olma hedefi, ülkücü akademik camianın ve devlet içerisinde bu hedefi ülkü kabul etmiş kadroların önemli ve heyecan verici amaçlarından da biri olmuştur.

Sayın Başkan, kıymetli milletvekilleri; bu amaç doğrultusunda Genel Başkanımız Sayın Devlet Bahçeli Beyefendi, 24 Haziran 2018 Seçim Beyannamesi'nde, partimizin bu konudaki görüşlerini şu cümlelerle ifade etmişlerdir: Büyümenin, kalkınmanın, gelişmiş bir ülke olabilmenin temel dinamiklerinden biri olan enerji, büyük ölçüde kendi imkânlarımızla temin edemediğimiz ve ithal etmek zorunda kaldığımız önemli bir girdidir. Bu durum, ülke olarak uzun vadeli enerji stratejisi çerçevesinde

millî bir enerji politikası ortaya koymamızı da zorunlu kılmaktadır. Ülkemizin enerji politikasının temel önceliği, enerji talebindeki artışın güvenli bir biçimde karşılanabilmesidir. Enerjiye olan talep; nüfus artışı, sanayileşme, kentleşme ve teknolojik gelişmelere paralel olarak da artış göstermektedir. Enerji üretiminde kullanılabilir kaynakların çeşitliliği, üretim ve dağıtım sistemlerine yönelik teknolojilerdeki hızlı gelişmeler, kaynak temininin aynı zamanda uluslararası ilişkiler ve diplomasinin de konusu olması ve enerji tüketiminin olumsuz çevre etkileri, enerjiyle ilgili değerlendirmelerin çok boyutlu ve çok eksenli bir yaklaşımla ele alınmasını zorunlu kılmakta, bunları dikkate alan millî bir enerji politikası ortaya koymayı gerektirmektedir. Küresel ölçekte güç dengesi arayışları, enerji politikalarını etkilemekte, yaşanan ekonomik ve politik belirsizlikler enerji ve doğal kaynaklar üzerindeki paylaşım mücadelelerini de artırmaktadır. Enerjinin ekonomik boyutunun yanı sıra siyasi, diplomatik, çevresel ve insani boyutlarının olması uzun vadeli bir enerji stratejisinin hazırlanmasını da gerekli kılmaktadır. Enerji diplomasinin geliştirilmesiyle zengin enerji kaynaklarına sahip Türk Cumhuriyetleriyle ikili ve çok taraflı anlaşmaların yapılması, bu kapsamda Türk enerji ticaret birliği kurulması, enerji sahasında başlayan bu birliğin ekonominin diğer alanlarına da model olması sağlanmalıdır.

Türkiye’de elektrik sektörü, arz güvenliğini esas alan bir anlayışla ekonomik büyüme ve refaha katkı sağlama doğrultusunda gelişmiştir. Sağlam mevzuat ve güçlü politika dokümanları bir piyasanın etkin işleminin ön şartı ise finansal sürdürülebilirlik ve yatırımlardaki ekonomiklik de o piyasanın varlığını devam ettirmesinin asgari şartlarından. Ülkemizin politikalarını, enerji arz güvenliğini sağlama ve enerji pazarında avantaj yakalama amacı şekillendirmektedir.

Dünyada yaşanan teknolojik gelişmeler, ham madde ve petrol fiyatlarındaki değişimler, yenilenebilir enerji ve doğal gaz kaynaklı politikalara geçiş enerji sektörünün ne kadar dinamik ve gelişmeye ne kadar açık olduğunu da göstermektedir. Bu çerçevede, enerji ham maddelerinde dış bağımlılığın azaltılması, bunun için kömür ve yenilenebilir enerji kaynaklarının azami seviyede değerlendirilmesi, enerji ithalatında kaynak ve kaynak ülke çeşitliliğinin sağlanması, etkin bir talep yöntemiyle enerji arzının kesintisiz ve yeterli bir şekilde gerçekleştirilmesi, çevreye dost ve duyarlı bir anlayışla gelişmiş atık, kontrol ve bertarafına, havza ve kaynak planlamasına dayalı bir yaklaşımla enerjinin çevre ve insan sağlığına zarar vermeden üretilmesi, enerji verimliliğinin üretimden tüketime bütün alanlarda güçlü ve çeşitlendirilmiş finansal araçlarla desteklenmesi ve yeni enerji teknolojilerini üretecek yetkinliğe ulaşılması gereklidir. Bu bağlamda, Türkiye’nin önüne koyduğu 500 milyar dolar ihracat ve ilk 10 ekonomiye girme hedefleri açısından kesintisiz enerjiye ve dolayısıyla da en az 3 adet nükleer santrale ihtiyacı olacaktır.

Sayın Başkan, kıymetli milletvekilleri; yeri gelmişken, 5 Mart 1207 yılında Selçuklu Sultanı I. Gıyâseddin Keyhüsrev tarafından Türk yurdu hâline getirilen Antalya’mızın fethinin 815’inci yılını kutlamak istiyorum. Anadolu Selçuklu Devleti için Antalya her zaman bir ülkü olmuştur. Antalya, İstanbul ile Mısır arasındaki en kısa yol üzerinde bulunmaktadır. Büyük ve önemli bir limana sahip olarak deniz ticaretini sürdürmek isteyen Anadolu Selçuklu Devleti için Antalya’nın şüphesiz stratejik ve ekonomik önemi çok büyüktür. Bu kutlu fetih sayesinde, Selçuklu Devleti için Antalya uygun vergi kolaylıklarıyla kısa bir zaman içerisinde önemli bir dış ticaret kapısı olmuştur, medeniyete de önemli öncülük etmiştir. Bu sayede, Selçuklu Devleti dış ticaretin gelişmesine bağlı olarak bir deniz gücü hâline de gelmiştir. Böylece, ilk Türk deniz gücü Selçuklular eliyle Antalya’da kurularak, Antalya’mız Türk denizciliği için stratejik bir konuma yükselmesinin gururunu da yaşamaktadır.

Sayın Başkan, kıymetli milletvekilleri; sözlerime son vermeden önce hem tarihimizde şanlı bir asker hem de savunma sanayimizin sembol ismi olan, Kafkas İslam Orduları Komutanı ve Bakü’nün

kurtarıcısı Nuri Killigil Paşa'yı şehadetinin 73'üncü yıl dönümünde rahmet, minnet ve saygıyla anıyorum.

Görüşmekte olduğumuz Nükleer Düzenleme Kanunu Teklifi'nin vatanımıza ve milletimize hayırlı olmasını temenni ediyor, Genel Kurulu ve ekranları başında bizleri izleyen yüce Türk milletini saygıyla selamlıyorum. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Özgür Bey, buyurun.

VII.- AÇIKLAMALAR (Devam)

32.- Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, talep ettikleri inceleme raporunun kendilerine verilmesinden dolayı Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Celal Adan'a teşekkür ettiklerine, Kanunlar ve Kararlar Başkanlığının görevini yaptığının anlaşıldığına ve iktidar partisinin kaliteli yasama konusunda hassas davranmadığına ilişkin açıklaması

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) - Sayın Başkanım, biraz önce talep ettiğimiz inceleme raporu sizin incelemenizden sonra bizlere verildi. Birincisi, tutanakta, eksik kalmaması, kaliteli yasama açısından ve herhangi bir şüphe yaratmaması açısından, siz usul tartışmasına da gerek duymadan kendi inisiyatifinizle yaptınız; bizce bu çok değerliydi, teşekkür ediyoruz.

BAŞKAN – Sağ olun.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – İkincisi; Kanunlar ve Kararlar Başkanlığının görevini yaptığı anlaşılıyor.

Üçüncüsü; Komisyon Başkanlığının tabii, büyük bir telaşla yaptıkları için, İç Tüzük'ün kendilerine verdiği, Komisyonun kendine havale edilen teklifi, ilk önce Anayasa'nın metin ve ruhuna aykırı olup olmadığını tetkikle yükümlü olduklarına ilişkin bu görevi... Kendileri "Yokluğundan bir şey anlayın." diyorlar ama orada usul yönünden tüketilmesi gerekir bunun.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Yani "Anayasa'ya aykırı olduğunu düşünmüyoruz." denilebilir; düşünen gruplar bunu iddia ederler, her birimizin çok kıymetli Anayasa Komisyonu üyeleri var, bizimkiler gidip katkı sağlıyorlar. Bunun Sanayi Komisyonunda tüketilmemiş olmasını da bir eksiklik olarak değerlendiriyoruz.

Bunun dışında, ayrıca, tabii, bir başka eksiklik de teklif Sanayi Komisyonuna esas komisyon olarak yollandığı gibi tali komisyon olarak da Anayasa Komisyonuna yollanmış ama Anayasa Komisyonu toplanmamış, raporunu hazırlamamış, Sanayi Komisyonuna da yollamamış. Bu, bu dönem sadece 2 kez yapıldı, eskiden yüzde 80'lerdeydi, şimdi binde 2'lerde; bu da yine iktidar partisinin kaliteli yasama konusunda hassas davranmadığını gösteriyor.

Ben şahsınıza grubumuz adına teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum, sağ olun.

IX.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TEKLİFLERİ (Devam)

1.- Çorum Milletvekili Oğuzhan Kaya ve 87 Milletvekilinin Nükleer Düzenleme Kanunu Teklifi (2/4222) ile Çevre Komisyonu ve Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu Raporları (S. Sayısı: 314) (Devam)

BAŞKAN – Halkların Demokratik Partisi Grubu adına İstanbul Milletvekili Sayın Ali Kenanoğlu. Buyurun. (HDP sıralarından alkışlar)

HDP GRUBU ADINA ALİ KENANOĞLU (İstanbul) – Sayın Başkan, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Nükleer Düzenleme Kanun Teklifi'ni görüşüyoruz. HDP Grubumuz adına söz aldım.

Öncelikle, bu yasa yapım meselesine karşı itirazlarımızı her aşamada dile getiriyoruz, burada bir kez de bu teklifin gelişi ve görüşülme biçimi üzerinden bir bilgilendirme ve değerlendirme yapmak isterim. Bir defa, Nükleer Düzenleme Kurumu kanun hükmünde kararnameyle kuruluyor, esasında Meclisin yetkileri elinden alınmış oluyor ve bir KHK'yle bu kurum oluşturuluyor. Şimdi, bunun üzerinden Anayasa Mahkemesine başvuruluyor ve Anayasa Mahkemesi bunu iptal ediyor, diyor ki: "Sizin yetkinizde değil, bunun bir kere Meclis tarafından yapılması gerekiyor." Anayasa tartışmasında biz buna değindik yani mesele şu, buradaki yaklaşım yani tek adam rejiminin yaklaşımı şöyle: "Biz yaptık oldu, olmazsa siz verirsiniz, itiraz edersiniz, bunun uygunluğu tartışılır; uygun değilse de getiririz Meclise, nasıl olsa sayısal çoğunluğumuz da var, eller kalkar ve geçer." Bunu söylerken gerekçelendirerek de anlatmak isterim. Şimdi, bir yıl süre vermiş Anayasa Mahkemesi, demiş ki: "Bir yıl içerisinde bu teklifi düzenleyebilirsiniz." İptal kararında bundan bahsetmiş. Şimdi, bir yıl 9 Martta doluyor yani 9 Mart 2022'de Resmî Gazete'de yayınlanması gerekiyor bu kanunun. Şimdi, bir yıl boyunca bu konuda hiçbir faaliyet yürütülmemiş, hiçbir çalışma yürütülmemiş, komisyona gelmemiş, kanun teklifi düzenlenmemiş ve bunun son anına denk getirecek şekilde teklif Komisyona geldi. Nasıl geldi Komisyona? Önce bize dediler ki: "Biz, Akkuyu Nükleer Santrali'ne bir gezi düzenleyeceğiz." Komisyon üyeleri olarak çok sevindik olarak yani en azından Akkuyu Nükleer Santrali'ni gezecektik yani ne oluyor, ne bitiyor, bir sürü iddia var; hem oradaki emekçiler, çalışanlar açısından bir sürü iddia var hem nükleer santralin inşaatıyla ilgili birçok iddia var, bütün bunları belki yerinde inceleme, görme şansı elde edecektik. Fakat bu apar topar iptal edildi, denildi ki: "Kanun teklifi gelecek, bir kanun teklifi var, dolayısıyla buna gidemeyiz." ve ertelendiği söylendi bize. Şimdi, bu kanun teklifi 25 Şubat günü saat 11.05'te mail adreslerimize, mail atılarak bildirildi ve bu bildirimle beraber bize çağrı, gündem ve kanun taslağı gönderildi. Şimdi, bize denildi ki, yani 25 dediğim cuma günü saat on bir: "Pazartesi günü saat 14.00'te toplanılacak ve teklifi görüşeceğiz." Ya, bir dakika, cuma günü saat on bir; cumartesi, pazar giriyor araya ve bizim bu kanun teklifi üzerinde çalışma şansımız yok, teknik bir konu. Her bir Komisyon üyesi bu konuda uzman değil, ayrıca olması da gerekmiyor ama bu konuyla ilgili uzmanlardan görüş alabilme imkânımız da yok zaman açısından. Ve Çevre Komisyonu toplandı, 28 Şubat saat onda, Çevre Komisyonu baktı ki yetişmeyecek, bizim toplantı yani Enerji Komisyonu toplantısı 16.00'ya ertelendi, Çevre Komisyonu saat 14.00 civarlarıydı sanırım, bitirdi, iki saat aradan sonra bizim Komisyon yani Enerji Komisyonu toplandı ve Çevre Komisyonu raporu, muhalefet şerhleri biz daha Komisyon toplantısında dağıtıldı, ne okuma şansımız oldu ne değerlendirme şansımız oldu. Ve 28 Şubat saat onda Çevre Komisyonunda başlayan ve 16.00'da Enerji Komisyonunda devam eden görüşmeler 1 Mart sabahı saat beşe kadar sürdü ve ısrarla, inatla "Bu çıkacak." denildi. Niye? "E, zaman kalmadı." Ve bugün yarın bu kanunu buradan çıkartmak istiyor iktidar partisi. Şimdi, niye bunu yapıyorlar? Bunun bir sebebi var yani bir yıldır saklayıp buraya getirmelerinin. Bir kere, halkın iradesini yok sayan bir tutum söz konusu burada çünkü Meclis halkın temsilcilerinden oluşuyor. Yani Cumhurbaşkanı yüzde 51-51,5 oyla seçilmiştir, budur temsiliyeti fakat Meclisin yüzde 90'dan fazla bir temsiliyeti vardır, buradaki milletvekilleri ve partiler açısından değerlendirdiğiniz zaman. Ama bütün buranın, dolayısıyla halkın iradesi yok sayılarak "Bir el indir, kaldır; hemen geçirin bu teklifi." deniliyor.

Şimdi, burada, tabii ki neden bu acele, niye? Çünkü nükleer santralleri esas alan "bomba" diyebileceğimiz bir enerji kaynağı üzerinde bir kanun çıkartılıyor. Şimdi "Nükleer santraller meselesi kamuoyunda tartışılmasın, çok fazla üzerine düşünülmesin; çevre örgütleri, bu konuya itiraz eden nükleer karşıtı kurumlar bu işle ilgili herhangi bir şey yapamadan, bir araya bile gelemeden hemen apar topar biz bu kanunu çıkartalım." Bütününüyle son dakikaya bırakılması ve milletvekilleri üzerinde,

Komisyon üyeleri üzerinde bir manevi baskı oluşturulmasının aslında nedeni budur. Yani, halka karşı, çevreye, doğaya, canlılara karşı bir kanun teklifi getiriliyor ve bu kanun teklifi tartışılmasın, konuşulmasın diye de böyle sıkboğaz edilerek kanun çıkartılıyor.

Kanun çıkartılırken 17 kurum davet edilmiş Komisyona, 17 kurum. Liste burada, bunların tamamı kamu kurumu yani hiçbir sivil toplum kuruluşu yok. Yani kamuoyu bu konuda ne diyor; bu kanundan etkilenecek olan toplumsal yapıların, sivil toplum örgütlerinin, demokratik kitle örgütlerinin temsilcileri bu kanunla ilgili ne diyor, bilmiyoruz. Çağırılıp dinlenmiyor ve bütün yöntem böyle oluyor. İşte, bu liste, aslında, AKP'nin yönetim anlayışının listesidir; aslında, bu liste, tek adam rejiminin ülkeyi yönetme listesidir. Tümüyle bu şekilde bakılıyor. "Halk olmasın, kitle örgütleri olmasın, sivil toplum kuruluşları bu işin içerisinde yer almasın; ben şirketlerle -ki çoğu zaman da şirketler çağırılıyor- ve kamu kurumlarıyla bu tasarımı hazırlarım, ondan sonra da çıkarırım."

Şimdi, tartışmaların odağındaki Akkuyu Nükleer Santrali var. Şimdi, ifade ettik, Akkuyu Nükleer Santrali yapılıırken, daha ortada şirket yokken Rusya'yla uluslararası bir sözleşme yapılıyor ve şirket kurulmamış daha. Niye? Birtakım denetimlerden kaçırılmak için, uluslararası sözleşmelerdeki, o... Anayasa'nın 90'ıncı maddesi güvencesi çerçevesinde, denetimden kaçırılarak şirket ortada yokken bu iş yapılıyor. Şimdi, Akkuyu Nükleer Güç Santrali'nin sahibi kim? Bunun sahibi Rusya yani yirmi yıl boyunca tümüyle Rusya'ya ait. Peki, yirmi yıldan sonra ne oluyor? Yirmi yıldan sonra, yine yüzde 51'i Rusya'nın kontrolünde olacak yani yüzde 51'i. Yine Rusya belirleyecek her şeyi. Şimdi, biz ne yapıyoruz? Kendi topraklarımızda bir santral kurduruyoruz Rusya'ya "Al sana toprak, gel buraya santrali kur." Ee, ondan sonra elektriği üret. Ee? "Ben satın alacağım, satın alma garantisi veriyoruz." Baktığımız zaman, satın alma garantisi verdiğimiz rakamlar öyle ufak tefek rakamlar değil ya da söylendiği gibi ucuz filan değil; 12,35 cent ile 15,33 cent arasında bir rakam söz konusu. Şimdi, bu rakamın dolar bazında olduğunu düşündüğümüz zaman, hiç öyle ucuz enerji, ucuz elektrik bilmem ne kesinlikle söz konusu değil. Bu santral devreye girince ucuz elektrikle karşı karşıya olmayacağız, bunun da bilinmesi gerekiyor.

Şimdi, diğer taraftan dedik ki: Bizim elektriğe, enerjiye ihtiyacımız var mı? Bugün biz basın toplantısı yaptık, bu konuyu komisyonlardaki arkadaşlarla, Çevre Komisyonunda ve Enerji Komisyonunda değerlendirdik ve orada bizim enerjiye ihtiyacımız olmadığını ifade ettik. Yandaş basın hemen şöyle manşet atmış: "HDP'li vekiller dedi ki 'Türkiye'nin enerjiye ihtiyacı yok.'" Şimdi, dediğimiz bu değil; dediğimiz, söylediğimiz şu: Türkiye'nin şu anda kurulu yapısı ve elektrik üretimi kilovat bazında baktığımız zaman ihtiyacının fazlası olarak var yani yeni bir santral kurulmasına, yeni bir elektrik üretim aracına ihtiyaç yok; bahsettiğimiz bu. Mevcut planlamalar, mevcut yatırımlar, mevcut hesaplamalara göre, ürettiğimiz elektrik zaten fazlasıyla var. Ha, bunu yönetemiyorsunuz, ayrı bir konu, Isparta'yı bütün bu fazlalığa rağmen elektriksiz bırakıyorsunuz. Niye? Çünkü vermişsiniz şirketlere; şirketler, dağıtım, iletim ve benzeri trafo bakımlarını yapmıyorlar, para harcamıyorlar, ha bire fatura kesip para kazanıyorlar. Buradaki o kaçakları, o yollardaki, o elektrik trafolarındaki, o iletişim hatlarındaki kayıpları düzeltseniz, şirketler o yatırımları yapmış olsa Akkuyu Nükleer Santrali'ne ihtiyaç duymazsınız çünkü buradan üretilen elektriğin daha fazlası oralarda kaybediliyor. Ama yandaş şirketler besleniyor, o nedenle de siz buna ihtiyaç duyuyorsunuz.

Şimdi, değerli arkadaşlar, nükleer santrallere karşı çıkışımızın sebepleri var. Bunlardan bir tanesi de tabii ki bu kazalar, atıklar ve benzeri. Şöyle düşünün: Nükleer santral hiç kaza yapmıyor yani tam randımanlı çalışıyor, hiçbir sıkıntı yok, hiçbir sorun yok. Bütün bunlara rağmen ortalığa radyoaktif bir toz saçıyor yani bundan kurtulma şansınız yok. Şimdi, dolayısıyla, Mersin'de ne olacak? Mersin'de şu olacak arkadaşlar: Mersin'de yetişen çilek, muz ve benzeri gıdalara "Radyoaktif atık içerir." etiketi

getirmek zorunda kalacaksınız; şimdi, hiçbir kaza riskinden filan bahsetmiyoruz, bu etiketi getirmek zorunda kalacaksınız. Dolayısıyla, burada ciddi bir sorun var ve mesele, esasında, yine hiçbir sorun olmadığı takdirde atıklar var yani nükleer atıkların ne olacağı konusu belirsiz çünkü şu anda nükleer atıklardan tümüyle kurtulmak söz konusu değil ve bunlar ülkelerin başına bela, daha çok da bizim ülkemizin başına bela çünkü gelişmiş ülkeler bu atıkları bize gönderiyorlar. İzmir Gaziemir'deki meseleyi arkadaşlarımız Komisyonunda detaylıca anlattılar, basın toplantısında da ayrıca bölüm konuşmalarında da dile getirecekler.

Şimdi, Akkuyu Nükleer Santrali daha kurulmadan ölüm saçmaya başladı, daha çalışmaya başlamadan. Niye? Orada ciddi iş cinayetleri söz konusu, emekçiler ölüyor fakat bir denetim de söz konusu değil, denetim yapamıyoruz; milletvekilleri gidiyor, inceleme yapamıyor, giremiyorlar oraya. Niye? Rusya'nın kontrolünde, bizim değil ki; yani böyle bir şey var. Denildi ki: "Burada bir çatlama söz konusu." Şimdi, bu çatlama nereden kaynaklandı? Çatlamanın zeminden mi, kullanılan malzemeden mi, işçilikten mi kaynaklandığı bilinmiyor çünkü denetim yapmak isteyen Mimarlar Odasının, Jeoloji Mühendisleri Odasının santral alanına girmesine izin verilmiyor. Bu çatlağın sebebi bilinmediği gibi, bir de patlak var çatlağın yanı sıra. Bu patlak ne, patlama ne? Şimdi, bir patlak oluşmuş, patlama oluşmuş. Biz bununla ilgili soru önergesi verdik, dedik ki: Ya, bu santralde bir patlamaya ilişkin iddialar var, bir patlama var ve bu biliniyor yani. Nedir bu patlama? Verdikleri cevap şöyle yani Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanının imzasıyla bana gönderilen, önergeme cevap, diyor ki: "Akkuyu Nükleer Güç Santrali sahasında yürütülen faaliyetler sırasında, ihtiyaç duyulan alanlarda mevzuat uyarınca izin verilen sınırlar çerçevesinde planlı patlamalar yapılmaktadır." Burası iyi, gayet normal ama devamı var bunun, devamında diyor ki: "Sorumlular hakkında idari soruşturma ilgili kurumlar tarafından başlatılmıştır." Ya, bir dakika, neyi soruşturuyorsun? Yani sen izinli bir patlamayı mı soruşturuyorsun? Yani ortada bir durum var ama durumu yazamıyorsun, söyleyemiyorsun, cevabını veremiyorsun yani kimin hakkında soruşturma başlatıyorsun? Madem izinli bir patlamaydı, izni verenler hakkında mı soruşturma başlatıyorsun? Yani "Niye izin verdiniz bu patlamaya?" diye mi soruşturma başlatıyorsun? Paragrafın başlangıcı ile devamı arasındaki çelişkiler komedinin ta kendisi yani, işi izah eden bir durum bir taraftan.

Değerli arkadaşlar, şimdi, burada önemli bir konu da evet, enerjiye ihtiyaç meselesi. Enerjiye ihtiyaç var, bu kesin ama demin de belirttiğim gibi, tasarruf tedbirleriyle bu enerji ihtiyacının karşılanacağı -ki zaten mevcutta fazlası var- ama bunun nükleer santraller yoluna gitmeden de mevcut durumdan kazanılması ve sağlanması mümkün. Şimdi, örneğin, AVM'ler var. İşte, orta ölçekli bir alışveriş merkezinin aylık elektrik gideri 15 bin hanenin elektrik giderine karşılık geliyor, 15 bin hanenin. Ya, Türkiye'de bir kontrolsüz AVM durumu var ve bu AVM'lerin yol açtığı sarfiyattan tasarruf edilse bütün bu Akkuyu Nükleer Santrali'ne dahi ihtiyaç kalmayacak çünkü Akkuyu Nükleer Santrali öyle denildiği gibi faaliyete geçtiği zaman Türkiye'nin bütün elektrik ihtiyacını falan karşılamayacak yani sadece yüzde 7,7'sini karşılayacak; o da ilk seferde, tam çalıştığı zaman. Daha sonra, bu, yıllar üzerinde yani örneğin 2030 yılında 6,3'e; 2040 yılında ise 3,9'a düşecek yani Türkiye'nin elektrik ihtiyacını karşılama noktasında. Yani, öyle anlatıldığı gibi, sanki "Akkuyu'da nükleer elektrik santrali devreye girecek ve Türkiye'de artık elektrik sıkıntısı olmayacak; tümüyle bu, burayı karşılayacak." falan diye bir şey de yok yani; tümüyle üretimin kapasitesi yüzde 7,7'yi ancak karşılayabilecek pozisyonda. Bu da, tasarruf edilse... Yani, hakikaten, bu, hani sizin, yandaş çetelere verdiğiniz şirketler var ya, onlar üzerine düşen sorumlulukları yerine getirip yatırımlarını yapsalar, buradaki elektrik üretiminden daha fazla elektrik elde edilmiş olacak. Şimdi, dolayısıyla, bu konu öyle kamuoyuna anlatıldığı gibi değil çünkü kamuoyu bununla ikna ediliyor. "Yahu, ne yapacağız, karanlıkta mı kalacağız?" "Cep telefonu

da kullanıyorsunuz, bak, evde televizyon izliyorsunuz, işte, buzdolabı çalıştırıyorsunuz.’ Bunları da mı çalıştırmayalım?” Böyle ajite ediyorlar.

Şimdi, biz zannediyoruz ki yani kamuoyu -bunları izleyenler- zannediyor ki: “Yahu, bu nükleer santral yapılmazsa biz beş sene sonra evde televizyon bile izleyemeyiz, buzdolabını bile çalıştıramayız. Bizim buna ihtiyacımız var.” Ya, külliye yalan bu, külliye bir algı operasyonu ve bu algı operasyonuyla bu yatırımları oluşturup paraları buraya aktarıyor ya da Rusya’ya alım garantisi veriyorsunuz yani. Şimdi, dolayısıyla, bu algılarla bu ülkeyi zaten yönetmeye çalışıyorsunuz bütünüyle, her alanda; burada da aynısını yapıyorsunuz.

Ve şimdi, bu nükleer santrallerdeki kazalar ve riskler var; işte, Fukuşima var, hani Japonya teknolojiye tartışılmaz bir ülke; biz neredeyse yapıllı yolları işler hâlde tutamıyoruz, her gün bir yerler çöküyor ama bunun karşısında kalkıyorsun diyorsun ki: “Bu güvenli bir nükleer santral olacak.” Japonya’da bile ciddi bir felaket söz konusu oldu ve bu Fukuşima’daki felaketi biliyoruz. Bir taraftan da Çernobil hemen yanı başımızdaydı, Çernobil’de de yaşadıklarımızı biliyorsunuz. Hani oradan nasıl etkilendi ülkemiz biliyorsunuz ama biz şunları da gördük yani televizyonlara çıkıp “Ya, bu çayları rahatlıkla içebilirsiniz, bunlarda radyasyon falan yok.” deyip televizyon karşısında çay içen bakanlara tanık olmuş bir ülkemiz. Şimdi, bu, tümüyle algı operasyonudur. Geçen bununla ilgili yani bu algı operasyonları meselesiyle ilgili bir haber okudum; ahlak, kural, sınır, ticaret kurallarını dahi tanımayan şirketler, kapitalistler, vahşi kapitalistler, zamanında, sigaranın faydaları için yani “Sigara faydalıdır.” diye lobi oluşturmuşlar ve bununla ilgili makaleler yazdırmışlar, haberler yaptırmışlar “Yahu, sigara sağlığa faydalı, nasıl sigarayı yasaklıyorsunuz?” filan diye. Yahu, yaklaşım hep aynı, o gün sigaraya yapılanlar bugün nükleer santral için yapılıyor; aynı mantık, aynı kafa devam ediyor.

Bir de Komisyonunda şöyle bir tartışma oldu -gerçi kamuoyunda hep oluyor bu tartışma- şimdi diyorlar ki: “Ya, kazadır bu, hani ne olacak; uçağa biniyorsun, uçak da kaza yapabiliyor, düşüyor, insanlar ölüyor ya da sen araba kullanıyorsun, araba da kaza yapabiliyor, insanlar ölüyor; e, ne yapalım; arabayı da mı yasaklayalım, işte, uçağı da mı yasaklayalım?” Ya, böyle bir mantık olur mu? Uçak kazasında ancak uçak alanındaki ya da oradaki, o andaki insanlar etkilenir, en şeyle hani onlar yaşamını yitirirler.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

ALİ KENANOĞLU (Devamla) – Araba kazasında o anda orada bulunan insanlar etkilenir, yaşamlarını yitirirler en kötü ihtimalle.

Şimdi, nükleer kazada böyle bir şey mi var? Yani bu kazalar, nükleer kazalar sonucunda gelecek kuşakların yaşamları etkilenmiyor mu? Bunu bilmiyor musunuz sanki. Yani yıllar boyunca bunun etkisinin sürdüğünü, insanların kansere yakalandığını, o kazalar sonucunda engelli çocukların dünyaya geldiğini yaşamadı mı bu dünya? Yani yeniden kendimizi tecrübe mi etmemiz lazım? Yani insan aklı kendisinin dışında yaşadıklarını tecrübe etmek üzerine kurulu değil midir? “Tecrübe” dediğimiz şeyi illa kendimiz mi yaşamamız gerekiyor? İlla o felaketlerin bizde mi olması gerekiyor? Bir de şöyle bir savunma var, diyor ki: “Avrupa bu nükleer santralleri yaptı, zengin oldu -bilmem şu oldu, bu oldu- biraz da biz olalım.” Yani biraz da biz kirletelim bu dünyayı. Ya, böyle bir akıl, böyle bir mantık olur mu?

Teşekkür ediyorum. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Balıkesir Milletvekili Sayın Ahmet Akın konuşacaktır. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA AHMET AKIN (Balıkesir) – Sayın Başkanım, değerli milletvekili arkadaşlarım; hepimizi saygıyla selamlıyorum.

Burada 29 maddelik Nükleer Düzenleme Kanunu Teklifi’ni görüşüyoruz.

Şimdi, Anayasa Mahkemesi Kurumun kuruluşunu kanun yerine Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle yaptığımız için iptal etti. Şimdi, müzakere etmeden, bunu jet hızıyla geçirme peşindesiniz yani yine her zamanki gibi hukuksuzluğa bir kılıf uydurma peşindesiniz. Burada -sözde- özerk bir kurum kurulması amaçlanıyor. Şimdi, gerekçeye bakıyoruz; gerekçeye baktığımız zaman böyle gözüküyor ancak maddelere baktığımız zaman alakası yok. Net bir şekilde ortaya çıkan şu: Liyakat yok, yine bir kişinin iki dudağında hareket eden bir kurum yapılmak isteniyor, oluşturulmak isteniyor.

Görüşüğümüz teklifte, nükleer enerjinin çevreye zarar vermeyen, düşük maliyetli ve milli enerji projesi kapsamında önem taşıdığını iddia ediyorsunuz. Bu da teklifle çelişiyor baktığımız zaman. Mesela, Akkuyu Nükleer Santrali yap-işlet-devret modeliyle değil, “yap-işlet-sahip ol” modeliyle yapılıyor. Yani ne demek? Santral Rusya’nın.

Şimdi, değerli arkadaşlar, hatırlayın, 4 Aralık 2015, Rusya ile Türkiye’de problem yaşanıyor. Efendim, Putin diyor ki: “Biz vanaları kapatırız.” Erdoğan diyor ki: “Tezek yakarız.” 4 Aralık 2015, efendim, siz o zamandan bu zamana hiç ders almadınız mı? Allah aşkına, bakın, nereden nereye... Mesela, o zaman, eğer yenilenebilir enerjiye özellikle de güneşe yeteri kadar önem verseydiniz bağımlılığımız bu kadar olmazdı. Hatta yine 4 Aralık 2015’te Sayın Devlet Bahçeli “Bu milletin çektiği çile artık yeter. Artık sarayda tezek yakılsın, saray sobayla ısınsın.” diye Erdoğan’a cevap vermişti. Bari ortağımızı dinleyin, o da aynı şeyleri söylemişti ama o zamandan bu zamana hiçbir önlem almadınız. Ne yaptınız? Rusya’ya teslim oldunuz, bu doğru bir şey değil.

Buyurun, şimdi Rusya ve Ukrayna savaşta. Efendim, burada, enerji krizini, jeopolitik riskleri değil; dünyanın en pahalı enerji anlaşmasını Rusya’yla göbekten bağladığımız Kurumu; anlaşmanın, nükleer santralin Kurumunu görüşüyoruz. Arkadaşlar, siz, maalesef, Türkiye’nin enerji politikasını Rusya’ya bağladınız, güneşe yeteri kadar yatırım yapmadınız. İkide birde söylüyorsunuz: “Biz yenilenebilir enerjide çağ atladık.” diye. On dokuz yılda güneşe yaptığımız 8 bin megavat... Şimdi siz bunu başarı olarak mı görüyorsunuz, onu merak ediyorum. Ben buradan söyleyeyim: Millet İttifakı’nın iktidarında göreceksiniz, güneş ve hibrit sistemlerle hızla ama hızla bağımlılıktan kurtulacağız. (CHP sıralarından alkışlar) “Yerli ve milli” dediğiniz santral ne yerli ne milli. Teknoloji transferi yok. Sadece ne var biliyor musunuz? Milletın parasının ödenmesi var. Ayrıca, dünyada hiçbir ülke ilk nükleer santralini bir yabancı ülkenin uhdesinde yaptırmadı arkadaşlar. Bir de nükleer santralin önemli bölgelerine girilmesine izin verilmiyor. Şimdi soru şu: Bu nükleer santral nasıl denetlenecek? Neye bakılacak? Yani denetlemeye gittiğiniz zaman Rusya’nın size verdiği kâğıtları esas sayıp ona göre mi karar vereceksiniz?

Değerli arkadaşlar, fiyatına bakıyoruz, Elektrik Mühendisleri Odasının (EMO) Nükleer Enerji Raporu’nda Rus şirketine garanti para olarak yapacağı ödemesine karşılık alacağı para 35,5 milyar dolar. Şimdi, yakıt hariç, burada, bir nükleer santralde işletme gideri yaklaşık yüzde 8 ila 10 arası. Hesapladığımız zaman, ortada, on beş yılda 32 milyar doların üzerinde parayı Rusya’ya ödeyeceksiniz. Ne ödeyeceksiniz? 1 kilovatsaat başına 12,35 dolar ila 15,33 dolar. Ya, bu ne demek? Böyle bir şey, bu rakamlar kabul edilebilir mi?

Bakıyoruz, şu an, elektrikte; konut, ilk kademedeki fiyat ne kadar? 1 lira 27 kuruş civarında, 1 lira 27 kuruş. Bunun içinde vergi var, efendim, dağıtım, iletim var, kayıp kaçak var, her şey içinde. E, şu an ulusal tarifede belirlenen çıplak elektrik birim fiyatı ile nükleerden alınacak çıplak fiyat arasında yüzde 100’ün üzerinde fark var arkadaşlar. Yani, nükleer santralden alınacak 1 kilovatsaat elektrik için 2 liradan fazla ödenecek ki bunun içinde -bu sadece maliyet- vergi yok, hiçbir şey yok. Yani, bu ne

demek? Vatandaşımızın, Ayşe teyzemizin, Murat amcamızın faturası en az yüzde 108 artacak. Neden? Sizin yüzünüzden, yanlış politikanız yüzünden. Saray faturayı ödemiyor diye vatandaşın sırtına bu kadar faturayı yüklemek ayıptır, yazıktır, günahtır arkadaşlar.

Bakın, sayın milletvekilleri, nükleer enerji alanında düzenleyici çerçevenin 2 temel bileşeni vardır: 1'incisi, uluslararası normlar, efendim, standartlar, kurallar ve öneriler; 2'incisi, ülke özelinde oluşturulacak düzenleyici otoritenin ve çerçevenin oluşturulması.

Şimdi örneklere bakalım; Japonya'da felaketten sonra Japonya Parlamentosunun raporu var, aynen şöyle, buradan okuyayım: “Nükleer enerjide güvenlik hayati önem taşır. Düzenleyici otoritenin bağımsızlığı, saydamlığı ve teknik kapasitesi gibi unsurlar çok önemlidir. Nükleerdeki kazaların toplumsal ve çevresel maliyeti çok yüksektir. TEPCO Fukuşima Nükleer Santrali kazası hükümet, düzenleyiciler ve TEPCO arasındaki yönetim eksikliğinden ortaya çıkmıştır. Onlar fiilî olarak ülkenin nükleer kazalardan korunma hakkına ihanet etmişlerdir.” demiş. Bundan ders alın, bu da bir ifade. (CHP sıralarından alkışlar) O yüzden, Cumhurbaşkanlığı yetkisinden uzak olması, bağımsızlık, saydamlık ve liyakate bağlı olması çok önemlidir. Bu teklif ise ne dünyayla uyumuş durumda ne de prensiplerini kabul etmiş durumda. Bu kabul edilemez.

Değerli arkadaşlar, bu işin vebali çok büyük, onun için sizleri düşünmeye ve buna ret vermeye davet ediyoruz. Bu, kolay bir şey değil. Bunun teknik altyapısı Anayasa'dan tutun, efendim, denetiminden tutun, tamamen uzaklaşmış durumda.

Değerli arkadaşlar, bir de şu boyut var ki bakıyoruz, AK PARTİ iktidarında enerjide -maalesef diyorum çünkü bedelini vatandaş ödüyor- skandallar üstüne skandallar yaşanıyor. Ne bir politika var, o koyduğunuz politika belli, efendim, işte, yandaşa para aktarma, yandaşı zengin etme, vatandaş müşteri görme politikası. Ben şunu söylemek istiyorum: Sadece son üç ayda, son üç ayda milletimizin yaşadıklarına bir bakalım: Hayat pahalılığıyla boğuşan vatandaşımız, efendim, enerji faturalarında indirim beklerken cumhuriyet tarihinin en büyük zammını yaptınız. Kademeli tarifenin sosyal tarife olması gerekirken bir zam aracına çevirdiniz. Zam yapmak için, yani söz yerindeyse, ne yapacağımızı şaşırdınız. Önce “150 kilovat” dediniz kademe için “Efendim, olmadı, yanlış yaptık.” dediniz, 210 yaptınız, sonra 230-240 kilovatsaate yani bizim dediğimize iki ay sonra geldiniz. Ancak yetmez, çünkü biz “zamsız” demiştik. Onun için bu cumhuriyet tarihinin en büyük zamlarını derhâl geri alın; bu talimat, milletin size talimatıdır.

Arkadaşlar, AK PARTİ iktidarı vatandaşlarımızı faturalarla çarpıyor; vatandaşlarımızı eskiden elektrik çarpardı, şimdi vatandaşlarımız faturaları gördü mü çarpılıyor. Esnafa bakıyoruz, esnafın faturası kirasını geçmiş durumda. Burada bir tablo var, buraya yazdım: “Enerji Bakanı Nerede?” Enerji Bakanı zaten ortalarda yok, konuşmuyor da, efendim, işte sadece birkaç görüşme yapıyor ama sonuçta vatandaşa bunun bedelini ödetiyor. Bakın, burada var: Ticarethanede yüzde 127 oranında zamlı vatandaşa kepenk kapattırdınız. Daha sonra “Yüzde 25 indirim.” dediniz, bunu müjde olarak anlattınız. Ya “indirim” diyorsunuz, yüzde 106 zammı bu milletin yakasına yapıştırıyorsunuz. Ya, arkadaşlar, siz nerede yaşıyorsunuz? Bunun akıl, mantıkla alakası yok. (CHP sıralarından alkışlar) Bakıyorum, milletin en büyük derdinde AK PARTİ sıraları da bomboş.

Bakın; bu, vatandaş Atilla. Burada fatura 342 lira, fatura gelmiş 1.186 lira olmuş. Şimdi, siz indirim yaptınız ya, yapacaksınız ya; bu, gelecek 1.000 liraya yani siz “342 liralık faturayı 1.000 lira yaptık.” diye vatandaşa müjde vermeye -kusura bakmayın ama- utanmıyor musunuz arkadaşlar? Milleti kandırmaya hakkınız var mı? Doğru bilgi verin. (CHP sıralarından alkışlar)

Esnafa bakıyoruz; esnaf Tarkan, baktık. Efendim -ticarethane- aralık ayında fatura 15.630 lira, şimdi oldu adamın faturası 65 bin lira. “Müjde” dediniz, 55 bine indirdiniz, bir de bunu “İndirim

yaptık.” diye tutturuyorsunuz. Arkadaşlar, bu faturalar gelecek. Vatandaş bunun farkına varmayacak mı? Ödeme gününde yine isyan edecek. Bir de o yetmiyor, vatandaşın isyanına “yaygara” diyorsunuz. Yazıklar olsun size! Vatandaşımız faturalarını ödeyemiyor. Yaygara değil, işinizi yapın ve milletin faturalarını ödenebilir duruma getirin. Baktınız olmuyor, sanki zamları siz yapmıyorsunuz gibi, sahte bir indirim algısı oluşturmaya çalıştınız. Ne oldu biliyor musunuz? Enerji Bakanı toplandı, açıklamalar yapıldı. Olan şu: Dağ fare doğurdu, ortada bir şey yok ve dağıtım firmalarını topladınız “Bizden fayda yok, ucuz elektriği kendiniz bulun.” dediniz. Ya, bu yakışıyor mu bu iktidara? Cumhuriyet tarihinin en büyük zamları ortadayken KDV’yi yüzde 18’den yüzde 8’e indirdiniz. Ya, indirim müjdesi diye sundunuz, toplamda ilk kademede yüzde 43, ikinci kademede yüzde 119 zam hâlâ ortada. Bu yaptığınız sözde indirim müjdesi ve maalesef bu tamamen bir aldatmacadır. Arkadaşlar, sonuçta, vatandaşlarımız faturalarını ödeyemiyor. Soruyoruz, diyoruz ki: “Ocak ayında elektrik, doğal gaz faturasını ödeyemeyen vatandaşımızın sayısı nedir?” Cevap yok; ağustos ayından bu yana cevap alamıyoruz. Bir buçuk ay önce doğal gazda arz güvenliğini sağlayamadınız, plansız programsız davrandığınız ve stratejik rezervleri sağlayamadığınız için sanayinin çarklarını durdurdunuz, bunun faturasını da sanayiciye kestiniz. 21’inci yüzyılda, 2022 yılında 500 bin nüfuslu koca kenti günlerce karanlıkta bıraktınız. Bunlar sadece üç ayda yani zannetmeyin yirmi yılda. Şimdi, başka ülkede olsa ne olur biliyor musunuz? Başka ülkede olsa ne yönetim kalır ne iktidar kalır ne cumhurbaşkanı kalır ne bakan kalır. Ülkede demokrasiyi ne hâle getirdiniz, bari affınızı isteyin de milletimiz desin size... Fedakârlık aldatmacaları yapıyorsunuz. Bu millet için yapacağımız en büyük fedakârlık milletin önüne sandığı getirmektir arkadaşlar. (CHP sıralarından alkışlar)

Saygıdeğer milletvekilleri, bakın, Türkiye’de kuraklık nedeniyle hidroelektrik santrallerin payı düştü. Ha, bu sürpriz miydi? Değil çünkü iklim değişikliği diye bir gerçek var. Bu iklim değişikliğini iki şekilde yönetebilirsiniz: Birincisi, etkileri azaltmak; ikincisi, adapte olmak yani sisteme uyum sağlamak. Siz yine bir yanlışın peşindesiniz. O da şu: Yağış var diye biriken su rezervlerini hemen kullanıyorsunuz. Bunun temmuzu, ağustosunu var arkadaşlar. Geçen yılki 2 Ağustosunu unutmayın, 2 Ağustosta bu milleti elektriksiz bıraktınız. Yine biz uyarımızı yapalım, ona göre tedbiriniz alın. Hangi birini söyleyeyim? Hiçbir yerinde doğru dürüst bir şey yok; vatandaş lehine de yok, plan da yok, program da yok. Hidrodaki öngörüsüzüğünüzü...

Şimdi, gelelim doğal gaza. Vizyoner bir yönetim, değerli arkadaşlar, pandeminin kontrol altına alınmasıyla dünyada baskılanan taleplerin artışa geçeceğini, bunun da doğrudan doğal gaz fiyatlarını artıracakını ve arz güvenliği sıkıntısı yaşanacağını bilir. “Kriz yönetimi” diye bir şey var, kriz yönetimi. Siz krizi yönetmiyorsunuz, vatandaşa bedel olarak ödetiyorsunuz; bu da kabul edilebilir bir şey değil. Olması gereken, biz, 2021’de “Doğal gazda uzun vadeli anlaşmaları, tonajları arttırın.” diye söyledik, yapmadınız; “Depolarınızı tam kapasite doldurun.” dedik, doldurmadınız. Arkadaşlar, doğal gazda da LNG’nin payı neden yüzde 30’lara çıktı? Bu işten kim para kazanıyor? LNG’nin yüksek fiyatlara çıkması benim vatandaşımın faturasına zam olarak yansıyor, işte, onun için bu faturalar artıyor. Sizin yanlış tercihiniz nedeniyle faturalar vatandaşın sırtına yükleniyor. Enerji faturalarındaki fahiş zammı Avrupa’dan örnekler vererek “Yok efendim, 5 kat arttı.” diyerek açıkladınız. Doğru değil. Neden? Çünkü Avrupa İstatistik Ofisi (EUROSTAT) açıkladı. Ne dedi? “Yıllık enflasyon yüzde 26.” Yetmedi, OECD “Yüzde 25.” dedi. Bakın, buradan söyleyeyim; OECD “Yüzde 25.” diyor enerji enflasyonunu, diğeri “Yüzde 26.” diyor. Bakın “Bir hesap hatası yapılmasın.” diye söylüyorum: Yüzde 26 artış demek, 26 kat artması demek değildir. Son süreçte yaptığımız matematik hatalarına bunu da eklemeyin, dörtte 1 demektir; sizin dediğiniz gibi yüzde 127 değil.

Ayrıca, Türkiye’ye bakıyoruz, elektrikte düşük tarifede on dört ayda artan yüzde 85, yüksek tarifede yüzde 176. Şimdi, bu zamlar varken KDV’yi düşürmek hangi yaraya merhem olacaktır? Olamaz. (CHP

sıralarından alkışlar) Yangını nasıl söndürecek? Milletin mutfağı yanıyor, siz yüzde 8'lik zammı yapıp “indirim” diye yutturuyorsunuz; yazıklar olsun! (CHP sıralarından alkışlar)

Ayrıca, bakın, sanayide elektrik yüzde 176 arttı, efendim, doğal gazda yüzde 385 minimumda zam geldi. Bu zamları bizim Ayşe teyze ödüyor, siz ödemiyorsunuz saraydakiler ama vatandaş ödüyor, onun faturalarına biniyor.

Değerli arkadaşlar, dünyada enerji denklemini değiştiriyor. Siz bu denklemden uzaktasınız çünkü vizyoner bir yönetim yok. İklim değişikliği, 2050’de net karbon sıfır hedefiyle hareket ediyor. Rusya-Ukrayna savaşı bu değişimi hızlandırmış durumda. Ya, Enerji Bakanı çıkıyor “Krizin etkisiyle yaşanan fiyat dalgalanmaları bizi etkilemez.” diyor, ertesi gün tarihin en büyük zamları geliyor. Arkadaşlar, bir akıl tutulmasıyla karşı karşıyayız ve gerçekten sizin bu akıl tutulmanızın bedelini bizim vatandaşımızın ödeme zorunluluğu yok. (CHP sıralarından alkışlar) İşte, bu millet onun için bir seçim istiyor.

Ayrıca, Ukrayna’da insanlar savaş nedeniyle maalesef kuyruklar, akaryakıt kuyrukları oluşturuyor; bizim güzel ülkemizde, Türkiye’de AK PARTİ’nin zamları nedeniyle, millet zamdan kaçmak için petrol ofislerinin önünde kuyruklar oluşturuyor. Üç ayda benzindeki, motorindeki artış yüzde 50’yi geçti. Vatandaş orada da aldattınız; efendim, dolar 18 lirayken 11 lira olan benzin, dolar 14 lirayken 17 lira oldu. Ne oldu sizin söylemlerinizi? Bu yanlış, bunu milletimiz görüyor değerli arkadaşlar.

Enerji her şeyden önce bir tasarım ve bir öncelik işidir, ona göre hareket edilmesi lazım. Yirmi yıldır iktidardasınız; ortaya koyduğunuz, tahrip edilen bir ekosistemin yok sayıldığı, enerjinin bir sosyal hak olarak görülmediği, vatandaşın müşteri gibi görüldüğü bir noktaya geldik. “100 bin megavat kurulu gücümüz var.” diyorsunuz; güzel, her fırsatta söylüyorsunuz. Arkadaşlar, tüketim 55 bin megavatı geçtiğinde sistem darboğaza düşüyor. Sadece Cumhurbaşkanlığı sistemi değil, enerjideki sisteminiz de çöktü, gitti, bitti; söyleyeyim. Geldiğimiz noktada, Türkiye’yi arz güvenliğinde tartışmalı noktaya getirdiniz; yirmi yılda bağımlı olduğumuz enerjide teknolojisini dahi geliştiremediniz.

Değerli arkadaşlar, biz ne yapacağız, biz? Bunu başlıklar hâlinde kısaca söyleyeyim; Sayın Başkanım da müsaade ederse iki, üç dakika içerisinde tamamlayacağım. Türkiye’de enerji sektöründe yatırımlar hız kesmeden, arz güvenliği krizi yaratmadan, uzun vadeli plana dayalı, dünyadaki eğilimlerle uyumlu sınai ve ticari faaliyetleri gözetken halkçı bir enerji politikasını uygulayacağız ve bu kapsamda enerjide kamunun rolünü ve sorumluluklarını yeniden yapılandıracağız. TEİAŞ’ı özelleştirme kapsamından derhâl çıkaracağız. EPDK’nin bağımsızlığını sağlayıp yönetim yapısını güçlendireceğiz. Sizin yaptığımız gibi AK PARTİ’nin ilçe başkanlığı olmayacak EPDK, bağımsız olacak. TEDAŞ güçlü ve yetkin bir denetim mekanizmasına sahip olacak. Gerekli bakımı, onarımı yapmayan elektrik dağıtım şirketlerinin sözleşmeleri feshedilecek. Ayrıca, kamu santrallerini işleten EÜAŞ’ın üretimdeki payı artacak, elektrikte kamunun elini güçlendireceğiz. Enerji verimliliği sağlanacak. Türkiye’nin en büyük kaynağı enerji verimliliğidir, yüzde 30’a yakın bir potansiyel var. 2007’de yönetmelik çıkardığımız, orada kaldığımız, bir adım ilerleme yok. Enerji kooperatiflerini kurduk; onda da yönetmelikte oynamalar yaptınız, enerji kooperatifleri çalışmıyor. Enerji kooperatiflerini destekleyeceğiz ve Türkiye’nin her yerinde enerji kooperatifleri olacak. Mevcut bürokrasiyi yenilenebilirde, özellikle güneşte azaltacağız. Enerji politikalarımızın odağında yenilenebilir enerji olacak, en tepesinde de güneş olacak. Enerji arz güvenliği orta ve uzun vadeli planlanacak.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

AHMET AKIN (Devamla) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Yer altı doğal gaz depolarının kapasitesini artırarak kış ayları öncesi tam dolu olmalarını sağlayacağız yani sizin gibi, sanayiciye şalteri indirtmeyeceğiz. Türkiye’ye özgü enerjide yeşil dönüşümü biz yapacağız. Yeşil dönüşüm için, Yeşil Mutabakat için düşük karbonlu kalkınma modelini

hayata geçireceğiz. (CHP sıralarından alkışlar) Değerli arkadaşlar, şunu söyleyeyim: Yeşil dönüşüm, Yeşil Mutabakat bir terzi gibi, her ülkeye özgü olarak dikilir ve biz, bunun dikimini yapacağız. 2030 yılına kadar her yıl 5 bin megavatlık GES kurulması için teşvik vereceğiz ve destek vereceğiz. Destekleme mekanizmalarını, yerli ve yeni teknolojilerin desteklendiği ve tüm paydaşların ortak karar alacağı bir yapıya dönüştüreceğiz. Dağıtık enerji kullanımını teşvik edeceğiz yani bireysel veya kooperatifler kanalıyla vatandaşın, çiftçinin rahatça enerji üreticisi olmasını sağlayacağız.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

AHMET AKIN (Devamla) – Efendim, bir dakika müsaade ederseniz...

BAŞKAN – Vermiyorum.

AHMET AKIN (Devamla) – Kendi enerjisini üreten...

BAŞKAN – Bir dakika uzattık.

AHMET AKIN (Devamla) – Tamam, o zaman bitireyim Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Kimseye vermiyoruz.

AHMET AKIN (Devamla) – Peki, tamam, o zaman buradan söyleyeyim.

Arkadaşlar, faturalar şeffaf olacak, onu söyleyeyim. Millet faturasını alıyor, şeffaf olarak göremiyor. Enerji faturalarının ödenebilir koşullarda olmasını sağlayacağız ve faturaların ödenebilir olduğu bir ekosistemi hep birlikte meydana getireceğiz.

Teşekkür ediyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Gruplar adına yapılan konuşmalar tamamlanmıştır.

Teklifin tümü üzerinde şahsı adına ilk olarak Adana Milletvekili Sayın Müzeyyen Şevkin konuşacaktır.

Buyurun Sayın Şevkin. (CHP sıralarından alkışlar)

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Nükleer Düzenleme Kanunu Teklifi üzerine parti grubumuz adına söz almış bulunuyorum. Yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum.

Ülkemiz açısından son derece önemli ve olası nükleer kazanın meydana geldiği herhangi bir coğrafyada yüzyıllarca bu etkinin kalacağı böyle bir yasal düzenleme ne yazık ki herhangi bir bilim insanının, daha doğrusu bilim insanların, sivil toplum örgütlerinin, demokratik kitle örgütlerinin, meslek örgütlerinin görüşü alınmaksızın alelacele Meclisin gündemine alınmıştır. Nükleer Düzenleme Kurumunun 2/7/2018 tarihli ve 702 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamesi, Cumhuriyet Halk Partisi tarafından Anayasa Mahkemesine taşınması sonucunda 30/12/2020 tarihinde iptal edilmiş ve Resmî Gazete’de yayımlanmasından başlayarak bir yıl sonra, 9/3/2022 tarihinde yürürlüğe girmesi hüküm altına alınmıştır. Yani geriye yaklaşık altı gün gibi bir süre kala bu yasa dayatılarak önümüze getiriliyor arkadaşlar. Sürenin dolmasına sadece on gün kala Komisyona haber geliyor, ülke için bu kadar önemli olan bir kanun teklifi apar topar komisyonlara gönderiliyor, iki ayak âdeti bir pabuca sığdırılıyor. Yasal sürenin bitimine bir hafta kala, biz bu Mecliste bu düzenlemeyle ilgili, tafisi imkânsız, belki de etkileri yüzyıllar boyu sürecek olan bir felaketin yaşanmasına karşı kapı aralayacak bir yasa teklifini burada görüşüyoruz. Allah aşkına, bu ne aymazlıktır arkadaşlar? Bize bunu AK PARTİ’li dostlarımız bir açıklarsa çok mutlu olacağız.

Kanun teklifi tali komisyon olarak sevk edildiği Çevre Komisyonunda sabah görüşüldü, öğleden sonra ise ana komisyon olan Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonunda aynı günde ayrı ayrı görüşüldü; yine, tali komisyonlar olan Adalet ile Plan ve Bütçe Komisyonlarında

görüülmedi; Avrupa Birliği Uyum Komisyonunda da ele alınması gerekirken maalesef, bu Komisyona sevk dahi edilmedi.

Çevre Komisyonunun hazırladığı rapor Komisyon esnasında getirildiği için inceleme fırsatı bulunamadı maalesef. Dolayısıyla yine, bu süreçte, bizim bu kanun teklifinin alt komisyona sevk edilmesiyle ilgili vermiş olduğumuz bütün önergeler reddedildi süre kıstıtlılığı bahane edilerek arkadaşlar. Pazartesi öğleden sonra 16.00’da başlayan görüşme salı günü sabah saat 05.00’e kadar kesintisiz devam etmiş ve yasama işlevi niteliğini kaybetmiş, teklif, üzerinde gerekli ve yeterli değerlendirmeler yapılamadan maalesef geçmiştir.

Yine, 29 maddelik kod kanun teklifinin içine sabaha karşı âdetâ dayatılarak ve 27’nci maddeden sonra 3 fıkrâ hâlinde, sulama birliklerinin, belediyelerin ve il özel idarelerinin Devlet Su İşlerinden izin alarak hidrolik alanlar üzerine yenilenebilir enerji kaynağı kurmasına ilişkin 3 madde getirilmiştir. O saatte, herhangi bir inceleme fırsatımızın olmadığı ve bütün itirazlarımıza rağmen dayatılarak bu kod kanun maalesef kod kanun olmaktan çıkarılarak bir torba kanun hâline çevrilmiştir ne yazık ki.

Arkadaşlar, gerçekten çok merak ediyoruz, bu ne ciddiyetsizliktir ya, böyle bir şey olabilir mi? Yani iki yıl yatıp ve bundan on yıl önce Cumhuriyet Halk Partisi defalarca şerhlerinde mutlaka bunun, düzenlemenin yapılması gerektiğini söylemiş olmasına rağmen, şerhlerle bu tutanaklara geçmiş olmasına rağmen bu kadar bekleyip, sözleşmeler yapıp, inşaat ihaleye çıkıp inşaat başladıktan sonra bu düzenlemenin getirilmesi tam bir AKP klasiğidir ve çok büyük bir ciddiyetsizliktir.

Değerli milletvekilleri, Nükleer Düzenleme Kurumunun kuruluşuna dair düzenlemeler içermesi gereken kanun teklifinde öncelikle Kurumun özerk bir yapıda olması gerekiyor. Personel rejimini belirleyecek nükleer enerji konusundaki düzenleme ve denetleme yetkilerini tanımlayacak maddeler yönünden eksiklikler mevcut olduğu gibi, kanun hükmünde kararnamesinde açıkça yer alan kadro cetveline teklifin ekinde yer verilmemiştir. Teşkilat, görev, yetki, sorumluluk ve personele ilişkin düzenlemelerin açıkça bu teklif metninde yazılması gerekirdi ancak bu konu, maalesef, Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle düzenleme yoluna gidilmiştir. Böyle bir düzenleme olamaz ve Cumhurbaşkanına bu kadar sınırsız yetki verilemez.

Teklif, nükleer enerjinin çevreye zarar vermeyen, düşük maliyetli ve millî enerji projesi kapsamında önem taşıdığı iddiasıyla gündeme getirilmiştir ancak ölkemizde hâlihazırda inşaat hâlinde olan tek nükleer enerji santrali olan Akkuyu’nun sözleşmesi incelendiğinde, bu santralin yap-işlet-devret yöntemiyle değil, yap-işlet-sahip ol yöntemiyle Rus şirkete verildiği ve bu yönüyle Türkiye’nin santral üzerinde hiçbir mülkiyet hakkının olmadığı, tesisin işletme süresi dolduğunda Türkiye’ye devrolmayacağı yani tüm sistemi Rus firmanın yapacağı, bu yönüyle nükleer enerjinin millî enerji projesi olmadığı gayet açıktır. Soruyorum şimdi AKP’li milletvekillerine: Bu projenin neresi millî arkadaşlar, bana birisi çıkıp açıklayabilir mi? (CHP sıralarından alkışlar) Nükleer enerjiye dair teknik ve bilimsel bilgiye Türkiye’nin de sahip olması gerekirken Rus firma bu teknolojiyi ne yazık ki vermiyor. Bu yönüyle Akkuyu, egemen bir devletin sınırları içerisinde olup da bir başka devlete ait olan ve o devlet tarafından işletilen ilk ve tek nükleer enerji santrali özelliğini taşımaktadır. Ayrıca, arkadaşlar, buraya dikkatinizi çekmek isterim; bu bir millî güvenlik sorunudur. Güneyde sıcak denizlere ulaşmaya çalışan Ruslar, burada yapılan, Akkuyu’da yapılan nükleer santralle ve burada yapılan askerî limanla âdetâ elini kolunu sallayarak egemenliğimizi tehdit eder noktaya gelmiştir. Bunu da buradan kamuoyunun dikkatlerine sunmak isterim.

Öte yandan, nükleer enerjinin en ekonomik enerji olduğuna dair hikâyeler anlatılıyor; bu böyle değil arkadaşlar, buraya çıkan her konuşmacı söyledi. YEKA’nın yarışmasında yenilenebilir enerji 2,5 ilâ 3,5 sent arasındayken Akkuyu Nükleer Enerji Santrali’nde 12,35 sentle rüzgâr ve güneş enerjisi gibi

kaynakların 3-4 katı fazlasına mal edilmesi, bu işin ne kadar ciddiyyetten uzak hazırlanmış olduğunu yine ortaya koymakta.

Bir yanda Rusya'nın Ukrayna'yı işgaline dair millî güvenliğimizle ilgili, ekonomimizi, ticaretimizi ve tüm turizmimizi ilgilendiren konular Mecliste tartışılması gerekirken, Rusya'nın lokomotif olduğu nükleer enerjiye ilişkin bir düzenlemenin Türkiye Büyük Millet Meclisine böyle apar topar getirilerek görüşülmesi zamanlama açısından da manidardır arkadaşlar.

Nükleer enerjiden elektrik elde edilen ilk santral 1957 yılında kuruldu. Tabii, barışçıl bir enerji olduğu iddia ediliyordu ama 1979'da meydana gelen Three Mile Island, 1986'da Çernobil, 1997'de Tokaimura ve 2011'de Fukuşima'da yaşanan facialar sonrası binlerce, yüz binlerce insan hayatını kaybetti, radyasyona maruz kaldı ve hâlâ yaşamları boyunca hastalıkla mücadele etmek durumunda kaldılar. Bu kazalardan sonra pek çok Avrupa ülkesi nükleerden uzaklaşırken bizim eski teknolojiyi ya da hiç kullanılmamış teknolojiyi getirip ülkemize ısrarla dayatmamız anlaşılabilir bir durum değildir arkadaşlar. Yenilenebilir enerji kaynaklarının tamamı tüketilmeden, ısrarla nükleer enerjiye geçiliyor olması gerçekten ülkemiz adına bir handikaptır. İsveç, Norveç, İrlanda, Danimarka, Almanya gibi ülkeler hızla nükleer enerjiden ayrılıyorlar. Bakın, Siemens firması 400 tane reaktörle ilgili, Rosatom'la yapmış olduğu anlaşmayı, yaşanan bu nükleer kazalar sonrası tamamen feshetmiş ve "Bundan böyle asrın projesi bizim için yenilenebilir enerjiye dönüştür." demiştir.

Evet, değerli milletvekilleri, yenilenebilir enerji kaynaklarına ağırlık vermek bu ülkenin en hayrına olan bir yaklaşım olur. Dolayısıyla konuya deprensellik açısından da aslında bakılması gerekiyor. Akkuyu Nükleer Santrali'nin yakınında bulunduğu Ecemiş Fay Hattı'nda ocak ayında, Kıbrıs açıklarında 6,4 büyüklüğünde bir deprem yaşandığını da buradan dikkatlerinize sunmak isterim. 2022 yılı Ocak ayında yaşanmıştır bu deprem. Dolayısıyla bunu da benzer kazaların olmaması için önemli bir uyarı olarak buradan söylemek isterim.

Cumhuriyet Halk Partisi Grubu olarak, Komisyonumuzda yine, radyoaktif atıkların transit geçişi ve radyoaktif maddelerin bulaşmış olduğu malzemelerin ithalatının teklif metninden çıkarılarak (1)'inci fıkraya uyum sağlanmasını ve kullanılmış yakıtların işletme süresi boyunca depolanmasının oluşturacağı riskin azaltılmasını önerdik. İnsanın, doğanın geleceği açısından hayati öneme sahip bu konunun yani radyoaktif atıkların yönetimi ve bertarafı konularının yeterli ölçüde hukuki belirlilik oluşturmadan ve güvence oluşturmadan bu teklifte geçiyor olması yine kabul edilemez bir durumdur.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun Sayın Şevkin.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Devamla) – Tüm bu süreçlere bakıldığında, kanun teklifinde yer seçiminden etüt proje çalışmalarına, yapıların inşaatından kontrol ve denetim süreçlerine kadar her bir ayrıntının ele alınması; kanunda boşluk bırakılmadan, kaza ve risklere davetiye çıkaracak yaklaşımlardan uzak durulması gerektiği düşünülmektedir. Bu açıdan bakıldığında, kanun teklifini, toplumun ilgili kesimleri tarafından değerlendirilmeden Türkiye Büyük Millet Meclisine taşımamanın yanlışlığını bir kere daha burada ifade etmek istiyorum.

Evet, değerli milletvekilleri, Rusya, coğrafyamızda fazla mali ve iklimsel risk almadan yüksek kârlı bir yatırıma kalkarken iktidarın bu olaya bu kadar kör bakışı bu ülkenin şanssızlığıdır. Ayrıca, Cumhurbaşkanına bu kadar yetki verilmesi yanlıştır. Kamu kurumlarının meslek kuruluşlarında, denetim mekanizmasında olması gerekir ama hiç merak etmeyin; Türkiye'nin sigortası Cumhuriyet Halk Partisidir, etkin mücadelesine her zaman olduğu gibi bugün de devam edecektir. (CHP sıralarından alkışlar)

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Devamla) – Dünün değil, bugünün değil, yarının Türkiye için biz hazırız diyor, yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Şahsı adına ikinci söz Sayın Ziya Altunyaldız’a aittir.

Buyurun Sayın Altunyaldız. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

ZİYA ALTUNYALDIZ (Konya) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Nükleer Düzenleme Kanunu Teklifi üzerinde AK PARTİ Grubumuz adına söz almış bulunmaktayım. Aziz milletimizi ve Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) - Şahsınız adına söz aldınız, grup o hakkı kullanmadı, yirmi dakikayı, geçtiniz; şahsınız adına konuşuyorsunuz.

ZİYA ALTUNYALDIZ (Devamla) – Şahsım adına söz almış bulunmaktayım.

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Grubumuz da kefildir, kefildir grubumuz.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – E, kullanmadınız arkadaşlar.

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Zarfa değil, mazrufa bak.

ZİYA ALTUNYALDIZ (Devamla) – Değerli arkadaşlar, ne konuştuğumuzu, öncelikle, bir bilgilendirme adına hatırlatmak istiyorum.

Türkiye’de nükleer enerji ve nükleer kurumlarıyla ilgili bugün konuşmuyoruz. Bakın, Atom Enerjisi Komisyonu 1956 yılında kurulmuş, 1957 yılında Uluslararası Atom Enerjisi Kurumuna üyelik gerçekleştirilmiş, Türkiye Atom Enerjisi Kurumu 1982 yılında kurulmuş, Akkuyu için IGA 2010 yılında imzalanmış, Nükleer Düzenleme Kurumu 2018 yılında, TENMAK 2020 yılında kurulmuş ve inşallah Akkuyu’nun 1’inci ünitesinin hizmete alınması ve enerji üretimi 2023 yılında.

Şunu özellikle ifade etmek istiyorum değerli arkadaşlar: bu kapsamda baktığımız zaman aslında “Ya, bu düzenlemeyi daha önce yapsaydık, daha kapsamlı yapsaydık, şu şekilde yapsaydık.” desek olurdu, gerçekten hak verebilirdik. Ancak şu anda 56 yılında başlayan nükleerle ilgili çalışmalarını yetkilendirme, denetleme ve düzenlemeyle ilgili bir kurum oluşturuyoruz, bunun yasal altyapısını oluşturuyoruz, bununla ilgili uluslararası anlaşmaları yerine getiriyoruz ve bu anlaşmalardan kaynaklanan, Uluslararası Atom Enerjisi Ajansı ile ilgili yükümlülükleri yerine getiriyoruz ve bütün bunlar karşısında da Türkiye’nin kabiliyetlerini, kapasitesini, bu alandaki gücünü ve enerji güvenliğini teminat altına alıyoruz; yaptığımız iş bu aslında.

O yüzden değerli arkadaşlar, hepinizin bildiği gibi, enerji ile büyüme arasında, enerji ile kalkınma arasında, enerji ile refah arasında doğrudan bir ilişki vardır. Özellikle, büyüme performansındaki her yüzde 1’lik artış enerji talebinde yüzde 2’ye yakın bir artış oluşturuyor. Yine, değerli arkadaşlar, Uluslararası Enerji Ajansının verilerine göre, önümüzdeki yirmi yılda mevcut enerji talebi yüzde 48 artacak ve bugün, dünyanın toplam enerji ihtiyacını 30 farklı ülkedeki 439 nükleer reaktör karşılamakta ve yine, OECD ülkelerinde nükleer reaktörlerden karşılanan enerjinin oranı elli yıl önce yüzde 1,3 iken bugün yüzde 10’lara gelmiş durumda. O yüzden, ne konuştuğumuzu öncelikle, gerçekten burada çok iyi şekilde izah etmemiz lazım. Yine, AB ülkelerine baktığımız zaman, burada da çok önemli artışların, önemli nükleer santrallerin olduğunu görüyoruz. Bu kapsamda, dünyanın en büyük nükleer santralinin Güney Kore’deki Kori Güç Santrali -7.500 megavat- olduğunu ifade etmek isterim ve bizim Akkuyu Nükleer Güç Santrali de hepinizin bildiği gibi, 4.800 megavat ve tüm üniteler hizmete girdiği zaman 35 milyar kilovatsaat elektrik üretecek; geçen yılki elektrik talebine baktığımız zaman da 327

milyar kilovatsaat elektrik tüketmişiz; bu, toplam elektrik tüketiminin yüzde 10'una tekabül ediyor. Dolayısıyla, iyi bir şey yapıyoruz değerli arkadaşlar. Endişe etmeyin, gerçekten iyi bir şey yapıyoruz.

Diğer taraftan, değerli arkadaşlar, bazı konuşmacı arkadaşlar yeşil kalkınma ve yeşil mutabakat'tan bahsetti; teşekkür ediyorum. Biz, Cumhurbaşkanımızın ifadesiyle Yeşil Kalkınma Devrimi'ni çoktan başlattık.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Radyoaktif maddeler kırk bin yıl kalıyor Başkan, kırk bin yıl!

ZİYA ALTUNYALDIZ (Devamla) – Değerli arkadaşlar, şunu özellikle ifade edeyim: Bakın, dünyadaki sera gazı salımının yüzde 70'i enerji üretim süreçlerinden gelmektedir. O zaman, enerjiyi dönüştüremezseniz yeşil kalkınmayı nasıl yapacaksınız, sorarım size. Diğer taraftan, bakın, bir şey daha ifade etmek istiyorum: Uluslararası Atom Enerjisi Ajansı verilerine göre 1971-2018 döneminde nükleer enerji toplam 74 milyar ton karbondioksit emisyonuna mâni olmuş yani 2013-2018 arası dönemde ki toplam salıma denk geliyor bu. Ya, o zaman “yeşil ekonomi” diyorsak, “yaşanılabilir bir dünya” diyorsak enerji üretim alanlarını dönüştürmek zorundasınız; bizim yaptığımız da enerji üretim alanlarının dönüştürülmesidir. Karbonsuz bir dünyaya en önde yürüyen ülkelerdeniz.

MURAT ÇEPNİ (İzmir) – Termik santrallerle mi?

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Termik santralleri açılıyorsunuz Sayın Başkan.

ZİYA ALTUNYALDIZ (Devamla) – ...ve bu sayede küresel yatırımları çekip, dünyanın -başta Avrupa Birliği olmak üzere- tedarik, üretim ve ticaret merkezini oluşturmaya gayret ediyoruz değerli arkadaşlar. Bu kapsamda, önümüzdeki dönemde, şu ana kadar yaptığımız tüm yeşil yatırımları artırmayı hedefliyoruz. Bakın, değerli arkadaşlar, güneş yatırımlarımızı artırdık ve dünyada yenilenebilirde 12'nci sıraya, Avrupa'da 5'inci sıraya yükseldik. Tüm bu alanları kapsayıcı bir şekilde düşünüyoruz hem teknolojinin üretimine giriyoruz hem enerjinin dönüşümünü yapıyoruz.

Bütün bu yaptıklarımızla... Bir şeyi daha ifade etmek istiyorum değerli arkadaşlar, kalkınmadan bahsetti arkadaşlarımız ve enerjinin güvenliğinden bahsetti. Değerli arkadaşlar, enerjinin güven altına alındığı bir ülke Türkiye. Niye öyle diyorum? Bakın, 2020 yılında Çin'le birlikte en yüksek ekonomik büyümeyi sağlayan ülkeyiz. Rakamlarla konuşuyorum. 2021 yılında dördüncü çeyrekte 9,1 büyüdük ve 2021 yılının tamamında yüzde 11 büyüdük.

ALİ KENANOĞLU (İstanbul) – Kim büyüdü?

ZİYA ALTUNYALDIZ (Devamla) – Demek ki çarklar çalışıyor, enerji güvenliği var, enerji tedarikinde sıkıntı yok.

ALİ KENANOĞLU (İstanbul) – Ya, kim büyüdü yani?

ZİYA ALTUNYALDIZ (Devamla) – Kısa dönemli, arızaya dayalı bir kesinti olmuştur ve arkasından her şey düzene girmiştir. Bunu siz de biliyorsunuz, aziz milletimiz de biliyor.

ERHAN USTA (Samsun) – Yüzde 20 kesinti devam ediyor Sayın Başkan, yüzde 20 doğal gaz kesintisi devam ediyor.

ZİYA ALTUNYALDIZ (Devamla) – Bakın, bu performansla değerli arkadaşlar, 2021 yılında G20, OECD ve AB ülkeleri arasında en yüksek büyümeyi sağlayan ülke olduk.

Şimdi, enerji talebini ya da enerji tedarikini neden bu kadar önemsiyoruz arkadaşlar? Neden enerji arzımızı bu kadar güven altına almaya çalışıyoruz? Bakın, Türkiye son yirmi yılda elektrik ve doğal gaz talebi yaklaşık 3 kat artan bir ülke, 3 kat. Bunu nasıl temin ettik? Enerji güvenliğimizi sağlayarak temin ettik. 3 kat arttı...

TACETTİN BAYIR (İzmir) – Ziya Başkan, torunlara nasıl anlatacağım? Nükleer sızıntıyı torunlarıma nasıl anlatacağım?

ZİYA ALTUNYALDIZ (Devamla) – Büyüyen ekonominin yanında artan nüfusla yıllık elektrik talebi her sene yüzde 6 artıyor, bunu karşılamaya devam ediyoruz. Sadece geçtiğimiz yıl, değerli arkadaşlar, elektrik talebindeki artış yüzde 8, doğal gaz talebindeki artış yüzde 21 olmuştur.

TACETTİN BAYIR (İzmir) – Ziya Başkan, torunların yok mu? Torunlara nasıl anlatacağız?

ZİYA ALTUNYALDIZ (Devamla) – O yüzden, hızla büyüyen, gelişen Türkiye'nin büyümesini besleyen enerji talebinin artışını da karşılama noktasında tüm tedbirlerimizi alıyoruz. Önümüzdeki dönem yeşil dönüşüm süreciyle birlikte elektrikli araçların, elektrikli raylı araçların, binalardaki elektrik kullanımının artmasını da öngörüyor ve bunun için bu çalışmaları yapıyoruz. Bu sebeple, hem mevcut enerji kaynaklarındaki yatırımlarımızı artırırken hem de alternatif enerji kaynaklarına yatırım yaparak Türkiye'nin geleceğini, Türkiye'nin enerji güvenliğini sağlamaya devam ediyoruz arkadaşlar.

TACETTİN BAYIR (İzmir) – Hangi güvenlik, hangi? Çocuklarımız ne olacak? Torunlar ne olacak?

ZİYA ALTUNYALDIZ (Devamla) – Bu çerçevede, size bir rakam daha vereceğim değerli arkadaşlar. Demin ifade ettim, Akkuyu Nükleer elektrik talebimizin yüzde 10'unu karşılayacak dedim. Akkuyu Nükleer, sadece elektrik talebini karşılamayla kalmıyor...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun, toparlayın.

ZİYA ALTUNYALDIZ (Devamla) – ... aynı zamanda, bakın, yeşil dönüşümde nükleer güç santralının tüm üniteleri devreye alındığında ülkemizde her yıl 40 milyon tonun üzerinde karbondioksit salımına mâni oluyoruz, 40 milyon ton. Değerli arkadaşlar, bu, TÜİK rakamların göre yıllık sera gazı emisyonlarının da yüzde 10'una tekabül ediyor.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Atıklarımı ormana mı atacaksınız, atıklarımı?

ZİYA ALTUNYALDIZ (Devamla) – O yüzden, değerli arkadaşlar, bu Nükleer Düzenleme Kurumunu oluşturuyoruz; her şeyi düzen içerisinde, düzenlenmiş, yetkilendirilmiş, denetim altına alınmış ve Türkiye'nin geleceği güven altına alınmış bir şekilde milletimize hizmete devam ediyoruz.

Aziz milletimizi ve Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar)

BAŞKAN – İç Tüzük'ün 72'nci maddesine göre verilmiş bir önerge vardır, okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 314 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin görüşmelerine İç Tüzük'ün 72'nci maddesi gereğince devam edilmesini arz ve teklif ederiz.

Özgür Özel	Tahsin Tarhan	Ahmet Vehbi Bakırlıoğlu
Manisa	Kocaeli	Manisa
Mehmet Güzelmansur	Orhan Sümer	Vecdi Gündoğdu
Hatay	Adana	Kırklareli

III.- YOKLAMA

(CHP sıralarından bir grup milletvekili ayağa kalktı)

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Yoklama istiyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunmadan evvel yoklama talebi var, onu yerine getireceğim.

Sayın Özel, Sayın Tarhan, Sayın Şevkin, Sayın Köksal, Sayın Sümer, Sayın Budak, Sayın Yeşil, Sayın Bakırlıoğlu, Sayın Karadeniz, Sayın Gürer, Sayın Bayır, Sayın Akın, Sayın Güzelmansur, Sayın Aydın, Sayın Kılıç, Sayın Arı, Sayın Sarıaslan, Sayın Keven, Sayın Girgin, Sayın Şahin.

Yoklama için  c dakika süre veriyorum ve başlatıyorum.

(Elektronik cihazla yoklama yapıldı)

BAŞKAN – Toplantı yeter sayısı yoktur.

Birleşime beş dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 23.13

DOKUZUNCU OTURUM**Açılma Saati: 23.21****BAŞKAN: Başkan Vekili Celal ADAN****KÂTİP ÜYELER: Enez KAPLAN (Tekirdağ), Mustafa AÇIKGÖZ (Nevşehir)**

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 60'ncı Birleşiminin Dokuzuncu Oturumunu açıyorum.

III.- YOKLAMA

BAŞKAN - 314 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin tümü üzerindeki görüşmelerin devamına ilişkin Manisa Milletvekili Özgür Özel ve arkadaşlarının önergesinin oylamasından önce yapılan yoklamada toplantı yeter sayısı bulunamamıştı.

Şimdi yoklama işlemi tekrarlayacağım.

Yoklama için üç dakika süre veriyorum.

Yoklama işlemi başlatıyorum.

(Elektronik cihazla yoklama yapıldı)

BAŞKAN – Toplantı yeter sayısı yoktur.

Yapılan ikinci yoklamada da toplantı yeter sayısı bulunamadığından alınan karar gereğince kanun teklifleri ile komisyonlardan gelen diğer işleri sırasıyla görüşmek için 3 Mart 2022 Perşembe günü saat 14.00'te toplanmak üzere birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati: 23.25

DÖNEM: 27

YASAMA YILI: 5

60'INCI BİRLEŞİM
2 MART 2022 ÇARŞAMBA
SAAT: 14.00

GRUP ÖNERİSİ

1.- Genel Kurulun 2, 3, 8, 9, 10, 15, 16, 17, 22, 23, 24, 29, 30 ve 31 Mart 2022 Salı, Çarşamba ve Perşembe günkü birleşimlerinde denetim konularının görüşülmeyle Gündemin “Kanun Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler” kısmında yer alan işlerin görüşülmesi ve bu birleşimlerinde saat 24:00’e kadar çalışmalarını sürdürmesi önerilmiştir.

(Genel Kurulun 22.02.2022 tarihli 56’ncı Birleşiminde kabul edilmiştir.)

KOMİSYON TOPLANTILARI

***Millî Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonu**

03.03.2022 Perşembe- Saat: 10.30

***Dijital Mecralar Komisyonu**

03.03.2022 Perşembe - Saat: 10.30

Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ GÜNDEMİ

60'INCI BİRLEŞİM

2 MART 2022 ÇARŞAMBA

SAAT: 14.00

1 – BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI

* * *

2 – ÖZEL GÜNDEMDE YER ALACAK İŞLER

* * *

3 – SEÇİM

* * *

4 – OYLAMASI YAPILACAK İŞLER

* * *

5 – MECLİS SORUŞTURMASI RAPORLARI

* * *

6 – GENEL GÖRÜŞME VE MECLİS ARAŞTIRMASI YAPILMASINA DAİR ÖNGÖRÜŞMELER

* * *

1.- (S. Sayısı: 178) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Uganda Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Savunma Sanayi İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1458) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 25.02.2020) (X)

2.- (S. Sayısı: 169) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Filistin Devleti Hükümeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşma ve Anlaşmada Değişiklik Yapılmasına Dair Notaların Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2370) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 03.02.2020) (X)

3.- (S. Sayısı: 119) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Gine Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Kalkınma İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1539) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 06.11.2019) (X)

4.- (S. Sayısı: 291) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Sırbistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Askerî Çerçeve Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2663) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 21.12.2021) (X)

5.- (S. Sayısı: 190) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Sırbistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Güvenlik İş Birliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2599) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 27.02.2020) (X)

6.- (S. Sayısı: 172) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Katar Devleti Hükümeti Arasında Gümrük Konularında İş Birliği ve Karşılıklı Yardım Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2498) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 03.02.2020) (X)

7.- (S. Sayısı: 98) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Katar Devleti Hükümeti Arasında Cezaî Konularda Adli Yardımlaşma Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1794) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 12.07.2019) (X)

8.- (S. Sayısı: 245) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Moldova Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Notalarla Birlikte Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/3053) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 18.12.2020) (X)

9.- (S. Sayısı: 21) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Özbekistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Güvenlik Alanında Eğitim ve Öğretime İlişkin İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1191) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 26.11.2018) (X)

10.- (S. Sayısı: 26) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Mali Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Güvenlik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1194) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 26.11.2018) (X)

11.- (S. Sayısı: 72) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Belarus Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Uluslararası Kombine Yük Taşımacılığı Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1773) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 31.05.2019) (X)

(X) Açık oylamaya tâbi işleri gösterir.

12.- (S. Sayısı: 136) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hükümeti Arasında İşgücü Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2023) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 22.11.2019) (X)

13.- (S. Sayısı: 191) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Sırbistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Ortak Devriye Polis Hizmetlerinin Uygulanması Hususunda Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2600) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 27.02.2020) (X)

14.- (S. Sayısı: 95) İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Pakistan İslam Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Hükümlülerin Nakli Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1593) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 12.07.2019) (X)

15.- (S. Sayısı: 290) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Özbekistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Göçmen İşçilerin ve Aile Fertlerinin Haklarının Korunmasına Dair Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunmasına İlişkin Kanun Teklifi (2/2058) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 21.12.2021) (X)

16.- (S. Sayısı: 47) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kazakistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Kültür Merkezlerinin Kuruluşu, İşleyişi ve Faaliyetleri Hakkında Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1411) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 08.03.2019) (X)

17.- (S. Sayısı: 153) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Diplomatik Misyön ve Konsolosluk Mensuplarının Bakmakla Yükümlü Oldukları Kişilerin Kazanç Getirici Bir İşte Çalışmalarına Dair Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2025) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 19.12.2019) (X)

18.- (S. Sayısı: 70) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Macaristan Hükümeti Arasında Savunma Sanayinde Gizlilik Dereceli Bilgilerin Karşılıklı Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1548) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 31.05.2019) (X)

19.- (S. Sayısı: 73) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Moldova Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Diplomatik Misyön ve Konsolosluk Mensuplarının Bakmakla Yükümlü Oldukları Kişilerin Kazanç Getirici Bir İşte Çalışmaları Hakkında Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1774) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 31.05.2019) (X)

20.- (S. Sayısı: 74) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Estonya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Diplomatik Misyön ve Konsolosluk Mensuplarının Bakmakla Yükümlü Oldukları Kişilerin Kazanç Getirici Bir İşte Çalışmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1777) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 31.05.2019) (X)

21.- (S. Sayısı: 75) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Belarus Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Nükleer Enerjinin Barışçıl Amaçlı Kullanımı İçin İşbirliği Anlaşması ile Anlaşmada Değişiklik Yapılmasına Dair Notaların Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1778) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 31.05.2019) (X)

22.- (S. Sayısı: 86) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Hindistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Diplomatik Misyona veya Konsolosluk Mensuplarının Aile Üyelerinin Kazanç Getirici Bir İşte Çalışmalarına Dair Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulduğuna İlişkin Kanun Teklifi (2/1772) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 14.06.2019) (X)

23.- (S. Sayısı: 114) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Genelkurmay Başkanlığı ile Moldova Cumhuriyeti Savunma Bakanlığı Arasında Askerî Eğitim İş Birliği Tamamlayıcı Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2021) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 18.10.2019) (X)

24.- (S. Sayısı: 127) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un İslam İşbirliği Teşkilatı Polis İşbirliği ve Koordinasyon Merkezi Tüzüğü'nün Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2034) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 06.11.2019) (X)

25.- (S. Sayısı: 147) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Güney Sudan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Ticaret ve Ekonomik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1536) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 19.12.2019) (X)

26.- (S. Sayısı: 148) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Somali Federal Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Kültür Merkezlerinin Kuruluşu, İşleyişi ve Faaliyetleri Hakkında Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1545) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 19.12.2019) (X)

27.- (S. Sayısı: 152) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Tayland Krallığı Hükümeti Arasında Hükümlülerin Nakli Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1949) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 19.12.2019) (X)

28.- (S. Sayısı: 154) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti ve Sudan Cumhuriyeti Arasında Ticaret ve Ekonomik Ortaklık Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna ve Anlaşmanın Eklerine İlişkin Değişikliklerin Cumhurbaşkanınca Doğrudan Onaylanmasına Dair Yetki Verilmesine İlişkin Kanun Teklifi (2/2278) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 19.12.2019) (X)

29.- (S. Sayısı: 179) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Sudan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Savunma Sanayi İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1532) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 25.02.2020) (X)

30.- (S. Sayısı: 181) İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Somali Federal Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Enerji ve Madencilik Alanında İşbirliğine Dair Mutabakat Zaptı ile Mutabakat Zaptında Değişiklik Yapılmasına Dair Notaların Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1588) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 25.02.2020) (X)

31.- (S. Sayısı: 183) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Svaziland Krallığı Hükümeti Arasında Ticaret ve Ekonomik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1781) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 25.02.2020) (X)

32.- (S. Sayısı: 184) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti İçişleri Bakanlığı ile Ekvator Cumhuriyeti İçişleri Bakanlığı Arasında Güvenlik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2026) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 25.02.2020) (X)

33.- (S. Sayısı: 186) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Bolivarçı Venezuela Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Güvenlik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1898) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 27.02.2020) (X)

34.- (S. Sayısı: 189) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Zambiya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Güvenlik İş Birliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2219) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 27.02.2020) (X)

35.- (S. Sayısı: 202) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Özel Sektörün Geliştirilmesi İslami Kurumu Kurucu Anlaşmanın 26 ncı ve 31 inci Maddelerinin Tadiline İlişkin Olarak Özel Sektörün Geliştirilmesi İslami Kurumunun 17 nci Genel Kurul Toplantısında Kabul Edilen 18/5/2017 Tarihli ve GA17/7/438 Sayılı Kararının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1912) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 08.04.2020) (X)

36.- (S. Sayısı: 206) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Uluslararası Ticaret Finansmanı İslami Kurumu Kurucu Anlaşmasının 25. Maddesinin Tadiline İlişkin Olarak Uluslararası Ticaret Finansmanı İslami Kurumunun 12. Genel Kurul Toplantısında Kabul Edilen 18/5/2017 Tarihli ve GA12/6-438 Sayılı Kararın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1897) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 08.04.2020) (X)

37.- (S. Sayısı: 208) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Myanmar Birliği Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Hava Ulaştırma Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2033) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 10.04.2020) (X)

38.- (S. Sayısı: 209) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Nijer Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Hava Ulaştırma Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2225) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 10.04.2020) (X)

39.- (S. Sayısı: 211) İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Somali Federal Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Elektrik Alanında İşbirliğine İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1586) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 10.04.2020) (X)

40.- (S. Sayısı: 165) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile TANAP Doğalgaz İletim Anonim Şirketi Arasında "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile TANAP Doğalgaz İletim Anonim Şirketi Arasında Trans Anadolu Doğal Gaz Boru Hattı Sistemi Hakkında Ev Sahibi Hükümet Anlaşması" Hakkında Değişikliğin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1246) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 30.01.2020) (X)

41.- (S. Sayısı: 257) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Özbekistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansının Özbekistan Cumhuriyeti'ndeki Faaliyeti Hakkında Anlaşmanın Notalarla Birlikte Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/3057) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 19.04.2021) (X)

42.- (S. Sayısı: 258) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Moldova Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Karşılıklı Kültür Merkezlerinin Kuruluşu ve Faaliyetlerine İlişkin Anlaşmanın Notalarla Birlikte Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/3056) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 19.04.2021) (X)

43.- (S. Sayısı: 270) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Ekonomik İşbirliği Teşkilatı Eğitim Enstitüsü (EİTEE) Arasında EİTEE'nin Hak, Ayrıcalık ve Bağışıklıklarına Dair Ev Sahibi Ülke Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/3168) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 18.06.2021) (X)

44.- (S. Sayısı: 296) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesinin KKTC'de Eğitim-Araştırma Yerleşkeleri (ASBÜ-KKTC) Kurmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/3668) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 21.12.2021) (X)

45.- (S. Sayısı: 297) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Katar Devleti Hükümeti Arasında Katar Askeri Hava Aracı ve Destek Personelinin Türkiye Cumhuriyeti Topraklarında Geçici Konuşlanması Konusunda Teknik Düzenlemenin Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/3669) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 21.12.2021) (X)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ

27

YASAMA YILI

5

SIRA SAYISI: 314

**Çorum Milletvekili Oğuzhan Kaya ve 87 Milletvekilinin
Nükleer Düzenleme Kanunu Teklifi (2/4222) ile Çevre
Komisyonu ve Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar,
Bilgi ve Teknoloji Komisyonu Raporları**

Not: Bu Sıra Sayısına; elektronik ortamda
<https://www.tbmm.gov.tr/Yasama/KomisyonRaporlari>
internet adresindeki sorgu sayfası üzerinden erişilebilmektedir.

Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı

İÇİNDEKİLER

Sayfa

• 2/4222 Esas Numaralı Teklifin

- TBMM Başkanlığına Sunuş Yazısı	4
- Katılma Yazıları	6
- Genel Gerekçesi	8
- Madde Gerekçeleri	10
• Çevre Komisyonu Raporu.....	17
• Muhalefet Şerhleri	22
• Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu Raporu	34
• Muhalefet Şerhleri	52
• Teklif Metni.....	86
• Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin.....	86

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Nükleer Düzenleme Kanunu Teklifimiz ve gerekçesi ekte sunulmaktadır.

Gereğini arz ederiz.

<i>Oğuzhan Kaya</i> Çorum	<i>Hacı Osman Akgül</i> Gümüşhane	<i>Osman Aşkın Bak</i> Rize
<i>İffet Polat</i> İstanbul	<i>Habibe Öçal</i> Kahramanmaraş	<i>İbrahim Aydemir</i> Erzurum
<i>Ahmet Çolakoğlu</i> Zonguldak	<i>Abdullah Güler</i> İstanbul	<i>Canan Kalsın</i> İstanbul
<i>Semra Kaplan Kıvırcık</i> Manisa	<i>Orhan Yegin</i> Ankara	<i>Fuat Köktaş</i> Samsun
<i>Zülfü Demirbağ</i> Elazığ	<i>Hüseyin Şanverdi</i> Hatay	<i>Abdulkadir Özel</i> Hatay
<i>Osman Boyraz</i> İstanbul	<i>Salim Çivitcioğlu</i> Çankırı	<i>Cengiz Demirkaya</i> Mardin
<i>Şeyhmus Dinçel</i> Mardin	<i>Bekir Kuvvet Erim</i> Aydın	<i>Ramazan Can</i> Kırıkkale
<i>Yavuz Ergun</i> Niğde	<i>Yasin Uğur</i> Burdur	<i>Ahmet Zenbilci</i> Adana
<i>Erol Kaya</i> İstanbul	<i>Hakan Çavuşoğlu</i> Bursa	<i>Mustafa Canbey</i> Balıkesir
<i>Ahmet Çakır</i> Malatya	<i>Abdullah Doğru</i> Adana	<i>Hakan Kahtalı</i> Malatya
<i>Ahmet Berat Çonkar</i> İstanbul	<i>Necip Nasır</i> İzmir	<i>Emine Sare Aydın</i> İstanbul
<i>Ahmet Kılıç</i> Bursa	<i>Oya Eronat</i> Diyarbakır	<i>Ahmet Hamdi Çamlı</i> İstanbul
<i>Sabahat Özgürsoy Çelik</i> Hatay	<i>Muhammed Avcı</i> Rize	<i>Hacı Bayram Türkoğlu</i> Hatay
<i>Mustafa Arslan</i> Tokat	<i>Burhan Çakır</i> Erzincan	<i>Süleyman Karaman</i> Erzincan

<i>Bayram Özçelik</i>	<i>Ahmet Tan</i>	<i>Çiğdem Koncağül</i>
Burdur	Kütahya	Tekirdağ
<i>Yavuz Subaşı</i>	<i>Nevzat Ceylan</i>	<i>Selahattin Minsolmaz</i>
Balıkesir	Ankara	Kırklareli
<i>Mehmet Ali Cevheri</i>	<i>Muhammet Müfit Aydın</i>	<i>Fatma Aksal</i>
Şanlıurfa	Bursa	Edirne
<i>Şahin Tin</i>	<i>Cihan Pektaş</i>	<i>Tahir Akyürek</i>
Denizli	Gümüşhane	Konya
<i>Semiha Ekinci</i>	<i>Jülide İskenderoğlu</i>	<i>Kadir Aydın</i>
Sivas	Çanakkale	Giresun
<i>Şirin Ünal</i>	<i>Mehmet Yavuz Demir</i>	<i>Mehmet Şükrü Erdinç</i>
İstanbul	Muğla	Adana
<i>Mustafa Levent Karahocagil</i>	<i>Sermin Balık</i>	<i>Meliha Akyol</i>
Amasya	Elazığ	Yalova
<i>Radiye Sezer Katırcıoğlu</i>	<i>Yusuf Başer</i>	<i>İlyas Şeker</i>
Kocaeli	Yozgat	Kocaeli
<i>Selim Gültekin</i>	<i>Atay Uslu</i>	<i>Lütfiye Selva Çam</i>
Niğde	Antalya	Ankara
<i>Ceyda Çetin Erenler</i>	<i>Fatma Betül Sayan Kaya</i>	<i>Arife Polat Düzgün</i>
Kütahya	İstanbul	Ankara
<i>Şenel Yediyıldız</i>	<i>Mücahit Durmuşoğlu</i>	<i>Recep Uncuoğlu</i>
Ordu	Osmaniye	Sakarya
<i>İbrahim Aydın</i>	<i>İbrahim Yurdunuseven</i>	<i>Orhan Kırçalı</i>
Antalya	Afyonkarahisar	Samsun
<i>Çiğdem Erdoğan Atabek</i>	<i>İsmail Kaya</i>	<i>Mehmet Sait Kirazoğlu</i>
Sakarya	Osmaniye	Gaziantep
<i>Gülây Samancı</i>	<i>İsmail Bilen</i>	<i>Uğur Aydemir</i>
Konya	Manisa	Manisa
<i>Mehmet Ali Özkan</i>	<i>Tamer Akkal</i>	<i>Murat Baybatur</i>
Manisa	Manisa	Manisa
	<i>Ali Cumhuri Taşkın</i>	
	Mersin	

KATILMA YAZILARI

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Nükleer Düzenleme Kanunu Teklifine imzama koyuyorum.

Gereğinin yapılmasını arz ederim.

28.02.2022

Ekrem Çelebi

Ağrı

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Nükleer Düzenleme Kanun Teklifine imzama koyuyorum.

Gereğini arz ederim.

25.02.2022

Metin Yavuz

Aydın

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

2/4222 esas numaralı Nükleer Düzenleme Kanun Teklifine katılıyorum.

Gereğini arz ederim.

25.02.2022

Zehra Taşkesenlioğlu Ban

Erzurum

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Nükleer Düzenleme Kanun Teklifine imzama koyuyorum.

Gereğini arz ederim.

28.02.2022

Fatih Süleyman Denizolgun

İstanbul

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Nükleer Düzenleme Kanunu Teklifine katılıyorum.

Gereğini arz ederim.

Fehmi Alpay Özalan

İzmir

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

2/4222 Sayılı Nükleer Düzenleme Kanun Teklifine katılıyorum.

Gereğini arz ederim.

25.02.2022

Ahmet Sorgun

Konya

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Nükleer Düzenleme Kanunu Teklifinde imzamin olmasını istiyorum.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

25.02.2022

Zemzem Güleender Açıanal

Şanlıurfa

HAVALE EDİLDİĞİ KOMİSYONLAR (2/4222)	
ESAS	Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu
TALİ	Adalet Komisyonu Çevre Komisyonu Plan ve Bütçe Komisyonu

GENEL GEREKÇE

Nükleer enerjinin barışçıl amaçlı kullanımı sırasında güvenliğin sağlanması ve sürdürülmesi ile faaliyetin radyasyonun olası zararlı etkilerinden korunarak yerine getirilmesinde tarafların önemli sorumlulukları bulunmaktadır. Nükleer enerji kullanımı sırasında nükleer güvenlik ve nükleer emniyetin sağlanması bakımından birincil sorumluluğun yetkilendirilen kişiye ait olmasının yanı sıra bu sorumluluğun gereklerinin etkin bir şekilde yerine getirilmesi, düzenleyici ve denetleyici faaliyetlerde bulunan bir kamu kurumu tarafından garanti altına alınmak zorundadır. Bu nedenle nükleer enerji kullanımında; kamu kesimi dâhil ilgili tüm tarafların yetki ve yükümlülükleri ile sorumluluklarının belirlenmesi gerekmektedir.

Ülkemizde nükleer enerji çalışmaları, 27/8/1956 tarihli ve 6821 sayılı Atom Enerjisi Komisyonu Kurulması Hakkında Kanun ile Başbakanlığa bağlı olarak kurulan “Atom Enerjisi Komisyonu” ile başlamıştır. Bu Komisyon, 9/7/1982 tarihli ve 2690 sayılı Türkiye Atom Enerjisi Kurumu Kanunu ile Başbakanlığa bağlı olarak “Türkiye Atom Enerjisi Kurumu” adı ile kamu tüzel kişiliğini haiz olmak üzere yeniden yapılandırılmıştır. TAEK, 27/11/2002 tarihli ve 24949 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Cumhurbaşkanlığının 26/11/2002 tarihli ve D-l-2002-792 sayılı onayı ile 27/9/1984 tarihli ve 3046 sayılı Kanunun mülga 10 uncu maddesine istinaden Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığına bağlanmıştır. 2690 sayılı Kanunda TAEK’in görevleri; atom enerjisinin barışçıl amaçlarla ülke yararına kullanılmasını sağlamak, temel ilke ve politikaları belirleyip önermek, atom enerjisi ile ilgili bilimsel, teknik ve idari çalışmaları yapmak, düzenlemek, desteklemek, koordine etmek ve denetlemek olarak sayılmıştı. TAEK, nükleer enerji ile ilgili olarak her konuda yetkili kurum olarak teşkil edilmişti. TAEK’in düzenleyici ve denetleyici işlevleriyle beraber icrai işlevleri de bulunmaktaydı.

Nükleer enerji alanının, düzenleyici ve denetleyici kurum işlevleriyle icrai işlevlerinin birbirinden ayrılması zorunluluk arz ettiğinden, bu görevlerin birbirinden ayrılması suretiyle düzenleyici ve denetleyici görevleri yerine getirmek üzere 2/7/2018 tarihli ve 702 sayılı Nükleer Düzenleme Kurumunun Teşkilat ve Görevleri ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile Nükleer Düzenleme Kurumu kurulmuştur. Ancak bu Kanun Hükmünde Kararname, Anayasa Mahkemesinin 30/12/2020 tarihli ve E.:2018/115; K.:2020/81 sayılı kararı ile iptal edilmiş, söz konusu kararın Resmî Gazete’de yayımlanmasından başlayarak bir yıl sonra yürürlüğe girmesi hüküm altına alınmıştır. Bu doğrultuda Nükleer Düzenleme Kanunu hazırlanarak, 2/7/2018 tarihli ve 702 sayılı Nükleer Düzenleme Kurumunun Teşkilat ve Görevleri ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname Anayasa Mahkemesinin 30/12/2020 tarihli ve E.:2018/115; K.:2020/81 sayılı kararı ile iptal edilmesiyle doğan hukuki boşluğun giderilmesi amaçlanmıştır.

Nükleer Düzenleme Kanunu hazırlanırken ülkemizin üyesi olduğu Uluslararası Atom Enerjisi Ajansı tarafından yayımlanan nükleer enerji kullanımı sırasında radyasyondan korunmanın teminine yönelik şartlar ve kılavuzlar; Ülkemizin taraf olduğu “Nükleer Silahların Yayılmasının Önlenmesine İlişkin Andlaşma”, “Nükleer Terörizmin Önlenmesine İlişkin Uluslararası Sözleşme”, “Nükleer Güvenlik Sözleşmesi”, “29/7/1960 tarihli Nükleer Enerji Sahasında Hukuki Mesuliyete Dair Sözleşme (Paris Sözleşmesi)”, “Vienna ve Paris Sözleşmelerinin Uygulanmasına İlişkin Ortak Protokol”, “Nükleer Maddelerin ve Nükleer Tesislerin Fiziksel Korunması Hakkında Sözleşme”, “Nükleer Denemelerin Kapsamlı Yasaklanması Antlaşması”, “Nükleer Kaza Halinde Erken Bildirim Sözleşmesi”, “Nükleer Kaza veya Radyolojik Acil Hallerde Yardımlaşma Sözleşmesi” ve “Kullanılmış Yakıt İdaresinin ve Radyoaktif Atık İdaresinin Güvenliği Üzerine Birleşik Sözleşme” ile üyelik sürecinde olduğumuz Avrupa Birliği’nin müktesebatında öngörüldüğü şekilde nükleer enerji kullanımı sırasında çalışanların,

halkın, çevrenin ve gelecek nesillerin radyasyondan korunmasına yönelik yükümlülüklerimizi kapsayacak güncel bir hukuki altyapı oluşturulmasını, bu çerçevede uygulayıcı, teşvik edici tüm unsur ve kurumlardan bağımsız, etkin, uygun yetkilerle ve imkânlarla donatılmış bir düzenleyici kuruluşun teşkili amaçlanmıştır.

Malumları olduğu üzere ülkemiz, uluslararası toplumun işbirliği içerisinde nükleer silahların yayılmasının önlenmesi hedef, çaba ve düzenlemeleri hususunda istikrarlı bir ulusal ve uluslararası duruş sergilemektedir. Bu kapsamda, Nükleer Silahların Yayılmasının Önlenmesine İlişkin Andlaşma ve Nükleer Denemelerin Kapsamlı Yasaklanması Antlaşması gibi uluslararası anlaşmalara taraf olan ülkemizde, nükleer enerjinin barışçıl amaçlarla kullanımına atfedilen öneme vurgu yapmak amacıyla Kanununda “barışçıl kullanım ilkesi” ve “nükleer güvence” konularına azami derecede önem gösterilmiş ve muhtelif hükümlerde bu kapsamda düzenlemelere yer verilmiştir.

Dünyada nükleer enerji alanında üçüncü kişilere karşı hukuki sorumluluk rejimleri, münferit ülke uygulamalarından başka esasen iki uluslararası sözleşme çerçevesinde şekillenmiştir: 29/7/1960 tarihli Nükleer Enerji Sahasında Hukuki Mesuliyete Dair Sözleşme (Paris Sözleşmesi) ve 21/5/1963 tarihli Nükleer Zararlar Hakkında Hukuki Sorumluluğa İlişkin Viyana Sözleşmesi. Paris ve Viyana Sözleşmeleri ile oluşturulan ortak sorumluluk rejimi yanında ayrıca olası bir kaza durumunda her iki sözleşmenin eş zamanlı olarak uygulanmasından kaynaklanacak ihtilafları ortadan kaldırmak ve bu sözleşmeler arasında bir köprü kurmak amacıyla, 21/9/1988 tarihinde Viyana ve Paris Sözleşmelerinin Uygulanmasına İlişkin Ortak Protokol kabul edilmiş ve böylece söz konusu sözleşmelerle ortaya konulan hukuki sorumluluk rejimi coğrafi açıdan daha geniş bir alanda etkili kılınmıştır. Paris ve Viyana Sözleşmeleri temelde aynı ilkelere dayanmakta olup sözleşme tarafları arasında ortak bir sorumluluk rejimi oluşturmak amacıyla genel düzenlemeler öngörmekte; milli hukuklarında gerekli gördükleri tamamlayıcı düzenlemeleri yapmak açısından ise taraf devletleri serbest bırakmaktadır.

Ülkemiz, 1964 ve 1982 tarihli Ek Protokoller ile yenilenen Nükleer Enerji Sahasında Hukuki Mesuliyete Dair Sözleşme’ye (Paris Sözleşmesi’ne) ve Viyana ve Paris Sözleşmelerinin Uygulanmasına İlişkin Ortak Protokol’e taraf bulunmaktadır. Paris Sözleşmesi, son olarak 12/2/2004 tarihinde kabul edilen ve aynı tarihte imzaya açılan Nükleer Enerji Alanında Üçüncü Şahıslara Karşı Hukuki Mesuliyete Dair Sözleşmeyi Değiştiren Protokol (2004 Protokolü) ile önemli ölçüde değişikliğe uğramıştır. Ülkemizin de dâhil olduğu on altı devlet tarafından imzalanan 2004 Protokolü 1/1/2022 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Bahsi geçen protokol, ülkemiz için ise 4/1/2022 tarihinde yürürlüğe girmiş bulunmaktadır.

Bu Kanunda yer alan “Nükleer Hadiselerden Kaynaklanan Nükleer Zararlar Hakkındaki Hukuki Sorumluluk” Bölümü ile nükleer santral işletenin, nükleer tesisinde ya da nükleer maddelerin taşınması esnasında meydana gelen bir nükleer hadiseden kaynaklanan zararlardan kendisinin, personelinin ve tesisle ilgili teknoloji, mal ve hizmet sağlayanların herhangi bir kusurunun olup olmadığına bakılmaksızın ve münhasıran sorumlu olacağı esası kabul edilmektedir. Bu kapsamda, uluslararası düzenlemeler ile uyumlu olarak söz konusu sorumluluğun istisnalarına yer verilmekte ve bu düzenlemelerin çizdiği çerçeve dâhilinde sorumluluk, miktar ve zaman açısından sınırlandırılmaktadır. İlaveten, olası bir kaza halinde işletenin malvarlığının tamamına yakınının yitirilmesi ve kaza neticesinde ortaya çıkan tazminat taleplerinin karşılanamaması gibi olumsuz durumların önüne geçmek adına sorumluluğun sigorta veya diğer mali güvenceler ile teminat altına alınması zorunluluğu öngörülmektedir. Kanun hükümleri kaleme alınırken, hâlihazırda taraf olduğumuz ve ülkemiz iç hukukunda bir kanun hükmünde olan Paris Sözleşmesi’nin kurduğu hukuki sorumluluk rejimindeki norm ve ilkelere bütünüyle sadık kalmış, Paris Sözleşmesi’nin iç hukukta düzenleme bakımından takdir yetkisi bıraktığı hususlarda ise kamu yararı gözetilmiştir.

Kanunda ayrıca ceza hükümleri ve idari yaptırımlar düzenlenmiştir. Ceza hükümleri ile nükleer maddelerin, barışçıl amaçlar dışında kullanılmak amacıyla kanun dışı yollarla elde edilmesini önlemeye yönelik olarak, nükleer maddelerin kullanımı, taşınması veya depolanması sırasında alınması gereken fiziksel korunma önlemlerinin esaslarını düzenleyen Ülkemizin tarafı olduğu Nükleer Maddelerin Fiziksel Korunması Sözleşmesi hükümleri uyarınca alınması gereken tedbirlere yönelik iç hukukta düzenleme yapılmış; suçlar, uygun cezalarla müeyyide altına alınmıştır. Yine Ülkemizin tarafı olduğu Nükleer Terörizmin Önlenmesine İlişkin Uluslararası Sözleşme, yasadışı biçimde kasten ölüme veya vücutta ciddi yaralanmaya sebep olma veya mülkte ya da çevrede maddi hasara yol açma niyetiyle radyoaktif maddeye sahip olmayı, radyoaktif cihaz imal etmeyi ve böyle bir cihaza sahip olmayı suç olarak tanımlamakta ve taraf devletlere bu suçları ulusal hukuklarında cezai müeyyideye tabi suçlar olarak ihdas etme ve bu suçların ağır tabiatında olduklarını dikkate almak suretiyle uygun cezalarla cezalandırma yükümlülüğü getirdiğinden ceza hükümleri ile bu uluslararası sözleşmenin gereği yerine getirilmiştir. Kanunda ayrıca halkı, çalışanları, çevreyi ve gelecek nesilleri iyonlaştırıcı radyasyonun olası zararlı etkilerinden korumayı teminen idari yaptırımlar öngörülmüştür.

Kanunda, barışçıl kullanım ilkesi esas alınarak,

• Nükleer enerji ve iyonlaştırıcı radyasyona ilişkin faaliyetlerin yürütülmesi sırasında çalışanların, halkın, çevrenin ve gelecek nesillerin iyonlaştırıcı radyasyonun olası zararlı etkilerinden korunmasına yönelik uygulanması gereken ilke ve esaslar,

• Tarafların sorumlulukları,

• Nükleer hadiselerden kaynaklanan nükleer zararlar hakkındaki hukuki sorumluluk,

• Nükleer enerji ve iyonlaştırıcı radyasyona ilişkin faaliyetler üzerinde düzenleyici kontrol yetkisini haiz Nükleer Düzenleme Kurumunun yetki ve sorumlulukları,

belirlenmiştir.

Ayrıca bu Kanun ile 9/11/2007 tarihli ve 5710 sayılı Nükleer Güç Santrallerinin Kurulması ve İşletilmesi ile Enerji Satışına İlişkin Kanunda yer verilmeyen hususlar ile birlikte anılan Kanun kapsamındaki düzenlemeler de dünyadaki diğer uygulamalar göz önüne alınarak revize edildiğinden 5710 sayılı Kanunun nükleer düzenlemeye ilişkin hükümleri ilga edilmiştir.

Ek olarak nükleer düzenleyici kuruma, görevlerini yerine getirirken ihtiyaç duyacağı her türlü analiz, danışmanlık, gözetim, inceleme, araştırma, muayene, test, kontrol, eğitim ve sertifikalandırma gibi teknik destek hizmetlerini sağlamak üzere, özel hukuk hükümlerine tabi anonim şirket niteliğinde bir şirket kurulmuştur.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1- Madde ile Kanunun amaç ve kapsamı belirlenmiştir.

Maddenin birinci fıkrası ile nükleer enerji ve iyonlaştırıcı radyasyona ilişkin faaliyetler üzerinde düzenleme, değerlendirme, yetkilendirme ve denetleme faaliyetleri ile yaptırımları uygulayabilme yetkisini haiz Nükleer Düzenleme Kurumunun yetki ve sorumlulukları ile nükleer zararlar hakkında hukuki sorumluluk rejiminin belirlenmesi Kanunun amacı olarak düzenlenmiştir.

Maddenin ikinci fıkrası ile Kanunun kapsamında yer alan hususlar belirlenmiştir.

Madde 2- Madde ile Kanunda geçen teknik kavramlar ile anlamları konusunda tereddüt oluşabilecek kavramlar tanımlanmıştır.

Tanımlanan teknik kavramların ulusal mevzuat ve Ülkemizin taraf olduğu uluslararası sözleşmeler ile üye olunan uluslararası kurum ve kuruluşlar tarafından kullanılan terminoloji ile uyum sağlanmasına

dikkat edilmiştir. Ayrıca nükleer zararlara ilişkin hukuki sorumluluk hükümlerinin uygulanmasında bu maddede yer verilmeyen tanımlara ilişkin olarak Paris Sözleşmesinde yer alan tanımların esas alınması öngörülmektedir. Bununla beraber Kanunda yer almakla birlikte Kanunun beşinci bölümünün uygulanmasında Paris Sözleşmesinde farklılık arz eden nükleer madde ve nükleer tesis ifadeleri için Paris Sözleşmesinde yer alan tanımların geçerli olduğu düzenlenmiştir.

Madde 3- Madde ile bu Kanun kapsamında nükleer enerji ve iyonlaştırıcı radyasyona ilişkin yürütülecek faaliyetlere ilişkin genel ilkeler belirlenmiştir. Madde ile Nükleer Düzenleme Kurumunun düzenleyici ve denetleyici yapısı güçlendirilerek, güvenlik, emniyet ve nükleer güvence açısından tam bir etkinlik sağlanması hedeflenmiştir. Madde ile düzenleyici kontrole ilişkin olarak güvenlik ve emniyetle ilgili ilkeler esas alınarak Kurum tarafından yönetmelikle muafiyet tanımlanabileceği ve bu muafiyetlerin sınır ve koşullarının yönetmelikle belirleneceği hususları düzenlenmiştir.

Maddenin ikinci fıkrasında Avrupa Birliğine uyum süreci kapsamında Ülkemiz tarafından uygulanan Avrupa Birliği 2013/59/Euratom “İyonlaştırıcı Radyasyonun Neden Olduğu Tehlikelere Karşı Temel Korunma Standartları (Directive 2013/59/Euratom-Protection Against Ionising Radiation)” Direktifinin 5 inci maddesinde de belirtilen ilkeler (Gerekçelendirme ilkesi, Sınırlama ilkesi, Optimizasyon ilkesi) sayılmıştır. Belirtilen ilkeler uluslararası seviyede kabul görmüş radyasyondan korunmanın ana ilkeleridir.

Madde 4- Madde ile Kurum tarafından yürütülen yetkilendirme faaliyetleri düzenlenmiştir. Maddenin birinci fıkrası, nükleer enerji ve iyonlaştırıcı radyasyona ilişkin faaliyetlerin bildirim veya yetkilendirilme olmaksızın yürütülemeyeceği düzenlenmiştir.

Yetkilendirmeler, Ülkemizin taraf olduğu uluslararası sözleşmeler ile üye olunan uluslararası kurum ve kuruluşlarla uyumlu olarak maddenin ikinci, üçüncü ve dördüncü fıkralarında lisans, izin ve yetki belgesi olarak düzenlenmiş, yetkilendirmeye ilişkin genel ilkeler belirlenmiştir.

Madde 5- Madde ile yetkilendirilen gerçek ve tüzel kişilerin sorumlulukları ve bu sorumlulukların nasıl sona ereceğine ilişkin hususlar belirlenmiştir. Yetkilendirilen kişinin sorumlulukları belirlenirken ülkemizin taraf olduğu Nükleer Güvenlik Sözleşmesi esas alınmıştır.

Madde 6- Madde ile yetkilendirme kalemleri arasında sayılmayan Kurumun onayına tabi olan hususlar belirlenmiştir.

Madde 7- Madde ile Kurum tarafından yürütülen denetim ve yerinde inceleme faaliyetleri ve Kurumun asli görevlerinden biri olan denetimin esasları ve kapsamı, sonuçları itibarıyla bağlayıcı olmayan denetim ve yerinde inceleme kapsamında teknik destek hizmeti alınabileceği düzenlenmiştir.

Ülkemizde yapıların imar işleri ve yapı denetimi 3/5/1985 tarihli ve 3194 sayılı İmar Kanunu ile 29/06/2001 tarih ve 4708 sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanun hükümleri çerçevesinde düzenlenmiştir. Her iki Kanunda daha çok konut tipi yapıların belli bir asgari standarda göre projelendirilmesini, inşasını ve denetimini amaçlamaktadır. Ayrıca, bu mevzuat kurulacak yapıların fenni mesuliyet de dâhil olmak üzere sorumluluğunu yapı denetim kuruluşları ile diğer teknik kuruluş ve kişilere paylaştırmaktadır. Sorumluluğun bu şekilde dağılımı, taraf olduğumuz 14/09/1995'te TBMM tarafından kabul edilen Nükleer Güvenlik Sözleşmesi'nin “Lisans Sahibinin Sorumluluğu” başlıklı “*Her Akit Taraf bir nükleer tesisin güvenliği için asıl sorumluluğun ilgili lisans sahibine ait olmasını temin edecek ve her lisans sahibinin sorumluluklarını yerine getirmesini temin etmek için uygun tedbirleri alacaktır.*” hükmü ile çelişmektedir. Bahsedilen gerekçelerle maddenin yedinci fıkrası ile nükleer tesisler ile radyoaktif atık tesisleri İmar Kanunu ve Yapı Denetimi Hakkında Kanun hükümlerinden muaf tutulmuş, bu yapıların denetimi Kanun kapsamında özel olarak düzenlenmiştir.

Madde 8- Madde ile Kurum denetçilerinin ve Kurum tarafından denetime eşlik etmek veya yerinde inceleme yapmak üzere görevlendirilen veya hizmet alınan kişilerin yetki ve sorumlulukları belirlenmiş, güvenlik veya emniyetin tehlikeye düştüğü veya düşebileceği ve müdahalenin gecikmesinde sakınca bulunan hallerde alınacak tedbirler ifade edilmiştir. Denetim faaliyetleri sırasında denetlenenin direnmesi ile karşılaşılabilmesi ve bu durumun güvenlik ve emniyet açısından tehlike doğurabileceği ihtimallerine karşı kurum denetçilerinin kolluk kuvveti talebinde bulunabileceği hususunda düzenleme yapılmıştır.

Madde 9- Madde ile radyoaktif atıklar ve kullanılmış yakıtlara ilişkin genel ilkeler düzenlenmektedir. Kullanılmış yakıt ve radyoaktif atık yönetiminin bütün aşamalarında çalışanların, halkın, çevrenin ve gelecek nesillerin radyolojik tehlikelere karşı korunmasını teminen güvenlik ilkeleri esas alınarak uygun tedbirlerin alınması önem arz etmektedir. Bu sebeple madde kapsamında radyoaktif atık yönetimine ilişkin genel ilkeler belirlenmiştir.

Maddenin birinci fıkrası ile ülkemiz egemenlik alanı dışında yürütülen bir faaliyet sırasında ortaya çıkmış olan radyoaktif atıkların ülkemize girişi yasaklanmış, ikinci fıkrası ile bu kuralın istisnalarına yer verilmiştir.

Madde ile radyoaktif atık yönetimi ile ilgili ulusal yönetim planı ile radyoaktif kirlilik halinde kurumlar arası işbirliği düzenlenmektedir.

Madde 10- Madde ile radyoaktif atık yönetimine ve işletmeden çıkarmaya ilişkin kurulacak özel hesaplar, bu hesaplara yapılacak katkı payı ödemelerinin nasıl belirleneceği, bu hesaplardan yapılacak katkı payı ödemelerinin neler olduğu, hesapların gelirleri ve işleyişine ilişkin hususlar düzenlenmiştir.

Madde 11- Madde ile özel hesapları yönetmekle görevli Hesaplar Yönetim Kurulu teşkil edilmektedir.

Madde 12- Madde ile, işletenin hukuki sorumluluğu ile ilgili olarak ilkeler ve istisnalar düzenlenmektedir. Maddenin birinci fıkrasında, nükleer zararlar ile ilgili olarak öncelikle bu Kanun hükümlerinin, Kanunda hüküm bulunmayan hallerde ise Paris Sözleşmesi hükümlerinin uygulanacağı öngörülmektedir.

Maddenin ikinci fıkrasında, Paris Sözleşmesi'nin kapsamı ile uyumlu olarak, nükleer enerji üretimi haricinde kullanılan radyoizotoplardan ve çok düşük aktivitedeki ya da miktardaki nükleer maddelerden kaynaklanan nükleer zararlar Kanun kapsamı dışında bırakılmış olup bu tür nükleer zararın genel hukuki sorumluluk kapsamına tabi tutulmasının yeterli olacağı değerlendirilmiştir.

Maddenin üçüncü fıkrasında, Paris Sözleşmesi'ne uyumlu olarak işleten kavramının kapsamı çizilmektedir.

Maddenin dördüncü, beşinci, altıncı, yedinci ve sekizinci fıkralarında, nükleer tesis işletenin kusursuz ve münhasır sorumluluğu ilkeleri ile sorumluluğun istisnaları ve Kanun ile Paris Sözleşmesi dışında herhangi bir sorumluluğunun olmadığı düzenlenmekte olup bu kapsamda işletenin kusurunun olup olmadığına bakılmaksızın sorumlu olacağı ile işleten dışında herhangi bir kişinin sorumlu olmayacağı öngörülmektedir.

Maddenin dokuzuncu fıkrası ile Paris Sözleşmesinin nükleer tesisler tanımında belirtildiği üzere işletenin aynı yerde bulunan iki ya da daha fazla sayıdaki nükleer tesisinin birlikte tek bir nükleer tesis olarak muamele göreceği düzenlenmiştir.

Madde 13- Madde ile, uluslararası nükleer sorumluluk hukukunun temel prensiplerinden bir diğeri olan "işletenin sorumluluğunun parasal miktar bakımından sınırlandırılması" ilkesi düzenlenerek işletenin bir nükleer hadiseden doğan nükleer zararlar için hukuki sorumluluğunun kapsamı belirlenmiştir.

Madde 14- Madde ile, sigorta ya da başkaca bir teminat altına alınmadan nükleer risk taşıyan faaliyetlerin gerçekleştirilmesinin önüne geçilmesi amacıyla, işletenin, Paris Sözleşmesi rejiminin bir diğer prensibi olan “zorunlu finansal güvence” ilkesi kapsamındaki işletenin yükümlülükleri düzenlenmiştir. Böylelikle, nükleer zarara neden olabilecek faaliyetler daha yürütülmeye başlamadan önce risklerin nükleer tesis işletenler tarafından parasal teminat altına alınması sağlanması hedeflenmiştir.

Bu bağlamda ayrıca, nükleer tesisi işletenin kamu kurum veya kuruluşu olması veya sermayesinin tamamının kamuya ait olması durumu düzenlenerek, kendi ülkesinde risk yaratan faaliyetlerin hem sorumlusunun hem de teminatının yine devlet olacağı düşüncesinden hareket edilmiş ve talep halinde sigorta veya teminat gösterme yükümlülüğünden muaf tutulma imkânı getirilmiştir.

Madde 15- Maddenin birinci fıkrasında, Türkiye Cumhuriyetinde kurulacak ve işletilecek nükleer tesisler ve bu nükleer tesislere ilişkin nükleer maddelerin taşınması faaliyetleri için yeterli sigorta veya teminatın bulunmaması yahut mevcut sigorta altyapısının miktar ve kapsam bakımından bu Kanun kapsamındaki sorumluluk miktarını teminat altına almada yetersiz kalması gibi olasılıklar dikkate alınarak, ülkemizdeki nükleer tesis ve taşıma faaliyetlerinin bu Kanunun şart koştuğu şekilde sigortalanabilmesi için bir nükleer sigorta havuzu kurulması düzenlenmektedir.

Maddenin ikinci fıkrasında işletenin sigorta ya da teminat sağlamaya yönelik yükümlülüğünü nükleer sigorta havuzundan da karşılayabileceği düzenlenmektedir.

Maddenin üçüncü fıkrasında işletenin sigorta veya teminat yükümlülüğünü miktar bakımından tam olarak yerine getiremediği durumlarda eksik kalan sigorta veya teminat miktarının Cumhurbaşkanınca belirlenecek usul ve esaslara göre karşılanacağı düzenlenmektedir.

Maddenin dördüncü fıkrasında, bir nükleer hadise sonrasında bu Kanun kapsamındaki sigorta ya da teminat miktarının herhangi bir sebeple bulunmaması ya da Kanunda belirtilen miktarların tamamını karşılamaması durumunda eksik kalan miktarın Cumhurbaşkanınca belirlenecek usul ve esaslara karşılanacağı ve işletene rücu edileceği düzenlenmiştir.

Madde 16- Maddenin birinci fıkrası ile, bir nükleer hadise sonucu oluşacak nükleer zarara ilişkin tazminatın sadece şekli ve tutarı bakımından Türk Borçlar Kanununun ilgili hükümlerinin uygulanacağı düzenlenmiş, ikinci fıkrasında ise sosyal sigortalar ve genel sağlık sigortası kapsamında zarar görene yapılan ödemelerin bu Kanun kapsamında alacağı tazminat miktarından düşüleceği hususu düzenlenerek Paris Sözleşmesi'nin 6/(h) maddesi ile tanınan yetki kullanılmıştır. Maddenin üçüncü fıkrasında, sosyal sigortalar, özel sigortalar ve genel sağlık sigortası mevzuatı kapsamındaki rücu hükümleri saklı tutulmuştur.

Madde 17- Madde ile, nükleer zarar gören kişilerin, zararlarının tazminini, sorumluluk sınırları içinde doğrudan işletenden talep edebilecekleri gibi sigortacıdan, nükleer sigorta havuzundan ve diğer teminat verenlerden de talep edileceği ile bu kişilere karşı doğrudan dava açabileceği düzenlenmektedir.

Madde 18- Madde ile, bir nükleer hadiseden doğan nükleer zararın ve tazminat miktarlarının belirlenmesi ve işletenin sorumlu olduğu toplam tutarın zarar görenler arasında adilane ve ivedi bir şekilde paylaşılması hususunda nükleer zararın tespiti ve tazminatın belirli bir öncelik sıralamasına göre paylaşılması ile ilgili sürecin belirlenmesi için bir “Nükleer Zarar Tespit Komisyonu” kurulması ve bu Komisyonun işleyişine ilişkin hususlar düzenlenmiştir. Maddede ayrıca, sorumluluk miktarı sınırının aşıldığı kısım için Cumhurbaşkanınca uygun görülen acil ekonomik tedbirlerin alınması yetkisi verilmekte ve maddenin uygulanmasında hangi hususların yönetmelikle düzenleneceği belirlenmektedir.

Madde 19- Maddenin birinci fıkrasında, işletenin, sigortacı, diğer teminat verenler ve Devletin yaptıkları ödemeler için nükleer zarara kasıtlı olarak sebep olan gerçek kişiye karşı rücu hakkına sahip olduğu, ikinci fıkrasında işletenin bir sözleşmeden doğan rücu hakkının koşul ve kapsamı, üçüncü, dördüncü ve beşinci fıkralarda ise sorumluluğa ilişkin tazminat talepleri ile ilgili zamanaşımı süreleri düzenlenmektedir.

Madde 20- Maddenin birinci fıkrasında, Paris Sözleşmesi kapsamındaki bir diğer önemli ilke olan “münhasır yargılama yetkisi” ilkesi doğrultusunda hangi hallerde Türkiye Cumhuriyeti mahkemelerinin yetkili olduğu, ikinci fıkrasında ise birinci fıkra uyarınca Türkiye Cumhuriyeti mahkemelerinin yetkili olduğu hallerde Ankara mahkemelerinin kesin yetkili mahkeme olacağı düzenlenmiştir.

Maddenin üçüncü fıkrasında, 11/1/2011 tarihli ve 6098 sayılı Türk Borçlar Kanununun 76 ncı maddesinde yer alan geçici ödeme hükümlerine, Nükleer Zarar Tespit Komisyonunun kurulmaması hali ve bu Kanun kapsamında belirlenen sorumluluk sınırını aşmama şartları eklenmektedir. Bu şartlar oluşmaksızın mahkeme tarafından geçici ödemeye hükmedildiğinde bu durumun Kanunun öngördüğü tazmin sistemini işlemez hale getireceği görülmektedir. Böylelikle mahkemeye, şartlar oluştuğu takdirde zarar gören üçüncü kişinin iddiasının haklılığını gösteren inandırıcı kanıtlar sunması ve ekonomik durumunun da gerektirdiği hallerde istem üzerine davalının yani nükleer tesisi işletenin zarar görene geçici ödeme yapmasına karar verebilme yetkisi tanınmaktadır.

Madde 21- Maddenin birinci fıkrası ile Nükleer Düzenleme Kurumuna verilebilecek yükümlülüklerle ilişkin düzenleme yapılarak, Kurumun mal ve varlıklarının Devlet malı statüsünde olduğu düzenlenmiştir.

Maddenin ikinci fıkrası ile Kurumun gelirlerinin giderlerini karşılamaması durumunda yapılacaklar belirlenerek, Kurumun işlem ve hizmetlerine ilişkin hususların yönetmelikle belirleneceği hüküm altına alınmıştır.

Maddenin üçüncü fıkrası ile Kurumun Kurul kararı ile yıllara sâri yüklenmelere ait sözleşme yapabileceği, bununla birlikte bu sözleşmelerin süresinin azami beş yıla sınırlı olacağı düzenlenmiştir.

Madde 22- Maddenin birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü fıkraları ile Kurumda görev yapacak personelin istihdam biçimleri ve özlük haklarına ilişkin düzenlemeler yapılmıştır.

Maddenin beşinci fıkrasında Kurul Başkan ve üyeleri ile Kurum personelinin özlük haklarına ve tabi oldukları mevzuata ilişkin birtakım hususlar düzenlenmiştir.

Maddenin altıncı fıkrasında Kurul Başkan ve üyelerinin 2/10/1981 tarihli ve 2531 sayılı Kamu Görevlerinden Ayrılanların Yapamayacakları İşler Hakkında Kanun hükümlerine tabi olduğu düzenlenmiştir.

Maddenin yedinci fıkrası ile Kurul üyelerinin göreve başlama usulü belirlenmiştir.

Maddenin sekizinci fıkrası ile Kurul üyeleri ve Kurum personelinin görevleriyle bağlantılı olarak işledikleri iddia edilen suçlara ilişkin soruşturmalar için izin verme yetkisi ve soruşturmaların takibi için Kurumun görevlendireceği avukat ile bu avukata ödenecek ücretin nasıl belirleneceği düzenlenmiştir.

Madde 23- Madde ile Nükleer Düzenleme Kurumun görevlerini yerine getirirken ihtiyaç duyacağı her türlü analiz, danışmanlık, gözetim, inceleme, araştırma, muayene, test, kontrol, eğitim ve sertifikalandırma gibi teknik destek hizmetlerini sağlamak için kuruluş ve tescile ilişkin hükümleri hariç olmak üzere 13/1/2011 tarihli ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu ve özel hukuk hükümlerine tabi özel hukuk tüzel kişiliğini haiz bir anonim şirket kurulması amaçlanmıştır.

NÜTED A.Ş.’nin özel hukuk tüzel kişisi olması ve yürüteceği faaliyetlerin niteliği gereği şirkette istihdam edileceklerin iş akdi ile çalıştırılacağı düzenlenmekle beraber faaliyetleri kapsamında

gerektiğinde ihtisas sahibi kamu kurum ve kuruluşlarından alanında uzman ve yetkin personeli de geçici görevlendirme suretiyle istihdam etme imkânı oluşturulmuştur. Bunun yanında yine yapacağı işin niteliği gereği şirketin bazı düzenlemelerden muaf tutulması sağlanmaktadır.

Maddenin son fıkrasıyla şirketin yürüteceği birtakım hizmetlere ve yürütebileceği birtakım faaliyetlere ilişkin düzenlemeleri yapmaya ilişkin yetki Cumhurbaşkanına bırakılmıştır.

Madde 24- Madde ile nükleer enerji ve iyonlaştırıcı radyasyona ilişkin ceza hükümleri düzenlenmiştir. Maddenin birinci fıkrasında ülkemizin taraf olduğu Nükleer Terörizmin Önlenmesine İlişkin Uluslararası Sözleşme ile Nükleer Maddelerin ve Nükleer Tesislerin Fiziksel Korunması Sözleşmesi kapsamında; ulusal mevzuatta suç olarak düzenlenmesi gereken fiiller ile Kurum tarafından yetkilendirilen faaliyetlerin yetkisiz olarak yürütülmesi durumları suç olarak düzenlenmiştir. İlaveten suçların örgüt şeklinde işlenmesi gibi durumlar suçun ağırlaştırıcı unsuru olarak düzenlenmiştir.

Madde 25- Madde ile nükleer enerji ve iyonlaştırıcı radyasyona ilişkin idari yaptırımlar düzenlenmiştir. Kurum tarafından uygulanacak yetkilendirmenin iptali, kısıtlanması, askıya alınması ve idari para cezaları idari yaptırım olarak düzenlenmiştir.

İdari para cezalarının belirlenmesinde dereceli yaklaşım esas alınmış ve alt ve üst sınır gösterilmek suretiyle belirlenmiştir. Maddenin birinci fıkrasının (c) bendinde düzenlenen “mevzuat veya yetki koşullarına, Kurum kararlarına ve talimatlarına aykırı hareket edilmesi” düzenlemesinde yer alan mevzuat hükümleri, yetki koşulları ve Kurum talimatları, nükleer güç santrallerinden dış muayenehanelerinde kullanılmak üzere Kurumdan yetki alınan dış röntgeni cihazlarına kadar farklı sektörlerde, farklı büyüklüklerde ve farklı alanlarda etkisi birbirinden çok farklı pek çok hususu kapsamakta olup, her bir faaliyet alanına ilişkin düzenleyici kontrolün sağlanması amacıyla pek çok farklı mevzuat, yetki koşulu belirlenebilmekte veya düzenleyici kararlar alınabildiğinden, her bir alanda ayrı ayrı belirlenen kurallara aykırılık halinde verilebilecek idari yaptırımların türü, süresi ve miktarı çerçeve bir hüküm halinde düzenlenmiş, hükmün içeriğinin ikincil düzenlemelerle doldurulması amaçlanmıştır.

Nükleer enerji alanında hukuki sorumluluk kapsamında ise maddenin dördüncü ve beşinci fıkralarında idari yaptırımlar nisbi usulde ayrıca düzenlenmiş “zorunlu finansal güvence” yükümlülüğünün ihlal edilmesinin önüne geçmek amacıyla, bu yükümlülüğün ihlali halinde nisbi idari para cezası öngörülmüş, bu ihlallerin tespiti halinde yaptırım uygulanmasına ilişkin işleyiş düzenleme altına alınmıştır.

Maddenin onuncu fıkrası ile radyoaktif maddelerin güvenlik ve emniyetinin sağlanamadığının ve bu durumun halkın, çalışanların, çevrenin ve gelecek nesillerin radyasyondan korunmasını tehdit edebileceğinin Kurum tarafından değerlendirilmesi hâlinde alınabilecek tedbirler ve bu tedbir masraflarının nasıl karşılanacağına ilişkin düzenleme yapılmıştır.

Madde 26- Maddenin birinci fıkrasında ülkemizin taraf olduğu nükleer santrallerin kurulmasına ve işletilmesine ilişkin uluslararası anlaşmalarda yer alan özel hükümlerin saklı kalacağı düzenlenmiştir.

Maddenin ikinci fıkrası ile Harp Araç ve Gereçleri ile Silâh, Mühimmat ve Patlayıcı Madde Üreten Sanayi Kuruluşlarının Denetimi Hakkında Kanun hükümlerinin bu Kanun hükümlerinin uygulanmasında saklı olacağı belirtilmiştir.

Maddenin üçüncü fıkrası ile nükleer enerji ve radyasyonun kullanımını içeren faaliyetlerin düzenleyici kontrolünün, kapatılan Türkiye Atom Enerjisi Kurumu tarafından yürütülmesi sebebiyle bu konulara ilişkin mevzuatta kapatılan Türkiye Atom Enerjisi Kurumuna yapılan atıfların Kuruma yapılmış sayılacağı düzenlenmiştir.

Maddenin dördüncü fıkrası ile mevzuatta mülga 702 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye yapılan atıfların bu Kanuna yapılmış sayılacağı düzenlenmiştir.

Madde 27- Maddenin birinci fıkrası ile Nükleer Düzenleme Kurumundaki Başkan Yardımcılıkları ile Daire Başkanlıkları istisnai memurluklar haline getirilmektedir.

Maddenin ikinci fıkrası ile Nükleer Düzenleme Kurumunun düzenleme ve denetlemeye ilişkin mal, hizmet ve danışmanlık hizmeti alımları, nükleer santral projeleri kapsamında saha ve fizibilite çalışmaları ile ilgili etüt, hizmet ve danışmanlık hizmeti alımları, Türkiye Enerji, Nükleer ve Maden Araştırma Kurumunun yürüttüğü ve desteklediği araştırma ve geliştirme projeleri için gerekli olan mal ve hizmet alımları ile bu projelerle doğrudan bağlantılı olan ve projenin yürütülmesi için zorunluluk arz eden yapım işleri ile Hesaplar Yönetim Kurulunun radyoaktif atık yönetimi özel hesabı ve işletmeden çıkarma özel hesabı ile ilgili danışmanlık hizmet alımları, ceza ve ihalelerden yasaklama hükümleri hariç, 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu kapsamından çıkarılmaktadır.

Maddenin üçüncü fıkrası ile 2690 sayılı Kanuna Ek Madde 9 eklenmiş, bu madde ile Türkiye Cumhuriyeti'nin tarafı olduğu nükleer güç santrallerin kurulması ve işletilmesi projelerine dair işbirliğine ilişkin uluslararası anlaşmaların uygulanmasındaki yetkili kurum görevi çerçevesinde, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı personelinden, bu anlaşmalarda öngörülen projelerin uygulanma sürecinin takibi, gözetimi ve koordinasyonu için görevlendirilenlerin harcırahlarına ilişkin düzenleme yapılmıştır.

5710 sayılı Nükleer Güç Santrallerinin Kurulması ve İşletilmesi ile Enerji Satışına İlişkin Kanunun kapsadığı konular düzenlenmiş ve dünyadaki uygulamalar çerçevesinde revize edilmiştir. Bu sebeple maddenin üçüncü fıkrası ile 5710 sayılı Kanunun nükleer düzenlemeye ilişkin hükümleri ilga edilmiştir.

702 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Anayasa Mahkemesinin 30.12.2020 tarihli ve E.:2018/115; K.:2020/81 sayılı kararı ile iptal edilmiş ve bu kararın Resmî Gazete'de yayımlanmasından başlayarak bir yıl sonra, 09.03.2022 tarihinde, yürürlüğe girmesi hüküm altına alınmıştır. 09.03.2022 tarihi öncesi bu Kanunun yürürlüğe girmesi planlandığından 702 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ilga edilmiştir.

Geçici Madde 1- Maddenin birinci, ikinci ve üçüncü fıkraları ile bu Kanunun yürürlüğe girmesi ile oluşabilecek hukuki boşluğun engellenmesi için geçiş hükümleri düzenlenmiştir.

Maddenin dördüncü fıkrası ile radyoaktif atık yönetimi özel hesabının giderlerini karşılayacak düzeyde gelir elde edeceği süreye kadar yapılacak mali kaynak aktarımına ve bunun geri ödenmesine ilişkin hususlar düzenlenmiştir.

Maddenin beşinci fıkrası ile ilk nükleer santralin tüm ünitelerinin işletmeye alındığı tarihe kadar, Kurumun gelirlerinin giderlerinden fazla olması durumunda farkın, bir sonraki yıl bütçesine aktarılacağı düzenlenmiştir.

Maddenin altıncı ve yedinci fıkraları ile teknik destek hizmetlerini sunmak üzere kurulmuş olan NÜTED A.Ş.'nin iş ve işlemlerine kesintisiz olarak devam edebilmesi için geçiş hükümleri öngörülmüştür.

Maddenin sekizinci fıkrasında 702 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin yürürlükte olduğu dönemde Kurum adına ve hesabına 1416 sayılı Kanun kapsamında yurt dışına gönderilmeye hak kazanmış olan kişiler ile yurt dışına gönderilmiş olup eğitimlerine devam etmekte olanlardan, gönderildikleri ülkede yüksek lisans öğrenimlerini başarıyla tamamladıktan sonra mecburi hizmet yükümlülüklerini ifa etmek üzere yurda dönenler Nükleer Düzenleme Uzman Yardımcısı kadrolarına, doktora öğrenimlerini başarıyla tamamladıktan sonra mecburi hizmet yükümlülüklerini ifa etmek üzere yurda dönenler ise Nükleer Düzenleme Uzmanı kadrolarına atanacağı düzenlenmiştir.

Maddenin dokuzuncu fıkrası ile Kanunun yayımı tarihinden önce gümrüklü sahalarda bekletilen radyoaktif madde içeren eşya hakkında bir defaya mahsus 9 uncu maddenin dördüncü fıkrasının (f) bendi hükmünün uygulanacağına ilişkin düzenleme yapılmıştır.

Madde 28- Yürürlük maddesidir.

Madde 29- Yürütme maddesidir.

Çevre Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Çevre Komisyonu

28/02/2022

Esas No: 2/4222

Karar No: 6

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Çorum Milletvekili Oğuzhan KAYA ve 87 Milletvekili tarafından hazırlanarak 24/02/2022 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan ve Başkanlıkça aynı tarihte esas komisyon olarak Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonuna, tali komisyon olarak ise Komisyonumuzla birlikte Adalet Komisyonuna ve Plan ve Bütçe Komisyonuna havale edilen 2/4222 esas numaralı “Nükleer Düzenleme Kanunu Teklifi”, Komisyonumuzun 28/02/2022 tarihinde gerçekleştirdiği toplantıda görüşülmüştür. 2/4222 esas numaralı Kanun Teklifi, Teklifin ilk imza sahibi Çorum Milletvekili Oğuzhan KAYA, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı Bakan Yardımcısı Alparslan BAYRAKTAR ile Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, Dışişleri Bakanlığı, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, Hazine ve Maliye Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı yetkilerinin katılımıyla görüşülmüştür.

Komisyonumuz aldığı karar gereği Teklifin geneli ile birlikte bütün maddelerinin görüşülmesini kararlaştırmıştır.

Teklif ile;

- Nükleer enerji ve nükleer maddelerle ilgili herhangi bir faaliyeti yürütecek gerçek veya tüzel kişilerin, Türkiye Cumhuriyeti'nin taraf olduğu nükleer güvence ile ilgili uluslararası anlaşma ve sözleşmelere uymakla yükümlü olması,

- Halkın, çevrenin ve gelecek nesillerin radyasyona maruz kalma riskini içeren faaliyetlerin gerçekleştirilmesi için zorunlu olan ilkelerin belirlenmesi,

- Kanun Teklifi kapsamındaki faaliyetlerin Nükleer Düzenleme Kurumuna bildirimde bulunulmaksızın veya Kurumdan yetki alınmaksızın yürütülememesi, söz konusu faaliyetleri yürütmek isteyen gerçek veya tüzel kişiler Kuruma başvuruda bulunmakla yükümlü olması,

- Nükleer tesis, radyasyon tesisi, radyoaktif atık tesisi işletmek ve radyasyon uygulamalarının yürütmek için Nükleer Düzenleme Kurumundan lisans alınmasının zorunlu olması,

- Lisans alabilmek için Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı veya Türkiye Cumhuriyeti mevzuatına göre kurulmuş tüzel kişiliği haiz olunmasının şart olması,

-Nükleer Düzenleme Kurumu tarafından verilen lisans, izin ve yetki belgesinin devrinin mümkün olmaması,

- Yetkilendirilen kişilerin sorumluluklarının belirlenmesi,

Kanun Teklifi kapsamındaki faaliyetler ile yetkilendirilen kişilerin Nükleer Düzenleme Kurumunun denetimine tabi olması,

- Radyoaktif atıkların çevreye salınmasının veya bırakılmasının yasaklanması,

- Kanun Teklifi kapsamına girmeyen bir faaliyet sonucunda radyoaktif kirliliğe maruz kalmış alanların çevresel iyileştirilmesine ilişkin iş ve işlemlerin, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı tarafından Nükleer Düzenleme Kurumu ile iş birliği içinde yürütülmesi,

- Nükleer zararın Teklifin 13'üncü maddesinde belirtilen sorumluluk miktarı sınırlarını aşmasının beklendiği durumlarda nükleer hadisenin meydana geldiği tarihten itibaren en geç iki ay içinde, Cumhurbaşkanınca, nükleer hadise sonucu meydana gelen nükleer zararların tazmini için nükleer zarar görenler tarafından yapılan başvuruları değerlendirmek ve başvurular hakkında karar vermek üzere Nükleer Zarar Tespit Komisyonu kurulması,

- Nükleer Zarar Tespit Komisyonunun giderlerinin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı bütçesinden karşılanması,

- Nükleer Zarar Tespit Komisyonunun 7 üyeden oluşması ve üyelerinin kamu görevlileri arasından Cumhurbaşkanınca tarafından belirlenmesi,

öngörülmektedir.

Teklifin geneli üzerinde yapılan konuşmalarda ilk imza sahibi Çorum Milletvekili Oğuzhan Kaya tarafından,

- Ülkemizde nükleer enerji çalışmalarının 1956 yılında Başbakanlığa bağlı olarak "Atom Enerjisi Komisyonu" kurulması ile başladığı, Komisyonun 1982 yılında "Türkiye Atom Enerjisi Kurumu (TAEK)" adı altında kamu tüzel kişiliğini haiz olmak üzere yeniden yapılandırıldığı,

- Nükleer enerji alanında düzenleyici ve denetleyici işlevleri yanı sıra icrai işlevleri de bulunan TAEK'in düzenleyici ve denetleyici işlevleri yerine getirmek üzere 702 sayılı KHK ile "Nükleer Düzenleme Kurumu" oluşturulduğu,

- Teklif ile 702 sayılı KHK'nın Anayasa Mahkemesince iptali nedeniyle ortaya çıkan hukuki boşluğun giderilmesi amaçlandığı,

- Nükleer enerji santrallerinin hukuki altyapısının ülkemizin taraf olduğu uluslararası anlaşmaları gözeterek bir yaklaşımla hazırlandığı ve bir devlet politikası olarak değerlendirildiği,

- Akkuyu Nükleer Güç Santrali'nin 2010 yılında Rusya Federasyonu ile imzalanan anlaşma kapsamında 2013 yılında inşasına başlandığı ve inşa çalışmalarının hâlihazırda devam ettiği, Santralin ilk ünitesinin 2023 yılında, diğer ünitelerin ise birer yıl arayla faaliyete geçmesinin planlandığı,

- Akkuyu Nükleer Enerji Santrali'nin ülkemizin elektrik enerjisi ihtiyacının %10'unu karşılayacağı,

- Yeni nükleer enerji santrallerinin kurulması planlandığı,

- Nükleer enerji alanındaki çalışmalar yoluyla ülkemizin enerji ihtiyacının karşılanması ve enerji arz güvenliğinin teminat altına alınması amaçlandığı,

- Ülkemiz için nükleer enerjinin bir tercih değil, arz güvenliğinin sağlanabilmesine yönelik bir zaruret olduğu,

- Teklif ile Nükleer Düzenleme Kurumunun yetki ve sorumlulukları, nükleer enerji ile ilgili yükümlülükler ve radyoaktif atıklar ve işletmeden çıkarma süreçlerinin düzenlendiği,

- Teklif ile nükleer emniyet ve güvenliğin temini hedeflendiği,

- Nükleer faaliyeti yürütenlerin asıl sorumlu olması ilkesi esas alındığı,

- Nükleer Düzenleme Kurumundan izin alınmadan nükleer alanda faaliyet sürdürülememesi öngörüldüğü,

- Ülke dışındaki faaliyetler nedeniyle ortaya çıkan atıkların ülke içerisine sokulmasının yasaklandığı,

- Radyoaktif atıkların bertarafı konusunda Türkiye Enerji, Nükleer ve Maden Araştırma Kurumunun (TENMAK) yetkilendirildiği,

- Paris Sözleşmesi'nin öngördüğü ilkelere uygun olarak Teklifin hazırlandığı ve Teklifte düzenlenmeyen hususlarda Paris Sözleşmesine atıflar yapıldığı,

- Teklif ile nükleer faaliyetlerden kaynaklanabilecek zararların tazmini için nükleer sigorta hesabı oluşturulduğu,

- Yargılama yetkisi ile ilgili yapılan düzenleme kapsamında Ankara mahkemelerinin yetkili kılındığı,

- Nükleer Düzenleme Kurumunun görevlerini yerine getirirken ihtiyaç duyacağı teknik destek hizmetlerini sağlamak üzere NÜTED Nükleer Teknik Destek Anonim Şirketi kurulduğu,

- Nükleer enerji ve iyonlaştırıcı radyasyona ilişkin adli ve idari yaptırımların düzenlendiği, İfade edilmiştir.

Teklifin geneli üzerinde yapılan görüşmelerde milletvekilleri tarafından;

- Nükleer güç santrallerinin ülkemizin karbon nötr hale getirilmesini sağlamayacağı,

- Paris Anlaşması sonrası iklim politikalarının diğer alanlara yönelik politikaları belirlediği ve nükleer enerji politikalarının da bu doğrultuda belirlenmesi gerektiği,

- Ülkemizin elektrik kurulu gücünün yaklaşık %54'ünün yenilenebilir enerji kaynağından olduğu ve temiz enerjide çok önemli bir ivme yakalandığı,

- Fukuşima nükleer güç santrali kazasının riskin boyutlarını ortaya koyduğu,

- Nükleer güç santrali kazası sonrası ortaya çıkan zararların tazmininin mümkün olmadığı, nükleer güç santral faaliyetlerinin içerisinde çok ciddi riskler barındırdığı,

- Çevresel etkileri nedeniyle nükleer güç santrallerine ve bu enerji türünün temiz ve ucuz enerji olarak tanımlanmasına karşı olduklarını,

- Çernobil Nükleer Santral Kazasından gerekli derslerin çıkarılması gerektiği,

- Akkuyu Nükleer Güç Santrali yapım modelinin uygun bir model olmadığı,

- Akkuyu Nükleer Güç Santralinin turistik ve deprem bölgesinde yer alması hususları göz ardı edilerek inşa edildiği,

- Türkiye'nin enerji alanında Rusya Federasyonu'na aşırı bağımlı olduğu,

- Kanun teklifinde nükleer güç santrali faaliyetlerinin bünyesinde barındırdığı risklerin önlenmesine yönelik düzenlemelere yeterince yer verilmediği,

- Nükleer kazaların ekolojik riskler barındırdığı,

- Nükleer faaliyetlerinin en sorunlu alanını kaza ve atık riskinin oluşturduğu,

- Enerji elde edilen kaynak çeşitliliği sağlamak adına çok önemli yatırımlar yapıldığını,
- Nükleer enerji faaliyetlerinin desteklenmesi amacıyla öne sürülen enerji arz güvenliği ve yenilenebilir enerji gibi argümanların gerçeği yansıtmadığı, nükleer enerji santrallerinin binlerce yıl varlığını koruyacak radyoaktif atıkları ortaya çıktığı,
- Ülkemizin yenilenebilir enerji kaynaklarından güneş enerjisi potansiyelinin çok yüksek olduğu, enerji arz güvenliği konusunda yenilenebilir enerji potansiyelinin daha etkin kullanılması gerektiği,
- Fosil yakıtlara dayalı elektrik enerjisi üretiminin azaltılması gerektiği,
- Emisyon oranlarının azaltılmasına yönelik elektrikli otomobillerin özendirilmesi ve toplu ulaşımında demir yollarının payının artırılması gerektiği,
- Yenilenebilir enerji kaynakları arasında olan güneş ve rüzgar santrallerinin istihdam potansiyelinin çok yüksek olduğu,

- Nükleer enerji santrallerinin ülkemizin enerji ihtiyacının karşılanması konusunda uygun bir çözüm olmadığı ve buna yönelik projelerin iptal edilmesi gerektiği, ifade edilmiştir.

Yürütmeyi temsilen komisyon toplantısına katılan ve kanun teklifine ilişkin görüşleri alınan Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı Bakan Yardımcısı Alparslan BAYRAKTAR tarafından yapılan açıklamada,

- Nükleer enerjinin ülkemizin enerji çeşitliliği içerisinde yer alması hedeflendiği,
- Anayasa Mahkemesinin 702 sayılı KHK'nın iptali kararı neticesinde nükleer enerji alanında düzenleyici ve denetleyici yetkileri haiz bir bağımsız idari otoriteye ihtiyaç duyulduğu, Nükleer Düzenleme Kurumu Başkanı Zafer DEMİRCAN tarafından yapılan açıklamada,
- Teklif ile nükleer enerji faaliyetlerden kaynaklanabilecek zararların tazmini, düzenleyici altyapının oluşturulması ve radyoaktif atıklara ilişkin rejimin belirlenmesi şeklinde üç önemli işlevin karşılanması amaçlandığı,
- Anayasa Mahkemesinin iptal kararı sonrası ortaya çıkan hukuki boşluğun giderilmesi hedeflendiği,
- Nükleer enerji alanına ilişkin düzenleyici ve hukuki çerçeve oluşturulmak suretiyle bu alana yönelik bağımsız düzenleyici kurum ihtiyacının karşılanması öngörüldüğü,
- Tarafların yetki, yükümlülük ve sorumluluklarının belirlendiği,
- Teklifin Paris Sözleşmesi ile diğer ilgili uluslararası anlaşmalara uyumlu olarak hazırlandığı,
- Düzenleyici kontrol mekanizması çerçevesinde nükleer enerji alanına ilişkin düzenleme, yetkilendirme, değerlendirme, denetim ve yaptırım süreçlerinin düzenlenmesi öngörüldüğü,
- Nükleer enerjiye ilişkin işlemlerin, nükleer tesislerin yetkilendirilmesi, nükleer ekipman imalatçılarının yetkilendirilmesi, yapı denetimi ve diğer hususları kapsadığı,
- Nükleer Düzenleme Kurumuna nükleer güvenliğe ve radyasyon güvenliğine ilişkin olarak denetim ve yerinde inceleme yetkisi tanındığı, ifade edilmiştir.

Teklifin tüm maddeleri aynen benimsenmiştir. Bu kapsamda, raporumuz, esas komisyon olan Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonuna gönderilmek üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan	Başkanvekili	Üye
<i>Muhammet Balta</i>	<i>Muhammet Müfit Aydın</i>	<i>Hacı Turan</i>
Trabzon	Bursa	Ankara
Üye	Üye	Üye
<i>Husret Dinç</i>	<i>Abdullah Ağralı</i>	<i>Yusuf Ziya Yılmaz</i>
Hakkâri	Konya	Samsun
Üye	Üye	Üye
<i>Semiha Ekinci</i>	<i>Ahmet Akay</i>	<i>Aydın Özer</i>
Sivas	Şanlıurfa	Antalya
		(Muhalefet şerhimiz vardır)
Üye	Üye	Üye
<i>Ednan Arslan</i>	<i>Murat Bakan</i>	<i>Barış Karadeniz</i>
İzmir	İzmir	Sinop
(Muhalefet şerhimiz vardır)	(Muhalefet şerhimiz vardır)	(Muhalefet şerhimiz vardır)
Üye	Üye	Üye
<i>Murat Çepni</i>	<i>Muazzez Orhan Işık</i>	<i>Ayşe Sibel Ersoy</i>
İzmir	Van	Adana
(Muhalefet şerhimiz vardır)	(Muhalefet şerhimiz vardır)	
	Üye	
	<i>Zeki Hakan Sıdalı</i>	
	Mersin	
	(Son oylamada bulunamadı)	

MUHALEFET ŞERHİ

(2/4222) esas numaralı Nükleer Düzenleme Kanunu Teklifi'ne ilişkin muhalefet şerhimizi bilgilerinize sunarız.

Barışçıl amaçlı nükleer enerjinin kullanımı için güvenlik ve emniyetin sağlanması, nükleer faaliyetlerinin zararlarından korunmak için “yetkilendirilmiş kişi” olarak tanımlanan şirketlerin temel sorumlulukları, tazminat yükümlülükleri, sigorta yaptırma zorunluluklarını içeren 29 maddeden oluşan kanun teklifi Temmuz 2018’de çıkarılan ve 2020 sonunda AYM’nin iptal ettiği 702 sayılı KHK’nın iskeleti üzerine kurulmuştur. Söz konusu KHK, referandum sonrasındaki geçiş yasaları için alınan yetki kanununun kapsamı aşılarak kurulan Nükleer Düzenleme Kurumu’nun (NDK) Anayasa’ya aykırı bulunması sonucunda 30 Aralık 2020’de iptal edilmiş, iptal kararı ise 9 Mart 2021 tarihinde Resmi Gazete ’de yayımlanmış ve yürürlüğü 1 yıl ertelenmiştir.

Nükleer enerji alanında düzenleyici çerçevenin iki temel bileşeni bulunmaktadır. Bunlardan birincisi uluslararası anlaşmalar ile uluslararası kuruluşların oluşturduğu normlar, standartlar, kurallar ve öneriler ikincisi ise; ilgili ülke özelinde oluşturulan düzenleyici otoritenin ve çerçevenin unsurlarının oluşturulmasıdır. Nükleer enerjide “güvenlik” hayati önem taşımaktadır. Düzenleyici otoritenin bağımsızlığı, saydamlığı ve teknik kapasitesi gibi unsurlar önemlidir. Bunun nedeni, dünyada örnekleri görüldüğü ve acı biçimde tecrübe edildiği üzere santral işletmecisi ve enerjiden sorumlu bakanlığın önceliklerinin ve güvenliğe yönelik ilkelerinin her zaman uyumlu olmaması ve hatta birçok durumda çıkarların birbiriyle çatışabilme ihtimalidir. Düzenleyici ve denetleyici çerçevenin zayıf olması veya çatışan çıkarlar kaza ihtimalini de artırmaktadır. Nükleer enerji alanında yaşanan kazaların ise toplumsal ve çevresel maliyeti ise çok yüksektir hatta telafi edilemez boyutlardadır. Bu konuda Fukushima nükleer kazasından elde edilen dersler oldukça çarpıcıdır. Japonya parlamentosu tarafından hazırlanan soruşturma raporunda:

“TEPCO Fukushima nükleer güç santrali kazası hükümet, düzenleyiciler ve TEPCO arasındaki danışıklıktan, ve bu tarafların yönetim eksikliğinden ortaya çıkmıştır. Onlar fiili olarak ülkenin nükleer kazalardan korunma hakkına ihanet etmişlerdir. Bu yüzden kazanın “insan eseri” olduğu sonucuna varıyoruz. Kökteki nedenlerin, herhangi bir kişinin kabiliyeti ile ilgili olmadığına, yanlış kararların alınmasını ve yanlış fiillerin yapılmasını özendiren örgütsel ve düzenleyici sistemlerde yattığına inanıyoruz” ifadeleri yer almıştır.

Nükleer Düzenleme Kurumu diğer ülkelerde, ülkenin en önemli ve saygın kurumu durumundadır, bunun nedeni özerkliğin ve şeffaflığın sağlanarak risklerin bertaraf edilmesinin sağlanma amacıdır. Düzenleyici otoritenin Cumhurbaşkanlığı etkisinden uzak olması bağımsızlık ve saydamlık gibi konular için oldukça önemlidir. Teklif ise bu noktada dünyada kabul görmüş temel prensiplerin aksi yönünde kurgulanmıştır.

Söz konusu kanun teklifinin **1. Maddesinde**, Nükleer Düzenleme Kurumunun kuruluş, görev ve yetkileri, çalışma usul ve esasları vb. düzenlenmelerine yer verilmediği görülmektedir. AYM'nin iptal ettiği 702 s. KHK'nın ilk maddesinde "teşkilat", "görev", "personelin özlük hakları", "muafiyetlere ilişkin usul ve esaslar" yer almışken, getirilen teklifte bu alanlar çıkarılmıştır. Bu durum, Nükleer Düzenleme Kurumu'nun kuruluş, göre, yetki ve çalışma usul ve esaslarının, bu teklif kanunlaşmış yürürlüğe girdiğinde ya da buna yakın bir zamanda çıkarılacak bir Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile düzenleneceğini göstermektedir. Oysa, yasama organı, bu alanı yeni bir kanunla düzenlerken, bu alanı düzenleyecek ve denetleyecek kurumu da kurabilirdi. Bu daha bütüncül bir düzenleme yapılmasını elverişli hale getirdi. CBK ile siyasi otoriteden bağımsız karar alabilecek, düzenleme ve denetleme yapabilecek bağımsız bir kurum kurmanın zorlukları ortadadır. Ayrıca, bu tür bir kurumun Cumhurbaşkanlığı Kararnamesiyle kurulup kurulamayacağı konusu tartışmalıdır. Nükleer enerjiye ilişkin faaliyetlerin, bağımsız bir düzenleyici ve denetleyici kurum tarafından düzenlenip denetlenmesi ulusal ve uluslararası güvenilirlik açısından elzemdir. Bağımsız idari otorite olarak düzenleyici ve denetleyici kurumların, özel bir kanunla kurulması onu yürütmeden bağımsız kılabilirdi.

Anayasa'nın 106'ncı maddesinin 11'inci fıkrası "Bakanlıkların kurulması, kaldırılması, görevleri ve yetkileri, teşkilat yapısı ile merkez ve taşra teşkilatlarının kurulması Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle düzenlenir" demek suretiyle, ancak bakanlıklara ilişkin düzenlemenin kararnameyle yapılabileceğini öngörmüştür.

Anayasa'nın 123'üncü maddesinin birinci fıkrasında "**İdare, kuruluş ve görevleriyle bir bütündür ve kanunla düzenlenir**" hükmünü içermekte, üçüncü fıkrası ise "**Kamu tüzelkişiliği, kanunla veya Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle kurulur**" demektedir. Dolayısıyla Nükleer Düzenleme Kurumunun kanunla düzenlenmesinin önünde hiçbir engel bulunmamaktadır, aksine Cumhurbaşkanı kararıyla kurulup kurulamayacağı konusu tartışmalıdır. Dolayısıyla, Nükleer Düzenleme Kurumunun, teşkilat, görev, yetki , sorumluluk ve personeline ilişkin düzenlemelerin açıkça bu kanunda yazılıp, Cumhurbaşkanı kararnamesine bırakılmaması gerekirdi.

Teklifin 3 üncü maddesi, AYM tarafından iptal edilen 702 s. KHK'nın 3 üncü maddesinin içeriğiyle büyük ölçüde aynıdır. Nükleer Düzenleme Kurumunun (NDK) piyasadaki kontrol görevi açıklanarak, nükleer ve iyonlaştırıcı faaliyette bulunacak gerçek/tüzel kişilerin uyacağı kurallar ve ilkeler belirtilmektedir. Radyasyon riski içeren faaliyetin bireysel/toplumsal fayda sağlaması, maruz kalınacak radyasyon dozunun en düşük düzeyde tutulması, bu radyasyon dozunun NDK'nın belirlediği sınırı aşmaması ilkeleri esas alınmaya devam edileceği ifade edilmiştir. Mevcut KHK'da, maruz kalınacak radyasyon dozunun "çevresel, ekonomik, sosyal faktörler de dikkate alınarak" mümkün olan düşük düzeyde tutulması ilkesi benimsenirken, yeni teklifte bu faktör ibareleri çıkarılmıştır.

Teklifin 13 üncü maddesinde belirtilen nükleer tesislerin etkisiyle veya nükleer maddelerin taşınması sırasında yol açılan zararlar için öngörölmüş üst limitlerden (70 ila 700 milyon Avro arasında değişen) daha fazla bir zarar oluşmuşsa, Cumhurbaşkanı'nın en geç 2 ay içinde zarar tespiti için bir komisyon kurması amaçlanmıştır. Zararın, Maliye Bakanlığı tarafından işletmeci firmadan veya sigortacısından veya teminatından tahsil edilmesi ve ödenecek tutarlarda can kaybı veya sağlığa verilen zararlar öncelikli sayılacağı ifade edilmiştir. Radyasyon; genetik zararlar, yaşam süresinin kısalması ve sağlık problemleri nedeniyle doğrudan yaşamsal bir tehdit iken; asit yağmuru, ozon tabakasının delinmesi gibi çevreye verdiği zararlar nedeniyle aynı zamanda ekolojik bir tehdittir. Nükleer kazalardan kaynaklanan riskin, doğası gereği çok büyük olması, kapsama alanının genişliği ve zararın uzun süre sonra ortaya çıkabilmesi nedenleriyle de başka tür bir tehditle karşılaştırılmayacak kadar da ciddidir. Çernobil Faciasında yaklaşık 400 milyon Alman Markı civarında zarara uğrayan, Almanya örneğinde, Paris Konvansiyonu ile belirlenen 15

milyon SDR’yi aştığı örneğinden hareketle, ortaya konan parasal sorumluluk tavanının çok ötesinde zararlara yol açabilmektedir.¹

Teklifin, **15 inci maddesinin 3. fıkrasında** “*işletenin sigorta ya da teminat bulamaması veya işleten tarafından sunulan sigorta ya da teminatın 13 üncü maddede belirlenen miktarlardan az olması durumunda eksik kalan miktar Cumhurbaşkanınca belirlenecek usul ve esalara göre karşılanır*” ve 4. fıkrasında “*bir nükleer hadise sonrasında mevcut sigorta ya da teminatın 13 üncü maddede belirlenen miktarları karşılamaması durumunda eksik kalan miktar Cumhurbaşkanınca belirlenecek usul ve esaslarla karşılanacak ve işletene rücu edilir*” hükümlerinde Cumhurbaşkanına verilen yetki muğlak ve öngörülebilir değildir.

Yine Teklifin **18 inci maddesi, Nükleer Zarar Tespit Komisyonu** hakkında Cumhurbaşkanına aşırı yetki tanımaktadır. 18. maddenin dördüncü fıkrası, tazminat miktarının kanunda öngörülen sınırlarının aşıldığı kısımlar için ödemelerin nasıl yapılacağı, paranın nasıl bulunacağı konusunda “*Cumhurbaşkanının uygun göreceği tedbirleri alması*” öngörmektedir.

Nükleer enerji alanına girmek son derece karmaşık bir süreçtir. Nükleer enerji üretimi öngörülen/ öngörülemeyen ve telafisi mümkün olmayan birçok mali ve güvenlik riskleri içermektedir. Nükleer enerjiye yönelik kaygıların nedeni ise nükleer santral faaliyetlerinin toplum ve çevre açısından yarattığı potansiyel ve geri dönüşü imkânsız tehlikedir. Olası kaza durumunda sadece santral işletmesinin sorumluluk sınırı her ne olursa olsun, toplumun ve çevrenin göreceği zararı karşılaması mümkün değildir. Muhtemel hasarın boyutu dikkate alındığında söz konusu güvenlik sorunu piyasa mekanizmasının başka sektörlerde yönetilebileceği bir durumun ve çözebileceği sorunun çok ötesinde bir anlam taşımaktadır.

Nükleer güvenlik konusunda uluslararası standart oluşturan en önemli kuruluş olan Uluslararası Atom Enerjisi Ajansı (IAEA), Nükleer Enerji için Ulusal Altyapı’nın Geliştirilmesine Yönelik Kilometre Taşları” başlıklı çalışma nükleer enerji santrali kurmayı hedefleyen ülkelerin atması gereken adımları sistematik bir biçimde ortaya koymaktadır.

¹ SDR, IMF’nin üye ülkelerin mevcut resmi rezervlerine katkıda bulunmak amacıyla 1969 yılında oluşturduğu uluslararası bir rezerv varlığıdır. SDR’nin değeri başlangıçta 0.888671 gram saf altının eşdeğeri olarak belirlenmişken Bretton Woods sisteminin 1973 yılında çökmesinden sonra SDR günümüzde Euro, Japon Yeni, İngiliz Sterlini ve Amerikan Dolarından oluşan bir döviz sepeti olarak yeniden tanımlanmıştır.

Bütüncül ve tutarlı bir iklim krizi ve enerji politikası olmayan iktidarın, nasıl bir nükleer politika geliştirileceği, nasıl bir altyapı ve güvenlik kültürü oluşturacağını açıkça ortaya koyan bir politika dokümanı dahi bulunmamaktadır. İklim krizinin derinleşen etkisiyle birlikte, barındırdığı büyük riskler göz ardı edilerek, nükleer enerji temiz, ucuz ve güvenli bir enerji kaynağı olarak pazarlanmaya çalışılmaktadır. Bu argümana karşın, Merkel hükümetinde Çevre Bakanı olarak görev yapan ve şimdiki Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Bakanı Svenja Schulze: *“Şunu bir düşünün, biz Almanya’da sadece üç kuşak nükleer enerji kullandık. Ama atıklarını yok etmek için en az otuz kuşağın yaşlanmasına ihtiyaç var. Bunun ucuz bir enerji çeşidi olduğunu iddia eden herkesi aslında buraya getirmek gerekiyor”* sözlerini hatırlatmak isteriz.

Bununla birlikte **Trail Smelter tahkiminde** verilen *“hiçbir devletin ülkesinin egemenlik yetkisini başka bir devletin ülkesine veya buradaki mallara zarar verecek şekilde kullanamayacağına ve kullanılmasına izin verilemeyeceğine”* ilişkin kararının da hatırlatılmasının önemli olduğunu düşünmekteyiz. **Uluslararası Çevre Hukuku** için önem teşkil eden davada (1938-41) davalı taraf Kanada ve davacı taraf ise ABD iken; olay ise Kanada’nın, ABD sınırına yakın bir kasabasında bulunan fabrikanın çıkardığı gazların sınır ötesine geçerek kasabaları etkilemesidir. Bunun üzerine ABD olayı Milletlerarası Tahkim Divanı’na götürmüş ve yapılan incelemeler sonucu Kanada suçlu bulunmuştur.

Bu noktada Akkuyu Nükleer Enerji Santrali’ne ayrı bir parantez açılması ve irdelenmesi gerektiğini de düşünmekteyiz. Akkuyu NES’in, kamu mülkiyetinde olan atom enerjisi kuruluşu Rosatom tarafından yapılması ve işletilmesi planlanmıştır Akkuyu NES, egemen bir devletin sınırları içinde olup da bir başka devlete ait olan ve o devlet tarafından işletilen ilk ve tek NES olacaktır. Ayrıca yakıt sadece Rus TVEL firması tarafından temin edilecek, tüm vasıflı eleman kadrosu da Rusya’dan gelecektir. Türkiye, fosil yakıtlarının tedariki anlamında Rusya’ya fazlasıyla bağımlı durumdadır ve nükleer enerji projesi, bu bağımlılığı daha da yukarılara taşıyacaktır. Akkuyu NES, 4.800 MW toplam kapasiteli dört reaktörden oluşacaktır. Toplam tesisat maliyetinin yaklaşık 20 milyar dolar olduğu tahmin edilmektedir. Elektrik bir Rus firması tarafından üretilecek ve Türkiye’ye ilk 15 yıl boyunca 12,35 sent/kWsa sabit fiyatıyla satılacaktır. Bu da ilk 15 yıl boyunca Rus firmasına yapılacak 71 milyar dolarlık ödeme teminatı şeklinde de hesaplanabilir.

2021’de yapılan YEKA GES-3 yarışmasında kilovat saat başına verilen alım garantisi 2,5 ila 3,5 dolar sent arasındadır. Akkuyu Nükleer Santrali’ndan üretilecek elektriğe verilen alım garantisi ise kilovat saat başına 12,35 dolar sent ile rüzgâr ve güneş gibi kaynakların yaklaşık 3-4 katı olduğunu hatırlatmak isteriz.

İzlenen enerji politikaları Türkiye’yi birkaç temel sorunlarla karşı karşıya bırakmaktadır.

- Enerjide dışa bağımlılık %70 oranlarında seyretmektedir. Enerji fiyatları iç etkenler dışında dış etkenler nedeniyle de dalgalanmaktadır.
- Fosil yakıtlara bağlı politikalar yerel ve küresel çevre sorunlarına yol açmakta, dışa bağımlılığı da artırmaktadır.
- Fosil yakıtlar ve devreye girdiğinde nükleer enerjiye dayalı elektrik üretimi enerji dönüşümünün önünde bir engel oluşturmaktadır. Merkezi, baz yük santrallara dayalı bu anlayış Türkiye’yi büyük santrallara, dağıtım şirketlerine dolayısıyla birkaç şirketin yönlendirdiği bir elektrik piyasasına mahkum edilmektedir.
- Yenilenebilir enerjiye geçiş, enerji verimliliği, yeşil hidrojen, tasarruf ve elektrifikasyon konularında Türkiye geç kalmaktadır.
- Türkiye’de ani puant talep 2021 yılında 56 bin MW'lara ulaşmıştır, kurulu güç ise 100 bin MW sınırındadır. Yüzde 50’ye yakın bir arz fazlası var, bunun yüzde 20’lerde olması bile kabul edilebilir bir durumdur. Bu sonuç kötü planlama ve yönetimi ortaya koymaktadır.
- Yenilenebilir enerjiye sadece dışa bağımlılığı azaltacak bir kaynak olarak bakmak yanlıştır. Üretimde %100 yerli kaynak kullanılsa da 25 yıl ve ötesindeki ömürleri boyunca rüzgar, güneş gibi kaynaklar size fiyat garantisi vermektedir. İlk yatırım maliyeti sonrası bakım giderleri dışında değişecek bir yakıt gideri de bulunmamaktadır. Yani, elektriği önümüzdeki 20-25 yıl için kaçta mal edeceğinizi bilinmektedir. Bunu konvansiyonel kaynaklarda sağlamak mümkün değildir mümkün değildir ve yaşadığımız enerji krizinde karşımıza çıkan sorunlardan birisi de budur.
- Yenilenebilir Enerji’nin Türkiye gibi işsizliğin yüksek olduğu bir ülkede istihdam yaratma potansiyeli de göz ardı edilmemelidir. Uluslararası Yenilenebilir Enerji Ajansı (IRENA), 2020 yılında Türkiye’de yenilenebilir enerji sektöründe 109 bin kişinin çalıştığını açıklamıştır.

Uluslararası Çalışma Örgütü bir araştırmasında, elektrik üretiminde güneş enerjisinin kömür ve doğalgaza göre 7 ila 11 kat fazla istihdam yarattığını (nükleer için de çok farklı değil) göstermektedir. Rüzgar ve biyokütlenin de konvansiyonel kaynaklara kıyasla 3 kat fazla istihdam yaratma potansiyeli bulunmaktadır. Türkiye kısa vadede YE ile birlikte enerji verimliliği/tasarrufu yatırımlarını artırarak, hibrit santralleri çoğaltarak, orta ve uzun vadede mikro şebekeler kurarak, yerinde üretimi yaygınlaştırıp yeşil hidrojen destekli bir elektrifikasyon sürecine geçerek enerji dönüşümünü gerçekleştirebilir ve emisyonlarla birlikte birçok çevre sorununu da çözebilir.

Sonuç olarak,

Nükleer enerji santralleri, güvenlikten radyoaktif atıklara kadar pek çok risk barındırmaktadır. “Enerji arz güvenliği” ve “ucuz elektrik” temini için bir alternatif olduğu argümanlarına katılmak mümkün değildir. Farklı elektrik üretim tesislerindeki ömür boyu maliyetler hesaba katıldığında, seviyelendirilmiş enerji maliyeti hesaplarına göre nükleer enerjinin daha pahalı olduğu görülebilir. Nükleer santrallerin maliyet tahminleriyle gerçekleşen maliyetler arasında derin uçurumlar bulunmaktadır. Örnek olarak Finlandiya’da 2005’te yapımına başlanan ve 2009’da bitirilmesi öngörülen Olkiluoto-3 nükleer reaktörünün 3 milyar avroya mal olacağı hesaplanmıştı ancak inşaatı hâlâ sürmektedir ve projenin maliyetinin 8,5 milyar avroya ulaşması beklenmektedir. Buna karşın yenilenebilir enerji seçenekleri desteklenmelidir. Örneğin güneş enerjisinden elektrik üretiminin maliyeti nükleer enerjiden çok daha ucuzdur ve teknolojiadaki gelişmeler sayesinde güneş enerjisinin maliyeti her geçen gün düşmektedir.

Yüksek maliyetin yanı sıra, nükleer aşağıdaki nedenlerden dolayı sürdürülebilir bir enerji kaynağı değildir:

- Nükleer madenciliğin ticari zinciri, nükleer güç santrallerinin işletmesi nükleer atıkların yönetimi ve nihayet yeniden işlenmesi sızıntı ve kirlenme riskleri içerir ve gelecekteki binlerce yıl için zehirli bir miras oluşturur.
- Son derece zehirli nükleer ürünlerin yaratılması ve atığın güvenli bir şekilde depolanamaması, teknolojinin sürdürülemezliğini gösterir. Nükleer enerji santralleri binlerce yıl radyoaktif kalacak atıklar üretir. Bu atıklar kesinlikle yok edilemez. 11 Mart 2011’de meydana gelen deprem ve

tsunami sonrası Japonya'nın Fukuşima kentinde yaşanan felakette ortaya çıkan radyasyonun atık havuzlarından kaynaklandığı unutulmamalıdır.

- Fukuşima'da yaşananlar deprem kuşağında bulunan ülkemiz için nükleer santrallerin ne denli risk oluşturacağını da gözler önüne sermiştir.
- Denizlerimiz iklim krizi ve buna bağlı olarak sıcaklık artışından günümüzde ciddi şekilde etkilenmekte, bunun sonucu olarak ekosistemler bozulmaya uğramakta ve istilacı türler gittikçe yayılmaktadır. Nükleer santralin soğutma suyu denizlerimize karıştığı taktirde, hali hazırda baskı altında olan denizel ekosistemleri daha da büyük bir tehdit altında bırakacaktır.

Yukarıdaki nedenlerden dolayı nükleer enerji üretmekte konvansiyonel bir yöntem olan nükleer füzyon, en tartışmalı ve en fazla itiraz edilen enerji kaynakları içinde yer almaya devam edecektir. Türkiye'nin değerlendirilmeyi bekleyen yenilenebilir enerji potansiyeli ise çok fazladır. Sadece güneş enerjisi potansiyelimiz yılda 380 milyar kilovatsaate eşittir. Bugünkü elektrik tüketimimiz ise yılda 330 milyar kilovatsaat civarındadır. Enerji verimliliği ve tasarruf potansiyellerinin değerlendirilmesi yani tüketimi azaltmak aslında doğaya en az zarar veren, en ucuz enerjiyi üretmek demektir.

İklim kriziyle mücadele sadece Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı'nın işi değildir, bir devlet politikası olmak zorundadır. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı'nın, "Nükleer güç santraliyle karbon emisyonunu azaltacağız" söyleminin olduğu kadar bu kanun teklifi de temelsizdir. Nükleer güç santralleri sıfır emisyon değildir, temiz ve yeşil bir enerji de değildir. Çernobil'i ve Fukuşima'yı unutanlara, Çernobil'de 200 bin insan öldüğünü, 100 bin çocuğun sakat doğduğunu, radyoaktif bulutların Karadeniz'e yağmur olup yağdığını ve hâlâ Karadeniz insanı o nükleer santral patlamasından dolayı kanser riski altında olduğunu hatırlatırız.

Türkiye yenilenebilir enerji imkanları açısından son derece zengin; özellikle rüzgâr, güneş ve jeotermal enerjinin yanı sıra enerji verimliliği açısından büyük bir potansiyeline sahip ancak tüm bunlar nükleer enerji saplantısının gölgesinde kalmaktadır.

Aydın Özer
Antalya

Barış Karadeniz
Sinop
Murat Bakan
İzmir

Ednan Arslan
İzmir

MUHALEFET ŞERHİ

Nükleer Düzenleme Kanunu Teklifinin geneli üzerinde muhalefet şerhim aşağıdaki gibidir.

Türkiye, nükleer güç santralleri için, enerji ihtiyacı ve enerjide dışa bağımlı olmayı gerekece göstermektedir. Özellikle 2000'lerden sonra enerji yatırımlarında büyük artış yaşanmıştır.

Enerji alanının piyasalaştırılması ile şirketlerin bu alandaki faaliyetleri hazine alım garantileri dahil olmak üzere birçok araçla teşvik edilmiştir. Bu teşvik destekli politikalar sonucu enerjide kurulu güç, talebin neredeyse iki katına ulaşmıştır.

Bununla birlikte enerjide dışa bağımlılık azalmak yerine artmış ve üstelik enerjide hane halkına daha pahalı elektrik verilmeye başlanmıştır.

Enerji ihtiyacı olarak belirtilen durum, esas olarak, gelişmiş ülkelerin terk ettiği ya da Türkiye gibi gelişmekte olan ülkelere transfer ettiği sistemlerdir.

Bunlar; elektrik ark ocaklı demir-çelik üretimi, çimento gibi enerji yoğun sanayi sektörlerinin teşviki, Dünya Bankası, Dünya Ticaret Örgütü tarafından geliştirilen mega-kent politikalarına bağlı kentsel dönüşüm projeleri, AVM gibi yollarla kentsel yaşamın bir piyasa haline getirilmesi, ulaşımında karayolu yatırımlarının esas alınmasıdır.

Bu bir politik tercihtir. Kamu kaynakları, yerli veya yabancı sermaye gruplarına, karlı yatırım imkanı olarak sunulmaktadır.

Avrupa'nın merkez kapitalist ülkelerinde 1970'lerden 2013'e kadar (örneğin Danimarka ve Hollanda) yaklaşık % 92lik oranda demir çelik üretimi düşmüştür.

Aynı yıllarda ise Türkiye'de demir çelik üretimi 1 milyon 312 bin tondan, 26.4 kat artışla, 34 milyon 654 bin tona yükselmiştir. Türkiye demir çelik üretiminin yarısını (17.3 milyon ton) ihraç ederek dünya yedincisi olmuştur.

Hem hammadde sağlanması aşamasında, hem üretim aşamasında doğaya en fazla zarar veren; hem de üretim sürecinde yüksek elektrik enerjisine gereksinim duyulan çimento sanayi için de benzer durum söz konusudur.

1975-2013 arasında İngiltere, Fransa, İtalya ve Almanya'da çimento üretimleri önemli ölçüde azaltılırken Türkiye'de 1990'da 24 milyon ton olan çimento üretimi, 2013'te 71 milyon tona çıkarılmıştır. Bu üretim miktarı ile Türkiye, çimento üretiminde Avrupa birincisi ve Dünya genelinde yedinci olmuştur. Çimento ihracatında dünya çimento üretiminin yüzde 59'unu gerçekleştiren Çin'i bile geçmiştir.

Enerji ihtiyacı söylemine rağmen, gerek TMMOB ve gerekse de EÜAŞ tarafından hazırlanan raporlarda, mevcut enerji altyapısının rehabilitasyonu ve değişik tasarruf tedbirlerinin devreye sokulması sayesinde, %20'ye yakın tasarruf sağlanacağı gerçeği, ısrarla göz ardı edilmiştir. Bilakis, yaz-kış saat uygulamasının kaldırılması gibi elektrik tüketimini artıran uygulamalar devreye sokulmuştur.

Enerji tüketimi verileri baz alınarak, en çok elektrik tüketen üçüncü alan konutlar olarak gösterilmektedir. Burada da bir manipülasyon olduğuna işaret etmek gerekir.

Şubat 2021 itibarıyla Türkiye'de 65 ilde yaklaşık 441 AVM faaliyet göstermektedir. Orta ölçekli bir alışveriş merkezinin aylık elektrik gideri 15 bin hanenin tükettiği elektrige eşittir. Dolayısıyla tasarruf tedbirlerine, AVM ve bunun gibi tüketim merkezlerinin kapatılması da dahil edilmelidir.

TEİAŞ'ın Aralık 2021 Kurulu Güç Raporuna göre; Türkiye'nin 10.457 adet enerji santralinde toplam 99.819,6 MW kurulu gücü bulunmaktadır.

EPDK 2021 Yılı Elektrik piyasası Aralık ayı sektör raporuna göre; Ocak-Aralık Dönemi Lisanslı Üretim, 319.275.221 MWh'tır. Raporla, en yüksek ani puant Ocak-Aralık 2021 döneminde 56.304 MW olarak belirtilmiştir.

2021 Aralık ayında faturalanan elektrik tüketiminin tüketici türü bazında dağılımındaki paylar; aydınlatma için 555.289,98 MWh (pay % 2,554), mesken için 5.361.467,45 MWh (pay % 24,662), sanayi için 9.805.530,69 MWh (pay % 45,105), tarımsal sulama için 520.984,59 MWh (pay % 2,396), ticarethaneler için 5.496.216,66 MWh (pay % 25,282) dir.

Veriler, Nükleer Güç Santrali projelerinin enerji gerekliliği için olmadığını ortaya koymaktadır. Türkiye'nin daha fazla enerjiye ve buna yönelik enerji yatırımlarına ihtiyacı yoktur. Halktan ve doğadan yana bir enerji politikasına, sanayi politikasına ihtiyaç bulunmaktadır.

Nükleer Güç Santralleri insanlar ve çevre için ciddi risk oluşturan tehlikeli sistemlerdir. NGS'nde radyoaktif maddeler elektriğe dönüştürülmektedir. Nükleer santrallerde hammadde olarak uranyum kullanılmaktadır.

Çok tehlikeli olan uranyumu kullanan nükleer santrallerde alınan üst düzey koruyucu önlemler dahi kaza riskini ortadan kaldıramamaktadır. Gerek insani nedenlerden, gerekse teknik nedenlerden, gerekse de öngörülemeyen doğa olaylarından (deprem, tsunami, vb.) dolayı kaza riski sıfırlanamamaktadır. Nitekim Japonya'da yaşanan Fukuşima felaketi bunun örneğidir.

Nükleer santrallerde gerekli önlemlerin alınmaması, doğal afetler ve insan hataları sonucu nükleer kazalar meydana gelmektedir.

Uluslararası Atom Enerji Ajansı'nın belirttiği en önemli kazalar; 1979 yılında ABD'de, Pensilvanya Eyaleti'ndeki Three Miles Island nükleer santralinde meydana gelen kaza, 1986 yılında Çernobil Nükleer Santral kazası ve 2011 yılında meydana gelen Fukushima Santral Kazasıdır. Fukuşima kazası Japonya'da deniz altında meydana gelen, Richter ölçeğinde 8.9 olarak değerlendirilen, tarihte bilinen en büyük 7. Deprem sonucunda oluşan tsunami etkisiyle meydana gelmiştir. Bu kazalar, nükleer güç santrallerinin neden olduğu telafisi imkansız yıkımları ortaya koymaktadır.

Kazalar nedeniyle radyoaktif gazların doğaya salınması sonucu yıllar boyunca halk ve çevre sağlığı ciddi anlamda etkilenmektedir.

Dünyanın birçok ülkesi, nükleer santralleri kapatma kararı almış ve yeni nükleer santral yapımını durdurmuştur. Avusturya, Filipinler ve Brezilya, yapımı biten nükleer santralleri çalıştırmadan kapatmıştır. İsveç, 1980 yılında yapılan referandum sonucunda 2010 yılında, tüm nükleer santrallerini kapatma kararı almıştır. İtalya, İngiltere, İspanya, Belçika, Finlandiya, Rusya, Çin, Endonezya, Küba, Tayland ve Vietnam nükleer planlarını terk etmiştir. Almanya'da son altı nükleer santralden üçü daha kapatılmıştır. 2030 yılına kadar da rüzgar ve güneşten üretilen yenilenebilir enerji kaynaklarından elektrik talebini karşılamayı hedeflemektedir.

Türkiye'nin ilk nükleer santrali olan Akkuyu Nükleer Güç Santrali'nin yapımı Mersin-Akkuyu'da devam etmektedir. Her biri bin 200 megavatlık, toplam 4 üniteden oluşacak ve 4 bin 800 megavat gücünde olacak proje için önemli olan ekipman ve teknoloji ürünlerinin çoğu Rusya'dan temin edilmektedir.

Nükleer enerji, iddia edildiği gibi ucuz değil, aksine en pahalı enerji türüdür. 30-40 yıllık ekonomik ömürleri boyunca sıkça karşılaşılan kazalar, devre dışı kalmalar, bakımlar ve onarımlar nedeniyle çok pahalıya enerji üretilmektedir.

Akkuyu Nükleer Güç Santrali projesi başladığı günden bu güne, tonlarca ağırlıktaki reaktörü taşıyacak olan beton zeminde oluşan çatlaklar, trafo patlamaları, su basmaları, işçi eylemleri ve iş cinayetleri ile gündeme gelmektedir.

Nükleer santral inşaatında iş güvenliği koşulları bulunmamaktadır. Resmi kayıtlarda bilgilere ulaşılamamakla birlikte 2021 yılında üç işçi, 24 Şubat 2022 tarihinde ise türbin yapımında kullanılan vincin halatının kopması sonucu bir Rus işçi hayatını kaybetmiştir. 27 Şubat 2022 tarihinde de işçi servisinin kaza yapması sonucu 18 işçi yaralanmıştır.

Bir nükleer santralin normal çalışması esnasında çevreye yaydığı ve kaza sonucu ortaya çıkan radyasyon, canlılara besin ya da solunum yoluyla geçmektedir. Bu radyasyonlar kansere yol açmaktadır. Nükleer santrallerin civarında yaşayanlarda, kanser vakalarında yüzde 400'lük artış ve genetik mutasyonlar sonucu normal olmayan doğumlar, yaygın lösemi hastalıkları görülmüştür.

Uzmanlar, Akkuyu Nükleer Santralinin yer, zemin ve deprem etütlerine göre uygun bölgede olmadığını, 25 kilometre uzaklığındaki aktif Ecemiş fay hattında meydana gelecek bir depremde tam bir felaket yaşanabileceğini, bu durumdan Türkiye'nin yanı sıra, tüm Ortadoğu'nun etkileneceğini belirtmişlerdir.

Türkiye'de, yüzde 8-20 oranında olan elektrik üretim, dağıtım ve iletim sistemlerindeki kayıp ve kaçak oranı, OECD ortalamasının 3 katıdır.

İletim ve dağıtım hatlarında yapılacak ciddi iyileştirmelerle, trafo ve enerji üretim santrallerinde yapılacak teknolojik yeniliklerle, üretim kapasitesinin 1/4'ü, yani 4-5 adet Akkuyu Nükleer Santrali'nin üreteceği elektrik elde edilebilir.

Ayrıca kompakt ampullerin kullanılması durumunda da en az 2 adet Akkuyu Nükleer Santralinin sağlayacağı elektriğin tasarruf edileceği bilimsel olarak belirtilmektedir.

Olası bir kazada milyonlarca kişinin yanı sıra narenciyecilik, sebzeçilik gibi tarımsal faaliyetler de büyük zarar görecektir.

Sinop NGS projesinde ise hazırlanan bilirkişi raporunda; kaza durumunda acil tahliyenin güç olacağı, atıkların akıbetinin belirsiz olduğu, yer seçiminin hatalı olduğu, deprem, heyelan ve tsunami konusunda birçok eksiklik bulunduğu, çevrede biyoçeşitliliği yok edeceği, tarım alanlarına, su varlıklarına telafisi imkansız zararlar vereceği ortaya konmuştur.

Nükleer Santraller ile ilgili temel sorunlardan biri de nükleer atık yönetimi konusudur. Radyoaktif atıkların bertarafı ciddi derecede önem arz etmektedir.

Türkiye'de nükleer santral kurulması tartışmalarında nihai atıkların güvenli bir şekilde depolanması göz ardı edilmektedir. Sürekli depolama alanları dünyada da hala kurulmuş değildir.

Milyonlarca yılda yok olabilecek (uranyum elementinin yarılanma ömrü yaklaşık 4,5 milyon yıldır) radyoaktif atıklar küresel ölçekte önemli bir sorundur. Radyoaktif atıkların zararsız hale getirilmesi, nükleer santral yapmaktan daha maliyetli olmaktadır ve ciddi ekonomik yük getirmektedir.

Denebilir ki, radyoaktif atıkların doğaya, canlılara zarar vermesi kesinlikle engellenemez. Radyoaktif maddelerin doğaya gömülmesi hiçbir şekilde onların zararlarını ortadan kaldırmadığı gibi bütün gelecek kuşakları risk altına sokmaktadır.

Sinop Nükleer Güç Santrali projesinde, santralin kurulacağı İnceburun Yarımadasında radyoaktif depolama ve bertaraf tesisinin kurulacağı da iddia edilmektedir. Karadeniz fay hattı Karadeniz'e paralel bir şekilde ilerlemektedir. Deprem tehlikesine ek olarak Sinop'ta heyelan tehlikesi bulunduğu da bilimsel rapordaki yer almaktadır.

Türkiye'de atık sorununun yönetilemediğinin bir örneği de İzmir'de yaşanmaktadır. İzmir Gaziemir İlçesi Emrez Mahallesinde, Aslan Avcı Döküm Sanayi Tic.A.Ş.'ye ait olan 70 dönümlük arazide (28 Mart 2020 tarihinde Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ile kapatılan), Türkiye Atom Enerjisi Kurumu (TAEK)

tarafından 2007 yılında yapılan araştırma sonucunda 100 bin ton radyoaktif atık gömülü olduğu rapor edilmiştir.

Tesiste, Türkiye’de bulunmayan nükleer çubuklar (Europium 152-154) getirilerek kurşun ve gümüş geri dönüştürülmüş, bu işlemlerin ardından, kalan tehlikeli atıklar denetimsiz bir şekilde rastgele araziye gömülmüştür.

Ölçümlerde, radyasyon miktarı normal değerın 219 katı çıkmıştır. Ayrıca ağır metal atıklar da mevcuttur. Gaziemir’deki sahanın temizlenmesi ve rehabilitasyonu işi halen yapılamamıştır. Bölgede kanser vakalarının giderek arttığı gözlemlenmektedir. Bu örnekten de anlaşılacağı gibi radyoaktif atık üreten üretimlerin engellenmesi, yasaklanması gerekmektedir.

Nükleer enerji santralleri güvenlikten, radyoaktif atıklara kadar pek çok risk barındırmaktadır. Dünya ülkeleri nükleer santrallerden hem yapım aşamasında hem de sonrasında yol açtığı ekolojik yıkımlar ve olası kazalar nedeniyle vazgeçerken, mevcut santralleri kapatırken, NGS konusundaki ısrarın hiçbir mantıklı izahı bulunmamaktadır.

Nükleer Düzenleme Kanunu Teklifinde, nükleerde güvenlik ve emniyet dahil her türlü sorumluluk, yetkilendirilen tüzel kişilere bırakılmaktadır. Söz konusu şirket birçok yasadın muaf tutulmaktadır. Ücretler Cumhurbaşkanı tarafından belirlenirken yönetim kurulu üyelerine huzur hakkı da verilmektedir.

Teklif e göre gerçek veya tüzel kişiler nükleer enerji ile ilgili faaliyet yürütebilecektir. Lisans verilen nükleer tesislerin ve radyoaktif atık tesislerinin sahalalarında yapılacak yapılar hakkında, Yapı Denetimi Hakkında Yasa ile İmar Yasası’nın fenni mesuliyete ilişkin hükümleri uygulanmayacaktır.

Kanun teklifi ile Türkiye’nin Dünyanın atık deposu haline geleceği endişesi oluşmuştur. Gerekçedeki nedenlerle Nükleer Düzenleme Kanunu Teklifinin bütününe karşı olduğumu belirtiyorum.

Arıca, Nükleer enerji santralleri; güvenlikten radyoaktif atıklara kadar pek çok risk barındırdıklarından. Akkuyu Nükleer Güç Santrali Projesi ve Sinop Nükleer Güç Santrali projelerinin iptal edilmesi, yeni nükleer güç santrali projelerinin yapılmaması ve hiçbir şekilde Türkiye’ye nükleer atıkların sokulmaması, nükleer atık ticaretinin yasaklanması gerekmektedir.

Muazzez Orhan Işık

Van

Murat Çepni

İzmir

Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu Raporu

*Türkiye Büyük Millet Meclisi
Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar,
Bilgi ve Teknoloji Komisyonu
Esas No: 2/4222
Karar No: 19*

01/03/2022

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

2/4222 esas numaralı, “Nükleer Düzenleme Kanun Teklifi”, Komisyonumuzun 28/02/2022 tarihinde yaptığı 20’nci birleşiminde görüşülmüş ve kabul edilmiştir.

Raporumuz, Genel Kurulun onayına sunulmak üzere saygıyla arz olunur.

1. Giriş

Çorum Milletvekili Oğuzhan KAYA ile 87 Milletvekili tarafından 24/02/2022 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı'na sunulan ve Başkanlıkça aynı tarihte tali komisyon olarak Adalet Komisyonu, Çevre Komisyonu ile Plan ve Bütçe Komisyonuna esas komisyon olarak da Komisyonumuza havale edilen 2/4222 esas numaralı “Nükleer Düzenleme Kanun Teklifi”, Komisyonumuzun 28/02/2022 tarihinde yaptığı 20'nci Birleşiminde Çorum Milletvekili Oğuzhan KAYA ile Adalet Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Dışişleri Bakanlığı, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, Hazine ve Maliye Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Milli Savunma Bakanlığı, Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı, Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı, Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumu, Cumhurbaşkanlığı Personel ve Prensipler Genel Müdürlüğü, Emniyet Genel Müdürlüğü, Sosyal Güvenlik Kurumu, Hacettepe Üniversitesi, Nükleer Düzenleme Kurumu, Jandarma Genel Komutanlığı, TÜBİTAK ile TOBB temsilcilerinin katılımlarıyla incelenip görüşülmüştür.

Nükleer enerjinin barışçıl amaçlı kullanımı sırasında güvenliğin sağlanması ve sürdürülmesi ile radyasyonun olası zararlı etkilerinden korunarak yerine getirilmesinde tarafların önemli sorumlulukları bulunmaktadır. Bahse konu enerjinin kullanımı sırasında nükleer güvenlik ve nükleer emniyetin sağlanması bakımından birincil sorumluluğun yetkilendirilen kişiye ait olmasının yanı sıra bu sorumluluğun gereklerinin etkin bir şekilde yerine getirilmesi, düzenleyici ve denetleyici faaliyetlerde bulunan bir kamu kurumu tarafından garanti altına alınmak zorundadır. Bu nedenle nükleer enerji kullanımında; kamu sektörünün yanı sıra ilgili diğer tüm tarafların yetki ve yükümlülükleri ile sorumluluklarının belirlenmesi gerekmektedir.

Ülkemizde nükleer enerji çalışmaları, 27/8/1956 tarihli ve 6821 sayılı Atom Enerjisi Komisyonu Kurulması Hakkında Kanun ile Başbakanlığa bağlı olarak kurulan “Atom Enerjisi Komisyonu” ile başlamış ve Komisyon, 9/7/1982 tarihli ve 2690 sayılı Türkiye Atom Enerjisi Kurumu Kanunu ile Başbakan'a bağlı olarak “Türkiye Atom Enerjisi Kurumu” adı ile kamu tüzel kişiliğini haiz olmak üzere yeniden yapılandırılmıştır. TAEK, 27/11/2002 tarihli ve 24949 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 26/11/2002 tarihli ve D-1-2002-792 sayılı Cumhurbaşkanlığı onayı ile 27/9/1984 tarihli ve 3046 sayılı Kanunun mülga 10'uncu maddesine istinaden Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığına bağlanmıştır. 2690 sayılı Kanunda TAEK’in görevleri; atom enerjisinin barışçıl amaçlarla ülke yararına kullanılmasını sağlamak, temel ilke ve politikaları belirleyip önermek, atom enerjisi ile ilgili bilimsel, teknik ve idari çalışmaları yapmak, düzenlemek, desteklemek, koordine etmek ve denetlemek olarak sıralanmıştır.

Nükleer enerji alanının, düzenleyici ve denetleyici kurum işlevleriyle icrai işlevlerinin birbirinden ayrılması zorunluluk arz ettiğinden, bu görevlerin birbirinden ayrılması suretiyle düzenleyici ve denetleyici görevleri yerine getirmek üzere 2/7/2018 tarihli ve 702 sayılı Nükleer Düzenleme Kurumunun Teşkilat ve Görevleri ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile Nükleer Düzenleme Kurumu kurulmuştur. Ancak bu Kanun Hükmünde Kararname, Anayasa Mahkemesinin 30/12/2020 tarihli ve E.:2018/115; K.:2020/81 sayılı kararı ile iptal edilmiş ve iptal kararının Resmî Gazete’de yayımlanmasından başlayarak bir yıl sonra yürürlüğe girmesi hüküm altına alınmıştır. Bu doğrultuda Nükleer Düzenleme Kanunu hazırlanarak, 702 sayılı Nükleer Düzenleme Kurumunun Teşkilat ve Görevleri ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Anayasa Mahkemesinin iptal kararıyla doğan hukuki boşluğun giderilmesi amaçlanmıştır.

Teklif ile ülkemizin üyesi olduğu Uluslararası Atom Enerjisi Ajansı tarafından yayımlanan nükleer enerji kullanımı sırasında radyasyondan korunmanın teminine yönelik şartlar ve kılavuzlar; Ülkemizin taraf olduğu “Nükleer Silahların Yayılmasının Önlenmesine İlişkin Andlaşma”, “Nükleer Terörizmin Önlenmesine İlişkin Uluslararası Sözleşme”, “Nükleer Güvenlik Sözleşmesi”, “29/7/1960 tarihli Nükleer Enerji Sahasında Hukuki Mesuliyete Dair Sözleşme (Paris Sözleşmesi)”, “Viyana ve Paris Sözleşmelerinin Uygulanmasına İlişkin Ortak Protokol”, “Nükleer Maddelerin ve Nükleer Tesislerin Fiziksel Korunması Hakkında Sözleşme”, “Nükleer Denemelerin Kapsamlı Yasaklanması Antlaşması”, “Nükleer Kaza Halinde Erken Bildirim Sözleşmesi”, “Nükleer Kaza veya Radyolojik Acil Hallerde Yardımlaşma Sözleşmesi” ve “Kullanılmış Yakıt İdaresinin ve Radyoaktif Atık İdaresinin Güvenliği Üzerine Birleşik Sözleşme” ile üyelik sürecinde olduğumuz Avrupa Birliği’nin müktesebatında öngörüldüğü şekilde nükleer enerji kullanımı sırasında çalışanların, halkın, çevrenin ve gelecek nesillerin radyasyondan korunmasına yönelik yükümlülüklerimizi kapsayacak güncel bir hukuki altyapı oluşturulması, bu çerçevede uygulayıcı, teşvik edici tüm unsur ve kurumlardan bağımsız, etkin, uygun yetkilerle ve imkânlarla donatılmış bir düzenleyici kuruluşun teşkili amaçlanmıştır.

Ülkemiz, nükleer silahların yayılmasının önlenmesi hususunda istikrarlı bir ulusal ve uluslararası duruş sergilemekte olup, ayrıca Nükleer Silahların Yayılmasının Önlenmesine İlişkin Andlaşma ve Nükleer Denemelerin Kapsamlı Yasaklanması Antlaşması gibi uluslararası anlaşmalara taraftır. Nükleer enerjinin barışçıl amaçlarla kullanımına atfedilen öneme vurgu yapmak amacıyla Teklifte “barışçıl kullanım ilkesi” ve “nükleer güvence” konularına azami derecede önem gösterilmiş ve bu kapsamda muhtelif hükümlerde düzenlemelere yer verilmiştir.

Dünyada nükleer enerji alanında üçüncü kişilere karşı hukuki sorumluluk rejimleri, münferit ülke uygulamalarından başka 29/7/1960 tarihli Nükleer Enerji Sahasında Hukuki Mesuliyete Dair Sözleşme (Paris Sözleşmesi) ve 21/5/1963 tarihli Nükleer Zararlar Hakkında Hukuki Sorumluluğa İlişkin Viyana Sözleşmesi şeklinde iki uluslararası sözleşme çerçevesinde şekillenmiştir. Bahse konu sözleşmeler ile oluşturulan ortak sorumluluk rejimi yanında ayrıca olası bir kaza durumunda her iki sözleşmenin eş zamanlı olarak uygulanmasından kaynaklanacak ihtilafları ortadan kaldırmak ve bu sözleşmeler arasında bir köprü kurmak amacıyla, 21/9/1988 tarihinde Viyana ve Paris Sözleşmelerinin Uygulanmasına İlişkin Ortak Protokol kabul edilmiş ve böylece söz konusu sözleşmelerle ortaya konulan hukuki sorumluluk rejimi coğrafi açıdan daha geniş bir alanda etkili kılınmıştır. Adı geçen iki Sözleşme temelde aynı ilkelere dayanmakta olup sözleşme tarafları arasında ortak bir sorumluluk rejimi oluşturmak amacıyla genel düzenlemeler öngörmekte; taraf devletleri ise milli hukuklarında gerekli gördükleri tamamlayıcı düzenlemeleri yapmak açısından serbest bırakmaktadır.

Ülkemiz, 1964 ve 1982 tarihli Ek Protokoller ile yenilenen Nükleer Enerji Sahasında Hukuki Mesuliyete Dair Sözleşme’ye (Paris Sözleşmesine) ve Viyana ve Paris Sözleşmelerinin Uygulanmasına İlişkin Ortak Protokol’e taraftır. Paris Sözleşmesi, son olarak 12/2/2004 tarihinde kabul edilen ve aynı tarihte imzaya açılan Nükleer Enerji Alanında Üçüncü Şahıslara Karşı Hukuki Mesuliyete Dair Sözleşmeyi Değiştiren Protokol (2004 Protokolü) ile önemli ölçüde değişikliğe uğramıştır. Ülkemizin de dâhil olduğu on altı devlet tarafından imzalanan 2004 Protokolü 1/1/2022 tarihinde yürürlüğe girmiş olup, bahsi geçen protokolün ülkemiz için yürürlüğe giriş tarihi ise 4/1/2022’dir.

Teklifte yer alan “Nükleer Hadiselerden Kaynaklanan Nükleer Zararlar Hakkındaki Hukuki Sorumluluk” Bölümü ile nükleer santral işletenin, nükleer tesisinde ya da nükleer maddelerin taşınması esnasında meydana gelen bir nükleer hadiseden kaynaklanan zararlardan kendisinin, personelinin ve

tesisle ilgili teknoloji, mal ve hizmet sağlayanların herhangi bir kusurunun olup olmadığına bakılmaksızın ve münhasıran sorumlu olacağı esası kabul edilmektedir. Bu kapsamda, uluslararası düzenlemeler ile uyumlu olarak söz konusu sorumluluğun istisnalarına yer verilmekte ve bu düzenlemelerin çizdiği çerçeve dâhilinde sorumluluk, miktar ve zaman açısından sınırlandırılmaktadır.

İlaveten, olası bir kaza halinde işletenin malvarlığının tamamına yakınının yitirilmesi ve kaza neticesinde ortaya çıkan tazminat taleplerinin karşılanamaması gibi olumsuz durumların önüne geçmek adına sorumluluğun sigorta veya diğer mali güvenceler ile teminat altına alınması zorunluluğu öngörülmektedir.

Teklif ile hâlihazırda tarafı olduğumuz ve ülkemiz iç hukukunda bir kanun hükmünde olan Paris Sözleşmesinin kurduğu hukuki sorumluluk rejimindeki norm ve ilkelere bütünüyle sadık kalınmış, Paris Sözleşmesinin iç hukukta düzenleme bakımından takdir yetkisi bıraktığı hususlarda ise kamu yararı gözetilmiştir. Yine teklif ile ceza hükümleri ve idari yaptırımlara ilişkin düzenlemelere yer verilmiştir. Ceza hükümleri ile nükleer maddelerin, barışçıl amaçlar dışında kullanılmak amacıyla kanun dışı yollarla elde edilmesini önlemeye yönelik olarak, nükleer maddelerin kullanımı, taşınması veya depolanması sırasında alınması gereken fiziksel korunma önlemlerinin esaslarını düzenleyen Ülkemizin tarafı olduğu Nükleer Maddelerin Fiziksel Korunması Sözleşmesi hükümleri uyarınca alınması gereken tedbirlere yönelik iç hukukta düzenleme yapılmış; suçlar, uygun cezalarla müeyyide altına alınmıştır.

Teklifte barışçıl kullanım ilkesi esas alınarak,

✓ Nükleer enerji ve iyonlaştırıcı radyasyona ilişkin faaliyetlerin yürütülmesi sırasında çalışanların, halkın, çevrenin ve gelecek nesillerin iyonlaştırıcı radyasyonun olası zararlı etkilerinden korunmasına yönelik uygulanması gereken ilke ve esaslar,

✓ Tarafların sorumlulukları,

✓ Nükleer hadiselerden kaynaklanan nükleer zararlar hakkındaki hukuki sorumluluk,

✓ Nükleer enerji ve iyonlaştırıcı radyasyona ilişkin faaliyetler üzerinde düzenleyici kontrol yetkisini haiz Nükleer Düzenleme Kurumunun yetki ve sorumlulukları, belirlenmiştir.

Teklif ile 9/11/2007 tarihli ve 5710 sayılı Nükleer Güç Santrallerinin Kurulması ve İşletilmesi ile Enerji Satışına İlişkin Kanunda yer verilmeyen hususlar ile birlikte anılan Kanun kapsamındaki düzenlemeler de dünyadaki diğer uygulamalar göz önüne alınarak revize edildiğinden 5710 sayılı Kanunun nükleer düzenlemeye ilişkin hükümlerinin ilga edilmesi ve nükleer düzenleyici kuruma, görevlerini yerine getirirken ihtiyaç duyacağı her türlü analiz, danışmanlık, gözetim, inceleme, araştırma, muayene, test, kontrol, eğitim ve sertifikalandırma gibi teknik destek hizmetlerini sağlamak üzere, özel hukuk hükümlerine tabi anonim şirket niteliğinde bir şirket kurulması öngörülmektedir.

2. Teklifin İçeriği

2/4222 esas numaralı Kanun Teklifiyle,

➤ Nükleer enerji ve iyonlaştırıcı radyasyona ilişkin faaliyetler üzerinde düzenleme, değerlendirme, yetkilendirme ve denetleme faaliyetleri ile yaptırımları uygulayabilme yetkisini haiz Nükleer Düzenleme Kurumunun yetki ve sorumlulukları ile nükleer zararlar hakkında hukuki sorumluluk rejiminin belirlenmesi,

➤ Düzenlemede tanımlanan teknik kavramların ulusal mevzuat ve Ülkemizin taraf olduğu uluslararası sözleşmeler ile üye olunan uluslararası kurum ve kuruluşlar tarafından kullanılan terminoloji ile uyum sağlanması ve nükleer zararlara ilişkin hukuki sorumluluk hükümlerinin uygulanmasında düzenlemede yer verilmeyen tanımlara ilişkin olarak Paris Sözleşmesinde yer alan tanımların esas alınması,

➤ Nükleer enerji ve iyonlaştırıcı radyasyona ilişkin yürütülecek faaliyetlere ilişkin genel ilkeler belirlenmesi ve Nükleer Düzenleme Kurumunun (NDK) düzenleyici ve denetleyici yapısı güçlendirilerek, güvenlik, emniyet ve nükleer güvence açısından tam bir etkinlik sağlanması,

➤ NDK tarafından yürütülen yetkilendirme faaliyetleri ile Ülkemizin taraf olduğu uluslararası sözleşmeler ile üye olunan uluslararası kurum ve kuruluşlarla uyumlu olarak yetkilendirmeye ilişkin genel ilkelerin belirlenmesi,

➤ Yetkilendirilen gerçek ve tüzel kişilerin sorumlulukları ve bu sorumlulukların nasıl sona ereceğine ilişkin hususların belirlenmesi,

➤ Kurum tarafından yürütülen denetim ve yerinde inceleme faaliyetleri ve Kurumun asli görevlerinden biri olan denetimin esasları ve kapsamı,

➤ Nükleer tesisler ile radyoaktif atık tesislerin İmar Kanunu ve Yapı Denetimi Hakkında Kanun hükümlerinden muaf tutulması, bu yapıların denetimi Kanun kapsamında özel olarak düzenlenmesi,

➤ Kurum denetçilerinin ve Kurum tarafından denetime eşlik etmek veya yerinde inceleme yapmak üzere görevlendirilen veya hizmet alınan kişilerin yetki ve sorumluluklarının belirlenmesi, güvenlik veya emniyetin tehlikeye düştüğü veya düşebileceği ve müdahalenin gecikmesinde sakınca bulunan hallerde alınacak tedbirler hususunda düzenleme yapılması,

➤ Radyoaktif atıklar ve kullanılmış yakıtlara ilişkin genel ilkelerin yanı sıra radyoaktif atık yönetimine ilişkin genel ilkelerin belirlenmesi,

➤ Ülkemiz egemenlik alanı dışında yürütülen bir faaliyet sırasında ortaya çıkmış olan radyoaktif atıkların ülkemize girişi yasaklanması ve bunun istisnalarına yer verilmesi,

➤ Radyoaktif atık yönetimi ile ilgili ulusal yönetim planı ile radyoaktif kirlilik halinde kurumlar arası iş birliğinin düzenlenmesi,

➤ Radyoaktif atık yönetimine ve işletmeden çıkarmaya ilişkin kurulacak özel hesaplar, bu hesaplara yapılacak katkı payı ödemeleri, bu hesaplardan yapılacak katkı payı ödemeleri ile hesapların gelirleri ve işleyişinin düzenlenmesi,

➤ Özel hesapları yönetmekle görevli Hesaplar Yönetim Kurulu teşkil edilmesi,

➤ İşletenin hukuki sorumluluğu ile ilgili olarak ilkelerin ve istisnaların düzenlenmesi,

➤ Uluslararası nükleer sorumluluk hukukunun temel prensiplerinden olan “işletenin sorumluluğunun parasal miktar bakımından sınırlandırılması” ilkesi düzenlenmek suretiyle işletenin bir nükleer hadiseden doğan nükleer zararlar için hukuki sorumluluğunun kapsamının belirlenmesi,

➤ Sigorta ya da başkaca bir teminat altına alınmadan nükleer risk taşıyan faaliyetlerin gerçekleştirilmesinin önüne geçilmesi amacıyla işletenin, Paris Sözleşmesi rejiminin bir diğer prensibi olan “zorunlu finansal güvence” ilkesi kapsamındaki işletenin yükümlülüklerinin düzenlenmek suretiyle nükleer zarara neden olabilecek faaliyetler daha yürütülmeye başlamadan önce risklerin nükleer tesis işletenler tarafından parasal teminat altına alınmasının sağlanması,

➤ Ülkemizdeki nükleer tesis ve taşıma faaliyetlerinin bu Teklifin şart koştuğu şekilde sigortalanabilmesi için bir nükleer sigorta havuzu kurulması, işletenin sigorta ya da teminat sağlamaya

yönelik yükümlülüğünü nükleer sigorta havuzundan da karşılayabileceği ve işletenin sigorta veya teminat yükümlülüğünü miktar bakımından tam olarak yerine getiremediği durumlarda eksik kalan sigorta veya teminat miktarının Cumhurbaşkanınca belirlenecek usul ve esaslara göre karşılanacağı,

➤ Bir nükleer hadise sonucu oluşacak nükleer zarara ilişkin tazminatın sadece şekli ve tutarı bakımından Türk Borçlar Kanununun ilgili hükümlerinin uygulanacağı,

➤ Nükleer zarar gören kişilerin, zararlarının tazminini, sorumluluk sınırları içinde doğrudan işletenden talep edebilecekleri gibi sigortacıdan, nükleer sigorta havuzundan ve diğer teminat verenlerden de talep edebileceği ile bu kişilere karşı doğrudan dava açabilmesi,

➤ Bir nükleer hadiseden doğan nükleer zararın ve tazminat miktarlarının belirlenmesi ve işletenin sorumlu olduğu toplam tutarın zarar görenler arasında adilane ve ivedi bir şekilde paylaşılması hususunda nükleer zararın tespiti ve tazminatın belirli bir öncelik sıralamasına göre paylaşılması ile ilgili sürecin belirlenmesi için bir “Nükleer Zarar Tespit Komisyonu” kurulması ve bu Komisyonun işleyişine ilişkin hususların düzenlenmesi,

➤ İşletenin, sigortacı, diğer teminat verenler ve Devletin yaptıkları ödemeler için nükleer zarara kasıtlı olarak sebep olan gerçek kişiye karşı rücu hakkına sahip olduğu, işletenin bir sözleşmeden doğan rücu hakkının koşul ve kapsamı sorumluluğa ilişkin tazminat talepleri ile ilgili zaman aşımı sürelerinin düzenlenmesi,

➤ Paris Sözleşmesi kapsamında “münhasır yargılama yetkisi” ilkesi doğrultusunda hangi hallerde Türkiye Cumhuriyeti mahkemelerinin yetkili olduğu, Türkiye Cumhuriyeti mahkemelerinin yetkili olduğu hallerde Ankara mahkemelerinin kesin yetkili mahkeme olduğu,

➤ Nükleer Düzenleme Kurumuna verilebilecek yükümlülüklerle ilişkin düzenleme yapılarak, Kurumun mal ve varlıklarının Devlet malı statüsünde olduğu, Kurumun, Kurul kararı ile yıllara sâri yüklenmelere ait sözleşme yapabileceği, bununla birlikte bu sözleşmelerin süresinin azami beş yıla sınırlı olacağı,

➤ Kurumda görev yapacak personelin istihdam biçimleri ve özlük haklarına ilişkin düzenlemeler yapılması,

➤ Nükleer Düzenleme Kurumun görevlerini yerine getirirken ihtiyaç duyacağı her türlü analiz, danışmanlık, gözetim, inceleme, araştırma, muayene, test, kontrol, eğitim ve sertifikalandırma gibi teknik destek hizmetlerini sağlamak için kuruluş ve tescile ilişkin hükümleri hariç olmak üzere 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu ve özel hukuk hükümlerine tabi özel hukuk tüzel kişiliğini haiz bir anonim şirket kurulması,

➤ NÜTED A.Ş.’nin özel hukuk tüzel kişisi olması ve yürüteceği faaliyetlerin niteliği gereği şirkette istihdam edileceklerin iş akdi ile çalıştırılacağı düzenlenmekle beraber faaliyetleri kapsamında gerektiğinde ihtisas sahibi kamu kurum ve kuruluşlarından alanında uzman ve yetkin personeli de geçici görevlendirme suretiyle istihdam etme imkânı oluşturulması ve yapacağı işin niteliği gereği şirketin bazı düzenlemelerden muaf tutulmasının sağlanması,

➤ Nükleer enerji ve iyonlaştırıcı radyasyona ilişkin ceza hükümleri ve idari yaptırımların düzenlenmesi,

➤ Nükleer enerji ve radyasyonun kullanımını içeren faaliyetlerin düzenleyici kontrolünün, kapatılan Türkiye Atom Enerjisi Kurumu tarafından yürütülmesi sebebiyle bu konulara ilişkin mevzuatta kapatılan Türkiye Atom Enerjisi Kurumuna yapılan atıfların Kuruma yapılmış sayılması ve mevzuatta mülga 702 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye yapılan atıfların bu Kanuna yapılması,

➤ Nükleer Düzenleme Kurumundaki Başkan Yardımcılıkları ile Daire Başkanlıkları istisnai memurluklar haline getirilmesi,

➤ Nükleer Düzenleme Kurumunun düzenleme ve denetlemeye ilişkin mal, hizmet ve danışmanlık hizmeti alımları, nükleer santral projeleri kapsamında saha ve fizibilite çalışmaları ile ilgili etüt, hizmet ve danışmanlık hizmeti alımları, Türkiye Enerji, Nükleer ve Maden Araştırma Kurumunun yürüttüğü ve desteklediği araştırma ve geliştirme projeleri için gerekli olan mal ve hizmet alımları ile bu projelerle doğrudan bağlantılı olan ve projenin yürütülmesi için zorunluluk arz eden yapım işleri ile Hesaplar Yönetim Kurulunun radyoaktif atık yönetimi özel hesabı ve işletmeden çıkarma özel hesabı ile ilgili danışmanlık hizmet alımları, ceza ve ihalelerden yasaklama hükümleri hariç, 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu kapsamından çıkarılması,

➤ 702 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Anayasa Mahkemesinin 30.12.2020 tarihli ve E.:2018/115; K.:2020/81 sayılı kararı ile iptal edilmiş ve bu kararın Resmî Gazete’de yayımlanmasından başlayarak bir yıl sonra, 09.03.2022 tarihinde, yürürlüğe girmesi hüküm altına alındığından Teklifin kanunlaşarak yürürlüğe girmesi halinde oluşabilecek hukuki boşluğun engellenmesi için geçiş hükümlerinin düzenlenmesi,

öngörülmektedir.

3. Komisyon Görüşmeleri

Komisyon Başkanı ve Konya Milletvekili Ziya ALTUNYALDIZ tarafından yapılan açıklamalarda;

➤ Enerji talebi ile ekonomik aktivite arasında çift yönlü bir nedensellik ilişkisi olduğu ve enerji talebindeki yüzde l’lik bir artış ülkelerin büyüme oranına yüzde 0,59’luk katkı sağladığı,

➤ Dünya ölçeğinde enerjiye olan talep hızla artarken diğer yandan tüm insanlığın ortak sorunu olan iklim değişikliğiyle mücadele noktasında temiz ve sürdürülebilir bir çevre için diğer alternatiflere göre nükleer santrallerin bir adım öne çıktığı,

➤ Bugün dünyanın toplam enerji ihtiyacının yüzde 10’unu karşılayan 30 farklı ülkede 439 nükleer reaktör hâlen işletme hâlinde olduğu ve 50 yıl önce OECD ülkelerinde nükleer reaktörlerden karşılanan enerji oranı 1,3 iken bu oranın 2020 yılı sonu itibarıyla yüzde 9,6’ya yükseldiği,

➤ Küresel sera gazı emisyonlarında enerji sektörünün toplam emisyonunun yaklaşık yüzde 70’ten tek başına sorumlu olduğu ve enerji sektöründe temiz, yeşil ve sürdürülebilir bir paradigma dönüşümüne ihtiyaç bulunduğu,

➤ Nükleer enerjinin yeşil ve sürdürülebilir bir enerji kaynağı olarak kabul edilmesi için hazırlanan tasarının AB Komisyonunca kabul edildiği ve nükleer enerjinin “yeşil enerji” olarak değerlendirildiği,

➤ Ülkemizin 2053 yılına kadar net sıfır emisyon hedefi doğrultusundaki yeşil kalkınma devrimi vizyonu doğrultusunda Akkuyu Nükleer Güç Santrali’nin (AKGS) dünyaya örnek teşkil eden iklim değişikliğiyle mücadelemize önemli katkılar sağlayacağı,

➤ AKGS’nin tüm üniteleri devreye alındığında ülkemizde her yıl 40 milyon tonun üzerinde karbondioksit salınımının önüne geçileceği bu rakamın TÜİK verilerine göre yıllık sera gazı emisyonunun yaklaşık yüzde 10’una tekabül ettiği,

➤ Ülkemizin enerji alanındaki en büyük yatırımı olan AKGS’nin Türkiye’nin toplam enerji ihtiyacının yüzde 10’nunu tek başına karşılayacak kapasitede olduğu,

➤ Nükleer güç santralinin güvenli ve emniyetli şekilde işletilmelerinde en önemli hususlardan birinin düzenleyici ve denetleyici kurumlara duyulan ihtiyaç olduğu,

➤ Teklif ile nükleer hadiselerden kaynaklanan nükleer zararlar hakkındaki hukuki sorumluluk bölümüne yer verildiği,

➤ Enerji arz ve tedarik güvenliğinde önemli bir eşiği temsil eden nükleer enerji alanında hukuki sorumluluğa ilişkin ilkelerin kanun seviyesinde düzenlenmesinin büyük önem taşıdığı, ifade edilmiştir.

Kanun Teklifinin tümü üzerinde yapılan görüşmelerde birinci imza sahibi Çorum Milletvekili Oğuzhan KAYA tarafından yapılan açıklamalarda;

➤ Ülkemizin nükleer enerji alanındaki çalışmalarının 1956 yılında Uluslararası Atom Enerjisi Ajansının kurucu üyesi olmasına dayandığı ve 1957 yılında bugün gündemimizde olan kanun teklifinin idari ve hukuki altyapısının temellerinin atıldığı ve Atom Enerjisi Komisyonu oluşturulduğu,

➤ Atom Enerjisi Komisyonu'nun 1960'lı yıllarda araştırma, reaktörlerin kurulumu, Akkuyu ve Sinop dâhil olmak üzere nükleer santrallerin kurulacağı sahalara seçimi, insan kaynağının oluşturulması için eğitim altyapısının kurulumu gibi pek çok önemli çalışmaları hayata geçirdiği,

➤ 1982 yılında dönemin idari ve hukuki ihtiyaçlarını karşılamak, temelleri atılan nükleer enerji altyapısının gelişimini sağlamak ve nükleer güç santrallerini kurmak için Atom Enerjisi Komisyonu yeniden yapılandırılarak Türkiye Atom Enerjisi Kurumu'nun (TAEK) kurulduğu ve ülkemizin altmış beş yıllık hayali bir nükleer güç santralini kurulumu için çok önemli çalışmalara imza attığı,

➤ 1956 yılından günümüze kadar gelen tüm çalışmaların, küresel barışın tesisi, ülkemizin menfaati ve vatandaşlarımızın refahı, faydası gözetilerek yürütüldüğü ve barışçıl amaçlarla yürütülen faaliyetlerimizin bu denetçilerce de teyit edildiği,

➤ 2018 yılında ise uluslararası alanda kabul gören son dönem nükleer güvenlik standartlarını idari yapımıza aktarmak, taraf olduğumuz anlaşmalardaki yükümlülüklerimizi yerine getirmek ve nükleer enerji alanında ülkemizdeki hukuki çerçeveyi bir adım daha ileriye taşımak için nükleer enerji alanında yeni bir düzenleme yapma ihtiyacının hasıl olduğu ve TAEK'in düzenleyici-denetleyici fonksiyonu ile nükleer enerji ve radyasyon uygulamaları alanındaki faaliyet gösteren yapısının birbirinden ayrılması gerektiği,

➤ Gerek nükleer enerjinin barışçıl amaçlarla kullanımı sırasında çalışanların, halkın, çevrenin ve gelecek nesillerin iyonlaştırıcı radyasyonun zararlı etkilerinden korunması gerekse bu alanda uluslararası gereklilikleri de dikkate alınarak nükleer enerji ve yoğunlaştırıcı radyasyona ilişkin faaliyetler üzerinde düzenleyici ve denetleyici faaliyetlerde bulunma yetkisi ve göreviyle donatılan Nükleer Düzenleme Kurumu, 2/7/2018 tarih ve 702 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'yle kurulduğu; radyoaktif atık yönetimi, AR-GE faaliyetleri ve diğer radyasyon faaliyetlerinin ise TAEK bünyesinde kaldığı ve sonrasında yapılan bir dizi düzenlemeyle de TAEK'in, Türkiye Enerji, Nükleer ve Maden Araştırma Kurumu (TENMAK) adı altında yeniden yapılandırıldığı ancak Anayasa Mahkemesinin 30/12/2022 tarihli kararıyla 702 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'yi iptal ettiği ve bahse konu iptal kararının 9 Mart 2021 tarihinde Resmi Gazete'de yayımlanmasından başlayarak bir yıl sonrasında yürürlüğe gireceği,

➤ Nükleer güç santrallerinin uzun soluklu projeler olduğu ve bu projelerin güçlü ve istikrarlı yönetim, sağlam hukuki çerçeve ve yetişmiş insan gücüyle yapıldığı,

➤ Ülkemizde kurulan geçmiş bütün hükümetlerin son altmış beş yılda nükleer enerjiden barışçıl amaçlarla faydalanmayı bir devlet politikası olarak uyguladıkları,

➤ 2010 yılında Türkiye'nin Rusya Federasyonu'yla Akkuyu Nükleer Güç Santrali Projesi için bir anlaşma imzalandığı, bu anlaşma kapsamında ilk reaktörümüzün temelinin 2018 yılında atıldığı ve şu anda 4 ünite de inşaatın devam ettiği,

➤ Nükleer enerjinin işletme sırasında karbon salınımı yapmadığı ve küresel iklim krizini yakından hissettiğimiz bu dönemde nükleer santrallerin enerji sektöründen kaynaklanan sera gazı emisyonlarını önlemede ön plana çıktığı ve Avrupa'da 10 ülke tarafından nükleer enerjinin yeşil ve sürdürülebilir bir enerji kaynağı olarak kabul edilmesi için Avrupa Birliği Komisyonuna bir tasarı verildiği ve Komisyon tarafından bu tasarının kabul edilerek nükleer enerjinin 2050 yılı karbon nötr hedefi için hem yeşil hem sürdürülebilir bir yatırım olduğunun kabul edildiği,

➤ Nükleer enerjinin ülkemiz için bir tercihin çok ötesinde bir anlam ifade ettiği ve nükleer enerji ve iyonlaştırıcı radyasyonun güvenli, emniyetli kullanımını sağlamak için hukuki düzenlemeye ihtiyaç duyulduğu,

➤ Nükleer enerji ve radyasyon sektöründe çalışanların, bireylerin, toplumun, gelecek nesillerin ve çevrenin tüm dünyada olduğu gibi korunmasını sağlamak adına yeni bir nükleer düzenleme kanun teklifi hazırlandığı ve 702 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin iptaliyle doğacak olan hukuki boşluğun giderilmesinin hedeflendiği,

➤ Nükleer enerji ve iyonlaştırıcı radyasyona ilişkin faaliyetlerin yürütülmesinde esas alınacak genel ilkelerin belirlendiği, bu ilkelerin belirlenmesinde ülkemizin ve Avrupa Birliği uyum süreci kapsamında uygulanmakta olan Avrupa Birliği 2013/59 sayılı İyonlaştırıcı Radyasyonun Neden Olduğu Tehlikelere Karşı Temel Koruma Standartları Direktifi, Nükleer Güvenlik Sözleşmesi, Nükleer Silahların Yayılmasının Önlenmesine İlişkin Anlaşma, Nükleer Denemelerin Kapsamlı Yasaklanması Anlaşması gibi uluslararası anlaşmalar dikkate alındığı,

➤ Nükleer enerji ve iyonlaştırıcı radyasyon alanındaki faaliyetleri göstermek üzere NDK'dan yetki alan kişilerin yükümlülüklerinin düzenlendiği, bunun yanı sıra NDK'nın bahse konu faaliyetler üzerinde düzenleyici kontrolünün çerçevesinin çizildiği,

➤ Nükleer enerji ve iyonlaştırıcı radyasyona ilişkin faaliyetlerin NDK'ya bildirimde bulunulmadan veya NDK'dan yetki alınmadan yürütülemeyeceğinin hükme bağlandığı,

➤ NDK tarafından bahse konu faaliyetlerin yürütülmesine yönelik olarak verilecek yetki kalemlerinin belirlendiği ve nükleer enerji ve iyonlaştırıcı radyasyona ilişkin faaliyetlerini yürütenlerin NDK tarafından denetleneceği,

➤ Radyoaktif atıklara ve kullanılmış yakıtlara ilişkin hükümler ihdas edildiği,

➤ Ülkemizde yürütülen faaliyetler neticesinde ortaya çıkan radyoaktif atıkların bertarafında Türkiye Enerji, Nükleer ve Maden Araştırma Kurumu'nun (TENMAK) yetkili kılındığı,

➤ Radyoaktif atık yönetimine ve işletmeden çıkarmaya ilişkin kurulacak özel hesaplar, bu hesaplara yapılacak katkı payı ödemelerinin nasıl belirleneceği ve bu hesaplardan yapılacak katkı payı ödemelerinin neler olduğu, hesapların gelirleri ve işleyişi ile bahse konu özel hesapları yönetmekle görevli Hesaplar Yönetim Kurulu'nun oluşumuna ilişkin düzenlemelerin de nükleer düzenleme kanunu teklifi marifetiyle ihdas edildiği,

➤ Tarafı olduğumuz nükleer enerji sahasında hukuki mesuliyete dair sözleşmenin, Paris Sözleşmesi 2004 Protokolüyle getirilen değişiklikler de dâhil olmak üzere Paris Sözleşmesi'ne paralel olarak nükleer enerji alanındaki hukuki sorumluluk rejimine ilişkin düzenlemelere yer verildiği,

➤ Nükleer santral işletenin nükleer tesisinde ya da nükleer maddenin taşınması esnasında meydana gelen bir nükleer hadiseden kaynaklanan zararlardan kendisinin, personelinin ve tesisle ilgili teknoloji, mal, hizmet sağlayanların herhangi bir kusurunun olup olmadığına bakılmaksızın münhasıran sorumlu olacağı esasının miktar ve zaman açısından belirli sınırlar dâhilinde kabul edildiği ve sorumluluğun sigorta veya diğer mali güvencelerle teminat altına alınması zorunluluğu,

➤ Ülkemiz iç hukukunda bir kanun hükmünde olan Paris Sözleşmesi'nin kurduğu hukuki sorumluluk rejimindeki norm ve ilkelere bütünüyle sağdık kalındığı, Paris Sözleşmesi'nin iç hukuka düzenleme bakımından takdir yetkisi verdiği alanlarda da kamu yararı gözetildiği,

➤ İşletenin hukuki sorumluluğuyla ilgili olarak ilkelerin ve istisnaların düzenlendiği, nükleer zararla ilgili olarak öncelikle bu kanun hükümlerinin kanunda hüküm bulunmayan hâllerde ise Paris Sözleşmesi hükümlerinin uygulanacağı öngörüldüğü,

➤ Nükleer tesis işletenin kusursuz sorumluluğu ilkelerinin düzenlendiği ve işletenin kusurunun olup olmadığına bakılmaksızın sorumlu olacağı ile işleten dışında herhangi bir kişinin sorumlu olmayacağı,

➤ Uluslararası nükleer sorumluluk hukukunun temel prensiplerinden bir diğeri olan “işletenin sorumluluğunun miktar bakımından sınırlandırılması” ilkesi de kaleme alınarak işletenin bir nükleer hadiseden doğan nükleer zararı için hukuki sorumluluğunun miktarı kanunla sınırlandırıldığı,

➤ Sigorta ya da başkaca bir mali güvence altına alınmadan nükleer risk taşıyan faaliyetlerin gerçekleştirilmesinin önüne geçilmesi amacıyla, işletenin yükümlülüklerinin düzenlendiği ve nükleer zarara neden olabilecek faaliyetler daha yürütülmeye başlamadan önce risklerin nükleer tesis işletenler tarafından mali teminat altına alınmasının sağlandığı,

➤ Türkiye Cumhuriyetinde kurulacak ve işletilecek nükleer tesisler ve bu nükleer tesislere ilişkin nükleer maddelerin taşınması faaliyetleri için yeterli sigorta veya teminatın bulunmaması yahut mevcut sigorta altyapısının miktar ve kapsam bakımından kanun teklifi kapsamındaki sorumluluk miktarını teminat altına almada yetersiz kalması gibi olasılıklar dikkate alınarak, ülkemizdeki nükleer tesis ve taşıma faaliyetlerinin kanun teklifinin şart koştuğu şekilde sigortalanabilmesi için bir nükleer sigorta havuzu kurulması düzenlenmesi ve işletenin mali güvence sağlamaya yönelik yükümlülüğünü nükleer sigorta havuzundan da karşılayabileceğinin hüküm altına alınması,

➤ Bir nükleer hadiseden doğan nükleer zararın ve tazminat miktarlarının belirlenmesi ve işletenin sorumlu olduğu toplam tutarın zarar görenler arasında adilane ve ivedi bir şekilde paylaşılması hususunda nükleer zararın tespiti ve tazminatın belirli bir öncelikte sıralamasına göre paylaşılmasıyla ilgili sürecin belirlenmesi için Nükleer Zarar Tespit Komisyonu kurulması ve bu Komisyonun işleyişine ilişkin düzenlemelerin yapıldığı,

➤ Hem işletenin hem sigortacı ve diğer mali teminat verenler ve devletin yaptıkları ödemeler için nükleer zarara kasıtlı olarak sebep olan gerçek kişiye karşı rücu hakkına sahip olduğu, işletenin bir sözleşmeden doğan rücu hakkının koşul ve kapsamı ve sorumluluğuna ilişkin tazminat talepleriyle ilgili zaman aşımı sürelerine de yer verildiği,

➤ Paris Sözleşmesi kapsamındaki bir diğer önemli ilke olan “münhasır yargılama yetkisi” ilkesi doğrultusunda hangi hâllerde Türkiye Cumhuriyeti mahkemelerinin yetkili olduğu, Türkiye Cumhuriyeti mahkemelerinin yetkili olduğu hâllerde ise Ankara mahkemelerinin kesin yetkili mahkeme olacağı konusunda düzenleme yapıldığı,

➤ NDK'nın görevlerini yerine getirirken ihtiyaç duyacağı her türlü analiz, danışmanlık, gözetim, inceleme, araştırma, muayene, test, kontrol, eğitim ve sertifikalandırma gibi teknik destek hizmetlerini sağlamak amacıyla paylarının en az yüzde 51'i Nükleer Düzenleme Kurumuna ait olmak üzere, Nükleer Teknik Destek Anonim Şirketinin (NÜTED) kurulmasının öngörüldüğü,

➤ Nükleer enerji ve iyonlaştırıcı radyasyona ilişkin hapis cezaları, adli para cezaları ve idari para cezalarına ilişkin düzenlemelere yer verilmiş, düzenlenen ceza hükümlerinde ülkemizin taraf olduğu Nükleer Terörizmin Önlenmesine İlişkin Uluslararası Sözleşme ile Nükleer Maddelerin ve Nükleer Tesislerin Fiziksel Korunması Sözleşmesiyle ülkemizin üstlenmiş bulunduğu yükümlülüklerin yerine getirilmesi amacı kapsamında ulusal mevzuatta suç olarak düzenlenmesi gereken fiillerle Kurum tarafından yetkilendirilen faaliyetlerin yetkisiz olarak yürütülmesi durumları suç olarak düzenlendiği,

➤ Suçların örgütlü şekilde işlenmesi gibi durumlar da suçun ağırlaştırıcı unsuru olarak düzenlendiği,

➤ Çalışanların, halkın, çevrenin ve gelecek nesillerin iyonlaştırıcı radyasyonun zararlı etkilerinden korunmasının sağlanması amacıyla nükleer tesis, radyasyon tesisi ve radyoaktif atık tesisini yetkisiz işletmek, radyasyon uygulamalarını yetkisiz yürütmek, nükleer maddeyi, radyoaktif kaynağı veya radyoaktif atığı sahihsiz kalacak şekilde terk etmek gibi fiiller suç olarak tanımlandığı ve etkin caydırıcılık özelliği olan cezaların öngörüldüğü,

➤ Nükleer güç santrallerinden dış muayenehanelerinde kullanılmak üzere dış röntgeninden dış cihazlarına kadar farklı sektörlerde, farklı büyüklüklerde ve farklı alanlarda etkisi birbirinden çok farklı pek çok hususta düzenleyici kontrolün etkinliğinin sağlanması gerektiğinden idari para cezalarının belirlenmesinde faaliyetlerin özellikleri, radyasyona maruz kalma olasılığı ve maruz kalınan radyasyonun büyüklüğüyle orantılı bir yaklaşım esas alındığı ve yine yetkilendirmenin iptali, kısıtlanması, askıya alınması da NDK tarafından uygulanacak idari yaptırımlar arasında düzenlendiği, ifade edilmiştir.

Kanun Teklifi üzerinde milletvekilleri tarafından yapılan açıklamalarda;

➤ Görüşülmekte olan Teklifin Anayasa Mahkemesince iptal edilmiş bir kanun olduğu ve iptal gerekçeleri de dâhil olmak üzere öncelikli olarak Anayasa Komisyonunda tartışılması ve ondan sonra Komisyona gelmesi gerektiği,

➤ Nükleer zararlar gibi konuları da kapsayan ve oldukça teknik mahiyette hükümler içerdiğinden dolayı ilgili uzmanların ve sivil toplum örgütlerinin katılımına olanak tanınması ve düzenlemelerin daha iyi anlaşılması için bir alt komisyon kurulması gerektiği,

➤ Akkuyu Nükleer Santrali'nin millileştirilmesi gerektiği ve bu konunun bir millî güvenlik ve beka meselesi olduğu,

➤ Doğal gazda ve nükleer enerjide Rusya'ya bağımlı hale gelmenin millî güvenlik ve ekonomik bakımdan oldukça ciddi riskler içerdiği ve nükleer santralin yapımında Rusya'ya hukuksuz ve öngörüsüz imtiyazlar tanındığı,

➤ Anayasanın 106'ncı maddesinde Cumhurbaşkanının hangi konularda kararname çıkarabileceği hususların sıralandığı ve bunlar arasında düzenleyici ve denetleyici kurumlar hakkında düzenleme yapabilmemesinin bulunmadığı; dolayısıyla teşkilat, görev, yetki ve personele ilişkin düzenlemelere açıkça bu düzenlemede yer verilmesi gerektiği,

➤ 702 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede yer aldığı hâlde teklifte Nükleer Düzenleme Kurumunun teşkilat ve görevleri ile personelin özlük haklarına yer verilmediği,

➤ Akkuyu Nükleer Güç Santralinden gelecek elektriğin kilovat saat başına 12,35 lira-15,33 sent aralığında olacağı ve dolar kuru dikkate alındığında ucuza elektrik kullanımından söz etmenin mümkün olmadığı,

➤ Nükleer santralle elektrik üretimi sonrasında ortaya çıkan atıkların var olduğu ve ciddi zararı olan bu atıkları dünyada henüz ortadan kaldıracak bir teknolojinin bulunmadığı ve Akkuyu Nükleer Santrali'nde ortaya çıkan nükleer atığın Türkiye'de kalacağı,

➤ Akkuyu Nükleer Santralinde iş güvenliği konusunda da ciddi zafiyetlerin söz konusu olduğu,

➤ Nükleer enerji barışçıl olarak kullanılmaya başlansa da farklı ülkelerde farklı tarihlerde yaşanan nükleer kazalar sonucunda yüz binlerce insan radyasyona maruz kaldığı, yaşamını yitirdiği ve bu kazalar üzerine ülkenin ömrü tamamlanan nükleer reaktörleri devre dışı bırakma kararı aldığı,

➤ Türkiye'nin yenilenebilir enerji kaynaklarına ağırlık vermek yerine hâlen dünyanın eski teknolojilerini kullanma eğiliminin anlaşılmaz olduğu,

➤ Avrupa'da birçok ülke tarafından yeni nükleer reaktör inşasının yasaklandığı,

➤ Nükleer santrallerin maliyetlerinin oldukça yüksek olduğu, işletme güvenliklerinin bulunmadığı ve nihai atık sorunlarının çözümüne dair bir yöntem belirlenmediği,

➤ Olası bir kazada çevre faciası, insan ölümleri, tarım topraklarının yok olması, suların kirlenmesi, hayvan nesillerinin tükenmesi, denizlerin kirlenmesi, akarsuların kirlenmesi ve yüzlerce yıl izi kalacak hastalıkların boyutunu göz önünde bulundurulması gerektiği,

➤ İnşaatı devam eden Akkuyu Nükleer Santrali'nin ham maddesinden inşasına, işletmesinden atık yönetimine kadar her aşamasının yüzde yüz Rusya'nın kontrolünde olmasının ciddi bir ulusal güvenlik sorunu olduğu,

➤ Akkuyu Nükleer Santrali'nin bulunduğu bölgenin nükleer enerji santrali olarak seçilmiş olmasının Türkiye turizmi açısından da çok büyük bir kayıp olduğu,

➤ Düzenleyici ve denetleyici kurumların öneminden bahsedilmesine rağmen bu kanun teklifinde bu görevi yapacak olan nükleer düzenleme kurumunun bağımsızlığıyla alakalı herhangi bir şey getirilmediği,

➤ Ülkemizin nükleer rüyasını gerçekleştiriyor olmanın tarif edilemez bir gurur ve Akkuyu Nükleer Güç Santralinde çalışmanın ülkemiz mühendisleri için ülkemizin atılımı ve kalkınması bakımından oldukça büyük bir deneyim ve kariyer basamağı olduğu,

➤ Nükleer enerjiden diğer yenilenebilir enerji kaynaklarıyla karşılaştırıldığında küçük bir alandan çok yüksek derecede enerji elde edilebildiği,

➤ Nükleer kazalar sonucunda ortaya çıkan tahribatın ve kayıpların parasal değerlerle telafi edilemeyeceği,

➤ Dünya genelinde toplam 443 reaktörün elektrik ihtiyacının yüzde 10'unu karşıladığı,

➤ Nükleer güç üretiminin diğer kömür, doğal gaz ve petrol kullanarak elektrik üreten teknolojilere göre çok daha az miktarda karbondioksit salınımına neden olduğu,

➤ Nükleer enerjinin fosil yakıtlara bazla üretim çok daha ekonomik olduğu, mevsimden ve çevre olaylarından etkilenmediği,

➤ Akkuyu Nükleer Güç Santralinin hizmete girmesiyle ülkemizin enerji alanındaki eksikliğini önemli ölçüde gidereceği ve ülkemiz elektriğinin yüzde 10'unu üreteceği, ekonomik anlamda 6-8 milyar dolar arasında katma değer üreteceği ve önemli düzeyde istihdam sağlayacağı,

➤ Akkuyu’yla Türkiye’de sadece nükleer santral değil, aynı zamanda yeni bir iş sektörü kurulmuş olacağı, projenin Türkiye ekonomisinde yeni bir dönemeç olacağı ve yüksek kaliteli uzmanların yetiştirilmesine de büyük katkı sağlayarak yeni iş yerlerinin kurulmasına vesile olacağı, belirtilmiştir.

Kanun Teklifi üzerinde Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakan Yardımcısı Alparslan BAYRAKTAR, Nükleer Düzenleme Kurumu Başkanı Zafer DEMİRCAN, Hacettepe Üniversitesi Nükleer Enerji Mühendisliği Bölüm Başkanı Prof. Dr. Cemil KOÇAR ile Öğretim Üyesi Doç. Dr. Şule ERGÜN tarafından yapılan açıklamalarda;

➤ Ülkemizin 2018 yılından itibaren artık önemli ölçüde nükleere giriş yapan bir ülke olduğu ve nükleere giriş yapan ülkelerin uluslararası sözleşmeler kapsamında düzenleyici ve hukuki çerçevenin oluşturulması, bağımsız düzenleyici bir otoritenin varlığının sağlanması anlamında taahhütleri bulunduğu,

➤ Teklifte kamu kesimi de dâhil olmak üzere özel-kamu ayırmaksızın tüm tarafların yükümlülüklerinin ve sorumluluklarının belirlendiği,

➤ Radyoaktif atıkların yönetilmesi anlamında yeni bir mekanizma öngörüldüğü,

➤ Özel hesaplar yönetim sisteminin getirildiği,

➤ 2004 tarihli Paris Protokolü’ndeki değişiklikleri Paris Sözleşmesi’nin 2004 tarihli ek protokol değişikliklerini bu kanunla iç hukukta düzenlenmesi öngörülen hususların gerçekleştirildiği,

➤ Nükleer enerji ve yoğunlaştırıcı radyasyonda faaliyet gösterecek olanların ciddi anlamda düzenlemeye tabi tutulması gerekmekte olup düzenleyici kontrolün bu düzenlemenin temel felsefesi olduğu,

➤ Değerlendirme sürecinin de düzenleyici kontrolün bir parçası olduğu ve bu süreçlerde yapılan faaliyetin her türlü güvenlik analizinin, mühendislik yaklaşımının ve teknik olarak doğrulanmasının istendiği,

➤ Düzenleme ile tüm nükleer faaliyetlerde denetim mekanizması kurulduğu ve bu denetim mekanizması kapsamında yapılacak tüm işlemlerin uluslararası standartlara uygunluğunun gözetildiği,

➤ Mevzuata aykırılık arz eden hususlarla ilgili olarak idari ve yine cezai hükümler içeren yaptırımlar getirildiği,

➤ Nükleer tesis ve radyasyon tesisleri, radyoaktif atık tesisler, tesislerin radyasyon uygulamaları da dâhil olmak üzere birçok faaliyetin düzenlendiği ve bu faaliyetlere ilişkin çeşitli tesis, cihaz, maddelerin düzenleme kapsamına alındığı,

➤ Nükleer enerji ve yoğunlaştırıcı faaliyetler sırasında çalışanların, halkın ve gelecek nesillerin radyasyondan korunmasına yönelik olarak alınması gereken tüm tedbirlerin alınmasını sağlamanın düzenlemenin en temel amacı olduğu,

➤ Ulusal radyasyon izleme sisteminin Türkiye’nin yaklaşık 211 değişik noktasında radyasyon seviyesinin gerçek zamanlı olarak takip edildiği,

➤ Nükleer tesislerde kullanılan her türlü malzeme, yapılan her türlü inşaat işlemlerinin, imalat işlemlerinin hem Kurum hem Kurum adına yetkilendirilmiş hem de üçüncü taraf bağımsız denetim firmaları tarafından yapıldığı,

➤ Radyasyon güvenliği denilen radyasyon uygulamalarının bulunduğu alanların denetimi ve gözetiminin de NDK tarafından yapıldığı,

- NDK'nın diğer tüm kamu kurumlarıyla ilgili koordinasyon çalışmalarının yanı sıra uluslararası sözleşmeler kapsamında Uluslararası Atom Enerjisi Ajansı başta olmak üzere birçok uluslararası platformla olan ilişkiler yürüttüğü,
- Teklif taslağının Anayasa Mahkemesinin kararı akabinde diğer tüm kamu kurum ve kuruluşlarının görüşlerinin de alınması suretiyle hızlı bir şekilde hazırlandığı ve dokuz bölüm ile yirmi dokuz maddeden oluştuğu,
- Nükleer enerjiyle ilgili ülkemizdeki hukuki ve idari altyapının güçlendirilmesi için bu kanuni düzenlemeye ihtiyaç olduğu,
- Türkiye'nin 2053 yılında net sıfır emisyonlu bir ekonomi ve bir ülke olma hedefi doğrultusunda nükleerin olmazsa olmaz olduğu,
- Konya'da ilk kez yapılan İklim Şûrasında 2053 net sıfır emisyon hedefleri doğrultusunda, kaynak çeşitliliği ve enerji arz güvenliği perspektifinden, emisyon azaltıcı alternatif yakıtlardan nükleer, doğal gaz başta olmak üzere benzeri alternatif yakıtlardan elektrik üretiminin artırılması değerlendirilmesi şeklinde çok önemli bir politika kararının alındığı,
- Nükleer mühendislikte nükleer reaktörden çıkan ve herkesin nükleer atık olarak isimlendirdiği bazı çıktıları atık olarak isimlendirilmediği, “kullanılmış nükleer yakıt” ve “nükleer atık” diye bizim iki farklı kategori bulunduğu, herkesin çok korktuğu ya da dile getirdiği, en çok çekindiği atık olarak değil, kullanılmış nükleer yakıt olarak nitelendirildiği,
- Nükleer yakıtın yeniden işlenerek içinden kıymetli bazı izotoplar çıkarılabileceği ve içinde hâlâ tam olarak yakılmamış olan uranyum-235 ve plütonyum-239 çıkarılarak tekrar nükleer yakıtla dönüştürülebileceği,
- Şu an itibarıyla tüm dünyada kullanılan nükleer yakıtların nükleer santral sahalarında saklanmakta olduğu,
- Akkuyu'da kurulacak olan nükleer santralin her bir ünitesinden çıkan kullanılan nükleer yakıtın, işletme ömrü tamamlandığında oradan çıkan tüm nükleer yakıtların bu sahada tutulacağı,
- Teklifin sadece nükleer enerji ile ilgili hükümler içermediği, teklifte iyonlaştırıcı radyasyonla da ilgili düzenlemelerin yer aldığı,
- Henüz herhangi bir ülkenin kullanılan nükleer yakıtları nihai olarak ne yapacağına kesin karar vermediği, mevcut durumda hâlâ sahasında biriktirmeye devam ettiği bazı ülkelerin bu yakıtları tekrar işleyip içindeki uranyum ve plütonyumu alıp tekrar reaktörlerinde yakıt olarak kullanmaya devam ettikleri,
- Radyasyondan korunma ve nükleer enerjinin güvenli çalıştırılmasıyla ilgili Teklifte yer verilen hükümlerde teknik bir sorunun bulunmadığı,
- Atıkların yönetiminin ya da kullanılan nükleer yakıtların yönetiminin ülkemizin sorumluluğunda olduğu,
- Net sıfır emisyon hedefi doğrultusunda gerek nüfus artışı gerekse iktisadi büyümenin, ulaşımın, sanayinin, binalardaki elektrifikasyonun artması, ısınma gibi sebeplerden dolayı elektrik talebinin önümüzdeki on yıllar boyunca da artacağı ve elektrik tüketiminin ülkelerin refah seviyesiyle, iktisadi kalkınma seviyesiyle doğrudan alakalı bir konu olduğu,
- Türkiye'nin enerjisini en üst düzeyde verimli şekilde kullanmak durumunda olduğu ve alternatif yakıtlardan biri olan nükleerin mutlak surette ülkemizde elektrik üretiminde artmasının gerekli olduğu,

- Akkuyu Nükleer Santralının deprem, uçak çarpması ve tsunami gibi olağanüstü olaylara karşı dayanıklılığının hem dizayn aşamasında hem lisanslama aşamasında denetlendiği ve onaylandığı,
- Akkuyu Nükleer Santralının deniz suyuyla, deniz deşarjıyla alakalı çalışmaların ÇED raporu aşamasında yapıldığı, oradaki habitata ve yaşayan canlılara herhangi bir zarar vermeyeceği, ifade edilmiştir.

4. Teklif Metnine İlişkin Değişiklikler

Teklifin tümü üzerindeki görüşmelerin ardından maddelerin görüşülmesine geçilmesi kabul edilmiştir.

2/4222 esas numaralı Kanun Teklifi, aşağıda yer verilen değişikliklerle birlikte kabul edilmiştir.

- Teklifin 1 ve 2’nci maddeleri, aynen kabul edilmiştir.
- Teklifin 3’üncü maddesi, redaksiyona tabi tutulmak suretiyle kabul edilmiştir.
- Teklifin çerçeve 4’üncü maddesi, üçüncü fıkranın (d) ve (e) bentlerinin uygulanmasına ilişkin esaslarının belirlenmesi doğrultusunda üçüncü fıkrasına “(d) ve (e) bentleri kapsamında verilecek izinlere ilişkin olarak Kurum tarafından ilgili Bakanlıkların görüşü alınır.” hükmünün eklenmesi suretiyle kabul edilmiştir. Ayrıca madde redaksiyona tabi tutulmuştur.
- Teklifin 5’inci maddesi, redaksiyona tabi tutulmak suretiyle kabul edilmiştir.
- Teklifin 6, 7 ve 8’inci maddeleri, aynen kabul edilmiştir.
- Teklifin 9’uncu maddesi, redaksiyona tabi tutulmak suretiyle kabul edilmiştir.
- Teklifin 10’uncu maddesi, redaksiyona tabi tutulmak suretiyle kabul edilmiştir.
- Teklifin 11 ve 12’nci maddeleri, aynen kabul edilmiştir.
- Teklifin 13’üncü maddesi, redaksiyona tabi tutulmak suretiyle kabul edilmiştir.
- Teklifin 14’üncü maddesi, altıncı fıkrasında yer alan “kullanılabilir” ibaresinin “kullanılır” şeklinde değiştirilmesi ve redaksiyona tabi tutulmak suretiyle kabul edilmiştir.
- Teklifin 15’inci maddesi, redaksiyona tabi tutulmak suretiyle kabul edilmiştir.
- Teklifin 16’ncı maddesi, redaksiyona tabi tutulmak suretiyle kabul edilmiştir.
- Teklifin 17’nci maddesi, aynen kabul edilmiştir.
- Teklifin 18’inci maddesi, redaksiyona tabi tutulmak suretiyle kabul edilmiştir.
- Teklifin 19, 20 ve 21’inci maddeleri, aynen kabul edilmiştir.
- Teklifin 22’nci maddesi, redaksiyona tabi tutulmak suretiyle kabul edilmiştir.
- Teklifin 23’üncü maddesi, redaksiyona tabi tutulmak suretiyle kabul edilmiştir.
- Teklifin 24’üncü maddesi, aynen kabul edilmiştir.
- Teklifin 25’inci maddesi, redaksiyona tabi tutulmak suretiyle kabul edilmiştir.
- Teklifin dokuzuncu bölüm başlığı “Çeşitli ve Son Hükümler” şeklinde redaksiyona tabi tutulmuştur.
- Teklifin 26’ncı maddesi, çerçeve 4’üncü maddesinin üçüncü fıkrasına eklenen hüküm ile 5201 sayılı Kanun kapsamındaki ithalat, ihracat izinlerine ilişkin hususlarda Kurum ve ilgili Bakanlık arasında koordinasyon sağlanacağı öngörülmüş olup belirtilen nedenle aynı amaca matuf ilgili fıkranın teklif metninden çıkartılması suretiyle kabul edilmiştir.

➤ Teklifin 27’nci maddesi, yapılan üç değişiklikle kabul edilmiştir:

Birinci değişiklik kapsamında beşinci fıkradan sonra gelmek üzere altıncı fıkranın eklenmesi öngörülmektedir. Bu düzenlemenin gerekçesi aşağıdaki şekilde ifade edilmektedir.

“Ülke genelinde 193 sulama birliği toplam 2,3 milyon ha alanda sulama faaliyetlerini yürütmeye çalışmaktadır. Bu alanın 550.000 ha kısmı için pompaj tesisleri vasıtası ile sulama yapılabilmektedir. Bu kuruluşların yapıları itibari ile ticari faaliyetleri kısıtlıdır. Sulama birliklerinin en büyük çıkmazı gelir kaynakları olan, çiftçilere verdikleri hizmet nedeniyle almaları gereken hizmet bedellerini tahsil edememeleridir. Bu durum sulama şebekesinin işletme ve bakımından sorumlu olan ve şebekeleri faaliyette tutması gereken bu kuruluşlar için maddi güçlük oluşturmakta bunun sonucu olarak da sulama şebekeleri zaman içinde, bakım onarımının yapılmaması nedeniyle kullanılamaz hale gelmekte, sulama birlikleri ödeyemedikleri borçları nedeniyle ticari olarak faaliyet gösteremez hale gelmektedir. Yerinde istihdam sağlanamamakta, ürün kalitesi ve miktarında azalmalar yaşanmakta milli servet olan topraklarımız atıl duruma düşmektedir.

Sulama birliklerinin içinde buldukları ekonomik çıkmazı aşmak, sulamaların sağlıklı bir şekilde yürütülmesini sağlamak, ülke genelinde ürün kalite ve verimini artırmak, yerelde çiftçinin iskanı ve gelişimini sağlamak maksadı ile; sulama birliklerinin sorumluluğunda olan sulama kanallarında halihazırda var olan bu atıl hidrolik potansiyelin ülke ekonomisine kazandırılması ve sulama birliklerinin içinde bulunduğu ekonomik durumları iyileştirmek maksadı ile düzenleme yapılmaktadır.

Sulama oranı düşük sulamaların işletmesini devralmış sulama birliklerinin, kendi görev sahalarında boş bırakılan ve tarımsal faaliyette bulunulmayan arazileri kiralayarak tarımsal üretim yapması veya yaptırmasını sağlayacak bu düzenleme ile sulama oranının artırılmasının yanı sıra elde edilecek tarımsal üretim ile atıl kalan yatırımın faydaya dönüşmesi de sağlanacaktır.

Ülkemizin enerji politikalarındaki “enerjide dışa bağımlılığın azaltılması” stratejisi ile uyumlu olarak terfili sulamalarda tarımsal üretim kayıplarının önlenmesi, sulama tesislerinin maksatlarına uygun işletilmesinin sürdürülebilirliğinin sağlanması ve yatırımların faydaya dönüşmesi maksadıyla, işletmeye alınan ve işletmeye açılacak terfili sulama tesislerinin enerji ihtiyaçlarının yenilenebilir enerji üretim tesisleriyle karşılanması büyük önem arz etmektedir.

Ülke genelinde DSİ tarafından sulamaya açılan sahalarda 2020 yılı verilerine göre sulama oranı %66 olarak gerçekleşmiş, sulamaya açılan alanların %34’ü çeşitli nedenlerle sulanmamıştır. Özellikle yüksek enerji girdi bedellerinin üretimi yapılacak tarımsal ürünlere yansıyan yüksek maliyet bedelleri nedeni ile terfili sulama alanlarında sulama oranı ancak %48 olarak gerçekleşebilmiştir. Kurulumu yapılan, işletmeye alınan ve atıl vaziyette bekleyen terfili tesislerin yenilenebilir enerji kaynaklarıyla desteklenmesi sonrasında enerji maliyetlerinin düşmesi ve tarımsal üretim konusunda ülke ekonomisine katkıda bulunması öngörülmektedir.”

İkinci değişiklik kapsamında, yeni eklenen altıncı fıkradan sonra gelmek üzere yedinci fıkranın eklenmesi öngörülmektedir. Bu düzenlemeyle sulama birlikleri tarafından işletilen enerji kaynaklarından elde edilen gelirin yine bu tesislerin işletme, bakım, onarım ve yönetim işlerinde kullanılması amaçlanmaktadır.

Üçüncü değişiklik kapsamında 14/3/2013 tarihli ve 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanununun 14 üncü maddesinin birinci fıkrasının (f) bendinde yer alan “Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğüne” ibaresinden sonra gelmek üzere “veya sulama birliklerine” ibaresi, “Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü tarafından” ibaresinden sonra gelmek üzere “veya DSİ’nin izniyle sulama birlikleri tarafından” ibaresi

eklenmiş; (g) bendi değiştirilmiş ve (g) bendinden sonra gelmek üzere bir bent ve aynı maddenin yedinci fıkrasından sonra gelmek üzere bir fıkra eklenmiştir. Bu düzenlemenin gerekçesi aşağıdaki şekilde ifade edilmektedir.

“Terfili sulamaların enerji giderlerinin karşılanması amacıyla DSİ Genel Müdürlüğü tarafından lisanssız olarak kurulması ve işletilmesi öngörülen yenilenebilir enerji tesislerinin tanımlandığı ilgili maddelere, sulama faaliyetini sahada bilfiil yürüten ve DSİ'nin uygun gördüğü sulama birlikleri de eklenmektedir. Bu sayede, DSİ'nin uygun gördüğü ve bütçe imkânları uygun olan sulama birlikleri DSİ'ye tanınan hak ve yükümlülükler çerçevesinde enerji giderlerinin karşılanması amacıyla yenilenebilir enerji tesisi kurabilecek ve işletebilecek veya DSİ tarafından kurulan yenilenebilir enerji tesisleri sulama birliklerine devredilerek aynı koşullarda işletilebilmesi mümkün hale gelecektir.

Lisanssız yürütülebilecek faaliyetler arasında sulama birlikleri tarafından işletme, bakım, onarım ve yönetim sorumluluğuna sahip olduğu taşınmazlar üzerinde DSİ'nin uygun görüşüyle kurulacak yenilenebilir enerji üretim tesisleri eklenmektedir.

Yine 6446 sayılı Kanuna getirilen değişiklik ile Belediyeler ve bunların bağlı kuruluşlarının tüketim tesislerinin bağlantı anlaşmasındaki sözleşme gücünün iki katına kadar yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı üretim tesisi kurabilmesi amaçlanmaktadır. Böylelikle belediye ve bağlı kuruluşlarına diğer kişilerden farklı olarak bir kat daha fazla üretim tesisi kurabilme imkânı tanınması hedeflenmiştir.

6446 sayılı Kanun ile belediyeler tarafından işletilen su isale hatları ile atıksu isale hatları üzerindeki hidrolik potansiyelin ilgili belediye tarafından değerlendirilmesi ve bu sayede hem ülke hidrolik potansiyeline katkı sağlanması hem de belediyelere bir gelir sağlanması maksadı ile hâlihazırda bir düzenleme bulunmaktadır. Benzer şekilde; il özel idareleri tarafından işletilen sulama şebekeleri üzerindeki atıl hidroelektrik potansiyelin ülke ekonomisine kazandırılması ve dolaylı olarak il özel idarelerine bir gelir sağlanması maksadı ile düzenleme yapılmaktadır.”

Ayrıca kanun tekniği açısından fıkra ve bent numaraları redaksiyona tabi tutulmuştur.

- Teklifin Geçici 1'inci maddesi, redaksiyona tabi tutulmak suretiyle kabul edilmiştir.
- Yürürlük ve yürütmeye ilişkin 28 ve 29'uncu maddeler, aynen kabul edilmiştir.

Teklifin maddeleri üzerindeki görüşmelerin tamamlanmasını müteakip Teklifin tümü kabul edilmiştir.

Teklif, yapılan değişiklikler de dikkate alınarak kanunların yapılmasındaki esas ve usullere uygunluğunun sağlanması amacıyla redaksiyona tabi tutulmuştur.

5. Genel Kurulda Temsil

İçtüzüğün 45'inci maddesi uyarınca, Teklifin Genel Kuruldaki görüşmelerinde Komisyonumuzu temsil etmek üzere, İstanbul Milletvekili İffet POLAT, Gaziantep Milletvekili Mehmet ERDOĞAN, Zonguldak Milletvekili Ahmet ÇOLAKOĞLU ile Mersin Milletvekili Hacı ÖZKAN özel sözcü olarak seçilmiştir.

Raporumuz, Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Yüksek Başkanlığımıza saygı ile arz olunur.

Başkan	Başkanvekili	Sözcü
<i>Ziya Altunyalız</i>	<i>Fahri Çakır</i>	<i>Ahmet Çolakoğlu</i>
Konya	Düzce	Zonguldak

(Bu raporun özel sözcüsü)

Kâtip <i>İffet Polat</i> İstanbul (Bu raporun özel sözcüsü)	Üye <i>Müzeyyen Şevkin</i> Adana (Muhalefet şerhimiz vardır)	Üye <i>Ayhan Altuntaş</i> Ankara (Muhalefet şerhimiz vardır)
Üye <i>Abdurrahman Başkan</i> Antalya	Üye <i>Vahit Kiler</i> Bitlis	Üye <i>Yasin Öztürk</i> Denizli (Muhalefet şerhimiz vardır)
Üye <i>Metin Bulut</i> Elâzığ	Üye <i>Mehmet Erdoğan</i> Gaziantep (Bu raporun özel sözcüsü)	Üye <i>Osman Boyraz</i> İstanbul
Üye <i>Ali Kenanoğlu</i> İstanbul (Muhalefet şerhimiz vardır)	Üye <i>Tacettin Bayır</i> İzmir (Muhalefet şerhimiz vardır)	Üye <i>Mehmet Cihat Sezal</i> Kahramanmaraş
Üye <i>Tahsin Tarhan</i> Kocaeli (Muhalefet şerhimiz vardır)	Üye <i>Ahmet Vehbi Bakırlıoğlu</i> Manisa (Muhalefet şerhimiz vardır)	Üye <i>Hacı Özkan</i> Mersin (Bu raporun özel sözcüsü)
Üye <i>Fuat Köktaş</i> Samsun	Üye <i>Kadim Durmaz</i> Tokat (Muhalefet şerhimiz vardır)	Üye <i>Muazzez Orhan Işık</i> Van (Muhalefet şerhimiz vardır)

MUHALEFET ŞERHİ

GENEL DEĞERLENDİRME

Nükleer Düzenleme Kanunu Teklifi, 24 Şubat 2022 tarihinde Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonuna Esas Komisyon olarak, Adalet, Çevre, Plan ve Bütçe Komisyonlarına ise tali komisyon olarak sevk edilmiştir.

Teklif, Tali Komisyon olarak sevk edildiği Çevre Komisyonu ile asli Komisyon olarak sevk edildiği Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonunda aynı günde görüşülmüştür. Ancak Teklif, tali komisyonlar olan Adalet Komisyonu, ile Plan ve Bütçe Komisyonunda görüşülmeksizin ve bu tali komisyonlar tarafından Komisyonumuza görüşleri sunulmaksızın, Çevre Komisyonu tarafından hazırlanan rapor ise toplantı sırasında dağıtıldığından yeterli olarak incelenmeksizin esas komisyon sıfatıyla Komisyonumuzda doğrudan görüşülmüştür.

Teklifin teknik uzmanlığa sahip tali komisyonlar tarafından incelenmemesi, teklifi görüşen tali komisyon olan Çevre Komisyonuna raporlarının hazırlanması için kısıtlı süre verilmiş olması, Komisyon üyelerinin görüşmelerin kapsamlı olarak yapılmasını teminen alt komisyon kurulması yönündeki taleplerinin zaman kısıtı ileri sürülerek reddedilmesi yasama sürecinin nitelikli bir şekilde işlememesine neden olmuştur.

Öte yandan teklif Avrupa Birliği Uyum Komisyonunda da ele alınması gerekirken bu Komisyona sevk dahi edilmemiştir.

Asli Komisyon görüşmelerinde de İç Tüzüğün 37 nci maddesi birinci fıkrası gereğince “Kanun tekliflerinin esas komisyonlara havale gününden itibaren en geç, kırk beş gün içinde sonuçlandırılması gerekir.” hükmü göz ardı edilerek ve Kanunun içeriği, kapsamı, madde sayısı gibi hususları dikkate alınmaksızın, seri bir şekilde görüşmelerin tamamlanmaya çalışılması neticesinde yasama işlevi niteliğini kaybetmiş, Teklif üzerinde gerekli ve yeterli değerlendirme yapılamamıştır.

Tüm dünyada daha iyi karar alma konusundaki çabalar sürekli olarak artarken, bu amaçla çeşitli mekanizmalar da geliştirilmektedir. Yapılan düzenlemelerin pek çok alana tesir ettiği de dikkate alınarak hem mevcut düzenlemelerin gözden geçirilmesi hem de yeni yapılacak düzenlemeler için maliyet-fayda-etki analizlerinin yapılması büyük önem taşımaktadır. Yapılacak düzenlemelerin getireceği olumlu-olumsuz sonuçlar ve toplum tarafından nasıl karşılanıp tekliflere nasıl cevap verileceği yasama organları ve karar vericiler için de öncelikli konular arasında yer almalıdır. Bu kapsamda, düzenlemenin bütçeye, mevzuata, sosyal, ekonomik ve ticarî hayata, çevreye ve ilgili

kesimlere etkilerinin ne olacağını göstermek üzere hazırlanan düzenleyici etki analizleri önemli rehber niteliğindedir. Ancak yasama sürecinde bu ön hazırlık aşaması da özellikle Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminin uygulanmaya başladığı dönemle birlikte adeta unutulmuş ve rafa kaldırılmıştır. Tekliflerin düzenleyici etki analizleri yapılmamakta ve görüşmeler sırasında değerlendirilmemektedir. Bu da yasama sürecini sakatlamaktadır.

Nitekim bu Teklif ile getirilen düzenlemelere dair etki analizinin ve çevresel etki değerlendirmesi (ÇED) yapılmamış; haliyle bunların sonuçları, Komisyona sunulmamış ve değerlendirilmemiştir. Bu hususun eksikliğine de Komisyonda dikkat çekilmiştir.

Öte yandan Teklifte Anayasa'ya çok yönlü aykırılıklar bulunmaktadır ve bu hükümlere dair Anayasaya aykırılık itirazlarımız Komisyona sunulmuştur.

TEKLİFE İLİŞKİN DEĞERLENDİRMELERİMİZ

Teklif 1 geçici, 1 yürürlük, 1 yürütme olmak üzere toplam 29 maddeden oluşmaktadır.

Nükleer Düzenleme Kurumu'nun hukuki dayanağını 02.07.2018 tarihli ve 702 sayılı Nükleer Düzenleme Kurumunun Teşkilat ve Görevleri ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname teşkil etmektedir. Anılan Kanun Hükmünde Kararname'nin CHP tarafından Anayasa Mahkemesi'nin huzuruna taşınması neticesinde; 2018/115 E.; 2020/K. sayılı dosya üzerinden 30.12.2020 tarihinde iptal edilmiş; ve fakat söz konusu iptal kararının, (kararın Resmi Gazete'de yayımlanmasından başlayarak 1 yıl sonra) 09.03.2022 tarihinde yürürlüğe girmesi hüküm altına alınmıştır. Anayasa Mahkemesi KHK düzenlemesini usul yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna karar vererek iptal etmiş ve ayrıca düzenlemeyi içerik yönünden incelememiştir.

Akabinde 15.07.2018 tarihli ve 30479 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 4 sayılı Bakanlıklara Bağlı, İlgili, İlişkili Kurum ve Kuruluşlar ile Diğer Kurum ve Kuruluşların Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 54'üncü bölümünün 785 ilâ 792'nci maddelerinde Kurum'un amaç, kapsamı, görevleri; tanımları; yetkilendirmesi; denetimi; Kurul; Başkanlık; Başkan; Kurumun Gelirleri düzenlenmiştir. Ancak anılan CBK; söz konusu KHK'ya atıf yapmakta, KHK, iptal edilmekte, KHK'nın içeriğini tam olarak karşılayacak bir kanun teklifi ileri sürülmemekte ve hukuki boşluk doğmaktadır.

Söz konusu kanun teklifi, Anayasa Mahkemesi kararlarının bağlayıcılığı ilkesi çerçevesinde TBMM'ye sunulmuştur. Öte yandan bu teklife birlikte Kurumun görevleri arasına yenileri eklenmesi öngörülmektedir.

Hukuki bağlamda sorun, Nükleer Düzenleme Kurumu'nun hukuki statüsü itibarıyla kanun ile mi yoksa cumhurbaşkanlığı kararnamesi ile mi kurulacağına ilişkindir. Zira, Nükleer Düzenleme Kurumu'nun hukuki statüsü; kamu tüzel kişiliğine haiz, idari ve mali özerkliğe sahip ve yetkilerini bağımsız olarak kullanmak üzere teşkilatlandırıldığından bağımsız idari otorite (düzenleyici denetleyici kurum) niteliğindedir. Söz gelimi BDDK'nın 5411 sayılı Bankacılık Kanunu'na istinaden oluşturulduğu gözetildiğinde; Nükleer Düzenleme Kurumu bakımından kanuni düzenleme ilkesinden ayrılmasını haklılaştıracak bir neden bulunmamaktadır.

Kaldı ki, bağımsız idari otoritelerin hangi hukuki form ile teşkilatlandırılacağına ilişkin açık Anayasal hüküm bulunmamaktadır. Bununla birlikte her ne kadar söz konusu otoritelerin Türk İdari teşkilatındaki konumu tartışmalı olsa da idarenin bütünlüğü ilkesi (AY Md. 123 vd.) gereğince "bir tür hizmet yerinden yönetim" olduğu kabul edilebilir niteliktedir. Öte yandan yasama yetkisinin devredilmezliği idarenin kanuniliği ilkesi gereğince bu otoritelerin kuruluşu, görev ve yetkileri, çalışma usul ve esasları, personel rejimi ve özlük haklarının genel çerçevesinin kanun düzeyinde çizilmesi gerekmektedir. Ancak temel esasların kanun ile belirlenmesi, bu kanunun yalnız şekli yönden konulmasıyla mümkün değildir. Başka bir anlatımla, kanunilik ilkesi gereğince kanun hükmünün içeriğinin net, açık, anlaşılabilir ve objektif esaslarla kaleme alınması gerekmektedir. Ancak söz konusu Kanun teklifi bütünüyle muğlak ibarelerle Kuruma yönelik düzenlemeler getirmektedir. İnsanın sağlıklı, dengeli ve güvenilir bir çevrede yaşama hakkı bakımından değeri gözetildiğinde; Kurum'un bağımsız olması gerekliliği ortaya çıkacaktır. Bu gereklilik, Uluslararası Atom Enerjisi Kurumu'nun belgelerine de konu (söz gelimi denetleyici ve düzenleyici yapıların bağımsız olması, yapılacak düzenlemelere riayetin takibi, aykırılık halinde yaptırım uygulanması) olmuştur.

Bu kapsamda Nükleer Düzenleme Kurumu'nun kuruluşuna dair düzenlemeleri içermesi gereken Kanun teklifinde öncelikle kurumun özerk yapısını ve personel rejimini belirleyecek, nükleer enerji konusundaki düzenleme ve denetleme yetkilerini tanımlayacak maddeler yönünden eksiklikler mevcut olduğu gibi KHK'de açıkça yer alan kadro cetveline Teklifin ekinde yer verilmemiştir. Dolayısıyla, Nükleer Düzenleme Kurumunun, teşkilat, görev, yetki, sorumluluk ve personeline ilişkin düzenlemelerin açıkça bu Teklif metninde yazılması gerekirdi; çünkü bu konu, Cumhurbaşkanlığı kararnamesi (CBK) ile düzenlenemez (Any., md.104/17).

Teklif nükleer enerjinin çevreye zarar vermeyen, düşük maliyetli ve milli enerji projesi kapsamında önem taşıdığı iddiasıyla gündeme getirilmiştir. Ancak ülkemizde halihazırda inşaat halinde olan tek nükleer enerji santrali olan Akkuyu'nun sözleşmesi incelendiğinde bu santralin yap-

işlet-devret modeliyle değil, yap-sahip ol- işlet esasıyla Rus şirkete verildiği ve bu yönüyle Türkiye'nin santral üzerinde hiçbir mülkiyet hakkının olmadığı, tesisin işletme süresi dolduğunda Türkiye'ye devrolamayacağı yani tüm sistemi Rus firmanın yapacağı, sahibi olacağı ve de işleteceği anlaşılmaktadır. Bu yönüyle nükleer enerjinin milli enerji projesinin bir unsuru olmadığı gayet açıktır.

Her ne kadar nükleer enerjiye dair teknik ve bilimsel bilgiye Türkiye'nin de sahip olması günümüz küresel koşullarında önem taşısa da anılan santralde bu bilginin Rus firma tarafından ülkemize aktarılmayacağı da anlaşılmaktadır.

Bu yönüyle Akkuyu, egemen bir devletin sınırları içinde olup da bir başka devlete ait olan ve o devlet tarafından işletilen ilk ve tek Nükleer Enerji Santrali olma özelliğini taşımaktadır.

Öte yandan nükleer enerjinin en ekonomik enerji kaynağı olduğu iktidar tarafından ısrarla ifade edilse de 2021'de yapılan YEKA GES-3 yarışmasında kilovat saat başına verilen alım garantisi 2,5 ila 3,5 dolar sent arasında iken Akkuyu Nükleer Santralı'ndan üretilecek elektrige verilen alım garantisinin kilovat saat başına 12,35 dolar sent ile rüzgâr ve güneş gibi kaynakların yaklaşık 3-4 katı tutarında olduğu gerçeği karşısında bu iddianın da geçerli bir dayanağı bulunmadığı açıktır.

Bir yanda Rusya'nın Ukrayna işgaline dair milli güvenliğimizi, ekonomimizi, ticaretimizi de yakından ilgilendiren konular hakkında yürütmenin Meclise bilgi sunması beklenirken, diğer yanda ülkemiz tarihindeki en büyük enerji krizini yaşarken Rusya'nın lokomotif olduğu nükleer enerjiye ilişkin bir düzenlemenin TBMM'de öncelikli olarak görüşülmesi zamanlama açısından da sakattır.

Akkuyu'da Rusya'ya yıllarca tanınan hukuksuz ve öngörüsüz imtiyazların, pahalı enerjinin ve çevresel risklerin gölgesinde, bir de savaş ortamında bu Teklif düzenleyici etki analizi yapılmaksızın, çevresel etki değerlendirmeleri gerçekleştirilmeksizin, STK'ların ve uzmanların görüşleri alınmaksızın TBMM'ye sunulmuş olmakla kalmayıp, Komisyon görüşmelerine de kamu kurum ve kuruluşları hariç, temsilci davet edilmediğinden katılımcı anlayıştan uzak bir şekilde görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Ayrıca halihazırda ihale yapılmış, inşaat başlamışken bu alanda aslında daha önce kurulması gereken düzenleyici ve denetleyici bir kurum oluşturulmakla geç kalınmış bir düzenleme yapılmaktadır.

Teklifte 10 ayrı konuda Yönetmelik hazırlanması ve 7 ayrı konuda Cumhurbaşkanına karar verme yetkisi tanınmaktadır. Bu da Kanunun aslında düzenlediği alanda göstermelik bir yapı oluşturduğunu ve kanunla düzenlenmesi gereken kritik konuların ikincil mevzuata bırakılması

anlamına gelmekle kalmayıp kritik hususlarda da yasal boşluklar doğurmaktadır. Örneğin, KHK’de yer alan kurumlar arası koordinasyonun sağlanmasına ilişkin düzenlemeye Teklif metninde yer verilmemiştir.

Yukarıda kapsamlı olarak açıkladığımız hususlar sonucunda yurtdışında kullanımından vazgeçilmesi yönünde adımlar atılan nükleer enerji yerine yeşil enerjiye yönelmenin öne çıktığı bir ortamda alternatif enerji kaynaklarına, yeni gelişen teknolojilerle daha risksiz, daha verimli ve daha sağlıklı olan yenilenebilir enerji kaynaklarına yönelmek gerektiğini, mevcut nükleer enerji teknolojilerine dayalı, sorunlarını giderememiş riskli santrallerin, ülkemizde kurulmasına izin vermeyeceğimizin, nükleer ve kimyasal silahların bölgemizde ve dünyada yayılmasını önlemek için etkin mücadele edeceğimizin ve ülkemizin doğası, tarımı, hayvancılığı, geleceği için en temiz, en çevre dostu ve yenilenebilir enerji kaynakları ile ülkemize, milletimize en iyi ve uygun koşullarda enerjiyi sağlamayı ve enerjide dışa bağımlılığı güneş ve rüzgar enerjisi başta olmak üzere yenilenebilir enerji kaynaklarımıza yapacağımız yatırımlarla sona erdirmeyi amaçladığımızın altını bir kez daha ve ısrarla çiziyoruz.

Maddelere İlişkin Değerlendirmelerimiz

1.maddeye dair sunmuş olduğumuz önergemizle, nükleer enerjiye ilişkin faaliyetlerin, bağımsız bir düzenleyici ve denetleyici kurum tarafından düzenlenip denetlenmesi ulusal ve uluslararası güvenilirlik açısından elzem olduğundan, bir düzenleyici kurumun kanununda olması gereken tüm ana özelliklerin bu teklifte sıralanması amacıyla Nükleer Düzenleme Kurumunun, özerk olduğu, teşkilat, görev, yetki, sorumluluk ve personeline ilişkin düzenlemelerin kanunda yer alması amaçlanmıştır. Teklif sahibi, bu konunun CBK ile düzenleneceğini ifade etmiş olsa da, “Kanunda açıkça düzenlenen konularda Cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkarılamaz” (md.104/17).

2.maddeye dair sunmuş olduğumuz önergemizle, daha önce KHK’de yer verilen, Teklif metninde tanımlanmayan ancak teklif metninde geçen izin, lisans ve serbestleştirme ibareleri tanımlanmıştır.

3.maddeye dair sunmuş olduğumuz önergemizle, teklif metninde radyasyon dozu için muğlak olan ibare ilgili mevzuata atıf yapılmak suretiyle netleştirilmiş, riskten etkilenebilecek kişilerin sadece bilgilendirilmesi değil, süreçlere katılımlarının da sağlanması hedeflenmiş, nükleerle ilgili işlem, eylem yürüten diğer kamu kurum ve kuruluşlar karşısında Nükleer Düzenleme Kurumu’nun asıl karar alıcı, merkezi kurum olarak konumlandırılması amaçlanmıştır.

4.maddeye dair sunmuş olduğumuz önergemizle, Kanun kapsamındaki faaliyetler için bildirim şartı kaldırılmakta Kurumdan izin veya yetki alma şartı getirilmektedir.

5, 6, 8 ve 14. maddelere dair sunmuş olduğumuz önergelerimizle, Kuruma takdir yetkisi veriliyormuş gibi kullanılan ibareler, zorunlu olarak fiilde bulunulacağı yönünde değiştirilmektedir.

Komisyon görüşmelerinde 14.maddeye dair vermiş olduğumuz önerge kabul edilmiştir.

7.maddeye dair sunmuş olduğumuz önergemizle, Kurum tarafından yerine getirilen iş ve işlemlerin Kurumun hatası söz konusu olduğunda kurum açısından da bağlayıcı olması, Kurumun her alanda uzmanlığı olamayacağı da göz önünde bulundurularak gerektiği hallerde ilgili meslek kuruluşu da dahil olmak üzere uzman desteği almasının zorunlu olması amaçlanmıştır.

8. maddenin 1. fıkrası, Kurum denetçilerinin taşımaları gereken vasıfların Kurum tarafından belirleneceğini öngörmesi hasebiyle, Anayasa'nın 128. maddesinin 2. fıkrasına aykırıdır.

9.maddeye dair sunmuş olduğumuz önergemizle, radyoaktif atıkların transit geçişi ve radyoaktif maddelerin bulaşmış olduğu malzemelerin ithalatı teklif metninden çıkartılarak birinci fıkraya uyum sağlanması ve kullanılmış yakıtların işletme süresi boyunca depolanmasının oluşturacağı riskin azaltılması amaçlanmıştır. Teklif metni, insan ve doğanın geleceği açısından hayati önemde olan radyoaktif atıkların yönetim ve bertarafı konularında yeterli ölçüde hukuki belirlilik oluşturamamış ve güvence öngörmemiştir.

11.maddeye dair sunmuş olduğumuz önergemizle, halihazırda devlet memuru olarak görev yapan ve devletten maaş alan Hesaplar Yönetim Kurulu Başkan ve üyelerine ayrıca huzur hakkı ve benzeri başlıklar altında çift maaş sonucunu doğuracak haklar tanımlanmaması ve Hesaplar Yönetim Kurulu'nun ihtisas komisyonu olan Türkiye Büyük Millet Meclisi Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonuna yılda bir kez faaliyetleri ile ilgili bilgi vermesi amaçlanmıştır.

Teklifin 13.maddesinde sigorta için parasal sınırlar getirilmişse de bu belirlenen miktarlar afaki olup, neye göre tespit edildiği belli değildir. Herhangi bir kaza anında doğacak maddi zararların boyutunu bilmek ve hatta tazmin etmek olanağı yoktur.

Teklifin 18.maddesi ile oluşturulan zarar tespit komisyonu üyelerinin tamamının Cumhurbaşkanı tarafından belirlenmesi ve üyelerin özelliklerinin Cumhurbaşkanınca belirlenecek olması hatalıdır. Maddenin son fıkrasında, Nükleer Zarar Tespit Komisyonu üyelerinin niteliklerinden çalışma usul ve esaslarına, nükleer zararın tespitinden Cumhurbaşkanı'nca alınacak acil ekonomik tedbirlere kadar anılan hususların düzenlenmesinin Cumhurbaşkanı tarafından çıkarılacak yönetmeliğe bırakılması, Anayasa'nın başta hukuk devleti ilkesini öngören 2. maddesi gelmek üzere, çeşitli maddeleriyle uyumsuzdur.

20.maddeye dair sunmuş olduğumuz önergemizle, Paris Sözleşmesine uygun olarak çevre konusunda gerekli hukuki bilgiye sahip ihtisas mahkemesinin görevli ve yetkili kılınması amaçlanmıştır.

Teklifin 22.maddesinin 2. fıkrası, Kurum’da istihdam edilecek personelin istihdamı, statüsü ve atanmasına ilişkin sınavın usul ve esasları konularını yönetmeliğe bırakması hasebiyle, Anayasa’nın 128. maddesinin 2. fıkrasına aykırıdır.

Teklifin 22.maddesi 3. Fıkrası Anayasa’nın eşitlik ilkesine aykırıdır.

Teklifin 22.maddesinin 4.fıkrasıyla hüküm altına alınan yabancılara 14 kata kadar zamlı maaş ödemesi de Anayasanın eşitlik ilkesine aykırılık taşımaktadır.

23 ve 27.maddelere dair sunmuş olduğumuz önergelerimizle, Nükleer Teknik Destek AŞ (NUTED)’nin kamu ihale mevzuatından muaf tutulmaması ve Nükleer Düzenleme Kurumunun düzenleme ve denetlemeye ilişkin mal, hizmet ve danışmanlık hizmeti alımları, nükleer santral projeleri kapsamında saha ve fizibilite çalışmaları ile ilgili etüt, hizmet ve danışmanlık hizmeti alımları, Türkiye Enerji, Nükleer ve Maden Araştırma Kurumunun yürüttüğü ve desteklediği araştırma ve geliştirme projeleri için gerekli olan mal ve hizmet alımları ile bu projelerle doğrudan bağlantılı olan ve projenin yürütülmesi için zorunluluk arz eden yapım işleri, Hesaplar Yönetim Kurulunun radyoaktif atık yönetimi özel hesabı ve işletmeden çıkarma özel hesabı ile ilgili danışmanlık hizmet alımlarının Kamu İhale Kanunu hükümlerinden istisna tutulmaması amaçlanmıştır.

Öte yandan teklifin *23. Maddesi 3. Fıkrası son cümlesi* Anayasa’ya aykırıdır.

Teklifin 24.maddesinde belirlenen hapis ceza süreleri TCK sistemine uygun değildir.

Teklifin 25.maddesi 7.fıkrasında idari dava açma süresi İYUK aksine 60 gün olarak değil 30 gün olarak belirlenmiştir.

Teklifin 26.maddesi Kanunun aslında Akkuyu Nükleer Enerji Santrali için uygulanamayacağını ve Akkuyu için Rusya Federasyonu ile akdedilen anlaşma gereğince Akkuyu Nükleer Enerji Santralinin tamamen denetlenemeyeceğini ve hiçbir sorumluluğun olmadığını teyit etmektedir.

Geçici 1.maddeye dair sunmuş olduğumuz önergemizle; yurtdışında eğitim görerek yurda dönenlere verilecek kadrolarda nükleer enerji alanında eğitim almış olmak şartının getirilmesi amaçlanmıştır.

Komisyon görüşmeleri sonucunda, Teklifin, 4.maddesine ihracat ve ithalat durumunda ilgili Bakanlıklardan görüş alınmasına dair hüküm eklenirken, bu düzenlemenin 4.maddeye eklenmesi nedeniyle Teklifin 26.maddesinin 2.fıkrası Teklif metninden çıkartılmıştır. Teklifin 27.maddesine eklenen düzenlemelerle sulama birliklerinin gelirlerini iyileştirmek için yenilenebilir enerji kaynaklarından enerji üretmelerini sağlamak ve kullanılmayan tarım arazilerini kiralamaları suretiyle tarım yapmak veya yaptırmak gibi imkanları sulama birliklerine sağlamak amaçlanmıştır. Öte yandan yine eklenen düzenleme ile belediyelere ve bağlı kuruluşlarına diğer kişilerden farklı olarak bir kat

daha fazla üretim yapma imkanı sağlanması amaçlanmıştır. Anılan düzenlemelerin kod kanuna eklenmesine dair önerilerin görüşmeler tamamlanmak üzereyken 12 saatlik çalışmanın sonucunda sabaha karşı adeta bir dayatmayla torba kanuna dönüştürülmesine yasama etiği ve usul yönünden itiraz edilmiş, yeterince inceleme imkanı tanınmayan önerilerin ihtisas komisyonu olan Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonunda da görüşülerek Komisyonumuzda daha sonra görüşülmesi önerilmiştir. Ancak bu önerimiz de kabul edilmemiştir.

Uluslararası sözleşmeler bakımından; yasa önerisi, başta Paris Sözleşmesi olmak üzere bir çok uluslararası sözleşmeye yollama yapılmış olmakla birlikte, "Nükleer Güvenlik Sözleşmesi" ile "29/7/1960 tarihli Nükleer Enerji Sahasında Hukuki Mesuliyete Dair Sözleşme"ye taraf olduğumuz halde, ulusal mevzuat uyarlamasından çok uzaktır. Önerinin düzenleme alanıyla doğrudan ilişkisi bakımından, Barcelona Sözleşmesi'ne gerekçede de olsa hiç referans yapılmamış olması, önemli bir eksikliklerdir. Şöyle ki;

1. Yasa önerisi, Akdeniz'de Tehlikeli Atıkların Sınırlarötesi Taşınımı ve Bertarafından Kaynaklanan Kirlenmenin Önlenmesi Protokolü (İzmir,1996; Türkiye onayı: 14 Ocak 2004 tarih ve 25346 sy. RG) bakımından tutarsızlık içeriyor. Barselona Sözleşmesinin ek Protokolü olan bu düzenleme, tüm Akdeniz Havzası ile kıyı alanlarını kapsar (Türkiye bakımından Edirne-Hatay arasındaki 10 il bu coğrafi kapsamdadır). Bu Protokol Ek 1'de radyonüklidle kirlenmiş veya rayonüklid içeren atıkları da tehlikeli atık sayar. ¹ (Protokol Madde 3 ve EK 1). Bu açıdan da dünyada tek örnektir. Bir kez, Kanun gerekçesinde bu Protokolün de zikredilmesi, Türkiye'nin uluslararası yükümlülüklerini eksiksiz yerine getirme iradesini göstermesi bakımından zaruridir. Oysa gerekçede bu Protokole atıf yoktur. Bu da nükleer atık yönetimi konusunda eksik bilgiye sahip olduğu izlenimi veriyor.

2. Protokol Madde 5/6 'ya göre, AB üyesi olmayan Akdeniz ülkelerinin (yani Türkiye'nin de) tehlikeli atıkların (nükleer dahil) ihracatını ve transit geçişini yasaklaması gerekiyor. Oysa yasa önerisi, transit geçişi yasaklamıyor. Oysa, yasanın Akdeniz Havzasında ve Edirne-Hatay arası 10 ilde bu Protokol gereği nükleer atık transitini yasaklaması gerekir.

3. Protokol Madde 6 gereği, istisnai transite nasıl izin verileceği kurallara bağlanmış. Yasa önerisinin buna uygun biçimde bir düzenlemesi yok.

¹ Radyonüklidler, belirli bir kütle sayısı, çekirdeklerin enerji durumu, atom sayısı, kararsız olan ve radyoaktif bozulma yaşayan atom sayısıdır. Bilinen radyoaktif nüklidlerin sayısı 1800'ü aşıyor. Çürüme türüne göre: a-radyonüklidler, b-radyonüklidler. Bazı radyonüklidlerin çekirdekleri kendiliğinden parçalanmaya maruz kalırken, diğerleri elektron yakalama türünü çürürken, içlerinde kabuklardan birinden bir atom yakalayan çekirdeğin nötrinoları serbest bıraktığı türden. Radyonüklidlerin çoğu, radyoaktif radyasyon kaynaklarıdır, çünkü A ve b parçacıklarının emisyonuna ve elektron yakalamaya genellikle elektromanyetik radyasyon oluşumuna yol açan g-radyasyon oluşumu eşlik eder.

Sonuç olarak;

Cumhuriyet Halk Partisi Grubu olarak nükleer enerji konusunda ülkemizde düzenleyici ve denetleyici bir kurum ihdas edilmesini olumlu bulmakla beraber, Teklifin bu ihtiyacı karşılamaması nedeniyle teklifin tümüne karşı oy kullanıyoruz. Bununla birlikte 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 11, 20, 23, 27 ve geçici 1nci maddelere dair değişiklik önergelerimiz bulunmaktadır. Komisyon görüşmelerinde kabul edilmeyen söz konusu önergelerimizin Genel Kurulda değerlendirilmesi gerektiğini savunuyoruz.

Tahsin Tarhan

Kocaeli

Ahmet Vehbi Bakırlıoğlu

Manisa

Müzeyyen Şevkin

Adana

Tacettin Bayır

İzmir

Kadim Durmaz

Tokat

MUHALEFET ŞERHİ

2/4222 Esas Nolu Bazı Nükleer Düzeleme Kanun Teklifine ilişkin muhalefet şerhimiz aşağıdadır.

Usule ilişkin değerlendirme

25 Şubat 2022’de komisyonlara gönderilen ve hafta sonu dışında bir gün bile inceleme fırsatı tanınmayan bu teklifin komisyona getiriliş biçimi ve sonrasında dayatılanlar her şeyden önce Meclise, komisyonlarımıza ve vekillerimize yapılan bir saygısızlıktır. Nükleer enerji gibi riskleri oldukça yüksek ve bütün dünyanın kaygıyla tartıştığı bir konunun böylesine gayri ciddi bir yöntem ve yaklaşımla komisyona getirilmesinin doğru olmadığını, AKP iktidarının “çoğunluk bende ne istersem o olur” anlayışının bir uzantısı olduğunu bir kez daha ifade etmek gerekiyor.

Bu kanun teklifi vesilesiyle bir kez daha belirtmek gerekir ki, AKP iktidarının yasa yapım süreçlerinde geliştirdiği bakış açısı ve takındığı tutum antidemokratiktir. Çoğunlukçu bir anlayışla çoğulculuğun reddedildiği, Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi’ne geçişle birlikte TBMM’nin bütünüyle bypass edilmek istendiği bir süreci yaşıyoruz. Meclis’in adeta bir noter makamı olarak görülmesi her şeyden önce millet iradesine hakarettir. Muhalefetin uyarılarını yok sayan, önerilerini dikkate almayan demokratik anlayıştan vareste bir iktidar anlayışı ile karşı karşıyayız.

Komisyona gelen bu kanun teklifi bilindiği gibi daha önce KHK olarak yayınlanmış ve fakat sonrasında yapılan başvuru üzerine Anayasa Mahkemesi’nce Anayasa’ya aykırı bir düzenleme olduğu gerekçesiyle reddedilmişti. Şimdi önümüzde duran kanun teklifinin gerekçesinde şunlar yazmaktadır.

“Nükleer enerji alanın, düzenleyici ve denetleyici kurum işlevleriyle icrai işlevlerinin birbirinden ayrılması zorunluluk arz ettiğinden, bu görevlerin birbirinden ayrılması suretiyle düzenleyici ve denetleyici görevleri yerine getirmek üzere 2/7/2018 tarihli ve 702 sayılı Nükleer Düzenleme Kurumunun Teşkilat ve Görevleri ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile Nükleer Düzenleme Kurumu kurulmuştur. Ancak bu Kanun Hükmünde Kararname, Anayasa Mahkemesinin 30/12/2020 tarihli ve E.:2018/115; K.:2020/81 sayılı karar ile iptal edilmiş, söz konusu kararın Resmî Gazete’de yayımlanmasından başlayarak bir yıl sonra yürürlüğe girmesi hüküm altına alınmıştır. Bu doğrultuda Nükleer Düzenleme Kanunu hazırlanarak, 2/7/2018 tarihli ve 702 sayılı Nükleer Düzenleme Kurumunun Teşkilat ve Görevleri ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Anayasa Mahkemesinin 30/12/2020 tarihli ve E.:2018/115; K.:2020/81 sayılı kararı ile iptal edilmesiyle doğan hukuki boşluğun giderilmesi amaçlanmıştır.”

Kanunla kurulması gereken kurumları Meclis’ten yasası çıkarılarak kurmak yerine gece yarısı kararnemeleriyle kurmak yeni ucube sistemin bir ürünüdür. Planı projesi çizilmemiş, Saray’ın odalarında uzman olmayan kişilerce yazılmış kararnemelerle kurulan kurumların geçekundu yapma zihniyetinden farksız olmadığını söylemek gerekiyor. Burada mantık şudur: “Ben Meclis’i bypass edebilirim. Diğer partilerin ne dediğinin bir önemi yok. İstedğim kurumları aceleyle bir kararname yayınlayarak kurayım, Anayasa Mahkemesi reddederse Meclis’e getiririm.”

Bu bakış açısının ardında basit bir kurnazlıktan öte oldukça antidemokratik bir zihniyetin olduğunu özellikle vurgulamak gerekiyor. İçişleri Bakanı Süleyman Soylu'nun metruk binaların yıkılması ile ilgili olarak "Siz gereğini yapın, hukuk sonradan gelir" anlayışının somut uygulamalarını görüyoruz.

Örneklerini daha önce de görmüştük: Anayasa Mahkemesi, 2021 Haziran ayında yine yapılan başvuru üzerine aldığı karar ile Cumhurbaşkanlığı'na bağlı İletişim Başkanlığı, Devlet Arşivleri Başkanlığı, Milli Saraylar İdaresi Başkanlığı, Strateji ve Bütçe Başkanlığının Cumhurbaşkanlığı Kararnamesiyle genel bütçe kapsamına alınmasını Anayasaya aykırı bularak, düzenlemenin kanunla yapılması gerektiğine hükmetmişti. Yani bu dört kurumun kanunsuz olduğuna hükmetmişti. Anayasa Mahkemesi'nin aldığı bu karar üzerine, AKP grubu, bu 4 kurumla birlikte, farklı Cumhurbaşkanlığı Kararnameleriyle ilgili kanuna eklediği toplam 11 kuruma ilişkin kanuni düzenleme yapmak amacıyla; Genel Kurul'da görüşülmekte olan torba kanuna önergeyle madde ekleme teklifini muhalefet partilerine sunmuş ancak hatırlanacağı üzere bir netice alınamamış ve teklif Ekim ayında görüşülmek üzere ertelenmişti. Bu görüşmelerin henüz yapılmadığını, dolayısıyla ilgili kurumların kanunsuz olduğunu bir kez daha bu vesileyle hatırlatmış olalım.

Oldukça problemlili olduğunu düşündüğümüz bu tarzdan vazgeçilmesi gerekmektedir. KHK ya da Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri ile yapılan işlemler kamuoyunun tartışmadığı, uzmanların fikrini belirtmediği kurumlar olarak kalmaktadır. Komisyonla tartışılmayan, Meclis'te müzakere edilmeyen, kamuoyundan gizlenen bu tür işlemler her şeyden önce ülkeye büyük zararlar vermektedir.

Nitekim eğer bu kanun teklifi ile kurulması planlanan Nükleer Düzenleme Kurumu KHK ile değil de daha önce bu şekilde komisyona gelmiş olsaydı toplumsal ve siyasal muhalefetin tazyiki ile belki de geçemeyecekti. Şimdi Anayasa Mahkemesi'nin reddi ve yayımı tarihinden itibaren (9 Mart 2021) 1 yıl süre tanındığı için apar topar komisyona getiriliyor ve daha tartışmalar yapılamadan birkaç gün için kanunlaştırılmak isteniyor.

Son anda Meclis'e getirilen kanun tekliflerinin ne topluma ne ülkeye hiçbir faydasının olmadığı açıkça görülmelidir. Bunun son örneği Terörün Finansmanı Kanununda açıkça görüldü. Kara para aklama ve terörizmin finansmanı konusunda yükümlülüklerini yerine getirmeyen ülkelerin yer aldığı "kara liste"de İran ve Kuzey Kore yer alırken Türkiye yükümlülüklerini eksik yerine getirdiği, ortaya atılan iddialara yeterli yanıtı vermediği, çıkarması gereken yasayı son dakika Meclis'e getirdiği için gri listede yer aldı.

Ülkemiz açısından son derece önemli ve olası nükleer kazalarda, kazanın meydana geldiği coğrafyada felaketin etkilerinin yüzyıllar boyunca atlatılmamağı bir konu ile ilgili verilen kanun teklifinin meslek örgütlerinin, ilgili sivil toplum kuruluşlarının ve bilim dünyasının görüşleri alınmaksızın komisyona getirilmesi ve görüşmelerin sabah 5'e kadar sürmesi sadece yasa yapım süreci açısından düşünüldüğünde bile utanç vericidir.

Ancak bu utanç verici tutum bununla sınırla kalmamıştır. Sabah 5'te biten komisyon görüşmelerinden sonra muhalefet şerhi için muhalefet partilerine aynı gün 17.00'ye kadar süre verilmiştir. Ayrıca Kanun teklifinin ertesi gün Genel Kurul'a getirileceği ifade edilmiştir. İç tüzük gereği bir kanun teklifinin üzerinden 48 saat geçmeden Genel Kurul'a getirilemeyeceği açık olduğu halde komisyon iç tüzük ihlali yapmış, bunu da komisyon çoğunluğunun kararına bağlamıştır.

Yukarıda sözünü ettiğimiz anti-demokratik çoğunlukçu bakış açısı burada da kendisini göstermiştir. Bu durumda matbaa gece yarısı çalıştırılacak, sabah vekillerin makamlarına yollanacak ve milletin iradesini temsil eden vekillerden Nükleer Enerji gibi bir konuda oylamaya katılmaları istenecektir. Meclis'in noterlik makamına çevrildiğini anlatırken tam da bu tür durumları kastettiğimizi ifade etmek isteriz.

Bu tutumu ve kurnazlığı reddettiğimizi, kurumun bir daha açılmamak üzere kesinlikle kapatılması gerektiğini ifade etmek istiyoruz. Bu tutumu, oldukça tehlikeli bir enerji türü olan Nükleer enerjide ısrarın bir sonucu olarak görüyoruz. Bu yüzden Kanun teklifini tümüyle reddettiğimizi özellikle belirtiyoruz.

Genel değerlendirme

Bu kanun teklifinin Anayasa Mahkemesinde iptal edilme nedenine baktığımızda; Anayasa Mahkemesi (AYM), 702 sayılı Nükleer Düzenleme Kurumunun Teşkilat ve Görevleri ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin tümünün anayasaya aykırı olduğuna ve iptaline karar vermiştir. AYM, nükleer enerji ve iyonlaştırıcı radyasyon faaliyetlerine ilişkin konular ile bu alanda yetkili bir kurum kurulmasının, Anayasa'da yapılan değişikliklere uyum sağlamak amacı kapsamında olmadığı dolayısıyla dava konusu KHK kurallarının KHK çıkarma yetkisi amaç ve kapsamı içinde değerlendirilemeyeceğini vurgulamıştır.

Söz konusu kararda; "Çevre ve insan sağlığıyla doğrudan ilgili olan nükleer enerji ve iyonlaştırıcı radyasyona ilişkin faaliyetlerin yürütülmesi sırasında ilgililerin korunmasına yönelik temel ilke ve esaslar ile tarafların sorumluluklarının belirlenmesi ve bu faaliyetler üzerinde düzenleyici kontrol yetkisine haiz Nükleer Düzenleme Kurumu'nun kurulması şeklindeki amacın Anayasa'da yapılan değişikliklere uyum sağlanması kapsamında değerlendirilemeyeceği açıktır." denilmiştir.

Ancak mahkeme, KHK'nın tümünün ve 7164 sayılı Kanunla değiştirilen ve eklenen kurallarının iptal edilmesi nedeniyle doğacak hukuksal boşluğun kamu yararını ihlâl edecek nitelikte görüldüğü gerekçesiyle, iptal hükümlerinin kararın Resmî Gazete'de yayımlanmasından başlayarak bir yıl sonra yürürlüğe girmesine karar vermiştir. AYM kararıyla nükleer santral gibi çevre ve insan sağlığını doğrudan etkileyen konularda Cumhurbaşkanı KHK'ları ile tek elden her türlü kararın verilmesinin anayasaya aykırılığı vurgulanmıştır.

Maalesef Nükleer Mevzuatı Yap-Boz Tahtası durumundadır.

Bilindiği üzere 24 Haziran 2018 seçimlerinden hemen sonra, 9 Temmuz 2018 tarihinde, ülke tarihimizin en derin döviz kuru-faiz-enflasyon sarmalı içerisinde boğuşurken, Nükleer Düzenleme Kurumu (NDK) KHK'sı, Cumhurbaşkanlığı yemin töreninden önce ilk çıkartılan KHK'lar arasında yer almıştır.

Bu düzenleme ile nükleer enerji gibi son derece riskli ve hayati bir konu, kamu denetimi ortadan kaldırılarak tamamen ticari bir konu haline getirilmiş, ayrıca enerji üretim amaçlı radyoaktif atıklardan kWh başına 0,15 cent bedelin NDK adına kesilerek bir fon oluşturulması ile yeni bir kamusal para havuzu oluşturulmuştur.

NDK düzenlemesi, nükleer enerjiyi sadece ticari bir mesele olarak görmektedir. Ortalama 4500 MW kurulu gücündeki bir nükleer santralin elektrik üretiminden bu fona yılda yaklaşık 50 milyon dolar para aktarılacaktır. İşsizlik fonunun amacı dışında talan edilmesi yakın zamanda yaşanmış bir örnektir. Bu fonun da nükleer atık bertarafı yerine başka amaçlar için kullanılması olasıdır. Nitekim, NDK kurulurken eksik bırakıldığı düşünülen konular 6 ay sonra torba kanun usulü ile değişiklik yapılarak düzeltilmeye çalışmıştır.

7 Aralık 2018 tarihinde NDK'nın görev ve teşkilat yapısında değişiklik içeren 5 madde, AKP döneminin yasa yapma usulü olan ve içerisinde birbirinden farklı 12 kanunun yüzlerce maddesinin yer aldığı torba yasa (Maden Kanunu ve Bazı Kanunlarda ve Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun) içerisinde TBMM Genel Kuruluna getirilmişti.

Nükleer enerji gibi milyonda bir risk analizlerinin bile defalarca akademik düzeyde bilimsel yöntemlerle değerlendirmesi gereken bir konu, ciddiyetten uzak ve emir komuta anlayışı içerisinde muhalefet partilerinin itirazlarına rağmen karşılık kabul edilmişti. İşin daha da vahim tarafı NDK tasarısı TBMM Genel Kurulu'nda kabul edilmeden önce NDK üyelerinin yemin ederek göreve başlamaları TBMM'nin işlevinin, saygınlığının hiçe sayılması olmuştur. AYM'nin iptal kararı bu anlamda TBMM'nin saygınlığının hatırlatılması bakımından da önemlidir.

NDK Kapatılsın, Nükleer Santral Projeleri Derhal Durdurulsun

Akkuyu Nükleer Güç Santrali inşaatı, kamuoyundaki büyük tepki ve temelde çatlaklar oluştuğuna yönelik haberlerle toplumda oluşan endişe ve kuşkulara rağmen ısrarla sürdürülmektedir. AYM kararı santralin üçüncü ünitesi temel atma töreninin hemen öncesine denk gelmiştir. AYM kararı ile birlikte, bilim insanlarının uyarıları ve kamuoyunun görüşü dikkate alınarak nükleer santral projeleri iptal edilmelidir.

Ayrıca AYM kararının Resmî Gazete'de yayımlanmasından başlayarak bir yıl sonra yürürlüğe girmesinin öngörülmesi doğru bir karar değildir, aslolan NDK'nın bir an önce kapatılmasıdır.

Toplumun genelini ilgilendiren, gelecek kuşakları riske sokan nükleer santral gibi projeler ve tüm yasal düzenlemeler TBMM'deki salt çoğunluk anlayışı ile, asgari demokratik yönetim ilkeleri, saydamlık, açıklık, katılımcılık ve hesap verebilirlik değerleri göz ardı edilerek belirlenemez.

Nükleer santral neden istemiyoruz?

Rusya ile varılan anlaşma gereğince Akkuyu bölgesinde santral inşaatı için çalışmalar devam etmektedir. Akkuyu Nükleer Santrali sadece Mersin için değil tüm Türkiye ve bölge için ciddi bir tehdittir. Herhangi bir kaza olmasa dahi santralin yarattığı çevresel etkiler bölgeyi derinden etkileyecektir.

Özellikle önemli bir tarihi ve turistik potansiyele sahip olan Mersin ili, bundan böyle nükleer santralle anılacak, tarihi ve doğal güzelliklerine karşın turist çekemez hale gelecektir. Limon başta olmak üzere tüm tarımsal potansiyel bu durumdan olumsuz etkilenecek, bölgeden tarımsal ihracat durma noktasına gelecektir. Yetiştirilen tarım ürünleri ise insan sağlığı açısından risk taşıyor olacaktır. Santralin kullandığı deniz suyu deniz canlılarını olumsuz yönde etkileyecek, balıkçılık durma noktasına gelecek, yenilen balıklar ise sağlığımız açısından zararlı

olacaktır. Ayrıca tüm canlı türleri açısından risk taşıyan bu santralin fay hattında yapılıyor olması tehlikenin ne kadar büyük boyutta olduğunu göstergesidir. Olası bir kaza ile yayılacak radyasyonun genetik etkileri, kanser vakaları, yaşam sürecini kısaltan etkiler, anormal doğum vakaları nesiller boyu sürecektir. Kent halkının, sivil toplum örgütü temsilcilerinin, doğa ve yaşam hakkı savunucularının da karşı çıktığı bu santral Akdeniz'i nükleer bataklığa, Mersin ve çevre illeri de radyasyon kaynaklı hastalık yuvası illere çevirecektir. Akkuyu Nükleer Santrali enerjide dışa bağımlılığı azaltacak bir seçenek de asla değildir.

Teknolojide, yakıtta hatta teknik personelde Rusya'ya bağımlı olunması dışa bağımlılığı azaltacak değil arttıracak bir faktördür. Santral enerjiden ziyade askeri stratejik açıdan tercih edilmektedir ki bu durumun da ülke ve bölge barışına hizmet etmeyeceği açıktır. Tersine bölgeyi hedef haline getirecektir.

Nükleer enerji zorunluluk değil, politik bir tercihtir.

Türkiye, nükleer güç santralleri için, enerji ihtiyacı ve enerjide dışa bağımlı olmayı gerekçe göstermektedir. Özellikle 2000'lerden sonra enerji yatırımlarında büyük artış yaşanmıştır. Enerji alanının piyasalaştırılması ile şirketlerin bu alandaki faaliyetleri hazine alım garantileri dahil olmak üzere birçok araçla teşvik edilmiştir. Bu teşvik destekli politikalar sonucu enerjide kurulu güç, talebin neredeyse iki katına ulaşmıştır. Bununla birlikte enerjide dışa bağımlılık azalmak yerine artmış ve üstelik enerjide hane halkına daha pahalı elektrik verilmeye başlanmıştır.

Enerji ihtiyacı olarak belirtilen durum, esas olarak, gelişmiş ülkelerin terk ettiği ya da Türkiye gibi gelişmekte olan ülkelere transfer ettiği sistemlerdir. Bunlar; elektrik ark ocaklı demir-çelik üretimi, çimento gibi enerji yoğun sanayi sektörlerinin teşviki, Dünya Bankası, Dünya Ticaret Örgütü tarafından geliştirilen mega-kent politikalarına bağlı kentsel dönüşüm projeleri, AVM gibi yollarla kentsel yaşamın bir piyasa haline getirilmesi, ulaşımda karayolu yatırımlarının esas alınmasıdır.

Bu bir politik tercihtir. Kamu kaynakları, yerli veya yabancı sermaye gruplarına, karlı yatırım imkânı olarak sunulmaktadır. Avrupa'nın merkez kapitalist ülkelerinde 1970'lerden 2013'e kadar (örneğin Danimarka ve Hollanda) yaklaşık % 92lik oranda demir çelik üretimi düşmüştür. Aynı yıllarda ise Türkiye'de demir çelik üretimi 1 milyon 312 bin tondan, 26,4 kat artışla, 34 milyon 654 bin tona yükselmiştir. Türkiye demir çelik üretiminin yarısını (17,3 milyon ton) ihraç ederek dünya yedincisi olmuştur.

Hem hammadde sağlanması aşamasında hem üretim aşamasında doğaya en fazla zarar veren; hem de üretim sürecinde yüksek elektrik enerjisine gereksinim duyulan çimento sanayi için de benzer durum söz konusudur.

1975-2013 arasında İngiltere, Fransa, İtalya ve Almanya'da çimento üretimleri önemli ölçüde azaltılırken Türkiye'de 1990'da 24 milyon ton olan çimento üretimi, 2013'te 71 milyon tona çıkarılmıştır. Bu üretim miktarı ile Türkiye, çimento üretiminde Avrupa birincisi ve Dünya genelinde yedinci olmuştur. Çimento ihracatında dünya çimento üretiminin yüzde 59'unu gerçekleştiren Çin'i bile geçmiştir.

Enerji ihtiyacı söylemine rağmen gerek TMMOB ve gerekse de EÜAŞ tarafından hazırlanan raporlarda, mevcut enerji altyapısının rehabilitasyonu ve değişik tasarruf tedbirlerinin devreye sokulması sayesinde, %20'ye yakın tasarruf sağlanacağı gerçeği ısrarla göz ardı edilmiştir.

Bilakis, yaz-kış saat uygulamasının kaldırılması gibi elektrik tüketimini artıran uygulamalar devreye sokulmuştur.

Enerji tüketimi verileri baz alınarak, en çok elektrik tüketen üçüncü alan konutlar olarak gösterilmektedir. Burada da bir manipülasyon olduğuna işaret etmek gerekir. Şubat 2021 itibarıyla Türkiye’de 65 ilde yaklaşık 441 AVM faaliyet göstermektedir. Orta ölçekli bir alışveriş merkezinin aylık elektrik gideri 15 bin hanenin tükettiği elektriğe eşittir. Dolayısıyla tasarruf tedbirlerine, AVM ve bunun gibi tüketim merkezlerinin kapatılması da dahil edilmelidir.

TEİAŞ’ın Aralık 2021 Kurulu Güç Raporuna göre; Türkiye’nin 10.457 adet enerji santralinde toplam 99.819,6 MW kurulu gücü bulunmaktadır.

EPDK 2021 Yılı Elektrik piyasası Aralık ayı sektör raporuna göre; Ocak-Aralık Dönemi Lisanslı Üretim, 319.275.221 MWh’tır. Raporda en yüksek ani puant Ocak-Aralık 2021 döneminde 56.304 MW olarak belirtilmiştir.

2021 Aralık ayında faturalanan elektrik tüketiminin tüketici türü bazında dağılımındaki paylar; aydınlatma için 555.289,98 MWh (pay % 2,554), mesken için 5.361.467,45 MWh (pay % 24,662), sanayi için 9.805.530,69 MWh (pay % 45,105), tarımsal sulama için 520.984,59 MWh (pay % 2,396), ticarethaneler için 5.496.216,66 MWh (pay % 25,282) dir.

Veriler, Nükleer Güç Santrali projelerinin enerji gerekliliği için olmadığını ortaya koymaktadır. Türkiye’nin daha fazla enerjiye ve buna yönelik enerji yatırımlarına ihtiyacı yoktur. Halktan ve doğadan yana bir enerji politikasına, sanayi politikasına ihtiyaç bulunmaktadır.

Nükleer Güç Santralleri insanlar ve çevre için ciddi risk oluşturan tehlikeli sistemlerdir. NGS’nde radyoaktif maddeler elektriğe dönüştürülmektedir. Nükleer santrallerde hammadde olarak uranyum kullanılmaktadır.

Nükleer Santraller Nükleer Felaket demektir.

Olası bir nükleer felaketin en canlı örneği Çernobil Faciasıdır. Bu faciada bulutlarla taşınan radyasyon uzun vadede özellikle kanser olmak üzere birçok hastalık çeşidi ile insanların ölümüne neden olmuştur. 1986’da Ukrayna’da meydana gelen facianın etkisi hala sürmektedir, bunu anlamak için Karadeniz bölgesindeki kanser vakalarındaki artışa bakmak yeterlidir.

2011’de Japonya/Fukuşima’da meydana gelen sızıntıda ortaya çıkan radyasyonun bugün tüm dünya denizlerini etkilediği bilimsel verilerle ispatlanmıştır. Yalnızca Mersin Akkuyu’da değil, Sinop’ta, Tekirdağ’da yapımı amaçlanan nükleer santrallerin yapımlarının, hangi ülke ile anlaşmalı yapılıyor olursa olsun, bir an önce durdurulması gerekmektedir. Yüzyıllar boyunca radyasyon etkilerinin süreceği göz önüne alındığında sadece 15-20 yıllık ekonomik ömrü olan nükleer santrallerin yapılması akıl dışıdır.

İnsan ve doğa katliamının önünü sonuna kadar açan bu santrallerin yapılmasından vazgeçilmelidir.

Nükleer kazalar bize nükleerden vazgeçin diyor!

Bugüne kadar yaşanan nükleer santral kazalarına, bu santrallerin çözilemeyen atık sorununa ve TAEK'in bu konudaki savunusuna yakından bakalım. Üstü örtülemeyen kazalar Nükleer santral savunucuları sürekli nükleer santrallerdeki güvenlik önlemlerini vurgularlar. Ama yıllardır yaşanan pratik bu iddiayı boşa çıkarmaktadır.

Nükleer santral son derece kompleks bir yapılanma ve en ufak bir sorun tam bir felakete yol açmaktadır. Şöyle ki, herhangi bir sistem hata yapabilir ve bu kazaya sebep olabilir. Bir uçak düşebilir, bir termik santralde doğal gaz kazanı patlayabilir vb. Ama devasa bir radyasyon kazanı olan nükleer reaktörde gerçekleşecek kaza milyonlarca insanı ve milyonlarca kilometre karelik bir alanı tehdit etmektedir. Ve bu tehdit on yıllarca sürecek ölümcül boyutta bir tehdittir.

Sadece ABD'de bugüne kadar, Nükleer Denetleme Komisyonu'nun (NRC) kayıtlarına göre, felakete yol açabilecek derecede 169 kaza olmuştur. Japonya'da 1992 yılında tam 20 tane önemli kaza rapor edilmiştir. 1992 yılında Rusya, uluslararası kuruluşlara 205 kaza rapor etmek mecburiyetinde kalmıştır. İngiltere'de ise gizlenen ve sonra ortaya çıkarılan 17 ciddi nükleer kaza yaşanmıştır. Daha da uzatabilecek bu veriler şunu gösteriyor: Nükleer santrallerde kazalar sık rastlanan bir durumdur. Bu kazaların sebep olabileceği sonuçlar açısından en yakından bilinen Çernobil'e bakabiliriz.

Çernobil'de yaşanan radyasyon sızması sırasında 31 kişinin öldüğü bildirilmiştir. Fakat Ukrayna Çevre Bakanı Dr. Yuri S. 1992'de yaptığı açıklamada, ülkesinde 1986 yılında meydana gelen Çernobil felaketi sebebiyle 6 bin kişinin öldüğünü ve ölü sayısının 40 bine varacağını, ayrıca yüzbinlerce insanın da kansere yakalanacağını söylemiştir. Günümüze kadar yaşananlar da bu açıklamayı doğruladı. Ukrayna ve Rusya dışında, başta Türkiye ve Kuzey Avrupa olmak üzere milyonlarca insan ve hayvan etkilendi, on binlerce kilometrekare toprak kirlendi. Dünyadaki ekonomi otoriteleri tarafından, hesaplanan mevcut zarar ve gelecek nesillere maliyeti, 350 milyar dolar olarak belirtilmiştir.

Mali zararı bir yana, toprağa, suya ve havaya karışan radyasyon nesiller boyunca geniş bir coğrafyada dolaşmaktadır. Gelgelelim Türkiye'de konuya verilen ciddiyeti görmek ve nükleer enerjiyi olumlu göstermek adına bir Profesörün sözlerine bakalım: 'Yapılan bu tür analizler sonunda, bir nükleer santralin korununun ergimesi ve çevreye radyasyon salması, yolda yürüyen bir insanın başına meteor düşme olasılığından biraz daha fazladır.'

Bugüne kadar dünyada kimse meteor düşmesi sebebiyle ölmedi, ama yüzbinlerce insan nükleer santrallerin sebep olduğu kazalar sonucu öldü. On binlerce çocuk sakat doğdu ve dönümlerce toprak kullanılmaz hale geldi. Nükleer santralde oluşacak bir kaza tek kelimeyle bir felakettir. Bunu bugüne kadarki kazaların istatistiklerinde de görebiliyoruz.

Peki kazalar dışında bu santraller anlatıldığı gibi etrafında balık tutulan, havayı kirletmeyen, son derece modern ve doğa dostu teknoloji harikaları mı? Uluslararası Atom Enerjisi Kurumu'nun yaptığı araştırmalara göre nükleer santrallerin civarında yaşayanlarda kanser vakalarında yüzde 400'lük artış, genetik mutasyonlar sonucu normal olmayan doğumlar, yaygın lösemi hastalıkları tespit edilmiştir.

Nükleer santrallerden radyasyon sızmasının kaçınılmaz olduğunu teyit eden Boğaziçi Üniversitesi Nükleer Mühendislik Anabilim Dalı Başkanı Prof. Dr. Vural Altın'ın şu ifadeleri önemlidir: 'Reaktörleri soğutan suya radyasyon karışması mümkün. Soğutma suyu reaktör

içinde dönüp durdukça radyasyon biriktirir. Bunun dışarı sızması gerekir. Halbuki her sanayi tesiste kaza olasılığı vardır. Nükleer reaktörlerin de ufak tefek kaza sonucu radyasyon sızdırması, çevre sağlık sorunlarına neden olması kaçınılmazdır. Nitekim bunun birçok örneği var. En gelişmiş ülkelerdekiler de dahil olmak üzere yüzlerce santralde bugüne kadar sızıntı oldu. Nükleer endüstri bu kazaları saklamaya çalıştı. Saklayamadıklarını yalanladı. Çünkü dünya kamuoyu, 1960'lardan itibaren nükleer silahlar karşısında dehşete kapıldıkça, radyasyonun zararları anlaşıldıkça, nükleer santrale karşı güvensizlik duymaya başladı. Nükleer endüstri kendini savunmaya çalışırken, nükleer teknolojiyi sanki kazalardan arınmış gibi gösterdi'

Nükleer lobilerin iddia ettikleri gibi dünyada yalnızca 3 adet nükleer santral kazası yaşanmadı. En vahimleri olan ve kamuoyuna açıklanmak zorunda kalınan 1957 Windscale (İngiltere), 1979 Three Mile Island (ABD) ve 1986 Çernobil (Rusya) felaketi dışında, her an Çernobil felaketine dönüşebilecek büyüklükte yüzlerce kaza yaşadı dünyamız.

En son 30 Eylül 1999 günü Tokaimura Nükleer Santrali'nde meydana gelen Japonya'daki en büyük nükleer kazada, 49 işçi yüksek radyasyon alarak tedavi altına alındı. Santral civarında yaşayan 310 bin kişi evlerinden dışarı çıkarılmadı. 10 kilometrelik bölge yasak alan ilan edildi. Radyasyon oranı normalin 15 bin katına çıktı.

Bu kazadan beş gün sonra, Güney Kore'de Wolsung Nükleer Santrali'nde benzer bir kaza meydana geldi ve 22 kişi yüksek radyasyona maruz kaldı. Peki bize satılmaya çalışılan, batının terk ettiği "en gelişmiş ve güvenli" nükleer santrallerin, "teknik bir arıza" yapmayacağına veya TMI, Çernobil, Tokaimura nükleer santrallerinde yaşandığı gibi "insan hatalarından" kaynaklı kaza yapmayacağına garantisini, güvencesini kim verebilir?

Nükleer enerji kalıcı hastalıklara, genetik bozukluklara neden oluyor

Normal işletme sırasında santral civarında yayılan ve kazalarla çevreye sızan radyasyon zararlıdır. Bir nükleer santralin normal çalışması esnasında çevreye yaydığı ve kaza sonucu ortaya çıkan radyasyon, canlılara besin ya da solunum yoluyla geçer. Bu radyasyonlar, canlı hücreleri meydana getiren atomları ve molekülleri iyonize ederek, yapılarını bozar, kansere yol açar. Nükleer santrallerin civarında yaşayanlarda, kanser vakalarında yüzde 400'lük artış, genetik mutasyonlar sonucu normal olmayan doğumlar, yaygın lösemi hastalıkları görülmüştür.

Örneğin İngiliz Hükümeti yetkilileri, İngiltere'deki Sellafield Nükleer Santrali'nde çalışanlara, çocuklarında görülen yüksek lösemi oranları ile ilgili araştırma sonuçları ışığında, çocuk yapmalarını tavsiye etmiştir. Henüz dünyanın hiçbir bölgesinde, nükleer atıkların saklanması ve imhası için, lisanslı nihai bir çözüm ve depolama alanı yoktur.

İstanbul İktisadi örneğinde olduğu gibi, nükleer santrali olmadan bile radyasyon kazası yaşayan, depremlerde, orman yangınlarında yaşadığımız üzere felaketlere hazırlıksız olan bir ülkede; hem de aktif fay hattı yanına nükleer santral kurulamaz. Televizyonlarda, daha önce de Çernobil felaketi sonrası radyasyonlu çayları-fındıkları bize sorumsuzca içiren, yediren, nükleer güvenliğimizden "sorumlu-yetkili uzmanlarımızın" acemilikleri ve beceriksiz komik müdahaleleri hala akıllardadır. 17 Ağustos 1999 gecesi gerçekleşen deprem sonrasında da devletin, yetkililerin, sorumluların, resmi kuruluşların bu acı felaket karşısında yaşadığı paniğin, yetersizliğin, hazırlıksızlığın, koordinasyonsuzluğun, acizliğin sonuçlarını yaşadık.

Akkuyu Nükleer Santrali yapımında İş ve İşçi Güvenliği hiçe sayılmıştır.

Akkuyu Nükleer Güç Santrali projesi başladığı günden bugüne, tonlarca ağırlıktaki reaktörü taşıyacak olan beton zeminde oluşan çatlaklar, trafo patlamaları, su basmaları, işçi eylemleri ve iş cinayetleri ile gündeme gelmektedir.

Nükleer santral inşaatında iş güvenliği koşulları bulunmamaktadır. Resmi kayıtlarda bilgilere ulaşılamamakla birlikte 2021 yılında üç işçi, 24 Şubat 2022 tarihinde ise türbin yapımında kullanılan vincin halatının kopması sonucu bir Rus işçi hayatını kaybetmiştir. 27 Şubat 2022 tarihinde de işçi servisinin kaza yapması sonucu 18 işçi yaralanmıştır.

DİSK'e bağlı Dev-Yapı-İş Sendikası kazanın ardından yaptığı açıklamada; Doğa katliamı yapılarak inşa edilen Akkuyu Nükleer Santrali şantiyesinde işçilerin hayatı hiçe sayılarak üretim baskısı yapılıyor. Ölümle burun buruna çalışmanın olduğu yerde her gün kaza yaşanıyor. Akkuyu şantiyesinde özel bir araç ile işçi servisinin karıştığı kazada yaralanan onlarca işçi bölgedeki hastanelere kaldırıldı.

Nükleer enerji çevre düşmandır

Nükleer santrallerin açığa çıkardığı atıklar hiçbir şekilde ortadan kaldırılamıyor. Bu atıklar on binlerce yıl boyunca aktif kalıyorlar, radyasyon yaymaya devam ediyorlar. Yetkililer açıklayamadıkları bu sorun karşısında yer yer birtakım yalanlara sığınmaya çalışıyorlar. Bu atıkların sanayide kullanıldığı, ya da bu sorunu çözecek teknolojinin geliştirildiği söyleniyor. Madem bu atıklar bu kadar işe yarıyor, neden gelişmiş ülkeler bu atıkları geri ülkelere satmaya çalışıyorlar?

Nükleer çağın başlangıcından 70 yıldan daha uzun bir süre geçmiş olmasına rağmen bugüne kadar hiçbir ülke nükleer atıkların nihai depolanması konusuna toplum tarafından kabul gören kalıcı bir çözüm getirmeyi başaramadı.

Nükleer reaktörlerden çıkan tüm atıklar, başlangıçtan bugüne kadar geçici depolarda bekletilmekte. Örneğin Akkuyu'dan çıkacak atıkların 10 yıl süreyle reaktör yanındaki havuzlarda bekletileceği daha sonra yeniden işlemeye tabii tutulmak için Rusya'ya gönderileceği beyan edilmektedir. Bu atıkların Çanakkale ve İstanbul boğazlarından geçişi büyük bir risk taşımakta ve mevcut durumda bu geçiş olası risksiz olarak mümkün gözükmemektedir.

Nükleer atık sadece kullanılmış nükleer yakıt çubukları değildir. Düşük/orta/yüksek seviyelerde olmak üzere; nükleer santralarda kullanılan işçi tulumları, eldivenler, santralde kullanılan ekipman ve malzemeler, vs. nükleer atıktır. Sadece kullanılmış yakıt çubuklarının belki Rusya'ya götürüleceğinden bahsediliyor, diğer atıkların ne olacağı belirtilmiyor, bu kategorideki atıkların ülkemizde kalacağı ise kimi yetkililer tarafından ifade ediliyor.

Yine Akkuyu ÇED Raporunda “Kullanılmış yakıt, NGS ünitelerinin reaktör koronak binası içindeki yakıt havuzunda bozunma ısısının taşımaya uygun değerlere düşmesi için gereken zaman kadar süren bir depolama süresinin ardından, sahada ara depolama için SFS 'ye (Kullanılmış Yakıt Deposu) ya da Rusya'daki depoya taşınacaktır” denilmektedir.

Buradan da kullanılmış yakıt çubuklarının yıllarca ÷lkemize kalacağı, belki de Rusya'ya hiç taşınmayacağı ihtimal dahilinde görülüyor. ÇED Raporunda yüzlerce belirsiz konu ve eksiklik bulunmasına, sahte imzalara, halkın katılımının sağlanmamış olmasına, açılan iptal davaları, temyiz süreçlerine rağmen, 01.12.2014 tarihinde ÇED Olumlu Kararı verilmiştir.

İkincil nükleer atıkların depolanması ve bertarafı ile ilgili TAEK in bir Yönetmeliğı bulunuyor ama bu tür atıkların geçici/kalıcı depolanması ve bertarafı ile ilgili ÇŞB'nın (Çevre ve Şehircilik Bakanlığı) herhangi bir çalışması yoktur. Bu konuda hem yetki karmaşası hem de duruma hazırlıksız yakalamanın verdiği iş bilmezlik ortada Nükleer Santralin nasıl yapılacağı, etrafındaki yerleşimlerin konumu, atıkların durumu ve geçici depolanması gibi noktalarda hala cevaplanmamış sorular bulunmaktadır.

Radyoaktif kirlilik büyük felaketlere neden olur

Radyoaktif kirlilik, çok tehlikeli olmakla birlikte günümüzdeki nükleer senaryolar dahilinde büyük bir endişe konusudur. İnsan eliyle ya da doğal olarak, nükleer reaksiyonlar sonucu oluşan radyoaktif yan ürünlerin çevreye veya insanların yerleşim alanlarına yakın dolaylara atılması sonucu radyoaktif kirlilik oluşur.

İnsan ürünü radyoaktif atıkların büyük kısmını nükleer güç ve araştırma istasyonları meydana getirmektedir. Bu tesisler, araştırma ya da enerji (elektrik) üretmek amacıyla nükleer reaksiyonlar oluştururlar. Ağır bir nükleer yakıt atomunun, (örneğin uranyumun) nükleer fisyonu sokulmasıyla radyoaktiflik taşıyan iki yavru, atık çekirdek meydana gelir. Bu yan ürünler yeniden kullanılamamakta olup, atılmaları gerekir. İşte bu atık yan ürünler radyoaktif kirliliğe sebep olmaktadır.

Radyoaktif kirlilik, artan nükleer yakıt kullanımı sebebiyle günümüzde büyük bir endişe konusudur. Nükleer reaksiyonlar sonucu oluşan radyoaktif yan ürünlerin zararlı bileşenleri yeterli titizlikte izole edilmese hava, su ve toprak kirlenmesine sebep olur. Radyoaktif atıkların çok büyük kısmını nükleer enerji santrallerinde, çeşitli amaçlar için kullanılan nükleer reaktörler meydana getirmektedir.

Radyoaktivite, kararsız (dengesiz) bir atomun rastgele radyasyon saçarak enerji kaybetmesi olayıdır. Bu durum atoma görece daha kararlı bir yapı kazandırmakta olup; radyoaktif ışınım olarak bilinen bu rastgele saçılmalar, atom kararlı (radyoaktif olmayan) bir yapıya ulaşana kadar devam eder.

Radyasyonun tehdit olarak görülme sebebi, sıradan bir atomu, elektronunu kopararak iyonize edebilecek kadar güçlü bir enerji taşımasıdır. Eğer iyonize edici radyasyon canlı bir organizmanın vücuduna girerse vücutta bulunan molekülleri kolaylıkla iyonize eder.

Bu durum, vücutta hayati fonksiyonu olan bileşenlerle etkileşime girebilecek miktarda serbest radikal oluşumuna sebep olup bu radikaller, bu bölgelerde yeni bileşenler oluşturarak bu hayati fonksiyonları etkisiz hale getirir. Bu da kansere sebep olmaktadır.

Bu vesileyle ifade etmek gerekir ki; uzmanlar, Akkuyu Nükleer Santralinin yer, zemin ve deprem etütlerine göre uygun bölgede olmadığını, 25 kilometre uzaklığındaki aktif Ecemiş fay hattında meydana gelecek bir depremde tam bir felaket yaşanabileceğini, bu durumdan Türkiye'nin yanı sıra, tüm Ortadoğu'nun etkileneceğini belirtmişlerdir.

Türkiye’de, yüzde 8-20 oranında olan elektrik üretim, dağıtım ve iletim sistemlerindeki kayıp ve kaçak oranı, OECD ortalamasının 3 katıdır.

İletim ve dağıtım hatlarında yapılacak ciddi iyileştirmelerle, trafo ve enerji üretim santrallerinde yapılacak teknolojik yeniliklerle, üretim kapasitesinin 1/4’ü, yani 4-5 adet Akkuyu Nükleer Santrali’nin üreteceği elektrik elde edilebilir.

Ayrıca kompakt ampullerin kullanılması durumunda da en az 2 adet Akkuyu Nükleer Santralinin sağlayacağı elektriğin tasarruf edileceği bilimsel olarak belirtilmektedir.

Olası bir kazada milyonlarca kişinin yanı sıra narenciyecilik, sebzeçilik gibi tarımsal faaliyetler de büyük zarar görecektir.

Sinop NGS projesinde ise hazırlanan bilirkişi raporunda; kaza durumunda acil tahliyenin güç olacağı, atıkların akıbetinin belirsiz olduğu, yer seçiminin hatalı olduğu, deprem, heyelan ve tsunami konusunda birçok eksiklikler bulunduğu, çevrede biyoçeşitliliği yok edeceği, tarım alanlarına, su varlıklarına telafisi imkânsız zararlar vereceği ortaya konmuştur.

Nükleer Santraller ile ilgili temel sorunlardan biri de nükleer atık yönetimi konusudur. Radyoaktif atıkların bertarafı ciddi derecede önem arz etmektedir. Türkiye’de nükleer santral kurulması tartışmalarında nihai atıkların güvenli bir şekilde depolanması göz ardı edilmektedir. Sürekli depolama alanları dünyada da hala kurulmuş değildir.

Radyoaktif atıklara karşı önlemler hala alınmış değildir

Milyonlarca yılda yok olabilecek (uranyum elementinin yarılanma ömrü yaklaşık 4,5 milyon yıldır) radyoaktif atıklar küresel ölçekte önemli bir sorundur. Radyoaktif atıkların zararsız hale getirilmesi, nükleer santral yapmaktan daha maliyetli olmaktadır ve ciddi ekonomik yük getirmektedir. Denebilir ki, radyoaktif atıkların doğaya, canlılara zarar vermesi kesinlikle engellenemez. Radyoaktif maddelerin doğaya gömülmesi hiçbir şekilde onların zararlarını ortadan kaldırmadığı gibi bütün gelecek kuşakları risk altına sokmaktadır.

Sinop Nükleer Güç Santrali projesinde, santralin kurulacağı İnceburun Yarımadasında radyoaktif depolama ve bertaraf tesisinin kurulacağı da iddia edilmektedir. Karadeniz fay hattı Karadeniz’e paralel bir şekilde ilerlemektedir. Deprem tehlikesine ek olarak Sinop’ta heyelan tehlikesi bulunduğu da bilimsel raporlarda yer almaktadır.

Türkiye’de atık sorununun yönetilemediğinin bir örneği de İzmir’de yaşanmaktadır. İzmir Gaziemir İlçesi Emrez Mahallesinde, Aslan Avcı Döküm Sanayi Tic.A.Ş.’ye ait olan 70 dönümlük arazide (28 Mart 2020 tarihinde Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ile kapatılan), Türkiye Atom Enerjisi Kurumu (TAEK) tarafından 2007 yılında yapılan araştırma sonucunda 100 bin ton radyoaktif atık gömülü olduğu rapor edilmiştir.

Tesiste, Türkiye’de bulunmayan nükleer çubuklar (Europium 152-154) getirilerek kurşun ve gümüş geri dönüştürülmüş, bu işlemlerin ardından, kalan tehlikeli atıklar denetimsiz bir şekilde rastgele araziye gömülmüştür. Ölçümlerde, radyasyon miktarı normal değerın 219 katı çıkmıştır. Ayrıca ağır metal atıklar da mevcuttur. Gaziemir’deki sahanın temizlenmesi ve rehabilitasyonu işi halen yapılamamıştır. Bölgede kanser vakalarının giderek arttığı gözlemlenmektedir. Bu örnekten de anlaşılacağı gibi radyoaktif atık üreten üretimlerin engellenmesi, yasaklanması gerekmektedir.

Nükleer enerji santralleri güvenlikten, radyoaktif atıklara kadar pek çok risk barındırmaktadır. Dünya ülkeleri nükleer santrallerden hem yapım aşamasında hem de sonrasında yol açtığı ekolojik yıkımlar ve olası kazalar nedeniyle vazgeçerken, mevcut santralleri kapatırken, NGS konusundaki ısrarın hiçbir mantıklı izahı bulunmamaktadır.

Öte yandan, Nükleer Düzenleme Kanunu Teklifinde, nükleerde güvenlik ve emniyet dahil her türlü sorumluluk, yetkilendirilen tüzel kişilere bırakılmaktadır. Söz konusu şirket birçok yasadan muaf tutulmaktadır. Ücretler Cumhurbaşkanı tarafından belirlenirken yönetim kurulu üyelerine huzur hakkı da verilmektedir. Teklife göre gerçek veya tüzel kişiler nükleer enerji ile ilgili faaliyet yürütebilecektir. Lisans verilen nükleer tesislerin ve radyoaktif atık tesislerinin sahalalarında yapılacak yapılar hakkında, Yapı Denetimi Hakkında Yasa ile İmar Yasası'nın fenni mesuliyete ilişkin hükümleri uygulanmayacaktır.

Bütün bu anlatımlar, bütün bu örnekler bizlere bir şeyler söylemektedir. Nükleer enerji bir çözüm değil, dünyanın geleceğini, çevresini, doğasını yok oluşa sürükleyen bir felakettir. Buna kimse izin vermemeli, buna kimse evet dememeli, biz demeyeceğiz, Türkiye'nin ve insanlığın geleceğini düşünen kimse bu teklife evet dememelidir.

Dünya Nükleer Enerjiden vazgeçiyor

Avusturya Filipinler ve Brezilya, yapımı biten nükleer santrallerini çalıştırmadan kapattı. İsveç, 1980 yılında yapılan referandum sonucunda 2010 yılında, tüm nükleer santrallerini kapatma kararı aldı ve ilk santralini sökmeye başladı. İtalya, İngiltere, İspanya, Belçika, Finlandiya, Rusya, Çin, Endonezya, Küba, Tayland ve Vietnam nükleer planlarını terk etti. Kurmama kararı veren ülkeler ise şunlar: Portekiz, İrlanda, Lüksemburg, Danimarka, Yunanistan, İsviçre, Hollanda, Danimarka, İskoçya, Yeni Zelanda.

Gelişmiş ülkeler yaklaşık 30 senedir yenisini kurmadıkları bu geri ve sorunlu teknolojiyi az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelere ithal etme eğilimindedir. Bu konuda Türkiye'ye CANDU reaktörlerini satmaya çalışan AECL Başkanı Reid Morden'in şu sözleri gayet açıklayıcı: 'Bizim endüstrinin yaşamsal desteği, ülke dışındaki pazarda başarılı olmamıza bağlıdır.'

Türkiye, Paris Anlaşması'nı da yeniden onaylama kararı almışken uygun projelerle yüksek üretim potansiyeline sahip olduğumuz düşük maliyetli güneş ve rüzgar enerjisine ağırlık vermek suretiyle dünyaya örnek olma imkanı varken siyasi ve askeri hedefler belirleyerek nükleer santral sahibi olmak adına Mersin ve Sinop'taki iki projeyi ılerletme çabasında ve hatta bir de üçüncüsüne göz kırptığı açıktır.

Çeşitli dönemlerin baz alınmasıyla yapılan karşılaştırmalar ve değerlendirmeler de oldukça ufuk açıcudur. Örneğin 20 yıllık bir perspektiften yapılan analiz, 2001-2020 yılları arasında dünyada 95 reaktörün devreye alındığını ve 98 reaktörün devreden çıkarılmış olduğunu gösteriyor. Bu süre zarfında 47 reaktörün operasyona başlatıldığı Çin'de devreden çıkarılan reaktör bulunmaması ise bir başka yorumla imkân veriyor.

Nitekim 2001-2020 yılları arasında dünyada 95 reaktörün operasyona başlatıldığı ve 98'inin kapatıldığı göz önüne alındığında Çin'de 47 reaktörün operasyona başlatılması ve kapatılan reaktörün olmamasına karşın kapatılan küresel manada 98 reaktörün eksilmesi ve 48 reaktörün eklenmesi birlikte düşünüldüğünde toplam nükleer filodan 50 reaktörlük bir azalmanın gerçekleştiği anlaşılıyor.

Yıllardır nükleer santrallere neden karşı, olduğumuzu anlatıyoruz. Partimizin ekoloji Komisyonu 2018 yılında Mersin'de temeli atılan Akkuyu Enerji Santrali'ni Maçka Parkı'nda yaptıkları basın açıklaması ile protesto etmiş ve o günden bu yana iktidarı uyarmaya, kamuoyunu bilgilendirmeye devam etmektedir.

Yine komisyonumuzun geçtiğimiz yıl Mersin Akkuyu önünde yaptığı basın açıklaması soruşturma konusu olmuştur. Nükleer santrallerin karşısında olma sorumluluğunu kamuoyuna, halkımıza bir borcumuz olarak yerine getirmeye çalışıyoruz. Çünkü dünya nükleer enerjiden vazgeçerken, Nükleer santraller, "nükleer kafaların" iddia ettiği kadar çevreci, temiz, risksiz, ucuz, sorunsuz, tehlikesiz değilken neden bu topraklarda kurulmaya ısrarla çalışılıyor?

Bu soruyu sormaya ısrarla devam edeceğimizi, nükleer enerjiden vazgeçilene kadar demokratik siyasetin tüm araçlarını kullanarak direneceğimizi vurguluyor ve teklifin tümüne karşı olduğumuzu özellikle ifade ediyoruz.

Ali Kenanoğlu
İstanbul

Muazzez Orhan Işık
Van

MUHALEFET ŞERHİ

2/4222 esas numaralı Nükleer Düzenleme Kanunu Teklifine ilişkin muhalefet şerhimiz aşağıdadır:

Enerji sektörü, sanayiden, tarıma, ulaşımdan, iletişime, sağlığa ve uluslararası ilişkilere kadar hemen hemen her alanı hem etkilemekte, hem de bu alanlardan etkilenmektedir. Bu nedenle enerji politikaları belirlenirken ve stratejiler çizilirken güvenlik, coğrafi konum, emperyal algılar, karşı politikalar, teknolojik gelişmeler, iklim değişikliği, siyasal ve ekonomik krizler, bölgesel çatışmalar enerji politikaları belirlenirken dikkate alınmak zorundadır.

Enerji politikasında temel unsurlar kolay kolay değişikliğe uğramasa da, koşullara bağlı olarak sürekli bir argüman geliştirme zorunluluğu bulunmaktadır.

Dünyadaki birçok ülke, enerjideki bağımlılığın ve enerji güvenliğindeki zayıflamanın temeli gördüğü özelleştirme politikalarından vazgeçmiş, enerjideki stratejik kurumlarını kamu kontrolüne tekrar almaya başlamıştır.

Ülkemiz enerji kaynaklarının çeşitliliğine rağmen enerji ithalatçısı bir ülkedir...

2000’li yıllarda enerji arzında yüzde 67.2 oranında dışa bağımlı olan ülkemiz bugün yüzde 74 oranında dışa bağımlı hale gelmiştir.

TÜİK’in verilerine göre 2021 yılı Ağustos ayında enerji ithalatı geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 104 oranında artış göstererek 4,3 milyar dolar olmuştur.

Bakınız bu sadece 1 aylık rakamdır. Diğer aylarda da enerji ithalat verileri, geçtiğimiz yılın aynı dönemlerine oranla artış kaydetmiştir.

Türkiye 2019 yılında enerji ithalatı için 40 milyar dolar ödemiştir. 2021 yılının ilk 8 aylık dönemi ve son 1 aylık ithalat rakamı dikkate alındığında bu yıl katlanacağımız enerji ithalatı yükünün 40 milyar doların üzerinde olacağı ortadadır.

Enerji Bakanlığı’nın açıkladığı 2021 Eylül ayına ilişkin kurulu güç ve üretim rakamlarına göre, Türkiye’nin kurulu gücü (doğalgaz, ithal kömür, hidroelektrik santraller, rüzgar, güneş, jeotermal, biyokütle ve diğer kaynaklar) 98 bin 788 MW’a (megavat) ulaşmıştır.

Enerji kaynaklarının kısıtlı, gelişen sanayi ile birlikte enerjiye ihtiyacın her geçen gün artması ülkeleri çeşitli arayışlara itmiştir. Petrol ve doğalgazın bazı ülkede geniş rezervler halinde

bulunması, bu kaynaklara sahip olan ülkelerin piyasayı kendi kuralları dahilinde belirliyor oluşu ve nihayetinde bu kaynakların da yenilemez olması birçok ülkeyi nükleer araştırmalara ve nükleer enerjiden faydalanmaya yönlendirmiştir.

Nükleer enerji, günümüzün ve geleceğin en önemli enerji kaynaklarından biri olarak kabul edilse de, tükenmiş yakıt bertarafı, santral güvenliği, kaza riski, nükleer erime, nükleer atıkların çevreye ve sağlığa olan zararı gibi nedenler nükleer enerji karşıtlarının bir argümanı olarak ortada durmaktadır.

Bugüne kadar çevreye zarar verebilecek ölçüde büyük 4 tane nükleer santral kazası gerçekleştiği bilinmektedir. Bunlardan ilk ikisinde alınan önlemlerle çevrelerine herhangi bir zarar vermediği iddia edilirken, Çernobil Faciasının doğaya ve insanlara üzerinden yıllar geçmesine rağmen verdiği zararlar ortadadır. Fukuşima Faciasının ise Çernobil Faciasını tehlike seviyesi olarak geçtiği belirtilmiştir.

Bu nedenle enerji kaynağı olarak nükleer enerjiden yararlanmak isteyen ülkeler, nükleer enerjinin barışçıl amaçlı kullanımı sırasında güvenliğin sağlanması ve sürdürülmesi ile faaliyetin radyasyonun olası zararlı etkilerinden korunarak yerine getirilmesi konusunda önemli sorumluluklar üstlenmişler ve nükleer enerjinin kullanımına ilişkin uluslararası anlaşmalara imza atmışlardır.

Ülkemizde nükleer enerji çalışmalarının temelleri 22 Haziran 1955 tarihinde imzalanan ve 10 Eylül 1956 tarihinde yürürlüğe giren “NATO Üyeleri Arasında İşbirliği Atom Enerjisi İşbirliği Sözleşmesi ve Değişikliği” anlaşması ile atılmış, aynı süreçte 27/8/1956 tarihinde 6821 sayılı Atom Enerjisi Komisyonu Kurulması Hakkında Kanun ile Başbakanlığa bağlı olarak Atom Enerjisi Komisyonu kurulmuştur. Komisyon, 9/7/1982 tarihli ve 2690 sayılı Türkiye Atom Enerjisi Kurumu Kanunu ile Başbakanlığa bağlı olarak “Türkiye Atom Enerjisi Kurumu” adlı kamu tüzel kişiliğini haiz olmak üzere yeniden yapılandırılmıştır.

TAEK 2002 yılında Enerji Bakanlığına bağlanmış, bu süreçte Kuruma, “Atom enerjisinin barışçıl amaçlarla ülke yararına kullanılmasını sağlamak, temel ilke ve politikaları belirleyip önermek, atom enerjisi ile ilgili bilimsel, teknik ve idari çalışmaları yapmak, düzenlemek, desteklemek, koordine etmek ve denetlemek” görevleri verilmiş ve TAEK nükleer enerji ile ilgili her konuda yetkili kurum olarak teşkil edilmiştir. TAEK’in bu kapsamda düzenleyici, denetleyici işlevleriyle beraber icrai işlevleri de bulunmaktadır.

İktidar, nükleer enerji alanının, düzenleyici ve denetleyici kurum işlevleriyle icrai işlevlerinin birbirinden ayrılmasının zorunluluk arz ettiği gerekçesini öne sürerek, bu görevlerin birbirinden ayrılması suretiyle düzenleyici ve denetleyici görevleri yerine getirmek üzere 2/7/2018 tarihli Nükleer Düzenleme Kurumunun Teşkilat ve Görevleri ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (KHK) ile Nükleer Düzenleme Kurumunu kurmuştur.

Ayrıca bu KHK yayımlandıktan 5 ay kadar bir süre geçtikten sonra 07.12.2018 tarihinde AK Parti tarafından TBMM Başkanlığına 2/1410 Esas Numaralı *Maden Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi* sunulmuş ve bahsi geçen bu kanun teklifinin 45’inci, 46’ıncı, 47’nci, 48’inci ve 49’uncu maddeleri ile 702 sayılı *Nükleer Düzenleme Kurumunun Teşkilat ve Görevleri ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname*’deki hatalar giderilmiştir. Ancak 30.12.2020 tarihli 2020/81 Karar Sayılı Anayasa Mahkemesi Kararıyla, 702 Sayılı KHK’nın iptali kararı verilmiştir.

Anayasa Mahkemesi tarafından yapılan açıklamada “Çevre ve insan sağlığıyla doğrudan ilgili olan nükleer enerji ve iyonlaştırıcı radyasyona ilişkin faaliyetlerin yürütülmesi sırasında ilgililerin korunmasına yönelik temel ilke ve esaslar ile tarafların sorumluluklarının belirlenmesi ve bu faaliyetler üzerinde düzenleyici kontrol yetkisini haiz NDK’nın kurulması şeklindeki amacın Anayasa’da yapılan değişikliklere uyum sağlanması kapsamında değerlendirilemeyeceği açıktır.

Nükleer enerji ve iyonlaştırıcı radyasyon faaliyetlerine ilişkin konular ile bu alanda yetkili bir kurum kurulması 7142 sayılı Kanun’un 1. maddesinde belirtilen Anayasa’da yapılan değişikliklere uyum sağlamak amacı kapsamında değildir. Dolayısıyla dava konusu KHK kuralları Anayasa’nın mülga 91. maddesi uyarınca verilen KHK çıkarma yetkisinin amaç ve kapsamı içinde değerlendirilemez.

Anayasa Mahkemesi açıklanan nedenlerle kuralların Anayasa’ya aykırı olduğuna ve iptaline; KHK’nın 7164 sayılı Kanun’la değiştirilen ve eklenen kurallarının da 6216 sayılı Kanun’un 43. maddesi gereğince iptaline karar vermiştir.

KHK’nın tümünün ve 7164 sayılı Kanunla değiştirilen ve eklenen kurallarının iptal edilmesi nedeniyle doğacak hukuksal boşluk kamu yararını ihlâl edecek nitelikte görüldüğünden iptal hükümlerinin, kararın Resmî Gazete’de yayımlanmasından başlayarak bir yıl sonra yürürlüğe girmesi uygun görülmüştür.” denmektedir.

Anayasa Mahkemesinin bahsi geçen kararının Resmî Gazete’de yayımlanma tarihi 9 Mart 2021’dir. Bu bağlamda 702 Sayılı KHK, 9 Mart 2022 tarihinde iptal olacaktır. Ayrıca Nükleer Teknik Destek Anonim Şirketi (NÜTED) de 02.07.2018 tarihli 702 sayılı KHK ile kurulmuştur.

28 Mart 2020 tarih ve 31082 sayılı Resmi Gazete yayımlanan 57 No’lu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile, “Kamu tüzel kişiliğini haiz, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ile ilgili, özel bütçeli Türkiye Enerji, Nükleer ve Maden Araştırma Kurumu (TENMAK)” kurulmuştur.

Bu Kararname ile, 1956 yılında 6821 sayılı yasa ile "Atom Enerjisi Komisyonu" olarak kurulmuş, 1982 yılında 2690 sayılı yasa ile yeniden yapılandırılmış bulunan köklü bir kamu kurumu olan "Türkiye Atom Enerjisi Kurumu" (TAEK) kapatılmıştır. Yine aynı Kararname ile, iktidar tarafından 2003 yılında kurulmuş bulunan Ulusal Bor Araştırma Enstitüsü (BOREN) ve 2018 yılında kurulmuş bulunan "Nadir Toprak Elementleri Araştırma Enstitüsü (NATEN)" kapatılmış, kapatılan kurumların görev ve yetkileri TENMAK’a devredilmiştir.

İktidarın, mevcutta 1956 yılından itibaren nükleer enerji üzerinde çalışmalar yapan TAEK gibi bir kurumda düzenleme yapmak yerine, 2018 yılında Anayasaya aykırı bir şekilde Kanun Hükmünde Kararname ile Nükleer Düzenleme Kurulunu kurması kabul edilir bir durum değildir. Anayasa Mahkemesi de, bu düzenlemenin her maddesini haklı bir gerekçeyle iptal etmiştir.

Ayrıca TAEK’in kapatılması, basit bir kurumun görevini sonlandırmak olarak görülmemeli, yıllara dayanan uzmanlığın, kamusal birikim ve deneyimin, kurumsal hafızanın yok edilmesi olarak anlaşılmalıdır. Öte yandan, ülkemizde, nükleer teknoloji barışçıl amaçlarla, yürütülen projeler ve iş birlikleriyle; sanayide, sağlıkta, tarımda, hayvancılıkta kullanılmaktadır. Bu kapsamda, yapılacak araştırmaların bir kurum olarak değil, bir enstitü olarak devam edilmesi doğru bir uygulama şekli değildir. Ayrıca, Uluslararası Atom Enerji Ajansı’nın kurucu üyesi olan Ülkemizde, bu alandaki çalışmalarını doğrudan yürüten TAEK’in kapatılarak konuyla direkt ilgisi olmayan kuruluşların faaliyet alanları ile birleştirilip, aynı çatı altına toplanması kabul edilebilir değildir.

İktidar tarafından alelacele Meclis gündemine getirilen Nükleer Düzenleme Kanun Teklifi, ülkemizde kamu örgütlenmesinin plansız ve hedefsiz bir biçimde yapıldığını, ülkenin günü birlik politikalar ve kararlarla yönetildiğini bir kere daha göstermiştir.

Anayasaya aykırı bir şekilde çıkarılan Kanun Hükmünde Kararname ve Kararnameyi yasal hale getirmeye çalışan Kanunun da Anayasa aykırı bulunarak süre verilmesi bu kanun teklifinin Meclis'e bir gece baskınıyla getirilmesine neden olmuştur.

Akkuyu Nükleer Enerji Santrali

Son günlerde Rusya-Ukrayna krizi ve Rusya'nın askeri olarak dengelenmesi bugünlerde dünyanın önemli bir gündemi olsa da özellikle Türkiye için uzun vadede enerji ihtiyacını güvene alma konusu da çözüm bekleyen önemli bir sorun haline gelmiştir.

Rus ortaklığıyla yapılan Akkuyu Nükleer Güç Santrali, inşaatı bittiğinde Türkiye'nin ilk nükleer enerji santrali olacaktır. Bununla birlikte, Akkuyu Nükleer Santrali egemen bir ülke topraklarında yabancı bir ülkenin sahibi olduğu ilk ve tek nükleer santraldir ve bu yapısıyla ülkemiz için milli güvenlik sorunu oluşturmaktadır.

Akkuyu Nükleer Santrali'nin kurulumunun asıl amacının artan enerji talebinin karşılanması, ülkenin elektrik arz güvenliğinin ya da yakın bir ifade ile enterkonekte sistem baz yükünün sağlanması olduğu birçok yetkili tarafından dile getirilmiştir.

4 adet nükleer reaktörden oluşacak Akkuyu Nükleer Santrali'nde birinci ünite 2023 yılında diğer ünitelerin de birer yıl arayla üretime başlaması planlanmaktadır. Buna göre 2026 yılında santral tam kapasite üretime geçecektir.

Türkiye Cumhuriyeti Devleti, Akkuyu Nükleer Santrali'nin 1. ve 2. ünitelerinde üretilecek elektriğin %70'ine, 3. ve 4. ünitelerinde üretilecek elektriğin %30'una satın alma garantisi vermiştir. Bu satın alma garantisi her bir ünite için ayrı ayrı ticari faaliyete başlamasından itibaren 15 yıldır.

Akkuyu Nükleer Santrali'nin kurulum maliyetinin 20 milyar dolar olacağı açıklanmıştır. Bu maliyetin tamamı Rusya Fedarasyonu'na bağlı devlet kurumları tarafından karşılanacak olup maliyetin ödenmesi amacıyla ülkemiz 15 yıl boyunca üretilecek enerjinin yarısına 12,35 dolar-sent/kWh fiyatla alım garantisi vermiştir. Bu fiyat 15,33 dolar-sent/kWh'e kadar çıkabilecektir.

Nükleer hususu Türkiye'nin öğrenmesi gereken ve üzerinde çalışılması gereken önemli bir konudur. Bu durumla ilgili bilgi ve tecrübe sahibi olunması gereklidir. Ancak Akkuyu Nükleer Santralinde olduğu gibi teknoloji transferi olmadan tamamen başka bir ülkeye bağımlı halde yapılacak santraller doğru bir yaklaşım değildir. Nükleer teknolojiye sahip olmak istiyorsak, teknoloji transferi göz ardı edilmemelidir. Fransa'da bugün 54 nükleer tesis olduğu

görülmektedir, bu nükleer santrallerden ilki 1970’li yılların başında Amerikalılar tarafından yapılmıştır geriye kalanları ise Fransa teknoloji transferi ile kendisi yapmıştır.

Bu nedenledir ki; Rusya ile yaşanacak muhtemel en ufak bir krizde bile sıkıntının büyük olacağı dikkate alınarak, hazır kanun teklifi de görüşülüyorken enerji güvenliğimizi sağlamak için en doğru hamle Akkuyu Nükleer santralinin millileştirilmesi olmalıdır.

Kanun Teklifi Üzerine Genel Değerlendirme

TBMM Başkanlığına ulaşan kanun tekliflerinin konusu ve kapsamına göre esas ve tali komisyonlara havalesi TBMM İçtüzüğü’nün 23.Maddesi uyarınca gerçekleştirilmektedir. Tali komisyonlar, işin kendilerini ilgilendiren yönü veya maddeleri üzerine görüş bildiren komisyonlardır. Uygulamada iktidarın acele kanunlaştırma iradesi nedeniyle bu komisyonların devre dışı bırakıldığı, kendilerine tali olarak havale edilen teklifi görüşmeyeceklerine dair bir yazı alınarak sadece Esas komisyonlarda görüşülmek suretiyle kanunlaştırma sürecinin tamamlandığı görülmektedir. Bu durum önemli pek çok konunun ilgili ihtisas komisyonlarında görüşülmesinin önüne geçmekte, yasama faaliyetinin kalitesini yakından ilgilendirmektedir. Komisyonumuza havale edilen Teklif de bu kaderi paylaşmış, tali komisyonlardan sadece Çevre Komisyonunda görüşülmüştür. Bu görüşme de birkaç saatle sınırlı kalmıştır. Çevre Komisyonu raporu, üyelere toplantı anında dağıtılmış, milletvekillerinin öncesinde incelemesine imkân tanınmamıştır. Teklif; tali olarak havale edildiği Adalet Komisyonu ile Plan ve Bütçe Komisyonu gündeminde ise kendine yer bulamamıştır. Oysa Teklif, kapsamlı ceza ve yaptırım hükümleri ile mali hükümler içermektedir. 25.02.2022 günü tali komisyonlar ile esas olarak Komisyonumuza havale edilen Teklif Komisyonca 28.02.2022 Pazartesi günü gündeme alınmıştır. Özellikle madde sayısı fazla, kapsamlı ve son derece önemli Teklifin, bu kadar kısa sürede milletvekillerince sağlıklı bir şekilde incelenmesi imkânsızdır. Bu nedenle Teklifin yeterince incelenmesi için süre verilmesi ya da ayrıntılı olarak incelenmesi için Alt Komisyonunda değerlendirilmesi, Komisyon üyelerince talep edilmiş, ancak, iktidar milletvekillerinin oylarıyla reddedilmiştir.

Bu acelenin nedeni 702 Sayılı KHK’nın 30.12.2020 tarihli 2020/81 Karar Sayılı Anayasa Mahkemesi Kararıyla, iptali ve bu iptal kararının 9 Mart 2021’de Resmî Gazete’de yayımlanmasından bir yıl sonra, 9 Mart 2022 tarihinde, iptal olacak olmasıdır. İktidar Partisi, aradaki bir senelik süreyi değerlendirmeyip, son anda bu KHK’yı kanunlaştırmaya çalışmıştır.

Teklifle, nükleer enerji ve iyonlaştırıcı radyasyona ilişkin faaliyetler üzerinde düzenleme, değerlendirme, yetkilendirme, denetleme faaliyetleri ve yaptırımları uygulayabilme yetkisini

haiz Nükleer Düzenleme Kurumunun yetki, sorumlulukları ile nükleer zararlar hakkında hukuki sorumluluk rejiminin belirlenmesi amaçlanmaktadır.

Nükleer enerji ve iyonlaştırıcı radyasyona ilişkin faaliyetler ve bu faaliyetlerle ilgili kişi, tesis, cihaz ve maddeler de düzenleme kapsamında yer almaktadır.

Teklifte, nükleer zararlara ilişkin hukuki sorumluluk hükümlerinin uygulanmasında yer verilmeyen tanımlar konusunda Türkiye'nin 20 Temmuz 1960 yılında imzaladığı, 13 Mayıs 1961 tarihinde yürürlüğe giren Paris Sözleşmesi'nde yer alan tanımlar esas alınacaktır.

Nükleer enerji ve nükleer maddelerle ilgili herhangi bir faaliyeti yürütecek gerçek veya tüzel kişiler, Türkiye'nin taraf olduğu nükleer güvence ile ilgili uluslararası anlaşma ve sözleşmelere uymakla yükümlü olacaktır.

Çalışanların, halkın, çevrenin ve gelecek nesillerin radyasyona maruz kalma riskini içeren her türlü faaliyette; faaliyetin bireysel veya toplumsal açıdan fayda sağlaması, faaliyet nedeniyle maruz kalınabilecek radyasyon dozlarının mümkün ve makul olan en düşük düzeyde tutulması, bu radyasyon dozlarının Nükleer Düzenleme Kurumunca belirlenen doz sınırlarını aşmaması ilkeleri esas alınacaktır.

Nükleer enerji ve radyasyona ilişkin faaliyetler ile bu faaliyetlerle ilgili kişi, tesis, cihaz ve maddeler güvenlik, emniyet ve nükleer güvence açısından düzenleyici kontrole tabi olacaktır. Düzenleyici kontrole ilişkin verilecek muafiyetler ile bu muafiyetlerin sınır ve koşulları, güvenlik ve emniyetle ilgili gerekleri karşılayacak şekilde, dereceli yaklaşım esas alınarak Nükleer Düzenleme Kurumunca yönetmelikle belirlenecektir.

Nükleer enerji ve iyonlaştırıcı radyasyona ilişkin faaliyetler, Nükleer Düzenleme Kurumuna bildirimde bulunulmaksızın veya kurumdan yetki alınmaksızın yürütülemeyecektir. Bu faaliyetleri yürütmek isteyen gerçek veya tüzel kişiler Nükleer Düzenleme Kurumuna başvuruda bulunacak, Kurum güvenlik veya emniyetle ilgili ilkeleri esas alarak bildirim veya yetkilendirme gerektiren faaliyetleri belirleyecektir.

Maddeler Üzerine Değerlendirmeler

Madde 3: Madde ile teklif edilen değişiklik kapsamında 3'üncü maddesinin ikinci fıkrasının (c) bendinde yer alan “Kurum tarafından” ibaresinin “International Commission Radiological Protection (ICRP)” olarak değiştirilmesi zaruret arz etmektedir. Bu vesile ile bahse konu kurumun isminin açık bir şekilde belirtilmesi ve hüküm ile öngörülen yetki ve sorumluluk alanlarının daha sarıh bir şekilde anlaşılabilmesi amaçlanmaktadır.

Kanun teklifinin 3'üncü maddesinin (c) bendinde “Radyasyon dozlarının kurum tarafından belirlenen doz miktarını aşmaması” ibaresi yer almaktadır. Radyasyon maruziyeti gibi hayati bir konuda daha açıklayıcı ifadeler yer almalıdır. 23999 sayılı Resmî Gazete’de Radyasyon Güvenliği Yönetmeliğinde ve 30435 sayılı Nükleer Tesislerde Radyasyondan Korunma kapsamında radyasyon maruziyet sınırları belirlenmiştir. Bu kapsamda bu Kanun Teklifinde de açıklayıcı ifadeler yer almalıdır.

Madde 4- Maddenin (ç) bendinde radyoaktif maddelerin ithalatı ve transit geçişiyle ilgili ibareler kabul edilemez ve kanun teklifindeki diğer maddelerle radyoaktif maddelerin ithalatı çelişir durumdadır. 3. Taraflara yetki verilmemeli, Kurum personeli veya yetkili kamu personeli tarafından işlem yapılmalıdır.

Madde 5: Madde ile; Taraf olunan Nükleer Güvenlik Sözleşmesi de esas alınarak yetkilendirilen kişilerin sorumlulukları ve bu sorumlulukların nasıl sona ereceği düzenlenmekte ayrıca maddenin Üçüncü fıkrası ile sorumluluk münhasıran yetkilendirilen kişiye yüklenmektedir. Nükleer gibi önemli ve dikkat edilmesi gereken bir konuda bütün sorumluluğun tek bir kişiye yüklenmesi hatalı sonuçlara yol açabilecektir ayrıca kendisinden kaynaklanmayan durumlarda ne gibi tedbirlerin alınacağı belirlenmesi önemlidir.

Madde 7: Teklif olunan maddenin ikinci fıkrasında yer alan “Sonuçlar itibariyle kurum açısından bağlayıcı olmayacak şekilde” ibaresinin ve maddenin dördüncü fıkrasının tümüyle kanun metninden çıkarılması ve hükmün buna göre teselsül ettirilmesi gerekmektedir. Zira, “Sonuçları Kurum tarafından bağlayıcı olmayacak şekilde” ifadesi, başka bir kuruluştan hizmet alınması halinde, fonksiyon itibariyle doğrudan Kurumun sorumluluk sathında bulunan bir konuda Kurumun sorumluluğunu bertaraf etmekte, tümüyle sorumsuz hale getirmektedir. Ne var ki, belirli bir konuda hizmet alınsa dahi bu hizmetin nereden alınacağı, kapsamının ne olacağı, hizmetin alınması sürecinde Kurumun yerine getirmesi gereken hususlar gibi sair konular Kurumun hala dikkate değer bir sorumluluk alanına sahip olduğunu gözler önüne sermektedir. Bu kapsamda, Kurumun sorumluluğunu bertaraf eden bir düzenleme, şüphesiz, hukuka ve hakkaniyete aykırı olacaktır. Dördüncü fıkra da bu kapsamda, kamu düzeni için kritik önemi haiz bir konu olan nükleer enerji, nükleer atıklar ve bunların denetimi hususları söz konusu olduğunda, özel hukuk tüzel kişilerinden hizmet alınmasını öngörmesi sebebiyle tarafımızca uygun görülmemektedir. Bu kapsamda ilgili fıkranın madde metninden çıkarılmasını talep etme zarureti hâsıl olmuştur.

Madde 9: Madde ile Radyoaktif atıklar radyoaktif atıklar ve kullanılmış yakıtlara ilişkin genel ilkeler ile yürütülen faaliyetlere ilişkin esaslar düzenlenmektedir. Bu kapsamda Türkiye Cumhuriyeti'nin egemenlik alanı dışında yürütülen bir faaliyet esnasında ortaya çıkan radyoaktif atıkların girişi yasaklanmış ve müteakiben bu hükmün istisnaları kaleme alınmıştır. Maddenin İkinci fıkrasında “(2) Türkiye Cumhuriyeti sınırları içerisinde üretilmiş ve kullanım süresi dolduğunda menşe ülkeye iade şartı ile ihraç edilmiş radyasyon kaynaklarına, radyoaktif atıkların transit geçişine ve doğal radyoaktif maddelerin bulaşmış olduğu malzemenin ithalatına birinci fıkra hükmü uygulanmaz.” denmektedir. Buradan hareketle ihraç edilen radyasyon kaynaklarının geri alınması tehlikeli görünmektedir. Nitekim bu durumda Türkiye, hem bahsi geçen madenleri, maddeleri ihraç edecektir hem de ülke topraklarımız bu hususta tabir-i caizse çöp gibi kullanılacaktır.

9'uncu maddenin (1)'inci fıkrasında “Türkiye Cumhuriyeti egemenlik alanı dışında yürütülen bir faaliyet sırasında ortaya çıkmış olan radyoaktif atıklar, Türkiye Cumhuriyeti sınırları içerisine sokulamaz” İfadesi yer almaktadır. Bu kısma matuf olarak “radyoaktif atıklar” ibaresinden önce “her türlü radyoaktif atıklar” ibaresinin daha kapsayıcı olacağı kanaatindeyiz. Bununla birlikte, 9'uncu maddenin (2)'nci fıkrasında, başka ülkelerde üretilen radyoaktif atıkların ülkemiz sınırları içinden transit geçişlere izin verildiği görülmektedir. Ülkemizin daha önce Gaziemir ve İkitelli'de tecrübe ettiği nükleer güvenlik riskleri göz önüne alındığında transit geçişler konusunda daha tedbirli olmak gerekmektedir. Kanun teklifinin muhtevasında yavaş nötronlarla da parçalanabilen fisil izotoplar, uranyum ve plütonyumla ilgili açıklayıcı bilgiler bulunmamaktadır. Nükleer yakıtların veya kullanılmış yakıtların yeniden işlenmesi hususunda TENMAK'ın da görevlendirilmesinin ve görev kapsamında olmasının sağlanması için ek madde ile düzenleme gerekmektedir. Kanun teklifinin 9'uncu maddesinde bir muafiyet söz konusudur. “Menşei bizde olmayan bir radyoaktif ülkemize gelemez, sokulamaz” ibaresi menşei bize ait olan izotopların ilgili ülke ve şirket tarafından kullanıldıktan sonra Türkiye'ye getirilebilmesine imkan sağlamaktadır. Radyoaktif atık yükümlülüğü Türkiye'nin üzerine bırakılmamalıdır.

Maddenin ikinci fıkrasında yer alan “, radyoaktif atıkların transit geçişine” ibaresinin teklif metninden çıkarılmasını ve maddeye TENMAK'ın nükleer yakıtlar ve kullanılmış yakıtların işlenmesi hususunda yetkilendirilmesini kabil kılan bir fıkra eklenmesi gerekmektedir. Zira, radyoaktif atıkların transit geçişi de kamu güvenliği açısından büyük önem arz eden ve tehlikeli sonuçlar doğurma ihtimali vaki olan bir husustur. Böyle bir riskin alınmasını gerektirecek bir zaruret mevcut değildir. Bu hususa ek olarak, teklif edilen kanun nezdinde TENMAK'ın

yetkileri ve görev kapsamı belirtilmiştir ancak nükleer yakıt yahut kullanılmış yakıtların yeniden işlenmesiyle ilgili ve fisil maddelerin kimyasal ve fiziksel süreçler sonunda yeniden değerli olarak işlenmesi ile ilgili bir açıklama bulunmamaktadır. Bu kapsamda, nükleer yakıtların veya kullanılmış yakıtların yeniden işlenmesi hususunda TENMAK'ın yetkilendirilmesinin uygun olacağı takdir edilmektedir.

9 uncu maddenin (7)'nci fıkrasında “TENMAK, Ulusal Radyoaktif Atık Yönetim Plan Taslağı'nı sıfır ve beş ile biten yılların sonunda hazırlar” ifadesi yer almaktadır. Bu durumda 2020 yılına yönelik taslağın da hazırlanmış olması gerekmektedir. Kanun teklifinde “Ulusal Radyoaktif Atık Yönetim Planı'nı Bakanlık, Kurumun görüşünü alarak sorar” bulunduğuna göre ilgili plan taslağının ivedilikle hazırlanması gerekmektedir.

Uluslararası sistemde temayüz eden son gelişmeler egemen ulus devletlerin kendi kaynaklarına dayanarak varlıklarını idame edebileceği gerçeğini ortaya koymaktadır. Bu kapsamda Türkiye Cumhuriyeti Devleti ivedilikle dışa bağımlılıktan kurtulmalı ve ulusal kaynaklarımıza dayalı bir üretim mekanizması inşa edilmelidir. Özellikle son dönemde Rusya'nın yayımlacı politikaları dikkate alındığında Akkuyu Nükleer Enerji Santralinin millileştirilmesi zarureti hasıl olmuştur.

Madde 11: Madde üzerine komisyon bir değişiklik önergesi vermiş bulunmaktayız. Önergemizde maddenin ikinci fıkrasında Hesaplar Yönetim Kurulu üyelerinin üç yıllık görev süreleri sona erdiğinde bir daha görevlendirmelerinin kısıtlamak amacıyla görev sürelerini üç yıl daha olmak üzere uzatımını amaçlamaktayız. Burada üyelerinin komisyondaki görev sürelerini iki dönem olarak belirlemeyi amaçlamaktayız. Bu durumun daha sağlıklı olacağı öngörülmüştür. Fakat komisyona sunduğumuz önerge kabul edilmemiştir.

Madde 13: Madde ile uluslararası nükleer sorumluluk hukukunun temel ilkelerinde yer alan işletenin sorumluluğunun parasal miktar bakımından sınırlandırılması hususu düzenlenmektedir. Maddenin (ç) bendinde transit geçiş için izin verilmemesi gerektiğinden işletenin sorumluluğu kısmından (ç) bendi çıkarılmalıdır. Maddede verilen para miktarı neye göre belirlenmektedir burada bir belirsizlik bulunmaktadır. İşletenin cezai sorumluluğunun nükleer bir hadiseden etkilenen kişiyle orantılı olarak belirlenmesi daha uygun olacaktır. Madde metninde belirsizlikler mevcuttur. Belirsizliklerin giderilmesi ve maddenin yeniden değerlendirilmesi gerekmektedir. Bu nedenlerden dolayı komisyona verdiğimiz önerge ile maddenin teklif metninden çıkarılmasını talep etmiştik. Fakat önergemiz komisyonda kabul görmemiştir.

Madde 14- Madde ile nükleer tesis veya taşıma faaliyeti işletenlere sigorta yaptırma ya da başkaca bir teminat gösterme zorunluluğu getirilmektedir. Fakat burada transit geçişler haricinde işletenlere sigorta yaptırma ya da başkaca bir teminat gösterme adına rakamsal bir sigorta zorunluluğu getirilmemiştir. Bahse konu durumun kanunla belirlenmesinin daha uygun olacağı öngörülmektedir. Bir diğer konu ise 13'üncü maddede nükleer maddelerin Türkiye Cumhuriyeti sınırları dâhilinde transit geçişleri için yedi yüz milyon Avro ile sınırlandırma mevcuttur.

14'üncü maddede ise bu transit geçişten dolayı sigorta yaptırma ve teminat gösterme rakamı 80 milyon Avro olarak belirlenmektedir. Buradan 620 milyon Avroluk olan kısım sigorta sorumluluğu kapsamının dışında kaldığı sonucu çıkarılabilir mi sorusu ile karşı karşıya kalınmaktadır. 13'cü maddenin (a), (b), (c) bentlerinde işletenin sorumluluk sınırları rakamsal olarak belirtilmesine rağmen, bu bentlerdeki ilgili iş yapan işletenin sigorta yaptırması veya teminat göstermesi kısmı 14. Maddede unutulmuştur. Bunun dışında yine maddenin 7 nci fıkrasında kamu idaresi olması ve sermayenin tamamının kamuya ait olması durumunda işletenin sigorta yaptırma veya teminat gösterme yükümlülüğünden muaf tutulması söz konusudur. Burada da bir belirsizlik mevcuttur. Düzeltilmesi gerekmektedir. Tüm bu bilgiler ışığında tarafımızdan Komisyona maddenin teklif metninden çıkarılması için bir önerge verilmiştir. Fakat önergemiz Komisyona reddedilmiştir.

Madde 16, 17, 18: Maddeler ile Nükleer zararın tazmini, hak ve talepler gibi hususlar düzenlemektedir.

18'inci madde ile Nükleer Zarar Tespit Komisyonunun Cumhurbaşkanı tarafından seçileceği ve yönetmeliklerin de Cumhurbaşkanı tarafından çıkarılacağı öngörülmektedir.

Komisyonunda 18 inci madde üzerine bir önergemiz bulunmaktadır. Maddenin altıncı fıkrasında yer alan Nükleer Zarar Tespit Komisyonu'nun toplantı ve karar yeter sayısı dört olarak belirlenmektedir. Önergemiz doğrultusunda toplantı ve karar yeter sayısının altıya çıkarılmasını talep etmekteyiz. Toplantı ve karar yeter sayısının altıya yükseltilmesi ile alınan kararlarının büyük çoğunlukla alınmasının daha sağlıklı kararlar olacağı görüşündeyiz. Devamla yine aynı fıkranın ikinci cümlesinde komisyona seçilen üyelerin kamu görevlileri arasından Cumhurbaşkanı tarafından seçileceği belirtilmektedir. Yine verdiğimiz değişiklik önergesi ile Komisyona seçilen üyelerin alanından uzman, en az 5 yıllık deneyime sahip olması gerektiği ve TENMAK'tan en az iki üyenin Komisyon üyeleri arasında yer alması gerektiğini eklemekteyiz. Böylece Komisyon çalışmaları, uzman kişiler tarafından yürütülecek ve daha

sağlıklı işleyiş gerçekleşecektir. Son olarak maddeye eklemek istediğimiz ikinci fıkraya ile madde de belirtilmeyen Komisyon çalışma süresini belirtmeyi amaçlamaktayız. Ancak, madde üzerinde verdiğimiz önerge Komisyonunda kabul edilmemiştir. Genel kurulda görüşülürken madde üzerinde değişiklik yapılması elzemdir.

Madde 22: Maddenin personel kısmında; Kanun hazırlanırken TAEK olarak sahip olunan yetmişmiş personelin haklarının nasıl korunacağı belirtilmemiştir. Geçici hükümler kısmında Geçici Madde 1 (1)'de "...Kanunun yürürlüğe girdiğinde Kurum personeli olan 657 sayılı kanuna tabi personelin tüm mali ve sosyal hakları korunarak Kurumun müktesepelerine uygun kadrolarına atanmış sayılır" maddesi de hükle ile TAEK'den NDK geçişini göz ardı etmiş olup mevcut haliyle NDK personelinin NDK kadrolarına atanması gibi ifade sunmaktadır. Halbuki TAEK'den geçiş sürecinde farklı alanlara gönderilen yetmişmiş personelin hakları korunmamıştır.

Ayhan Altıntaş
Ankara

Yasin Öztürk
Denizli

ÇORUM MİLLETVEKİLİ OĞUZHAN KAYA VE
87 MİLLETVEKİLİNİN TEKLİFİ

NÜKLEER DÜZENLEME KANUNU TEKLİFİ

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam ve Tanımlar

Amaç ve kapsam

MADDE 1- (1) Bu Kanunun amacı, barışçıl kullanım ilkesi esas alınarak, nükleer enerji ve iyonlaştırıcı radyasyona ilişkin faaliyetlerin yürütülmesi sırasında çalışanların, halkın, çevrenin ve gelecek nesillerin iyonlaştırıcı radyasyonun olası zararlı etkilerinden korunmasına yönelik uygulanması gereken ilke ve esaslar ile tarafların sorumluluklarını, bu faaliyetler üzerinde düzenleyici kontrol yetkisini haiz Nükleer Düzenleme Kurumunun yetki ve sorumluluklarını ve nükleer hadiselerden kaynaklanan nükleer zararlar hakkındaki hukuki sorumluluğu belirlemektir.

(2) Nükleer enerji ve iyonlaştırıcı radyasyona ilişkin faaliyetler ve bu faaliyetlerle ilgili kişi, tesis, cihaz ve maddeler bu Kanun kapsamındadır.

Tanımlar

MADDE 2- (1) Bu Kanunun uygulanmasında;

a) Bakanlık: Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığını,

b) Başkan: Nükleer Düzenleme Kurumu Başkanını,

c) Bertaraf: Radyoaktif atıkların geri alma niyeti olmaksızın nihai olarak depolanmasını,

ç) Düzenleyici kontrol: Kurumun yürüttüğü düzenleme, değerlendirme, yetkilendirme ve denetleme faaliyetleri ile yaptırımların uygulanmasını,

d) Düzenleyici kontrolden çıkarma: Kurumun belirlediği koşullar çerçevesinde düzenleyici kontrol uygulanmasına gerek kalmadığı yönündeki Kurum kararını,

e) Emniyet: Tesisleri ve radyoaktif maddeleri hedef alan hırsızlık, sabotaj, her türlü yetkisiz erişim ve diğer kötü niyetli girişimleri engellemek, tespit etmek ve gerektiğinde müdahale etmek

SANAYİ, TİCARET, ENERJİ, TABİİ KAYNAKLAR,
BİLGİ VE TEKNOLOJİ KOMİSYONUNUN
KABUL ETTİĞİ METİN

NÜKLEER DÜZENLEME KANUNU TEKLİFİ

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam ve Tanımlar

Amaç ve kapsam

MADDE 1- (1) Bu Kanunun amacı, barışçıl kullanım ilkesi esas alınarak, nükleer enerji ve iyonlaştırıcı radyasyona ilişkin faaliyetlerin yürütülmesi sırasında çalışanların, halkın, çevrenin ve gelecek nesillerin iyonlaştırıcı radyasyonun olası zararlı etkilerinden korunmasına yönelik uygulanması gereken ilke ve esaslar ile tarafların sorumluluklarını, bu faaliyetler üzerinde düzenleyici kontrol yetkisini haiz Nükleer Düzenleme Kurumunun yetki ve sorumluluklarını ve nükleer hadiselerden kaynaklanan nükleer zararlar hakkındaki hukuki sorumluluğu belirlemektir.

(2) Nükleer enerji ve iyonlaştırıcı radyasyona ilişkin faaliyetler ve bu faaliyetlerle ilgili kişi, tesis, cihaz ve maddeler bu Kanun kapsamındadır.

Tanımlar

MADDE 2- (1) Bu Kanunun uygulanmasında;

a) Bakanlık: Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığını,

b) Başkan: Nükleer Düzenleme Kurumu Başkanını,

c) Bertaraf: Radyoaktif atıkların geri alma niyeti olmaksızın nihai olarak depolanmasını,

ç) Düzenleyici kontrol: Kurumun yürüttüğü düzenleme, değerlendirme, yetkilendirme ve denetleme faaliyetleri ile yaptırımların uygulanmasını,

d) Düzenleyici kontrolden çıkarma: Kurumun belirlediği koşullar çerçevesinde düzenleyici kontrol uygulanmasına gerek kalmadığı yönündeki Kurum kararını,

e) Emniyet: Tesisleri ve radyoaktif maddeleri hedef alan hırsızlık, sabotaj, her türlü yetkisiz erişim ve diğer kötü niyetli girişimleri engellemek, tespit etmek ve gerektiğinde müdahale etmek

(Çorum Milletvekili Oğuzhan Kaya ve
87 Milletvekilinin Teklifi)

üzere gerekli önlemlerin alınmasını ve bu önlemlerin etkinliğinin sürdürülmesini,

f) Güvenlik: Nükleer enerji ve iyonlaştırıcı radyasyona ilişkin faaliyetlerin yürütülmesi sırasında çalışanların, halkın, çevrenin ve gelecek nesillerin radyasyondan korunmasını sağlamak üzere uygun şartların oluşturularak sürdürülmesi, kazaların önlenmesi veya kaza sonuçlarının hafifletilmesini,

g) İşletmeden çıkarma: Bir daha işletilmeme kararı ile tesisin tamamının veya bir kısmının düzenleyici kontrolden çıkarılmasına yönelik faaliyetler bütünü,

ğ) Komisyon: Nükleer Zarar Tespit Komisyonunu,

h) Kullanılmış yakıt: Reaktörden çıkarılmış ve mevcut haliyle yeniden yakıt olarak kullanılmayacak olan reaktörde ışınlanmış yakıtı,

ı) Kurul: Nükleer Düzenleme Kurulunu,

i) Kurum: Nükleer Düzenleme Kurumunu,

j) Nükleer güvence: Nükleer silahların yayılmasının önlenmesine yönelik ulusal ve uluslararası yükümlülükleri,

k) Nükleer madde: Uranyum, toryum, plütonyum ile diğer bölünebilir maddelerin Kurum tarafından belirlenen izotopları ile fiziksel ve kimyasal formlarını,

l) Nükleer tesis: Nükleer madde çıkarmak, üretmek, işlemek, kullanmak, bulundurmak, yeniden işlemek veya depolamak amacıyla kurulmakta olan veya işletilen tesisi,

m) NÜTED A.Ş.: NÜTED Nükleer Teknik Destek Anonim Şirketini,

n) Paris Sözleşmesi: 29/7/1960 tarihli Nükleer Enerji Sahasında Hukuki Mesuliyete Dair Sözleşme ve bu Sözleşmeyi değiştiren, Türkiye Cumhuriyeti'nin taraf olduğu protokolleri,

o) Radyasyon: İyonlaştırıcı radyasyonu,

ö) Radyasyon kaynağı: Radyasyon üreten veya yayan cihazlar ile radyoaktif kaynakları,

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

üzere gerekli önlemlerin alınmasını ve bu önlemlerin etkinliğinin sürdürülmesini,

f) Güvenlik: Nükleer enerji ve iyonlaştırıcı radyasyona ilişkin faaliyetlerin yürütülmesi sırasında çalışanların, halkın, çevrenin ve gelecek nesillerin radyasyondan korunmasını sağlamak üzere uygun şartların oluşturularak sürdürülmesi, kazaların önlenmesi veya kaza sonuçlarının hafifletilmesini,

g) İşletmeden çıkarma: Bir daha işletilmeme kararı ile tesisin tamamının veya bir kısmının düzenleyici kontrolden çıkarılmasına yönelik faaliyetler bütünü,

ğ) Komisyon: Nükleer Zarar Tespit Komisyonunu,

h) Kullanılmış yakıt: Reaktörden çıkarılmış ve mevcut haliyle yeniden yakıt olarak kullanılmayacak olan reaktörde ışınlanmış yakıtı,

ı) Kurul: Nükleer Düzenleme Kurulunu,

i) Kurum: Nükleer Düzenleme Kurumunu,

j) Nükleer güvence: Nükleer silahların yayılmasının önlenmesine yönelik ulusal ve uluslararası yükümlülükleri,

k) Nükleer madde: Uranyum, toryum, plütonyum ile diğer bölünebilir maddelerin Kurum tarafından belirlenen izotopları ile fiziksel ve kimyasal formlarını,

l) Nükleer tesis: Nükleer madde çıkarmak, üretmek, işlemek, kullanmak, bulundurmak, yeniden işlemek veya depolamak amacıyla kurulmakta olan veya işletilen tesisi,

m) NÜTED A.Ş.: NÜTED Nükleer Teknik Destek Anonim Şirketini,

n) Paris Sözleşmesi: 29/7/1960 tarihli Nükleer Enerji Sahasında Hukuki Mesuliyete Dair Sözleşme ve bu Sözleşmeyi değiştiren, Türkiye Cumhuriyeti'nin taraf olduğu protokolleri,

o) Radyasyon: İyonlaştırıcı radyasyonu,

ö) Radyasyon kaynağı: Radyasyon üreten veya yayan cihazlar ile radyoaktif kaynakları,

(Çorum Milletvekili Oğuzhan Kaya ve
87 Milletvekilinin Teklifi)

p) Radyasyon tesisi: Radyasyon kaynaklarının üretilmesi, kullanılması, bulundurulması veya bakımı ve onarımının yapılması amacıyla özel olarak tasarlanmış tesisi,

r) Radyasyon uygulamaları: Radyasyon kaynaklarının üretilmesi, kullanılması, bulundurulması, bakımı ve onarımı ile radyoaktif kaynakların ihracatı, ithalatı ve taşınması faaliyetlerini,

s) Radyoaktif atık: Bir daha kullanılmamasına karar verilen ve Kurum tarafından belirlenen serbestleştirme ve salım sınırlarının üzerinde radyoaktiviteye sahip radyoaktif maddeleri ve radyoaktif madde bulaşmış ya da radyoaktif olmuş her türlü malzemeyi,

ş) Radyoaktif atık tesisi: Radyoaktif atıkların işlendiği, depolandığı veya bertaraf edildiği tesisi,

t) Radyoaktif atık yönetimi: Radyoaktif atıkların toplanması, elleçlenmesi, işlenmesi, tesis içi taşınması, depolanması veya bertarafı ile ilgili idari ve teknik faaliyetleri,

u) Radyoaktif kaynak: İçeriğindeki radyoaktif maddeden faydalanılarak radyasyon uygulamalarında kullanılmak üzere üretilen açık veya kapalı kaynakları,

ü) Radyoaktif madde: Nükleer madde, radyoaktif kaynak ve radyoaktif atıklar da dâhil olmak üzere, çekirdekleri kendiliğinden bozunmaya uğrayarak radyasyon yayan izotop veya izotopları içeren maddeleri,

v) TENMAK: Türkiye Enerji, Nükleer ve Maden Araştırma Kurumunu,

y) Tesis: Nükleer tesis, radyasyon tesisi veya radyoaktif atık tesisini,

z) Yetkilendirilen kişi: Bu Kanun kapsamındaki bir faaliyetin yürütülmesi için Kurum tarafından kendisine lisans, izin veya yetki belgesi verilen gerçek veya tüzel kişiyi, ifade eder.

(2) Beşinci Bölümün uygulanmasında; Paris Sözleşmesinde yer almakla birlikte bu Kanunda yer almayan tanımlar ile bu maddenin birinci

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

p) Radyasyon tesisi: Radyasyon kaynaklarının üretilmesi, kullanılması, bulundurulması veya bakımı ve onarımının yapılması amacıyla özel olarak tasarlanmış tesisi,

r) Radyasyon uygulamaları: Radyasyon kaynaklarının üretilmesi, kullanılması, bulundurulması, bakımı ve onarımı ile radyoaktif kaynakların ihracatı, ithalatı ve taşınması faaliyetlerini,

s) Radyoaktif atık: Bir daha kullanılmamasına karar verilen ve Kurum tarafından belirlenen serbestleştirme ve salım sınırlarının üzerinde radyoaktiviteye sahip radyoaktif maddeleri ve radyoaktif madde bulaşmış ya da radyoaktif olmuş her türlü malzemeyi,

ş) Radyoaktif atık tesisi: Radyoaktif atıkların işlendiği, depolandığı veya bertaraf edildiği tesisi,

t) Radyoaktif atık yönetimi: Radyoaktif atıkların toplanması, elleçlenmesi, işlenmesi, tesis içi taşınması, depolanması veya bertarafı ile ilgili idari ve teknik faaliyetleri,

u) Radyoaktif kaynak: İçeriğindeki radyoaktif maddeden faydalanılarak radyasyon uygulamalarında kullanılmak üzere üretilen açık veya kapalı kaynakları,

ü) Radyoaktif madde: Nükleer madde, radyoaktif kaynak ve radyoaktif atıklar da dâhil olmak üzere, çekirdekleri kendiliğinden bozunmaya uğrayarak radyasyon yayan izotop veya izotopları içeren maddeleri,

v) TENMAK: Türkiye Enerji, Nükleer ve Maden Araştırma Kurumunu,

y) Tesis: Nükleer tesis, radyasyon tesisi veya radyoaktif atık tesisini,

z) Yetkilendirilen kişi: Bu Kanun kapsamındaki bir faaliyetin yürütülmesi için Kurum tarafından kendisine lisans, izin veya yetki belgesi verilen gerçek veya tüzel kişiyi, ifade eder.

(2) Beşinci Bölümün uygulanmasında; Paris Sözleşmesinde yer almakla birlikte bu Kanunda yer almayan tanımlar ile birinci fıkranın (k)

(Çorum Milletvekili Oğuzhan Kaya ve
87 Milletvekilinin Teklifi)

fıkrasının (k) bendinde yer alan nükleer madde, (1) bendinde yer alan nükleer tesis ifadeleri için Paris Sözleşmesinde yer alan tanımlar geçerlidir.

İKİNCİ BÖLÜM

Genel İlkeler

Genel ilkeler

MADDE 3- (1) Nükleer enerji ve nükleer maddelerle ilgili herhangi bir faaliyeti yürütecek gerçek veya tüzel kişiler, Türkiye Cumhuriyeti'nin taraf olduğu nükleer güvence ile ilgili uluslararası anlaşma ve sözleşmelere uymakla yükümlüdür.

(2) Çalışanların, halkın, çevrenin ve gelecek nesillerin radyasyona maruz kalma riskini içeren her türlü faaliyette;

a) Faaliyetin bireysel veya toplumsal açıdan fayda sağlaması,

b) Faaliyet nedeniyle maruz kalınabilecek radyasyon dozlarının mümkün ve makul olan en düşük düzeyde tutulması,

c) Faaliyet nedeniyle maruz kalınabilecek radyasyon dozlarının Kurum tarafından belirlenen doz sınırlarını aşmaması,
ilkeleri esas alınır.

(3) Nükleer enerji ve radyasyona ilişkin faaliyetler ile bu faaliyetlerle ilgili kişi, tesis, cihaz ve maddeler güvenlik, emniyet ve nükleer güvence açısından düzenleyici kontrole tabidir. Düzenleyici kontrole ilişkin verilecek muafiyetler ile bu muafiyetlerin sınır ve koşulları, güvenlik ve emniyetle ilgili gerekleri karşılayacak şekilde, dereceli yaklaşım esas alınarak Kurum tarafından yönetmelikle belirlenir.

(4) Bu Kanun kapsamındaki faaliyetlerde güvenlik ve emniyetin öncelikli olarak temin edilmesi esastır.

(5) Çalışanların, halkın, çevrenin ve gelecek nesillerin radyasyona maruz kalması riskini doğuracak her türlü faaliyete ilişkin olarak bu riskten etkilenebilecek kişilerin bilgilendirilmesi esastır.

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve
Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

bendinde yer alan nükleer madde, (1) bendinde yer alan nükleer tesis ifadeleri için Paris Sözleşmesinde yer alan tanımlar geçerlidir.

İKİNCİ BÖLÜM

Genel İlkeler

Genel ilkeler

MADDE 3- (1) Nükleer enerji ve nükleer maddelerle ilgili herhangi bir faaliyeti yürütecek gerçek veya tüzel kişiler, Türkiye Cumhuriyeti'nin taraf olduğu nükleer güvence ile ilgili uluslararası anlaşma ve sözleşmelere uymakla yükümlüdür.

(2) Çalışanların, halkın, çevrenin ve gelecek nesillerin radyasyona maruz kalma riskini içeren her türlü faaliyette;

a) Faaliyetin bireysel veya toplumsal açıdan fayda sağlaması,

b) Faaliyet nedeniyle maruz kalınabilecek radyasyon dozlarının mümkün ve makul olan en düşük düzeyde tutulması,

c) Faaliyet nedeniyle maruz kalınabilecek radyasyon dozlarının Kurum tarafından belirlenen doz sınırlarını aşmaması,
ilkeleri esas alınır.

(3) Nükleer enerji ve radyasyona ilişkin faaliyetler ile bu faaliyetlerle ilgili kişi, tesis, cihaz ve maddeler güvenlik, emniyet ve nükleer güvence açısından düzenleyici kontrole tabidir. Düzenleyici kontrole ilişkin verilecek muafiyetler ile bu muafiyetlerin sınır ve koşulları, güvenlik ve emniyetle ilgili gerekleri karşılayacak şekilde, dereceli yaklaşım esas alınarak Kurum tarafından yönetmelikle belirlenir.

(4) Bu Kanun kapsamındaki faaliyetlerde öncelikli olarak güvenlik ve emniyetin temin edilmesi esastır.

(5) Çalışanların, halkın, çevrenin ve gelecek nesillerin radyasyona maruz kalma riskini doğuracak her türlü faaliyete ilişkin olarak bu riskten etkilenebilecek kişilerin bilgilendirilmesi esastır.

(Çorum Milletvekili Oğuzhan Kaya ve
87 Milletvekilinin Teklifi)

(6) Nükleer enerji ve radyasyona ilişkin faaliyetleri bu Kanun kapsamı dışındaki alanlarda düzenleyen ya da denetleyen diğer kamu kurum ve kuruluşlarının idari işlem ve eylemleri güvenlik, emniyet ve nükleer güvenceyi zafiyete uğratacak şekilde tesis edilemez.

(7) Diğer mevzuatın güvenlik, emniyet ve nükleer güvence gerekliliklerini karşılayamayan hükümleri bu Kanun kapsamındaki faaliyetlere uygulanmaz. Bu durumlarda Kurum güvenlik, emniyet ve nükleer güvenceyi temin etmek üzere ilave düzenlemeler yapabilir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Yetkilendirme ve Denetim

Yetkilendirme

MADDE 4- (1) Bu Kanun kapsamındaki faaliyetler Kuruma bildirimde bulunulmaksızın veya Kurumdan yetki alınmaksızın yürütülemez. Bu faaliyetleri yürütmek isteyen gerçek veya tüzel kişiler Kuruma başvuruda bulunmakla yükümlüdür. Kurum güvenlik veya emniyetle ilgili ilkeleri esas alarak; bildirim veya yetkilendirme gerektiren faaliyetleri belirler.

(2) Kurumdan; nükleer tesis, radyasyon tesisi, radyoaktif atık tesisi işletmek ve radyasyon uygulamalarını yürütmek için lisans alınması zorunludur. Kurumdan yalnızca Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları veya Türkiye Cumhuriyeti mevzuatına göre kurulmuş tüzel kişiler lisans alabilir.

(3) Kurumdan;

a) Nükleer tesis için sahanın hazırlanması, Kurum tarafından belirlenen ekipmanın imal edilmesi, tesisin inşa edilmesi, işletmeye alınması, işletmeden çıkarılması, yeniden işletmeye geçilmesi ile tesiste güvenlik ve emniyeti ilgilendiren değişiklik yapılması,

b) Radyasyon tesisinin işletmeye alınması, işletmeden çıkarılması ile tesiste güvenlik ve emniyeti ilgilendiren değişiklik yapılması,

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve
Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

(6) Nükleer enerji ve radyasyona ilişkin faaliyetleri bu Kanun kapsamı dışındaki alanlarda düzenleyen ya da denetleyen diğer kamu kurum ve kuruluşlarının idari işlem ve eylemleri güvenlik, emniyet ve nükleer güvenceyi zafiyete uğratacak şekilde tesis edilemez.

(7) Diğer mevzuatın güvenlik, emniyet ve nükleer güvence gerekliliklerini karşılayamayan hükümleri bu Kanun kapsamındaki faaliyetlere uygulanmaz. Bu durumda Kurum güvenlik, emniyet ve nükleer güvenceyi temin etmek üzere ilave düzenlemeler yapabilir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Yetkilendirme ve Denetim

Yetkilendirme

MADDE 4- (1) Bu Kanun kapsamındaki faaliyetler Kuruma bildirimde bulunulmaksızın veya Kurumdan yetki alınmaksızın yürütülemez. Bu faaliyetleri yürütmek isteyen gerçek veya tüzel kişiler Kuruma başvuruda bulunmakla yükümlüdür. Kurum güvenlik ve emniyetle ilgili ilkeleri esas alarak; bildirim veya yetkilendirme gerektiren faaliyetleri belirler.

(2) Kurumdan; nükleer tesis, radyasyon tesisi, radyoaktif atık tesisi işletmek ve radyasyon uygulamalarını yürütmek için lisans alınması zorunludur. Kurumdan yalnızca Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları veya Türkiye Cumhuriyeti mevzuatına göre kurulmuş tüzel kişiler lisans alabilir.

(3) Kurumdan;

a) Nükleer tesis için sahanın hazırlanması, Kurum tarafından belirlenen ekipmanın imal edilmesi, tesisin inşa edilmesi, işletmeye alınması, işletmeden çıkarılması, yeniden işletmeye geçilmesi ile tesiste güvenlik ve emniyeti ilgilendiren değişiklik yapılması,

b) Radyasyon tesisinin işletmeye alınması, işletmeden çıkarılması ile tesiste güvenlik ve emniyeti ilgilendiren değişiklik yapılması,

(Çorum Milletvekili Oğuzhan Kaya ve
87 Milletvekilinin Teklifi)

c) Radyoaktif atık tesisi için tesisin inşa edilmesi, işletmeye alınması, işletmeden çıkarılması, kapatılması ile tesiste güvenlik ve emniyeti ilgilendiren değişiklik yapılması,

ç) Radyoaktif maddelerin ihracatı, ithalatı, taşınması, transit geçirilmesi,

d) Nükleer güvence kapsamında, nükleer alanda kullanılmak üzere özel olarak tasarlanmış veya hazırlanmış madde, malzeme, ekipman, sistem, bileşen ve ilgili teknoloji ile nükleer çift kullanımlı madde, malzeme, ekipman, sistem, bileşen ve ilgili teknolojinin ihracatı,

e) Nükleer güvence kapsamında Kurum tarafından belirlenen madde, malzeme, ekipman, sistem, bileşen veya ilgili teknolojinin ithalatı,

f) Güvenlik, emniyet ve nükleer güvence dikkate alınarak Kurum tarafından belirlenen diğer faaliyetler,

için izin alınması zorunludur.

(4) Bu Kanun kapsamındaki faaliyetlere ilişkin Kurum tarafından belirlenen;

a) Faaliyetlerde görev alacak personele radyasyondan korunmaya yönelik eğitim veren tüzel kişiler,

b) Radyasyondan korunmaya yönelik hizmet verecek kişiler,

c) Faaliyetlerde görev alacak personel,

ç) Ekipman imalatı yapan kişiler,

d) Üçüncü taraf gözetimi yapan şirketler,

için Kurumdan yetki belgesi alınması zorunludur. Kurum, yetkilendirilen kişilere diğer kişiler tarafından verilecek hizmetler veya güvenlik, emniyet ve nükleer güvenceye etki edebilecek diğer faaliyetler için yetki belgesi alma yükümlülüğü getirebilir.

(5) Kurum yetkilendirdiği bir faaliyet için güvenlik, emniyet ve nükleer güvenceye ilişkin uyulması gereken koşullar da dâhil olmak üzere gerekli yetki koşullarını belirler.

(6) Kurum tarafından verilen lisans, izin ve yetki belgesi devredilemez.

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

c) Radyoaktif atık tesisi için tesisin inşa edilmesi, işletmeye alınması, işletmeden çıkarılması, kapatılması ile tesiste güvenlik ve emniyeti ilgilendiren değişiklik yapılması,

ç) Radyoaktif maddelerin ihracatı, ithalatı, taşınması, transit geçirilmesi,

d) Nükleer güvence kapsamında, nükleer alanda kullanılmak üzere özel olarak tasarlanmış veya hazırlanmış madde, malzeme, ekipman, sistem, bileşen ve ilgili teknoloji ile nükleer çift kullanımlı madde, malzeme, ekipman, sistem, bileşen ve ilgili teknolojinin ihracatı,

e) Nükleer güvence kapsamında Kurum tarafından belirlenen madde, malzeme, ekipman, sistem, bileşen veya ilgili teknolojinin ithalatı,

f) Güvenlik, emniyet ve nükleer güvence dikkate alınarak Kurum tarafından belirlenen diğer faaliyetler,

için izin alınması zorunludur. Bu fıkranın (d) ve (e) bentleri kapsamında verilecek izinlere ilişkin olarak Kurum tarafından ilgili bakanlıkların görüşü alınır.

(4) Bu Kanun kapsamındaki faaliyetlere ilişkin Kurum tarafından belirlenen;

a) Faaliyetlerde görev alacak personele radyasyondan korunmaya yönelik eğitim veren tüzel kişiler,

b) Radyasyondan korunmaya yönelik hizmet verecek kişiler,

c) Faaliyetlerde görev alacak personel,

ç) Ekipman imalatı yapan kişiler,

d) Üçüncü taraf gözetimi yapan şirketler,

için Kurumdan yetki belgesi alınması zorunludur. Kurum, yetkilendirilen kişilere diğer kişiler tarafından verilecek hizmetler veya güvenlik, emniyet ve nükleer güvenceye etki edebilecek diğer faaliyetler için yetki belgesi alma yükümlülüğü getirebilir.

(5) Kurum yetkilendirdiği bir faaliyet için güvenlik, emniyet ve nükleer güvenceye ilişkin uyulması gereken koşullar da dâhil olmak üzere gerekli yetki koşullarını belirler.

(Çorum Milletvekili Oğuzhan Kaya ve
87 Milletvekilinin Teklifi)

(7) Yetkilendirme için başvuru yapan kişiler, Kurum tarafından yetkilendirme için talep edilen tüm bilgi ve belgeleri istenilen biçim ve içerikte sağlar ve belirlenen bedelleri öder.

(8) Bildirimlere ve yetkilendirmelere ilişkin süreçler, yetkilendirme koşulları, başvuru, yetkilerin kapsamı ve geçerlilik süreleri ile yetkinin yenilenmesi, kısıtlanması, askıya alınması, iptali veya daha önce yetkilendirilmiş bir faaliyet için başka bir kişinin yetkilendirilmesine ilişkin hususlar Kurum tarafından ilgili Bakanlıkların görüşü alınarak yönetmelikle belirlenir.

Yetkilendirilen kişinin sorumlulukları

MADDE 5- (1) Yetkilendirilen tüzel kişiler, verilen yetkinin koşulları çerçevesinde, her türlü sorumluluk kendilerinde olmak üzere;

a) Faaliyet sırasında radyasyondan korunma, güvenlik ve emniyeti sağlar.

b) Faaliyetin güvenlik ve emniyet kültürüne sahip yeterli sayıda ve yetkin personel marifetiyle yürütülmesini sağlar.

c) Faaliyetin güvenli ve emniyetli bir şekilde yürütülebilmesi için gerekli organizasyon yapısını, teçhizatı ve mali kaynağı sağlar.

ç) Personele gerekli eğitimlerin verilmesini sağlar.

d) Kurum tarafından belirlenen sıklıkta güvenlik ve emniyet değerlendirmeleri yapar veya yaptırır.

e) Faaliyetini uygun yönetim sistemiyle yürütür.

f) Mevzuatta ve yönetim sisteminde tanımlı kayıtları tutar, bildirim ve raporlamaları yapar.

g) Kurum tarafından istenen bilgi ve belgeleri istenen biçim, kapsam, içerik ve sürede Kuruma sunar.

ğ) Güvenlik ve emniyete ilişkin olarak gereken veya Kurum tarafından istenen araştırma ve incelemeleri yapar veya yaptırır.

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

(6) Kurum tarafından verilen lisans, izin ve yetki belgesi devredilemez.

(7) Yetkilendirme için başvuru yapan kişiler, Kurum tarafından yetkilendirme için talep edilen tüm bilgi ve belgeleri istenilen biçim ve içerikte sağlar ve belirlenen bedelleri öder.

(8) Bildirimlere ve yetkilendirmelere ilişkin süreçler, yetkilendirme koşulları, başvuru, yetkilerin kapsamı ve geçerlilik süreleri ile yetkinin yenilenmesi, kısıtlanması, askıya alınması, iptali veya daha önce yetkilendirilmiş bir faaliyet için başka bir kişinin yetkilendirilmesine ilişkin hususlar Kurum tarafından ilgili Bakanlıkların görüşü alınarak yönetmelikle belirlenir.

Yetkilendirilen kişinin sorumlulukları

MADDE 5- (1) Yetkilendirilen tüzel kişiler, verilen yetkinin koşulları çerçevesinde, her türlü sorumluluk kendilerinde olmak üzere;

a) Faaliyet sırasında radyasyondan korunma, güvenlik ve emniyeti sağlar.

b) Faaliyetin güvenlik ve emniyet kültürüne sahip yeterli sayıda ve yetkin personel marifetiyle yürütülmesini sağlar.

c) Faaliyetin güvenli ve emniyetli bir şekilde yürütülebilmesi için gerekli organizasyon yapısını, teçhizatı ve mali kaynağı sağlar.

ç) Personele gerekli eğitimlerin verilmesini sağlar.

d) Kurum tarafından belirlenen sıklıkta güvenlik ve emniyet değerlendirmeleri yapar veya yaptırır.

e) Faaliyetini uygun yönetim sistemiyle yürütür.

f) Mevzuatta ve yönetim sisteminde tanımlı kayıtları tutar, bildirim ve raporlamaları yapar.

g) Kurum tarafından istenen bilgi ve belgeleri istenen biçim, kapsam, içerik ve sürede Kuruma sunar.

ğ) Güvenlik ve emniyete ilişkin olarak gereken veya Kurum tarafından istenen araştırma ve incelemeleri yapar veya yaptırır.

(Çorum Milletvekili Oğuzhan Kaya ve
87 Milletvekilinin Teklifi)

h) Nükleer güvenceye ilişkin yükümlülüklerini yerine getirir.

ı) Kurum tarafından yapılan denetimler sonucunda gerekli görülen düzeltici ve önleyici faaliyetleri süresi içerisinde yerine getirir.

i) Radyasyon acil durumlarının saha içi yönetimini yürütür, saha dışı acil durumların yönetiminde Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı ve diğer ilgili kurum ve kuruluşlarla işbirliği yapar.

j) Yapılan değerlendirmeler sonucunda Kurum tarafından belirlenen güvenlik, emniyet ve nükleer güvenceye ilişkin ilave yükümlülükleri yerine getirir.

k) Düzenleyici kontrolden çıkarılmak için gereken şartları sağlar.

(2) Yetkilendirilen gerçek kişiler yetkilendirilmiş olduğu faaliyeti güvenlik ve emniyete azami önem ve önceliği vererek, ilgili mevzuat ve yetki koşulları uyarınca yerine getirir.

(3) Bir faaliyetin yürütülmesinde güvenlik, emniyet ve nükleer güvencenin sağlanmasında asıl sorumluluk yetkilendirilen kişiye aittir. Verilen yetkinin koşullarına ve mevzuata uymak veya düzenleyici kontrol altında olmak veya yükümlülüklerini yerine getirmek üzere görevlendirme yapmak veya hizmet almak yetkilendirilen kişinin sorumluluğunu azaltmaz veya ortadan kaldırmaz.

(4) Yetkilendirilen kişiler, faaliyete ilişkin yükümlülükleri sona ermeden, faaliyetin yürütüldüğü yeri veya tesisi, nükleer maddeyi, radyoaktif kaynağı veya radyoaktif atığı sahipsiz kalacak şekilde terk edemez.

(5) Yetkilendirilen kişiler, bu Kanun kapsamındaki mali yükümlülüklerini yerine getirir.

(6) Yetkilendirilen kişinin sorumlulukları, düzenleyici kontrolden çıkarılma ile sona erer. Yetkilendirilen kişinin işi bırakması, yetkisinin kısıtlanması, askıya alınması ya da iptal edilmesi

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve
Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

h) Nükleer güvenceye ilişkin yükümlülüklerini yerine getirir.

ı) Kurum tarafından yapılan denetimler sonucunda gerekli görülen düzeltici ve önleyici faaliyetleri süresi içerisinde yerine getirir.

i) Radyasyon acil durumlarının saha içi yönetimini yürütür, saha dışı acil durumların yönetiminde Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı ve diğer ilgili kurum ve kuruluşlarla işbirliği yapar.

j) Yapılan değerlendirmeler sonucunda Kurum tarafından belirlenen güvenlik, emniyet ve nükleer güvenceye ilişkin ilave yükümlülükleri yerine getirir.

k) Düzenleyici kontrolden çıkarılmak için gereken şartları sağlar.

(2) Yetkilendirilen gerçek kişiler yetkilendirilmiş oldukları faaliyeti güvenlik ve emniyete azami önem ve önceliği vererek, ilgili mevzuat ve yetki koşulları uyarınca yerine getirir.

(3) Bir faaliyetin yürütülmesinde güvenlik, emniyet ve nükleer güvencenin sağlanmasında asıl sorumluluk yetkilendirilen kişiye aittir. Verilen yetkinin koşullarına ve mevzuata uymak veya düzenleyici kontrol altında olmak veya yükümlülüklerini yerine getirmek üzere görevlendirme yapmak veya hizmet almak yetkilendirilen kişinin sorumluluğunu azaltmaz veya ortadan kaldırmaz.

(4) Yetkilendirilen kişiler, faaliyete ilişkin yükümlülükleri sona ermeden, faaliyetin yürütüldüğü yeri veya tesisi, nükleer maddeyi, radyoaktif kaynağı veya radyoaktif atığı sahipsiz kalacak şekilde terk edemez.

(5) Yetkilendirilen kişiler, bu Kanun kapsamındaki mali yükümlülüklerini yerine getirir.

(6) Yetkilendirilen kişinin sorumlulukları, düzenleyici kontrolden çıkarılma ile sona erer. Yetkilendirilen kişinin işi bırakması, yetkisinin kısıtlanması, askıya alınması ya da iptal edilmesi

(Çorum Milletvekili Oğuzhan Kaya ve
87 Milletvekilinin Teklifi)

ve benzeri durumlar sorumluluğunu ortadan kaldırmaz. Bu gibi durumlarda güvenlik, emniyet ve nükleer güvence açısından zafiyet oluştuğunun Kurum tarafından değerlendirilmesi hâlinde, hukuki ve mali sorumluluk yetkilendirilen kişiye ait olmak kaydıyla, güvenlik, emniyet ve nükleer güvencenin sağlanmasına yönelik her türlü önlem Kurum tarafından aldırılabilir.

Onay

MADDE 6- (1) Nükleer tesisler, radyasyon tesisleri veya radyoaktif atık tesislerinin kurulacağı saha Kurumun onayına tabidir. Kurum, faaliyetlere ilişkin olarak radyasyondan korunma, güvenlik, emniyet ve nükleer güvenceyi dikkate alarak, onaya tabi başka hususlar belirleyebilir.

(2) Kurum; çalışanların, halkın, çevrenin ve gelecek nesillerin radyasyondan korunmasına etki edebilecek faaliyetler için uygunluk ölçütleri belirleyebilir ve onaya tabi tutabilir.

Denetim ve yerinde inceleme

MADDE 7- (1) Bu Kanun kapsamındaki faaliyetler ve yetkilendirilen kişiler Kurumun denetimine tabidir. Kurum, yetkilendirme kapsamında, yetkilendirilen kişilerin yüklenici, alt yüklenici, tedarikçi ve alt tedarikçilerinin faaliyetlerini de denetleyebilir. Denetimler programlı ya da programsız, resmi tatil günleri de dâhil olmak üzere yılın herhangi bir günü ve günün herhangi bir saatinde haberli veya habersiz yapılabilir.

(2) Kurum denetim ve yerinde inceleme kapsamında, sonuçları itibarıyla Kurum açısından bağlayıcı olmayacak şekilde inceleme, araştırma, tespit ve raporlama yapmak üzere ihtisas sahibi kamu kurum ve kuruluşları, özel hukuk tüzel kişileri ve gerçek kişilerden teknik destek hizmeti alabilir.

(3) Lisans verilen nükleer tesislerin ve radyoaktif atık tesislerinin sahalılarında yapılacak yapılar hakkında 29/6/2001 tarihli ve 4708 sayılı

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve
Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

ve benzeri durumlar sorumluluğunu ortadan kaldırmaz. Bu gibi durumlarda güvenlik, emniyet ve nükleer güvence açısından zafiyet oluştuğunun Kurum tarafından değerlendirilmesi hâlinde, hukuki ve mali sorumluluk yetkilendirilen kişiye ait olmak kaydıyla, güvenlik, emniyet ve nükleer güvencenin sağlanmasına yönelik her türlü önlem Kurum tarafından aldırılabilir.

Onay

MADDE 6- (1) Nükleer tesisler, radyasyon tesisleri veya radyoaktif atık tesislerinin kurulacağı saha Kurumun onayına tabidir. Kurum, faaliyetlere ilişkin olarak radyasyondan korunma, güvenlik, emniyet ve nükleer güvenceyi dikkate alarak, onaya tabi başka hususlar belirleyebilir.

(2) Kurum; çalışanların, halkın, çevrenin ve gelecek nesillerin radyasyondan korunmasına etki edebilecek faaliyetler için uygunluk ölçütleri belirleyebilir ve onaya tabi tutabilir.

Denetim ve yerinde inceleme

MADDE 7- (1) Bu Kanun kapsamındaki faaliyetler ve yetkilendirilen kişiler Kurumun denetimine tabidir. Kurum, yetkilendirme kapsamında, yetkilendirilen kişilerin yüklenici, alt yüklenici, tedarikçi ve alt tedarikçilerinin faaliyetlerini de denetleyebilir. Denetimler programlı ya da programsız, resmi tatil günleri de dâhil olmak üzere yılın herhangi bir günü ve günün herhangi bir saatinde haberli veya habersiz yapılabilir.

(2) Kurum denetim ve yerinde inceleme kapsamında, sonuçları itibarıyla Kurum açısından bağlayıcı olmayacak şekilde inceleme, araştırma, tespit ve raporlama yapmak üzere ihtisas sahibi kamu kurum ve kuruluşları, özel hukuk tüzel kişileri ve gerçek kişilerden teknik destek hizmeti alabilir.

(3) Lisans verilen nükleer tesislerin ve radyoaktif atık tesislerinin sahalılarında yapılacak yapılar hakkında 29/6/2001 tarihli ve 4708 sayılı

(Çorum Milletvekili Oğuzhan Kaya ve
87 Milletvekilinin Teklifi)

Yapı Denetimi Hakkında Kanun hükümleri ile 3/5/1985 tarihli ve 3194 sayılı İmar Kanununun fenni mesuliyete ilişkin hükümleri uygulanmaz. Bu yapılara ilişkin her türlü sorumluluk yetkilendirilen kişiye aittir. Bu yapıların denetimi Kurum tarafından yapılır. Bu durum yetkilendirilen kişinin sorumluluğunu kısmen veya tamamen ortadan kaldırmaz. Denetimler bu konuda ihtisas sahibi olan kamu kurum ve kuruluşları ile birlikte de yapılabilir. Kurumun bu kapsamdaki talepleri ihtisas sahibi kamu kurum ve kuruluşları tarafından gecikmeksizin karşılanır.

(4) Kurumun denetimine ilave olarak; yetkilendirilen tüzel kişiler, nükleer tesis veya radyoaktif atık tesisine ilişkin yapıların denetimi de dâhil olmak üzere Kurum tarafından belirlenen faaliyetlerin üçüncü taraf gözetimi için yetkilendirilmiş şirketlerden hizmet alır. Bu şirketlerin faaliyet, yetki ve sorumlulukları ile hizmet alımına ilişkin usul ve esaslar Kurum tarafından yönetmelikle belirlenir.

(5) Denetime tabi olanlar, Kurum denetçilerinin ve Kurum tarafından görevlendirilen kişilerin görevlerini serbestçe ve zamanında yerine getirebilmeleri için gerekli şartları sağlar ve koruyucu güvenlik tedbirlerini alır.

(6) Nükleer güvence denetimine tabi olanlar, Uluslararası Atom Enerjisi Ajansının Türkiye Cumhuriyeti tarafından onaylanmış denetçileri tarafından yapılan denetimlerde, ilgili mevzuatta belirtilen yükümlülüklerini yerine getirir. Bu denetimlere Kurum temsilcisi refakat eder.

(7) Yetkilendirilen kişiler Kurumun denetimleri için Kurum tarafından belirlenen bedelleri öder.

(8) Denetim ve yerinde incelemeye ilişkin iş ve işlemler, denetimin türü ve kapsamı ile Kurum denetçilerine ilişkin hususlar Kurum tarafından yönetmelikle belirlenir.

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve
Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Yapı Denetimi Hakkında Kanun hükümleri ile 3/5/1985 tarihli ve 3194 sayılı İmar Kanununun fenni mesuliyete ilişkin hükümleri uygulanmaz. Bu yapılara ilişkin her türlü sorumluluk yetkilendirilen kişiye aittir. Bu yapıların denetimi Kurum tarafından yapılır. Bu durum yetkilendirilen kişinin sorumluluğunu kısmen veya tamamen ortadan kaldırmaz. Denetimler bu konuda ihtisas sahibi olan kamu kurum ve kuruluşları ile birlikte de yapılabilir. Kurumun bu kapsamdaki talepleri ihtisas sahibi kamu kurum ve kuruluşları tarafından gecikmeksizin karşılanır.

(4) Kurumun denetimine ilave olarak; yetkilendirilen tüzel kişiler, nükleer tesis veya radyoaktif atık tesisine ilişkin yapıların denetimi de dâhil olmak üzere Kurum tarafından belirlenen faaliyetlerin üçüncü taraf gözetimi için yetkilendirilmiş şirketlerden hizmet alır. Bu şirketlerin faaliyet, yetki ve sorumlulukları ile hizmet alımına ilişkin usul ve esaslar Kurum tarafından yönetmelikle belirlenir.

(5) Denetime tabi olanlar, Kurum denetçilerinin ve Kurum tarafından görevlendirilen kişilerin görevlerini serbestçe ve zamanında yerine getirebilmeleri için gerekli şartları sağlar ve koruyucu güvenlik tedbirlerini alır.

(6) Nükleer güvence denetimine tabi olanlar, Uluslararası Atom Enerjisi Ajansının Türkiye Cumhuriyeti tarafından onaylanmış denetçileri tarafından yapılan denetimlerde, ilgili mevzuatta belirtilen yükümlülüklerini yerine getirir. Bu denetimlere Kurum temsilcisi refakat eder.

(7) Yetkilendirilen kişiler Kurumun denetimleri için Kurum tarafından belirlenen bedelleri öder.

(8) Denetim ve yerinde incelemeye ilişkin iş ve işlemler, denetimin türü ve kapsamı ile Kurum denetçilerine ilişkin hususlar Kurum tarafından yönetmelikle belirlenir.

(Çorum Milletvekili Oğuzhan Kaya ve
87 Milletvekilinin Teklifi)

Kurum denetçileri

MADDE 8- (1) Kurum denetçileri Kurum tarafından belirlenen vasıfları taşıyan Kurum personeli arasından Kurul tarafından yetkilendirilir. Kurum denetçileri ve denetime eşlik etmek üzere görevlendirilen diğer Kurum personeli, denetim amacıyla ilgili yerlere veya tesislere girmek; faaliyetleri denetlemek ve yerinde incelemek; gerekli gördükleri kişilerle görüşmek ve gerekli gördükleri hususlarda inceleme, araştırma ve soruşturma yapmak; her türlü bilgi, belge ve kayıtları istemek, incelemek, incelemek, alıkoymak veya suretini almak; herhangi bir malzeme veya numuneyi almak, aldırarak, alıkoymak, usulüne uygun olarak bertaraf etmek veya ettirmek; herhangi bir cihazı kullanarak ölçüm, analiz, muayene ve test yapmak veya yaptırmak; görsel, işitsel veya yazılı kayıt tutmak yetkisine sahiptir.

(2) Denetime eşlik etmek veya yerinde inceleme yapmak üzere Kurum tarafından görevlendirilen personel ile 7 nci maddenin ikinci fıkrası uyarınca hizmet alınanlar veya bunların personeli ilgili yerlere veya tesislere girmek; gerekli gördüğü kişilerle görüşmek; her türlü bilgi, belge ve kayıtları incelemek, suretini almak; herhangi bir malzeme veya numuneyi almak; herhangi bir cihazı kullanarak ölçüm, analiz, muayene ve test yapmak; görsel, işitsel veya yazılı kayıt tutmak yetkisine sahiptir.

(3) Güvenlik veya emniyetin tehlikeye düştüğü veya düşebileceği ve müdahalenin gecikmesinde sakınca bulunan hallerde Kurum denetçisi durumu Kuruma ve yetkilendirilen kişiye derhal bildirir. Bu durumda, Kurum yetki verilen faaliyetin tamamının veya bir kısmının durdurulması veya sınırlandırılması da dâhil olmak üzere gerekli tedbirleri alabilir.

(4) Kurum denetçisi, denetim sırasında gerekli hallerde mülki idare amirlerinden kolluk kuvveti talebinde bulunabilir. Bu durumda mülki idare amirleri ve kolluk kuvvetleri Kurum denetçilerine gereken desteği gecikmeksizin sağlar.

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve
Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Kurum denetçileri

MADDE 8- (1) Kurum denetçileri Kurum tarafından belirlenen vasıfları taşıyan Kurum personeli arasından Kurul tarafından yetkilendirilir. Kurum denetçileri ve denetime eşlik etmek üzere görevlendirilen diğer Kurum personeli, denetim amacıyla ilgili yerlere veya tesislere girmek; faaliyetleri denetlemek ve yerinde incelemek; gerekli gördükleri kişilerle görüşmek ve gerekli gördükleri hususlarda inceleme, araştırma ve soruşturma yapmak; her türlü bilgi, belge ve kayıtları istemek, incelemek, incelemek, alıkoymak veya suretini almak; herhangi bir malzeme veya numuneyi almak, aldırarak, alıkoymak, usulüne uygun olarak bertaraf etmek veya ettirmek; herhangi bir cihazı kullanarak ölçüm, analiz, muayene ve test yapmak veya yaptırmak; görsel, işitsel veya yazılı kayıt tutmak yetkisine sahiptir.

(2) Denetime eşlik etmek veya yerinde inceleme yapmak üzere Kurum tarafından görevlendirilen personel ile 7 nci maddenin ikinci fıkrası uyarınca hizmet alınanlar veya bunların personeli ilgili yerlere veya tesislere girmek; gerekli gördüğü kişilerle görüşmek; her türlü bilgi, belge ve kayıtları incelemek, suretini almak; herhangi bir malzeme veya numuneyi almak; herhangi bir cihazı kullanarak ölçüm, analiz, muayene ve test yapmak; görsel, işitsel veya yazılı kayıt tutmak yetkisine sahiptir.

(3) Güvenlik veya emniyetin tehlikeye düştüğü veya düşebileceği ve müdahalenin gecikmesinde sakınca bulunan hallerde Kurum denetçisi durumu Kuruma ve yetkilendirilen kişiye derhal bildirir. Bu durumda, Kurum yetki verilen faaliyetin tamamının veya bir kısmının durdurulması veya sınırlandırılması da dâhil olmak üzere gerekli tedbirleri alabilir.

(4) Kurum denetçisi, denetim sırasında gerekli hallerde mülki idare amirlerinden kolluk kuvveti talebinde bulunabilir. Bu durumda mülki idare amirleri ve kolluk kuvvetleri Kurum denetçilerine gereken desteği gecikmeksizin sağlar.

(Çorum Milletvekili Oğuzhan Kaya ve
87 Milletvekilinin Teklifi)

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Radyoaktif Atıklar, Kullanılmış Yakıtlar ve Özel Hesaplar

Radyoaktif atıklar ve kullanılmış yakıtlar

MADDE 9- (1) Türkiye Cumhuriyeti

egemenlik alanı dışında yürütülen bir faaliyet sırasında ortaya çıkmış olan radyoaktif atıklar, Türkiye Cumhuriyeti sınırları içerisine sokulamaz.

(2) Türkiye Cumhuriyeti sınırları içerisinde üretilmiş ve kullanım süresi dolduğunda menşeye iade şartı ile ihraç edilmiş radyasyon kaynaklarına, radyoaktif atıkların transit geçişine ve doğal radyoaktif maddelerin bulaşmış olduğu malzemenin ithalatına birinci fıkra hükmü uygulanmaz.

(3) Radyoaktif atıklar çevreye salınmaz veya bırakılmaz.

(4) Yürütülen faaliyetlere ilişkin olarak:

a) Ortaya çıkan kullanılmış yakıtların veya bertarafı hariç radyoaktif atıkların yönetiminde tüm sorumluluk faaliyet için yetkilendirilen kişiye aittir.

b) Tesislerde yürütülen herhangi bir faaliyet sonucu üretilen radyoaktif atıklar başka bir yetkilendirilen kişiye devredilene kadar tesiste depolanır.

c) Nükleer santrallerde ortaya çıkan kullanılmış yakıtlar, işletme ömrü boyunca nükleer santral sahasında depolanır.

ç) Faaliyetleri sonucu kullanılmış yakıtı veya radyoaktif atığı üreten yetkilendirilen kişi, bunların tesis içerisinde veya tesis dışarısında her türlü taşınmasından sorumludur. İşletmeden çıkarma faaliyetleri sırasında ortaya çıkacak radyoaktif atıkların her türlü sorumluluğu yetkilendirilen kişiye aittir.

d) Türkiye Cumhuriyeti egemenlik alanında yapılan faaliyetler neticesinde ortaya çıkan radyoaktif atıklar TENMAK tarafından bertaraf edilir.

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve
Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Radyoaktif Atıklar, Kullanılmış Yakıtlar ve Özel Hesaplar

Radyoaktif atıklar ve kullanılmış yakıtlar

MADDE 9- (1) Türkiye Cumhuriyeti

egemenlik alanı dışında yürütülen bir faaliyet sırasında ortaya çıkmış olan radyoaktif atıklar, Türkiye Cumhuriyeti sınırları içerisine sokulamaz.

(2) Türkiye Cumhuriyeti sınırları içerisinde üretilmiş ve kullanım süresi dolduğunda menşeye iade şartı ile ihraç edilmiş radyasyon kaynaklarına, radyoaktif atıkların transit geçişine ve doğal radyoaktif maddelerin bulaşmış olduğu malzemenin ithalatına birinci fıkra hükmü uygulanmaz.

(3) Radyoaktif atıklar çevreye salınmaz veya bırakılmaz.

(4) Yürütülen faaliyetlere ilişkin olarak;

a) Ortaya çıkan kullanılmış yakıtların veya bertarafı hariç radyoaktif atıkların yönetiminde tüm sorumluluk faaliyet için yetkilendirilen kişiye aittir.

b) Tesislerde yürütülen herhangi bir faaliyet sonucu üretilen radyoaktif atıklar başka bir yetkilendirilen kişiye devredilene kadar tesiste depolanır.

c) Nükleer santrallerde ortaya çıkan kullanılmış yakıtlar, işletme ömrü boyunca nükleer santral sahasında depolanır.

ç) Faaliyetleri sonucu kullanılmış yakıtı veya radyoaktif atığı üreten yetkilendirilen kişi, bunların tesis içerisinde veya tesis dışarısında her türlü taşınmasından sorumludur. İşletmeden çıkarma faaliyetleri sırasında ortaya çıkacak radyoaktif atıkların her türlü sorumluluğu yetkilendirilen kişiye aittir.

d) Türkiye Cumhuriyeti egemenlik alanında yapılan faaliyetler neticesinde ortaya çıkan radyoaktif atıklar TENMAK tarafından bertaraf edilir.

(Çorum Milletvekili Oğuzhan Kaya ve
87 Milletvekilinin Teklifi)

e) Sahipsiz radyoaktif madde tespit edildiği takdirde TENMAK ilgili kurum ve kuruluşlarla işbirliği yaparak gerekli tedbirleri alır veya aldırır, bertaraf dâhil gerekli iş ve işlemleri yürütür.

f) Geçerli bir yetkiye sahip olunmaksızın yürütülen bir faaliyet sırasında kullanılan radyoaktif maddelere ilişkin iş ve işlemler veya üretilen radyoaktif atıkların yönetimi, Kurumun bildirim üzerine, tüm masrafları ilgili kişiye ait olmak üzere TENMAK tarafından yapılır. Bu kapsamda oluşan masrafın bir aylık ödeme süresi içinde ödenmesi gerektiği TENMAK tarafından ilgili kişiye yazı ile bildirilir. Söz konusu masrafların ilgili kişi tarafından süresinde ödenmemesi hâlinde 21/7/1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanuna göre TENMAK tarafından takip ve tahsil edilir.

g) Yetkilendirilen kişi; nükleer tesis, radyasyon tesisi ve radyoaktif atık işleme ve depolama tesisi sahalarının yeniden kullanım koşullarıyla uyumlu şekilde düzenleyici kontrolden çıkarılabilmesi amacıyla, gerekli işletmeden çıkarma çalışmalarını gecikmeksizin yürütür. Radyoaktif atık bertaraf tesisleri güvenlik ve emniyet önlemleri alındıktan sonra kapatılır ve sahanın kısıtlı kullanımı dışında düzenleyici kontrolden çıkarılamaz.

(5) Yetkilendirilen kişi ilgili mevzuata uygun olarak radyoaktif atığı ihraç ettiğinde veya işlenmek, depolanmak veya bertaraf edilmek üzere başka bir yetkilendirilen kişiye teslim ettiğinde, ihraç veya teslimi yapan yetkilendirilen kişinin bu Kanun kapsamındaki radyoaktif atığa ilişkin sorumluluğu sona erer.

(6) Radyoaktif atıkların ve kullanılmış yakıtların güvenli olarak yönetimi, serbestleştirme ve salıma ilişkin usul ve esaslar ile sahipsiz radyoaktif maddelere ilişkin hususlar Kurum tarafından yönetmelikle belirlenir.

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

e) Sahipsiz radyoaktif madde tespit edildiği takdirde TENMAK ilgili kurum ve kuruluşlarla işbirliği yaparak gerekli tedbirleri alır veya aldırır, bertaraf dâhil gerekli iş ve işlemleri yürütür.

f) Geçerli bir yetkiye sahip olunmaksızın yürütülen bir faaliyet sırasında kullanılan radyoaktif maddelere ilişkin iş ve işlemler veya üretilen radyoaktif atıkların yönetimi, Kurumun bildirim üzerine, tüm masrafları ilgili kişiye ait olmak üzere TENMAK tarafından yapılır. Bu kapsamda oluşan masrafın bir aylık ödeme süresi içinde ödenmesi gerektiği TENMAK tarafından ilgili kişiye yazı ile bildirilir. Söz konusu masrafların ilgili kişi tarafından süresinde ödenmemesi hâlinde 21/7/1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanuna göre TENMAK tarafından takip ve tahsil edilir.

g) Yetkilendirilen kişi; nükleer tesis, radyasyon tesisi ve radyoaktif atık işleme ve depolama tesisi sahalarının yeniden kullanım koşullarıyla uyumlu şekilde düzenleyici kontrolden çıkarılabilmesi amacıyla, gerekli işletmeden çıkarma çalışmalarını gecikmeksizin yürütür. Radyoaktif atık bertaraf tesisleri güvenlik ve emniyet önlemleri alındıktan sonra kapatılır ve sahanın kısıtlı kullanımı dışında düzenleyici kontrolden çıkarılamaz.

(5) Yetkilendirilen kişi ilgili mevzuata uygun olarak radyoaktif atığı ihraç ettiğinde veya işlenmek, depolanmak veya bertaraf edilmek üzere başka bir yetkilendirilen kişiye teslim ettiğinde, ihraç veya teslimi yapan yetkilendirilen kişinin bu Kanun kapsamındaki radyoaktif atığa ilişkin sorumluluğu sona erer.

(6) Radyoaktif atıkların ve kullanılmış yakıtların güvenli olarak yönetimi, serbestleştirme ve salıma ilişkin usul ve esaslar ile sahipsiz radyoaktif maddelere ilişkin hususlar Kurum tarafından yönetmelikle belirlenir.

(Çorum Milletvekili Oğuzhan Kaya ve
87 Milletvekilinin Teklifi)

(7) TENMAK, yetkilendirilen kişilerin görüşlerini de alarak, radyoaktif atıkların ve kullanılmış yakıtların yönetimine ilişkin ulusal radyoaktif atık politikası ve stratejisinin belirlenmesine esas Ulusal Radyoaktif Atık Yönetim Planı Taslağını, sonu (0) ve (5) ile biten yılların sonuna kadar hazırlar ve Bakanlığa sunar. Bakanlık, Kurumun görüşünü alarak Ulusal Radyoaktif Atık Yönetim Planını belirler.

(8) Bu Kanun kapsamı dışında yürütülen bir faaliyet sonucunda radyoaktif kirliliğe maruz kalmış alanların çevresel iyileştirmesine ilişkin iş ve işlemler Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı tarafından Kurum ile işbirliği yapılarak yürütülür. Bu alanlarda ortaya çıkan radyoaktif atıkların yönetimi TENMAK tarafından yapılır. Bu fıkra kapsamındaki tüm masraflar kirleten tarafından karşılanır.

Özel hesaplar

MADDE 10- (1) Yetkilendirmeye tabi bir faaliyet sırasında radyoaktif atık üreten kişiler radyoaktif atık yönetimi özel hesabına, nükleer tesis, radyasyon tesisi ve radyoaktif atık tesislerini işletmek üzere yetkilendirilen kişiler ise işletmeden çıkarma özel hesaplarına, ikinci fıkra uyarınca belirlenecek tutarda, ayrı ayrı katkı payı ödemesi yapar. Bakanlık merkez muhasebe birimi nezdinde radyoaktif atık yönetimi özel hesabı ve işletmeden çıkarma özel hesapları açılır. Özel hesaplar adına tahsil edilen gelirler amacı dışında kullanılamaz.

(2) Nükleer santraller için özel hesaplara ödenecek katkı payları üretilen birim elektrik (kWh) başına, teminat miktarları ise kurulu güç (MW) başına, diğer tesis ve uygulamalar için ise özel hesaplara ödenecek katkı payları ile teminat miktarları, tesisin ve uygulamanın türü, atığın sınıfı, miktarı ve aktivitesi gibi hususlar dikkate alınarak Hesaplar Yönetim Kurulu tarafından belirlenir. Özel hesaplara ödenecek katkı payları ile teminat miktarları her yıl gözden geçirilir ve öngörülen

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve
Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

(7) TENMAK, yetkilendirilen kişilerin görüşlerini de alarak, radyoaktif atıkların ve kullanılmış yakıtların yönetimine ilişkin ulusal radyoaktif atık politikası ve stratejisinin belirlenmesine esas Ulusal Radyoaktif Atık Yönetim Planı Taslağını, sonu (0) ve (5) ile biten yılların sonuna kadar hazırlar ve Bakanlığa sunar. Bakanlık, Kurumun görüşünü alarak Ulusal Radyoaktif Atık Yönetim Planını belirler.

(8) Bu Kanun kapsamı dışında yürütülen bir faaliyet sonucunda radyoaktif kirliliğe maruz kalmış alanların çevresel iyileştirmesine ilişkin iş ve işlemler Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı tarafından Kurum ile işbirliği yapılarak yürütülür. Bu alanlarda ortaya çıkan radyoaktif atıkların yönetimi TENMAK tarafından yapılır. Bu fıkra kapsamındaki tüm masraflar kirleten tarafından karşılanır.

Özel hesaplar

MADDE 10- (1) Yetkilendirmeye tabi bir faaliyet sırasında radyoaktif atık üreten kişiler radyoaktif atık yönetimi özel hesabına, nükleer tesis, radyasyon tesisi ve radyoaktif atık tesislerini işletmek üzere yetkilendirilen kişiler ise işletmeden çıkarma özel hesaplarına, ikinci fıkra uyarınca belirlenecek tutarda, ayrı ayrı katkı payı ödemesi yapar. Bakanlık merkez muhasebe birimi nezdinde radyoaktif atık yönetimi özel hesabı ve işletmeden çıkarma özel hesapları açılır. Özel hesaplar adına tahsil edilen gelirler amacı dışında kullanılamaz.

(2) Nükleer santraller için özel hesaplara ödenecek katkı payları üretilen birim elektrik (kWh) başına, teminat miktarları ise kurulu güç (megavat) başına, diğer tesis ve uygulamalar için ise özel hesaplara ödenecek katkı payları ile teminat miktarları, tesisin ve uygulamanın türü, atığın sınıfı, miktarı ve aktivitesi gibi hususlar dikkate alınarak Hesaplar Yönetim Kurulu tarafından belirlenir. Özel hesaplara ödenecek katkı payları ile teminat miktarları her yıl gözden geçirilir ve öngörülen giderleri karşılayacak

(Çorum Milletvekili Oğuzhan Kaya ve
87 Milletvekilinin Teklifi)

giderleri karşılayacak şekilde güncellenir. Ancak, uluslararası anlaşmalarda bu fıkra kapsamında yer alan hususları düzenleyen hükümler saklıdır.

(3) Radyoaktif atık yönetimi özel hesabı ve işletmeden çıkarma özel hesabının gelirleri; ödenecek katkı payları ve teminatlar, özel hesap gelirlerinin değerlendirilmesiyle elde edilen gelirler ile bağış ve diğer gelirlerden oluşur.

(4) Radyoaktif atık yönetimi özel hesabından;

a) Radyoaktif atık bertaraf tesisi kurulabilecek sahaların belirlenmesi ve ilgili saha çalışmaları,

b) Radyoaktif atık bertaraf tesisinin tasarımı, yetki alınması, inşası, işletilmesi, bakımı, kapatılması ve düzenleyici kontrolden çıkarılması,

c) Bu fıkroda belirtilen amaçlara yönelik araştırma ve geliştirme faaliyetleri, işlemlerini yapmak üzere TENMAK'a ödeme yapılır.

(5) İşletmeden çıkarma özel hesabından;

a) Nükleer tesisler, radyasyon tesisleri ve radyoaktif atık tesislerinin işletmeden çıkarılması sırasında ortaya çıkan radyoaktif atıkların bertarafının maliyetleri de dâhil olmak üzere işletmeden çıkarılması,

b) Tesis sahasının yeniden kullanım koşullarıyla uyumlu hale getirilmesi, işlemlerini yapmak üzere, yetkilendirilen kişiye bu faaliyetleri için ödeme yapılır.

(6) Hesaplar yönetim kurulu başkan ve üyelerine yapılacak ödemeler ile özel hesapların işleyişine ilişkin bağımsız denetim ve danışmanlık hizmetleri kapsamında yapılacak ödemeler, idari giderler ve yargılama giderleri ilgisine göre özel hesaplardan karşılanır.

(7) Radyoaktif atık ve işletmeden çıkarma özel hesabındaki meblağın, işletmeden çıkarma sırasında veya radyoaktif atık yönetimi ile ilgili öngörülenler dışında olabilecek masraflar nedeniyle ya da tesisin planlanandan erken işletmeden çıkarılması üzerine yetersiz kalması durumunda maliyetler yetkilendirilen kişi tarafından sağlanan teminattan karşılanır.

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

şekilde güncellenir. Ancak, uluslararası anlaşmalarda bu fıkra kapsamında yer alan hususları düzenleyen hükümler saklıdır.

(3) Radyoaktif atık yönetimi özel hesabı ve işletmeden çıkarma özel hesabının gelirleri; ödenecek katkı payları ve teminatlar, özel hesap gelirlerinin değerlendirilmesiyle elde edilen gelirler ile bağış ve diğer gelirlerden oluşur.

(4) Radyoaktif atık yönetimi özel hesabından;

a) Radyoaktif atık bertaraf tesisi kurulabilecek sahaların belirlenmesi ve ilgili saha çalışmaları,

b) Radyoaktif atık bertaraf tesisinin tasarımı, yetki alınması, inşası, işletilmesi, bakımı, kapatılması ve düzenleyici kontrolden çıkarılması,

c) Bu fıkroda belirtilen amaçlara yönelik araştırma ve geliştirme faaliyetleri, işlemlerini yapmak üzere TENMAK'a ödeme yapılır.

(5) İşletmeden çıkarma özel hesabından;

a) Nükleer tesisler, radyasyon tesisleri ve radyoaktif atık tesislerinin işletmeden çıkarılması sırasında ortaya çıkan radyoaktif atıkların bertarafının maliyetleri de dâhil olmak üzere işletmeden çıkarılması,

b) Tesis sahasının yeniden kullanım koşullarıyla uyumlu hale getirilmesi, işlemlerini yapmak üzere, yetkilendirilen kişiye bu faaliyetleri için ödeme yapılır.

(6) Hesaplar yönetim kurulu başkan ve üyelerine yapılacak ödemeler ile özel hesapların işleyişine ilişkin bağımsız denetim ve danışmanlık hizmetleri kapsamında yapılacak ödemeler, idari giderler ve yargılama giderleri ilgisine göre özel hesaplardan karşılanır.

(7) Radyoaktif atık ve işletmeden çıkarma özel hesabındaki meblağın, işletmeden çıkarma sırasında veya radyoaktif atık yönetimi ile ilgili öngörülenler dışında olabilecek masraflar nedeniyle ya da tesisin planlanandan erken işletmeden çıkarılması üzerine yetersiz kalması durumunda maliyetler yetkilendirilen kişi tarafından sağlanan teminattan karşılanır.

(Çorum Milletvekili Oğuzhan Kaya ve
87 Milletvekilinin Teklifi)

Teminat yetersiz ise kalan miktar yetkilendirilen kişiden tahsil edilir. Özel hesapta biriken meblağ dikkate alınarak söz konusu teminat miktarı yetkilendirilen kişinin talebi üzerine yeniden belirlenir.

(8) Tesislerin işletilmesine yönelik yetkilendirme için başvuru yapan kişiler işletmeden çıkarmaya ilişkin maliyet planını Bakanlığa sunar. İşletmeden çıkarma özel hesabı her bir tesis için ayrı ayrı takip edilir.

(9) Özel hesaplarda toplanan gelirler, 28/3/2002 tarihli ve 4749 sayılı Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanunun kapsamı dışındadır.

(10) Süresinde ödenmeyen katkı payları Bakanlık tarafından borçlunun bağlı olduğu vergi dairesine yapılacak bildirim üzerine, 6183 sayılı Kanuna göre takip ve tahsil edilir. Vergi dairesince tahsil edilen tutarlar tahsil edildiği tarihi izleyen ayın sonuna kadar özel hesaplara aktarılır.

(11) Özel hesap gelirlerinin elde edilmesi, takibi, tahsili, nemalandırılması, giderleştirilmesi, muhasebeleştirilmesi, denetimi, özel hesapların işleyişi, işletmeden çıkarmaya ilişkin maliyet planı, radyoaktif atık yönetimine ilişkin maliyet planının hazırlanması ve sunulmasına ilişkin hususlar Bakanlık tarafından yönetmelikle belirlenir.

Hesaplar Yönetim Kurulu

MADDE 11- (1) Özel hesapların gelirlerini yönetmek ve özel hesaplardan yapılacak ödemeleri onaylamak üzere Hesaplar Yönetim Kurulu; Bakanlık ve Hazine ve Maliye Bakanlığından ikişer temsilci, TENMAK'tan bir temsilci ve bu kurumların dışında toplam sayısı üçü geçmemek üzere Türkiye Cumhuriyeti sınırları dâhilinde nükleer santral işleten tüzel kişilerin birer temsilcisi ile diğer tesis ve uygulamalar için bir temsilciden oluşur. Temsilci seçilebilmek için 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununda belirtilen

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve
Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Teminat yetersiz ise kalan miktar yetkilendirilen kişiden tahsil edilir. Özel hesapta biriken meblağ dikkate alınarak söz konusu teminat miktarı yetkilendirilen kişinin talebi üzerine yeniden belirlenir.

(8) Tesislerin işletilmesine yönelik yetkilendirme için başvuru yapan kişiler işletmeden çıkarmaya ilişkin maliyet planını Bakanlığa sunar. İşletmeden çıkarma özel hesabı her bir tesis için ayrı ayrı takip edilir.

(9) Özel hesaplarda toplanan gelirler, 28/3/2002 tarihli ve 4749 sayılı Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanunun kapsamı dışındadır.

(10) Süresinde ödenmeyen katkı payları Bakanlık tarafından borçlunun bağlı olduğu vergi dairesine yapılacak bildirim üzerine, 6183 sayılı Kanuna göre takip ve tahsil edilir. Vergi dairesince tahsil edilen tutarlar tahsil edildiği tarihi izleyen ayın sonuna kadar özel hesaplara aktarılır.

(11) Özel hesap gelirlerinin elde edilmesi, takibi, tahsili, nemalandırılması, giderleştirilmesi, muhasebeleştirilmesi, denetimi, özel hesapların işleyişi, işletmeden çıkarmaya ilişkin maliyet planı, radyoaktif atık yönetimine ilişkin maliyet planının hazırlanması ve sunulmasına ilişkin hususlar Bakanlık tarafından yönetmelikle belirlenir.

Hesaplar Yönetim Kurulu

MADDE 11- (1) Özel hesapların gelirlerini yönetmek ve özel hesaplardan yapılacak ödemeleri onaylamak üzere Hesaplar Yönetim Kurulu; Bakanlık ve Hazine ve Maliye Bakanlığından ikişer temsilci, TENMAK'tan bir temsilci ve bu kurumların dışında toplam sayısı üçü geçmemek üzere Türkiye Cumhuriyeti sınırları dâhilinde nükleer santral işleten tüzel kişilerin birer temsilcisi ile diğer tesis ve uygulamalar için bir temsilciden oluşur. Temsilci seçilebilmek için 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununda belirtilen

(Çorum Milletvekili Oğuzhan Kaya ve
87 Milletvekilinin Teklifi)

Devlet memurluğuna atanabilme genel şartlarını taşımak, en az dört yıl süreli yükseköğrenimi tamamlamak ve kamuda ve/veya özel sektörde alanında en az beş yıl çalışmış olmak gerekir. Bakanlık temsilcilerinden birisi başkan olarak görev yapar. Toplantı ve karar yeter sayısı beştir.

(2) Hesaplar Yönetim Kurulu üyelerinin görev süreleri üç yıldır. Görev süresi sona eren üyeler yeniden görevlendirilebilir. Görev süresi tamamlanan Hesaplar Yönetim Kurulu üyeleri, yenileri göreve başlayıncaya kadar göreve devam eder.

(3) Görevlendirilmeleri için mahkûmiyeti bulunmama şartı dışında diğer gerekli şartları kaybettikleri veya özel hesaplar adına tahsil edilen gelirleri amacı dışında kullandıkları ya da izinsiz ve mazeretsiz olarak art arda üç Hesaplar Yönetim Kurulu toplantısına katılmadıkları ya da bir takvim yılı içinde beş Hesaplar Yönetim Kurulu toplantısına katılmadıkları Hesaplar Yönetim Kurulu kararı ile tespit edilen üyelerin görevleri, bu tespit yapıldığı anda; özel hesaplar ile ilgili olarak ya da görevlendirmeye engel olacak şekilde işledikleri suçlardan dolayı haklarında mahkûmiyet kararı kesinleşen üyelerin görevleri ise kararın kesinleştiği anda sona erer.

(4) Yenilenme hariç görev süresi dolmadan herhangi bir sebeple boşalan üyeliklere on beş gün içinde görevlendirme yapılır. Bu suretle görevlendirilenler yerine görevlendirildiği üyenin kalan görev süresini tamamlar.

(5) Radyoaktif atık yönetimi özel hesabı ve işletmeden çıkarma özel hesabına ilişkin iş ve işlemler ile Hesaplar Yönetim Kurulunun sekreteryası işleri Bakanlık tarafından yürütülür.

(6) Hesaplar Yönetim Kurulu başkan ve üyelerine, görev yapılan toplantılar için her ay toplamda (20.000) gösterge rakamının memur maaş katsayısıyla çarpımı sonucu bulunacak tutar kadar huzur hakkı ödenir.

(7) Tesisin erken işletmeden çıkarılması ihtimaline karşı radyoaktif atık yönetimi ve işletmeden çıkarma için gerekli maliyetlerin

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve
Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Devlet memurluğuna atanabilme genel şartlarını taşımak, en az dört yıl süreli yükseköğrenimi tamamlamak ve kamuda ve/veya özel sektörde alanında en az beş yıl çalışmış olmak gerekir. Bakanlık temsilcilerinden birisi başkan olarak görev yapar. Toplantı ve karar yeter sayısı beştir.

(2) Hesaplar Yönetim Kurulu üyelerinin görev süreleri üç yıldır. Görev süresi sona eren üyeler yeniden görevlendirilebilir. Görev süresi tamamlanan Hesaplar Yönetim Kurulu üyeleri, yenileri göreve başlayıncaya kadar göreve devam eder.

(3) Görevlendirilmeleri için mahkûmiyeti bulunmama şartı dışında diğer gerekli şartları kaybettikleri veya özel hesaplar adına tahsil edilen gelirleri amacı dışında kullandıkları ya da izinsiz ve mazeretsiz olarak art arda üç Hesaplar Yönetim Kurulu toplantısına katılmadıkları ya da bir takvim yılı içinde beş Hesaplar Yönetim Kurulu toplantısına katılmadıkları Hesaplar Yönetim Kurulu kararı ile tespit edilen üyelerin görevleri, bu tespit yapıldığı anda; özel hesaplar ile ilgili olarak ya da görevlendirmeye engel olacak şekilde işledikleri suçlardan dolayı haklarında mahkûmiyet kararı kesinleşen üyelerin görevleri ise kararın kesinleştiği anda sona erer.

(4) Yenilenme hariç görev süresi dolmadan herhangi bir sebeple boşalan üyeliklere on beş gün içinde görevlendirme yapılır. Bu suretle görevlendirilenler yerine görevlendirildiği üyenin kalan görev süresini tamamlar.

(5) Radyoaktif atık yönetimi özel hesabı ve işletmeden çıkarma özel hesabına ilişkin iş ve işlemler ile Hesaplar Yönetim Kurulunun sekreteryası işleri Bakanlık tarafından yürütülür.

(6) Hesaplar Yönetim Kurulu başkan ve üyelerine, görev yapılan toplantılar için her ay toplamda (20.000) gösterge rakamının memur maaş katsayısıyla çarpımı sonucu bulunacak tutar kadar huzur hakkı ödenir.

(7) Tesisin erken işletmeden çıkarılması ihtimaline karşı radyoaktif atık yönetimi ve işletmeden çıkarma için gerekli maliyetlerin

(Çorum Milletvekili Oğuzhan Kaya ve
87 Milletvekilinin Teklifi)

karşılanabileceğine ilişkin teminatın yeterliliği Hesaplar Yönetim Kurulu tarafından Kuruma bildirilmeden tesisin işletilmesine yönelik yetkilendirme yapılamaz.

(8) Hesaplar Yönetim Kurulu üyeleri görevleriyle ilgili işledikleri suçlardan dolayı kamu görevlisi gibi cezalandırılır.

(9) Hesaplar Yönetim Kurulunun çalışma usul ve esaslarına ilişkin hususlar ile kamu temsilcileri dışındaki temsilcilerin seçilmelerine ilişkin usul ve esaslar Bakanlık tarafından yönetmelikle belirlenir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Nükleer Zararlara İlişkin Hukuki Sorumluluk İşletenin sorumluluğu

MADDE 12- (1) Nükleer hadiselerden kaynaklanan nükleer zararlar hakkında bu Kanunda hüküm bulunmayan hallerde Paris Sözleşmesi hükümleri uygulanır.

(2) Bir nükleer tesis dışında ve üretiminin son aşamasına gelmiş endüstriyel, ticari, tarımsal, tıbbi, bilimsel ya da eğitimsel amaçlarla kullanılan veya kullanılacak olan radyoizotoplardan veya Paris Sözleşmesi çerçevesinde belirlenen sınırların altındaki miktar ve aktivitedeki nükleer maddelerden kaynaklanan zararlar bu Bölümün kapsamı dışındadır.

(3) Nükleer hadiselerden kaynaklanan nükleer zararlar hakkında; Kurum tarafından veya ülkesindeki makamlar tarafından bir nükleer tesisi işletmek üzere yetkilendirilmiş tüzel kişi, nükleer tesis işletmek için verilecek lisans alınmadan önceki dönemde nükleer tesisi kuran tüzel kişi, nükleer tesisi işletmek için verilen lisans iptalinden sonra yeni bir işleten belirlenene kadar olan dönemde lisansı iptal edilen tüzel kişi işleten olarak kabul edilir.

(4) İşleten, nükleer zararlardan ve tazminatların ödenmesinden, nükleer hadisenin meydana gelmesinde kendisinin, personelinin ve tesisle ilgili teknoloji, mal ve hizmet sağlayanların herhangi bir kusurunun olup olmadığına bakılmaksızın sorumludur.

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve
Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

karşılanabileceğine ilişkin teminatın yeterliliği Hesaplar Yönetim Kurulu tarafından Kuruma bildirilmeden tesisin işletilmesine yönelik yetkilendirme yapılamaz.

(8) Hesaplar Yönetim Kurulu üyeleri görevleriyle ilgili işledikleri suçlardan dolayı kamu görevlisi gibi cezalandırılır.

(9) Hesaplar Yönetim Kurulunun çalışma usul ve esaslarına ilişkin hususlar ile kamu temsilcileri dışındaki temsilcilerin seçilmelerine ilişkin usul ve esaslar Bakanlık tarafından yönetmelikle belirlenir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Nükleer Zararlara İlişkin Hukuki Sorumluluk İşletenin sorumluluğu

MADDE 12- (1) Nükleer hadiselerden kaynaklanan nükleer zararlar hakkında bu Kanunda hüküm bulunmayan hallerde Paris Sözleşmesi hükümleri uygulanır.

(2) Bir nükleer tesis dışında ve üretiminin son aşamasına gelmiş endüstriyel, ticari, tarımsal, tıbbi, bilimsel ya da eğitimsel amaçlarla kullanılan veya kullanılacak olan radyoizotoplardan veya Paris Sözleşmesi çerçevesinde belirlenen sınırların altındaki miktar ve aktivitedeki nükleer maddelerden kaynaklanan zararlar bu Bölümün kapsamı dışındadır.

(3) Nükleer hadiselerden kaynaklanan nükleer zararlar hakkında; Kurum tarafından veya ülkesindeki makamlar tarafından bir nükleer tesisi işletmek üzere yetkilendirilmiş tüzel kişi, nükleer tesis işletmek için verilecek lisans alınmadan önceki dönemde nükleer tesisi kuran tüzel kişi, nükleer tesisi işletmek için verilen lisans iptalinden sonra yeni bir işleten belirlenene kadar olan dönemde lisansı iptal edilen tüzel kişi işleten olarak kabul edilir.

(4) İşleten, nükleer zararlardan ve tazminatların ödenmesinden, nükleer hadisenin meydana gelmesinde kendisinin, personelinin ve tesisle ilgili teknoloji, mal ve hizmet sağlayanların herhangi bir kusurunun olup olmadığına bakılmaksızın sorumludur.

(Çorum Milletvekili Oğuzhan Kaya ve
87 Milletvekilinin Teklifi)

(5) İşleten, doğrudan bir silahlı çatışma, hasmane hareketler, iç savaş ya da ayaklanmadan dolayı meydana gelen bir nükleer hadiseden kaynaklanan nükleer zarardan sorumlu olmaz.

(6) İşleten, bir nükleer hadisenin neden olduğu nükleer zararların tazminine ilişkin olarak sadece Paris Sözleşmesi ve bu Bölüm hükümleri kapsamında sorumludur.

(7) İşletenin Kurumdan almış olduğu yetkinin iptal edilmiş veya askıya alınmış veya kısıtlanmış olması, işletenin bu Bölüm kapsamındaki sorumluluklarını ortadan kaldırmaz.

(8) İşletenin, nükleer zarara neden olan nükleer hadisenin, nükleer zarar gören kişinin kastından ya da ağır ihmalden meydana geldiğini ispat etmesi hâlinde; işleten, sadece nükleer zarar gören bu kişiye karşı yetkili mahkemenin kararıyla kısmen veya tamamen sorumluluktan kurtulabilir.

(9) Bu Bölümün uygulanmasında aynı sahada bir işleten tarafından işletilen birden fazla nükleer tesis tek bir tesis olarak kabul edilir.

İşletenin sorumluluğunun sınırları

MADDE 13- (1) Bu Bölüm kapsamında her bir nükleer hadise için işletenin sorumluluk miktarları;

a) Termal gücü on megavatın üzerinde olan nükleer reaktörler ile Kurum tarafından nükleer tesis işletmek için verilecek lisans öncesi yapılacak değerlendirme ile belirlenecek diğer nükleer tesisler için yedi yüz milyon Avro,

b)(a) bendi kapsamına girmeyen nükleer tesisler için yetmiş milyon Avro,

c) Nükleer maddelerin taşınması için seksen milyon Avro,

ç) Nükleer maddelerin Türkiye Cumhuriyeti sınırları dâhilinde yapılacak transit geçişleri için yedi yüz milyon Avro,

ile sınırlıdır.

(2) Birinci fıkrada belirlenen sorumluluk miktarları, diğer ülkelerde meydana gelen zararlar ile ilgili olarak, karşılıklılık ilkesi çerçevesinde, o

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve
Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

(5) İşleten, doğrudan bir silahlı çatışma, hasmane hareketler, iç savaş ya da ayaklanmadan dolayı meydana gelen bir nükleer hadiseden kaynaklanan nükleer zarardan sorumlu olmaz.

(6) İşleten, bir nükleer hadisenin neden olduğu nükleer zararların tazminine ilişkin olarak sadece Paris Sözleşmesi ve bu Bölüm hükümleri kapsamında sorumludur.

(7) İşletenin Kurumdan almış olduğu yetkinin iptal edilmiş veya askıya alınmış veya kısıtlanmış olması, işletenin bu Bölüm kapsamındaki sorumluluklarını ortadan kaldırmaz.

(8) İşletenin, nükleer zarara neden olan nükleer hadisenin, nükleer zarar gören kişinin kastından ya da ağır ihmalden meydana geldiğini ispat etmesi hâlinde; işleten, sadece nükleer zarar gören bu kişiye karşı yetkili mahkemenin kararıyla kısmen veya tamamen sorumluluktan kurtulabilir.

(9) Bu Bölümün uygulanmasında aynı sahada bir işleten tarafından işletilen birden fazla nükleer tesis tek bir tesis olarak kabul edilir.

İşletenin sorumluluğunun sınırları

MADDE 13- (1) Bu Bölüm kapsamında her bir nükleer hadise için işletenin sorumluluk miktarları;

a) Termal gücü on megavatın üzerinde olan nükleer reaktörler ile Kurum tarafından nükleer tesis işletmek için verilecek lisans öncesi yapılacak değerlendirme ile belirlenecek diğer nükleer tesisler için yedi yüz milyon avro,

b)(a) bendi kapsamına girmeyen nükleer tesisler için yetmiş milyon avro,

c) Nükleer maddelerin taşınması için seksen milyon avro,

ç) Nükleer maddelerin Türkiye Cumhuriyeti sınırları dâhilinde yapılacak transit geçişleri için yedi yüz milyon avro,

ile sınırlıdır.

(2) Birinci fıkrada belirlenen sorumluluk miktarları, diğer ülkelerde meydana gelen zararlar ile ilgili olarak, karşılıklılık ilkesi çerçevesinde, o

(Çorum Milletvekili Oğuzhan Kaya ve
87 Milletvekilinin Teklifi)

ülkede nükleer hadiseden doğan nükleer zararlar için uygulanan sorumluluk miktarı ile sınırlı olarak uygulanır.

İşletenin sigorta yaptırma veya teminat gösterme zorunluluğu

MADDE 14- (1) İşletenler, her bir nükleer tesis veya taşıma faaliyeti için 13 üncü maddede belirlenen üst sınır tutarında ve Kurum tarafından belirlenen zamanda ve şartlara uygun sigorta yaptırmak veya başkaca bir teminat göstermek zorundadırlar.

(2) Nükleer maddelerin Türkiye Cumhuriyeti'nin egemenlik alanında yapılacak transit geçişlerinde işleten, seksen milyon Avro tutarında sigorta yaptırmak veya teminat göstermek zorundadır.

(3) İşleten, sigorta sözleşmeleri ya da teminata ilişkin ibraz ettiği belgeler Kurum tarafından uygun bulunmadan ilgili faaliyetlere başlayamaz.

(4) İşleten, süresi sona erecek sigorta veya teminat yerine, bu sigorta veya teminatın sona erme tarihinden önce yeni bir sigorta yaptırır veya teminatını yeniler. Yenilenen sigorta veya teminat Kuruma bildirilir. İşletenin bu kapsamdaki yükümlülüklerinin sona ermesine ilişkin koşullar Kurum tarafından belirlenir.

(5) Birinci ve ikinci fıkralarda belirtilen sigorta ya da teminat, Kuruma yazılı olarak en az iki ay önce sigorta şirketi veya nükleer sigorta havuzu ya da teminat veren tarafından bildirimde bulunulmadan askıya alınamaz veya iptal edilemez. Söz konusu sigorta ya da teminatın nükleer maddelerin taşınmasına ilişkin olması hâlinde sigorta ya da teminat taşıma sırasında askıya alınamaz veya iptal edilemez.

(6) Yaptırılan sigorta ya da gösterilen teminat sadece bir nükleer hadise durumunda nükleer zararın tazmini için kullanılabilir.

(7) İşletenin 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu uyarınca merkezî yönetim kapsamındaki kamu idaresi olması ya da sermayesinin tamamının

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

ülkede nükleer hadiseden doğan nükleer zararlar için uygulanan sorumluluk miktarı ile sınırlı olarak uygulanır.

İşletenin sigorta yaptırma veya teminat gösterme zorunluluğu

MADDE 14- (1) İşletenler, her bir nükleer tesis veya taşıma faaliyeti için 13 üncü maddede belirlenen üst sınır tutarında ve Kurum tarafından belirlenen zamanda ve şartlara uygun sigorta yaptırmak veya başkaca bir teminat göstermek zorundadırlar.

(2) Nükleer maddelerin Türkiye Cumhuriyeti'nin egemenlik alanında yapılacak transit geçişlerinde işleten, seksen milyon avro tutarında sigorta yaptırmak veya teminat göstermek zorundadır.

(3) İşleten, sigorta sözleşmeleri ya da teminata ilişkin ibraz ettiği belgeler Kurum tarafından uygun bulunmadan ilgili faaliyetlere başlayamaz.

(4) İşleten, süresi sona erecek sigorta veya teminat yerine, bu sigorta veya teminatın sona erme tarihinden önce yeni bir sigorta yaptırır veya teminatını yeniler. Yenilenen sigorta veya teminat Kuruma bildirilir. İşletenin bu kapsamdaki yükümlülüklerinin sona ermesine ilişkin koşullar Kurum tarafından belirlenir.

(5) Birinci ve ikinci fıkralarda belirtilen sigorta ya da teminat, Kuruma yazılı olarak en az iki ay önce sigorta şirketi veya nükleer sigorta havuzu ya da teminat veren tarafından bildirimde bulunulmadan askıya alınamaz veya iptal edilemez. Söz konusu sigorta ya da teminatın nükleer maddelerin taşınmasına ilişkin olması hâlinde sigorta ya da teminat taşıma sırasında askıya alınamaz veya iptal edilemez.

(6) Yaptırılan sigorta ya da gösterilen teminat sadece bir nükleer hadise durumunda nükleer zararın tazmini için kullanılır.

(7) İşletenin 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu uyarınca merkezî yönetim kapsamındaki kamu idaresi olması ya da sermayesinin tamamının

(Çorum Milletvekili Oğuzhan Kaya ve
87 Milletvekilinin Teklifi)

kamuya ait olması hâlinde, işleten sigorta yaptırma veya teminat gösterme yükümlülüğünden muaf tutulabilir. Bu durumda nükleer hadise sonucu meydana gelen nükleer zararın Devlet tarafından ne şekilde taahhüt edileceğine ilişkin usul ve esaslar Cumhurbaşkanlığı kararı ile belirlenir.

(8) Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Kurum ile Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumu tarafından müştereken hazırlanacak yönetmelikle belirlenir.

Nükleer sigorta havuzu

MADDE 15- (1) İşletenin bu Bölümde belirlenen yükümlülüklerine sigorta sağlanabilmesi amacıyla bir nükleer sigorta havuzu kurulur. Nükleer sigorta havuzunun işleyişine ilişkin usul ve esaslar Bakanlık ve Kurum görüşü alınarak Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumu tarafından yönetmelikle belirlenir.

(2) İşleten bu Bölümde belirlenen sigorta ya da teminat yükümlülüklerini yurt içinden veya uluslararası piyasalardan kısmen veya tamamen sağlayabileceği gibi nükleer sigorta havuzundan da sigorta yapılmasını talep edebilir.

(3) İşletenin sigorta ya da teminat bulamaması veya işleten tarafından sunulan sigorta ya da teminatın 13 üncü maddede belirlenen miktarlardan az olması durumunda eksik kalan miktar Cumhurbaşkanınca belirlenecek usul ve esaslara göre karşılanır.

(4) Bir nükleer hadise sonrasında mevcut sigorta ya da teminatın 13 üncü maddede belirlenen miktarları karşılamaması durumunda eksik kalan miktar Cumhurbaşkanınca belirlenecek usul ve esaslarla karşılanır ve işletene rücu edilir.

Nükleer zararın tazmini

MADDE 16- (1) Nükleer zararın tazmininin şekli ve tutarı kusursuz ve münhasır sorumluluk ilkesi esas alınarak, 11/1/2011 tarihli ve 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu hükümleri uyarınca tayin edilir.

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve
Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

kamuya ait olması hâlinde, işleten sigorta yaptırma veya teminat gösterme yükümlülüğünden muaf tutulabilir. Bu durumda nükleer hadise sonucu meydana gelen nükleer zararın Devlet tarafından ne şekilde taahhüt edileceğine ilişkin usul ve esaslar Cumhurbaşkanlığı kararı ile belirlenir.

(8) Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Kurum ile Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumu tarafından müştereken hazırlanacak yönetmelikle belirlenir.

Nükleer sigorta havuzu

MADDE 15- (1) İşletenin bu Bölümde belirlenen yükümlülüklerine sigorta sağlanabilmesi amacıyla bir nükleer sigorta havuzu kurulur. Nükleer sigorta havuzunun işleyişine ilişkin usul ve esaslar Bakanlık ve Kurum görüşü alınarak Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumu tarafından yönetmelikle belirlenir.

(2) İşleten bu Bölümde belirlenen sigorta ya da teminat yükümlülüklerini yurt içinden veya uluslararası piyasalardan kısmen veya tamamen sağlayabileceği gibi nükleer sigorta havuzundan da sigorta yapılmasını talep edebilir.

(3) İşletenin sigorta ya da teminat bulamaması veya işleten tarafından sunulan sigorta ya da teminatın 13 üncü maddede belirlenen miktarlardan az olması durumunda eksik kalan miktar Cumhurbaşkanınca belirlenecek usul ve esaslara göre karşılanır.

(4) Bir nükleer hadise sonrasında mevcut sigorta ya da teminatın 13 üncü maddede belirlenen miktarları karşılamaması durumunda eksik kalan miktar Cumhurbaşkanınca belirlenecek usul ve esaslar uyarınca karşılanır ve işletene rücu edilir.

Nükleer zararın tazmini

MADDE 16- (1) Nükleer zararın tazmininin şekli ve tutarı kusursuz ve münhasır sorumluluk ilkesi esas alınarak, 11/1/2011 tarihli ve 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu hükümleri uyarınca tayin edilir.

(Çorum Milletvekili Oğuzhan Kaya ve
87 Milletvekilinin Teklifi)

(2) Nükleer zarar gören kişiye sosyal sigortalar, özel sigortalar ve genel sağlık sigortasına ilişkin mevzuat uyarınca ayrıca yapılan ödemeler nükleer zarar görenin bu Bölümde yer alan hükümler uyarınca alacağı tazminat tutarından düşülür.

(3) Sosyal sigortalar, özel sigortalar ve genel sağlık sigortası mevzuatının rücu hükümleri saklıdır.

Doğrudan talep veya dava hakkı

MADDE 17- (1) Nükleer zarar gören kişiler, 18 inci maddenin ikinci fıkrası hükmü saklı kalmak üzere, zararlarının tazminini, sorumluluk sınırları içinde doğrudan işletenden talep edebilecekleri gibi sigortacıdan, nükleer sigorta havuzundan ve diğer teminat verenlerden de talep edebilirler.

(2) Birinci fıkrada belirtilen kişilere karşı, 18 inci maddenin ikinci fıkrası hükmü saklı kalmak üzere tazminat talebiyle doğrudan dava da açılabilir.

(3) Halefiyet ya da alacağın devri yoluyla bu Bölüm kapsamındaki hakları edinen kişiler birinci ve ikinci fıkralardaki hakları kullanabilirler.

Nükleer Zarar Tespit Komisyonu

MADDE 18- (1) Nükleer zararın 13 üncü maddede belirtilen sorumluluk miktarı sınırlarını aşmasının beklendiği durumlarda nükleer hadisenin meydana geldiği tarihten itibaren en geç iki ay içinde, Cumhurbaşkanınca, nükleer hadise sonucu meydana gelen nükleer zararların tazmini için nükleer zarar görenler tarafından yapılan başvuruları değerlendirmek ve başvurular hakkında karar vermek üzere Nükleer Zarar Tespit Komisyonu kurulur. Komisyonun giderleri Bakanlık bütçesinden karşılanır.

(2) Birinci fıkra uyarınca Komisyon kurulması hâlinde, nükleer hadise sonucu meydana gelen nükleer zararlar Komisyon marifetiyle tazmin edilir. İşletenin sorumluluk sınırına giren tutar Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından işletenden veya onun sigortacısından ya da işleten tarafından gösterilen teminatın paraya çevrilmesi suretiyle tahsil edilir.

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve
Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

(2) Nükleer zarar gören kişiye sosyal sigortalar, özel sigortalar ve genel sağlık sigortasına ilişkin mevzuat uyarınca ayrıca yapılan ödemeler nükleer zarar görenin bu Bölümde yer alan hükümler uyarınca alacağı tazminat tutarından düşülür.

(3) Sosyal sigortalar, özel sigortalar ve genel sağlık sigortasına ilişkin mevzuatın rücu hükümleri saklıdır.

Doğrudan talep veya dava hakkı

MADDE 17- (1) Nükleer zarar gören kişiler, 18 inci maddenin ikinci fıkrası hükmü saklı kalmak üzere, zararlarının tazminini, sorumluluk sınırları içinde doğrudan işletenden talep edebilecekleri gibi sigortacıdan, nükleer sigorta havuzundan ve diğer teminat verenlerden de talep edebilirler.

(2) Birinci fıkrada belirtilen kişilere karşı, 18 inci maddenin ikinci fıkrası hükmü saklı kalmak üzere tazminat talebiyle doğrudan dava da açılabilir.

(3) Halefiyet ya da alacağın devri yoluyla bu Bölüm kapsamındaki hakları edinen kişiler birinci ve ikinci fıkralardaki hakları kullanabilirler.

Nükleer Zarar Tespit Komisyonu

MADDE 18- (1) Nükleer zararın 13 üncü maddede belirtilen sorumluluk miktarı sınırlarını aşmasının beklendiği durumlarda nükleer hadisenin meydana geldiği tarihten itibaren en geç iki ay içinde, Cumhurbaşkanınca, nükleer hadise sonucu meydana gelen nükleer zararların tazmini için nükleer zarar görenler tarafından yapılan başvuruları değerlendirmek ve başvurular hakkında karar vermek üzere Nükleer Zarar Tespit Komisyonu kurulur. Komisyonun giderleri Bakanlık bütçesinden karşılanır.

(2) Birinci fıkra uyarınca Komisyon kurulması hâlinde, nükleer hadise sonucu meydana gelen nükleer zararlar Komisyon marifetiyle tazmin edilir. İşletenin sorumluluk sınırına giren tutar Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından işletenden veya onun sigortacısından ya da işleten tarafından gösterilen teminatın paraya çevrilmesi suretiyle tahsil edilir.

(Çorum Milletvekili Oğuzhan Kaya ve
87 Milletvekilinin Teklifi)

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve
Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

(3) Komisyon, yapacağı ilanlarla en az bir yıllık bir süre tanıyarak ve sürenin bitiş tarihini belirleyerek, nükleer zarar gören kişilerin Komisyona veya belirleyeceği diğer makamlara başvurmalarını ister. Nükleer zarar gören kişiler tarafından Komisyon kurulmadan önce nükleer zararların tespiti veya tazmini amacı ile açılmış olan davalar, Komisyonun nükleer zararın tazminine ilişkin kararı kesinleşene kadar durur. Bu kişilerin açmış oldukları davadaki talep sonucunun tamamen Komisyon kararı ile karşılanması durumunda, mahkeme tarafından davanın konusuz kalmasına; diğer durumlar için ise davanın kaldığı yerden devamına karar verilir.

(4) Usulüne uygun olarak başvuruda bulunanlara ödenecek tazminatların toplam tutarının sorumluluk miktarı sınırını aşan durumlarda Komisyon, sorumluluk miktar sınırını teşkil eden meblâğı paylaşılacak bir ödeme planı yapar. Ödeme planında, can kaybı veya kişilerin sağlığına verilen zararlar öncelikle tazmin edilir. Sorumluluk miktarı sınırının aşıldığı kısım için Cumhurbaşkanı uygun göreceği tedbirleri alır.

(5) Komisyon tarafından verilen kararlara karşı kararın tebliğinden itibaren altmış gün içinde 20 nci maddede belirtilen mahkemeye başvurulabilir.

(6) Komisyon, yedi üyeden oluşur. Üyeler, kamu görevlileri arasından Cumhurbaşkanı tarafından belirlenir. Komisyon, kendi üyeleri arasından yapacağı seçimle bir başkan ve bir başkanvekili seçer. Komisyonun toplantı ve karar yeter sayısı dörttür. Üyeler, Komisyondaki görevleri süresince kurumlarından aylıklı izinli sayılır. Üyeler, mali ve sosyal haklarını kurumlarından almaya devam ederler. Üyelerin görevli oldukları süreler yükselme ve emekliliklerinde de hesaba katılır ve yükselmeleri başkaca bir işleme gerek duyulmadan süresinde yapılır. Komisyon üyelerine, başvurular sonuçlandırılıncaya kadar başka bir görev verilmez. Komisyon üyelerine

(3) Komisyon, yapacağı ilanlarla en az bir yıllık bir süre tanıyarak ve sürenin bitiş tarihini belirleyerek, nükleer zarar gören kişilerin Komisyona veya belirleyeceği diğer makamlara başvurmalarını ister. Nükleer zarar gören kişiler tarafından Komisyon kurulmadan önce nükleer zararların tespiti veya tazmini amacı ile açılmış olan davalar, Komisyonun nükleer zararın tazminine ilişkin kararı kesinleşene kadar durur. Bu kişilerin açmış oldukları davadaki talep sonucunun tamamen Komisyon kararı ile karşılanması durumunda, mahkeme tarafından davanın konusuz kalmasına; diğer durumlar için ise davanın kaldığı yerden devamına karar verilir.

(4) Usulüne uygun olarak başvuruda bulunanlara ödenecek tazminatların toplam tutarının sorumluluk miktarı sınırını aşan durumlarda Komisyon, sorumluluk miktar sınırını teşkil eden meblâğı paylaşılacak bir ödeme planı yapar. Ödeme planında, can kaybı veya kişilerin sağlığına verilen zararlar öncelikle tazmin edilir. Sorumluluk miktarı sınırının aşıldığı kısım için Cumhurbaşkanı uygun göreceği tedbirleri alır.

(5) Komisyon tarafından verilen kararlara karşı kararın tebliğinden itibaren altmış gün içinde 20 nci maddede belirtilen mahkemeye başvurulabilir.

(6) Komisyon, yedi üyeden oluşur. Üyeler, kamu görevlileri arasından Cumhurbaşkanı tarafından belirlenir. Komisyon, kendi üyeleri arasından yapacağı seçimle bir başkan ve bir başkanvekili seçer. Komisyonun toplantı ve karar yeter sayısı dörttür. Üyeler, Komisyondaki görevleri süresince kurumlarından aylıklı izinli sayılır. Üyeler, mali ve sosyal haklarını kurumlarından almaya devam ederler. Üyelerin görevli oldukları süreler yükselme ve emekliliklerinde de hesaba katılır ve yükselmeleri başkaca bir işleme gerek duyulmadan süresinde yapılır. Komisyon üyelerine, başvurular sonuçlandırılıncaya kadar başka bir görev verilmez. Komisyon üyelerine

(Çorum Milletvekili Oğuzhan Kaya ve
87 Milletvekilinin Teklifi)

her ay için (30.000) gösterge rakamının memur aylık katsayısı ile çarpımı sonucu bulunacak tutar üzerinden huzur hakkı ödenir. Komisyon üyelerinin niteliği, çalışma usul ve esasları, sekreteryası, ilan ve başvuru usulü, nükleer zararın tespiti, nükleer zararların tazmininde öncelik sırasının belirlenmesi, tazminatın ödenmesi, Cumhurbaşkanı tarafından alınacak acil ekonomik tedbirlere ilişkin usul ve esaslar ile bu maddenin uygulanmasına ilişkin diğer hususlar, Cumhurbaşkanlığı tarafından yönetmelikle belirlenir.

Rücu hakkı ve zamaşımı

MADDE 19- (1) İşleten, sigortacı, nükleer sigorta havuzu, diğer teminat verenler ve Devlet, nükleer zararı ortaya çıkaran nükleer hadiseye kasıtlı olarak sebep olan gerçek kişiye karşı rücu hakkına sahiptir.

(2) İşleten, aralarındaki sözleşmede açıkça belirtildiği takdirde, sözleşmede belirtilen kapsam ve şekilde sözleşme yaptığı kişiye karşı da rücu hakkına sahiptir.

(3) Nükleer zararların karşılandığı haller hariç, bu Bölümde belirlenen sorumluluğa ilişkin tazminat talepleri nükleer zarar gören kişinin zararı ve sorumlusunu öğrendiği tarihten itibaren dördüncü fıkrada belirlenen zamaşımı süresi henüz tamamlanmamışsa üç yıl geçmekle zamaşımına uğrar.

(4) Can kaybı ile kişilerin sağlığına verilen zararlarla ilgili tazminat talepleri her hâlde nükleer hadisenin gerçekleştiği tarihten itibaren otuz yılın, diğer nükleer zararlarla ilgili tazminat talepleri nükleer hadisenin gerçekleştiği tarihten itibaren on yılın geçmesiyle zamaşımına uğrar.

(5) Rücu hakkı, rücu hakkına sahip kişinin rücu edeceği kişiyi öğrenmesinden ve tazminatı ödemesinden itibaren üç yılın ve her hâlde tazminatın tamamının ödendiği tarihten başlayarak on yılın geçmesiyle zamaşımına uğrar.

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

her ay için (30.000) gösterge rakamının memur aylık katsayısı ile çarpımı sonucu bulunacak tutar üzerinden huzur hakkı ödenir. Komisyon üyelerinin niteliği, çalışma usul ve esasları, sekreteryası, ilan ve başvuru usulü, nükleer zararın tespiti, nükleer zararların tazmininde öncelik sırasının belirlenmesi, tazminatın ödenmesi, Cumhurbaşkanı tarafından alınacak acil ekonomik tedbirlere ilişkin usul ve esaslar ile bu maddenin uygulanmasına ilişkin diğer hususlar, Cumhurbaşkanlığı tarafından yönetmelikle belirlenir.

Rücu hakkı ve zamaşımı

MADDE 19- (1) İşleten, sigortacı, nükleer sigorta havuzu, diğer teminat verenler ve Devlet, nükleer zararı ortaya çıkaran nükleer hadiseye kasıtlı olarak sebep olan gerçek kişiye karşı rücu hakkına sahiptir.

(2) İşleten, aralarındaki sözleşmede açıkça belirtildiği takdirde, sözleşmede belirtilen kapsam ve şekilde sözleşme yaptığı kişiye karşı da rücu hakkına sahiptir.

(3) Nükleer zararların karşılandığı haller hariç, bu Bölümde belirlenen sorumluluğa ilişkin tazminat talepleri nükleer zarar gören kişinin zararı ve sorumlusunu öğrendiği tarihten itibaren dördüncü fıkrada belirlenen zamaşımı süresi henüz tamamlanmamışsa üç yıl geçmekle zamaşımına uğrar.

(4) Can kaybı ile kişilerin sağlığına verilen zararlarla ilgili tazminat talepleri her hâlde nükleer hadisenin gerçekleştiği tarihten itibaren otuz yılın, diğer nükleer zararlarla ilgili tazminat talepleri nükleer hadisenin gerçekleştiği tarihten itibaren on yılın geçmesiyle zamaşımına uğrar.

(5) Rücu hakkı, rücu hakkına sahip kişinin rücu edeceği kişiyi öğrenmesinden ve tazminatı ödemesinden itibaren üç yılın ve her hâlde tazminatın tamamının ödendiği tarihten başlayarak on yılın geçmesiyle zamaşımına uğrar.

(Çorum Milletvekili Oğuzhan Kaya ve
87 Milletvekilinin Teklifi)

Yetkili mahkeme

MADDE 20- (1) Türkiye Cumhuriyeti egemenlik alanında gerçekleşen bir nükleer hadise ile ilgili olarak veya Paris Sözleşmesi ve Türkiye Cumhuriyeti'nin tarafı olduğu 21/9/1988 tarihli Viyana ve Paris Sözleşmelerinin Uygulanmasına İlişkin Ortak Protokol uyarınca Türk mahkemelerinin yargılama yetkisinin söz konusu olduğu hallerde sadece Türkiye Cumhuriyeti mahkemeleri yetkilidir.

(2) Birinci fıkra uyarınca Türkiye Cumhuriyeti mahkemelerinin yetkili olması hâlinde Ankara mahkemeleri kesin yetkilidir.

(3) 18 inci madde uyarınca Komisyonun kurulmaması hâlinde mahkeme, bu Bölüm kapsamında belirlenen sorumluluk sınırını aşmayacak şekilde, 6098 sayılı Kanunun 76 ncı maddesi uyarınca nükleer zarar gören kişilere geçici ödeme yapılmasına karar verebilir.

ALTINCI BÖLÜM

Nükleer Düzenleme Kurumu

Kurum

MADDE 21- (1) Kuruma, düzenleyici faaliyetlerini zafiyete uğratacak, bu faaliyetlerle çelişecek veya faaliyetlerini etkin bir şekilde yürütmesini engelleyecek yükümlülükler verilemez. Kurumun mal ve varlıkları Devlet malı sayılır. Kurumun malları, varlıkları, hak ve alacakları haczedilemez ve rehnedilemez.

(2) Kurumun gelirlerinin giderlerini karşılamaması durumunda fark, genel bütçeden karşılanır. Süresinde ödenmeyen Kurum alacakları 6183 sayılı Kanunun 51 inci maddesinde belirlenen gecikme zammı oranında hesaplanan faizi ile birlikte genel hükümlere göre takip ve tahsil edilir. Kurumun uygulayacağı işlem ve hizmet bedellerine ilişkin hususlar Kurum tarafından yönetmelikle belirlenir.

(3) Kurum, Kurul kararı ile beş yıla kadar yıllara sâri yüklenmelere ait sözleşmeler yapabilir. Kurumun hesap yılı mali yıldır.

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve
Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Yetkili mahkeme

MADDE 20- (1) Türkiye Cumhuriyeti egemenlik alanında gerçekleşen bir nükleer hadise ile ilgili olarak veya Paris Sözleşmesi ve Türkiye Cumhuriyeti'nin tarafı olduğu 21/9/1988 tarihli Viyana ve Paris Sözleşmelerinin Uygulanmasına İlişkin Ortak Protokol uyarınca Türk mahkemelerinin yargılama yetkisinin söz konusu olduğu hallerde sadece Türkiye Cumhuriyeti mahkemeleri yetkilidir.

(2) Birinci fıkra uyarınca Türkiye Cumhuriyeti mahkemelerinin yetkili olması hâlinde Ankara mahkemeleri kesin yetkilidir.

(3) 18 inci madde uyarınca Komisyonun kurulmaması hâlinde mahkeme, bu Bölüm kapsamında belirlenen sorumluluk sınırını aşmayacak şekilde, 6098 sayılı Kanunun 76 ncı maddesi uyarınca nükleer zarar gören kişilere geçici ödeme yapılmasına karar verebilir.

ALTINCI BÖLÜM

Nükleer Düzenleme Kurumu

Kurum

MADDE 21- (1) Kuruma, düzenleyici faaliyetlerini zafiyete uğratacak, bu faaliyetlerle çelişecek veya faaliyetlerini etkin bir şekilde yürütmesini engelleyecek yükümlülükler verilemez. Kurumun mal ve varlıkları Devlet malı sayılır. Kurumun malları, varlıkları, hak ve alacakları haczedilemez ve rehnedilemez.

(2) Kurumun gelirlerinin giderlerini karşılamaması durumunda fark, genel bütçeden karşılanır. Süresinde ödenmeyen Kurum alacakları 6183 sayılı Kanunun 51 inci maddesinde belirlenen gecikme zammı oranında hesaplanan faizi ile birlikte genel hükümlere göre takip ve tahsil edilir. Kurumun uygulayacağı işlem ve hizmet bedellerine ilişkin hususlar Kurum tarafından yönetmelikle belirlenir.

(3) Kurum, Kurul kararı ile beş yıla kadar yıllara sâri yüklenmelere ait sözleşmeler yapabilir. Kurumun hesap yılı mali yıldır.

(Çorum Milletvekili Oğuzhan Kaya ve
87 Milletvekilinin Teklifi)

Personel

MADDE 22- (1) Kurumda 657 sayılı Kanunun ek 41 inci maddesi hükümleri çerçevesinde Nükleer Düzenleme Uzmanı ve Nükleer Düzenleme Uzman Yardımcısı istihdam edilir.

(2) Kurumda istihdam edilecek personelin nitelikleri, göreve alınmaları, eğitimleri ve yetiştirilmelerine ilişkin usul ve esaslar, yönetici kadroları ile 657 sayılı Kanunun ek 41 inci maddesine tabi kadrolar dışındaki kadrolara atanacaklar için yapılacak sınava ilişkin hususlar ile Kurum personelinin görevlerini yerine getirirken uyacakları mesleki ve etik ilkeler Kurum tarafından yönetmelikle belirlenir.

(3) Kurumun kadro sayısının yüzde onunu aşmamak üzere ilgili mevzuatta belirtilen süre koşulu dikkate alınmaksızın Kurumun asli görevlerine ilişkin olarak uzmanlığına ihtiyaç duyulan öğretim üyeleri Başkanın talebiyle Kurumda geçici olarak görevlendirilebilir. Bu şekilde görevlendirilenlere 4/11/1981 tarihli ve 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun 38 inci maddesinin dördüncü fıkrasında öngörülen aylık tutarın beş katını aşmamak kaydıyla Cumhurbaşkanınca belirlenen tutarda, diğer kanunlardaki düzenleme ve kısıtlamalara tabi olmaksızın ödeme yapılabilir.

(4) Bu Kanunla verilen görevlerin yürütülmesi için, 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu ile diğer kanunların sözleşmeli personel çalıştırılmasına dair hükümlerine bağlı kalımsızın Kurumun görev alanı ile ilgili özel bilgi ve ihtisas gerektiren konularda yerli ve yabancı uzmanlar sözleşmeli personel olarak çalıştırılabilir. Bunlar 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalı sayılır. Sözleşmeli personel olarak istihdam edilecek yabancı uzmanlar ile yurt dışında nükleer enerji alanında fiilen en az beş yıl çalışmış yerli uzmanlara verilecek her türlü ödemeler dâhil ücretler, 657 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin (B) bendine göre çalıştırılanlar

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve
Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Personel

MADDE 22- (1) Kurumda 657 sayılı Kanunun ek 41 inci maddesi hükümleri çerçevesinde Nükleer Düzenleme Uzmanı ve Nükleer Düzenleme Uzman Yardımcısı istihdam edilir.

(2) Kurumda istihdam edilecek personelin nitelikleri, göreve alınmaları, eğitimleri ve yetiştirilmelerine ilişkin usul ve esaslar, yönetici kadroları ile 657 sayılı Kanunun ek 41 inci maddesine tabi kadrolar dışındaki kadrolara atanacaklar için yapılacak sınava ilişkin hususlar ile Kurum personelinin görevlerini yerine getirirken uyacakları mesleki ve etik ilkeler Kurum tarafından yönetmelikle belirlenir.

(3) Kurumun kadro sayısının yüzde onunu aşmamak üzere ilgili mevzuatta belirtilen süre koşulu dikkate alınmaksızın Kurumun asli görevlerine ilişkin olarak uzmanlığına ihtiyaç duyulan öğretim üyeleri Başkanın talebiyle Kurumda geçici olarak görevlendirilebilir. Bu şekilde görevlendirilenlere 4/11/1981 tarihli ve 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun 38 inci maddesinin dördüncü fıkrasında öngörülen aylık tutarın beş katını aşmamak kaydıyla Cumhurbaşkanınca belirlenen tutarda, diğer kanunlardaki düzenleme ve kısıtlamalara tabi olmaksızın ödeme yapılabilir.

(4) Bu Kanunla verilen görevlerin yürütülmesi için, 657 sayılı Kanun ile diğer kanunların sözleşmeli personel çalıştırılmasına dair hükümlerine bağlı kalımsızın Kurumun görev alanı ile ilgili özel bilgi ve ihtisas gerektiren konularda yerli ve yabancı uzmanlar sözleşmeli personel olarak çalıştırılabilir. Bunlar 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalı sayılır. Sözleşmeli personel olarak istihdam edilecek yabancı uzmanlar ile yurt dışında nükleer enerji alanında fiilen en az beş yıl çalışmış yerli uzmanlara verilecek her türlü ödemeler dâhil ücretler, 657 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin (B) bendine göre çalıştırılanlar

(Çorum Milletvekili Oğuzhan Kaya ve
87 Milletvekilinin Teklifi)

için uygulanmakta olan sözleşme ücreti tavanının on dört katını aşmamak üzere Cumhurbaşkanınca tespit edilir. Çalıştırılabilecek toplam sözleşmeli personel sayısı Kurum kadro sayısının yüzde yirmisini geçemez. Bu şekilde çalıştırılacaklara ilişkin diğer hususlar Cumhurbaşkanınca belirlenir.

(5) Kurul Başkan ve üyeler ile Kurumda 657 sayılı Kanuna tabi olarak görev yapan Kurum personeline; 27/6/1989 tarihli ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 11 inci maddesi uyarınca belirlenmiş emsali personele mali ve sosyal haklar kapsamında yapılan ödemeler aynı usul ve esaslar çerçevesinde ödenir. Emsali personele yapılan ödemelerden vergi ve diğer yasal kesintilere tabi olmayanlar bu Kanuna göre de vergi ve diğer kesintilere tabi olmaz. Kurul Başkan ve üyeleri ile Kurum personeli emeklilik hakları bakımından da emsali olarak belirlenen personel ile denk kabul edilir. Kurul Başkan ve üyeliğine atanalar ile Kurumda 657 sayılı Kanuna tabi olarak görev yapan personel 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi hükümlerine tabidir. 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında sigortalı iken Kurul Başkan ve üyeliklerine atanarlardan bu görevleri sona erenlerin bu görevlerde geçen hizmet süreleri kazanılmış hak aylığı derece ve kademelerinin tespitinde dikkate alınır. Bunlardan, 5510 sayılı Kanunun geçici 4 üncü maddesi kapsamına girenlerin bu görevlerde geçen süreleri makam tazminatı ile temsil tazminatı ödenmesi gereken süre olarak değerlendirilir. Kamu kurum ve kuruluşlarında 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalı iken, Kurul Başkan ve üyesi olarak atanaların, önceki kurum ve kuruluşları ile ilişkilerinin kesilmesi, kendilerine kıdem tazminatı veya iş sonu tazminatı ödenmesini gerektirmez. Bu durumda olanların kıdem tazminatı veya iş sonu tazminatı ödenmesi gereken hizmet süreleri, Kurul

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve
Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

için uygulanmakta olan sözleşme ücreti tavanının on dört katını aşmamak üzere Cumhurbaşkanınca tespit edilir. Çalıştırılabilecek toplam sözleşmeli personel sayısı Kurum kadro sayısının yüzde yirmisini geçemez. Bu şekilde çalıştırılacaklara ilişkin diğer hususlar Cumhurbaşkanınca belirlenir.

(5) Kurul Başkan ve üyeleri ile Kurumda 657 sayılı Kanuna tabi olarak görev yapan Kurum personeline; 27/6/1989 tarihli ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 11 inci maddesi uyarınca belirlenmiş emsali personele mali ve sosyal haklar kapsamında yapılan ödemeler aynı usul ve esaslar çerçevesinde ödenir. Emsali personele yapılan ödemelerden vergi ve diğer yasal kesintilere tabi olmayanlar bu Kanuna göre de vergi ve diğer kesintilere tabi olmaz. Kurul Başkan ve üyeleri ile Kurum personeli emeklilik hakları bakımından da emsali olarak belirlenen personel ile denk kabul edilir. Kurul Başkan ve üyeliğine atanalar ile Kurumda 657 sayılı Kanuna tabi olarak görev yapan personel 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi hükümlerine tabidir. 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında sigortalı iken Kurul Başkan ve üyeliklerine atanarlardan bu görevleri sona erenlerin bu görevlerde geçen hizmet süreleri kazanılmış hak aylığı derece ve kademelerinin tespitinde dikkate alınır. Bunlardan, 5510 sayılı Kanunun geçici 4 üncü maddesi kapsamına girenlerin bu görevlerde geçen süreleri makam tazminatı ile temsil tazminatı ödenmesi gereken süre olarak değerlendirilir. Kamu kurum ve kuruluşlarında 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalı iken, Kurul Başkan ve üyesi olarak atanaların, önceki kurum ve kuruluşları ile ilişkilerinin kesilmesi, kendilerine kıdem tazminatı veya iş sonu tazminatı ödenmesini gerektirmez. Bu durumda olanların kıdem tazminatı veya iş sonu tazminatı ödenmesi gereken hizmet süreleri, Kurul

(Çorum Milletvekili Oğuzhan Kaya ve
87 Milletvekilinin Teklifi)

Başkan ve üyesi olarak geçen hizmet süreleri ile birleştirilir ve emeklilik ikramiyesi ödenecek süre olarak değerlendirilir.

(6) Kurul Başkan ve üyeleri 2/10/1981 tarihli ve 2531 sayılı Kamu Görevlerinden Ayrılanların Yapamayacakları İşler Hakkında Kanun hükümlerine tabidir.

(7) Kurul Başkan ve üyeleri, görevlerinin devamı süresince görevlerini tam bir dikkat, dürüstlük ve tarafsızlık ile yürüteceklerine, kanun hükümlerine aykırı hareket etmeyeceklerine ve ettirmeyeceklerine dair Yargıtay Birinci Başkanlık Kurulu huzurunda yemin ederler. Yemin için yapılan başvuru Yargıtay tarafından acele işlerden sayılır. Kurul Başkan ve üyeleri, yemin etmedikçe göreve başlamış sayılmazlar.

(8) Kurul Başkan ve üyeleri ile Kurum personelinin görevleriyle bağlantılı olarak işledikleri iddia edilen suçlara ilişkin soruşturmalar için izin verme yetkisi; Kurul Başkan ve üyeleri için ilişkili Bakana, Kurum personeli için ise Başkana aittir. Kurul Başkan ve üyeleri ile Kurum personelinin görevleri ile ilgili olarak iştirak hâlinde işledikleri iddia edilen suçlara ilişkin soruşturmalarda Kurum personeli hakkında soruşturma izni verme yetkisi ilişkili Bakana aittir. Kurul Başkan ve üyeleri ile Kurum personelinin, görevden ayrılması olsalar dahi, görevleriyle bağlantılı olarak işledikleri iddia edilen suçlardan dolayı başlatılan soruşturma ve kovuşturmalar, ilgili üye veya personelin talebi hâlinde, Kurum tarafından görevlendirilecek bir avukat tarafından takip edilir. Söz konusu davalara ilişkin dava giderleri ile Türkiye Barolar Birliğince açıklanan asgari ücret tarifesinde belirlenen avukatlık ücretinin on beş katını aşmamak üzere belirlenen avukatlık ücreti Kurum bütçesinden karşılanır. Kurul Başkan ve üyeleri ile Kurum personelinin, kovuşturma sonucunda mahkûmiyetine karar verilmesi ve bu kararın kesinleşmesi hâlinde, Kurum bütçesinden karşılanan avukatlık ücreti, ilgili Kurul Başkan ve üyeleri ile Kurum personelinin genel hükümlere göre tahsil olunur.

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve
Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Başkan ve üyesi olarak geçen hizmet süreleri ile birleştirilir ve emeklilik ikramiyesi ödenecek süre olarak değerlendirilir.

(6) Kurul Başkan ve üyeleri 2/10/1981 tarihli ve 2531 sayılı Kamu Görevlerinden Ayrılanların Yapamayacakları İşler Hakkında Kanun hükümlerine tabidir.

(7) Kurul Başkan ve üyeleri, görevlerinin devamı süresince görevlerini tam bir dikkat, dürüstlük ve tarafsızlık ile yürüteceklerine, kanun hükümlerine aykırı hareket etmeyeceklerine ve ettirmeyeceklerine dair Yargıtay Birinci Başkanlık Kurulu huzurunda yemin ederler. Yemin için yapılan başvuru Yargıtay tarafından acele işlerden sayılır. Kurul Başkan ve üyeleri, yemin etmedikçe göreve başlamış sayılmazlar.

(8) Kurul Başkan ve üyeleri ile Kurum personelinin görevleriyle bağlantılı olarak işledikleri iddia edilen suçlara ilişkin soruşturmalar için izin verme yetkisi; Kurul Başkan ve üyeleri için ilişkili Bakana, Kurum personeli için ise Başkana aittir. Kurul Başkan ve üyeleri ile Kurum personelinin görevleri ile ilgili olarak iştirak hâlinde işledikleri iddia edilen suçlara ilişkin soruşturmalarda Kurum personeli hakkında soruşturma izni verme yetkisi ilişkili Bakana aittir. Kurul Başkan ve üyeleri ile Kurum personelinin, görevden ayrılması olsalar dahi, görevleriyle bağlantılı olarak işledikleri iddia edilen suçlardan dolayı başlatılan soruşturma ve kovuşturmalar, ilgili üye veya personelin talebi hâlinde, Kurum tarafından görevlendirilecek bir avukat tarafından takip edilir. Söz konusu davalara ilişkin dava giderleri ile Türkiye Barolar Birliğince açıklanan asgari ücret tarifesinde belirlenen avukatlık ücretinin on beş katını aşmamak üzere belirlenen avukatlık ücreti Kurum bütçesinden karşılanır. Kurul Başkan ve üyeleri ile Kurum personelinin, kovuşturma sonucunda mahkûmiyetine karar verilmesi ve bu kararın kesinleşmesi hâlinde, Kurum bütçesinden karşılanan avukatlık ücreti, ilgili Kurul Başkan ve üyeleri ile Kurum personelinin genel hükümlere göre tahsil olunur.

(Çorum Milletvekili Oğuzhan Kaya ve
87 Milletvekilinin Teklifi)

YEDİNCİ BÖLÜM

NÜTED Nükleer Teknik Destek Anonim Şirketi NÜTED Nükleer Teknik Destek Anonim Şirketi

MADDE 23- (1) Kurumun görevlerini yerine getirirken ihtiyaç duyacağı her türlü analiz, danışmanlık, gözetim, inceleme, araştırma, muayene, test, kontrol, eğitim ve sertifikalandırma gibi teknik destek hizmetlerini sağlamak amacıyla, kuruluş ve tescile ilişkin hükümleri hariç olmak üzere 13/1/2011 tarihli ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu ve özel hukuk hükümlerine tabi, başlangıç sermayesi bir milyon Türk Lirası olan ve Kurum tarafından ödenen, paylarının en az yüzde elli biri Kuruma ait olan, NÜTED Nükleer Teknik Destek Anonim Şirketi unvanı altında özel hukuk tüzel kişiliğini haiz bir anonim şirket kurulmuştur.

(2) Kurumun uygun bulması durumunda NÜTED A.Ş., üçüncü kişilere yurt içinde ve yurt dışında hizmet verebilir.

(3) NÜTED A.Ş.'de 22/5/2003 tarihli ve 4857 sayılı İş Kanununa tabi personel istihdam edilir. NÜTED A.Ş.'nin talebi üzerine ihtisas sahibi kamu kurum ve kuruluşlarından alanında uzman ve yetkin personel, kendilerinin ve kurumlarının muvafakati ile NÜTED A.Ş.'de istihdam edilebilir. Bunların kurumlarıyla olan ilişkileri iş akdinin yapılmasıyla son bulur. Bunlara verilecek ücret ile diğer malî ve sosyal haklar yapılacak iş akdi ile belirlenir. Bu şekilde istihdam edilenler, NÜTED A.Ş.'deki görevlerinin sona ermesinden itibaren altı ay içerisinde başvurmaları üzerine daha önce çalıştıkları kurum veya kuruluşlardaki yönetici kadroları ve görevleri hariç eski kadro veya pozisyonlarına geri dönerler. Bu fıkra uyarınca önceki kurumlarına dönen kişilerin NÜTED A.Ş.'de geçen hizmetleri statülerine göre kazanılmış hak aylık derece ve kademelerinde değerlendirilir. Bu durumda, NÜTED A.Ş.'deki çalışmalarından dolayı kıdem tazminatları ödenmez ve bu süreler emeklilik ikramiyesinin hesabında dikkate alınır.

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve
Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

YEDİNCİ BÖLÜM

NÜTED Nükleer Teknik Destek Anonim Şirketi NÜTED Nükleer Teknik Destek Anonim Şirketi

MADDE 23- (1) Kurumun görevlerini yerine getirirken ihtiyaç duyacağı her türlü analiz, danışmanlık, gözetim, inceleme, araştırma, muayene, test, kontrol, eğitim ve sertifikalandırma gibi teknik destek hizmetlerini sağlamak amacıyla, kuruluş ve tescile ilişkin hükümleri hariç olmak üzere 13/1/2011 tarihli ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu ve özel hukuk hükümlerine tabi, başlangıç sermayesi bir milyon Türk lirası olan ve Kurum tarafından ödenen, paylarının en az yüzde elli biri Kuruma ait olan, NÜTED Nükleer Teknik Destek Anonim Şirketi unvanı altında özel hukuk tüzel kişiliğini haiz bir anonim şirket kurulmuştur.

(2) Kurumun uygun bulması durumunda NÜTED A.Ş., üçüncü kişilere yurt içinde ve yurt dışında hizmet verebilir.

(3) NÜTED A.Ş.'de 22/5/2003 tarihli ve 4857 sayılı İş Kanununa tabi personel istihdam edilir. NÜTED A.Ş.'nin talebi üzerine ihtisas sahibi kamu kurum ve kuruluşlarından alanında uzman ve yetkin personel, kendilerinin ve kurumlarının muvafakati ile NÜTED A.Ş.'de istihdam edilebilir. Bunların kurumlarıyla olan ilişkileri iş akdinin yapılmasıyla son bulur. Bunlara verilecek ücret ile diğer malî ve sosyal haklar yapılacak iş akdi ile belirlenir. Bu şekilde istihdam edilenler, NÜTED A.Ş.'deki görevlerinin sona ermesinden itibaren altı ay içerisinde başvurmaları üzerine daha önce çalıştıkları kurum veya kuruluşlardaki yönetici kadroları ve görevleri hariç eski kadro veya pozisyonlarına geri dönerler. Bu fıkra uyarınca önceki kurumlarına dönen kişilerin NÜTED A.Ş.'de geçen hizmetleri statülerine göre kazanılmış hak aylık derece ve kademelerinde değerlendirilir. Bu durumda, NÜTED A.Ş.'deki çalışmalarından dolayı kıdem tazminatları ödenmez ve bu süreler emeklilik ikramiyesinin hesabında dikkate alınır.

(Çorum Milletvekili Oğuzhan Kaya ve
87 Milletvekilinin Teklifi)

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve
Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

(4) NÜTED A.Ş. Kuruma temin edeceği iş ve hizmetlerin yürütülmesi ile ilgili hak, yetki ve yükümlülükleri düzenlemek üzere bir görev sözleşmesi imzalayabilir.

(5) NÜTED A.Ş., sermayesinde kamu payı ne oranda olursa olsun Genel Kadro ve Usulü Hakkında mevzuat, 18/5/1994 tarihli ve 527 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlileri ile İlgili Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname, 657 sayılı Kanun, 12 nci maddesi hariç 4/7/2001 tarihli ve 631 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Mali ve Sosyal Haklarında Düzenlemeler ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname, ceza ve ihalelerden yasaklama hükümleri hariç 4/1/2002 tarihli ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu, 5/1/2002 tarihli ve 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu, 10/2/1954 tarihli ve 6245 sayılı Harcırah Kanunu ve 5/1/1961 tarihli ve 237 sayılı Taşıt Kanunu hükümlerine tabi değildir. NÜTED A.Ş. ile Kurum arasında düzenlenecek sözleşmeler damga vergisinden müstesnadır. Kamu kurum ve kuruluşlarına personel alınmasına dair ilgili mevzuat hükümleri NÜTED A.Ş. tarafından istihdam edilecek personel hakkında uygulanmaz. Ancak, Türkiye Büyük Millet Meclisi denetimine ilişkin 2/4/1987 tarihli ve 3346 sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri ile Fonların Türkiye Büyük Millet Meclisince Denetlenmesinin Düzenlenmesi Hakkında Kanunun 9 uncu maddesi hükümleri uygulanır.

(6) Kurumun görev ve yetkileri saklı kalmak kaydıyla, bu maddede belirtilen iş ve hizmetlerin yürütülmesi, bunlarla ilgili diğer yönetsel ve ticarî hizmetlerin NÜTED A.Ş. tarafından yürütülmesine ilişkin usul ve esaslar, yurt içinde ve yurt dışında şirket kurma, kurulu bulunan şirketlere ortak olma veya hisselerini devralma hususları ile ilgili düzenlemeleri yapmaya Cumhurbaşkanını yetkilidir.

(4) NÜTED A.Ş. Kuruma temin edeceği iş ve hizmetlerin yürütülmesi ile ilgili hak, yetki ve yükümlülükleri düzenlemek üzere bir görev sözleşmesi imzalayabilir.

(5) NÜTED A.Ş., sermayesinde kamu payı ne oranda olursa olsun genel kadro ve usulü hakkında mevzuat, 18/5/1994 tarihli ve 527 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlileri ile İlgili Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname, 657 sayılı Kanun, 12 nci maddesi hariç 4/7/2001 tarihli ve 631 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Mali ve Sosyal Haklarında Düzenlemeler ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname, ceza ve ihalelerden yasaklama hükümleri hariç 4/1/2002 tarihli ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu, 5/1/2002 tarihli ve 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu, 10/2/1954 tarihli ve 6245 sayılı Harcırah Kanunu ve 5/1/1961 tarihli ve 237 sayılı Taşıt Kanunu hükümlerine tabi değildir. NÜTED A.Ş. ile Kurum arasında düzenlenecek sözleşmeler damga vergisinden müstesnadır. Kamu kurum ve kuruluşlarına personel alınmasına dair ilgili mevzuat hükümleri NÜTED A.Ş. tarafından istihdam edilecek personel hakkında uygulanmaz. Ancak, Türkiye Büyük Millet Meclisi denetimine ilişkin 2/4/1987 tarihli ve 3346 sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri ile Fonların Türkiye Büyük Millet Meclisince Denetlenmesinin Düzenlenmesi Hakkında Kanunun 9 uncu maddesi hükümleri uygulanır.

(6) Kurumun görev ve yetkileri saklı kalmak kaydıyla, bu maddede belirtilen iş ve hizmetlerin yürütülmesi, bunlarla ilgili diğer yönetsel ve ticarî hizmetlerin NÜTED A.Ş. tarafından yürütülmesine ilişkin usul ve esaslar, yurt içinde ve yurt dışında şirket kurma, kurulu bulunan şirketlere ortak olma veya hisselerini devralma hususları ile ilgili düzenlemeleri yapmaya Cumhurbaşkanını yetkilidir.

(Çorum Milletvekili Oğuzhan Kaya ve
87 Milletvekilinin Teklifi)

SEKİZİNCİ BÖLÜM

Ceza Hükümleri ve İdari Yaptırımlar

Ceza hükümleri

MADDE 24- (1) Bu fıkrafta sayılan fiilleri işleyenlere aşağıdaki cezalar uygulanır:

a) Nükleer tesis, radyasyon tesisi veya radyoaktif atık tesisini geçerli bir lisansa sahip olmaksızın işletenler dört yıldan sekiz yıla kadar hapis ve beş bin gün adli para cezası ile; radyasyon uygulamalarını geçerli bir lisansa sahip olmaksızın yürütenler bir yıldan dört yıla kadar hapis ve bin gün adli para cezası ile; nükleer tesis, radyasyon tesisi veya radyoaktif atık tesislerine ilişkin Kurumdan izin alınması gereken faaliyetleri geçerli bir izne sahip olmaksızın yürütenler iki yıldan beş yıla kadar hapis ve üç bin gün adli para cezası ile cezalandırılır.

b) Faaliyete ilişkin yükümlülükleri sona ermeden, faaliyetin yürütüldüğü yeri veya tesisi, nükleer maddeyi, radyoaktif kaynağı veya radyoaktif atığı sahipsiz kalacak şekilde terk edenler üç yıldan sekiz yıla kadar hapis ve beş bin gün adli para cezası ile cezalandırılır.

c) Nükleer madde, radyoaktif kaynak ve radyoaktif atıkları; cebir, tehdit, hile veyahut hukuka aykırı başka bir davranış ile elde eden kişiler fiil daha ağır bir cezayı gerektiren bir suç teşkil etmediği takdirde beş yıldan on beş yıla kadar hapis ve on bin gün adli para cezası ile cezalandırılır.

ç) Nükleer madde, radyoaktif kaynak veya radyoaktif atıkların kaybolmasına, çalınmasına veya yetkisiz kişilerin eline geçmesine ihmal göstererek veya dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırı olarak neden olan kişiler, iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

d) 9 uncu maddenin ikinci fıkrasında belirtilen istisnalar dışında radyoaktif atıkları veya kullanılmış yakıtları Türkiye Cumhuriyeti sınırları içerisinde sokaan kişiler beş yıldan on yıla kadar hapis ve beş bin gün adli para cezası ile cezalandırılır.

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve
Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

SEKİZİNCİ BÖLÜM

Ceza Hükümleri ve İdari Yaptırımlar

Ceza hükümleri

MADDE 24- (1) Bu fıkrafta sayılan fiilleri işleyenlere aşağıdaki cezalar uygulanır:

a) Nükleer tesis, radyasyon tesisi veya radyoaktif atık tesisini geçerli bir lisansa sahip olmaksızın işletenler dört yıldan sekiz yıla kadar hapis ve beş bin gün adli para cezası ile; radyasyon uygulamalarını geçerli bir lisansa sahip olmaksızın yürütenler bir yıldan dört yıla kadar hapis ve bin gün adli para cezası ile; nükleer tesis, radyasyon tesisi veya radyoaktif atık tesislerine ilişkin Kurumdan izin alınması gereken faaliyetleri geçerli bir izne sahip olmaksızın yürütenler iki yıldan beş yıla kadar hapis ve üç bin gün adli para cezası ile cezalandırılır.

b) Faaliyete ilişkin yükümlülükleri sona ermeden, faaliyetin yürütüldüğü yeri veya tesisi, nükleer maddeyi, radyoaktif kaynağı veya radyoaktif atığı sahipsiz kalacak şekilde terk edenler üç yıldan sekiz yıla kadar hapis ve beş bin gün adli para cezası ile cezalandırılır.

c) Nükleer madde, radyoaktif kaynak ve radyoaktif atıkları; cebir, tehdit, hile veyahut hukuka aykırı başka bir davranış ile elde eden kişiler fiil daha ağır bir cezayı gerektiren bir suç teşkil etmediği takdirde beş yıldan on beş yıla kadar hapis ve on bin gün adli para cezası ile cezalandırılır.

ç) Nükleer madde, radyoaktif kaynak veya radyoaktif atıkların kaybolmasına, çalınmasına veya yetkisiz kişilerin eline geçmesine ihmal göstererek veya dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırı olarak neden olan kişiler, iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

d) 9 uncu maddenin ikinci fıkrasında belirtilen istisnalar dışında radyoaktif atıkları veya kullanılmış yakıtları Türkiye Cumhuriyeti sınırları içerisinde sokaan kişiler beş yıldan on yıla kadar hapis ve beş bin gün adli para cezası ile cezalandırılır.

(Çorum Milletvekili Oğuzhan Kaya ve
87 Milletvekilinin Teklifi)

e) Nükleer tesislere, radyasyon tesislerine, radyoaktif atık tesislerine ve nükleer madde, radyoaktif kaynak veya radyoaktif atıklara yetkisiz müdahalede bulunan, saldıran, zarar veren veya bunları sabote eden kişiler beş yıldan on beş yıla kadar hapis ve on bin gün adli para cezası ile cezalandırılır.

f) Nükleer tesisler, radyasyon tesisleri, radyoaktif atık tesisleri ile nükleer madde, radyoaktif kaynak veya radyoaktif atıklara ilişkin yazılımlara yetkisiz müdahalede bulunan, saldıran, zarar veren veya bunları sabote eden kişiler üç yıldan on yıla kadar hapis ve on bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır.

g) Nükleer tesis, radyasyon tesisi veya radyoaktif atık tesisini cebir veya tehdit kullanarak ya da hukuka aykırı başka bir davranışla ele geçiren, zapt eden veya kontrolü altına alan kişiler on iki yıldan yirmi yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

ğ) Nükleer silah ya da radyolojik silah imal eden, radyoaktif maddeleri bu amaçla bulunduran, kullanan, kullanımını yaygınlaştıran veya bunların ticaretini yapan kişiler yirmi beş yıldan otuz yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Birinci fıkrada sayılan fiillerin gerçek veya tüzel kişiyi, uluslararası bir örgütü veya bir devleti bir fiili yapmaya veya yapmaktan kaçınmaya zorlamak amacıyla gerçekleştirilmesi hâlinde verilecek ceza fiilin ağırlığına göre yarısından iki katına kadar artırılır.

(3) Birinci fıkrada sayılan fiillerin bir örgüt faaliyeti çerçevesinde işlenmesi hâlinde verilecek ceza fiilin ağırlığına göre yarısından bir katına kadar artırılır.

(4) Kurum adına denetimle görevli kişilerin görevlerini yapmasını engellemek amacıyla cebir veya tehdit kullanan kişiler fiil daha ağır bir cezayı gerektiren bir suç teşkil etmediği takdirde 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 265 inci maddesi uyarınca cezalandırılır.

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve
Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

e) Nükleer tesislere, radyasyon tesislerine, radyoaktif atık tesislerine ve nükleer madde, radyoaktif kaynak veya radyoaktif atıklara yetkisiz müdahalede bulunan, saldıran, zarar veren veya bunları sabote eden kişiler beş yıldan on beş yıla kadar hapis ve on bin gün adli para cezası ile cezalandırılır.

f) Nükleer tesisler, radyasyon tesisleri, radyoaktif atık tesisleri ile nükleer madde, radyoaktif kaynak veya radyoaktif atıklara ilişkin yazılımlara yetkisiz müdahalede bulunan, saldıran, zarar veren veya bunları sabote eden kişiler üç yıldan on yıla kadar hapis ve on bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır.

g) Nükleer tesis, radyasyon tesisi veya radyoaktif atık tesisini cebir veya tehdit kullanarak ya da hukuka aykırı başka bir davranışla ele geçiren, zapt eden veya kontrolü altına alan kişiler on iki yıldan yirmi yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

ğ) Nükleer silah ya da radyolojik silah imal eden, radyoaktif maddeleri bu amaçla bulunduran, kullanan, kullanımını yaygınlaştıran veya bunların ticaretini yapan kişiler yirmi beş yıldan otuz yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Birinci fıkrada sayılan fiillerin gerçek veya tüzel kişiyi, uluslararası bir örgütü veya bir devleti bir fiili yapmaya veya yapmaktan kaçınmaya zorlamak amacıyla gerçekleştirilmesi hâlinde verilecek ceza fiilin ağırlığına göre yarısından iki katına kadar artırılır.

(3) Birinci fıkrada sayılan fiillerin bir örgüt faaliyeti çerçevesinde işlenmesi hâlinde verilecek ceza fiilin ağırlığına göre yarısından bir katına kadar artırılır.

(4) Kurum adına denetimle görevli kişilerin görevlerini yapmasını engellemek amacıyla cebir veya tehdit kullanan kişiler fiil daha ağır bir cezayı gerektiren bir suç teşkil etmediği takdirde 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 265 inci maddesi uyarınca cezalandırılır.

(Çorum Milletvekili Oğuzhan Kaya ve
87 Milletvekilinin Teklifi)

İdari yaptırımlar

MADDE 25- (1) Bu fıkıradaki sayılan aykırılıkların tespit edilmesi durumunda Kurum tarafından aşağıdaki idari para cezaları uygulanır:

a) Bir nükleer tesisin geçerli bir lisansa sahip olmaksızın işletilmesi durumunda iki milyon yedi yüz otuz üç bin ila yüz otuz altı milyon altı yüz yirmi üç bin Türk Lirası, radyoaktif atık tesisleri ve radyasyon tesislerinin geçerli bir lisansa sahip olmaksızın işletilmesi durumunda bir milyon üç yüz altmış yedi bin ila on üç milyon altı yüz altmış üç bin Türk Lirası, radyasyon uygulamalarının geçerli bir lisansa sahip olmaksızın yürütülmesi durumunda yirmi sekiz bin ila iki yüz yetmiş dört bin Türk Lirası.

b) İzin alınması gereken faaliyetlerden; tesislere ilişkin olanların izin alınmaksızın yürütülmesi durumunda yüz otuz yedi bin ila altı yüz otuz sekiz bin Türk Lirası, diğerlerinin izin alınmaksızın yürütülmesi durumunda on bin ila kırk beş bin Türk Lirası; yetki belgesi alınması gereken faaliyetlerin yetki belgesi alınmaksızın yürütülmesi hâlinde beş bin ila iki yüz bin Türk Lirası.

c) Nükleer tesislere ilişkin mevzuat veya yetki koşullarına, Kurum kararlarına ve talimatlarına aykırı hareket edildiğinin tespit edilmesi hâlinde, iki yüz yetmiş dört bin ila iki milyon yedi yüz otuz üç bin Türk Lirası, radyoaktif atık tesisleri ve radyasyon tesislerine ilişkin mevzuat veya yetki koşullarına, Kurum kararlarına ve talimatlarına aykırı hareket edildiğinin tespit edilmesi hâlinde yüz otuz yedi bin ila altı yüz otuz sekiz bin Türk Lirası, diğer faaliyetlere ilişkin mevzuat veya yetki koşullarına, Kurum kararlarına ve talimatlarına aykırı hareket edildiğinin tespit edilmesi hâlinde dört bin ila yirmi sekiz bin Türk Lirası.

ç) Yetkilendirme için yapılan başvurularda veya yetkilendirme yapıldıktan sonra, yetkilendirilen kişi tarafından Kuruma gerçeğe aykırı belge sunulması veya yanıltıcı bilgi verilmesi veya yetkilendirme yapılmasını etkileyecek yetki koşullarındaki

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve
Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

İdari yaptırımlar

MADDE 25- (1) Bu fıkıradaki sayılan aykırılıkların tespit edilmesi durumunda Kurum tarafından aşağıdaki idari para cezaları uygulanır:

a) Bir nükleer tesisin geçerli bir lisansa sahip olmaksızın işletilmesi durumunda iki milyon yedi yüz otuz üç bin ila yüz otuz altı milyon altı yüz yirmi üç bin Türk lirası, radyoaktif atık tesisleri ve radyasyon tesislerinin geçerli bir lisansa sahip olmaksızın işletilmesi durumunda bir milyon üç yüz altmış yedi bin ila on üç milyon altı yüz altmış üç bin Türk lirası, radyasyon uygulamalarının geçerli bir lisansa sahip olmaksızın yürütülmesi durumunda yirmi sekiz bin ila iki yüz yetmiş dört bin Türk lirası.

b) İzin alınması gereken faaliyetlerden; tesislere ilişkin olanların izin alınmaksızın yürütülmesi durumunda yüz otuz yedi bin ila altı yüz otuz sekiz bin Türk lirası, diğerlerinin izin alınmaksızın yürütülmesi durumunda on bin ila kırk beş bin Türk lirası; yetki belgesi alınması gereken faaliyetlerin yetki belgesi alınmaksızın yürütülmesi hâlinde beş bin ila iki yüz bin Türk lirası.

c) Nükleer tesislere ilişkin mevzuat veya yetki koşullarına, Kurum kararlarına ve talimatlarına aykırı hareket edildiğinin tespit edilmesi hâlinde, iki yüz yetmiş dört bin ila iki milyon yedi yüz otuz üç bin Türk lirası, radyoaktif atık tesisleri ve radyasyon tesislerine ilişkin mevzuat veya yetki koşullarına, Kurum kararlarına ve talimatlarına aykırı hareket edildiğinin tespit edilmesi hâlinde yüz otuz yedi bin ila altı yüz otuz sekiz bin Türk lirası, diğer faaliyetlere ilişkin mevzuat veya yetki koşullarına, Kurum kararlarına ve talimatlarına aykırı hareket edildiğinin tespit edilmesi hâlinde dört bin ila yirmi sekiz bin Türk lirası.

ç) Yetkilendirme için yapılan başvurularda veya yetkilendirme yapıldıktan sonra, yetkilendirilen kişi tarafından Kuruma gerçeğe aykırı belge sunulması veya yanıltıcı bilgi verilmesi veya yetkilendirme yapılmasını etkileyecek yetki koşullarındaki

(Çorum Milletvekili Oğuzhan Kaya ve
87 Milletvekilinin Teklifi)

değişikliklerin bildirilmemesi hâlinde, ceza hükümleri saklı kalmak kaydıyla, nükleer tesisler için yetkilendirilen kişiye iki milyon yedi yüz otuz üç bin ila yüz otuz altı milyon altı yüz yirmi üç bin Türk Lirası, radyoaktif atık tesisleri ve radyasyon tesisleri için bir milyon üç yüz altmış yedi bin ila on üç milyon altı yüz altmış üç bin Türk Lirası, diğer faaliyetler için yirmi sekiz bin ila iki yüz yetmiş dört bin Türk Lirası.

(2) Birinci fıkra uyarınca uygulanan idari para cezalarına ek olarak aykırılıkların giderilmesi için Kurum tarafından ilgili kişiye uygun bir süre verilir. Aykırılıkların verilen süre içinde giderilmemesi hâlinde idari para cezaları, her defasında bir önceki cezanın iki katı tutarında uygulanır. Gerçek dışı belgenin, yanıltıcı bilginin veya yetki koşullarındaki değişikliğin yetkilendirmeye esas teşkil etmesi ve düzeltilmesinin mümkün olmadığının tespit edilmesi hâlinde ise idari para cezasına ek olarak yetki askıya alınır, kısıtlanır veya iptal edilir.

(3) Birinci fıkrada sayılan fiillerin halk veya çevre sağlığına ve güvenliğine tehdit oluşturacak şekilde tahribata yol açtığı tespit edilmesi hâlinde uygulanacak idari para cezası bir kat artırılır. Kurum, idari para cezasına ek olarak, fiillerin halk ve çevre üzerinde oluşturduğu riskin devamı süresince lisans veya izni kısıtlayabilir, askıya alabilir. Kurum, fiillerin halk ve çevre üzerinde oluşturduğu riskin ağırlığına göre lisansı veya izni iptal edebilir.

(4) 14 üncü maddede belirlenen sigorta yaptırma veya teminat gösterme yükümlülüğünü yerine getirmeyen işletenlere, sorumluluk sınırının binde üçü kadar idari para cezası uygulanır.

(5) 14 üncü maddede yer alan hükümlere aykırı hareket edildiğinin tespit edilmesi hâlinde ilgili nükleer faaliyetin yürütülmesi için gerekli olan lisans ve izinler, sigorta yaptırma veya teminat gösterme veya süresi dolan sigorta poliçesini veya teminatı yenileme yükümlülüğü yerine getirilene kadar Kurum tarafından askıya alınır. Askıya

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve
Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

değişikliklerin bildirilmemesi hâlinde, ceza hükümleri saklı kalmak kaydıyla, nükleer tesisler için yetkilendirilen kişiye iki milyon yedi yüz otuz üç bin ila yüz otuz altı milyon altı yüz yirmi üç bin Türk lirası, radyoaktif atık tesisleri ve radyasyon tesisleri için bir milyon üç yüz altmış yedi bin ila on üç milyon altı yüz altmış üç bin Türk lirası, diğer faaliyetler için yirmi sekiz bin ila iki yüz yetmiş dört bin Türk lirası.

(2) Birinci fıkra uyarınca uygulanan idari para cezalarına ek olarak aykırılıkların giderilmesi için Kurum tarafından ilgili kişiye uygun bir süre verilir. Aykırılıkların verilen süre içinde giderilmemesi hâlinde idari para cezaları, her defasında bir önceki cezanın iki katı tutarında uygulanır. Gerçek dışı belgenin, yanıltıcı bilginin veya yetki koşullarındaki değişikliğin yetkilendirmeye esas teşkil etmesi ve düzeltilmesinin mümkün olmadığının tespit edilmesi hâlinde ise idari para cezasına ek olarak yetki askıya alınır, kısıtlanır veya iptal edilir.

(3) Birinci fıkrada sayılan fiillerin halk veya çevre sağlığına ve güvenliğine tehdit oluşturacak şekilde tahribata yol açtığı tespit edilmesi hâlinde uygulanacak idari para cezası bir kat artırılır. Kurum, idari para cezasına ek olarak, fiillerin halk ve çevre üzerinde oluşturduğu riskin devamı süresince lisans veya izni kısıtlayabilir, askıya alabilir. Kurum, fiillerin halk ve çevre üzerinde oluşturduğu riskin ağırlığına göre lisansı veya izni iptal edebilir.

(4) 14 üncü maddede belirlenen sigorta yaptırma veya teminat gösterme yükümlülüğünü yerine getirmeyen işletenlere, sorumluluk sınırının binde üçü kadar idari para cezası uygulanır.

(5) 14 üncü maddede yer alan hükümlere aykırı hareket edildiğinin tespit edilmesi hâlinde ilgili nükleer faaliyetin yürütülmesi için gerekli olan lisans ve izinler, sigorta yaptırma veya teminat gösterme veya süresi dolan sigorta poliçesini veya teminatı yenileme yükümlülüğü yerine getirilene kadar Kurum tarafından askıya alınır. Askıya

(Çorum Milletvekili Oğuzhan Kaya ve
87 Milletvekilinin Teklifi)

alınma tarihinden itibaren bir yıl, yetkilendirilen kişi tarafından gerekçelendirilmesi ve gerekçenin Kurum tarafından uygun bulunması hâlinde 3 yıl, içinde söz konusu yükümlülüğün yerine getirilmemesi hâlinde lisans ve izinler iptal edilir.

(6) Bir yetkilendirmenin iptal edilmesi hâlinde, iptal tarihinden başlamak üzere;

a) Yetki belgesi alınması gereken faaliyetler için üç ay,

b) İzin alınması gereken faaliyetler için altı ay,

c) Lisans alınması gereken faaliyetler için bir yıl,

süre ile iptal edilen yetkilendirmeye konu faaliyet için aynı kişi tarafından yeniden yetkilendirme başvurusunda bulunulamaz ve Kurum tarafından bu kişilere yetki verilmez.

(7) İdari para cezaları, tebliğinden itibaren bir ay içinde ödenir. İdari para cezalarına karşı otuz gün içinde idare mahkemelerinde dava açılabilir. Uygulanan idari para cezalarına karşı yargı yoluna başvurulması ilgili vergi dairesine idari para cezasına ilişkin banka teminat mektubu verilmesi durumu hariç tahsil işlemlerini durdurmaz. Teminat mektubunun miktarı, türü, hangi şartlarda paraya çevrileceği ve diğer hususlar Kurum tarafından belirlenir.

(8) Aykırılığı oluşturan fiilin, işlendiği tarihten itibaren iki yıl içinde aynı kişi tarafından tekrar işlenmesi hâlinde idari para cezası her defasında bir kat artırılarak uygulanır. Bu cezaların verildiği tarihten itibaren iki yıl içinde idari para cezası verilmesini gerektiren aynı fiil tekrar işlenmediği takdirde önceki cezalar tekrarda esas alınmaz.

(9) İdari yaptırım uygulanması, yetkilendirilen kişilerin güvenlik ve emniyet tedbirlerini alma yükümlülüğünü ortadan kaldırmaz.

(10) Radyoaktif maddelerin güvenlik ve emniyetinin sağlanmadığının ve bu durumun halkın, çalışanların, çevrenin ve gelecek nesillerin radyasyondan korunmasını tehdit edebileceğinin

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve
Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

alınma tarihinden itibaren bir yıl, yetkilendirilen kişi tarafından gerekçelendirilmesi ve gerekçenin Kurum tarafından uygun bulunması hâlinde üç yıl içinde söz konusu yükümlülüğün yerine getirilmemesi hâlinde lisans ve izinler iptal edilir.

(6) Bir yetkilendirmenin iptal edilmesi hâlinde, iptal tarihinden başlamak üzere;

a) Yetki belgesi alınması gereken faaliyetler için üç ay,

b) İzin alınması gereken faaliyetler için altı ay,

c) Lisans alınması gereken faaliyetler için bir yıl,

süre ile iptal edilen yetkilendirmeye konu faaliyet için aynı kişi tarafından yeniden yetkilendirme başvurusunda bulunulamaz ve Kurum tarafından bu kişilere yetki verilmez.

(7) İdari para cezaları, tebliğinden itibaren bir ay içinde ödenir. İdari para cezalarına karşı otuz gün içinde idare mahkemelerinde dava açılabilir. Uygulanan idari para cezalarına karşı yargı yoluna başvurulması ilgili vergi dairesine idari para cezasına ilişkin banka teminat mektubu verilmesi durumu hariç tahsil işlemlerini durdurmaz. Teminat mektubunun miktarı, türü, hangi şartlarda paraya çevrileceği ve diğer hususlar Kurum tarafından belirlenir.

(8) Aykırılığı oluşturan fiilin, işlendiği tarihten itibaren iki yıl içinde aynı kişi tarafından tekrar işlenmesi hâlinde idari para cezası her defasında bir kat artırılarak uygulanır. Bu cezaların verildiği tarihten itibaren iki yıl içinde idari para cezası verilmesini gerektiren aynı fiil tekrar işlenmediği takdirde önceki cezalar tekrarda esas alınmaz.

(9) İdari yaptırım uygulanması, yetkilendirilen kişilerin güvenlik ve emniyet tedbirlerini alma yükümlülüğünü ortadan kaldırmaz.

(10) Radyoaktif maddelerin güvenlik ve emniyetinin sağlanmadığının ve bu durumun halkın, çalışanların, çevrenin ve gelecek nesillerin radyasyondan korunmasını tehdit edebileceğinin

(Çorum Milletvekili Oğuzhan Kaya ve
87 Milletvekilinin Teklifi)

Kurum tarafından değerlendirilmesi hâlinde alıkoyma, taşıma ve bertaraf da dâhil olmak üzere Kurum, gereken tedbirleri alabilir veya aldirabilir. Kurumun bu kapsamdaki talepleri ilgili kamu kurum ve kuruluşları tarafından gecikmeksizin karşılanır. Bu kapsamda oluşan masraflar ilgisinden tahsil edilir.

(11) Bu Kanuna göre idari yaptırımların uygulanması, bu Kanunun diğer hükümlerinin uygulanmasına engel oluşturmaz. Bu Kanuna göre verilen cezalar ve alınan tedbirler diğer kanunlar gereği yapılacak işlemleri engellemez. 24 üncü maddede yer alan cezaların uygulanması idari yaptırımların uygulanmasına engel oluşturmaz.

(12) Bu madde kapsamında uygulanacak idari yaptırımlara ilişkin uygulama esasları; kusurun derecesi, ihlal edilen menfaatin ağırlığı ve ihlal edenin ekonomik durumu gibi hususlar dikkate alınarak Kurum tarafından yönetmelikle belirlenir. Uygulanacak idari yaptırımlar ve idari para cezasının miktarı; tesis ve faaliyetin türü ve özellikleri, radyasyona maruz kalma olasılığı, maruz kalınacak radyasyonun büyüklüğü, zararın varlığı ve büyüklüğü dikkate alınarak dereceli yaklaşımla belirlenir.

(13) İdari yaptırımlar hakkında karar vermek hususunda Kurul yetkilidir. Kurul; idari para cezası, yetkinin kısıtlanması, askıya alınması veya iptali idari yaptırımlarını birlikte ya da ayrı ayrı uygulayabilir.

(14) Bu madde uyarınca uygulanacak idari yaptırımlar hakkında bu Kanunda hüküm bulunmayan hallerde 30/3/2005 tarihli ve 5326 sayılı Kabahatler Kanunu hükümleri uygulanır.

DOKUZUNCU BÖLÜM

Çeşitli Hükümler

Çeşitli hükümler

MADDE 26- (1) Bu Kanunun uygulanmasında nükleer santrallerin kurulmasına ve işletilmesine dair işbirliğine ilişkin uluslararası anlaşmalarda yer alan özel hükümler saklıdır.

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve
Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Kurum tarafından değerlendirilmesi hâlinde alıkoyma, taşıma ve bertaraf da dâhil olmak üzere Kurum, gereken tedbirleri alabilir veya aldirabilir. Kurumun bu kapsamdaki talepleri ilgili kamu kurum ve kuruluşları tarafından gecikmeksizin karşılanır. Bu kapsamda oluşan masraflar ilgisinden tahsil edilir.

(11) Bu Kanuna göre idari yaptırımların uygulanması, bu Kanunun diğer hükümlerinin uygulanmasına engel oluşturmaz. Bu Kanuna göre verilen cezalar ve alınan tedbirler diğer kanunlar gereği yapılacak işlemleri engellemez. 24 üncü maddede yer alan cezaların uygulanması idari yaptırımların uygulanmasına engel oluşturmaz.

(12) Bu madde kapsamında uygulanacak idari yaptırımlara ilişkin uygulama esasları; kusurun derecesi, ihlal edilen menfaatin ağırlığı ve ihlal edenin ekonomik durumu gibi hususlar dikkate alınarak Kurum tarafından yönetmelikle belirlenir. Uygulanacak idari yaptırımlar ve idari para cezasının miktarı; tesis ve faaliyetin türü ve özellikleri, radyasyona maruz kalma olasılığı, maruz kalınacak radyasyonun büyüklüğü, zararın varlığı ve büyüklüğü dikkate alınarak dereceli yaklaşımla belirlenir.

(13) İdari yaptırımlar hakkında karar vermek hususunda Kurul yetkilidir. Kurul; idari para cezası, yetkinin kısıtlanması, askıya alınması veya iptali idari yaptırımlarını birlikte ya da ayrı ayrı uygulayabilir.

(14) Bu madde uyarınca uygulanacak idari yaptırımlar hakkında bu Kanunda hüküm bulunmayan hallerde 30/3/2005 tarihli ve 5326 sayılı Kabahatler Kanunu hükümleri uygulanır.

DOKUZUNCU BÖLÜM

Çeşitli ve Son Hükümler

Çeşitli hükümler

MADDE 26- (1) Bu Kanunun uygulanmasında nükleer santrallerin kurulmasına ve işletilmesine dair işbirliğine ilişkin uluslararası anlaşmalarda yer alan özel hükümler saklıdır.

(Çorum Milletvekili Oğuzhan Kaya ve
87 Milletvekilinin Teklifi)

(2) Bu Kanunun uygulanmasında 29/6/2004 tarihli ve 5201 sayılı Harp Araç ve Gereçleri ile Silâh, Mühimmat ve Patlayıcı Madde Üreten Sanayi Kuruluşlarının Denetimi Hakkında Kanun hükümleri saklıdır.

(3) Mevzuatta nükleer enerji ve radyasyonun kullanımını içeren faaliyetlerin düzenleyici kontrolü ile ilgili olarak kapatılan Türkiye Atom Enerjisi Kurumuna yapılan atflar Kuruma yapılmış sayılır.

(4) Mevzuatta mülga 2/7/2018 tarihli ve 702 sayılı Nükleer Düzenleme Kurumunun Teşkilat ve Görevleri ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararnameye yapılan atflar bu Kanuna yapılmış sayılır.

Değiştirilen ve yürürlükten kaldırılan hükümler

MADDE 27- (1) 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Kanunun 59 uncu maddesinin birinci fıkrasına “Anayasa Mahkemesi Basın Müşavirliğine,” ibaresinden sonra gelmek üzere “Nükleer Düzenleme Kurumunun Başkan Yardımcılıkları ve Daire Başkanlıklarına” ibaresi eklenmiştir.

(2) 9/7/1982 tarihli ve 2690 sayılı Türkiye Atom Enerjisi Kurumunun Muafiyetleri ve Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“EK MADDE 9- Türkiye Cumhuriyeti'nin tarafı olduğu nükleer güç santrallerin kurulması ve işletilmesi projelerine dair işbirliğine ilişkin uluslararası anlaşmaların uygulanmasındaki yetkili kurum görevi çerçevesinde, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı personelinden, bu anlaşmalarda öngörülen projelerin uygulanma sürecinin takibi, gözetimi ve koordinasyonu için görevlendirilenler hakkında, 4/6/1985 tarihli ve 3213 sayılı Maden Kanununun 35 inci maddesinin ikinci fıkrası uyarınca görevlendirilen personele uygulanan harcıraha ilişkin hükümler uygulanır.”

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve
Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

(2) Mevzuatta nükleer enerji ve radyasyonun kullanımını içeren faaliyetlerin düzenleyici kontrolü ile ilgili olarak kapatılan Türkiye Atom Enerjisi Kurumuna yapılan atflar Kuruma yapılmış sayılır.

(3) Mevzuatta mülga 2/7/2018 tarihli ve 702 sayılı Nükleer Düzenleme Kurumunun Teşkilat ve Görevleri ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararnameye yapılan atflar bu Kanuna yapılmış sayılır.

Değiştirilen ve yürürlükten kaldırılan hükümler

MADDE 27- (1) 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Kanunun 59 uncu maddesinin birinci fıkrasına “Anayasa Mahkemesi Basın Müşavirliğine,” ibaresinden sonra gelmek üzere “Nükleer Düzenleme Kurumunun Başkan Yardımcılıkları ve Daire Başkanlıklarına” ibaresi eklenmiştir.

(2) 9/7/1982 tarihli ve 2690 sayılı Türkiye Atom Enerjisi Kurumunun Muafiyetleri ve Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“EK MADDE 9- Türkiye Cumhuriyeti'nin tarafı olduğu nükleer güç santrallerin kurulması ve işletilmesi projelerine dair işbirliğine ilişkin uluslararası anlaşmaların uygulanmasındaki yetkili kurum görevi çerçevesinde, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı personelinden, bu anlaşmalarda öngörülen projelerin uygulanma sürecinin takibi, gözetimi ve koordinasyonu için görevlendirilenler hakkında, 4/6/1985 tarihli ve 3213 sayılı Maden Kanununun 35 inci maddesinin ikinci fıkrası uyarınca görevlendirilen personele uygulanan harcıraha ilişkin hükümler uygulanır.”

(Çorum Milletvekili Oğuzhan Kaya ve
87 Milletvekilinin Teklifi)

(3) 4/1/2002 tarihli ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 3 üncü maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki bent eklenmiştir:

“bb) Nükleer Düzenleme Kurumunun düzenleme ve denetlemeye ilişkin mal, hizmet ve danışmanlık hizmeti alımları, nükleer santral projeleri kapsamında saha ve fizibilite çalışmaları ile ilgili etüt, hizmet ve danışmanlık hizmeti alımları, Türkiye Enerji, Nükleer ve Maden Araştırma Kurumunun yürüttüğü ve desteklediği araştırma ve geliştirme projeleri için gerekli olan mal ve hizmet alımları ile bu projelerle doğrudan bağlantılı olan ve projenin yürütülmesi için zorunluluk arz eden yapım işleri ile Hesaplar Yönetim Kurulunun radyoaktif atık yönetimi özel hesabı ve işletmeden çıkarma özel hesabı ile ilgili danışmanlık hizmet alımları,”

(4) 9/11/2007 tarihli ve 5710 sayılı Nükleer Güç Santrallerinin Kurulması ve İşletilmesi ile Enerji Satışına İlişkin Kanunun 2 nci maddesinin birinci fıkrasının (ç) ve (ı) bentleri; 5 inci maddesinin birinci, ikinci, üçüncü, dördüncü, beşinci ve altıncı fıkraları; 7 nci maddesinin ikinci fıkrasının ikinci, üçüncü, dördüncü ve beşinci cümleleri ve geçici 1 inci maddesi yürürlükten kaldırılmıştır.

(5) 2/7/2018 tarihli ve 702 sayılı Nükleer Düzenleme Kurumunun Teşkilat ve Görevleri ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ek ve değişiklikleri ile birlikte yürürlükten kaldırılmıştır.

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

(3) 4/1/2002 tarihli ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 3 üncü maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki bent eklenmiştir:

“bb) Nükleer Düzenleme Kurumunun düzenleme ve denetlemeye ilişkin mal, hizmet ve danışmanlık hizmeti alımları, nükleer santral projeleri kapsamında saha ve fizibilite çalışmaları ile ilgili etüt, hizmet ve danışmanlık hizmeti alımları, Türkiye Enerji, Nükleer ve Maden Araştırma Kurumunun yürüttüğü ve desteklediği araştırma ve geliştirme projeleri için gerekli olan mal ve hizmet alımları ile bu projelerle doğrudan bağlantılı olan ve projenin yürütülmesi için zorunluluk arz eden yapım işleri ile Hesaplar Yönetim Kurulunun radyoaktif atık yönetimi özel hesabı ve işletmeden çıkarma özel hesabı ile ilgili danışmanlık hizmet alımları,”

(4) 9/11/2007 tarihli ve 5710 sayılı Nükleer Güç Santrallerinin Kurulması ve İşletilmesi ile Enerji Satışına İlişkin Kanunun 2 nci maddesinin birinci fıkrasının (ç) ve (ı) bentleri; 5 inci maddesinin birinci, ikinci, üçüncü, dördüncü, beşinci ve altıncı fıkraları; 7 nci maddesinin ikinci fıkrasının ikinci, üçüncü, dördüncü ve beşinci cümleleri ve geçici 1 inci maddesi yürürlükten kaldırılmıştır.

(5) 8/3/2011 tarihli ve 6172 sayılı Sulama Birlikleri Kanununun;

a) 3 üncü maddesinin dördüncü fıkrasının (ç) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve fıkraya aşağıdaki bent eklenmiştir.

“ç) Devraldığı tesisi DSI'nin onayını almak suretiyle geliştirmek bu tesis ile ilgili yeni projeler yapmak veya yaptırmak, yenilenebilir enerji kaynaklarından faydalanmak üzere sulama tesisinin mütemmim cüzü olacak şekilde projeler geliştirmek, enerji tesisleri kurmak ve işletmek veya diğer kurum ve kuruluşlar tarafından geliştirilen, kurulan yenilenebilir enerji tesislerini devralarak işletmek, sulama birliğinin feshi halinde tesisleri çalışır halde DSI'ye devretmek.”

(Çorum Milletvekili Oğuzhan Kaya ve
87 Milletvekilinin Teklifi)

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve
Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

“h) Görev sahası dahilinde, işlenmeyen ve tarım yapılmayan gerçek ve tüzel kişilere ait tarım arazilerini DSI’ce düzenlenecek usul ve esaslar dahilinde, kiralayarak tarımsal üretim yapmak veya yaptırmak.”

(b) 10 uncu maddesinin ikinci fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“Ancak, kurulu gücünü geçmemek üzere yenilenebilir enerji kaynaklarından enerji elde edebilir ve tüketim fazlası enerjinin satışından elde edilen geliri yine devraldığı tesisin işletme, bakım, onarım ve yönetim giderlerinde kullanır.”

(6) 14/3/2013 tarihli ve 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanununun 14 üncü maddesinin birinci fıkrasının (f) bendinde yer alan “Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğüne” ibaresinden sonra gelmek üzere “veya sulama birliklerine” ibaresi, “Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü tarafından” ibaresinden sonra gelmek üzere “veya DSI’nin izniyle sulama birlikleri tarafından” ibaresi eklenmiş; (g) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve (g) bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki bent ve aynı maddenin yedinci fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“(g) Belediyeler ve bunların bağlı kuruluşları tarafından bağlantı anlaşmasındaki sözleşme gücünün iki katı ve diğer kişiler bağlantı anlaşmasındaki sözleşme gücü ile sınırlı olmak kaydıyla, yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı üretim tesisi”

“(ğ) Sulama birliklerinin işletme, bakım, onarım ve yönetim sorumluluğuna sahip olduğu taşınmazlar ile sulama birliği ve DSI’nin mülkiyetinde veya tasarrufu altında bulunan diğer taşınmaz mallar üzerinde DSI’nin uygun görüşüyle kurulan ve sulama birlikleri tarafından işletilen lisanssız yenilenebilir enerji üretim tesisleri”

“(8) İl özel idareleri tarafından kurulan tüzel kişiler, il özel idaresi tarafından işletilen basınçlı borulu sulama şebekesi veya klasik kanallı şebekeleri ile sadece sulama amacıyla hizmet eden

(Çorum Milletvekili Oğuzhan Kaya ve
87 Milletvekilinin Teklifi)

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve
Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

şebekenin su kaynağı üzerinde teknik imkânın olması ve DSİ tarafından uygun bulunması halinde enerji üretim tesisi kurabilir. Bu fıkra kapsamındaki tesisler için DSİ ile imzalanması gereken su kullanım hakkı anlaşmalarına ilişkin düzenlemeler üç ay içerisinde yapılır.”

(7)2/7/2018 tarihli ve 702 sayılı Nükleer Düzenleme Kurumunun Teşkilat ve Görevleri ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname yürürlükten kaldırılmıştır.

Geçiş hükümleri

GEÇİCİ MADDE 1- (1) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte Kurum personeli olan 657 sayılı Kanuna tabi personel tüm mali ve sosyal hakları korunarak Kurumun mükteseplerine uygun kadrolarına atanmış sayılır. Kurum personelinin 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin geçici 16 ncı maddesi hükmünden yararlananların bu hakları söz konusu kadrolarda buldukları sürece devam eder.

(2) Bu Kanunda belirtilen yönetmelikler yürürlüğe girinceye kadar ilgili mevcut düzenlemelerin uygulanmasına devam olunur. Karara bağlanmamış mevcut yetkilendirme başvuruları, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce yürürlükte olan mevzuat hükümlerine göre sonuçlandırılır. Kurum, başvuran kişilere bu Kanuna uyum amacıyla Kurul kararı ile yetki için yeni koşullar getirebilir, bu koşulların sağlanması için üç yıla kadar ek süre tanıyabilir. Uygulanmasına devam olunan mevzuatta Kurumun görev, yetki ve faaliyet alanına ilişkin kapatılan Türkiye Atom Enerjisi Kurumuna yapılan atıflar Kuruma yapılmış sayılır.

(3) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihe kadar yapılmış olan tüm yetkilendirmeler geçerliliğini sürdürür ve yetkilendirilmiş kişilerin yükümlülükleri Kuruma karşı devam eder. Kurum yetkilendirilmiş kişilere bu Kanuna uyum amacıyla Kurul kararı ile ek yükümlülükler getirebilir, bu yükümlülüklerin yerine getirilmesi için üç yıla kadar ek süre tanıyabilir.

Geçiş hükümleri

GEÇİCİ MADDE 1- (1) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte Kurum personeli olan 657 sayılı Kanuna tabi personel tüm mali ve sosyal hakları korunarak Kurumun mükteseplerine uygun kadrolarına atanmış sayılır. Kurum personelinin 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin geçici 16 ncı maddesi hükmünden yararlananların bu hakları söz konusu kadrolarda buldukları sürece devam eder.

(2) Bu Kanunda belirtilen yönetmelikler yürürlüğe girinceye kadar ilgili mevcut düzenlemelerin uygulanmasına devam olunur. Karara bağlanmamış mevcut yetkilendirme başvuruları, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce yürürlükte olan mevzuat hükümlerine göre sonuçlandırılır. Kurum, başvuran kişilere bu Kanuna uyum sağlamak amacıyla Kurul kararı ile yetki için yeni koşullar getirebilir, bu koşulların sağlanması için üç yıla kadar ek süre tanıyabilir. Uygulanmasına devam olunan mevzuatta Kurumun görev, yetki ve faaliyet alanına ilişkin kapatılan Türkiye Atom Enerjisi Kurumuna yapılan atıflar Kuruma yapılmış sayılır.

(3) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihe kadar yapılmış olan tüm yetkilendirmeler geçerliliğini sürdürür ve yetkilendirilmiş kişilerin yükümlülükleri Kuruma karşı devam eder. Kurum yetkilendirilmiş kişilere bu Kanuna uyum sağlamak amacıyla Kurul kararı ile ek yükümlülükler getirebilir, bu yükümlülüklerin yerine getirilmesi için üç yıla kadar ek süre tanıyabilir.

(Çorum Milletvekili Oğuzhan Kaya ve
87 Milletvekilinin Teklifi)

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve
Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

(4) Giderlerini karşılayacak düzeyde gelir elde edinceye kadar radyoaktif atık yönetimi özel hesabına, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 5 yıla kadar, Bakanlık bütçesine bu amaçla tahsis edilen ödenekten borç olarak mali kaynak aktarılabilir. Aktarılan bu kaynak, özel hesabın gelirleri giderlerinin %30 fazlasına ulaştığı yılı takip eden yıldan itibaren kanuni faiz uygulanarak, genel bütçeye gelir kaydedilmek üzere Bakanlık merkez muhasebe birimi hesabına yatırılır.

(5) Bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren ilk nükleer santralin tüm ünitelerinin işletmeye alındığı tarihe kadar, Kurumun gelirlerinin giderlerinden fazla olması durumunda, oluşan fark bir sonraki yıl bütçesine aktarılır.

(6) Bu Kanunun 23 üncü maddesinde yer alan hükümlere uyum sağlamak üzere NÜTED A.Ş.'nin mevcut ana sözleşmesinde gerekli değişiklikler yapılarak tadil ve ilan edilir.

(7) NÜTED A.Ş.'ye ilişkin bu Kanun hükümlerine aykırı olmayan mevcut düzenlemelerin ve işlemlerin uygulanmasına yeni düzenleme ve işlemler tesis edilinceye kadar devam olunur.

(8) Bu maddenin yayımlandığı tarih itibarıyla Kurumda istihdam edilmek üzere Kurum adına ve hesabına 8/4/1929 tarihli ve 1416 sayılı Ecnebi Memleketlere Gönderilecek Talebe Hakkında Kanun kapsamında yurt dışına gönderilmeye hak kazanmış olan kişiler ile yurt dışına gönderilmiş olup eğitimlerine devam etmekte olanlardan, gönderildikleri ülkede yüksek lisans öğrenimlerini başarıyla tamamladıktan sonra mecburi hizmet yükümlülüklerini ifa etmek üzere yurda dönenler Nükleer Düzenleme Uzman Yardımcısı kadrolarına, doktora öğrenimlerini başarıyla tamamladıktan sonra mecburi hizmet yükümlülüklerini ifa etmek üzere yurda dönenler ise Nükleer Düzenleme Uzmanı kadrolarına atanır.

(9) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla mahrecine iade edilemediği için gümrüklü sahalarda bekletilen radyoaktif madde

(4) Giderlerini karşılayacak düzeyde gelir elde edinceye kadar radyoaktif atık yönetimi özel hesabına, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren beş yıla kadar, Bakanlık bütçesine bu amaçla tahsis edilen ödenekten borç olarak mali kaynak aktarılabilir. Aktarılan bu kaynak, özel hesabın gelirleri giderlerinin yüzde 30 fazlasına ulaştığı yılı takip eden yıldan itibaren kanuni faiz uygulanarak, genel bütçeye gelir kaydedilmek üzere Bakanlık merkez muhasebe birimi hesabına yatırılır.

(5) Bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren ilk nükleer santralin tüm ünitelerinin işletmeye alındığı tarihe kadar, Kurumun gelirlerinin giderlerinden fazla olması durumunda, oluşan fark bir sonraki yıl bütçesine aktarılır.

(6) 23 üncü madde hükümlerine uyum sağlamak üzere NÜTED A.Ş.'nin mevcut ana sözleşmesinde gerekli değişiklikler yapılarak tadil ve ilan edilir.

(7) NÜTED A.Ş.'ye ilişkin bu Kanun hükümlerine aykırı olmayan mevcut düzenlemelerin ve işlemlerin uygulanmasına yeni düzenleme ve işlemler tesis edilinceye kadar devam olunur.

(8) Bu Kanunun yayımlandığı tarih itibarıyla Kurumda istihdam edilmek üzere Kurum adına ve hesabına 8/4/1929 tarihli ve 1416 sayılı Ecnebi Memleketlere Gönderilecek Talebe Hakkında Kanun kapsamında yurt dışına gönderilmeye hak kazanmış olan kişiler ile yurt dışına gönderilmiş olup eğitimlerine devam etmekte olanlardan, gönderildikleri ülkede yüksek lisans öğrenimlerini başarıyla tamamladıktan sonra mecburi hizmet yükümlülüklerini ifa etmek üzere yurda dönenler Nükleer Düzenleme Uzman Yardımcısı kadrolarına, doktora öğrenimlerini başarıyla tamamladıktan sonra mecburi hizmet yükümlülüklerini ifa etmek üzere yurda dönenler ise Nükleer Düzenleme Uzmanı kadrolarına atanır.

(9) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla mahrecine iade edilemediği için gümrüklü sahalarda bekletilen radyoaktif madde

(Çorum Milletvekili Oğuzhan Kaya ve
87 Milletvekilinin Teklifi)

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve
Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

içeren eşya hakkında 9 uncu maddenin dördüncü
fıkrasının (f) bendi hükmü uygulanır.

Yürürlük

MADDE 28- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde
yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 29- (1) Bu Kanun hükümlerini
Cumhurbaşkanı yürütür.

içeren eşya hakkında 9 uncu maddenin dördüncü
fıkrasının (f) bendi hükmü uygulanır.

Yürürlük

MADDE 28- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde
yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 29- (1) Bu Kanun hükümlerini
Cumhurbaşkanı yürütür.

